

อภินิพนธ์

สำนักหอสมุด

นิยายอิงอัตชีวประวัติ เรื่อง

สร้างความคิดตราบยังมีลมหายใจ

เล่ม ๑

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

วันลงทะเบียน..... 2 ก.ย. 2563

เลขทะเบียน..... 1031805

เลขเรียกหนังสือ..... น

157216

โดย

๒๖๖๘.

๑-1

บุญศรี ไสดีไสดา

อีกหนึ่งนามปากกาของ **สุกัสนา อ่อนค้อม**

นิยายอิงอดีตชีวประวัติ เรื่อง
สร้างความคิดตราบยังมีลมหายใจ

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๓๗๔-๙๔๐-๖

พิมพ์ครั้งที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๕๗

พิมพ์ครั้งที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

ราคา ชุดละ ๔๕๐ บาท

จัดจำหน่ายโดย ธรรมสภา

๑/๔-๕ ถนนบรมราชชนนี แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา
กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๗๐ โทร. ๐-๒๔๔๑-๑๕๓๕, ๐-๒๘๘๘-๗๙๔๐
โทรสาร ๐-๒๔๔๑-๑๔๖๔, ๐-๒๔๔๑-๑๙๘๓
www.thammasapa.com, e-mail : thammasapabooks@yahoo.com

จัดพิมพ์โดย รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา อ่อนค้อม ผู้เขียนและเจ้าของลิขสิทธิ์
<http://www.sudassa.com>, e-mail : suchitra_ok@yahoo.com

ออกแบบปกโดย นฤชา ดิฐเบญจกุล

โทร. ๐๘-๗๙๙๖-๐๕๖๔ e-mail : narusha_siam@hotmail.com

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

ห้ามลอกเลียนแบบส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้โดยมิได้รับอนุญาตจาก
เจ้าของลิขสิทธิ์

หนังสือเล่มนี้พิมพ์ด้วยกระดาษถนอมสายตา (green-read)

พิมพ์ที่ : บริษัท บวรสารการพิมพ์ จำกัด

๔๕ ซอยอินทามระ ๓๗ (แยกซ้าย) ถนนสุทธิสาร แขวงดินแดง
เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๗๗-๐๓๗๐, ๐-๒๒๗๗-๓๑๗๕ โทรสาร ๐-๒๖๙๑-๘๒๔๑

e-mail : info@kullastree.com

คำนิยม

สร้างความดีตราบยังมีลมหายใจ ซื่อก็บอกความหมายชัดเจนในตัวแล้ว
...เป็นความดีงาม เป็นแบบอย่างของการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม เป็น
การปลูกฝังเยาวชนของชาติให้นำไปประพฤติปฏิบัติ เพื่อเป็นคนดีเป็นศรีแก่ชาติ

เนื้อหาในเรื่อง ไม่ได้มุ่งเน้นสอนให้สร้างคุณดีอย่างเป็นเรื่องเป็นราว
หากแต่เป็นการดำเนินชีวิตที่เป็นไปตามธรรมชาติของเด็กเลี้ยงควายคนหนึ่ง
และมีมุขชวนขันแทรกระหว่างบทให้อ่านเพลิดเพลิน สนุกสนาน

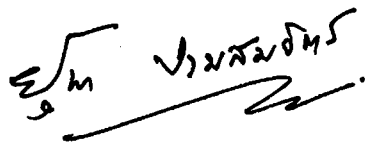
ชีวิตของแก้ว - ตัวเอกของเรื่องในวัยเด็ก ฉายภาพชีวิตความเป็นอยู่
ของชาวชนบทที่แตกต่างกับชีวิตเด็กเมืองกรุงอย่างสิ้นเชิง

เรื่องจริงที่เกินความคาดคิด คือ เรื่องเมียน้อยของเจ๊กบ่าที่ไม่ใช่คน
และเรื่องของการย้ายหวาดกับตาพุดที่ไปปฏิบัติธรรมในวัด

และไฮไลต์ของภาคเด็กเลี้ยงควาย คือเรื่อง นิทานเจ็ดชั่วโคตร เรื่อง
การฝากผี เรื่องตดซ้ำซาก บอกได้เลยว่า ไม่อยากให้อจบ อยากฟังอีก ฮา!

พอเข้ากรุงเทพฯ เป็นนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ แก้วเป็นเด็กหอ
เข้าค่ายซีมะโด่ง ความเป็นแก้วโดดเด่นขึ้น ทำให้นึกถึงแฟนคลับของ **อาจารย์
สุทิสสา อ่อนค้อม** ผู้เขียนเรื่อง **สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม** น่าจะได้อ่าน
จะได้รู้จักตัวตนคนเขียนเรื่องเป็นการเพิ่มอรรถรสในการอ่านให้มีชีวิตชีวามากขึ้น

รักแก้ว คิดถึงแก้ว - คนดีที่หนึ่งคนนี้ค่ะ

bkyupa@gmail.com

คำนำ

นิยายอิงอัตชีวประวัติเรื่อง **สร้างความคิดตราบยังมีลมหายใจ** เป็นเรื่องราวชีวิตจริงของข้าพเจ้าผู้ซึ่งมีพ่อเป็นครูประชาบาล ปู่ยาเป็นชาวนาที่ค่อนข้างยากจน แม่ข้าพเจ้าก็เป็นลูกชาวนา ตายายฐานะดี แต่มีลูกมาก คือ มีถึงสิบสี่คน ข้าพเจ้าเป็นเด็กเลี้ยงควาย เติบโตมาท่ามกลางเด็กเลี้ยงควายด้วยกัน พ่อกับแม่มีความมุ่งมั่นที่จะให้ลูกๆ ได้เล่าเรียนศึกษา จึงมานะบากบั่นช่วยกันทำงานหาเงินส่งลูกเรียนสุดท้ายลูกๆ ได้ปริญญากันทุกคน คนที่สองและคนที่สี่คือแก้วกับกว้าง ได้เป็นข้าราชการ ไม่ต้องสืบสานงานหนัก หลังสู้ฟ้า หน้าสู้ดิน เหมือนบรรพบุรุษ แม้พวกเราจะค่อนข้างอดอยากยากจนไม่อุดมสมบูรณ์ด้านอาหารการกินเช่นใครๆ แต่สิ่งที่เราภูมิใจเต็มหัวใจ คือ **ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์** และด้วยความรักนี้ จึงเป็นที่มาของนิยายอิงอัตชีวประวัติเรื่อง **สร้างความคิดตราบยังมีลมหายใจ**

ข้าพเจ้าเขียนเรื่องนี้เมื่ออายุ ๖๐ ปี ตีพิมพ์เป็นบทๆ ใน **นิตยสาร กุลสตรี** โดยใช้นามปากกาที่ **พระเดชพระคุณพระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ จิตฺตมโม)** ตั้งให้ในปี ๒๕๓๗ ว่า **บุญศรี** ข้าพเจ้าเติม **โสติโสดาลงไป** เพราะได้ตั้งปณิธานไว้ว่า **ก่อนชีวิตจะลาลับ ขอให้ข้าพเจ้าได้บรรลุโสดาปัตติมรรคโสดาปัตติผล เป็นพระโสดาบัน ประเภทเอกพีธี** ข้าพเจ้ามั่นใจว่าต้องทำได้ตามที่ตั้งปณิธานไว้อย่างแน่นอน

การเขียนนิยายอิงอัตชีวประวัติเรื่องนี้ไม่สิ้นไหลเหมือนเขียนธรรมนิยายชุด **สัตว์โลกย่อมนั้นไปตามกรรม** ซึ่งเป็นชีวประวัติ

และการเผยแพร่ธรรมของ พระเดชพระคุณพระธรรมสิงหบุราจารย์ (จรัญ จิตตมโม) ซึ่งเขียนไปแล้ว ๖ เรื่อง ได้แก่ **มักกะสิมล นาริมล สัตว์โลกยอมเป็นไปตามกรรม วัฏจักรชีวิต ความหลงในสังสาร** และ **ความหลงในสังสาร** ยังเหลืออีกสองเรื่องที่จะต้องเขียน คือ **สุดจะได้ตั้งใจหวัง** กับ **ฉากสุดท้ายแห่งนิยายชีวิต**

เรื่อง **สุดจะได้ตั้งใจหวัง** ข้าพเจ้าเห็นเหตุการณ์ในเรื่องขณะที่นอนพักเหนื่อยอยู่บนเตียงหลังจากที่ตรวจงานวิชาการมาทั้งวัน ขณะนั้นเป็นเวลาเย็นของวันอาทิตย์ที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ข้าพเจ้ารู้สึกสะเทือนใจและเสียใจอย่างสุดซึ่งต่อภาพที่ปรากฏในมโนนึก นอนร้องไห้กึ่งไปกึ่งมา ภาพเหตุการณ์นั้นติดตาติดใจมาจนทุกวันนี้ ข้าพเจ้าบอกตัวเองว่าจะต้องหาโอกาสไปกราบเรียนถาม พระเดชพระคุณหลวงพ่ोजรัญ เพราะสิ่งที่ข้าพเจ้ารู้และเห็นนั้นมันติดตาตรึงใจจนข้าพเจ้าเชื่อสนิทว่า มันเป็นเรื่องจริง

วันศุกร์ที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ ข้าพเจ้านำปัจจัยจากการขายหนังสือและ MP3 เสียงอ่านธรรมนิยายชุด สัตว์โลกยอมเป็นไปตามกรรม ขึ้นไปถวายพระเดชพระคุณหลวงพ่อ และเล่าถวายสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็นในเย็นวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ปีที่แล้ว เมื่อเล่าจบจึงกราบเรียนถามท่านว่าสิ่งที่ข้าพเจ้าเห็นเป็นเรื่องจริงหรือเท็จ พระเดชพระคุณหลวงพ่อไม่ตอบ แต่บอกข้าพเจ้าว่า “รีบ ๆ ไปเขียนซะ เพราะเป็นเรื่องของเรา เดี่ยวเราจะไม่อยู่แล้ว”

ส่วนเรื่อง **ฉากสุดท้ายแห่งนิยายชีวิต** ซึ่งเป็นเรื่องสุดท้ายของธรรมนิยายชุดนี้ ข้าพเจ้าไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ขณะที่หลวงพ่อเล่า

เพราะวันนั้น (วันอังคารที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๔) มีเทศน์มหาชาติ ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ซึ่งนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาไทย ศึกษาจัดขึ้น ข้าพเจ้าต้องอยู่ดูแลในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาและ อาจารย์ประจำหลักสูตร **คุณพีรธัญญา องศ์วิเศษ** ไทรศัพท์ทางไกล มาจากเวียงจันทน์ เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ขณะนั้น ข้าพเจ้ากำลังถวายเพลพระอยู่ที่วัดป่าเจริญราช จังหวัดปทุมธานี เพราะเป็นวันสำคัญทางศาสนา คือ **วันอาสาฬหบูชา**

คุณพีรธัญญาเล่าว่า เมื่อวันอังคารที่ ๑๒ กรกฎาคม คุณพีได้ไป กราบหลวงพ่ที่วัดอัมพวัน หลวงพ่อได้เล่าเรื่องสมเด็จพระนเรศวรให้ ลูกศิษย์ฟัง มีคนฟังประมาณสิบคน ท่านนำดาบสองเล่มของพระนเรศวร มาให้ดู และยังแสดงท่าฟันพระมหาอุปราชาในคราวทำยุทธหัตถี พร้อมทั้งอธิบายว่าต้องฟันตรงนี้ อย่างนี้จึงจะขาด คุณพีรธัญญาได้ กราบเรียนถามสองข้อ คือ มณีจันทร์ เป็นใคร เกี่ยวข้องกับพระนเรศวร อย่างไร และอีกข้อหนึ่งคือ พระนเรศวรสิ้นพระชนม์ด้วยโรคพระยอด ไข้หรือไม่ หลวงพ่อตอบคำถามอย่างแจ่มแจ้งชัดเจน แล้วสั่งคุณพีรธัญญา ว่า “ไปบอกดอกเตอร์ให้รีบๆ เขียนซะ เดี่ยวเราจะไม่อยู่แล้ว” **ดอกเตอร์** ที่หลวงพ่อกล่าวถึง คือ ข้าพเจ้า เพราะหลังจากที่ข้าพเจ้าจบปริญญาเอก แล้ว หลวงพ่อก็เรียกข้าพเจ้าว่าดอกเตอร์ ก่อนหน้านั้นท่านเรียกว่า **อาจารย์สุจิตรา**

ความจริงแล้ว เรื่องที่ข้าพเจ้าฟังมาจากหลวงพ่อก็มีมากมาย และมีมากเกินกว่าจะบรรจุไว้ในสองเรื่องสุดท้าย จำต้องนำมาเล่าต่อใน นิยายอิงอัตชีวประวัติ เรื่อง **สร้างความคิดตราบยังมีลมหายใจ** ข้าพเจ้ายังไม่รู้ว่าจะมีชีวิตรอดอยู่จนเขียนจบหรือไม่ คงต้องรอดดูกันต่อไป

อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่เขียนสร้างความดีตราบยังมีลมหายใจ ที่รวมเล่มนี้ มีหลายบทที่ข้าพเจ้าลอกมาจากบันทึกประจำวันของตัวเอง เช่น บทที่ ๖๔ ผันร้าย ส่วนบทที่ ๑๙ ผู้มาเยือนยามดึก เกิดขึ้นก่อนเข้าโรงเรียน ข้าพเจ้าจำได้ติดตามติดใจมาจนทุกวันนี้ บทที่ ๒๘ สิ่งมหัศจรรย์ ข้าพเจ้าเห็นที่ปัดน้ำฝนทำงานไม่หยุดหย่อน เป็นสิ่งมหัศจรรย์ เกิดความสงสัยสารกัวมันเหนือย เพราะในเวลานั้นข้าพเจ้าไม่เคยเห็นและไม่รู้เรื่องการทำงานของเครื่องจักรกลใดๆ

ท่านผู้อ่านอาจคิดว่าข้าพเจ้าเป็นเด็กสุดเซซ สุดเดิม ข้าพเจ้าก็ขอยอมรับ ปัจจุบันข้าพเจ้าก็ยังไม่สันถัดเรื่องและเทคโนโลยี ลูกชายพยายามสอนให้ แต่ข้าพเจ้าก็จำไม่ได้ และไม่ปรารถนาจะจดจำขอจำอย่างเดียวคือ **จะสร้างความดีตราบยังมีลมหายใจ** ขอเรียนเชิญท่านผู้อ่านมาร่วมสร้างความคิดกับ **บุญศรี โสดีโสดา นะคะ**

ด้วยความปรารถนาดีจาก

บุญศรี โสดีโสดา

พฤษภดับดีที่ ๒๗ พฤษคจิกายน ๒๕๕๗

สารบัญ

	หน้า
๑ เกิดพร้อมควาย	๑
๒ ตายก่อนเกิด	๑๐
๓ แม่สูญเสีย อย่าเสียศุนย์	๒๐
๔ เสหลักไม้ปักเลน	๒๙
๕ ค่าน้ำร้อนน้ำชา	๓๘
๖ จอมอันธพาล	๔๗
๗ บทเรียนราคาแพง	๕๔
๘ หมอแหลม	๖๓
๙ ปมด้อย	๗๐
๑๐ พ่อแม่ที่แท้จริง	๗๗
๑๑ ตายแล้วไปไหน	๘๔
๑๒ เมื่อเผือกต้องเสียสาว	๙๑
๑๓ อยากเป็นชายไก่	๑๐๐
๑๔ อุบัติเหตุ	๑๐๗
๑๕ สมาชิกใหม่	๑๑๖
๑๖ วันรวมญาติ	๑๒๖
๑๗ อยากเกิดเป็นเทวดา	๑๓๔
๑๘ เล่าเรื่องถูกใจปล้น	๑๔๔

๑๙	ผู้มาเยือนยามดึก	๑๕๔
๒๐	วิชาเหมือนสินค้า	๑๖๔
๒๑	อย่าพาไปถือศีล	๑๗๓
๒๒	คนดีทำดี คนชั่วทำชั่ว	๑๘๑
๒๓	อย่าถือคนบ้า อย่าว่าคนชั่ว	๑๘๙
๒๔	เรียนซ้ำชั้น	๑๙๘
๒๕	ชีวิตที่เปลี่ยนไป	๒๐๙
๒๖	หมวยหวัดม้วย	๒๑๘
๒๗	ครูอุทัย เพ็ชรมนตรี	๒๓๒
๒๘	สิ่งมหัศจรรย์	๒๔๕
๒๙	ฟ้าผ่ากลางดึก	๒๖๑
๓๐	เคราะห์ห้ามยามร้าย	๒๗๕
๓๑	โจรปล้นตลาดช่องแค	๒๘๓
๓๒	สิ่งแวดล้อมใหม่	๒๙๑
๓๓	ครูดี จันทรฉาย	๓๐๑
๓๔	ไปเรียนกวดวิชา	๓๑๒
๓๕	เตรียมอุดมรุ่นสามสิบ	๓๒๔
๓๖	นางสาวแก้วเป็นนางสาวแก้ว	๓๓๕
๓๗	ไม่ติดใจหลงไหลในความสุข	๓๔๕
๓๘	ไยแงไม่แก่ตาย	๓๕๔

๓๙	ไอ้เพื่อนยากจากแก้วไปแล้วหรือ	๓๖๖
๔๐	คืนวันผันผ่าน	๓๗๘
๔๑	ครุฑีทำดี ครุฑัวทำชั่ว	๓๙๑
๔๒	นิสิตอักษรศาสตร์	๔๐๑
๔๓	สาวซีมะโด่งจุฬาฯ	๔๑๐
๔๔	วันแห่งความสุข	๔๒๐
๔๕	มิลิท์เลือกผู้แทน	๔๒๙
๔๖	ดำจนจำไม่ได้	๔๔๐
๔๗	ผู้ดีอังกฤษ	๔๕๕
๔๘	ฝันสลาย	๔๖๕
๔๙	คาถาพระพุทธเจ้า	๔๗๕
๕๐	บ้านชมเดือน เรือนชมดาว	๔๘๕
๕๑	คุณนายเกลือกถูกให้น้ำเกลือก	๔๙๕
๕๒	ผู้เป็นที่รัก	๕๐๖
๕๓	ว่าที่พี่เขย	๕๑๗
๕๔	น้ำใจไมตรี	๕๒๘
๕๕	ศิษย์หลวงดาวัดบวรฯ	๕๓๙
๕๖	ก้าวแรกสู่การเป็นนักเขียน	๕๕๐
๕๗	ถูกโลกธรรมขำยี้	๕๖๑
๕๘	สนิมเกิดแต่เหล็ก	๕๗๕

๕๙	ค่ายหิมะโด่ง	๕๘๘
๖๐	กัลยาณมิตร	๕๙๘
๖๑	จดหมายรักจากฟ้าหยาด	๖๐๖
๖๒	มรรคนายิกาจำเป็น	๖๑๖
๖๓	งานประจำ	๖๒๗
๖๔	ฝันร้าย	๖๓๖
๖๕	ลาแล้วจามจรี	๖๔๕
๖๖	บัณฑิตอักษรศาสตร์	๖๕๔
๖๗	ค่ายห้วยแถลง	๖๖๔
๖๘	ไปเยี่ยมบ้านเขาดินใต้	๖๗๓
๖๙	เตรียมสอบบรรจุ	๖๘๔
๗๐	ตงงาน	๖๙๓
๗๑	ศัตรูตัวร้าย	๗๐๓
๗๒	เพื่อนเก่า	๗๑๔
๗๓	ทูกทิวราตรีมีแต่นอน	๗๒๔
๗๔	คนไร้แก่นสาร	๗๓๔
๗๕	สาวทันทิก	๗๔๔
๗๖	ไปเที่ยวบางแสน	๗๕๕
๗๗	กลับกรุงเทพฯ	๗๖๖
๗๘	ไม่อยากจากจร	๗๗๖

เกิดพร้อมควาย

พ่อแม่ของแก้วมีลูก ๔ คน อายุห่างกันคนละปี เกิดเดือนมีนาคม เหมือนกันหมด พ่อตั้งชื่อลูกทั้งสี่ให้คล้องจองกันว่า เพลินพิศ จิตรา วิทยา อาคม ส่วนชื่อเล่นแม่เป็นคนตั้ง ยายตั้งชื่อแม่ว่า เกลือ แม่ก็เลยเป็นคนเค็มสุด ๆ มาตั้งแต่เป็นเด็กหญิงเกลือ นางสาวเกลือ จนถึงคุณนายเกลือ ตำแหน่งคุณนายนี้แม่ตั้งให้ตัวเอง เพราะแม่ถือว่าผัวของแม่เป็นครู เมียก็ต้องเป็นคุณนาย นางส้ม เมียจำสิบตำรวจสละยังตั้งตัวเป็นคุณนายส้ม เหตุไฉนแม่จะตั้งตัวเป็นคุณนายเกลือบ้างไม่ได้เล่า

ความที่แม่ขึ้นชอบกับชื่อที่ยายตั้งให้ ภาคภูมิใจมาโดยตลอด เมื่อมีลูกคนแรกจึงตั้งชื่อให้ใกล้เคียงและคล้องจองกับชื่อของแม่ว่า กล้วย พอกล้วยอายุได้ ๓ เดือนแม่ก็ตั้งท้องอีก ท้องนี้แม่เกิดความรู้สึกคล้ายกับว่าจะเป็นผู้มีบุญมาเกิด เพราะแม่ฝันว่ามีเทพบุตรสุดหล่อเหาะลงมาจากสวรรค์ขึ้นดาวดึงส์ นำแก้วมณีมาให้ แล้วก็เหาะกลับไปโดยไม่พูดไม่จา รุ่งเช้าเมื่อแม่เล่าให้พ่อฟัง พ่อยินดีปรีดานัก พูดกับแม่ว่า “สงสัยท้องนี้จะได้ลูกชาย พี่จะตั้งชื่อให้ลูกว่าเพชร น้องว่าดีไหม” พ่อไม่ขึ้นชอบกับชื่อของแม่ที่ยายเป็นผู้ตั้งให้ จึงเรียกแม่ว่า น้อง ความจริงแล้วพ่อไม่ชอบยายที่หวังลูกสาว และพยายามกีดกันไม่ให้แม่มาแต่งงานกับพ่อด้วยรังเกียจว่า พ่อจนกว่า แต่รักแต่ฤาจะแพ้อุปสรรค ในที่สุดพ่อก็มาเป็นลูกเขยยายจนได้ ขึ้นชื่อว่า ลูกเขยกับแม่ยาย หรือ ลูกสะใภ้กับแม่ผัว มักจะไม่ลงรอยกัน รายไหนก็รายนั้น

“ไมตีจ๊ะ น้องอยากให้คล้องกับชื่อของน้อง ชื่อแก้วก็แล้วกันนะ

พี่น้อง” แม่ต่ออรอง

“ตามใจจ๊ะ แก้วก็แก้ว” ครูหญิงเงินผู้ไม่เคยขัดใจเมียให้การยินยอม เมื่อครบกำหนดทศมาส ปรากฏว่าได้ลูกสาวอีก แม่ตั้งชื่อรอไว้แล้ว แก้วจึงได้ชื่อว่า แก้ว แล้วชื่อจริงพ่อก็ตั้งให้คล้องกับชื่อจริงของกล้วย ลูกสาวสองคนแรกของครูหญิงกับคุณนายเกลือกจึงมีนามตามทะเบียนบ้านว่า เพลินพิศ และ จิตรรา มาตั้งแต่บัดนั้น

พ่อรู้สึกผิดหวังค่อนข้างมากที่ได้ลูกสาวอีก ตอนกล้วยเกิด พ่อดีใจอย่างจริงใจ เพราะลูกคนแรกไม่ว่าจะเป็นเพศหญิงหรือเพศชาย ย่อมเป็นของขวัญอันปลื้มใจของพ่อแม่ แต่สังคมมนุษย์มักชอบบุรุษเพศเพราะถือว่า จักเป็นผู้สืบสกุลให้ยืนยาวต่อไปในภายภาคหน้า พ่อจึงปรารถนาอยากได้ลูกชาย และตั้งความหวังใหม่ว่า คนต่อไปต้องเป็นผู้ชาย ครูหญิงเงินต้องสมหวัง

กล้วยกับแก้วเกิดที่หมู่บ้านดงน้อย ย่าเป็นหมอดำแยทำคลอด ย่าเล่าให้แก้วฟังตอนแก้วจำความได้ว่า กล้วยคลอดง่ายแม้จะเป็นท้องแรก ส่วนแก้วคลอดยากเพราะไม่เอาหัวลง แล้วสายรกก็พันคออยู่กว่าแก้วจะคลอดออกมาได้ แม่ต้องทนทุกข์ทรมานอย่างที่สุด ถ้าย่าไม่มีความชำนาญในการทำคลอด แม่คงต้องตายทั้งกลม แล้วแก้วก็ จะไม่มีโอกาสได้สัมผัสมาตุโลก ที่ร้ายไปกว่านั้นคือพ่อต้องกำพร้าเมีย!

ครูหญิงเงินพ่อของแก้วเป็นครูมาตั้งแต่ปี ๒๔๘๖ ขณะอายุ ๑๘ ปี บริบูรณ์ ได้รับเงินเดือนเดือนละ ๘ บาท ปลูกป่าของแก้วเป็นชาวนาฐานะค่อนข้างยากจน มีลูก ๙ คน ตายไป ๒ คน เหลือ ๗ คน พ่อเป็นคนโต มีน้องสาวอยู่ในวัยกำลังกินกำลังนอนอีก ๖ คน เมื่อพ่อเรียนจบชั้นประถม ๔ ที่โรงเรียนวัดดงน้อยแล้ว ไปได้พาไปฝากพระอาจารย์เพ็ง วัดเที่ยงงา อำเภอบ้านหมี่ เพื่อเรียนต่อมัธยม ๑ ที่โรงเรียนป่านขาว พ่อเรียนเก่ง สอบได้ที่หนึ่งทุกครั้ง และยังปรนนิบัติรับใช้พระอาจารย์ได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง เข้าติดตามพระอาจารย์ไป

บิดนทบาท โดยหิวปิ่นโตเดินตามพระอาจารย์และภิกษุอื่น ๆ อีก ๔ รูป กลับจากบิดนทบาทก็จัดสำรับให้พระภิกษุฉันก่อนแล้วจึงกินอาหารที่เหลือนั้น กินเสร็จก็จัดการล้างจานชามที่ใส่อาหาร ส่วนบาตรไม่ต้องล้าง เพราะพระท่านล้างกันเอง จากนั้นจึงแต่งตัวไปโรงเรียน

พ่อตั้งความหวังไว้ว่าจะเรียนจนจบชั้น ม. ๘ แล้วจะไปสอบเข้า แพทย์จุฬาฯ พ่ออยากเป็นหมอ จะได้ช่วยรักษาพระสงฆ์องค์เณร ที่อาพาธ และพ่อแม่พี่น้องตลอดจนชาวบ้านที่เจ็บระทวยป่วยไข้ เวลาผ่านไป ๓ ปี ความหวังก็พังทลายเมื่อพระอาจารย์เพิ่งต้องย้ายกลับไปอยู่วัดบ้านเกิดของท่านที่จังหวัดมหาสารคาม ท่านพาพ่อมาส่งให้ปู่ ที่หมู่บ้านดงน้อย ส่งเรียบร้อยท่านก็กลับวัดเชียงใหม่ รุ่งขึ้นจึงเดินทาง ไปมหาสารคาม พ่อเสียใจอยู่หลายวัน ในที่สุดก็ทำใจได้และยอมรับความจริงว่าพ่อไม่มีบุญวาสนา อุตส่าห์เล่าเรียนมาอย่างจริงจังตั้งใจถึง จึงสอบได้ที่ ๑ ทุกครั้ง ก็ยังได้เรียนแค่ ม. ๓ มันน่าน้อยใจนัก

หนุ่มถูงเงินวัยสิบห้าช่วยพ่อแม่ทำนาและช่วยน้องสาวเลี้ยงควาย อยู่สามปี กระทั่งมีประกาศรับสมัครสอบบรรจุเป็นครูประชาบาล คุณสมบัติของผู้สมัครคือต้องมีความรู้ตั้งแต่ ป. ๔ ขึ้นไป มีผู้มาสมัครสอบ ๔ คน รับ ๓ ตำแหน่ง คนที่จบ ป. ๔ มีสองคน ม. ๓ หนึ่งคน และ ม. ๖ อีกหนึ่งคน ผลการสอบข้อเขียนปรากฏว่าได้ทั้งสี่คน นายถูงเงิน เพลินในธรรม คือพ่อได้ที่ ๑ คนจบ ป. ๔ ชื่อนางสาวเกลื้อ โสภารัตน์ อายุ ๑๖ ปี ได้ที่ ๒ คนจบ ม. ๖ อายุ ๑๘ ปีเท่าพ่อ ชื่อนายบุญช่วย คิดชอบ สอบได้ที่ ๓ และคนจบ ป. ๔ ชื่อนางสาวอำพัน จันทร์หอม อายุ ๑๗ ปี ได้ที่สุดท้าย วันสอบสัมภาษณ์ นางสาวเกลื้อไม่ได้มาสอบ จึงไม่ได้เป็นครู กระนั้นก็ได้เป็นเมียครู และเป็นแม่ของแก้วในเวลาต่อมา

สาเหตุที่นางสาวเกลื้อไม่ได้มาสอบสัมภาษณ์ เพราะบิดาคือตาของแก้ว ไม่ให้มา ตาให้เหตุผลว่า เป็นครูเงินเดือนน้อย เหนื่อยมาก ปากทำงานหนัก

ไม่ได้พักผ่อน ที่สำคัญที่สุดคือ ตากลัวเสียศักดิ์ศรีที่คนมีอันจะกินอย่างตา จะให้ลูกเข้ามาลำบากตรากตรำ การที่แม่ไม่มาสอบทำให้ทุกอย่างลงเอย ด้วยดี คือคนที่สอบได้คนสุดท้ายได้รับการบรรจุโดยไม่ต้องขึ้นบัญชีรอไว้ ก่อน คนสอบได้ที่ ๑ เลือกลงมาลงที่วัดดงน้อย ซึ่งแม่จะกันดารหากก็เป็นบ้าน ของตน คนสอบได้ที่ ๓ บ้านอยู่ช่องแค จึงเลือกโรงเรียนวัดช่องแค เหลือ โรงเรียนวัดกกแก้ว ซึ่งอยู่เลยโรงเรียนวัดดงน้อยไปทางทิศใต้ ๒ กิโลเมตร คนสอบได้ที่สุดท้ายไม่มีทางเลือกจึงต้องสละสิทธิ์เพราะบ้านอยู่ช่องแค แต่ในที่สุดนายบุญช่วยก็เสียสละด้วยการให้นางสาวอำพันลงโรงเรียน วัดช่องแค ตัวเขาไปลงโรงเรียนวัดกกแก้วแทน เขาต้องซื้อรถจักรยานี่ไป สอนโรงเรียนขณะที่พ่อและนางสาวอำพันเดินไปเพราะบ้านอยู่ใกล้โรงเรียน อานิสส์แห่งการเสียสละทำให้เขาได้แต่งงานกับครูอำพันในปีต่อมา

พ่อตกหลุมรักแม่ทันทีที่พบกัน และรู้สึกผิดหวังอย่างแรงที่แม่ ไม่ได้มาสอบสัมภาษณ์ในวันรุ่งขึ้น แต่ความที่พ่อเป็นคนฉลาดรู้ว่า จะวางแผนให้ชีวิตอย่างไร จึงเก็บความผิดหวังไว้ก่อน สิ่งที่สำคัญที่จะต้องทำเป็นลำดับแรกคือ งานอาชีพ เพื่อจะได้ตั้งหลักปักฐานให้มั่นคง พ่อตั้งใจว่าจะทำงานเก็บเงินสัก ๔ ปี จึงค่อยไปขอแม่แต่งงาน

พ่อมีความสามารถในทางดนตรีและร้องรำทำเพลง เวลาว่างวัด ไม่ว่าจะ เป็นวัดช่องแคหรือวัดดงน้อย พ่อจะรับจ้างตีกลองและร้องเพลง เชียร์รำวง แม่จะไปเที่ยวงานกับน้ำอองน้องชายถัดจากแม่ และรำวง ด้วยกัน น้ำอองจะคอยกันทำไม่ให้หนุ่มอื่นมาโค้งแม่เพราะรู้สึกถูกชะตา กับพ่อ และมีจิตคิดอยากได้ชายผู้นี้เป็นพี่ชาย

พ่อจะตีกลองและร้องเพลงอย่างสนุกสนานมีชีวิตชีวา แม่ก็ยิ้ม เริงร่าร่าเริงๆ คู่กับน้ำออง ผู้ซึ่งรำไปแอบส่งยิ้มให้ว่าที่พี่ชายไป เพลงรำวงที่พ่อโปรดที่สุดคือ เพลงสวนลุม พ่อจะลอยหน้าลอยตา มือตีกลอง ปากก็ส่งเสียงร้องเพลงโปรด

สวนลุมเป็นหลุมหล่อรัก หัวอกจะหักทั้งสาวและหนุ่ม
วันไหนไม่ได้ไปสวนลุม หัวอกฉันทลุ่มสวนลุมเฝ้าคอย
ใช้สวนลุมวันนี้ นื่องกับพี่เคยไป
สัญญาฝากรักกันไว้ ต่อไปฉันจะไม่ลืมเลือน
จากกันไปหนึ่งวัน เหมือนเราจากกันไปตั้งแรมเดือน
จากกันไปใครจะเหมือน คิดถึงเพื่อนอยู่ในสวนลุม...

พวกหนุ่มสาวที่จับคู่ร่างกันอยู่อย่างสนุกสนานนั้น ไม่มีใครรู้ว่าสวนลุมอยู่ที่ไหน ไม่มีผู้ใดเคยไป พ่อคนเดียวเท่านั้นที่รู้ว่าสวนลุมมีชื่อเต็มว่าสวนลุมพินี อยู่ที่บางกอก แต่พ่อก็ไม่เคยไปบางกอก จึงไม่เคยไปสวนลุมเช่นเดียวกับสาวหนุ่มคนอื่น ๆ ในตำบลนี้

เวลาผ่านไป ๔ ปี พ่อก็มีเงินมาขอแม่ จำเดิมเริ่มแรกยายเรียกค่าสินสอดเป็นทองหนักสองบาท เงินสดอีก ๒๐ ซึ่ง ตอนปู่ส่งผู้ใหญ่ไปทาบทาม ยายตั้งราคาค่าตัวแม่ไว้เท่านี้ เมื่อผู้ใหญ่กลับไปบอกปู่กับย่า ย่าถึงกับตบอผางด้วยความโกรธ เรียกพ่อมาแล้วให้ผู้ใหญ่บอกเล่าเรื่องราคาค่าสินสอดให้พ่อฟัง

“เราไปจุดมันมาแล้วพานี้ดีไหม” ย่าออกหัวคิดแบบนักเลงหัวไม้

“ทำอย่างนั้นไม่ดีหรอกแม่ ผมได้ติดคุกหัวโตนะซี” พ่อไม่เห็นด้วย

“แล้วเอ็งจะไปหาเงินที่ไหนไปแต่งเขาล่ะ หรือว่าจะให้ชายนามาแต่ง แม่ไม่ยอมหรอกนะ ชินชายจะพากันอดตายทั้งบ้าน”

“ผมไม่ได้ให้แม่ทำอย่างนั้นหรอก เอาเถอะ ผมจะไปพูดกับพ่อของน้องเขา ไม่ต้องให้ผู้ใหญ่ไปก็ได้ พงูนี่เป็นวันโกน พวกนักเรียนเรียนครึ่งวัน เลิกเรียนแล้วผมจะไปเจอจาดอรองกับเขาเอง” พ่อบอกย่าคิดในใจว่า จะไปขอลดราคาค่าสินสอดลงครึ่งหนึ่ง

“เขาจะยอมหรือ เห็นผู้ใหญ่เขาว่าทำทางว่าที่แม่ยายเอ็งจอมงกเลย

ไม่รู้วางแผนจะขายลูกสาวกินหรือเปล่า” ว่าที่แม่ผัวปราคาสามารถคาของว่าที่ลูกสะใภ้

“เรื่องนั้นแม่ไม่ต้องวิตก ผมมีคาถาเมตตามหานิยม อยู่วัดสามปีได้คาถามาบานตะไทเลย” พ่อบอกกล่าวเพื่อให้ย่าเบาใจ

“คาถาทำให้รวยมีไหม แม่อยากรวย อย่างน้อยๆ ก็ให้รวยเท่ากับว่าที่แม่ยายเอ็ง หรือถ้ารวยกว่าก็ยิ่งดี” ย่าถามอย่างสนใจ

“มีครับ เป็นคาถาที่ทำให้รวยกันทั้งบ้านเลย แม่อยากได้ไหมล่ะครับ”

“รีบบอกมาเลย แม่จะได้ท่องเดี๋ยวนี้แหละ” ย่าออกจะใจร้อน

“ถ้าอยากให้รวยกันทั้งบ้านก็ต้องท่องคาถาว่าดังนี้ ‘รวย รวย รวย อยากร่ำอยากรวยต้องช่วยกันทำมาหากิน’ แม่จำได้หรือเปล่า”

“จำได้ ถึงแม่จะอ่านหนังสือไม่ออกแต่ก็คิดออก แต่เอ! ถ้าหากว่าเราท่องคาถานี้แล้วไม่ช่วยกันทำมาหากิน มันจะไปรวยได้อย่างไร จริงไหม” ย่าชักจะรู้สึกกังขาเกี่ยวกับคาถาของพ่อ

“ก็เพราะอย่างนี้แหละ ผมถึงอยากจะบอกแม่ว่า ถ้าอยากรวยต้องทำงาน ไม่ใช่ไปเล่นหวย ต่อไปนี้แม่ก็เลิกเล่นหวย ก.ข. ได้แล้ว เล่นมาตั้งแต่ผมเป็นเด็ก ไม่เห็นถูกสักครั้ง ถ้าเก็บเงินไว้บ้านนี้รวยแล้ว” พ่อถือโอกาสโอวาทย่า

“เอาละ ๆ อยากไปไหนก็ไป แม่จะไปช่วยนั่งเฉื่อยมันตำข้าวสักหน่อย” ย่าพูดอย่างรำคาญๆ แล้วเดินไปดูเอาเฉื่อยตำข้าว แต่ไม่ได้ช่วย ด้วยว่าอารมณ์ไม่ดีที่ถูกลูกโอวาท

บ่ายวันรุ่งขึ้น เมื่อพ่อไปถึงบ้านตา ยายนอนกลางวันยังไม่ตื่น แม่ออกไปซื้อกับข้าวที่ตลาดยังไม่กลับ ตาคูยอยู่กับน้ำอง พ่อไม่จำเป็นต้องใช้คาถา ทุกอย่างก็สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเพราะมีน้ำองสนับสนุน เป็นอันว่าตายอมลดราคาค่าตัวของแม่จากทองหนักสองบาทกับเงินสด ๒๐ ชั่ง ที่ยายตั้งไว้ เหลือทองหนักหนึ่งบาทกับ

เงินสด ๑๐ ซึ่ง ตกลงกันเสร็จเรียบร้อย ก็พอดีขายตื่น แม่กลับมา
จากตลาด พ่อยกมือไหว้ขายแล้วรีบกราบลาทั้งตาและยาย บอก
จะรีบกลับไปตรวจการบ้านนักเรียน

เมื่อพ่อกับแม่ได้แต่งงานสมดังปรารถนา พ่อก็พาแม่มาอยู่บ้านปู่ที่
หมู่บ้านดงน้อย พ่อไม่มีเวลาไปช่วยปู่กับย่าทำนาเหมือนแต่ก่อนเพราะ
ต้องไปช่วยแม่ทำไร่ที่หมู่บ้านเขาคอดซึ่งอยู่ห่างจากหมู่บ้านดงน้อยไป
ทางทิศตะวันตกประมาณ ๑ กิโลเมตร แม่จะลูกหุงข้าวทำกับข้าวตั้งแต่
ตีสี่ครึ่ง แล้วตักใส่ปั่นโตไปกินที่ไร่ หกโมงเช้าพ่อกับแม่จะไปทำไร่ด้วยกัน
กินข้าวเช้าที่ไร่เสร็จพ่อก็จะกลับมาสอนโรงเรียน พ่อโรงเรียนเล็กก็จะไป
ช่วยแม่ทำไร่จนตะวันตกดิน จึงชวนกันกลับมาหุงหาข้าวปลาอาหารกิน
ที่บ้านดงน้อย แม่เป็นคนขยันหาตัวจับยาก ขนาดกำลังท้องกำลังได้
ก็ยังทำงานได้ทั้งวัน คลอดลูกคนแรกได้เดือนเดียวแม่ก็ไปทำไร่ได้แล้ว
ย่าเต็มใจเลี้ยงกล้วยเพราะเป็นหลานคนแรก ลูกแต่ละคนได้กินนมแม่
แค่เดือนเดียว จากนั้นก็กินนมวัวแทนเพราะน่านมแม่หมด

ตามาซื้อไร่ไว้ที่หมู่บ้านเขาคอด ๔๐ ไร่ ให้ลุงอ อ ลูกชายคนโตทำ
๒๐ ไร่ แม่กับน้าองทำคนละ ๑๐ ไร่ ลุงอแต่งงานกับป้าาง ซึ่งอยู่
หมู่บ้านเขาคอด ที่ดิน ๔๐ ไร่นี้ ตาซื้อไว้เป็นของกลาง ลูกคนไหนอยากทำ
ก็ทำได้โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า แต่ถ้าจะเอาเป็นของตัวเอง ก็ต้องซื้อจากตา
ส่วนที่นาตามืออยู่ ๓๐๐ ไร่ เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ แบ่งให้
ลูก ๑๑ คน คนละ ๒๕ ไร่ เหลืออีก ๒๕ ไร่ ตาเก็บไว้เป็นของตัวเอง นาทั้ง
๓๐๐ ไร่ นี้อยู่ที่หมู่บ้านหนองเสือลง ตำบลห้วยชัน ลูก ๑๑ คน ไม่มี
ใครทำนา แต่ให้คนอื่นเช่า โดยคิดค่าเช่าเป็นข้าวเปลือกไร่ละ ๒๐ ถัง

เมื่อแก้วอายุได้ ๓ เดือน แม่ก็ตั้งท้องอีกเป็นครั้งที่สาม พ่อก็ตั้ง
ความหวังใหม่อีก คือความหวังที่จะได้ลูกชายไว้สืบสกุล แม่ท้องไปได้
๖ เดือนก็ย้ายไปอยู่ที่หมู่บ้านเขาคอด โดยปลูกบ้านอยู่ใกล้กับบ้านลุงอ

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

ที่หน้าบ้านมีมะขามต้นใหญ่แผ่กิ่งก้านสาขาดูตระหง่านงาม ถัดจากต้นมะขามไป ๓ วา เป็นต้นพุทราขนาดใหญ่ใกล้เคียงกับต้นมะขาม ออกลูกตกให้นกกามาจิกกินเป็นอาหาร ตามกิ่งก้านมีรังนกกระจาบนับร้อยห้องโถงเต่งเต่งอยู่ดูลานตา บ้านหลังใหม่ไม่ใหญ่โตโอโง่งเท่าบ้านปูที่หมู่บ้านดงน้อย หากก็ทำให้พ่อกับแม่ภาคภูมิใจที่มีบ้านเป็นของตัวเอง บ้านที่มาจากน้ำพักน้ำแรง และเหงื่อทุกหยาดหยดบริสุทธิหมดจด ไม่มีคิดในช่องอในกระดุกแต่อย่างใด

ยายีดกด้วยไว้ไม่ให้มาอยู่กับพ่อแม่ แต่สำหรับแก้วดูไม่ค่อยมีใครสนใจ ไม่ว่าจะป็นปู่ย่าหรืออา ๆ ทั้งหก แม่จึงตกที่นั่งลำบากคือต้องหอบหิ้วลูกน้อยวัย ๙ เดือนมาอยู่ด้วย ลูกที่ไม่มีใครรักเพียงเพราะเกิดมาเป็นผู้หญิง ส่วนแม่ที่ชื่อคุณนายเกล็ลรักลูกทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าลูกคนนั้นจะเป็นหญิงหรือชาย

แม่ต้องขงนมให้แก้วกิน ตอนอยู่บ้านย่านหน้าที่นี่เป็นของอาเจ็ลย ส่วนกล้วยหลานคนโปรด ย่าจะขงให้กับมือของย่าเอง เพราะไม่ไว้วางใจลูกสาวคนรอง กล้วยหลานท้องเสีย เมื่อแม่ท้องแก่ใกล้คลอด บ้าง เมียสูงออกก็เอาแก้วไปช่วยเลี้ยงคู่กับอำนวยลูกสาวคนแรกที่เกิดก่อนแก้วเพียง ๒ เดือน

วันที่กล้วยอายุครบสองขวบ แม่ก็ปวดท้องจะออกลูก ย่าถูกตามมาเป็นหมอต่ำแย่ดูเดียวกับสองท้องแรก แม่ปวดท้องอยู่ไม่ถึงสองชั่วโมงก็คลอดออกมา ย่าดีใจหนักหนาที่หลานออกมาเป็นผู้ชาย พ่อกลับจากสอนโรงเรียนก็ดีใจจนน้ำตาไหล แม่กับย่านิสัยเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่ง คือเป็นคนใจแข็ง ไม่เคยร้องไห้ให้ใครเห็นน้ำตาไม่ว่าจะทุกข์ตรมขมขื่นสักเพียงใด แต่สำหรับพ่อพ่อดีใจน้ำก็ไหลออกตาเสียใจก็น้ำไหลออกตา นี่ถ้าคลอดออกมาเป็นผู้หญิงอีก รับรองว่าพ่อต้องเสียใจจนน้ำไหลออกตาอีกตามเคย เป็นอันว่าพ่อยินดีปรีดาที่ลูกสองคนคือ กล้วยกับแก้วเกิดวันเดียว เดือนเดียวกัน ชาวชาวบ้าน

เรื่องครูอุงเงินได้ลูกชายหน้าตาหล่อเหลา ผิวเหลืองนวลผุดผ่อง
ดั่งทองคำธรรมชาติ แพร์กระจายไปในหมู่บ้านดงน้อยและหมู่บ้าน
เขาคอด พี่ ป้า น้ำ อ่า ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ตลอดจนจนญาติสนิท
มิตรสหายต่างพากันเดินทางมุ่งหมายมาเยี่ยมชมจนเรือนหลังน้อย
แทบจะถล่มเพราะรับน้ำหนักไม่ไหว พ่อจึงขอให้ผู้ใหญ่คนที่ไปทาบทาม
ขอแม่ในครั้งนั้นมาเจรจา ขอให้หยุดการเยี่ยมการชมไว้ก่อน ให้ไ้หนู
ได้มีเวลาพักผ่อนหลับนอนได้เต็มตาตามประสาทารกแรกเกิด

ไ้เป็นหลานผู้ชายคนแรกของตระกูลเพลินในธรรม และตระกูล
โสภารัตน์ วันที่เด็กชายวิหยาอายุได้ ๙ วัน ตากับยายจึงควายสองตัว
มารับขวัญหลาน เป็นควายเผือกทั้งคู่ ตาบอกว่าเป็นแม่ลูกกัน ตัวแม่
ชื่อ สำลี สีขาวนวล ส่วนตัวลูกชื่อ เผือกผ่อง สีขาวอมชมพูดูน่าชม
แม่ดีใจมากที่ได้สัตว์สี่เท้าเป็นของขวัญให้ลูกชายคนแรก ตาบอกว่า
นั่งเผือกผ่องอายุครบหนึ่งปีวันนี้เอง

“ไ้แก้วของฉันก็ครบขวบวันนี้เหมือนกัน” แม่ชี้มาที่แก้วซึ่งนั่ง
หน้าตาบ้องแบ้วอยู่ใกล้ ๆ ป้านงพาอำนวยลูกสาวอายุหนึ่งปีสองเดือน
มาดูแลเรื่องการอยู่ไฟให้แม่ แก้วก็เลยได้มาเฝ้าน้อง ส่วนกล้วยอยู่
บ้านย่าแหวดล้อมด้วยอาทั้งหก

“ข้าจحدไว้ นั่งเผือกผ่องเกิดวันจันทร์ ขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๔ ปีขาล”
ตาบอกแม่ ตาเป็นคนละเอียดรอบคอบ ไม่ว่าจะลูกเกิดหรือสัตว์เลี้ยงใน
บ้านเกิด ตาจะจحدไว้อย่างละเอียด

“ไ้แก้วของฉันก็เกิดวันนี้ พ่อไ้กล้วยเขาจحدไว้” แม่บอกตา

“จันเ็งก็เกิดพร้อมควายนะซี แม่เจ้าไว้ย หลานข้าเกิดพร้อม
ควาย” ตาหันไปพูดกับแก้ว แล้วตา ยาย ลุงอ้อ ป้านง และแม่ก็พา
กันหัวเราะเสียงดัง อำนวยกับแก้วทำหน้าเหลอหลา เพราะไม่รู้ว่พวกเขา
ผู้ใหญ่เขาทำอะไรกัน

๒

ตายก่อนเกิด

คนที่มีความสุขที่สุดในหมู่บ้านคงน้อยเห็นจะเป็นย่าของแก้ว ย่าพาคุณย่ามาช่วยแม่เลี้ยงไก่ หลานชายคนแรกที่ย่าคุยฟังว่า หน้าตาหล่อเหลาเหมือนครุฑเงินลูกชายของย่า ช่วงที่แม่อยู่ไฟ ป่านางช่วยเลี้ยงนังสำลีและลูกสาวของมันที่เกิดวันเดียวกับแก้ว ป่านางหอบหัวอำนวยกับแก้วไปเลี้ยงควายด้วย แก้วจึงกลายเป็นเด็กเลี้ยงควายตั้งแต่อายุครบขวบได้ไม่กี่วัน ลุงอ้อมมีควายตัวผู้ตัวหนึ่ง ชื่อไอ้ทุย เป็นควายเกเร ไม่เห็นน่ารักเหมือนเจ้าทุยใน เพลงขวัญใจเจ้าทุย ที่แม่ร้องกล่อมไก่ ถ้าเปรียบเจ้าทุยเป็นพระเอก ไอ้ทุยก็คงเป็นผู้ร้ายนั่นแล

ลุงอ้อมเป็นคนเลี้ยงไอ้ทุยและฝึกมันให้ไถนา ความจริงลุงไม่ได้ทำนา ลุงทำไร่ เวลาฝึกไอ้ทุยให้ไถไร่ ก็จะถูกว่าฝึกมันให้ไถนาไม่รู้ว่าจะพุดผิดหรือเปล่า ลุงบอกว่าที่ให้ป่าเลี้ยงนังสำลีเพราะไม่อยากให้เลี้ยงปนกับไอ้ทุย คงกลัวว่านังสำลีจะติดนิสัยไม่น่ารักจากไอ้ทุยควายเกเรตัวนั้น ลุงเล่าให้ฟังตอนแก้วรู้เพียงสาแล้วว่า ลุงไม่เคยคิดจะเลี้ยงควายหรือทำไร่ แต่ใฝ่ฝันอยากเป็นตำรวจ เมื่อเรียนจบ ม. ๘ เขามีประกาศรับสมัครสอบบรรจุเป็นนายร้อยตำรวจ ลุงไปสมัครสอบโดยไม่บอกให้ตารู้ เมื่อประกาศผล ลุงสอบได้ที่หนึ่ง จึงบอก

“พ่อ ผมสอบติดตำรวจ ได้ที่หนึ่งด้วย ผมจะไปรายงานตัว”

“ข้าไม่ให้เอ็งไป เงินทองไร่นาเรามีถมเถ ทรัพย์สินในดินสินในน้ำตำหรงตำรวจจะไรไม่ต้องไปเป็นมัน” ตาบอกลูกชายคนโต

“ตำรวจได้ชื่อว่า เป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์นะครับ ผมจะช่วย

ปกป้องมองภัยให้ประชาชนไฉละ” ลุงพยายามอธิบาย

“ไม่ต้องมาพูดให้เสียเวลา ตำรวจอย่างที่แจ้งพูดมานะมันไม่มีหรอก ที่มีก็คือพวกริดไถประชาชน พวกบ้าอำนาจ อยากรู้ อยากรู้อใจแคบ ข้าไม่ยอมให้เอ็งไปเป็นตำรวจ เป็นตายยังงี้ข้าก็ไม่ยอม”

“ถ้าผมจะเป็นตำรวจดีเป็นคนแรกละ พ่อจะให้โอกาสผมไหม”
ลุงตอรอง

“เป็นไปไม่ได้หรอกอเอ๊ย เพราะนอกจากเอ็งจะไม่ได้เป็นตำรวจดีแล้ว ยังจะถูกลากทิ้งดิ่งไปให้เป็นคนเลวอีกด้วย ที่เรียกว่าพวกมากลากไปไฉละ” ตาไม่ยอมทำเดี๋ยว ในที่สุดลุงก็ต้องยอมแพ้

ลุงออกกับพ่อของแก้วเป็นคนฉลาดและเรียนเก่งพอๆ กัน แต่ลุงไซดึกกว่าตรงที่มีพ่อรวย จึงได้เรียนจบม.๘ และถ้าตามอนุญาตให้ไปเรียนต่อที่บางกอกซึ่งลุงบอกจะไปต่อรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ตาไม่อนุญาต ครั้นลุงจะได้เป็นนายตำรวจ ตาก็ห้ามเสียอีก ลุงก็เลยใช้ชีวิตอย่างมีความสุขอยู่กับการทำไร่ไถนา ซึ่งไถนาในที่นี้ก็คือไถไร่ เพราะลุงไม่ยอมทำนา ลูกของตามีที่นาคนละ ๒๕ ไร่ แต่ไม่มีใครยอมทำนาแม้แต่คนเดียว

การที่ตาไม่ชอบตำรวจก็เป็นผลดีต่อพ่อและแก้ว เพราะช่วงที่พ่อทำงานเก็บเงินเพื่อจะไปขอแม่ มีนายตำรวจหนุ่มพ่อหล่อเฟี้ยวคนหนึ่ง มาจีบแม่ แต่นางสาวเกลียดมีครุฑเงินเป็นคูรักรอยู่แล้ว จึงไม่มีไม้ตรีให้ แก่ผู้หมวดหนุ่มคนนั้น เจ้าหมอนั้นเห็นแม่ไม่เล่นด้วยจึงไปประจบตา เขาไม่รู้ว่าตาเกลียดตำรวจ ตาพูดประโยคเดียวว่า “ผมเลี้ยงลูกได้แต่กาย ส่วนใจของผมเลี้ยงไม่ได้” นายตำรวจจึงต้องยอมแพ้และล่าทัพกลับไปด้วยความผิดหวัง พ่อจึงได้แต่งงานกับแม่ และแก้วจึงได้มาเกิด ความจริงแล้วตาบังคับลูกได้ทุกคน หากตาชอบนายตำรวจผู้นั้น แม่หรือจะกล้าขัดขืน

สร้างความคิดตราขังมิลมหายใจ

ย่าพากลับไปช่วยเลี้ยงไก่โดยไปเช้าเย็นกลับ ไก่โตวันโตคืน กระทั่งอายุได้ ๓ เดือน แล้วแม่ก็ตั้งท้องอีกครั้ง ครั้งนี้ไม่มีใครยินดีในร้ายไม่ว่าจะเป็นปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา ลุง หรือแม่แต่พ่อกับแม่ท้องนี้แม่แพ้มาก กินอะไรไม่ค่อยได้ แต่พอกินได้บ้างก็อาเจียนออกมาหมด ความที่พ่อรักแม่มากและไม่เคยบั่นใจไปให้หญิงอื่น ในหัวใจมีแต่คุณนายเกลือ ผู้หญิงที่สวยงามที่สุด ดีที่สุด ฉลาดที่สุด ขยันที่สุด และอะไรที่เลิศที่สุดอีกหลายอย่างหลายประการ ดังนั้นพ่อจึงหาทางช่วยแม่เพราะสงสารเมียรักใจแทบขาด

ช่วงที่พ่อรอกับเงินอยู่ ๔ ปีนั้น เมื่ออายุครบบวช พ่อก็ได้ลาราชการมาบวชเป็นพระภิกษุเป็นเวลา ๑ พรรษา เนื่องจากวัดดงน้อยยังไม่มีโบสถ์จึงต้องไปทำพิธีที่โบสถ์วัดกกก้วว เสร็จแล้วจึงกลับมาจำพรรษาที่วัดดงน้อย ช่วงเวลานั้น ที่วัดดงน้อยมีพระภิกษุอยู่ประจำวัด ๒ รูป คือ หลวงปู่อ่อน กับ หลวงพ่อไทร รูปแรกเป็นพ่อของรูปที่สอง กุลบุตรในหมู่บ้านดงน้อยและหมู่บ้านเขาคอดเมื่ออายุครบบวชจึงต้องไปทำพิธีที่วัดกกก้ววเพราะมีโบสถ์ด้วย มีจำนวนพระภิกษุครบองค์แห่งสงฆ์ซึ่งสามารถประกอบสังฆกรรมได้ตามพระวินัยบัญญัติด้วย

ตลอดระยะเวลาหนึ่งพรรษา พระภิกษุอุงเงินตัดความคิดคำนึงถึงสีกาเกลือไว้ก่อน ทุกเวลานาทีของชีวิต ท่านอุทิศให้กับการศึกษาธรรมและปฏิบัติธรรมตามสมควรแก่ธรรม กิจวัตร ๑๐ ประการ มีลงอุโบสถ บิณฑบาตเลี้ยงชีพ สวดมนต์ไหว้พระ กวาดวิหารลานพระเจดีย์ เป็นต้น นั้น ท่านไม่เคยบกพร่อง ครองตนครองสมณเพศให้บริสุทธิ์ ผุดผ่องนับตั้งแต่วันแรกจนถึงวันสุดท้าย

วันลาสิกขา พระภิกษุอุงเงินรู้สึกอาลัยอาวรณ์ในเพศบรรพชิตที่ชีวิตมีแต่ความสงบสุข หากไม่หวังพ่อแม่และน้องสาวหกคน คงจะขอครองตนในเพศบรรพชิตไปจนกว่าวาระสุดท้ายของชีวิตจะมาถึง

ส่วนสีกาเกลื่อนนั้นท่านไม่หวังสักเท่าไร เพราะถึงไม่มีท่าน เธอก็อาจจะตกลงปลงใจแต่งงานไปกับชายอื่น ผู้หญิงที่สวย รวย และฉลาด เช่นเธอ คงหาคู่ครองได้ไม่ยากนัก

การได้บวชในพระศาสนาตามประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาช้านาน ทำให้ครูอุงเงินผู้ฉลาดอยู่แล้วยิ่งฉลาดปราดเปรื่องมากขึ้น ครูหนุ่มกำลังคิดค้นกลวิธีที่จะช่วยเมียสาวสุดสวยไม่ให้ทรمانจากการแพ้ท้อง และแล้วก็คิดได้ในบัดดลนั้นว่า “ทุกข์ของเมียเราก็คือ แพ้ท้อง สาเหตุที่แพ้ท้องคือตั้งท้อง ทุกข์เกิดแต่เหตุ เมื่อจะดับทุกข์ก็ต้องดับที่เหตุของมัน คือไม่ตั้งท้อง ตัวเราเป็นเหตุให้เมียเราตั้งท้อง เพราะฉะนั้นก็ต้องแก้ที่ตัวเราคือเราต้องทำหมัน เมื่อเราทำหมันเมียเราก็มิแพ้ท้อง เมื่อไม่ตั้งท้องก็ไม่แพ้ท้อง เมื่อไม่แพ้ท้อง ทุกข์เพราะแพ้ท้องจึงไม่มีก็เท่านั้นเอง” คิดได้ดังนี้จึงรายงานคุณนายเกลื่อว่า “แม่อีหนู พี่คิดออกแล้ว น้องจะได้ไม่ต้องทุกข์เพราะแพ้ท้องอีก”

“ทำยังไงล่ะพี่ บอก ... บอกมาเดี๋ยวนี้เลย มัน ... มันทรมานเหลือเกินจ๊ะ” คุณนายเกลื่อบอกคนเป็นผิวพลงอาเจียนไ้ก้ๆ เพราะแพ้มากสามท้องแรกไม่เห็นแพ้มากมายเท่าท้องนี้ หรือจะเป็นลูกไม่ตีมาเกิด

“พี่จะทำหมัน เพราะเป็นวิธีที่ดีที่สุด น้องจะได้ไม่ต้องทุกข์เพราะแพ้ท้องอีก” ครูหนุ่มย้ำ

“ดีจ๊ะ น้องก็ไม่อยากเป็นแม่ลูกตกเหมือนยายไ้ก้กล้วย” เธอหมายถึงเมียของตาและเป็นยายของกล้วยกับแก้ว

“แม่พี่ก็ไม่เบาเหมือนกัน ท้องได้ท้องเอานับได้ตั้งเก้าครั้ง ถ้าน้องชายคนรองจากพี่กับน้องชายคนสุดท้ายไม่ตาย ก็นับได้เก้าคนพอดี”

“แล้วพี่จำชื่อน้องชายน้องสาวได้ทุกคนหรือเปล่าจ๊ะ” คุณนายเกลื่อถามอย่างสนใจ

“จำได้ซี เอาละ พี่จะบอกชื่อลูกเก้าคนของพ่อแม่ตามลำดับคือ

ถุงเงิน ถุงทอง เจ็ดยอ ฉาย จุก จัน รื่น รวย และเล็ก ถุงทองกับเล็กตาย พี่จึงกลายเป็นลูกชายคนเดียวของพ่อแม่” ครูถุงเงินตอบคำถามของ เมียรัก แล้วเล่าต่ออีกว่า

“พ่อบอกว่าตอนถุงทองตาย พี่อายุสองขวบ ยังไม่รู้ประสีประสา จำได้วาง ๆ ว่าแม่ออกลูกเป็นผู้ชาย ต่อมาไม่นานพ่อก็บอกพี่ว่า น้องชายตายแล้ว ส่วนน้องชายคนสุดท้ายพี่ไม่เคยเห็นหน้าเพราะพี่ไปเรียนหนังสือ อยู่ที่บ้านหมี่ พ่อไปเยี่ยมสองครั้ง ครั้งแรกพ่อบอกว่ารวยมีน้องแล้ว แต่ยังไม่รู้ว่าผู้หญิงหรือผู้ชายเพราะยังอยู่ในท้องแม่ ครั้งที่สองที่พ่อไปเยี่ยม พ่อบอกว่า แม่คลอดลูกคนที่เก้าเป็นผู้ชาย พ่อตั้งชื่อให้ว่าเล็ก เพราะตัวเล็กเท่าขวดน้ำปลา น้องเล็กอยู่ได้เจ็ดวันก็ตาย พี่ก็เลยไม่มีโอกาสได้เห็นหน้าน้อง”

“น่าสงสารนะจ๊ะ มนุษย์เราเอาแน่ไม่ได้เลย บางคนเกิดมายังไม่ทันร้อง พ่อออกจากท้องก็ตายเสียแล้ว บ้างกำเนิดเกิดมาพอดีมีตา ดูโลกก็หยุดหายใจไปเสียเฉย ๆ เราสองคนโชคดีนะพี่นะ ลูก ๆ เราเกิดมาร้องและหายใจกันทุกคน ก็เลยไม่มีใครตาย แสดงว่าเราสองคนทำบุญมาดี”

“พี่ก็ว่าอย่างนั้นแหละ แล้วยิ่งล่ะ เล่าให้พี่ฟังบ้างซีว่า พี่น้องสิบเอ็ดคนนี่ชื่ออะไรกันบ้าง พี่จำได้แค่สี่คนแรก ส่วนอีกเจ็ดคนที่เหลือ พี่ซึกจะสับสนว่าคนไหนเป็นพี่ คนไหนเป็นน้อง เพราะตัวเท่า ๆ กันจนดูไม่ออก” คุณนายเกลือจึงรีบสาธยายว่า “ความจริงพ่อกับแม่มีลูกสิบสี่คนตายไปสามจึงเหลือสิบเอ็ด”

“แล้วน้องจำหน้าคนที่ตายได้หมดไหม”

“คนแรกจำไม่ได้จ๊ะ เพราะตอนเขาตายน้องเพิ่งได้ขวบเศษ ๆ ส่วนเขายังแบเบาะอยู่เลย พี่อยากรู้ใหม่จ๊ะว่า เขาเป็นอะไรตาย”

“เป็นอะไรล่ะ”

“ถูกแมวกัดจ๊ะ”

“แมวที่ไหนมากัดเด็กที่ยังนอนแบเบาะอยู่” ครูอุจจินไม่อยากจะเชื่อ

“ไม่มีใครรู้ว่ามันเป็นแมวที่ไหน เพราะที่บ้านไม่ได้เลี้ยงทั้งแมวทั้งหมา น้องลืมเล้าไปว่า ก่อนที่พ่อแม่จะย้ายมาอยู่ที่ตำบลช่องแค เราอยู่ที่ตำบลห้วยชันมาก่อน แต่หลังจากถูกโจรปล้นบ้านและยิงอาเชิงน้องชายพ่อตาย แม่ก็รบเร้าให้ย้ายบ้านหนีโจร พ่อจึงมาซื้อที่ปลูกบ้านอยู่หลังตลาดช่องแค”

“ตอนนั้นน้องอายุเท่าไร โตหรือยัง”

“อายุสิบสามจ๊ะ เพิ่งจบป.๔ ได้สองปี พี่ไม่รู้อะไร น้องนี่นะจบป.๔ ตั้งแต่อายุสิบเอ็ด” แม่ของแก้วคุยอวด

“ทำไมจบเร็วนัก ปกติเขาจบกันตอนอายุสิบสองเป็นอย่างน้อย บางคนก็จบตอนอายุสิบห้า อันตัวพี่จบ ป.๔ เมื่ออายุสิบสอง” ประโยคสุดท้ายพ่อตั้งใจเลียนแบบลิเก

“ก็ครูเขาให้น้องเรียนแค่สามปีเอง ตอน ป.๑ กับ ป.๒ น้องสอบได้ที่หนึ่ง พอขึ้น ป.๓ ครูให้เรียนแค่เดือนเดียวก็พาสชั้น ป.๔ ขนาดเรียน ป.๔ ซ้ำกว่าเพื่อน ๆ ไปเดือนหนึ่ง ตอนจบก็ยังอุตสาห์สอบได้ที่ ๑ อีก” แม่เล่าเรื่องจริงที่ไม่ได้อิงนิยาย

“เอาละๆ เล่าเรื่องน้องสาวคนที่ถูกแมวกัดเถอะ พี่อยากฟัง” คุณนายเกลือจึงเล่าว่า

“ช่วงนั้นเป็นฤดูเก็บเกี่ยว พ่อกับทิดออกไปนอนที่โรงนา เพราะกลัวขโมยจะมาลักข้าวในลาน ตอนนั้นทิดอออายุสามขวบ พี่ห่อซึ่งเป็นลูกสาวคนโตอายุห้าขวบ ปกติพวกเราหกคนพ่อแม่ลูกจะนอนรวมกันในมุ้งขนาดใหญ่ เมื่อพ่อไปนอนที่โรงนากับทิดออ ที่บ้านจึงเหลือกันสี่คน ตอนตีห้าของทุกวัน แม่จะลุกหุงข้าวโดยมีพี่ห่อช่วย”

“พี่ห่ออายุได้แค่ห้าขวบช่วยแม่ได้แล้วหรือ”

สร้างความคิดรวบยอดยังมีลมหายใจ

“พี่ห่อเขาเก่งจัง แม่บอกว่าพี่ห่อช่วยแม่เลี้ยงน้องตั้งแต่อายุได้สามขวบ พอห้าขวบก็ทำงานเป็นแล้ว” แม่ชมบ้าห่ออย่างจริงใจ

“น้องสาวพี่ห่อก็เก่งนะ เรียนสามปี จบ ป. ๔ แล้ว” พ่อถือโอกาสชมเมียตัวเอง

“แต่เสียคายที่พี่ห่อไม่ได้เรียนหนังสือ เลยอ่านหนังสือไม่ออก”

“เฉื่อยน้องสาวพี่ก็ไม่ได้เรียนหนังสือเหมือนกัน เพราะต้องช่วยพ่อแม่เลี้ยงน้อง ถ้าไม่มีเฉื่อยพี่ก็คงไม่ได้เรียนหนังสือ” ครูถุงเงินพูดอย่างซาบซึ้งในความเสียสละของน้องสาว

“น้องก็เหมือนกัน ถ้าไม่มีพี่ห่อ น้องกับทิดอออาจไม่ได้เรียน” สองผิวเมียหยุดการสนทนาลงชั่วคราว ผิวนี้ถึงความดีของน้องสาว ส่วนเมียนี้ถึงความดีของพี่สาว เจียบกันไปสักครู่ คุณนายเกลือก็โวยวายขึ้นว่า

“โธ้ย! คลื่นไส้อีกแล้ว” คนแพ่ท้องโง่คออาเจียนอ้อๆ ครูถุงเงินรีบเลื่อนกระโถนไปรองรับพลางลูบหลังให้เมียด้วยความเป็นห่วง ครั้นเห็นอาการแพ่ท้องของเมียคลายลง จึงพูดขึ้นว่า

“เล่าต่อที พี่อยากฟัง”

“เล่าอะไร” คุณนายเกลือถามเสียงห้วน มองหน้าผัวด้วยสายตาขุ่นๆ ครูถุงเงินรู้สึกเสียรวบเข้าไปถึงในอก เมียรักเป็นอะไรไปแล้วหนอทั้งน้ำเสียงและหน้าตาบ่งบอกว่าเป็นนางยักษ์ หรือว่าเธอถูกผียักษ์เข้าสิง

“น้องเป็นอะไร” ถามด้วยเสียงที่ค่อนข้างสั้น

“เป็นฝีกองกอย ูกำลังหิว มามะมาให้กูดูตเล็ดกินชะดี ๆ” ครูถุงเงินรู้ในทันทีว่าเมียรักถูกฝีกองกอยเข้าสิง จึงตวาดใส่ผีในร่างเมียว่า

“ไ้ผีสกลปรก ออกจากร่างเมียกูเดี๋ยวนี้ กูรู้นะผิอย่างมึงนะมีตีนข้างเดียว ถึงต้องเดินเขย่งเกงกอยไซ้หมลละ ถ้ามึงไม่ออก กูจะตัดตีนมึงแล้วเอาไปถ่วงน้ำ ว่ายังไงจะออกหรือไม่ออก” แล้วท่องคาถาไล่ผีที่

ได้มาจากพระอาจารย์เพ็ง

“ทุ ส น โส นโม พุทธาย นังนารองนัง นังบางห่อตัว
พระเจ้าอยู่หัว นโม พุทธาย” ท่องเสียงดังฟังชัดเพื่อข่มผีให้กลัว
ท่องได้สามจบผีในร่างคุณนายเกลือก็ตะโกนใส่หน้าครุหนุ่มว่า

“กูไปละโว้ย ไปหากินที่อื่นก็ได้” ผีพูดโกรธ ๆ มันชมชานมาด้วยความ
หิว กว่าจะเข้าสิงร่างนางเกลือได้ มันเหนื่อยแทบแยเพราะผู้หญิง
คนนี้มีจิตใจแข็ง เจ้าผีไซคร้ายเดินเขย่งแกงกอยไปพลาง ปากก็บ่นไปพลาง

“กูว่ากูเก่งแล้วนะที่เข้าสิงมันได้ ผัวมันเสือกว่าคาถาไล่กูเสีย
นี่ เถอะ! แล้วกูจะมาแก้แค้นพวกมึง” ผีกองกอยผูกอาฆาต

แต่ก่อนนี้ ที่โรงเรียนวัดดงน้อยมีครูคนเดียว ชื่อ **เทียน** เป็นญาติ
ห่าง ๆ ของปู่ พ่อจึงเรียกว่าอาเทียน แก้วเรียกว่าปู่เทียนและพวก
นักเรียนเรียกว่า ครูเทียน ครูเทียนอายุห้าสิบ ยังเป็นโสด สอน
นักเรียนตั้งแต่ ป. ๑ ถึง ป. ๔ นักเรียนบางคนแม้จบ ป. ๔ แล้วก็ยัง
อ่านหนังสือไม่ออก เขียนก็ไม่ค่อยได้ เพราะมีครูไม่เพียงพอ คงมีพ่อ
คนเดียวเท่านั้นที่เป็นอภิชาติศิษย์

ครั้นพ่อได้มาเป็นครูอยู่กับปู่เทียน จึงแบ่งชั้นกันสอน พ่อได้สอน
ชั้น ป. ๑ กับ ป. ๔ ปู่เทียนสอนชั้น ป. ๒ กับ ป. ๓ ทั้งโรงเรียนมีเด็ก
ไม่ถึงร้อยคน ชั้น ป. ๑ มีมากที่สุด เพราะมีทั้งเด็กเข้าใหม่และเด็กที่
ตกซ้ำชั้น คนที่ตกซ้ำชั้นนานที่สุดก็คืออาพัน อาพันเป็นลูกของ
น้องชายย่า ย่ามีน้องสาวน้องชายที่ยังมีชีวิตอยู่สามคน คือ ย่าน้อย
มีลูกชายชื่อจ้อย ปู่ด้วง มีลูกชายชื่อคำพัน และปู่ดวง มีลูกสาวชื่อไผ่
ทั้งอาจ้อย อาพัน และอาไผ่ ต่างก็เรียนที่โรงเรียนวัดดงน้อย จึงเป็น
ลูกศิษย์พ่อด้วย มีศักดิ์เป็นน้องพ่อด้วย

ในบรรดาน้องสามคนนี้ อาจ้อยเรียนเก่งที่สุด อาพันเรียนไม่เก่ง
ที่สุดเพราะไม่ยอมเรียน อาไผ่อายุน้อยที่สุดเรียนอยู่ ป. ๑ อาพันกับ

สร้างความคิดรวบยอดยังมีลมหายใจ

อาจ้อยอายุเท่ากัน เข้าเรียน ป. ๑ พร้อมกัน อาจ้อยเรียน ป. ๓ แต่ อาพันธ์ยังเรียนอยู่ ป. ๑ เพราะตกซ้ำชั้นเป็นปีที่สาม พ่อไม่รู้จะทำอย่างไรกับอาพันธ์ ลูกก็แล้ว เขียนก็แล้ว อาพันธ์ก็ยังไม่ตั้งใจเรียน ในที่สุดพ่อก็หมดความอดทน พ่อให้อาพันธ์หัดเขียนชื่อและนามสกุลของตัวเอง อาพันธ์ฝึกอยู่หลายวันจึงเขียนได้ พ่อจึงให้ออกมาช่วยแม่เลี้ยง แก้วกับโก้ อาพันธ์ก็จะบอกหลานสองคนว่า *อาเขียนชื่อได้แล้ว* อาจะเก็บกระดาษสมุดเก่า ๆ มีตัวอักษรที่ยี่ที่เขียนด้วยดินสอว่า *คำพันธ์ คำปัญญา* ดินดัวไว้แสดงต่อใคร ๆ ว่าอารู้หนังสือ เขียนชื่อก็ได้

แม่สบายขึ้นเมื่อมีอาพันธ์มาช่วยเลี้ยงลูก บ้านงไม่ต้องกระเตงแก้วกับอำนวยไปช่วยเลี้ยงควาย แต่ได้ฝากอำนวยไว้กับอาพันธ์ อากรแพ่ห้องของแม่ยังไม่สงบ แม่พ่อจะไปทำหมันที่โรงพยาบาลในตัวอำเภอมากกว่าเดือนแล้ว อาพันธ์มาช่วยเลี้ยงหลานได้ไม่กี่เดือน บ้านงก็ตั้งห้องและแพ่มากพอ ๆ กับแม่ หน้าที่การเลี้ยงนังสำลีและลูกสาวของมันจึงตกเป็นของอาพันธ์ อำนวยรู้เตียงสาวพอที่จะอยู่บ้านเป็นเพื่อนบ้านงได้แล้ว อาพันธ์จึงพาแก้วกับโก้ไปเลี้ยงควาย ตอนนั้นโก้อายุครบขวบพอดี

เมื่อโก้อายุได้ขวบกับเจ็ดวัน เหตุการณ์ที่ทุกคนไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น เช้าวันนั้นเด็กชายวัยสิบสองที่ชื่อคำพันธ์พาแก้วกับโก้ออกไปเลี้ยงควายเช่นเคย นังสำลิกับนังเผือกฝูงเป็นควายเื่อง เลี้ยงง่าย ไม่ตื้อไม่ชนอย่างไอ้หุยควายนายลอลอ คำพันธ์จึงมีเวลาเล่นกับหลาน ช่วงนั้นมันเทศที่นายลอลปลูกไว้กำลังออกหัว คำพันธ์ถือวิสาสะขุดมากินเล่น หลานสองคนเห็นอาเคี้ยวมันดิบกินอย่างเอร็ดอรอย ก็อยากกินบ้างตามประสาเด็ก คำพันธ์จึงคายมันที่เคี้ยวละเอียดแล้วออกมาป้อนหลาน อากับหลานจึงกินมันดิบกันอย่างสนุกสนาน เวลาผ่านไปไม่ทันถึงเที่ยง หลานสองคนก็ร้องกระຈองอแง แก้วพูดได้แล้วจึงบอกอาว่าปวดท้องแล้วแก้วกับน้องก็ถ่ายเรีราดอยู่ในทุ่งที่อาพาควายไปเลี้ยง

คำพันรีบเอาควายเข้าคอกและแบกหลานสองคนเข้าบ้านเพราะ
แก้วปวดท้องจนเดินไม่ไหว คุณนายเกลือซึ่งท้องแก่ใกล้คลอดถามคำพัน
ว่าเขาอะไรให้หลานกินจึงท้องเสียตายเร็วขนาดอย่างนี้ พอรู้ว่าอาให้
หลานกินมันดิบ คุณนายเกลือก็โวยวายใหญ่และรีบให้ไปตามครูถุงเงิน
ที่โรงเรียน คำพันเดินก้มหน้างุด ๆ ออกไป พักใหญ่ ๆ ครูถุงเงินก็วิ่ง
กระหืดกระหอบเข้ามาในบ้าน เห็นลูกสาวลูกชายนอนแนบหายใจระรัว
เคียงกันอยู่ ดูก็รู้ว่าคงไม่รอดแน่ จึงปล່อยไฮ้ออกมา ปากพร่ำรำพันว่า
“ไอ้หนูอย่าทิ้งพ่อไปนะ อย่าทิ้งพ่อไป” เขาพูดกับโก้ซึ่งนอนนิ่ง
ไม่ไหวติงเช่นเดียวกับแก้ว ดูจากลักษณะภายนอก แก้วน่าจะหนักกว่า
เพราะนอนคอพับคออ่อน หน้าซีดเป็นไก่อต้ม หน้าโก้ยังดูดีกว่า

“พาไปสุซศาลาเถอะ ทิดขอไปไหน” ครูถุงเงินถามหาพี่เมีย

“กำลังกินข้าวจ๊ะ เพิ่งเอาไอ้หุ่ยเข้าคอกสักครู่นี้เอง” นางอนงค์บอก

“จั้นพี่น้องช่วยไปตามทิดมาช่วยแบกลูกแก้วไปสุซศาลาหน่อย
ส่วนผมจะแบกลูกโก้” เขาวานพี่สะใภ้ของเมีย นางอนงค์ลุกออกไป
สักประเดี๋ยวก็ก็นั่งตามหลังนายลออเข้ามา

“ไอ้พันไปไหนล่ะ” นายลออถามหาเด็กชายคำพัน คิดว่าน่าจะให้
เขาแบกโก้แทนน้องเขย เพราะดูครูถุงเงินท่าทางจะเสียใจจนหมดเรี่ยวแรง

“ไปตามพ่อที่โรงเรียน ผมใช้ให้ไปตาม” ครูหนุ่มบอกพี่เมีย

ขณะที่ยังตกลงกันไม่ได้ โก้มีอาการระตุกอย่างแรงจนตัวกระเพื่อม
แล้วก็แน่นิ่งไป นายลออเอามือจับข้อมือหลานเพื่อตรวจชีพจร แล้ว
เปลี่ยนมาอังที่ปลายจมูก จากนั้นก็กลับมาจับชีพจรอีก หน้าเขาสลดลง
บอกน้องเขยและน้องสาวว่า

“โก้สิ้นใจแล้ว” ครูถุงเงินได้ยื่นก็คร่ำครวญออกมาดัง ๆ ว่า

“ไอ้เฮ้ย โก้ถูกพ่อ ทำไม่ถึงไม่รอดให้น้องเกิดเสียก่อน ทำไม่ต้อง
ตายก่อนน้องเกิด” แล้วสติสัมปชัญญะของครูหนุ่มก็ดับวูบลง

๓

แม่สูญเสีย อย่าเสียศูนย์

เห็นน้องเขยเสียใจจนหมดสติ นายล่อจจึงบอกน้องสาวว่า

“ไปเอาผ้าขนหนูชุบน้ำมาเช็ดหน้าเช็ดตา เอาจาตมมาจ่อที่ปลายจมูก แล้วก็เปิดประตูลมที่ข้อเท้าให้ด้วย ประเดี๋ยวก็ฟื้น ส่วนข้าจะพาไธ้แก้วไปสุขลา” เขาซ่อนร่างหลานสาวซึ่งนอนคอพับคออ่อนขึ้นมาพาดป่าโดยไม่รังเกียจกลิ่นเหม็นคาวคั่งของอุจจาระที่หลานถ่ายออกมาออกจากหมู่บ้านได้ก็เดินลัดตัดทุ่ง มุ่งหน้าไปทางหลังตลาดช่องแคอันเป็นที่ตั้งของสุขลา ระหว่างทางก็นึกถึงคุณพระคุณเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ขอให้ปกป้องคุ้มครองหลาน แม้จะเป็นความหวังที่ค่อนข้างริบหรี่ แต่เขาก็ต้องหวังเพราะไม่มีทางเลือก หากว่าแก้วตาย อำนวยลูกสาวเขาก็ต้องขาดเพื่อนเล่นที่เป็นทั้งเพื่อนทั้งญาติ จะว่าไปแล้ว แก้วกับอำนวยมีอะไรๆ ที่เหมือนกันหลายอย่าง เช่น หน้าตาขี้นิ้ว ผิวดำคล้ำ แต่ก็เป็เด็กเลี้ยงง่าย เป็นความผิดของเขากับน้องเขยที่ชอบหัวเราะเยาะจำหละทุกครั้ง แม้จะเห็นกันไกล ๆ ที่ปลายไร่ ก็ไม่เว้นที่จะหัวเราะเยาะ

จำสืบตำรวจสละใช้เวลาหลังเลิกงานมาช่วยคุณนายล้มทำไร่ เช่นเดียวกับน้องเขยของเขา บ่อยครั้งที่น้องเขยพูดกับน้องสาวต่อหน้าเขาว่า

“น้อง ๆ ดูจำหละซี ตัวดำยังกะจระก้า เวลาี่ยมเห็นแต่พื้น” เขาก็จะหัวเราะชอบใจในสิ่งที่น้องเขยพูด ครุณเงินจะพูดอย่างนี้ทุกครั้งทีเห็นจำหละ และเขาก็จะหัวเราะชอบใจทุกครั้งเช่นกัน

โบราณท่านสอนไว้ อย่าไปว่าคนอื่น ประเดี๋ยวจะเข้าตำรา “ว่าแต่เขาอิเหนาเป็นเอง” อันตัวเขาแม่ไม่ได้ว่า เพียงพลอยยินดีหัวเราะ

ชอบใจที่น้องเขยว่า ก็ยังต้องมารับกรรม เพราะเมื่อเมียเขาคลอดลูกสาวคนแรก เด็กที่ออกมาตัวดำปี้เหมือนง่าหละไม่มีผิวด สองเดือนต่อมา น้องสาวของเขาก็ได้ลูกสาวตัวดำปี้ สีเดียวกับลูกสาวของเขา ทั้งที่ตัวเขา เมียเขา น้องสาวและน้องเขย ไม่มีใครผิวดำ ครั้นจะว่าเมียและน้องสาวเป็นชู้กับง่าหละก็ไม่น่าจะใช่ เพราะลูกเขากับหลานเขาต่างก็หน้าตาเหมือนกับพ่ออย่างกับแกะ

“ไอ้แก้วเอ๊ย อย่าจากลุงไปนะ ถึงเឹងจะตัวดำหรือตัวขาวลุงก็รักเឹង อยู่เป็นเพื่อนไอ้หน่วยมันนะ” เขาพูดกับหลานสาวที่หายใจระรวย หมัดเรี่ยวแรง คอพับคออ่อน นอนไม่รู้สึกรู้สาอยู่บนบ่าผู้เป็นลุง

หนึ่งชั่วโมงผ่านไป ชายวัยใกล้สามสิบก็มาถึงสุขาศาลาซึ่งมีนางผดุงครรภ์ที่คนเรียกกันว่า หมอ ประจำอยู่เพียงผู้เดียว

“หมอครับช่วยหลานผมด้วย” นายลอบบอกนางผดุงครรภ์

“เด็กเป็นอะไรมาละ” ถามโดยมิได้บอกให้วางเด็กลงบนเตียงคนไข้

“ท้องเดินครับ” นายลอบตอบ

“กินอะไรถึงได้ท้องเดิน”

“พี่เลี้ยงให้กินมันเทศดิบครับ”

“อีกแล้วหรือ เมื่อตะกี้ก็มีมารายหนึ่ง กินมันเทศดิบเหมือนกัน หมอคิดว่าคงจะเป็นไข้รากสาดน้อย จึงให้พาไปโรงพยาบาลประจำอำเภอ เพราะที่นี่ไม่มีเครื่องมือมือพอ ตอนนี้อยู่รากสาดน้อยกำลังระบาด พาไปโรงพยาบาลประจำอำเภอดีกว่านะ นี่ก็ใกล้เวลารถไฟมาแล้ว รีบไปที่สถานีเถอะ” นางผดุงครรภ์แนะนำ เพราะดูท่าทางเด็กคงจะไม่รอด อาจตายระหว่างทางก็เป็นได้

นายลอบจึงแบกหลานไปยังสถานีรถไฟ เขามีเงินติดตัวมาสองร้อยกว่าบาท หากไม่พอก็จะถอดสร้อยคอทองคำหนักสี่บาทออกจำหน่าย วันหลังค่อยไปไถ่คืน ถึงสถานีรถไฟเขาซื้อตั๋วเสร็จก็คิดว่า

สร้างความคิดรวบยังมีลมหายใจ

จะนั่งพักสักประเดี๋ยวนะเพราะเดินทางมากกว่าหนึ่งชั่วโมงจนรู้สึกเมื่อยขา
ยังไม่ทันจะได้นั่ง รถไฟก็แล่นเข้ามาเทียบชานชาลาสถานี เขารอให้รถ
จอดสนิทและผู้โดยสารลงจากรถก่อน แล้วจึงขึ้นไปหาที่นั่ง ผู้โดยสาร
มีไม่มากนัก เขาจึงเลือกที่นั่งที่ห่างจากผู้โดยสารคนอื่น ๆ ด้วยไม่ยาก
ให้เขาถูกรบกวนด้วยกลิ่นอันไม่พึงปรารถนาที่โชยมาจากตัวหลานสาว
ได้ที่นั่งแล้ว จึงปลดหลานลงจากบ่ามาวางไว้บนตัก เห็นหน้าซีดเขียว
ของหลานรักรู้สึกสงสารจับใจ

พี่ชายคุณนายเกลื่อนมีความเชื่อมั่นอยู่อย่างหนึ่งว่า หลานของเขา
จะต้องไม่ตาย เพราะแก้วหน้าตาซีริ้ว แถมผิวก็ดำผิวดพ้อมแม่พี่น้อง
เด็กที่มีลักษณะเช่นนี้เกิดลียดและไม่อยากได้ ที่ก็ต้องมาตายก็เพราะ
หน้าตาหล่อเหลา ผิวจึงมาเอาไปอยู่ด้วย เขานึกถึงเหตุการณ์ที่ทำให้
มั่นใจมากขึ้นว่า แก้วจะต้องไม่ตาย เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นตอน
แก้วอายุ ๕ เดือน เขาจำอายุหลานได้เพราะเทียบกับอายุอานวย
ลูกสาวของเขาซึ่งแก่กว่าแก้ว ๒ เดือน วันนั้นนางอนงค์ออกไปเลี้ยง
ควาย ๓ ตัว คือไก่อูย นังสำลี และนังเผือกฝูงลูกของมัน ที่เกิด
วันเดียวกับแก้ว ด้วยว่าตัวเขาต้องไปซื้อข้าวที่ตลาดของแคว เกลื่อน
น้องสาวของเขาซึ่งตั้งท้องลูกคนที่สามได้ ๒ เดือน ทำหน้าที่ดูแล
อานวยและแก้ว คุณนายเกลื่อนนำเสื้อสองผืนมาปูที่ได้ต้นมะขาม ให้เด็ก
สองคนคลานเล่น แล้วจึงไปนั่งซักผ้าที่ข้างโถงน้ำตรงเชิงบันไดห่างจาก
เสื้อราว ๓ วา หันหน้ามาทางลูกและหลาน เมื่อเด็กสองคนคลาน
ออกนอกเสื้อไปไกลพอสมควร จึงจะลุกขึ้นไปอุ้มเข้ามาไว้บนเสื้อตาม
เดิม กว่าที่จะซักผ้าเสร็จก็ต้องลุกออกไปอุ้มลูกอุ้มหลานเข้ามาไว้บน
เสื้อหลายเที่ยวจนเหนื่อย จากนั้นจึงนำผ้าไปตากยังราวที่อยู่ใต้ถุนเรือน
ซึ่งดีกว่าตากกลางแจ้ง เพราะเมื่อฝนตกก็ไม่ต้องรีบลงมาเก็บ ขณะ
กำลังตากผ้า หลานคลานเข้ามาหา ส่วนลูกคลานออกไปจนเกือบถึง

ทางเดินซึ่งอยู่ด้านทิศเหนือของต้นมะขาม

นายล่อกลับจากตลาด มือหิ้วถุงผ้าร่มบรรจุกับข้าวมาเต็มถุง มีทั้งพริก ผัก ปลาหู เนื้อหมู และขนม ประมาณอีกสองกิโลเมตรจะถึง บ้านก็ได้ยินเสียงเอะอะมีคนวิ่งตามมาข้างหลัง ส่งเสียงตะโกนดังก้อง

“หนีเร็ว หนีเร็ว งูจงอาง งูจงอาง” เขาหันไปดูก็เห็นคนพวกนั้น วิ่งหน้าตาตื่นอยู่ข้างหลัง และวิ่งแซงเขาไปอย่างรวดเร็ว เขาจึงทิ้ง ถุงกับข้าว แล้ววิ่งอย่างไม่คิดชีวิต เพราะรู้ฤทธิ์ของเจ้างูจงอางดีว่า ร้ายกาจขนาดไหน ในบรรดา งูทั้งหลายทั้งปวง Cobra คืองูเท่านั้น ร้ายแท้ หากก็ยังมีงูจงอาง ที่ฝรั่งเรียกว่า King Cobra ซึ่งแปลว่า ราชางูเห่า สมัยเรียนมัธยม เขาเป็นแชมป์วิ่งเปี้ยวของโรงเรียน จึงวิ่ง แซงหน้าพวกที่วิ่งแซงเขาไป กระทั่งใกล้จะถึงบ้าน เห็นหลานหลานมา ทางนั้นจึงหยุดพรีด ก็มลงคว่าหลานมาอุ้มไว้ด้วยมือข้างขวา แล้ว ตั้งหน้าวิ่งหนีอย่างสุดชีวิต

เจ้าตูบกับนั่งแถมเมียของมัน เห็นนายวิ่งมาหน้าตาตื่นเช่นนั้น ก็ตกใจว่าเกิดอะไรขึ้น ครั้นเห็นคนวิ่งตามนายมา แล้วก็มึงตัวใหญ่ เลื้อยพุ่งพรวด ๆ ไปข้างหน้าอย่างรวดเร็วเกือบจะทันคนเหล่านั้น ก็รู้ ด้วยสัญชาตญาณว่าอะไรเป็นอะไร จึงพากันวิ่งไล่ตามงู นั่งแถมผอม กว่าผิวจึงวิ่งได้เร็วกว่า มันตะครุบหางงูไว้ เจ้างูร้ายจึงหันมาจกกัดที่ คอของมัน นั่งแถมส่งเสียงร้องเอง ๆ พลังจะดิ้นให้หลุด เจ้าตูบเห็น เมียเสียท่างูก็วิ่งเข้าไปกัดกลางลำตัวของเจ้างูร้าย กัดจนขาดสองท่อน มันก็ไม่ยอมปล่อยนั่งแถม นายล่อได้ยินเสียงหมาร้องก็ชะลอฝีเท้าลง แล้วหันกลับไปดู พวกที่วิ่งตามมาติด ๆ ก็ทำอย่างเดียวกันราวกับนัด ทุกคนตกตะลึงเมื่อเห็นภาพที่ไอ้ตูบพยายามช่วยชีวิตเมียของมัน เจ้างูร้ายกัดติดตรงคอของนั่งแถมไม่ยอมปล่อย แม้ว่าตัวจะขาดเป็น สองท่อน ชั่วประเดี๋ยวนั่งแถมก็ล้มลงขาดใจตายต่อหน้านายของมัน

สร้างความคิดตราขังมีลมหายใจ

เจ้าตูบคงรู้ด้วยสัญชาตญาณว่าเมียรักจากโลกไปแล้ว มันเลียใบหน้าเมีย พร้อมกับส่งเสียงเห่าเหมือนจะบอกว่า “แต่มีจ่าอย่าจากตูบไป ตูบจะอยู่อย่างไรเมื่อไม่มีแต่มี” เห็นเมียนอนนิ่งไม่ไหวติงเช่นนั้นก็รู้ชัดว่าเมียจากไปแล้วจริง ๆ จากไปอย่างไม่มีวันกลับ มันแหงนหน้าขึ้นมองฟ้า ส่งเสียงถอนหายใจหวนรัญจวนจิต ทำให้พวกผู้ชายห้าหกคนที่ยืนดูอยู่ รู้สึกสมเพศเวหนาน้ำตาแทบร่วง

นายล่อได้สติก่อนเพื่อน เขาเดินเข้ามานั่งยอง ๆ ข้างร่างของน้องแต่มี พูดกับมันว่า “ไปที่ชอบ ๆ เกิดนะแต่มีนะ ข้าชอบใจที่ช่วยชีวิตข้ากับหลานไว้ ถึงเชิงจะเป็นสัตว์เดรัจฉาน แต่น้ำใจนั้นประเสริฐล้ำเลิศนัก ไม่ต้องห่วงผัวเชิงนะ ข้าจะเลี้ยงเขาให้ดีที่สุด” พูดพลางลูบหลังเจ้าตูบด้วยมือข้างซ้าย มันหยุดหอนแล้วลงนอนข้างศพเมียนายล่อจึงหันไปถามคนเหล่านั้นว่า

“พวกแกไปทำฮีท่าไหนถึงได้ถูกงูตามไล่ล่ามาอย่างนี้”

“จะไปขโมยไข่มัน” คนหนึ่งตอบ

“แกไม่รู้หรือหรือว่างูจงอางมันหวงไขยิ่งกว่าอะไร นี่คือนะที่หมาฆ่าช่วยไว้ ไม่งั้นคงพากันตายหมู่ ที่หลังอย่าทำอะไรแผลง ๆ อย่างนี้อีกมาจากไหนล่ะ” เขาถามเพราะไม่เคยเห็นหน้าคนพวกนี้มาก่อน คงไม่ใช่คนบ้านดงน้อยหรือบ้านเขาคอดเป็นแน่ หมู่บ้านดงน้อยมีเจ็ดสิบกว่าหลังคาเรือน หมู่บ้านเขาคอดมีสามสิบกว่า เขารู้จักหมดทุกบ้าน

“พวกเรามาจากหมู่บ้านโพธิ์คอย” คนอายุไล่เลี่ยกับเขาตอบ หมู่บ้านดังกล่าวอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของหมู่บ้านเขาคอด

“งั้นก็พากันกลับบ้านเถอะ ที่หน้าที่หลังอย่าเล่นพิเรนทร์อย่างนี้อีกก็แล้วกัน ประเดี๋ยวจะพากันตายก่อนแก่” เขากำชับ คนเหล่านั้นยกมือไหว้เขา แล้วพากันเดินจากไป

“ไ้แล้วเอ๊ย เอ็งดวงแข็งจังเลยนะ นี่ถ้าลูงไม่มาเห็น เอ็งคงถูก

1031805

บุญศรี โสดีโสภา

- 2 ก.ย. 2563

งูกัดตายไปแล้ว คุณ ขนาดลุงขุ่มวิงหนี เ็งก็ไม่วิ่งสักเอ็ง เ็งขู้ง
หลานลุงคนนี่” เขาชมทั้งที่รู้ว่าหลานก็คงฟังไม่รู้เรื่องเพราะที่ขู้อายุ
ได้ ๕ เดือนเท่านั้น

บ.921

2563

“เ็งไปอยู่กับแม่นะ เดี่ยวลุงจะต้องขุดหลุมฝังนังแต่มัน เ็งว่า
ฝังที่ได้ต้นพุทราดีใหม่” เด็กหญิงมองหน้าผู้เป็นลุง แล้วทำเสียงเอ๊กอ๊ก
เหมือนว่ารู้เรื่อง นายลออจิ่งขุ่มหลานไปให้น้องสาวซึ่งกำลังอาบน้ำให้
อำนวยการอยู่ คุณนายเกลือเห็นพี่ชายขุ่มหลานวิงหนี ก็รู้ว่าไม่ควรตามไป
ได้แต่เอาใจช่วยให้ปลอดภัย

ชายวัยใกล้สามสิบพบกับหลานวัยสองขวบที่นอนอยู่บนตักว่า

“หลานเอ๊ย ลุงมั่นใจว่าเ็งต้องไม่ตาย งูจงอางแสนร้ายกาจเ็ง
ยังแคล้วคลาดมาได้ จะมาตายเพราะไข้รากสาดน้อยเป็นไปไม่ได้แน่
จริงไหม เ็งจะตายไม่ได้นะ เ็งต้องไม่ตาย” เมื่อรถไฟจอดที่สถานี
ตาคลี เขาขุ่มหลานลงจากรถ แล้วเรียกสามล้อให้ไปส่งที่โรงพยาบาล
ประจำอำเภอ ประมาณ ๑๕ นาที สามล้อก็พามาถึงโรงพยาบาลซึ่งมี
นายแพทย์ ประจำอยู่ ๑ คน พยาบาล ๒ คน ผู้ช่วยพยาบาล ๕ คน
เจ้าหน้าที่ผู้ชายอีก ๒ คน นายแพทย์หนุ่มตรวจเสร็จก็ส่งพยาบาลให้
นำเกลือคนไข้โดยด่วน แล้วบอกเจ้าของไข้ว่า

“เด็กต้องอยู่โรงพยาบาลจนกว่าอาการจะดีขึ้น”

“ต้องอยู่ที่วันครบคุณหมอ”

“อย่างน้อย ๆ ก็สามวัน อาการหนักมาก ถ้ามาช้ากว่านี้อีก
ชั่วโมงเดียวคงไม่รอด ไม่เป็นไรนะ ตอนนี้อยู่ปลอดภัยแล้ว” คำบอกเล่า
ของนายแพทย์ นายลออพั้งแล้วรู้สึกเหมือนสวรรค์โปรด เขายกมือไหว้
นายแพทย์หนุ่ม “ขอบคุณคุณหมอมามากครับ พ่อเขาคงดีใจ เพราะ
ลูกชายที่ป่วยคู่กันเพิ่งตายไปหยก ๆ พ่อเขาเสียใจจนเป็นลม ปานนี้
ฟื้นหรือยังก็ไม่รู้ ผมรีบพาหลานมากลัวว่าจะต้องตายไปอีกคน แล้ว

ผมต้องอยู่เฝ้าไข้ใหม่ครับ” เขาถามนายแพทย์

“ไม่ต้องหรอก เรามีพยาบาลเฝ้า กลับไปนอนบ้านเถอะ ฟรุ้งนี่ ค่อยพาพ่อเด็กมาเยี่ยม”

“คงกลับไม่ได้แล้วละครับ เพราะรถไฟขบวนสุดท้ายไปแล้ว ผมมาจากช่องแค แต่ไม่เป็นไร ผมไปนอนโรงแรมหลังสถานีรถไฟก็ได้ ฉันล้มลาละครับ” เขายกมือไหว้นายแพทย์ แล้วเดินไปดูหลาน เห็นนอนหลับมีสายน้ำเกลือระโยงระยาง ก็รู้ว่าหลานปลอดภัยแล้ว จึงเดินกลับไปยังสถานีรถไฟ โดยไม่เรียกรถสามล้อให้ไปส่ง ซึ่งเท่ากับประหยัดเงินไปหนึ่งบาท

หลังสถานีรถไฟตากลิ มีโรงแรมไม้สองชั้นอยู่สองสามแห่ง ชั้นล่างเป็นร้านอาหาร ชั้นบนเป็นห้องพัก ราคาคืนละ ๓๐ บาท นายลอลเลือกโรงแรมที่ติดกับวงเวียน จ่ายค่าเช่าแล้วพนักงานโรงแรมก็พามาส่งยังห้องพัก เขาคิดว่าควรจะไปกินอาหารก่อน แล้วจึงมาซักเสื้อผ้าและกางเกงที่เปื้อนอุจจาระของหลาน ที่โรงแรมมีผ้าเช็ดตัวให้ ค่อยนุ่งผ้าเช็ดตัวนอนก็ได้ ตอนเช้าเสื้อผ้าแห้งค่อยไปเยี่ยมหลานที่โรงพยาบาล

คืนนั้น นายลอลสวมดมดอยู่หนึ่งชั่วโมงเต็ม ครั้นล้มตัวลงนอน ก็มีเสียงเคาะประตู ตามด้วยเสียงของผู้หญิง

“พี่จ๋า ต้องการคนนอนเป็นเพื่อนไหมจ๊ะ คืนละห้าบาทจ๊ะ” เขาไม่ตอบ คงจะเป็นเสียงของหญิงขายประเวณีนั่นเอง

“พี่จ๋า โรงแรมนี้ผีคุณะจ๊ะ ให้นุมนอนเป็นเพื่อนดีกว่านะจ๊ะ”

“แล้วที่พูดนะผีหรือคนละจ๊ะ” เขาถามออกไปอย่างนึกสนุก

“คนจ๊ะ สวยด้วย เวย์ลืบหก ออกสามลืบห้าจ๊ะ แต่ถ้าพี่คิดว่าห้าบาทแพงไป นุคิดสี่บาทห้าลืบกก็ได้ ลดให้ห้าลืบสตาจค์ตกลงใหม่จ๊ะ” หล่อนลดราคาตัวเองด้วยเกรงจะขายไม่ออก

“ไม่ตกลงจ๊ะ พี่นอนกับผีน่าจะดีกว่านอนกับน้อง ไปที่ขอบๆ

เถิดนะจ๊ะ”

“ไ้บ้ำ ไ้หน้าตัวเมีย” เสียงต่ำเข้ามา แล้วมีเสียงกระที่บเท้า
ตึง ๆ ออกไป

นายโมกกับนางจันเดินจากโรงนาที่บ้านเขาคอดด้วยความ
เป็นห่วงหลานชายรูปหล่อ เด็กชายคำพันถือโอกาสเฝ้าโรงนาไม่ยอมมา
ด้วยเพราะกลัวจะถูกพี่ชายตี ฝ่ายครูอุเงินเมื่อได้รับการปฐมพยาบาล
ครูใหญ่ ๆ สติสัมปชัญญะก็กลับคืนมา เขาคอดศพลูก พลังร่ำให้
รำพึงรำพันถึงลูกชายสุดที่รัก ใ้เป็นเด็กหน้าตาดี เป็นที่รักของทุกคน
แต่ทำไมความตายจึงมาพรากเขาไปตั้งแต่อายุยังน้อย แล้วถ้าลูกคน
สุดท้ายเกิดมาเป็นผู้หญิง เขาจะทำอะไรในเมื่อทำหมันไปแล้ว

“น้อง ลูกเราตายแล้ว ลูกชายเราตายแล้ว” เขาบอกคุณนายเกลือ
เห็นหล่อนไม่ร้องไห้ ไม่พุ่มพวย ไม่มีแม่น้ำตาตักหยด จึงต่อว่า

“นี่น้องไม่เสียใจเลยหรือ ลูกชายตายทั้งคน น้องไม่ร้องไห้เลยหรือ”

“ก็ถ้าร้องไห้แล้วลูกจะฟื้นคืนชีพขึ้นมาหรือเปล่านั้น พี่ตั้งสติให้ดี ๆ
คนที่ตายก็ตายไปแล้ว คนที่อยู่นี่ซิ ไ้แก้วของเราเนาะ จะเป็นอย่างไร
บ้างก็ไมรู้ พี่จะไม่ไปดูลูกบ้างเลยหรือ” ครูอุเงินเริ่มได้สติ ถามเมื่อยว่า

“แก้วไปไหน ไปกับใคร”

“ติดอออกพาไปสุขศาลาจะ น้องว่าพี่น่าจะตามไปดูลูก”

นายโมกกับนางจันมาถึงบ้านของลูกชาย ครูอุเงินครั้นเห็นหน้า
พ่อแม่มก็มีอันต้องร้องไห้อีก

“แม่ครับ ลูกชาย...ลูกชายผมตายแล้ว ใ้ตายแล้ว”

“คุณพระช่วย หลานย่าตายแล้วหรือ ใคร ใครมันทำหลานข้า
บอกมาเร็ว ๆ ข้าจะไปเอาเม็ดพันหัวมันให้ตายตามหลานข้าไปเลย” แม่ผิว
คุณนายเกลือพูดโกรธ ๆ แต่ไม่ร้องไห้

“ก็หลานแม่นั้นแหละ ไ้พันนะครับ มันเอามันเทศดิบ ๆ ใ้แก้ว

สร้างความคิดที่ร้ายยังมีลมหายใจ

กับไก่กิน มันหายหัวไปไหนถึงไม่มา ผมก็อยากฆ่ามันเหมือนกัน”

“พูดอะไรอย่างนั้นล่ะแม่จัน ฤงเงิน ฆ่าคนตายก็ติดตะรางนะซี” นายโมกปรามเมียและลูกชาย เขาหนีโกรธเด็กชายคำพันธ์ที่ทำให้หลานต้องตาย แต่ก็ไม่คิดที่จะฆ่าหลานเมีย เพราะการฆ่าคนตายต้องติดคุกติดตะราง แล้วก็หนีบ่าปอกอีกด้วย การฆ่าที่ไม่ต้องติดคุกและไม่เป็นบาปเป็นกรรมก็คือ **ฆ่าความโกรธ** จึงบอกเมียว่า “แกอยากฆ่าโดยไม่ต้องติดคุกไหมล่ะ ฆ่าความโกรธซี รับรองไม่ติดคุกและไม่เป็นบาปอีกด้วย” แล้วจึงพูดปลอบใจลูกชายว่า

“จำไว้นะฤงเงิน เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นธรรมดาโลก ที่ทุกชีวิตต้องพบต้องเจอ เราต้องตั้งสติให้ดี ไม่มีใครที่จะไม่สูญเสีย เพราะฉะนั้นต้องทำใจให้ยอมรับความจริงให้ได้ และสอนตัวเองว่า **เราสูญเสียได้ แต่อย่าให้เสียศูนย์** จำคำพ่อไว้นะลูกนะ”

๑

เสาหลักไม่ปักเลน

คำปลอบโยนของผู้เป็นพ่อทำให้ครูถนงเงินรู้สึกอับอายและได้กำลังใจที่จะสู้กับชีวิตต่อไป “พ่อพูดถูก เราสูญเสียได้แต่อย่าให้เสียศูนย์” จริงซึ่นะ ตัวเขาเป็นเสาหลักของครอบครัว ซึ่งเปรียบเสมือนเสาหลักของเรือน หากเสาหลักเสียศูนย์ เรือนก็จะโย้ไปเอนมา ไม่อาจตั้งตระหง่านอยู่ได้ เขาจะต้องไม่เป็นเช่นนั้น

ครูหนุ่มสำนึกถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของตน เขาเป็นลูกชายคนโต มีน้องสาวหกคน พ่อแม่หรือก็แก่เฒ่าลงไปทุกวัน หากล้มหายตายจากไป ใครเล่าจะดูแลพวกน้อง ๆ นอกจากนี้ เขายังมีเมียมีลูก ลูกชายตายไปคนหนึ่ง ก็ยังเหลือลูกสาวอีกสองคน และที่จะออกมาดูโลกในอีกไม่กี่วันนี้อีกคน หากเขาเป็นอะไรไป แล้วใครจะเลี้ยงลูก โบราณท่านสอนไว้ว่า หน้าที่ของคนเป็นพ่อเป็นแม่นั้น จะต้องเลี้ยงลูกให้โต ปักต้นโพธิ์ให้ได้ร่ม เพราะฉะนั้น เขาจะต้องเข้มแข็ง ต้องไม่แสดงความอ่อนแอหรือหวั่นไหวให้ปรากฏ จะได้ไม่ถูกตราหน้าว่า เป็นเสาหลักปักเลน เสาหลักต้องไม่ปักเลน!

“พ่อครับ ผมจะจัดการกับศพให้หนูอย่างไร” ครูถนงเงินถามผู้เป็นพ่อ พลังมองร่างไร้วิญญาณของบุตรสุดรัก

“เอาไปเผาที่วัด คงต้องเป็นวัดกกกกว่าว เพราะวัดดงน้อยมีพระแค่สองรูป” นายเฒ่าแนะนำ

“ไม่ต้องเผาไม่ได้หรือครับ ผมคงทนไม่ได้ที่เห็นลูกถูกเผา” ครูหนุ่ม ทักท้วง

สร้างความคิดรวบยอดยังมีลมหายใจ

“แม่อีกทีไม่ได้ที่จะเห็นหลานถูกเผา” นางจันเห็นด้วยกับลูกชาย

“ข้าก็เหมือนกัน เราฝังดีไหมก็จะพอ ข้าอยากฝังลูกไว้ใกล้ ๆ บ้าน อย่างน้อยก็จะารู้สึกว่าลูกยังอยู่ ไม่ได้ไปไหน” คุณนายเกลือกพูดกับพ่อผัว ครุฑเงินรีบเสนอแนะว่า “ฝังไว้ใต้ต้นมะขามเทศหลังบ้าน ดึกว่านะครีบพอ ผมไม่อยากให้ลูกไปไกลบ้าน”

“ตามใจเอ็งสองคนก็แล้วกัน” นายโมกบอกลูกชายและลูกสะใภ้

“ส่วนข้าไม่อยากอยู่ดูหลานฝัง ขึ้นอยู่ต้องเป็นลมอย่างแน่นอน ข้าจะกลับบ้าน” นางจันบอกผัว

“จะรีบกลับไปทำไมเล่า อยู่เป็นเพื่อนลูกก่อน” นายโมกบอกเมีย

“อยู่ไม่ได้ ข้าเป็นห่วงหลานข้า” นางหมายถึงกลัววัยสามขวบกับเจ็ดวัน

“นั้นก็ตามใจ กลับไปอยู่กับหลานคนโปรดของแกเถอะ”

นางจันจึงบอกลูกชายกับลูกสะใภ้ว่า “แม่กลับก่อนนะ ห่วงไอ้กล้วยมัน ป่านนี้คงถามหาย่าแล้ว”

หลังบ้านครุฑเงินและคุณนายเกลือก มีมะขามเทศอายุประมาณ ๒๐ ปีอยู่สองต้น ออกฝักตามฤดูกาล ต้นที่อยู่ทางทิศตะวันออก ฝักค่อนข้างเล็ก แต่เนื้อละเอียด กินอร่อยกว่าต้นที่อยู่ทางทิศตะวันตก ซึ่งแม้ฝักใหญ่แต่เนื้อหยาบ

“แล้วเราจะฝังลูกไว้ใต้ต้นไหนดีล่ะ ต้นที่อยู่ทางทิศตะวันออก หรือที่อยู่ทางทิศตะวันตก” คุณนายเกลือกถามคนเป็นผัว

“ตามตำราต้องฝังทางทิศตะวันตกจ๊ะ” ครุฑเงินตอบเมีย ตำราของเขาหมายถึง ตำราที่มาจากคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงสอนว่า ทิศตะวันตกเป็นทิศเบื้องหลังซึ่งหมายถึง บุตรภรรยา ส่วนทิศตะวันออกเป็นทิศเบื้องหน้า หมายถึง มารดาบิดา เขาจึงจะฝังไว้ใต้ต้นมะขามเทศที่อยู่ทางทิศตะวันตก

“ถ้าอย่างนั้นพ่อจะไปนิมนต์พระวัดกกกว่าง ๔ รูปมาบังสกุลให้หลาน ถ้านิมนต์พระวัดตงน้อยก็คงได้หลวงพี่ไทรรูปเดียว เพราะหลวงพ่ออ่อนช้ำจะหลงแล้ว เห็นหลวงพี่ไทรแล้วว่าถ่ายใสไหลไว้ แล้วบอกว่า เป็นยาของ หลวงพี่ไทรจะเอาไปทิ้งก็ไม่ยอม” นายโหมกเล่าพฤติกรรมของพระภิกษุอ่อนบิดาพระภิกษุไทรให้บุตรชายฟัง

“ถ้าเช่นนั้นผมจะไปขุดหลุมรอไว้” แล้วหันไปสั่งเมียว่า
“น้องช่วยอาบน้ำแต่งตัวให้ลูกด้วย”

คุณนายเกลือซ้อนร่างไว้วิญญาณของลูกชายที่อายุเพิ่งจะครบขวบ ได้เจ็ดวัน นำไปยังโถ่งน้ำที่อยู่นอกชาน จัดการอาบน้ำถูสบู่ให้จนกลิ่นอุจจาระปัสสาวะจางหายไปจากกายลูก แล้วอุ้มเข้ามา ใช้ผ้าขนหนูเช็ดตัวลูกจนแห้ง ทาด้วยแป้งดินสอพอง หาเสื้อผ้ากางเกงใหม่ ๆ มาแต่งให้ จนศพของไก่คูตีขึ้น จากนั้นจึงวางลงบนเบาะที่ลูกเคยนอน เพ่งพิศใบหน้าของลูกน้อยแล้วก็อดสงสัยมิได้

“ลูกเอ๊ย เจ้ามาไม่ทันไรก็ไปเสียแล้ว ไม่ให้เวลาแม่ตั้งตัวตั้งใจอะไรเลย แม่คงบุญไม่ถึง ลูกจึงมาตวนจากไปรวดเร็วดุจลมพัดผ่านไปดีเถิดนะดวงใจของแม่” เธอรำพึงรำพันอยู่ในใจ จากนั้นจึงเข้าไปในเรือนหีบของสี่ขาวมา ๔ ใบ ใส่ปัจจัยลงไปของละ ๒ บาท ๔ ของก็สองตำลึง แล้วจึงลงไปเก็บดอกบานชื่นกับบานไม่รู้โรยที่ปลูกไว้หลังบ้านมาจัดเป็นกำ ๆ ได้ ๔ กำ นำเทียนสองเล่ม รูปสามดอกมัดด้วยดอกไม้ไฟให้ครบตามจำนวนของ แล้วนำมามัดรวมกับดอกไม้แต่ละกำ จึงได้ดอกไม้รูปเทียนครบ ๔ ชุด เตรียมไว้ ผู้หญิงห้องแก่แต่เดินได้คล่องแคล่วเพราะชินเสียแล้วกับการตั้งครุภัก จะว่าไปแล้วห้องนี้แม่แพ้มาก หากก็แพ้อยู่ได้ไม่นาน สามเดือนผ่านไปก็หายแพ้ เมื่อครุภักแก่ห้องก็ไม่โตจนเกินไป จึงเคลื่อนไหวกินเดินเห็นได้คล่องแคล่วกว่าตอนตั้งห้องลูกสามคนแรก

สร้างความดีตราบยังมีลมหายใจ

ฝ่ายครูอุงเงินก็ถือเสียมแบกจอบเดินไปยังต้นมะขามเทศหลังบ้าน ด้านทิศตะวันตก ลงมือขุดหลุมโดยใช้จอบดาบหย้าออกก่อน กะขนาดความกว้างของหลุมแล้วจึงลงมือขุด เมื่อขุดลงไปลึกได้ประมาณศอกหนึ่ง จึงเปลี่ยนจากจอบมาเป็นเสียมเพราะดินแข็งไม่เหมาะที่จะใช้จอบขุด เวลาผ่านไปไม่ถึงชั่วโมงเขาก็ขุดหลุมเสร็จ จึงเดินถือเสียมกลับบ้าน ส่วนจอบยังต้องใช้อีก จึงวางไว้ข้างหลุม

นายโถมนำพระภิกษุ ๔ รูปมาที่บ้านพอดี เขานิมนต์ท่านขึ้นมาบนเรือน คุณนายเกลือรีบหาเสื่อมาปู แล้วหาน้ำดื่มมาถวาย ศพเด็กชายวิทยาวางอยู่ทางขวาของพระภิกษุ

“เป็นอะไรตาย” พระภิกษุผู้เป็นหัวหน้าถามขึ้น

“อาเขาเอามันเทศดิบให้กินจะท่าน” คุณนายเกลือตอบ เธอไม่แน่ใจว่าลูกตายเพราะกินมันดิบ หรือตายเพราะน้ำลายเด็กชายคำพัน น้ำลายที่อาจมีเชื้อโรคนานาชนิดปะปน เพราะเด็กชายซี้เกียจแปรงฟัน เป็นปกตินิสัย

“น่าสงสารนะ หน้าตาก็อล่เหล่าไม่น่าอายุสั้น แต่ไม่เป็นไรนะ โยมนะ อีกไม่กี่วันก็จะได้ลูกชายมาแทนคนที่ตาย” คำพูดของพระภิกษุวัยห้าสิบเศษทำให้ครูอุงเงินดีใจนัก ความโศกเศร้าเบาาลดลงไปกว่าครึ่ง

“หลวงพ่อครับ พอดีผมเพิ่งรู้ว่าลูกตาย จึงไม่ได้เตรียมผ้าบังสุกุลไว้ จะบังสุกุลให้ลูกได้หรือเปล่าครับ หรือถ้ารอเป็นฟุ้งนี้ ผมก็กลัวศพลูกจะขึ้นอืด” ครูอุงเงินเรียนถามพระภิกษุผู้เป็นหัวหน้า

“ไม่เป็นไรหรอกครู ไม่มีผ้าบังสุกุลก็ไม่มีไร พวกอาตมาจะจับสายโยงบังสุกุลเอง”

“สายโยงคืออะไรครับ ผมจะไปหาให้ได้จากที่ไหน”

“อาตมาเตรียมมาให้ คิดว่าโยมคงไม่มีสายโยง **สายโยงก็คือสายสิญจน์ ถ้าใช้ในงานมงคล เขาเรียกสายสิญจน์ แต่ถ้าใช้กับ**

งานศพซึ่งถือเป็นงานอวมงคล เขาเรียกว่า สายโยง” พุดพลางหยิบสายโยงออกมาจากย่ามส่งให้ครูงูเงินและบอกให้พันกระหม่อมศพโยงมายังพระภิกษุทั้งสองรูป จากนั้นพระภิกษุ จึงว่าบทชักบังสุกุลพร้อมกันดังนี้

อนิจจา วต สงขารธา อุปฺปาทวชฺชธมฺมิโน อุปฺปชฺชิตฺวา
นिरุชฺฌนฺติ เตสํ วุปฺสโม สุโข

สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ บังเกิดขึ้นแล้วก็ย่อมเสื่อมไป
บังเกิดขึ้นแล้วก็ย่อมดับไป ความเข้าไปสงบระงับดับสังขารทั้ง
หลายเหล่านั้น เป็นความสุข

บังสุกุลเสร็จ เจ้าภาพถวายปัจจัยพร้อมดอกไม้ธูปเทียน พระสงฆ์
ยถาสัพพีแล้วลาเจ้าภาพกลับวัด นายโมกไม่ได้ไปส่งเพราะท่านกลับ
กันเองได้ ครูงูเงินอุ้มศพลูกชายไปยังหลุมที่ขุดไว้ คุณนายเกลื่อนำ
ดอกมะลิที่เก็บใส่ขันลงหินไว้มาส่งให้พ่อผัว นายโมกจึงอุ้มขันบรรจุ
ดอกมะลิเดินตามหลังลูกชายไป ส่วนลูกสะใภ้ของเขานั้น อุ้มห้อย
คนทั้งสามเดินกันไปอย่างเจี๊ยบ ๆ เมื่อถึงหลุมที่จะฝังศพของเด็กชาย
วิทยา ครูงูเงินบรรจงวางศพของลูกชายลงในหลุมโดยมีเบาะรองร่าง
ที่กระหม่อมของเด็กชายยังมีสายโยงพันอยู่ คุณนายเกลื่อไปรยดอก
มะลิลิ้นหอมฟุ้งลงบนตัวลูก จากนั้นนายโมกกับลูกชายจึงช่วยกัน
เกลี่ยดินกลบศพจนมิด

“ไปดีเถอะนะ ลูกรักของแม่” คุณนายเกลื่อพูดเสียงแผ่วเบา

“ชาติหน้ามาเกิดเป็นหลานปู่อีกนะ” นายโมกพูดกับหลานที่นอน
สงบอยู่ในหลุมศพกลบด้วยดิน

ครูงูเงินมิได้พูดอะไร เขาเชื่อว่าลูกชายเป็นเทพบุตรจติจากสวรรค์
ชั้นฟ้ามาอุบัติในโลกมนุษย์ การฝังศพลูกไว้ใกล้บ้านทำให้อุ่นใจว่าลูก
ยังอยู่กับเขา และอาจจะเกิดเป็นภุมมเทวดาคอยปกป้องรักษาพ่อแม่

พี่น้องก็เป็นได้ ฉับพลันนั้นเขานึกถึงแก้วลูกสาวที่ป่วยคู่กันกับลูกชายที่ตายแล้ว

“พ่อครับ ผมจะไปดูลูกที่สุขศาลา ปานนี้จะเป็นยังไงบ้างก็ไม่รู้ พ่อไปกับผมได้ไหมครับ”

“ได้ ถ้าเช่นนั้นเรารีบไปกันเถอะ” นายโมกชวนลูก ขณะนั้นดวงตะวันกำลังจะลับขอบฟ้าเบื้องทิศตะวันตก ความมืดเริ่มโรยตัวเข้ามาปกคลุม สองพ่อลูกพากันเดินทางจากบ้านเขาคอดไปยังสุขศาลาที่ตั้งอยู่หลังตลาดช่องแค

นางอนงค์เพิ่งจะเอาควายเข้าคอก ผัวหล่อนพาหลานไปสุขศาลา เด็กชายคำพันก็หายหน้าไป หล่อนจึงรับหน้าที่เลี้ยงควายสามตัวโดยมีอำนวยลูกสาววัยสองขวบเศษติดสอยห้อยตามไปด้วย นังสำลีและนังเผือกฝอยนั้นเลี้ยงง่าย แต่ไอ้ทุยจอมเกเรนั้นเที่ยวไปติดสัดตัวกับควายตัวเมียของคนอื่น มันพยายามจะทำให้นังสำลีตกเป็นเมียของมัน แต่นังสำลีไม่เล่นด้วยและไล่ขวิดเมื่อมันเข้ามาใกล้ ไอ้ทุยก็เลยต้องหันไปสนใจควายตัวอื่น ซึ่งแม้จะสวายน้อยกว่านังสำลี แต่ก็มีไมตรีให้มันกว่าจะตามหาไอ้ทุยพบและพากลับบ้านได้ ก็ตะวันตกดินพอดี

นำไอ้ทุยเข้าคอกแล้ว จึงนำนังสำลีกับลูกสาวของมันมาส่งให้ คุณนายเกลือ เห็นน้องผัวกำลังสาละวนอยู่กับการหุงหาอาหาร จึงนำสองแม่ลูกเข้าคอกให้

“ครูเงินไปไหนล่ะ” เธอถามหาน้องเขยของผัว มีแต่นายโมกกับนางจันที่เรียกลูกว่า กุงเงิน ส่วนคนอื่น ๆ เรียก ครูเงิน

“ไปดูไอ้แก้วที่สุขศาลา ปานนี้ทีดอยยังไม่กลับ คงเฝ้าหลานอยู่ที่สุขศาลาโน่น” คุณนายเกลือตอบพีสะไม้ เห็นท่าทางอิดโรยของอีกฝ่าย จึงบอกเธอว่า

“พี่น้องไม่ต้องหุงข้าวนะ มาเหนื่อย ๆ นั่งพักก่อน เดี่ยวข้าทำเสร็จ

ค่อยกินด้วยกัน ให้อุ่นคงจะหิว ดิ้นทุกกักอยู่นี่” เธอหมายถึงลูกในท้อง

“นวย หิวไหมลูก” นางอนงค์ถามอานวย รู้สึกดีใจที่น้องสะใภ้ผิวชวณกินข้าว เธอเหน็ดเหนื่อยกับการไล่ตามไอ้ทุยกลับบ้าน มันไม่รู้หรอกว่าได้ทำเวรทำกรรมกับคนท้องคนได้ ดีว่าเพิ่งท้องได้สองสามเดือน หากท้องแก่อย่างแม่ไอ้แก้ว ไอ้ทุยจะต้องบาปยิ่งกว่านี้

“หิว” เด็กหญิงอานวยตอบ

“จันทน์ไปอาบน้ำอาบทำก่อน กินข้าวแล้วนอนเลย พรุ่งนี้จะได้ไปเลี้ยงควายแต่เช้า” เธอบอกลูกสาวคนโต ไม่ค่อยแน่ใจเท่าไรว่าลูกจะฟังรู้เรื่อง เพราะเพิ่งจะอายุได้สองขวบกับสองเดือน

นางอนงค์พาลูกสาวกลับไปอาบน้ำที่บ้าน เมื่อกลับมาคุณนายเกลือกก็ทำกับข้าวเสร็จพอดี คนท้องสองคนกับเด็กอีกหนึ่งคนตั้งวงกินข้าวกันอย่างเอร็ดอร่อย เพราะเหนื่อยกับงานมาทั้งวัน อิ่มข้าวแล้วนางอนงค์ช่วยล้างถ้วยชามให้คนท้องแก่ แล้วก็นึกขึ้นได้ว่าหลานชายตายแล้ว ผัวของเธอให้ไปเลี้ยงควายแทนเพื่อจะพาแก้วไปสุขลา ส่วนเด็กชายคำพันก็ไม่กลับมา ทั้งนางลำลีและนั่งเผือกผ่องให้เป็นภาระของเธอ

“ศพใ้อยู่ที่ไหน เอาไปวัดแล้วหรือ” เธอถามน้องสาวของผัว

“ไม่ได้เอาไปวัดหรอกจ้ะ” ตอนแรกปู่เขาจะให้เอาไปเผาที่วัด แต่ย่ากับพ่อเขาทำใจไม่ได้ที่จะเห็นหลานเห็นลูกถูกเผา”

“แล้วแกทำใจได้หรือ” เมื่อถูกพี่สะใภ้ถามอย่างนี้ คุณนายเกลือกจึงต้องตอบตามความจริงว่า

“ไม่ได้จ้ะ ถึงข้าจะเป็นคนใจแข็งกว่าพ่อไอ้กล้วย แต่ข้าก็ทำใจไม่ได้ที่จะเห็นลูกถูกเผา”

“ก็เลยเอาไปฝังที่วัดจันทน์หรือ”

“ไม่ได้เอาไปวัดหรอกจ้ะ พ่อไอ้กล้วยเขาอยากให้ลูกอยู่ใกล้ ๆ

เลยฝังไว้ที่ได้ต้นมะขามเทศหลังบ้าน”

“ไปที่ขอบ ๆ เถอะนะหลานรักของป้า” นางอนงค์พูดกับหลานหันหน้าไปทางต้นมะขามเทศ เธอช่วยน้องสะใภ้เลี้ยงไก่ตั้งแต่เขาเกิดไก่เป็นเด็กเลี้ยงง่าย และที่สำคัญกว่านั้นคือ เป็นเด็กหน้าตาหล่อเหลามีเค้าหล่อตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ไม่น่าจะต้องอายุสั้นเลย เด็กหญิงอำนวยการฟังผู้ใหญ่คุยกันก็ไม่ค่อยเข้าใจสักเท่าไร เพราะยังเด็กนัก สักพักก็นิ่งหาวหวิด ๆ นางอนงค์จึงพาลูกกลับบ้านไปนอน

“ประเดี๋ยวติดอกกับครูเงินคงพากันมานะ” เธอไม่กล้าพูดถึงแก้วไม่รู้ว่าหลานยังอยู่หรือตายไปแล้ว เพราะแก้วดูอาการหนักกว่าไก่มาก

ที่สะใภ้ลงเรือนไปแล้ว คุณนายเกลือกจึงชักบันไดขึ้นมาไว้บนเรือนเสียงจ๊กจั่นเรไรแข่งกันร้องเพลงดังกระหึ่ม ลมพัดตึง ๆ จนกิ่งมะขามไหวยวบยาบ แล้วกิ่งที่อยู่สูงก็เอนลงมาติดดินแล้วก็เอนติดขึ้นไป แล้วก็เอนลงมาอยู่อย่างนั้น คุณนายเกลือกรู้สึกกลัวจนตัวสั่น เพราะสิ่งที่เห็นมิใช่เรื่องปกติและไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เธอรู้ในทันทีว่าเป็นการกระทำของภูตผีปิศาจ ยิ่งนึกถึงเรื่องที่ผิวเส้าให้ฟังว่า เธอถูกผีกองกอยเข้าสิงร่าง ก็ยิ่งเกิดความกลัวหนักขึ้น หากนางผีร้ายตนนั้นเข้าสิงร่างเธออีกครั้ง แม่ไฉนวยก็คงช่วยไม่ได้ เธอนึกถึงหลวงพ่อดีม จึงวิ่งเข้าไปในเรือน หยิบสร้อยแขวนพระหลวงพ่อดีมมาสวมคอ แล้วหาหนังสือมนต์พิธีมานั่งสวดพระพุทธรูปมนต์รอผัวกลับ

ทุกคืนก่อนนอน ครูเงินจะสวดพระพุทธรูปมนต์หลายบท ใช้เวลาเป็นชั่วโมงกว่าจะได้พักผ่อนหลับนอน เธอจะนอนฟังผิวสวดจนจำได้เกือบทั้งหมด จนสามารถสวดตามเขาได้ หากก็เป็นการสวดในใจ แต่ถ้าสวดนอกใจและสวดคนเดียว เธอก็จำตอนเริ่มต้นและตอนจบของแต่ละบทไม่ได้ จำได้แต่ตอนกลาง ๆ บัดนี้เธออยู่คนเดียวและผีที่สิงอยู่ต้นมะขามใหญ่หน้าบ้านก็เริ่มออกฤทธิ์ เธอจะต้องสู้กับมัน เธอ

บุญศรี โสดีโสดา

มั่นใจในพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ และพระสังฆคุณ ที่เรียกรวม ๆ ว่า คุณพระรัตนตรัย ไม่ว่าผีसागนางไม้หรือภูตผีปีศาจแม้ร้ายกาจเพียงใด ก็ไม่อาจชนะคุณพระรัตนตรัยไปได้

คิดได้ดังนี้ คุณนายวัยยี่สิบเศษ จึงสวดพระพุทธมนต์อย่างตั้งอกตั้งใจ และด้วยเสียงดังก้องได้ยินไปถึงบ้านพี่ชาย ถ้าผีมันจะเปลี่ยนไปหลอกหรือทำร้ายหลานกับพี่สะใภ้ เมื่อได้ยินเสียงสวดพระพุทธมนต์ของเธอก็คงพากันหนีกระเซอะกระเทิงไปไกลจนสุดขอบจักรวาลนั่นเทียว

๕

ค่าน้ำร้อนน้ำชา

นายโหมกและลูกชายไปถึงสุขศาลาตอนพลบค่ำ สุขศาลาปิดแล้ว สองพ่อลูกจึงพากันเดินไปยังบ้านพักนางผดุงครรภ์ ซึ่งอยู่ในบริเวณเดียวกัน ครูตุงเงินรู้สึกใจคอไม่ดีกลัวว่าลูกจะตายไปอีกคน ถ้าแก้วตายก็หมายความว่า พญามัจจุราชขาดเมตตา จึงพรวดชีวิตลูกไปจากเขาถึงสองคนในเวลาไล่เลี่ยกัน

“พ่อครับ ถ้าแก้วตายไปอีกคน ผมจะอย่างไรดี” เขาถามผู้เป็นพ่อ

“อย่าไปคิดอย่างนั้น ตั้งสติเอาไว้ สิ่งที่เราจะต้องทำคือ ตั้งสติเอาไว้ อย่าให้สติแตก อะไรจะเกิดก็ต้องเกิด อย่าตีตนไปก่อนไข้ เชื้อพ่อเถอะ”

คนทั้งสองเดินไปถึงหน้าบ้านพักนางผดุงครรภ์ที่ทางการสร้างให้เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ใต้ตุงสูง ครูตุงเงิน ส่งเสียงเรียกเข้าไปว่า

“คุณหมอยุ้ยใหม่ครับ ผมมาขอเยี่ยมลูก” นางผดุงครรภ์กำลังจะกินข้าวพร้อมสามีและลูก ๆ ได้ยินคนมาเรียกอยู่หน้าบ้าน จึงลุกขึ้นเดินไปที่หน้าต่าง ตะโกนหน้าออกไปถาม

“นั่นใคร มีธุระอะไรค่า ๆ มีดี ๆ”

“ผมครูตุงเงินจะมาขอเยี่ยมลูกครับ ลูกเขาพามาที่นี่เมื่อตอนบ่าย”

“ฉันให้พาไปโรงพยาบาลในตัวอำเภอแล้วจ๊ะ เด็กเป็นมาก ฉันไม่กล้ารับไว้ ฟรุ้งนี้ครูไปเยี่ยมที่โรงพยาบาลนะ วันนีรถหมดแล้ว” นางผดุงครรภ์บอกล่าว

“ขอบคุณครับ ถ้าอย่างนั้นผมขอลา” เขายกมือไหว้นางผดุงครรภ์แล้วพูดกับผู้เป็นพ่อว่า

“เรากลับบ้านกันเถอะครับ พຽງนี้ผมจะไปเยี่ยมลูก”

“พ่อเชื่อว่าหลานปลอดภัยแล้ว เอ็งสบายใจได้” นายโมกปลอบลูกชาย แล้วสองคนพ่อลูกก็พากันเดินทางกลับ ครูตุงเงินออกเป็นห่วงเมียด้วยว่าเธอกำลังท้องแก่ จึงพูดขึ้นว่า

“พ่อครับ ผมห่วงแม่กลัวย วันก่อนก็ถูกผีเข้า ผีกองกอยนะครับ บ้านผมเป็นทางผีผ่าน พวกภูตผีปีศาจมารบกวนแทบทุกคืน ผมต้องสวดพระพุทธรมตเป็นชั่วโมงกว่าพวกมันจะไป”

“งั้นก็เร่งผีทำหน่อย ว่าแต่เอ็งไหวนะ ถ้าไม่ไหวก็ไปนอนอนที่บ้านพ่อตาเอ็ง พຽງนี้จะได้ขึ้นรถไปเยี่ยมลูกแต่เช้า พ่อจะไปบอกเมียเอ็งให้” นายโมกบอกลูกชายอย่างเป็นห่วง เกรงว่าเขาจะเป็นลมเป็นแล้งไป ห่วงลูกสะใภ้และหลานชายก็ห่วง พระท่านว่าเด็กในท้องของลูกสะใภ้เป็นผู้ชาย

“ไม่เป็นไรหรอกครับ ผมห่วงแม่กลัวย ถึงอย่างไรก็ต้องกลับไปนอนบ้าน พຽງนี้พ่อช่วยไปบอกอาเทียนด้วยนะครับ ว่าผมขอลางานหนึ่งวัน”

“ตกลง แล้วพ่อจะบอกให้”

หนึ่งชั่วโมงผ่านไป สองพ่อลูกซึ่งเดินมาตามทางรถไฟก็แยกกัน ผู้เป็นพ่อเลี้ยวซ้ายไปหมู่บ้านดงน้อย ส่วนลูกชายเลี้ยวขวาไปยังหมู่บ้านเขาคอด ต้องเดินไต่หัวคันทนาไปในความมืด เพราะยังไม่มีทางเดินเข้าไปสู่หมู่บ้าน

หมู่บ้านดงน้อยเกิดก่อนหมู่บ้านเขาคอดประมาณสิบปี มีคนมาตั้งรกรากอยู่กว่าเจ็ดสิบหลังคาเรือน และมีทางเดินไปสู่หมู่บ้านแล้ว ส่วนหมู่บ้านเขาคอดมีประมาณสามสิบหลังคาเรือน ยังไม่มีทางเดิน ชาวบ้านต้องเดินไต่หัวคันทนาเข้าไป เมื่อครูวัยใกล้เบญจเพสเดินมาใกล้จะถึงบ้านก็ได้ยินเสียงสวดมนต์ดังเจื้อยแจ้ว รู้สึกหายเหนื่อยและดีใจที่เมียเขา

รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างดีเยี่ยม ถึงบ้านแล้วเขาถอดรองเท้า
นั่งประนมมือฟังกระทั่งเสียงสวดพระพุทธรมณต์หายไป จึงส่งเสียงเรียก
คุณนายเกลือ

“เมียจำผิวมาแล้ว เข็นบันไดลงมาให้หน่อย” ได้ยินเสียงผิว
คุณนายก็หายกลัวผี แต่แล้วก็ถูกคิดได้ว่า ผีอาจปลอมเป็นผิวของเธอ
เพื่อมาลวงกินลูกในท้องก็เป็นได้ จึงหยิบไฟฉายเดินไปที่นอกชาน
ฉายไฟลงไปพร้อมกับตะโกนถามด้วยเสียงที่ปรุงแตงให้หนักกลัวว่า

“ผิวหรือผีกันแน่ ขอคูหน้าหน่อยซิ” เมื่อถูกแสงไฟส่องหน้า
ครุหนุ่มหยีตาอึมเห็นพื้นขาว บอกเมียว่า

“ดูให้เต็มตาว่าผิวหรือผี” คุณนายผู้ฉลาดปราดเปรื่องยังไม่ปักใจ
เชื่อ จึงพิสูจน์ด้วยการถอดสร้อยที่แขวนพระหลวงพ่อดีมออกจากคอ
ยื่นให้คนข้างล่างดู แล้วถามว่า

“นี่อะไร กลัวไหม”

“พระหลวงพ่อดีมที่พ่อตาให้เมียพี่มาจ๊ะ พี่ไม่ใช้ผีจะได้กลัวพระ
น้องรีบเข็นบันไดลงมาเถอะ พี่หวงข้าวจวนจะเป็นลมแล้ว” เมื่อหมด
ความสงสัย คุณนายจึงรีบเข็นบันไดลงมา เพราะกลัวผิวจะเป็นลม
ครูดึงเงินขึ้นเรือนแล้วจึงชักบันไดขึ้นเป็นการช่วยผ่อนแรงเมีย

“ลูกเป็นอย่างไรบ้าง” คนท้องแก่ถามถึงลูกสาวที่ป่วย

“หมอเขาบอกว่าติดอพาไปโรงพยาบาลตาคีจ๊ะ คงปลอดภัย
แล้ว เดียวกินข้าวเสร็จพี่จะสวดพระพุทธรมณต์ให้ช่วยคุ้มครองลูก”
เขาบอกเมีย คุณนายรู้สึกเบาใจเรื่องลูก หากก็หวังพี่สะใภ้ จึงบอกคน
เป็นผิวว่า

“น้องหวังพี่นงจิ่ง แก่กำลังท้องกำลังได้ น้องกลัวผีของกอยจะไป
เข้าแก เราไปดูกันหน่อยดีไหมจ๊ะ”

“อย่าเลยจ๊ะ พี่เชื่อว่าเสียงสวดพระพุทธรมณต์ของน้องช่วยคุ้มครอง

พืงได้ เดียวพืกินข้าวเสร็จก็จะสวดให้ได้ยินไปถึงแก พวกภูตผีปีศาจ
มันกลัวพระพุทธรูปมันจะ”

“ถ้าอย่างนั้นน้องก็หายห่วง พี่มาเหนื่อย ๆ ไปอาบน้ำอาบทำให้
สบายเนื้อสบายตัวก่อนเถอะจ้ะ น้องจะไปเตรียมสำหรับกับข้าวให้”

วันรุ่งขึ้น เมื่อครูอุงเงินไปถึงโรงพยาบาลตาคลี ก็พบนายลอบ
นั่งอยู่หน้าห้องคนไข้ เขายกมือไหว้พี่ชายเมีย แล้วถาม

“แก้วเป็นอย่างไบ้างครับ”

“ยังไม่รู้เหมือนกัน พยาบาลเขาบอกยังไม่ถึงเวลาเยี่ยม เหลืออีก
สิบนาทีถึงจะเยี่ยมได้” นายลอบบอกน้องเขย

“เมื่อคืนติดนอนที่ไหนครับ”

“นอนโรงแรมหลังสถานีรถไฟ ไร่แก้วถ่ายรูดเสื้อผ้าเข้าเบื่อนหมด
เลยได้ซักผ้าที่โรงแรม”

“ผมจะจ่ายคืนทั้งค่ารถและค่าโรงแรมนะครับ” ครูหนุ่มพูดอย่าง
เกรงใจ

“ข้าไม่รับนะ ถึงไร่แก้วจะเป็นลูกเข็ง แต่มันก็เป็นหลานข้า ข้าไม่
คิดเล็กคิดน้อยกับหลานข้าหรอก เลิกพูดเรื่องเงินได้” คนเป็นน้องเขย
จึงยกมือไหว้พี่เมียอีกครั้งพร้อมกล่าวคำขอบคุณ

เมื่อได้เวลาเยี่ยม พ่อกับลุงก็เดินเข้าไปหาแก้ว เด็กหญิงนอน
ล้มตา รู้สึกสับสนว่ามาอยู่ที่นี้ได้อย่างไร ครั้นเห็นพ่อกับลุงก็ร้องขึ้นว่า

“ป้อจ๋า ลุงจ๋า”

“หายแล้วหรือลูก” พ่อกับลุงถามขึ้นพร้อมกัน อารามดีใจทำให้
ลุงเรียกหลานว่าลูก

“เมื่อคืนก็พูดอย่างนี้ ตอนรับไว้ฉันแอบคิดในใจว่าคงไม่รอดแน่
แต่พอสามทุ่มเศษ ๆ คนไข้ก็ละเมอเรียกพ่อเรียกลุง หน้าตาดูมีความสุข

สร้างความคิดตราขังมีลมหายใจ

แล้วก็นอนเงียบไป เพิ่งจะตื่นนี้แหละจ๊ะ” พยาบาลที่เฝ้าไข้รายงาน หล่อนกำลังจะออกเวรกลับไปพักผ่อนเนื่องจากเฝ้าไข้อยู่ทั้งคืน เพราะเพื่อนพยาบาลที่จะมาผลัดเวรกันได้ลาไปงานศพของบิดาที่จังหวัดอ่างทอง

นายแพทย์วัยสามสิบจอตระกักรยานแล้วรีบขึ้นไปดูคนไข้ที่ชื่อเด็กหญิงจิตรา เพลินในธรรม แม้ว่าจะไม่เคยรู้จักหรือเห็นหน้าค่าตากันมาก่อน หากเขาก็รู้สึกเป็นห่วงเป็นใยราวกับว่า แก่เป็นลูกเป็นหลาน วันวานตอนที่เห็นแก เขาคิดว่าคงช่วยอะไรไม่ได้แล้ว เพราะใช้รอกสาดน้อยกำลังระบอบและคร่ำซีวิตผู้คนทั้งเด็กและผู้ใหญ่ไปมาก ต่อมาก เมื่อคืนเขาเข้าไปสวดพระพุทธรูปมนต์อยู่ในห้องพระนานเป็นชั่วโมง เพื่อขอให้คุณพระคุณเจ้าคุ้มครองแก

“หายแล้วหรือจ๊ะหนู” นายแพทย์ทักทาย เด็กหญิงไม่เข้าใจ เพราะยังไม่รู้ประวัติประสา ได้แต่ยิ้มอย่างอารมณ์ดี ครูดูเงินและพี่ชายยกมือไหว้นายแพทย์

“ลูกสาวผมต้องนอนโรงพยาบาลอีกกี่วันครับคุณหมอ” ครูดูเงินถาม

“รอดูอาการอีกสักวัน หากไม่มีอะไรก็กลับบ้านได้” นายแพทย์ตอบ ครูหนุ่มจึงพูดกับพี่เมียว่า

“ถ้าอย่างนั้นคืนนี้ผมจะเฝ้าลูกเอง ทิดกลับไปพักผ่อนเถอะครับ ปานนี้พี่นงคงเป็นห่วงแยะแล้ว”

“จะเอาขังจันหรือ แล้วขังไม่ทำงานหรือยังงัย”

“ผมฝากพ่อไปลาให้แล้ว วันพรุ่งนี้ทิดช่วยไปลาให้อีกวันนะครับ”

“แล้วถ้าพรุ่งนี้ขังกลับไม่ได้ล่ะ ข้าหมายถึงว่าหมอยังไม่ให้กลับนะ”

“ก็คงต้องฝากทิดช่วยไปลา ลาที่ละวันคิดว่าอาเทียนคงเข้าใจ”

“แกอาจจะไม่เข้าใจก็ได้ เพราะแกไม่เคยมีลูกมีเมีย” พี่ชาย

คุณนายเกลือกาดคะเน แม่บ้านนำอาหารมาให้คนไข้ คนเป็นพ่อ กำลังจะป้อนอาหารลูก ก็คนเป็นลูกก็พูดขึ้นว่า

“ให้ข้าป้อนเอง เอ็งไปทำเรื่องเบิกต้นสังกัดที่อำเภอเถอะ เสร็จแล้ว จะได้มาเปลี่ยนข้า รถล่องขบวนสุดท้ายออกจากสถานีตาคลีสี่โมงเย็น แต่ถ้าเอ็งมาเร็ว ข้าก็จะกลับรถเที่ยง” นายลอบอกน้องเขย

“จ้ะให้ลูกป้อนนะคนดีของพ่อ” ครูหนู่มบอกลูก แล้วส่งถาดอาหารให้พี่เมีย จากนั้นจึงเดินออกมาเรียกรถสามล้อที่หน้าโรงพยาบาลให้ไปส่งยังที่ว่าการอำเภอ

เสียนอำเภอรับเรื่องแล้วก็ไล่ลิ้นชักไว้ด้วยหวังว่าจะได้ ค่าน้ำร้อนน้ำชา หล่อนบอกให้ครูถูงเงินไปนั่งรอหน้าห้อง เวลาผ่านไปหนึ่งชั่วโมง ก็ยังไม่ได้เรื่อง ครูหนู่มรู้สึกหิวจึงเดินไปตามเสียนคนนั้น

“อีกนานไหมครับ”

“คุณอยากได้แบบนานหรือแบบไม่นานล่ะ” หล่อนถามกลับ เขารู้สึกว่าหล่อนพูดไม่ดีเลย แต่ก็ช่างเถอะ หล่อนอาจจะไม่รู้ว่าคุณดีนั้นเป็นอย่างไร พ่อแม่หล่อนคงไม่ได้สอนไว้ หรือสอนแต่หล่อนไม่เชื่อฟัง หรือว่าหล่อนเป็นอย่างนี้ตามพ่อแม่ คิดว่าน่าจะเป็นอย่างหลัง

“อยากได้แบบไม่นานครับ” เขาหลงท้ายด้วย “ครับ” แบบไม่เต็มใจนัก ก็หล่อนพูดกับเขาแบบมะนาวไม่มีน้ำนี่นา

“แล้วไม่รู้หรือว่าต้องทำอะไร”

“ไม่ทราบครับ ผมต้องทำอะไรครับ”

“เรื่องอย่างนี้มันน่าจะรู้ด้วยตัวเอง จะต้องให้บอกด้วยหรือ” คราวนี้หล่อนพูดเสียงกระซอก ๆ ไม่รู้ว่านายคนนี้เป็นครูมาได้อย่างไร เพราะไม่มีทั้งความฉลาดและความเฉลียว รูปหล่ออย่างเดี๋ยวกงไปไม่รอด

“ก็ถ้าไม่บอกแล้วผมจะรู้ได้อย่างไรล่ะครับ ขอโทษด้วยนะครับ ช่วยบอกผมด้วย ผมจะได้รีบกลับไปดูลูก” ครูหนู่มออกสงสัยว่า

หล่อนคงจะไม่ใช่ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เขาไม่ใช่คนมองโลกในแง่ร้าย แต่สิ่งที่หล่อนพูดและกิริยาที่แสดงออกมาชวนให้คิดอย่างนั้น

“ถ้าไม่รู้จักจริง ๆ ก็เดินไปตามโต๊ะโน้นดู” หล่อนชี้ไปทางโต๊ะเสมียนชาย เพราะหากินด้วยกันมานาน ครูหนุ่มคนชื่อจึงเดินไปตามชื่อ ๆ ว่า

“ขอโทษนะครับ ลูกสาวผมไม่สบาย ผมมาทำเรื่องเบิกจากต้นสังกัด...” เขาพูดยังไม่ทันจบ เสมียนชายก็ถามขึ้นว่า

“ไม่อยากรอนาน ใช่ไหม”

“ใช่ครับ” ครูหนุ่มนึกชมเสมียนชายที่พูดตรงไปตรงมา ไม่เยิ่นเย้อ ยกย่องเหมือนขยายหน้าตุ้มคนนั้น

“ฉันผมก็จะบอกให้เขาบุญ ว่าถ้าไม่อยากรอนานก็ต้องมีค่าน้ำร้อนน้ำชาให้เขาบ้าง ถ้าไม่มีพรุ่งนี้มาติดต่อใหม่ก็แล้วกัน” ครูหญิงเงินรู้สึกผิดหวังกับคำพูดของเสมียนชาย รู้ได้ในทันทีว่า เขากำลังเผชิญกับหญิงร้ายชายเลว สิ่งที่เขาเกลียดที่สุดในชีวิตคือ ความชั่ว เขาตั้งปณิธานไว้ว่า จะไม่ทำชั่ว ไม่ว่าจะ เป็นทางกาย ทางวาจา หรือทางใจ นอกจากเกลียดความชั่วแล้ว เขาก็จะไม่ยอมสยบให้กับคนชั่ว จึงพูดกับเสมียนชายว่า

“ทำไมจะต้องมีค่าน้ำร้อนน้ำชา ในเมื่อมันเป็นหน้าที่ของคุณ คุณเป็นข้าราชการ ผมก็เป็นข้าราชการ อาจจะมีเงินเดือนน้อยกว่าคุณด้วยซ้ำ แต่ผมก็ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เคยเรียกค่าน้ำร้อนน้ำชาจากใคร การทำหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เท่ากับการสร้างความคิดให้ตัวเองไม่ใช่หรือ คุณไม่คิดจะสร้างความคิดบ้างหรือไร” ครูหนุ่มถือโอกาสสั่งสอนข้าราชการด้วยกัน แต่แทนที่จะสำนึก คนถูกสั่งสอนกลับพูดด้วยวาจาโหดว่า

“ฉันก็เชิญสร้างความคิดต่อไปแล้วกัน ถ้าคิดว่าความคิดมันกินได้”

ครูหนุ่มกำลังคิดว่าเขาจะทำอย่างไรดี และแล้วก็คิดได้ จึงพูดว่า

“ผมจะไปฟ้องผู้บังคับบัญชาของคุณ”

“ถ้าเช่นนั้นคุณมาวันพรุ่งนี้ก็แล้วกัน ท่านศึกษาไปราชการที่จังหวัด พรุ่งนี้จึงจะมาทำงาน” พูดด้วยวาจาและท่าทางที่หึงเหยียดหยัน และดูแคลน ยิ้มน้อย ๆ ที่มุมปาก

ศึกษาราชการอำเภอเดินออกจากห้องทำงานจะไปห้องสุขา ครูอุงเงินรีบเดินไปหา พร้อมทำความเคารพด้วยการไหว้

“ท่านครับ กระผมครูอุงเงินจากโรงเรียนวัดดงน้อย จะมาขอความอนุเคราะห์จากท่านครับ”

“รอประเดี๋ยวนะ เข้าไปรอในห้องทำงานของผมก็ได้” ศึกษาราชการอำเภอบอกผู้ใต้บังคับบัญชา ครูหนุ่มปรายตาไปทางเสมียนชายชนิดหนึ่งแล้วไปยืนรอกอยู่หน้าห้อง หากเข้าไปในห้องอาจถูกชายหญิงทุศีลคู่หนึ่งใส่ร้ายป้ายสีว่า เขาพูดจาไม่ดีกับพวกตนก่อน ฝ่ายเสมียนชายเกิดร้อนตัวกลัวความผิด ด้วยไม่คิดว่าจะมาเจอคนจริงเข้า จึงลุกเดินไปยังห้องสุขา ทำที่ว่าต้องการปลดทุกข์ หากใจจริงนั้นคิดว่าจะไปดักเจ้านายไว้ก่อน ครูวัยใกล้เบญจเพศจึงต้องเดินตามไปห่าง ๆ คนเป็นเสมียนเห็นเช่นนั้นก็วิตกจนคิดอะไรไม่ออก ท่าทางเจ้าหมอนนั้นมันหัวหมอละเสียด้วย หากินแบบนี้มาตั้งแต่รับราชการใหม่ ๆ เพิ่งจะเจอเลี้ยงหนามเป็นครั้งแรก

คนเป็นเสมียนอำเภอจำเป็นต้องตัดสติใจแบบกะทันหัน เขาเดินไปยังโต๊ะทำงานของเสมียนหญิงที่หากินด้วยกันมานาน บอกหล่อนเสียงละล้าละลักว่า

“เกิด...เกิดเรื่องใหญ่แล้ว ใ้หมอนั้นมันหัวหมอล มันต้องฟ้องท่านศึกษาว่า เราสองคนทุจริตต่อหน้าที่ จะ...จะอย่างไรกันดีละ ช่วย...ช่วย คิดหน่อย”

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

“ข้าช่วยคิดไม่ได้หรอก เรื่องมันใหญ่เกินกว่าคนอย่างข้าจะคิดได้ แล้วอีกอย่างมันก็ไม่ได้เป็นความผิดของข้า แยกไปโกหกมันทำไมว่า ท่านศึกษาไปจังหวัด ในเมื่อแกเป็นคนผูก แกก็ต้องแกเอง อย่าเอาข้าเข้าไปเกี่ยวข้อด้วย” คำพูดของเสมียนหญิงทำให้เสมียนชายรู้สึกหมดหวัง ในเมื่อหล่อนไม่คิดจะช่วยเขา เขาก็จะรายงานผู้บังคับบัญชาว่า หล่อนเป็นต้นเหตุของเรื่องที่เกิดขึ้น จึงพูดหล่อนว่า

“ดีละ จันท้าก็จะรายงานท่านศึกษาว่า แกเป็นคนเก็บเรื่องไว้ในลิ้นชักเพื่อหวังจะเรียกค่าน้ำร้อนน้ำชาจากเจ้าหมอนั่น ถึงอย่างไรความผิดแกก็ไม่น้อยไปกว่าของข้าหรอก”

“จะเอาอย่างนั้นหรือ ข้าคิดออกแล้ว ขอใบเเจาะ” ว่าแล้วก็เปิดลิ้นชักหยิบเรื่องออกมาใส่แฟ้มแล้วลุกขึ้นเดินไปรออยู่หน้าห้องผู้บังคับบัญชา เสมียนชายจึงตามไปยืนอยู่ใกล้ ๆ หากหล่อนกล่าวโทษเขา เขาก็จะกล่าวโทษหล่อน เรื่องที่จะยอมรับผิดชอบเดี๋ยวนี้ไม่มีวันที่จะเป็นไปได้

เห็นเสมียนอำเภอไปยืนรอหน้าห้องผู้บังคับบัญชา ครุฑเงินจึงเดินผ่านคนทั้งสองเข้าไปรอในห้อง ครั้นศึกษาธิการอำเภอวัยสี่สิบเดินเข้ามา เสมียนทั้งสองก็ตามเข้ามาติด ๆ คนวัยสี่สิบจึงหันไปสั่งว่า

“ผมมีแขก ช่วยไปรอข้างนอก” เสมียนหญิงรีบพูดเอาความดีความชอบใส่ตัวว่า

“พอดีครุฑเงินจะมาทำเรื่องขอเบิกต้นสังกัด ดิฉันจึงนำมาเสนอค่ะ” พูดกลางวงแฟ้มไว้บนโต๊ะ ให้อำนาจผู้บังคับบัญชา แล้วเดินออกมาหนึ่งยังโต๊ะของหล่อน บนบานศาลกล่าวในใจว่า

“คุณพระคุณเจ้าช่วยลูกข้างด้วยเถิด อย่าให้ลูกข้างต้องถูกลงโทษทางวินัยเลยนะเจ้าคะ” ข้างเสมียนชายก็กลับมาหนึ่งยังโต๊ะทำงานของตน และบนบานศาลกล่าวแบบเดียวกับเสมียนหญิงทั้งที่มีได้นัดหมายกัน

๒

จอมอันธพาล

เวลาผ่านไปสามปี บัดนี้แก้วอายุห้าขวบ ถ้าใ้ยังคงอยู่ พ่อก็จะมี ลูกสาวสองลูกชายสอง อายุหกขวบ ห้าขวบ สี่ขวบ และสามขวบ ตามลำดับ แต่เมื่อใ้มาตายจากไป พ่อจึงเหลือลูกชายคนเดียว คือ กว่าง คุณนายเกลือแม่ของแก้วข้างตั้งชื่อใ้ลูกใ้ตรงกับนิสัยของเขา เพราะกว้างนั้นมีนิสัยกว้างสมชื่อ เหตุที่ใ้ต้องกลายเป็นลูกชายคนเดียวและถูกพ่อแม่ใ้มาแต่อ่อนแต่อก ทำให้กว้างเป็นเด็กที่เอาแต่ใจตัวเอง อยากรใ้อะไรก็ใ้ต้องใ้ได้ มิฉะนั้นก็จะแผดเสียงร้องใ้ดังลั่นบ้าน จนคนอื่น ๆ แทบจะกลัวหูแตกไปตาม ๆ กัน

ตอนกว้างเกิด พ่อซื้อจักรยานยี่ล้อฮัมเบอร์มาใ้ขี่ไปขี่ของที่ตลาด และเมื่อลูก ๆ บว้ยใ้ไม่สบายก็ใ้ใ้ตั้งจักรยานไปสุซศาลา พวกชาวบ้านที่พอมใ้เงินมีทอง ก็ใ้ซื้อจักรยานมาใ้ใ้ขี่ไปตลาดบ้าง ไปวัดบ้าง และไปสุซศาลายามบว้ยใ้บ้าง หัวคันนาที่เล็กและแคบก็ช่วยกันปั้นใหม่ใ้ใ้ใหญ่และกว้างขึ้น พ่อที่จักรยานวิ่งผ่านไปใ้ได้ ชีวิตความเป็นอยู่จึงดูสะดวกสบายขึ้นกว่าแต่ก่อน

ความที่พ่อคิดถึงลูกชายที่ตายจากไปตั้งแต่อายุใ้ขวบกับเจ็ดวัน จึงจับแก้วแต่งตัวแบบเด็กผู้ชายตั้งแต่วันแรกที่กลับจากโรงพยาบาล ตาคใ้เมื่อสามปีก่อน แก้วถูกตัดผมจนเกรียน นุ่งกางเกงแบบเด็กผู้ชาย เวลาช้อนทำยจักรยานพ่อไปตลาดหรือไปวัด คนที่ใ้ไม่รู้วใ้แก้วเป็นผู้หญิงจะพากันทักพวใ้ว่า

“ใ้ใ้ใ้ ลูกชายหล่อจัง” พ่อก็ใ้ใ้รับคำชมด้วยหน้าตาชื่นบาน

ไม่บอกหรือกว่าแก้วไม่ใช่เด็กผู้ชาย ครั้นกลับมามันก็เล่าให้แม่ฟัง เรื่องที่คนชมว่า ลูกชายหล่อ แม่ก็จะขัดคอว่า

“พี่ไม่น่าไปโกหกเขา เกิดเขารู้ความจริงก็จะโกรธกันเปล่า ๆ”

“พี่ไม่ได้โกหก เพียงแต่ไม่ได้บอกความจริงเขา” พ่อแก้ตัว

“ก็เหมือนกันนั่นแหละจะ การไม่บอกความจริงเขาก็เท่ากับโกหก”

“ไม่เหมือนหรือจะ เพราะถ้าพี่โกหก ก็แปลว่าพูดไม่จริง แต่พี่นี่ พี่นี่ ไม่ได้พูด แล้วน้องจะมารวพี่โกหกได้อย่างไร” พ่อพูดหลบเลี่ยงไปเรื่อย ๆ

“ถึงปากไม่โกหก แต่ใจพี่ก็โกหก พี่เคยสอนน้องว่า การทำดี หรือทำชั่ว พูดดีหรือพูดชั่วนั้นต้องมาจากใจก่อน พี่บอกว่า พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้” สิ่งแม่พูดมาทำให้พ่อไม่สามารถหลบเลี่ยงได้อีกต่อไป จึงยิ้มแหย ๆ บอกแม่ว่า

“พี่พูดเล่นหรือจะ”

“ถึงพูดเล่นก็บาปจริง พี่ไม่ควรจะพูดเล่น” แม่ได้ที่จึงรีบรุก

“จะ จะ ต่อไปนี้พี่จะไม่พูดเล่น เพราะถึงพูดเล่นก็บาปจริง” พ่อรับคำอย่างรำคาญนิด ๆ แต่แล้วก็อดแหยแม่ไม่ได้จึงถามขึ้นว่า

“แล้วถ้าพูดจริงจะบาปเล่นไหมจะ”

“แปลว่าอะไร”

“ก็เมื่อตะกี้น้องบอกว่า ถึงพูดเล่นก็บาปจริง พี่ก็เลยสงสัยว่าถ้าพูดจริงจะบาปเล่นหรือเปล่า น้องเป็นคนฉลาดปราดเปรื่อง คำถามง่าย ๆ อย่างนี้ทำไมถึงตีไม่แตกซะจะ” พ่อได้โอกาสชมแม่ด้วยวาจา

“พี่อย่ามาตีสำนวนกับน้องเลย ถึงอย่างไรพี่ก็ไม่มีวันชนะ รีบอาบน้ำ แต่งตัวไปสอนโรงเรียนเถอะ” แม่รวบรัดตัดความ

“จะให้สอนโรงเรียนหรือจะ น้องคิดว่าโรงเรียนจะฟังพี่สอนรู้เรื่องหรือ” พ่อไม่วายยัวทั้งที่รู้ความหมายดีว่า สอนโรงเรียน คือ สอนนักเรียน

แม่ไม่ต้องการต่อความยาวสาวความยืด จึงเดินลงบันไดไปเก็บผ้าซึ่งตากไว้ที่ราวใต้ถุนเรือน ก่อนไปไม่วายค้อนงอม ๆ ใส่พ่อนึ่งวง

อาพันกลับมาอยู่กับพ่ออีกครั้งหลังจากหลบหน้าหลบตาไปเดือนกว่า ๆ เพราะคุณนายเกลื่อนไม่มีคนช่วยเลี้ยงควาย จะฝากพี่สะใภ้ทุกวันก็เกรงใจ เพราะพี่สะใภ้กำลังท้องแก่ พ่อจึงไปตามอาพันที่โรงนา ให้มาช่วยเลี้ยงควาย อาพันดีใจนักที่พี่ชายมาตาม เพราะอยู่โรงนานนอกจากกินอด ๆ อยาก ๆ แล้ว ยังถูกลุงเขยบ่นว่าไม่เว้นแต่ละวัน หาว่าโง่บ้างละ ขี้เกียจบ้างละ ครั้นจะเข้าไปอยู่ในหมู่บ้านกับป้า ก็ต้องไปโรงเรียน เขาไม่ชอบเขียนหนังสือ ครูเขียนก็สอนไม่รู้เรื่อง ส่วนครูดูเงินพี่ชายเขาก็ดูย้งกับเสื่อ แคเขาเขียน ก.ไก่ ถึง ฮ.นกฮูก ไม่ได้ ก็ทั้งดูและทั้งเขียน ไม่รู้จะดูไปถึงไหน พ่อแม่ก็ไม่รักเขาเลย แกล้งให้สมองที่อ ๆ มาจะดีแต่ว่าเขาเป็นลูกคนเดียว หากมีพี่น้องท้องเดียวกัน แล้วพวกนั้นจะสมองดี เขาคงจะโกรธพ่อแม่ไปจนตายทีเดียวละ

เมื่อมีกร่างซึ่งเลี้ยงยากกว่าลูกสามคนแรก แม่กับพ่อของแก้วจึงรับกล้วยมาอยู่ที่หมู่บ้านเขาคอดด้วยกัน เพื่อจะได้ช่วยเลี้ยงน้อง ส่วนอาพันนั้นแทบไม่มีโอกาสแม้จะอุ้มหลานชาย เพราะไม่ได้รับความไว้วางใจจากแม่และพ่ออีกต่อไป หากอาพันทำให้กร่างตายไปอีกคน พ่อเห็นจะต้องฆ่าอาพันให้ตายตกตามหลานไปเป็นแน่แท้

กว่าย่าจะยอมให้กล้วยมาก็แทบจะทะเลาะกับลูกชายและลูกสะใภ้ ความที่กล้วยเป็นหลานคนแรก ถูกปู่กับย่าและพวกอา ๆ มารูมรักและตามใจทุกอย่าง กล้วยจึงดีต่อกับพ่อแม่ ไม่ว่าจะบอกหรือแม่จะสอนอย่างไร กล้วยก็ไม่เคยนำพา ทุกครั้งที่มาบ้านเขาคอดกับย่า กล้วยไม่เคยละเลยที่จะไม่แกล้งน้อง ๆ ไม่ว่าจะป้อนแกวหรืออานวย อานวยนั้นอ่อนกว่ากล้วยไม่ถึงปี จึงไม่กล้วยกล้วยและคอยช่วยแกวเมื่อถูก

พี่สาวรังแก ความเกเรของกล้วยทำให้คุณนายเกลียดผู้เป็นแม่ต้องมีไม่เรียวกไว้ประจำตัว หากก็ไม่เคยตีกล้วยได้สำเร็จ เพราะย่าจะเข้ามาขวางทุกครั้ง

“อย่ามาตีหลานช้า เ็งถือดียังไงถึงจะมาตีมัน” ย่าต่อว่าพลงขวางลูกสะใภ้ไม่ให้ตีหลาน

“หลานแม่แต่ลูกฉัน มันดีก็ดีต้องดี แม่อย่ามาขวางฉันเลย ไอ้กล้วยเ็งมาให้แม่ตีเสียดี ๆ” แม่พูดกับย่าและกล้วย

“จ้างก็ไม่ให้ตี” กล้วยลอยหน้าลอยตาพูดกับแม่

“แม่หลีกไป ดูมันซี มันน่าตีไหมล่ะ”

“มันจะน่าตีหรือไม่น่าตี ข้าก็ไม่ให้เ็งตีมัน อีหนูเ็งรีบวิ่งหนีไปเลย อย่าให้มันตีได้” ย่าบอกกล้วย กล้วยจึงแลบลิ้นปลิ้นตาหลอกแม่แล้วรีบวิ่งหนีไปทางปลายไร่ แม่โกรธทั้งย่าและหลาน สั่งแก้วกับอำนวยว่า

“ไอ้แก้ว ไอ้นวย เ็งวิ่งไปช่วยกันจับมันมาให้แม่ให้อาตีหน่อย”

“ช่างมันเถอะอา หนูไม่อยากยุ่งกับคนเกเรอย่างมัน สักวันมันจะต้องเจอดี” อำนวยพูดอย่างรังเกียจเด็ดขันทีในนิสัยอันธพาลของกล้วย คำพูดของอำนวยทำให้ยารู้สึกขังน้ำหน้าหลานของลูกสะใภ้ ซึ่งทั้งอาทั้งหลานนั้นแหละ ส่วนแก้วไม่พูดอะไรและไม่อยู่ข้างไหน หากอยู่ข้างแม่ก็กลัวพี่สาวจะถูกตี ครั้นจะอยู่ข้างย่า ก็กลัวอำนวยจะเสียใจ เลยทำให้พูดไม่ออก

เมื่อกล้วยมาอยู่กับพ่อแม่ ก็ไม่ได้ลดหรือละนิสัยเกเรลง พ่อแม่จะตีก็วิ่งหนีทุกครั้ง วันไหนแม่ทนไม่ได้จริง ๆ ก็จะลงทุนวิ่งตาม และเรียกแก้วกับอำนวยให้มาช่วยกันจับ แก้วนั้นวิ่งเร็วกว่า จึงสามารถจับกล้วยไว้ได้ หากก็ถูกพี่สาวทั้งถีบทั้งถอง แม้จะสงสารไม่อยากให้พี่ถูกแม่ตี แต่แก้วก็ต้องฝืนใจ กล้วยควรจะได้รับบทเรียนบ้าง เพราะหากไม่เลิกนิสัยเกเรเช่นนี้ ต่อไปก็กลายเป็นอันธพาลประจำหมู่บ้าน แก้ว

ไม่ชอบอันธพาล จึงไม่อยากมีพี่น้องท้องเดียวกันเป็นอันธพาล แม้กับ
อำนวยวิ่งไปถึงก็ช่วยกันจับกลับไว้ เด็กสอง ผู้ใหญ่หนึ่ง จึงถูกปล่อย
ทั้งตีทั้งตบเจ็บตัวไปตาม ๆ กัน จากนั้นก็ช่วยกันลากถูถูกงัดกลับไป
บ้าน เพราะแม่ไม่ได้หยิบไม้เรียวมาด้วย

“อา ตีมันตรงนี้แหละ เดียวมันดินหลุด หนูชี้เกี่ยจตามจับมัน”
อำนวยบอกแม่ของแก้ว

“อย่าเลย อายผีไร่ผีนาเปล่า ๆ เขามันไปตีที่บ้านดีกว่า” อาบอก
หลาน จะไม่บอกหรือว่าไม่ได้เอาไม้เรียวมา

“แล้วทำไมอายผีบ้านผีเรือนหรือไง” หลานถามเพราะอยากรู้
หากคนเป็นอากลับคิดว่าหลานรู้ทัน จึงพูดล้อม ๆ แกล้ม ๆ ว่า

“อายก็ต้องยอมอายแหละ อีกหน่อยตีมันบ่อย ๆ เข้า ผีบ้านผีเรือน
เขาก็จะชินไปเอง”

“ถ้าอย่างนั้นอาทำให้ผีไร่ผีนาชินด้วยถึงจะถูก อาตีมันที่นี้แหละ”
หลานบอกผู้เป็นอาเพราะคร้านที่จะจับคนแก่ไว้ ประเดี๋ยวมันก็จะ
แผลงฤทธิ์หนีไปจนได้นั้นแหละ

“เออ ทำพูดดีไปเถอะไฉนวย อีกหน่อยเอ็งก็จะรู้ว่าซ้ำกับเอ็ง
ใครจะแน่กว่ากัน” กลับขูญาตีผู้พี่ที่อายุน้อยกว่าตน คุณนายเกลือก
รู้สึกดีใจที่ไม่ต้องโต้เถียงกับหลาน นึกขอบใจลูกสาวคนหัวปี ที่ช่วย
เบี่ยงเบนความสนใจของอำนวย หากก็ต้องผิดหวังเมื่อหลานสาวมีสนใจ
ที่จะต่อล้อต่อเถียงกับกลับ แต่ได้พูดกับเธอว่า

“ตกลงตีมันที่นี้ดีกว่านะอาณะ”

“ไม่ได้หรอก อาไม่ได้เอาไม้เรียวมาด้วย” เมื่อถูกหลานเข้าชี้
อาสาวจึงจำต้องบอกความจริง

“จันอากับไอ้แก้วก็ช่วยจับมันไว้ หนูจะไปหักกิ่งไผ่มาให้อาตีมัน
จะเอากิ่งใหญ่ ๆ ด้วย อาตีมันให้เลือดออกชิบ ๆ เลยนะ”

“อย่าเลยนะนวนนะ เชื้อแม่เถอะ เอาไปตีที่บ้านดีกว่า” แก้วรีบบอก
อำนวยด้วยกลัวที่สาวจะถูกตีเลือกออกซิป ๆ คุณนายเกลือรีบสนับสนุน
คำพูดของลูกสาวคนรองว่า

“ไอ้แก้วพูดถูก เขามั่นไปที่บ้านนั่นแหละ สองเสียงย่อมชนะ
เสียงเดียว เราต้องเป็นประชาธิปไตย”

“ประชาธิปไตยเป็นยังไงหรืออา” อำนวยถามเพราะอยากรู้

“ประชาธิปไตยก็คือ สองเสียงย่อมชนะเสียงเดียว” คุณนายเกลือ
ตอบหลาน คิดในใจว่าเด็กห้าขวบคงไม่ต้องตอบมาก เพราะถึงตอบไป
ก็คงไม่รู้เรื่องอยู่ดี

“แล้วถ้าเสียงเดียวกับเสียงเดียว หรือสองเสียงกับสองเสียง แบบนี้
จะเรียกว่าเป็นประชาธิปไตยหรือเปล่า”

“เป็นหรือไม่เป็นอายังไม่ตอบตอนนี้หรอก เอ็งยังเล็กเกินไป ไว้โต
กว่านี้เอ็งก็รู้อเอง”

“แต่หนูอยากรู้เดี๋ยวนี้เนาะ อาบอกหนูหน่อยเถอะว่า ประชาธิปไตย
เป็นยังไง” กล้วยจึงพูดแซงขึ้นว่า

“แม่อย่าไปบอกมัน จ้างแม่ซ้าก็ไม่บอกเอ็ง เพราะจริง ๆ แล้วแม่
ซ้าก็ไม่รู้เหมือนกัน จริงไหมแม่” ถูกลูกสาวปรามาสเช่นนี้คุณนายเกลือ
จึงต้องบอกหลานว่า

“ประชาธิปไตยเป็นชื่อระบอบการปกครองที่ถือเสียงของประชาชน
เป็นใหญ่ แล้วก็ต้องเป็นเสียงข้างมาก เมื่อก่อนเรามีการปกครอง
ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คือเป็นการปกครองที่พระมหากษัตริย์
ทรงมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการบริหารประเทศ เพิ่งมาเปลี่ยนเป็นระบอบ
ประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๕ ซึ่งตรงกับรัชสมัยของรัชกาลที่ ๗ คือ
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งราชวงศ์จักรี”

“ทำไมต้องเปลี่ยนการปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยล่ะอา

๗

บทเรียนราคาแพง

คุณนายเกล็อรู้สึกขัดเคืองใจนักที่แม่ผิวมาขัดขวางทุกครั้งที่เราจะทำโทษกัลด้วยลูกสาวคนโต โบราณท่านว่า “รักวัวให้ผูก รักลูกให้ตี” เธอรักลูก อยากให้เราได้ดี เมื่อเราทำผิดก็อยากจะตี หากก็ไม่มีโอกาส เพราะแม่ผิวจะมาห้ามทุกครั้งทั้งที่อยู่คนละหมู่บ้าน เมื่อเป็นดังนี้ ความรักที่เรามีต่อกัลก็ลดน้อยถอยลง นับวันนิสัยอันธพาล เกเรของกัลก็เพิ่มมากขึ้น เธอไม่รู้ว่าจะแก้ปัญหานี้อย่างไร จะเอากัลวไปฝากตากับยายเลี้ยง กัลวก็จะทำฤทธิ์อีก เพราะน้อง ๆ ของเธอคงจะทนความเกเรของกัลวไม่ได้ นางถมแม่ของเธอมีลูกทั้งหมด ๑๔ คน และคงจะไม่มีคนที่ ๑๕ เนื่องจากหมดประจำเดือนไปหลังจากที่คลอดคนที่ ๑๔ แล้ว

คุณนายเกล็อต้องทบทวนความจำอยู่บ่อย ๆ ว่า พี่น้องห้องเดียวกับเธอชื่ออะไรกันบ้าง วิธีที่จะจำได้แม่นยำก็ต้องจด คุณนายจึงหากระดาษมาจดชื่อพี่ ๆ น้อง ๆ ไว้ เรียงลำดับตั้งแต่คนหัวปีถึงคนสุดท้าย ดังนี้

ชื่อลูกสาวลูกชายของนายโชคและนางถม โสภารัตน์

๑. นางทองหล่อ
๒. นายลออ
๓. คุณนายเกล็อ (คือตัวนั่นเอง)
๔. เด็กหญิงกลีน
๕. นายละออง
๖. นายทองชุบ

บุญศรี โสดีโสภา

๗. นางสาวรวมบุญ
๘. นางสาวบานชื่น
๙. เด็กชายมีชัย
๑๐. เด็กหญิงวลัย
๑๑. เด็กหญิงวลี
๑๒. เด็กชายเลิศ
๑๓. เด็กชายหล้า
๑๔. เด็กหญิงกาหลง

(จดไว้เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๙๘)

คุณนายเกลือจ๋าได้คลั่งคล้ายคลั่งคลาว่า กลิ่นลูกสาวคนที่ ๔ ของพ่อแม่ ถูกแมวกัดตายตั้งแต่ยังแบเบาะ แมวสองตัววิ่งไล่กัดกันมา เจ้าตัวที่สู้ไม่ได้นั้นหนีสุดชีวิต วิ่งด้วยความเร็วจนทะลุรั้วที่กลิ่นนอนอยู่ ขณะนั้นเป็นเวลาเช้ามืด นางนมแม่ของเธอลุกหุงข้าว ปกติเธอจะนอนอยู่ในมุ้งกับน้อง แต่วันนั้นเกิดงอแง ลูกตามแม่ออกไปที่ครัวแล้วก็ได้ยินเสียงกลืนร้อง เจ้าแมวตัวที่วิ่งทะลุรั้วกระโจนลงเรือนไป ตัวที่วิ่งตามคงจะโกรธที่ตามไม่ทัน จึงวิ่งกลับเข้าไปในมุ้ง มันกัดกลิ่นจนหน้าตาเนื้อตัวเต็มไปด้วยเลือด นางนมวิ่งมาดูลูก เด็กหญิงเกลือวัยสองขวบเศษ ร้องงอแงเดินตามมา เมื่อเข้าไปในมุ้งน้องไม่ร้องแล้ว เป็นภาพติดตาตึงใจเธอมานับตั้งแต่บัดนั้น ต่อมาแม่ของเธอที่ตั้งท้องละออง แล้วก็ตามด้วยทองชุบ รวมบุญ บานชื่น มีชัย วลัย และวลี

วลีเกิดปีเดียวกับกล้วย แต่อ่อนกว่าสามเดือน ต่อจากวลีเป็นลูกชายฝาแฝด ชื่อเลิศกับหล้า อายุประมาณ ๔ - ๕ เดือน ก็เป็นไข้ตาย หล้าตายก่อนพี่ชายเจ็ดวัน หลังจากนั้นแม่ก็ท้องว่างไป ๓ ปี จนคิดว่าไม่มีใครมาเกิดอีกแล้ว วันดีคืนดีประจำเดือนขาด ก็เข้าใจว่าคงจะหมดประจำเดือน แต่เมื่อท้องโตขึ้น ๆ จึงรู้ว่ายังมีลูกอีก พ่อจึงตั้งชื่อรอไว้ว่า

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

กาหลง เพราะเป็นลูกหลงมาเกิด เมื่อกาหลงคลอดออกมาก็ไม่ยอมร้อง เหมือนทารกคนอื่น ๆ พ่อคิดว่าลูกตาย จึงบอกให้รวมบุญกับบานขึ้น ไปซื้อหม้อดินจากตลาดมาใส่ห้อง กาหลงถูกพี่สาวจับใส่หม้อดินและกำลังจะนำไปฝังใต้ต้นไม้หน้าบ้าน เมื่อมีเสียงร้องอูแว้ว ๆ ออกมาจากหม้อดิน จึงเป็นอันว่าไม่ต้องถูกฝังทั้งเป็น

กิจวัตรประจำวันของคนในครอบครัวครุฑเงินคือ ทุกเช้าหลังจากกินข้าวกินปลาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็แยกย้ายกันไปทำหน้าที่ของตน ครุฑเงินไปสอนโรงเรียน เด็กชายคำพันน่านั่งสำลีและนั่งเผือกผ่องออกไปเลี้ยงที่ปลายไร่ คุณนายเกลือซักเสื้อผ้าและทำความสะอาดบ้าน จากนั้นก็จะไปเก็บผักหักพืชมารวมเตรียมไว้ ตอนบ่ายจึงจะไปตักน้ำที่สระข้างบ้านผู้ใหญ่แก้ว ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านไปกิโลเศษ หน้าฝนพวกชาวบ้านไม่ต้องลำบากเรื่องน้ำดื่มน้ำใช้ เพราะรองน้ำฝนใส่โอ่งไว้ แต่ละบ้านจึงมีโอ่งหลายใบเพื่อกักเก็บน้ำฝน ตามาบ้านโอ่งให้แม่สามใบเป็นโอ่งขนาดใหญ่กว่าบ้านอื่น ยกเว้นบ้านลุงออ เพราะตาก็ปั้นให้ลูกชายสามใบเช่นกันและขนาดใหญ่เท่ากับที่ปั้นให้ลูกสาว ตาเล่าว่าเคยเป็นทหารมาก่อน ทหารต้องทำเป็นทุกอย่าง ตาจึงเป็นทั้งช่างปั้นโอ่ง ช่างไม้ ช่างปูน แต่ไม่ช่างพูด เพราะยายแย่งพูดหมด เมื่อแต่งงานกับยายและมีลูกหลายคน เงินเดือนทหารไม่พอเลี้ยงลูกเลี้ยงเมีย ตาจึงลาออกมาทำนา เพราะตาทวดมีนาเป็นร้อย ๆ ไร่ ตอนลาออกจากทหารมีศเป็นสิบโท ที่บ้านตามีรูปถ่ายตอนตาเป็นทหารแขวนอยู่ที่ข้างฝาด้วย

ถึงหน้าแล้ง ชาวบ้านเก็บน้ำฝนไว้ดื่มอย่างเดียว ส่วนน้ำใช้จะพากันไปตักที่สระข้างบ้านผู้ใหญ่แก้ว แม่จะไปตักน้ำวันละ ๑-๒ เทียว ส่วนอาพันมีหน้าที่เลี้ยงควายกับทำไร่ ตอนเย็นเมื่อพอลับจากสอนโรงเรียนก็จะไปช่วยอาพัน พอปปลูกข้าวโพดไว้ ๕ ไร่ ถั่วทอง ๒ ไร่

ถั่วแระ ถั่วลิสง และมันแกวอย่างละ ๑ ไร่ ข้าวโพดที่พ่อปลูกมี ๔ ชนิด คือ ข้าวโพดเหลือง พ่อบอกว่าเขานำไปเป็นอาหารสัตว์ ข้าวโพดชนิดนี้จึงปลูกไว้ขายอย่างเดียว พ่อใช้พื้นที่ปลูกข้าวโพดเหลือง ๔ ไร่ เหลือ ๑ ไร่ สำหรับปลูกไว้กิน คือ ข้าวโพดข้าวเหนียว ข้าวโพดเทียน และข้าวโพดสายน้ำผึ้ง ถั่วทองขายได้ราคาดีแต่เก็บเกี่ยวลำบาก จึงปลูกเพียง ๒ ไร่ พ่อบอกว่าภาษาทางราชการเรียกถั่วทองว่าถั่วเขียว ถั่วแระว่าถั่วเหลือง พ่อปลูกถั่วแระ ถั่วลิสง และมันแกวไว้อย่างละ ๑ ไร่ สำหรับกินและเมื่อเหลือจากกินก็นำไปขายที่ตลาด

ครั้งหนึ่งพ่อขุดมันแกวได้หัวใหญ่มาก ใหญ่เกือบเท่ากระทะที่เขายใช้กวนกระยาสารท เย็นวันนั้นพ่อกับอาพันช่วยกันขุดมันแกวได้กว่า ๕๐๐ กิโลกรัม วันรุ่งขึ้นแม่วานลุงอนำมันแกวบรรทุกเกวียนไปขาย ลุงอบอกว่าที่ตลาดมีการประกวดมันแกวกัน หัวที่พ่อขุดได้นั้นมีน้ำหนักถึง ๑๙ กิโลกรัม และประกวดได้ที่ ๑ กรรมการจึงผ่ามันแกวหัวนั้นออกเป็นชิ้นๆ แจกจ่ายกัน ลุงได้มาชิ้นหนึ่ง หนักประมาณ ๕-๖ ชีด พวกเด็ก ๆ ตีใจที่จะได้กินมันแกวหัวใหญ่ที่สุดในตำบล ครั้นพ่อกินเข้าไปก็พากันบ่นว่าไม่หวาน ไม่อร่อย สู้หัวเล็กๆ ไม่ได้ กร่างนั้นคายทิ้งเลยทีเดียว เป็นอันว่ามันแกวหัวใหญ่ไม่ได้ขาย แต่ได้เข้าประกวดและชนะเลิศ วันนั้นลุงขายมันแกวได้กิโลกรัมละ ๓๕ สตางค์ ได้เงินมาให้แม่ ๑๗๕ บาท แม่จึงแบ่งให้ลุง ๒๕ บาท

พ่อจะไปไร่ตอนเย็นหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว บางวันพวกลูกๆ ก็จะไปวิ่งเล่นกันอยู่ในไร่อย่างสนุกสนาน อำนวยไม่ค่อยได้ไปเล่นด้วย เพราะบ้านงมีน้องให้อำนวยอีกสองคน คือ จ้อยกับโก๊ะ อำนวยจึงต้องช่วยแม่เลี้ยงน้องอยู่บ้าน นอกจากนี้อำนวยยังมีน้องในท้องบ้านอีกคนหนึ่ง ซึ่งยังไม่รู้ว่า เป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย

บ่ายวันหนึ่งแม่หาบกระแตงคู่ซึ่งจะไปตักน้ำ ส่งกล้วยมาให้ดูน้อง

สร้างความคิดตราขงมีลมหายใจ

คือกร่างซึ่งกำลังหลับอยู่ หากน้องตื่นแล้วร้องหาแม่ก็ให้ปะแหละน้องว่า
เดี่ยวแม่กลับมา อำนวยกับแก้วเล่นขายของอยู่ใต้ถุนบ้าน เล่นได้ไม่
นานนักก็ชักเบื่อ อำนวยจึงชวนแก้วว่า

“เรามาผูกชิงช้าเล่นกันเถอะ”

“จะเอาเชือกที่ไหนล่ะ” แก้วถามเพราะเชือกมีไว้ล่ามนั่งสำลีและ
นั่งเผือกผ่องเวลาที่อาพันช่วยพ่อทำงานในไร่ หากไปเอาเชือกนั้นมา
ทำชิงช้า อาพันคงไม่ยอม

“ไม่ต้องใช้เชือก เราไปตัดเถาว์วัลย์ในป่าหลังบ้านมาผูกชิงช้าเล่น
ก็ได้” อำนวยบอก แล้วสั่งแก้วว่า

“เอ็งขึ้นไปเอามีดอีเหน็บมา จะได้ไปตัดเถาว์วัลย์กัน”

แก้วบอกอำนวยว่า

“บ้านข้าไม่มีมีดอีเหน็บหรอก มีแต่มีดอีโต้กับมีดอีเหลียน ใช้มีด
อีโต้ไม่ได้หรือ”

“ไม่ได้หรอก ต้องใช้มีดอีเหน็บ มีดอีโต้ใหญ่เกินไป ส่วนมีด
อีเหลียนทั้งใหญ่ทั้งยาว เด็ก ๆ อย่างพวกเราใช้ไม่ได้หรอก เอาอย่างนี้
ข้าจะกลับไปเอามีดอีเหน็บที่บ้านข้า เอ็งรออยู่ที่นี่แหละ” อำนวยหายไป
ประเดี๋ยวนึงก็กลับมาพร้อมมีดอีเหน็บในมือ เด็กหญิงวัยห้าขวบสอง
คนพากันเดินเข้าป่าละเมาะหลังบ้าน ลักพักก็ช่วยกันลากเถาว์วัลย์มา
เส้นหนึ่งยาวราวสี่วา อำนวยไปเอากะบอกไม้ไผ่ที่ผู้เป็นพ่อตัดไว้เป็น
ท่อน ๆ ความยาวท่อนละศอกบ้าง สองศอกบ้างเพื่อจะจักเป็นตอก
สำหรับมัดของ เด็กหญิงเลือกขนาดความยาวหนึ่งศอกมา แล้วนำ
เถาว์วัลย์ร้อยเข้าไปในกระบอกไม้ไผ่ สำหรับรอนั่ง จะได้ไม่เจ็บกัน
พักใหญ่ ๆ เด็กทั้งสองก็ช่วยกันทำชิงช้าได้สำเร็จ ลองผลัดกันนั่งดูก็รู้สึก
ถึงความปลอดภัย อย่งไรเสียชิงช้าอันนี้ก็ไม่มีวันขาด เพราะเถาว์วัลย์นั้น
เหนียวมาก

“ประเดี๋ยวข้าเอามีดชี้เห็นไปเก็บบ้านก่อน” อำนวยบอกแก้ว เด็กหญิงมีนิสัยรักข้าวรักของ ไม่ว่าจะเป็นอย่างไหนหรือของเล่น เมื่อใช้แล้ว เล่นแล้วก็เก็บไว้ให้เป็นที่เป็นที่ทาง ลุงออกสอนลูกสอนหลานให้เป็น คนเจ้าระเบียบ ลุงบอกว่าการเก็บข้าวของให้เป็นที่เป็นที่ทางนั้นดีตรงที่ “หยิบก็ง่าย หายก็รู้ ดูก็งาม”

นำมีดชี้เห็นไปเก็บที่บ้านแล้ว อำนวยก็กลับมาหาแก้ว แล้ว ตกลกกันว่าผลัดกันนั่งและผลัดกันไกว หากคนหนึ่งนั่งอีกคนก็ตอง ไกวโดยไกวครั้งละสิบที แก้วให้อำนวยนั่งก่อนด้วยถือว่าอำนวยแก่ กว่าและเป็นคนต้นคิด จึงควรจะได้นั่งก่อน เมื่ออำนวยขึ้นนั่งบนชิงช้า เรียบร้อยแล้ว แก้วก็ออกแรงไกว อำนวยหัวเราะชอบใจที่ได้ของเล่นใหม่ ครั้นแก้วไกวครบสิบทีแล้วอำนวยก็ลงจากชิงช้าเพื่อให้อำนวยนั่งบ้าง แก้วขึ้นไปนั่งบนกระบอกไม้ไผ่ที่ร้อยด้วยเถาวัลย์รู้สึกเสียว ๆ อยางไร ชอบกล อำนวยนั้นแข็งแรงกว่าแก้ว เมื่อไกวสุดแรง ชิงช้าก็โยนสูงจาก พื้นจนศีรษะของแก้วเกือบชนกับพื้นกระดาน เด็กหญิงจึงส่งเสียงร้อง วิดว้ายปากก็ตะโกนว่า

“พอแล้ว พอแล้ว เสียว” อำนวยคิดว่าแก้วพูดเล่น จึงไกวให้แรง กว่าเดิม คราวนี้แก้วร้องเสียงหลง

“ช่วยด้วย ช่วยด้วย แม่จ๋า ช่วยลูกด้วย” อำนวยหยุดไกวเมื่อ เห็นแก้วกลัวจริงดังพูด

“นี่เข็งกลัวจริง ๆ หรือ ช้างก็นึกว่าเข็งล้อข้าเล่น”

“กลัวซี โอบใจหายใจคว่ำหมด” แก้วเอามือทาบอก รู้สึกว่า หัวใจเต้นแรงอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน

“อำนวย เข็งลองเอามือทาบอกช้างซี หัวใจข้าเต้นแรงมาก เข็งว่า มันจะทะลักออกมาจากอกไหม” ตามอย่างกังวลปนกลัว

“ไม่หรอกน่า มันไม่ทะลักออกมางาย ๆ หรอก เข็งไม่ต้องกลัว”

อำนวยการปลอบใจแก้ว

เสียงร้องของแก้วทำให้กล้วยสะดุ้งตื่น เด็กหญิงวัยหกขวบกำลังกินข้าวมื้อกลางวัน เริ่มกินตั้งแต่ผู้เป็นแม่หอบกระแตงเปล้าออกจากบ้านเพื่อไปตักน้ำ เวลาผ่านไปกว่าหนึ่งชั่วโมงก็ยังกินไม่เสร็จ เพราะแต่ละคำใช้เวลาหลายนาที นิสัยนี้กล้วยติดมาตั้งแต่อยู่กับย่า กล้วยหาข้าวกินเองได้แล้ว บางวันหากแม่ไม่อยู่ก็หาเพื่อน้องชายด้วย ตอนแม่ออกไปตักน้ำ กล้วยคดข้าวใส่จาน เอากากหมูที่เคี้ยวน้ำมันออกแล้ว มาใส่ข้าว เหยาะน้ำปลาลงไป คนให้เข้ากันแล้วใช้มือเปิบใส่ปาก ข้าวเข้าปากแล้วก็ไม่ใส่ใจว่าจะต้องเคี้ยวและกลืนเพื่อจะใส่คำใหม่เข้าไป กล้วยจะอมข้าวไว้ อมจนรู้สึกว่ามันละลายแล้วจึงค่อย ๆ เคี้ยวแล้วกลืนลงคอ พอคำที่สองที่สามก็ช้าลงกว่าคำแรก แล้วก็เลยนั่งฟังผาหลับคอปับคอป่อน พอรู้สึกตัวก็จะค่อย ๆ เคี้ยวและกลืน เปิบคำใหม่ใส่ปากอมไว้แล้วหลับต่อ เหตุนี้กล้วยจึงเป็นเด็กที่ใช้เวลากินข้าวมากที่สุด

แก้วเคยเลียนแบบกล้วยในเรื่องนี้ เพราะคิดว่าการทำเช่นนั้นเป็นความดี ต่อเมื่อแม่บอกว่ามันไม่ดีและอาจมีโทษ คือข้าวอาจตกลงไปในหลอดลมทำให้หายใจไม่ออกและตายได้ แก้วไม่ชอบอะไรที่ไม่ดี ทั้งยังไม่อยากตาย เลยเลิกเลียนแบบกล้วยมาตั้งแต่บัดนั้น

กล้วยรู้สึกโมโหที่เสียงของอำนวยการและแก้วทำให้ตนสะดุ้งตื่น จึงลงบันไดมาต่อว่า

“เอ็งสองคนเล่นอะไรกันเสียงดังเชียว ไม่เกรงใจคนกำลังหลับบ้างเลย”

“เล่นชิงช้ากัน ข้าไม่รู้นี่ว่าเอ็งหลับ” อำนวยการบอก

“ใครทำชิงช้าให้ นำชีเล่นจัง”

“ข้ากับไอ้แก้วช่วยกันทำ ตอนนี้เป็นตาไอ้แก้วชี เคี้ยวเอ็งต่อไอ้แก้วก็แล้วกัน” อำนวยการบอก

“ข้าไม่ต่อใครทั้งนั้น คนอย่างข้าไม่จำเป็นต้องต่อใคร ไล่แก้วลงมา ข้าจะขึ้นไปนั่ง” กล้วยส่งน้องสาว แก้วกำลังคิดว่าจะลง เพราะกลัวตก แต่ไม่อยากส่งเสริมนิสัยอันธพาลของพี่สาว จึงพูดขึ้นว่า

“ข้ายังไม่ลง เอ็งต้องรอ เข้าไอนวยไกวได้ อย่าให้แรงเหมือนเมื่อ กี่นะ” แก้วส่งอำนาจ เด็กหญิงจึงไกวเบา ๆ ตามคำสั่ง

“หยุด หยุดเดี๋ยวนี้ละ” กล้วยตะโกนพลางจับชิงข้าให้หยุด ผลัก น้องสาวลงแล้วขึ้นไปนั่งแทน แก้วตกจากชิงข้าก้นกระแทกพื้น รู้สึกเจ็บ หากก็มีได้ร้องไห้ อำนวยช่วยพยุงแก้วให้ลุกขึ้น แล้วเด็กหญิงห้าขวบ สองคนก็ช่วยกันผลักเด็กหญิงหกขวบหนึ่งคนให้ออกไปจากชิงข้า กล้วยกำเถาววัลย์ไว้แน่นด้วยมือข้างซ้ายและข้างขวา แม้จะตกจาก กระบอไม้ไผ่ที่รองนั่ง หากก็ไม่ยอมปล่อยเถาววัลย์ ยื้อแย่งกันอยู่นาน ก็ยังไม่มีใครแพ้ใครชนะ อำนวยจึงพูดว่า

“ถ้าเอ็งไม่ยอมปล่อย ข้าจะไปเอามีดมาฟันกบาลเอ็ง”

“จ้างข้าก็ไม่กลัว” กล้วยลอยหน้าลอยตาตามนิสัยอันธพาล

“เออ แล้วเอ็งจะรู้” พูดจบก็เดินลืว ๆ กลับไปบ้าน กล้วยตะโกน ไล่หลังไปว่า

“อย่าไปนานนักนะ ข้าชี้เกี้ยวรอ ข้าเองก็อยากรู้เหมือนกันว่า ข้ากับเอ็งใครจะแน่นกว่ากัน”

อำนวยไปแล้ว แก้วก็ได้แต่ยืนดูพี่สาวเล่นชิงช้า กล้วยใช้เท้า ถีบพื้นเพื่อให้ชิงช้าโยนไปมาโดยต้องมีคนช่วยไกว ลึกครู่อำนวยก็ เดินกลับมา มือถือมีดอหิ้นบิดมาด้วย ชูมีดใส่กล้วยแล้วพูดว่า

“ถ้าเอ็งไม่ลงมาตี ๆ ข้าฟันกบาลเอ็งจริง ๆ ด้วย”

“จ้างข้าก็ไม่กลัว เก่งจริงก็มาฟันเลย” กล้วยทำท่าย

“แน่จริงเอ็งก็หยุดชิว แกว่งไปแกว่งมาอย่างนั้นข้าจะฟันถนัดได้ยังไง” อำนวยบอก กล้วยคิดว่าอำนวยคงไม่กล้าทำอย่างที่พูดจึงหยุดชิงช้า

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

แล้วลงไปเป็นจนเกือบชิดอำนาจ ก้มหัวลง ปากทำทนายว่า

“เอ้า ฟันเลย ใอันวยถ้าเอ็งแน่จริงก็ฟันเลย” อำนวยไม่รู้วากล้วย จะมาไม่ไหน เกิดเจ้าอันธพาลคนนี้แย่งมีดไปจากมือแล้วฟันตนแทน ตนก็คงจะตายวายชีวิตเป็นแน่แท้ อย่างไรก็ตามก็ขอป้องกันตัวไว้ก่อน ว่าแล้วก็หลับหูหลับตาใช้มีดอีเหน็บเขียดหัวกล้วยเขียด ๆ ๆ จนเลือดไหล ไทรมท่วมมกายกล้วย แก้วเห็นดังนั้นก็ตกใจสุดขีด ร้องตะโกนว่า

“น้วยหยุด หยุดเดี๋ยนี้ได้แล้ว กล้วยจะตายแล้ว” อำนวยลื้มตา ขึ้นก็เห็นเลือดไหลเป็นสายลงมาจากหัวของกล้วย เด็กหญิงยืนตะลึง อ้าปากค้าง กล้วยจะตายจริง ๆ หรือนี้

๖

หมอลោม

คุณนายเกลือหาบนำมาถึงบ้าน เห็นลูกสาวคนโตเลือดไหลลงมาท่วมตัวก็วางหาบลง ถามว่า

“ไ้ก้ล้วยไปทำอะไรมา”

“หนูพินหัวมันเองแหละ มันอยากเกเรมาแย่งชิงข้าหนู” อำนวยบอกผู้เป็นอา

“นวยเอาผิดอี่เหน็บเฉือนหัวก้ล้วยจ้แม่ ไม่ได้พิน” แก้วบอกแม่ เพราะถ้านวยพิน ก้ล้วยคงตายแล้ว คุณนายเกลือโกรธหลานนัก เหลียวซ้ายแลขวาวจะหาไม้เรียวมาตี เห็นเข่งๆ อยู่ใบหนึ่งจึงดึงไม้ไผ่ที่ใช้สานเข่งออกมา แล้วตีอำนวยไปตีห้าทีเพื่อสั่งสอน อำนวยส่งเสียงร้องลั่นทั้งที่ไม่รู้สึกเจ็บ แต่ที่ต้องร้องเพราะก้ล้วยจะตายหนึ่ง ก้ล้วยผู้เป็นพ่อจะเขียนข้าหนึ่ง

คำพันพานังสำลึกับนังเผือกผ่องมาเข้าคอกพอดี คุณนายเกลือจึงสั่งว่า

“พิน เอ็งรีบไปตามพ่อไ้ก้ล้วยที่โรงเรียน บอกให้ไปตามหมอลោมมาเย็บแผลให้ไ้ก้ล้วย”

“ไ้ก้ล้วยเป็นอะไรหรือพี่” คำพันถามพี่สะใ้เก้ ครั้นเหลือบไปเห็นหลานสาวเลือดท่วมตัวก็ตกใจ รีบอุ้มก้ล้วยขึ้นไปบนบ้าน หาผ้าขนหนูชุบน้ำมาซับเลือดให้

“เอาเถอะ ไม่ต้องถาม เอ็งรีบไปก็แล้วกัน ถ้าเลือดออกไม่หยุด ไ้ก้ล้วยตายแน่”

สร้างความคิดตราขั้วมีลมหายใจ

โชคดีที่ครูจูงเงินซื้อรถจักรยานเอาไว้ใช้ มิฉะนั้นกลัวคงจะต้องตาย เนื่องจากเสียเลือดไปมาก เพราะครูจูงเงินต้องเดินไปตามหมอแหลม ซึ่งอยู่หมู่บ้านกกกกว่า ใช้เวลาเดินเกือบ ๆ ชั่วโมง แต่เมื่อซื้อจักรยานไป จึงใช้เวลาเพียงยี่สิบนาที

หมอแหลมเป็นหมอทหาร ไม่ได้จบแพทย์มาโดยตรง เพราะเรียนจบแค่ชั้นประถมปีที่ ๔ ตอนถูกเกณฑ์ไปเป็นทหาร ได้ช่วยเป็นลูกมือแพทย์ทหารรักษาผู้เจ็บป่วยในค่ายจนมีความชำนาญชำนาญ ปลอดภัย ทหารเกณฑ์แล้วก็ได้สมัครรับราชการทหารและช่วยรักษาคนเจ็บป่วย อยู่สามปีจนได้ยศสิบตรี จึงลาออกมาเป็นหมอประจำหมู่บ้านกกกกว่า รักษาชาวบ้านที่เจ็บไข้ได้ป่วยจนร่ำรวยมีเงินมีทอง เพราะได้รับการยกย่องชมเชยทั้งหมู่บ้านดงน้อย หมู่บ้านโพธิ์ค้อย หมู่บ้านเขาคอด และหมู่บ้านหนองหญ้าบังสุกุล รวม ๕ หมู่บ้านด้วยกัน

กลัวเจ็บใจ แค้นใจและผูกใจเจ็บอำนาจที่บังอาจมาเฉือนหัวตน ไม่คิดสักนิดว่าตัวเองไปรังแกเขาก่อน ความเป็นจอมอันธพาลทำให้กลัวไม่ยอมร้องไห้แม้จะรู้สึกเจ็บ เพราะถูกเฉือนที่หนังศีรษะเป็นแผลลึกจนถึงหัวกะโหลก อำนาจถูกเอาดีจึงวิ่งหนีกลับบ้าน ไม่ได้บอกนางอนงค์ เพราะเกรงจะถูกตีซ้ำ แก้วขึ้นบ้านมานั่งดูพี่สาวอยู่ห่าง ๆ ไม่กล้านั่งใกล้ เพราะกลัวพี่สาวจะทุบตีเพื่อประชดอำนาจ

คุณนายเกลือกเป็นคนใจแข็งไม่ยอมให้ใครเห็นน้ำตา หากคราวนี้ ความสงสารลูก กลัวลูกจะตายจึงถึงกับร้องไห้ออกมา

“กลัว เป็นอย่างไรบ้างลูก เจ็บมากไหม” เธอถามกลัวทั้งน้ำตา พยายามใช้ถ้อยคำที่ทำให้เกิดความอบอุ่น

“ไม่เจ็บหรอกแม่ แม่ไม่ต้องร้องไห้ เดี่ยวหนูจะต้องแก้แค้นมัน ที่ทำให้แม่หนูร้องไห้” กลัวพูดเอาดีเข้าตัว

“จ้ะแม่ไม่ร้องไห้ก็ได้ กลัวไม่ต้องไปแก้แค้นนายหรือคนนะ ลูกนะ”

“ไม่ได้หรอกจ๊ะแม่ เตียวใครรู้เข้าเขาจะมาดูถูกเอาว่า หนูชี้แพ้ว
ลูกคุณนายเกลือจะแพ้วไม่ได้ หนูจะแก้แค้นไฉนวย จะเอาอิโต้พัน
หัวมันให้เบะเลย” จอมอันธพาลวัยหกขวบว่า

“เราต้องไม่จองเวรใครนะลูก พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า เราย่อม
ระงับด้วยการไม่จองเวร” คนจบประถม ๔ ใช้เวลาเรียนสามปี สอนลูก

“พระพุทธเจ้าเป็นใครหรือแม่ ตอนอยู่บ้านย่า ปู่ก็จะสอนพวกอา ๆ
โดยอ้างว่าพระพุทธเจ้าท่านสอน พ่อก็ชอบพูดถึงพระพุทธเจ้าว่า ท่าน
สอนอย่างนี้ ๆ จนหนูเมื่อที่จะฟัง” จอมอันธพาลว่า

“กลัวอย่าพูดอย่างนั้น บาปนะลูก”

“บาปยังไรละ หนูไม่ได้โกหกสักหน่อย พ่อสอนว่าคนพูดโกหกถึง
จะบาป” กลัวแย้ง

“ก็ที่ลูกพูดว่าเมื่อที่จะฟังปู่ ฟังพ่อพูดถึงพระพุทธเจ้า เท่ากับหนู
พูดเหมือนไม่เคารพท่าน พระพุทธเจ้าท่านเป็นพระบรมครู ท่าน
สอนมนุษย์ไม่ให้ทำบาป ให้ทำแต่ความดี เพราะถ้าเราทำบาป
เมื่อตายไปจะต้องตกนรก แต่ถ้าเราทำดี ก็จะได้ขึ้นสวรรค์” คุณนายเกลือ
อธิบาย แก้วฟังอย่างตั้งใจ เพียงได้ยินคำว่า “พระพุทธเจ้า” เด็กหญิง
ก็รู้สึกรักท่าน ทั้งที่ยังไม่รู้ว่าท่านเป็นใคร อยู่ที่ไหน คิดว่าเมื่อโตขึ้นกว่านี้
คงจะได้รู้จักพระพุทธเจ้ามากขึ้น

ครูดูเงินกับหมอมแหลมชี้จักรยานตามกันมาติด ๆ เมื่อขึ้นมา
บนบ้าน คุณนายเกลือยกมือไหว้คนเป็นหมอมพร้อมบอกให้แก้วช่วยกับ
แก้วไหว้ ลุงหมอม

“เป็นไงบ้างหนู” หมอมแหลมทักทายแก้ว

“ไม่เป็นไรมากหรอกจ๊ะลุงหมอม แล้วหนูจะไปแก้แค้นมัน จะเอา
ให้ตายคาที่เลย” กลัวตอบลุงหมอม

“พูดอะไรอย่างนั้น หนูไม่กลัวตกนรกหรือ”

“นรกอยู่ที่ไหนล่ะสูงหมอ นรกเป็นยังไง เมื่อกี้แม่ก็บอกว่ถ้าเราทำบาปตายไปต้องตกนรก ลูกหมอเคยเห็นนรกหรือยังจ๊ะ”

“เอ! อันนี้มันก็ตอบยากนะ ลูกก็ได้ยินคนแฒ่าคนแก่เขาพูดกัน อย่างนี้มานานแล้วเลยจำเขามาพูด ลูกเองก็ยังไม่แน่ใจเหมือนกัน” หมอแหลมพูดด้วยศรัทธาที่ยังคลอนแคลน เขาไม่สนใจเรื่องความคิด ความชั่ว สิ่งที่เขาสนใจคือ เงิน นอกจากสร้างความร่ำรวยจากอาชีพหมอที่ไม่ต้องมีปริญญาแล้ว เขายังออกเงินกู้ร้อยละห้าต่อเดือน งานนี้สร้างความร่ำรวยรวดเร็วกว่าอาชีพหมอเสียอีก

“หมอครับ ผมอยากทราบว่กลัวจะเป็นอะไรมากหรือเปล่าครับ” ครูตุงเงินถามเมื่อเห็นหมอกับคนไข้ยังคุยกันอยู่

“โอ๊ย พูดจ้อย ๆ อย่างนี้ไม่เป็นอะไรหรอก เดี่ยวผมเย็บแผลให้ แล้วฉีดยากันบาดทะยักเข็มหนึ่งก็เรียบร้อย อีกเจ็ดวันมาตัดไหมให้”

“งั้นก็ลงมือเลยดีไหมครับ”

“ได้ แต่ขอน้ำร้อนมาล้างเข็มฉีดยาก่อน”

“น้อง ต้มน้ำร้อนไว้หรือเปล่า”

“ต้มนไว้ตั้งแต่เช้าจ๊ะ รอเดี๋ยวนะจะไปยกกระทิกมาให้” คุณนายเกลือพูดพร้อมบ้ลูกออกไปยังครัว นำกระทิกบรรจุน้ำร้อนมาให้ กร่างอายุสามขวบแล้ว แต่ยังกินนมอยู่ คุณนายจึงต้องต้มน้ำใส่กระทิกไว้ขงนมให้ลูกกิน

หมอแหลมจัดการล้างเข็มฉีดยาด้วยน้ำร้อน แล้วจึงฉีดยาชาที่ศีรษะของกล้วยหนึ่งเข็ม จากนั้นจึงนำไหมเย็บแผลมาร้อยรูเข็ม แล้วเย็บอย่างขำขันน่าตลก ครั้นได้ยาชาเข้าไปหนึ่งเข็ม กล้วยก็ไม่วู้สึกเจ็บ เมื่อเข็มที่ร้อยไหมหยอกลงมาขณะหมอดึงไหมให้แน่น เพื่อจะให้ปากแผลติดกัน กล้วยก็จับเข็มที่ร้อยไหมแกว่งเล่นอย่างเปลิดพลิน กระทั่งหมอเย็บเสร็จ

ได้เวลากว้างตื่นพอดี เด็กชายวัยสามขวบจะกินและนอนเป็นเวลา หากยังไม่ถึงเวลาตื่น ไม่ว่าจะใครจะคุยกันเสียงดังแค่ไหนก็จะไม่ตื่น ต่อเมื่อถึงเวลานั้นแหละ จึงจะตื่น

“กินนม” ลูกขึ้นนั่งปึบก็ถามหามันทันที คุณนายเกลือจึงหัวกระตักน้ำร้อนเข้าไปในครัวเพื่อชงนมให้ลูก

“เท่าไรครับหมอ” ครูถุงเงินถามราคาค่ารักษา

“ค่าฉีดยาชา ๕๐ ค่าเย็บแผล ๘๐ ค่าฉีดยากันบาดทะยักอีก ๕๐ รวมเป็น ๑๘๐ บาท ค่าเสียเวลาไม่คิด” หมอแหลมผู้ถูกตั้งฉายาว่า หมอหัวแหลม บอกราคาอย่างคล่องแคล่ว ซึ่งคำนวณแล้วได้กำไรราวสิบเท่าตัว

“งั้นฉันคิดค่าน้ำร้อนห้าบาท เพราะหมอไม่ได้เอาน้ำร้อนมา” คุณนายเกลือเริ่มออกฤทธิ์เค็ม เพราะรู้สึกว่ามีหมอแหลมออกจะหน้าเลือดไปหน่อย

“ถ้าเอาน้ำร้อนมาเองก็ต้องคิดค่าน้ำร้อนอีก ๑๐ บาท เป็น ๑๙๐ บาท” หมอที่ชื่อแหลมแต่ถูกตั้งฉายาว่า หมอหัวแหลม รีบบอก

“งั้นก็แปลว่าน้ำร้อนของฉันราคาตั้งสิบบาท แต่ฉันขอแค่ห้าบาท หมอกลับไม่ให้” คนเค็มต่อรองกับคนหัวแหลม ต่างคนต่างเลือก ถ้อยคำและเหตุผลที่ตนจะได้เปรียบ ครูถุงเงินออกจะเกรงใจทั้งหมด ทั้งเมีย จึงพูดขึ้นว่า

“หมอรับข้าวกลางวันมาหรือยังครับ ถ้ายัง เชิญรับด้วยกันที่นี้ แล้วค่อยกลับ”

“อย่าเลยครับ เดี่ยวเมียครูจะคิดค่าข้าวอีก ช่วยจ่ายเงินด้วย ผมจะรีบไป ต้องไปดูคนไข้ที่หมู่บ้านหนองหญ้าร้างกาต่อ” หมอแหลม ปฏิเสธทั้งที่รู้สึกหิว

“น้อง ไปหยิบเงินมาจ่ายค่าหมอนะ” ครูหนุ่มบอกเมีย คุณนาย

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

เกลือจึงถูกออกไปหยิบเงินในเรือนซึ่งเป็นห้องนอนของกล้วยกับแก้ว แล้วส่งให้ครูเงินให้หมอ ได้เงินแล้วหมอแหลมจึงลากลับ หันไปดู คนไข้เพื่อจะอวยพรให้หายไฉ่ ๆ ก็ปรากฏว่าเด็กหญิงนอนหลับอยู่ตรงนั้น ด้วยความอ่อนเพลียที่เสียเลือดไปมาก แก้วก็หลับอยู่ข้าง ๆ พี่สาว

หมอแหลมชี้จักรยานมุ่งหน้าไปทางหมู่บ้านหนองหญ้ารั้งกา ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของหมู่บ้านเขาคอด คุณนายเกลือ เตรียมจะลุกออกไปหาข้าวให้ผิว แต่ครูเงินบอกว่า

“พี่ต้องรีบกลับไปดูนักเรียน ผ่าอาเทียนไว้ เกรงใจแก”

“แล้วเจ้าพันไปไหนเสียล่ะ จะกลับมาทันเอาควายไปเลี้ยงหรือเปล่า”

คุณนายถามหานายคำพัน

“เห็นว่าจะไปเอาของที่โรงนา คงกลับมาทันนี่”

“จั้นก็แล้วไป ประเดี้ยวน้องจะได้ไปตำข้าว ข้าวสารเกือบหมดถึง แล้ว ว่าแต่ว่าพี่ไม่หิวแน่ะ” ถามด้วยความเป็นห่วง

“ก็หิวเหมือนกัน แต่ห่วงเด็กมากกว่า เดี้ยวพี่ไปดูเด็ก สั่งให้คัด ลายมือแล้วจะแวะไปขอข้าวบ้านแม่กิน ค่อยเจอกันนะ”

จากนั้นครูหนุ่มผู้มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่จิ้งจี้จักรยานคู่ชีพ ออกจากบ้านไปยังโรงเรียนวัดดงน้อย พอเข้าไปในรัศมีของโรงเรียน ก็ได้ยินเสียงเด็ก ๆ คุยกันลั่นศาลา พอเขาเดินขึ้นศาลา เสียงคุยกัน เจียวจ้าวก็เจียบลง มองหาอาเทียนก็เห็นฟุบหลับอยู่ที่โต๊ะครูหน้า ชั้น ป. ๒ ครูหนุ่มจึงเดินไปยังนักเรียนชั้น ป. ๔ ถามว่า

“ครูเทียนให้ทำแบบฝึกหัดบ้างหรือเปล่า”

“เปล่าครับ”

“เปล่าคะ” นักเรียนชายหญิงตอบพร้อมกัน

“แล้วสั่งให้ทำอะไรบ้าง”

“สั่งให้ท่องอาขยานคะ ป. ๓ กับ ป. ๔ ให้ท่องอาขยาน ป. ๒ ให้

นับเลขหนึ่งถึงร้อย ส่วน ป. ๑ ให้ท่อง ก.ไก่ ถึง ฮ.นกยูง ค่ะ”
เด็กหญิงไฟซึ่งมีศักดิ์เป็นน้องของครูหญิงเงินตอบ

“ถึงว่าซี เสียงอ้ออึ้งเลย เอาอย่างนี้ครูจะสั่งให้ ป. ๔ กับ ป. ๑
คัดลายมือ ส่วน ป. ๒ กับ ป. ๓ จะปลุกครูเทียนให้ตื่นมาสอน”
ว่าแล้วจึงเดินไปยังโต๊ะที่ครูเทียนนั่งหลับอยู่

“อา ๆ ตื่นเถอะ บ่ายสองแล้ว” ครูเทียนยังคงนอนหลับอยู่
อย่างนั้น แกรมส่งเสียงกรนคร่ำครวญ ๆ โดยที่เจ้าตัวไม่รู้

“อาครับ ตื่นเถิดครับ” ครูหญิงเงินใช้คำพูดที่สุภาพกว่าเดิม ครูใหญ่
กำลังฝันว่าได้ไปเที่ยวสวนลุมกับหญิงสาวหน้าตาแซมซ้อยและกำลัง
จะบอกรักสาวเจ้า จึงไม่ได้ยินเสียงเรียกของครูน้อย

“อาเทียนครับ ตื่นเถอะไม่สบายหรือเปล่า” คราวนี้ครูน้อยถือ
วิสาสะใช้มือทั้งสองจับหัวไหล่คนเป็นครูใหญ่แล้วเขย่าอย่างแรง ครูวัย
ห้าสิบเศษถึงกับสะดุ้ง เมื่อรู้ตัวว่าฝันไปก็ให้เสียดายนึก

“มาตั้งแต่เมื่อไหร่” ตามแบบไม่สู้พอใจนัก

“สัปดาห์ที่แล้วครับ ผมเรียกอาอยู่ตั้งนาน ทำไมอาหลับลึกจัง”

“ก็ข้ากำลังฝันดี เอ็งไม่น่ามาขัดคอเลยพ่ะย่ะค่ะ”

“ฝันว่าพาสาวไปเที่ยวสวนลุมอีกล่ะซี อาละก็ ฝันเรื่องอื่นไม่เป็น
หรอก ฝันได้เรื่องนี้เรื่องเดียวนี้แหละ” คนมีศักดิ์เป็นหลานพูดแทงใจดำ

“เอ็งก็แสนรู้อยู่เรื่อย” คนมีศักดิ์เป็นอาพูดอาย ๆ นึกเสียดายนึก
จนอยากจะขอนอนต่อ หากก็ไม่กล้า

๓

ปมด้อย

วันพระในพรรษา ครูอุงเงินพาลูกพาเมียไปทำบุญที่วัดดงน้อย ก่อนเข้าพรรษายายหนุ่มหมู่บ้านดงน้อยและหมู่บ้านเขาคอดได้เข้าพิธีอุปสมบท ณ อุโบสถวัดกกก้ว แล้วมาจำพรรษาที่วัดดงน้อย พรรษานี้จึงมีพระใหม่ ๓ รูป รวมหลวงปู่อ่อนกับหลวงพ่อไทร ก็เป็น ๕ รูป ซึ่งสามารถประกอบสังฆกรรมได้ตามพระวินัยบัญญัติ ปู่กับย่าก็พาอารวยมาด้วย อารวยอายุ ๑๓ แก่กว่าแก้ว ๘ ปี และกลายเป็นลูกคนสุดท้องเพราะน้องชายคือเด็กชายเล็กเสียชีวิตหลังจากออกมาลืมตาดูโลกได้เพียง ๗ วัน

เมื่อญาติโยมที่ไปทำบุญตักบาตรรับศีล ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ รอพระฉันเสร็จและรับพรแล้ว บ้างก็พากันกลับบ้าน บ้างก็ตั้งวงกินอาหารที่พระฉันเหลือ กินเสร็จจึงแยกย้ายกันกลับ ส่วนคนเฒ่าคนแก่อยู่รักษาอุโบสถศีลที่วัดเป็นเวลาหนึ่งวันกับหนึ่งคืนเรียกกันว่า *ถือศีล* ปู่กับย่าของแก้วก็อยู่ถือศีลที่วัด ครูอุงเงินกับคุณนายเกลือฝากลูกสาวสองลูกชายหนึ่ง อายุ ๖ ขวบ ๕ ขวบ และ ๓ ขวบ ไปกับอารวยให้พวกอา ๆ ช่วยกันเลี้ยง เพราะได้จ้างคนไปตายหน้าข้าวโพดที่ไร่ จึงต้องไปคุม ไม่เช่นนั้นพวกเขาก็จะพากันऊ้งาน

อารวยพาหลานสามคนเดินกลับบ้าน กร่างทำท่าแงจะให้อาอุ้ม แต่อาก็ไม่ยอมอุ้ม จึงเดินตามพี่สาวสองคนไปโดยมีอารวยเดินตามหลังถึงบ้านปู่กับย่า พวกอา ๆ ห้าคนก็มารุมกันกอดหลานสาวคนแรก แล้วจึงมากอดกร่าง ไม่มีอาคนไหนกอดแก้วเลย แก้วรู้สึกน้อยใจและเสียใจที่ไม่มีใครรัก

“คิดถึงไถ้ละ ถ้ายังอยู่ที่สี่ซวบแล้ว เสียตายจ้ง หน้าตาออกหล่อเหลา ไม่น่าตายเลย แก่น่าจะตายแทนน้องนะ” อาจุกพูดกับแก้วด้วยท่าทาง รังเกียจเด็ดฉันท์

“นั่นซี ทีคนหน้าตาน่าเกลียด ดำยั้งกะแซกกะลิง กลับไม่ตาย” อาจันช่วยเสริม

“ลูกแขกมันตายยาก ทิดเงินไม่น่าไปเก็บลูกแขกมาเลี้ยงเลย” อารินพูดด้วยเสียงปลง ๆ พวกน้อง ๆ เรียกครูงเงินว่า ทิดเงิน

“หนูเป็นลูกที่ครูงเงินเก็บมาเลี้ยงหรือ” แก้วถามน้องของครูงเงิน ในเมื่อแก้วไม่ใช่ลูก ก็จะไม่เรียกครูงเงินว่า พ่อ และจะไม่เรียกน้อง ๆ ครูงเงินว่า อา อย่างนี่เเองที่พวกเขาไม่กอดแก้ว กอดแต่ก้วยกับกว้าง เพราะสองคนนี้เป็นหลานเขา แก้วรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจตามประสาเด็กห้าซวบ

“พี่รวย พาหนูกลับบ้านหน่อย หนูจะไปถามครูงเงินกับคุณนาย เกลือ ถ้าหนูไม่ใช่ลูกเขาจริง ๆ หนูก็จะไปตามหาพ่อแม่ที่แท้จริงของหนู” แก้วบอกเด็กหญิงรวย ในเมื่อหล่อนไม่ใช่อา จึงเรียกหล่อนว่า พี่

“เฮ้ย! อยู่ดี ๆ มาเรียกพี่ บ้าหรือเปล่า ข้าเป็นอาแก่นะเว้ย” เด็กหญิงวัยสิบสามพูดกับหลานสาวที่ถูกพี่ ๆ ของหล่อนหลอกว่า เป็นเด็กถูกเก็บมาเลี้ยง

“ไม่ใช่อา เพราะหนูเป็นเด็กถูกเก็บมาเลี้ยง ไม่ได้เป็นหลานพี่” คำพูดของแก้วทำให้พวกอา ๆ หัวเราะครืน นางสาวจุกรีบสนับสนุนว่า

“ไอ้เด็กแขกกะลิงมันพูดถูกแล้ว พวกเราไม่ใช่อามัน เพราะพี่ชาย ของพวกเราเก็บมันมาเลี้ยง มันเป็นลูกแขกชายขวดที่ถูกพ่อแม่เอามา ทิ้งไว้หน้าวัด ทิดเงินไปเจอเข้าเลยเก็บมาเลี้ยงเอาบุญ” เด็กหญิงวัยห้าซวบ นึกเห็นภาพพ่อแม่ของตน ความที่ยังไร้เดียงสาไม่รู้ว่าแขกหน้าตาเป็น อย่างไร จึงนึกไปถึงตาแป๊ะกับยายซิ้มสองผิวเมียใส่หมวกก้วยลัย ที่หาบเซ่งใบใหญ่มาหาซื้อขวดในหมู่บ้าน คนทั้งสองคงจะเป็นแขกที่

น้องสาวครูอุจเงินพูดถึง และเป็นพ่อแม่ที่แท้จริงของตน

“ข้าคิดออกแล้ว พวกเอ็งอยากคุมวยใหม่ละ” นางสาวจุฑามณีน้อง ๆ

“มวยที่ไหนละ ที่วัดมีมวยหรือ” นางสาวรีนถาม

“มวยที่บ้านเรานี่แหละ มวยแขกกับมวยไทยเิงละ ให้ไอ้แก้วกับไอ้กล้วยต่อยกัน พวกเราเป็นกองเชียร์ ดีไหม”

“ดี ๆ แม่เจ้าไว้ย วันนี้ได้ดูทั้งมวยแขกและมวยไทย” นางสาวรีนเห็นด้วย แล้วบอกหลานสาวทั้งสองว่า

“เอาเลย เิงสองคนต่อยกันให้พวกอา ๆ ดูหน่อย ใครชนะอาจะเลี้ยงหวานเย็นหนึ่งแ่ง”

“หนูไม่ต่อย แล้วหนูก็ไม่ใช้หลาน หนูเป็นลูกแขก” แก้วพูดเสียงแข็ง นึกเกลียดชังน้องสาวครูอุจเงินที่มีนิสัยเกเรไม่ผิดจากกล้วยหลานสาวที่ถูกอำนาจแอบตั้งฉายาให้ว่า จอมอันธพาล กล้วยและพวกอา ๆ ช่างนิสัยผิดแผกแตกต่างไปจากครูอุจเงินราวกับว่าไม่ได้เป็นพี่น้องกัน

“ไม่ต่อยก็ให้มันรู้ไป ไอ้กล้วย ต่อยไอ้แก้วเลย” นางสาวรีนยุหลาน

“ต่อยยังเิงละอา หนูไม่เคยคุมวย ให้ตีกันดีกว่า แก้วเิงต่อยมวยเป็นหรือเปล่า” กล้วยถามเด็กที่พอเก็บมาเลี้ยง

“เป็นหรือไม่เป็นก็ไม่ต่อย แล้วก็ไม่ได้ด้วย อย่างน้อย ๆ พ่อแม่เิงก็มีบุญคุณกับข้า ข้าจึงไม่อยากรู้กับเิง” แก้วตอบเพราะไม่อยากรู้กับลูกสาวจอมอันธพาลของครูอุจเงิน หากแพ้ก้จะเจ็บตัว หากชนะก็เท่ากับไม่รู้บุญคุณของคนที่ยกตนมาเลี้ยง เรียกว่าเสียทั้งขึ้นทั้งล่อง

“งั้นไอ้กล้วยบุกเลย ตีมันเลยหลาน” นางสาวจุฑามณีจอมอันธพาล

“อย่าเลยอา หนูไม่ชอบรังแกคนไม่มีทางสู้ สงสารแขกตาดำ ๆ” กล้วยไม่อยากต่อยหรือตีกับแก้ว เพราะแผลที่ถูกอำนาจฟันเย็บตั้ง ๑๙ เข็มนั้น หมอแหลมเพิ่งมาตัดใหม่ให้เมื่อวานขึ้นนี้เอง

“ถ้าเิงไม่ตีกัน ข้าจะทำให้ตีเอง เอาละ ข้าจะจับไอ้กล้วย ส่วนจัน

จับไอ้แก้ว แล้วบังคับให้มันตีกัน ถ้าไม่ตีเราก็จับหัวมันชนกันให้หัวร้างข้างแตกไปเลย” นางสาวจุกบงกกร นางสาวจั้นจึงจับแก้วไว้ ส่วนนางสาวจุกก็จับกล้วยแล้วลากหลานมาประจัญหน้ากัน กล้วยกล้วยว่าแผลที่เพิ่งถูกตัดใหม่ไปเมื่อวานขึ้นจะปริออกหากถูกจับชนกับหัวของแก้ว จึงต้องตีแก้วก่อน แก้วไม่ยอมสู้ ปล่อยให้ลูกสาวจอกมอันธพาลของครูอุณเฑาะฐีข้างเดียว คิดว่าจะทนเจ็บกายเจ็บใจเพื่อทดแทนบุญคุณครูอุณเฑาะฐีที่เก็บตนมาเลี้ยง

“สู้เขาซีว้ยไอ้แก้ว ไอ้แขกกะลิง อาย่าอมแพ้” นางสาวจั้นบอกแก้ว

“กูไม่สู้ ฤษอมตาย พวกมึงจะได้ตกรอก” แก้วตะโกนอย่างโกรธจัด คนพวกนี้ไม่ซื่อ ไม่ได้เป็นญาติกัน จึงไม่ต้องเกรงใจ แล้วก็ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะพูดดีด้วย กร่างเห็นพี่สาวถูกจับให้ตีกันก็ร้องไห้จ้าเพราะตกใจ

นางสาวเฉื่อยกับนางสาวฉายกลับจากเลี้ยงควาย นำเจ้ามั่งกับเจ้ามีเข้าคอกแล้วจึงขึ้นมานบนเรือน เห็นน้อง ๆ จับหลานสู้กัน ก็เอ็ดตะโรลั่น

“นี่อะไรกัน พวกเอ็งจะบ้าหรือยังงี้ ทำไม่ทำกับหลานอย่างนั้น” นางสาวเฉื่อยน้องสาวคนรองครูอุณเฑาะฐีว่า ส่วนนางสาวฉายวิ่งเข้ามาอุ้มกร่างและปลอบหลานว่า

“ไอ้ นิ่งเสียนะจะคนดี เดี่ยวอาจะเมียนมันให้หลังลายหมดทุกคนเลย”

“หาแม่” เด็กชายวัยสามขวบร้องหาแม่

“แม่หนูไปไหนล่ะ”

“กลับบ้านแล้ว แม่ให้หนูกับน้องมานอนบ้านย่า” กล้วยตอบแทนน้องชาย

“จั้นเอาหลานไปอาบน้ำอาบท่าชะ พวกแกจะบ้ากันแล้วหรือถึงได้ทำกับหลานอย่างนี้ นี่ถ้าข้ากับพี่เฉื่อยมาไม่ทัน หลานข้ามีหัวร้างข้างแตกกันแล้ววี่ โตเป็นสาวกันแล้ว ยังไม่มีหัวคิด” นางสาวฉายว่าน้อง ๆ

“หนูห้ำมแล้วเขาไม่ฟังจ๊ะ” เด็กหญิงรวยถือโอกาสฟ้อง

“เออ พุดเอาดีเข้าตัวคนเดียวนะ มันก็พอ ๆ กันทั้งสี่คนนั่นแหละ”

นางสาวจุกว่าน้องสาวคนเล็ก

“ไม่จริง อาจุกร้ายกว่าเพื่อน ยุอาจันกับอาเรียนให้จับหนูกับน้อง ตีกัน” กลัวยถือโอกาสฟ้องบ้าง ส่วนแก้วถือเอาตัวเองไม่ได้เป็นญาติกับคนเหล่านี้ เป็นเพียงเด็กที่ครูถุงเงินเก็บมาเลี้ยง จึงสงบปากสงบคำเอาไว้

กร่างร้องขอจะหาแม่ นางสาวฉายจึงส่งน้อง ๆ ให้พากล้วยกับแก้ว ไปอาบน้ำ จากนั้นจึงอุ้มกร่างลงมาข้างล่าง ซ้ำให้หลานดูเจ้ามั่งกับเจ้ามี

“ดูนั่น เห็นพี่มั่งกับพี่มีไหม เขาเป็นควายที่หล่อที่สุดในหมู่บ้านเลยนะ ดูซิ ผิวดำเป็นมันเลื่อมเลย เขาก็ยาวโง่งามมาก หนูเคยเห็นควายที่เ็นหล่อเท่ากับพี่มั่งพี่มีไหมจ๊ะ”

“หาแม่” กร่างยังคงร้องหาแม่

“เอาอย่างนั้นะ พรุ่งนี้อาจะพาไปที่ควายแข่งกัน กร่างกับอาชีพี่มั่ง อาเฉื่อยชีพี่มี แล้วให้วิ่งแข่งกัน ดูซิว่าตัวไหนจะชนะ ดีไหมลูก”

“ดี” เด็กชายตอบ หยุดร้องไห้ในทันที

“จั้นไปอาบน้ำกัน อาบเสร็จก็กินข้าวแล้วนอนแต่หัวค่ำเอาแรงไว้แข่งควายกัน” หล่อนพาหลานขึ้นเรือนแล้วชักบันไดขึ้นมาไว้ข้างบนบ้าน จัดการอาบน้ำทาแป้งให้หลาน

“กินนม” อาบน้ำเสร็จกร่างก็เรียกหานม

“นมน้องอยู่ไหน” นางสาวฉายถามกลัวย

“ไม่ได้เอามา แม่บอกจะให้กร่างหย่านม” หลานสาวตอบ

“กินนม” กร่างเริ่มงอแง นางสาวฉายอุ้มหลานเดินเข้าไปในครัว เห็นข้าวกำลังเดือด จึงบอกนางสาวจุกว่า

“ช่วยรองน้ำข้าวไว้ให้หลานถ้วยหนึ่ง” เมื่อไม่มีนมก็ต้องให้กินน้ำข้าวแทน แล้วบอกหลานว่า

“เดี๋ยวอาจุกขงนมให้กินนะ รอประเดี๋ยว” เด็กชายพยักหน้า หล่อนจึงอุ้มหลานออกจากครัวให้มาเล่นกับกลัวยและแก้ว ซึ่งอาบน้ำ

เสร็จแล้วทั้งสองคน

“อาไปอาบน้ำก่อนนะ เดี่ยวจะได้กินข้าว”

อาบน้ำอาบทำให้สบายตัวกันแล้ว อาหกคนกับหลานสามคนก็ตั้งวงกินข้าวกัน กินข้าวเสร็จร่างก็ร้องหอนม นางสาวฉายจึงเข้าครัวไปซงนม ให้หลานกิน โดยนำน้ำตาลกรวดมาโขลกให้ละเอียด แล้วใส่ลงในชามบรรจุน้ำข้าวที่นางสาวจุกรินไว้ให้ คนให้น้ำตาลละลายพอมีรสหวานปะแล่ม ๆ แล้วจึงนำมาป้อนหลาน นั่งเล่นกันพอให้อาหารย่อยแล้ว จึงพาหลานไหว้พระสวดมนต์ แล้วจึงเข้านอน กร่างนอนมุ้งเดียวกับอาเจ็ย อาฉาย และอาจั้น ส่วนนกด้วยกับแก้วนอนมุ้งเดียวกับอาจุก อารีนและอารวย ประมาณสามทุ่ม บ้านทั้งบ้านก็ตกอยู่ในความเงียบสงัดไร้เสียงผู้คน มีแต่เสียงหรีดหิ่งเรไรซบกล่อมให้ทุกชีวิตได้นิทรอย่างสุขารมณ์

เวลาสองยาม แก้วก็สะดุ้งตื่นเพราะมีเสียงกุกกัก ๆ อยู่ข้างตัวค่อย ๆ ลืมตาขึ้นเพื่อจะดูว่า เสียงกุกกัก ๆ นั้นมาจากอะไร แสงจันทร์ในคืนเดือนเพ็ญทำให้เห็นนางสาวรินนั่งยอง ๆ อยู่ทางปลายเท้า ส่งเสียงอื้อ ๆ เบา ๆ หลอนกำลังนั่งถ่ายหนัก แล้วกลืนน้ำรังเกียจก็เหม็นคลุ้งฟุ้งกระจายอยู่ในมุ้ง แก้วเอามืออุดจมูก อยากจะออกไปนอนนอกมุ้งก็กลัวยุงจะกัด จึงต้องทนดมกลิ่นน้ำรังเกียจที่นางสาวรินถ่ายออกมา นึกอิจจาคนที่นอนหลับสนิท ที่ไม่ต้องตื่นขึ้นมาสัมผัสกับกลิ่นน้ำรังเกียจนี้ นอนดมกลิ่นเหม็นอยู่ครู่ใหญ่ ๆ ก็สลือยหลับไป

คนเฒ่าคนแก่ที่ถือศีลอยู่ที่วัดดงน้อย ตื่นขึ้นมากำวัตรเข้าตอนตีห้า พระท่านตีระฆังปลุกตอนตีสี่ครึ่ง ทำวัตรเช้าเสร็จก็พากันไปลาศีลจากพระแล้วจึงแยกย้ายกันกลับบ้านเรือนตน บ้านนายโมกและนางจันอยู่ใกล้วัดที่สุด สองผู้เมียจึงถึงบ้านก่อนคนอื่น ๆ นางสาวเจ็ยลูกหญิงข้าวตอนตีห้า เมื่อพอกับแม่กลับถึงบ้าน หล่อนทำกับข้าวเสร็จแล้ว จึง

สร้างความดีตราบยังมีลมหายใจ

จัดแจงหาข้าวปลาให้พ่อแม่กิน พวกน้อง ๆ ยังไม่มีใครตื่น กินข้าวอิ่ม แล้วนางจันจึงปลุกลูกสาวให้มาช่วยกันเก็บที่นอนหอมนึ่ง

ทันทีที่เก็บนึ่ง อุจจาระกองโตก็ส่งกลิ่นเหม็นคุ้ง นางจันจึงถามขึ้นว่า “ใครซี้รดที่นอน รับมาเสียดี ๆ ”

“ไอ้กล้วย” นางสาวรีนรีบโยนความผิดไปให้หลาน

“หนูเปล่าจะอย่า หนูไม่ได้ซี้” กล้วยบอกอย่า

“แกนั่นแหละซี้” นางสาวรีนพูดเสียงดังกว่าเดิม และชี้หน้าหลาน เหมือนจะให้ยอมรับ

“ไอ้กล้วยมันตัวนิตเดียว ซี้กองโตเท่าภูเขาเลยหรือไง” นางจันพูดประชด แน่ใจว่าต้องไม่ซีกกล้วย

“กล้วยไม่ได้ซี้หรือจะอย่า คนซี้คือคนนี่” แก้วพูดพร้อมกับชี้มือไปที่นางสาวรีน

“เดี๋ยวกูตบหรือก แกรู้ได้ยังไง”

“ก็หนูตื่นขึ้นมาเห็น ได้ยินเสียงเบ่งอ๊ ๆ ด้วย” แก้วตอบ

“ซ้าว่าแล้วต้องเป็นเอ็ง แล้วมาโทษหลานซ้า เดี่ยวแม่ตีไม่เลี้ยงเลย”

นางจันดูลูกสาว

นายโม่กได้ยินเสียงคนเถียงกัน จึงเดินมาดู นางจันรีบฟ้องว่า

“นังรีนมันซี้ในนึ่งแล้วโทษไอ้กล้วยหลานซ้า”

“ไอ้โฮ ซี้ไอ้กล้วยมันกองโตเท่าภูเขาเลยนะ เอ็งรีบเอาไปทิ้งเสีย ไม่งั้นซ้าจะเขียนให้หลังลายเลย” นายโม่กบอกลูกสาวแล้วเดินออกไป เพราะทนกลิ่นเหม็นไม่ไหว

เห็นคนออกไปหมดแล้ว นางสาวรีนจึงชี้หน้าแก้ว แล้วพูดด้วยเสียงหนัก ๆ ว่า

“ไอ้แขกกะลิง ไอ้ลูกแขกชายขวิด” อนิจจา หล่อนมีรู้ดอกว่า ได้สร้างปมด้อยให้กับหลานสาวผู้นำสงสารโดยมิได้ตั้งใจ

๑๐

พ่อแม่ที่แท้จริง

“พ่อ ตอนกลางวันข้าจะต้มยำไก่ให้หลานกินนะ” นางสาวรีนบอกนายโมก ความจริงหล่อนอยากกินต้มยำไก่มาหลายวันแล้ว หากไม่กล้าบอกบิดาตามตรง จึงต้องเอาหลานมาบังหน้า

“แล้วมาบอกข้าทำไม”

“ก็จะขออนุญาตบิดนทบาทชีวิตไก่ชกตัวนะซี”

“ข้าไม่อนุญาต ข้ากลัวบาป เอ็งอยากทำอะไรก็ทำ ไม่ต้องมาแบ่งบาปให้ข้า” นายโมกเอ็ดตะโรลูกสาวคนเหนือนม

“ข้ารู้ว่าพ่อเป็นคนกลัวบาป แต่เวลาข้าทำต้มยำไก่ที่ไร พ่อซดเสียงดังโฮก ๆ เลยเชียว” ลูกสาวว่า

“ก็ข้ากินแต่น้ำไม่ได้กินเนื้อ ข้าถึงไม่บาปยังงี้ละ”

“เขารู้ว่ากันว่า บาปคนทำ กรรมคนกิน ข้าทั้งทำทั้งกินเลยรับทั้งบาปทั้งกรรม แต่ก็ช่างเถอะ ข้ายอมบาปคนเดียว ขอให้พ่อแม่พี่น้องและหลาน ๆ กินอิ่มท้องก็แล้วกัน” นางสาวรีนพูดเอาดีเข้าตัว

“เอาเถอะ ๆ เอ็งจะไปทำอะไรก็ไปทำซะ อย่ามามัวพิรี้พิไรอยู่เลย ข้ารำคาญ” นายโมกบอกลูกสาว ลูกคนนี้มีนิสัยผิดแผกแตกต่างไปจากลูกคนอื่น ๆ ทั้งที่ออกมาจากท้องเดียวกัน ชอบเที่ยวรดที่นอนเป็นประจำ เมื่อคืนก้าวหน้าถึงกับลุกขึ้นมานั่งถ่ายหนัก ดีที่ไอ้แก้วตื่นขึ้นมาเห็น ไม่เช่นนั้นก็คงไม่ยอมรับผิด

นางสาวรีนจึงชวนกล้วยหลานรักลงไปที่ใต้ถุนเรือน ส่งเสียงกึก ๆ เรียกไก่ให้มาหา

สร้างความคิดรวบยอดมายัง

“ไอ้กล้วย เอ็งไปต้อนไก่ให้มาใกล้ ๆ อา เดี่ยวอาจะจับมันเอง” หล่อนสั่งหลานสาว กล้วยทำตามที่อาสั่ง แล้วไก่ตัวที่ถึงขนาดก็ถูกผู้เป็นอาจับมาอุ้มไว้ มันคงจะรู้ด้วยสัญชาตญาณว่าชีวิตกำลังจะปลดปล่อย จึงส่งเสียงร้องเรียกให้พี่น้องของเพื่อนไก่มาช่วย แต่แทนที่บรรดาไก่ทั้งหลายจะพากันวิ่งเข้ามาจิกตีนางสาวรินเพื่อให้ปล่อยเพื่อนของมัน กลับพากันวิ่งหนีกระเจิดกระเจิง

ไก่ชะตาขาดพยายามดิ้นรนเพื่อเอาชีวิตรอด หากก็ไม่พ้นมือผู้ชำนาญการฆ่าอย่างนางสาวรินไปได้ หล่อนฆ่าไก่มาตั้งแต่ยังเป็นเด็กหญิงอายุแปดเก้าขวบ เมื่อใดที่คนในบ้านอยากกินต้มยำไก่หรือว่าแกงไก่ เด็กหญิงก็จะจัดการทำไก่ที่มีชีวิตให้กลายเป็นไร้ชีวิตได้ภายในไม่กี่นาที

“ไอ้กล้วย ตามอามา ประเดี๋ยวอาจะสอนวิธีเชือดคอไก่ให้ อีกหน่อยจะได้ไปทำให้พ่อแม่และน้อง ๆ เอ็งกิน”

“ไม่เอาหรืออา หนูกลัวบาป” หลานสาวปฏิเสธ หากก็เดินตามอาไปที่ครัวแต่โดยดี

“เอานิสัยพ่อเอ็งมาใช้อีกแล้ว พ่อเอ็งก็เอานิสัยปู่มาใช้” นางสาวรินว่าหลานแล้วก็ว่าเลยไปถึงพ่อและปู่ของหลาน

“นิสัยพ่อกับนิสัยปู่เป็นยังไงล่ะอา” กล้วยอยากรู้

“ก็ตาขาวนะซี กล้วยแม่กระทิงไก่ พ่อเอ็งนะไม่เคยฆ่าไก่ให้น้อง ๆ กินเลย ตอนอาเล็ก ๆ ยังจำได้ ย่าบอกให้พ่อเอ็งเชือดคอไก่ พ่อเอ็งก็จับคอไก่ไว้มือหนึ่ง อีกมือหนึ่งก็จับมีด ยังไม่ทันจะลงมือเชือด ก็ร้องโวยวาย ปล่อยไก่ให้หลุดมือไป พอย่าดูว่าทำไมทำยังงั้น พ่อเอ็งก็ร้องให้ บอกย่าว่า ‘ไก่มันจ้องหน้าข้าอย่างอาฆาต ข้ากลัว ไม่กล้าเชือดคอมันแล้ว’ อาเฉื่อยก็เลยต้องมาทำแทนน้อง ๆ ถึงได้กินแกงไก่กัน พอเห็นอาเฉื่อยเชือดไก่สักสองสามครั้ง อาก็อาสาเป็นคนเชือดเอง แล้วก็เลยกลายเป็นมือเชือดประจำบ้าน” นางสาวรินเล่าอย่างภาคภูมิใจในความเก่งกาจของตน

“อาไม่กลัวบาปหรือ พ่อสอนว่าการฆ่าสัตว์เป็นบาปนะ”

“บาปหน้าตาเป็นยังไงละ เอ็งเคยเห็นหรือเปล่า”

“ไม่เคย แล้วอาเคยเห็นไหม” นางสาวรินไม่ตอบ หล่อนใช้มีดคมกริบเชือดคอเจ้าไก่เคราะห์ร้าย มันร้องเสียงดัง ก๊อ๊ก ตาเหลือกตาปลิ้น คงจะอาฆาตคนที่คร่าชีวิตมัน หล่อนใช้ขามกาไกรรงเลือดที่ไหลออกจากคอของมัน จากนั้นจึงก่อไฟต้มน้ำ ระหว่างที่รอน้ำเดือดคนเป็นหลานถามอีกว่า

“อาเคยเห็นบาปไหม”

“ก็ไม่เคยเหมือนกับเอ็งนั่นแหละ ในเมื่อทั้งเอ็งทั้งอาก็ไม่เคยเห็น ว่าบาปมันหน้าตาเป็นยังไง ก็แปลว่าบาปไม่มี เพราะถ้ามีเราก็ต้องเคยเห็น จริงไหม” นางสาวรินพูด ลิ่น ไปเรื่อย ๆ

“หนูยังตอบไม่ได้หรอก ต้องไปถามพ่อดูก่อน”

“ไม่ต้องไปถามไปถามหรอก พ่อเอ็งจะรู้เรื่องอะไร แค่ว่าไก่เรื่องหมู ๆ ก็ยังทำไม่ได้ ต้องให้น้อง ๆ ทำให้กิน” หล่อนพูดถึงพี่ชายอย่างดูแคลน น้ำเดือดแล้วหล่อนจึงนำมาลวกไก่เพื่อจะได้ถอนขนออกง่ายขึ้น

นางสาวเฉื่อยกับนางสาวฉายพาเจ้ามั่งเจ้ามีไปเลี้ยง นางสาวจุกกับนางสาวจันช่วยกันซ่อมข้าวอยู่ข้างล่าง นางจันดูหลานชายอยู่ใกล้ ๆ กับครกกระเดื่องที่ลูกสาวใช้ซ่อมข้าว การซ่อมข้าวก็คือ การนำข้าวเปลือกมาตำ เมื่อเปลือกกะเทาะออก ก็จะได้ข้าวสาร นำข้าวสารไปหุงก็จะได้ข้าวสวย ถ้านำไปต้มก็จะได้ข้าวต้ม ข้าวสารที่ได้จากการตำเรียกว่า ข้าวซ้อมมือ ซึ่งถือว่ามีคุณค่าทางโภชนาการ มากกว่าข้าวสารที่ได้มาจากการนำข้าวเปลือกไปสีที่โรงสี

เด็กหญิงรวยนบุญคนเดียวที่ไม่ต้องช่วยพี่ ๆ ทำงาน เพราะต้องไปเรียนหนังสือ หลังจากจบชั้นประถมปีที่ ๔ จากโรงเรียนวัดดงน้อยแล้ว เด็กหญิงก็ไปเรียนต่อมัธยม ๑ ที่โรงเรียนจันทร์ฉาย ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์

หากจะเรียนโรงเรียนหลวงหรือที่เรียกกันว่า โรงเรียนรัฐบาล ต้องเข้าไปเรียนในตัวจังหวัด โรงเรียนจันทร์ฉายอยู่ทางทิศใต้ของหมวดผลิตศิลาช่องแค ห่างจากตลาดช่องแคประมาณครึ่งกิโลเมตร

ทุกเช้า เด็กหญิงรวยบุญ จะเดินไปโรงเรียนกับเด็กคู่แฝด คือ คำมี กับ สำลี ลูกชายนางสำริดซึ่งเป็นญาติห่าง ๆ และมีศักดิ์เป็นอาของครูหญิง นางสำริดเป็นหม้ายตั้งแต่ลูกชายอายุยังไม่ทันครบขวบ นางทำนาเลี้ยงลูกชายสองคนและมีเงินมีทองพอที่จะส่งเสียให้เรียนชั้นมัธยม หมู่บ้านดงน้อยจึงมีเด็กได้เรียนต่อมัธยมสามคน ส่วนหมู่บ้านเขาคอด หมู่บ้านกกกั่ว หมู่บ้านโพธิ์คอย และหมู่บ้านหนองหญ้ารงกา ไม่ปรากฏว่ามีนักเรียนที่จบประถม ๔ แล้วได้เรียนต่อมัธยม

โรงเรียนเลิกแล้ว ครูหญิงซึ่งจักกรยานมารับลูก ๆ กลับบ้าน กลับช่วยไม่ยอมกลับ นางจันจึงบอกลูกชายว่าจะขอกล้วยอยู่ด้วยอีกสักสองสามวันให้หายคิดถึง ครูหญิงจึงพาแก้วกับกร่างกลับบ้าน ทั้งลูกสาวคนโตไว้กับมารดาเพราะรู้ว่ายาติดหลาน และหลานก็ติดย่า

“กร่างอยู่บ้านปู่บ้านย่าสนุกไหมลูก” ครูหญิงถามลูกชายคนเล็กที่กลายเป็นลูกชายคนเดียว

“ไม่หนูก” เด็กชายตอบ แก้วรู้สึกน้อยใจที่ครูหญิงไม่ถามตนปมด้อยที่พวกเขา ๆ ช่วยกันใส่เข้ามาในหัวใจดวงน้อย ทำให้เด็กหญิงวัยห้าขวบกลายเป็นเด็กคิดมาก แล้วก็คิดแต่เรื่องที่ทำให้จิตหลุดรุ่มหมอง

“ครูหญิงเก็บเรามาเลี้ยง ถึงยังไงเขาก็มีบุญคุณ เราต้องไม่โกรธที่เขาไม่พูดกับเรา ไม่ถามเราเพราะเราไม่ใช่ลูกเขา นังพีจุกมันบอกว่าเราเป็นลูกแขกชายขูดที่ถูกพ่อแม่เอามาทิ้งไว้หน้าวัด” เด็กหญิงคิดอย่างน้อยเนื้อต่ำใจ

“ทำไมพอกับแม่เอามาทิ้ง ไม่รักเราหรือยังไง พ่อแม่ที่ไม่รักลูกของตัวเองมีด้วยหรือ” เด็กหญิงรู้สึกสับสน

“หรือว่าพ่อแม่เรายากจนถึงกับไม่มีเงินซื้อนมให้กิน จึงเอาเรา มาทิ้ง แต่เอาเถอะ ไม่ว่าพ่อแม่จะเป็นยังไง เราก็รักและอยากไปอยู่กับเขา เราต้องไปอยู่กับพ่อแม่ที่แท้จริงของเราให้ได้” เด็กหญิงครุ่นคิด ขณะนั่งซ้อนท้ายจักรยานครูลุงเงินกลับบ้าน

ในความคิดของแก้ว แยกชายขูดก็คือตาแป๊ะกับยายซิ้มสอง ผัวเมีย สวมหมวกกล้วยเลีย หาบ쟁ไบโตมาหาซื้อขูดไปขายนั้น เป็น พ่อแม่ที่แท้จริงของตน เด็กน้อยตั้งใจไว้ว่า สักวันหนึ่งจะต้องตามหา พ่อแม่ที่แท้จริงให้ได้ เมื่อพบแล้วก็จะถามเขาว่า ทำไมต้องเอาลูกมาทิ้ง ไว้หน้าวัด ไม่รักลูกเลยหรืออย่างไร

เมื่อถึงบ้าน กร่างก็วิ่งเข้าไปหาแม่ คุณนายเกลือกำลังซ่อมข้าวอยู่ เห็นลูกชายวิ่งมาหาจึงวางมือจากงาน อุ้มลูกขึ้นมากอดไว้แนบอก ไม่ทักทายแก้วสักคำ ทำเหมือนว่าไม่มีแก้วอยู่ในโลกอย่างนั้นแหละ รู้สึกสะเทือนใจที่ใคร ๆ ก็ไม่รัก

“ทำไมถึงไม่มีใครรักเราบ้างเลย ทำไม ทำไม ทำไม” แก้ว คร่ำครวญอยู่ในใจ

เด็กชายคำพันกำลังจะเอานั่งสำลีและนั่งเผือกผ่องออกไปเลี้ยง แก้วรีบวิ่งเข้าไปหา บอกเขาว่า

“พี่พัน หนูขอไปเลี้ยงควายด้วยคน”

“เอ็งจะไปตากแดดให้ตัวดำทำไมล่ะ อยู่บ้านเถอะ แล้วนี่ยังไม่มาเรียก ข้าว่าพี่ ข้าเป็นอาเอ็งนะโว้ย” เด็กชายวัยสิบสองพุดกับหลานวัยห้าขวบ

“หนูไม่กลัวแดด แล้วหนูก็ไม่กลัวตัวดำ แดดไม่ได้ทำให้ตัวหนูดำ ที่หนูดำเพราะเป็นลูกแขก ให้หนูไปด้วยนะ แล้วหนูจะเล่าให้ฟังว่า ทำไมหนูถึงไม่เรียกพี่พันว่าอา”

“ทิด ไล่แก้วมันขอไปเลี้ยงควายกับข้า” คำพันส่งเสียงบอกพี่ชาย

“อยากไปก็ให้มันไปเถอะ ระวังอย่าให้ไปวิ่งซุกชนล่ะ เดี่ยวจูเงี้ยว

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

เขี้ยวขอมันจะกัดเอา” ครูหนุ่มส่งน้องชาย แก้วฟุ้งแล้วรู้สึกซาบซึ้งที่ครูหญิงเงินแสดงความห่วงหาอาทรตน ถึงเขาจะไม่ใช่พ่อหากก็เมตตาสงสาร อุดสารที่เก็บมาเลี้ยงเป็นลูก ส่วนพ่อแม่ที่แท้จริงกลับเอาลูกมาทิ้ง แก้วรู้สึกสับสน คิดไม่ออกบอกไม่ถูกว่า ระหว่างคนที่เก็บลูกคนอื่นมาเลี้ยงกับพ่อแม่ที่ทิ้งลูกของตัวเอง ควรจะรักฝ่ายไหนมากกว่า

อากับหลานที่ควายออกไปด้วยกัน อาซึ้งน้ำตาไหล หลานซึ้งเมื่อถูกผองนำไปเลี้ยงที่ปลายไร่ ครั้นถึงที่หมายจึงพากันลงจากหลังควาย ปล่อยให้มันหาหญ้ากินโดยลำพัง คำพันพาหลานไปนั่งใต้ต้นไช้เนา แก้วเริ่มระบายความอัดอัดขัดข้องให้น้องชายครูหญิงฟัง

“พี่พัน หนูไม่ใช่ลูกครูหญิงเงิน หนูจึงไม่เรียกพี่ว่าอา พี่พันรู้ไหมว่า หนูเป็นลูกแขกชายขวิดที่ถูกพ่อแม่เอามาทิ้งหน้าวัด ครูหญิงเงินเป็นคนเก็บมาเลี้ยง”

“จะบ้าหรือ ใครบอกเอ็ง ทำไมเข้าถึงไม่รู้เรื่องนี้”

“พวกพี่ๆ ที่เป็นน้องสาวครูหญิงเงินบอก พวกเขาเรียกหนูว่าไอ้แขกกะลิง หนูรู้แล้วละว่า ที่หนูตัวดำ ไม่ขาวเหมือนลูกครูหญิงเงิน ก็เพราะ หนูไม่ใช่ลูกเขาเอง”

“เขาหลอกเอ็งเล่นหรือเปล่า”

“ไม่ได้หลอก พวกเขาพากันหัวเราะเยาะหนู หนูเกลียดพวกเขา โดยเฉพาะคนที่ชื่อจุกกับรีน สองคนนี่ชอบแกล้งหนู พี่พัน พี่พาหนูไปหาพ่อแม่ที่แท้จริงของหนูด้วยนะพี่นะ”

“แล้วข้าจะรู้ได้ยังไงล่ะว่า พ่อแม่ที่แท้จริงของเอ็งเป็นใคร อยู่ที่ไหน”

“เป็นแขกชายขวิดไง น้องๆ ครูหญิงเงินบอกว่า หนูเป็นลูกแขกชายขวิด พ่อแม่เอามาทิ้งหน้าวัด” แก้วพูดด้วยความรู้สึกเจ็บปวดใจ

“แล้วอยู่ที่ไหนล่ะ ถ้าเอ็งรู้จักบ้านเขาข้าจะได้พาไปหา ว่าแต่ว่า เขาจะยอมรับหรือ ที่เขาเอาเอ็งมาทิ้งก็แปลว่าเขาไม่ต้องการเอ็ง ข้าว่า

เอ็งไม่ต้องไปหรอก อยู่กับครูถุงเงินก็ดีแล้ว เอ็งจะได้เรียนหนังสือ โตขึ้นจะได้เป็นเจ้าของคนนายคน”

“แล้วพี่ไม่อยากเป็นเจ้าของคนนายคนบ้างหรือ”

“อยากซิ ทำไมจะไม่อยาก” เด็กชายตอบตามตรง

“อยากแล้วทำไมพี่ไม่ยอมเรียนหนังสือล่ะ เห็นครูถุงเงินว่าพี่ ซึ่ก็เคยเรียนหนังสือ”

“เรื่องของข้า เอ็งไม่เกี่ยว เป็นเด็กก็อยู่ส่วนเด็ก อย่ามายุ่งกับ ผู้ใหญ่อย่างข้า” ผู้ใหญ่วัยสิบสองขวบรู้สึกไม่พอใจ

“ไม่ยุ่งก็ได้ หนูแค่อยากรู้ ส่วนหนูนะ อยากไปอยู่กับพ่อแม่ที่ แท้จริงมากกว่าอยากเป็นเจ้าของคน นายคน พี่ช่วยพาหนูไปหาพ่อแม่ที่ แท้จริงของหนูด้วยนะ พี่นะ นึกว่าสงสารลูกแขกตาดำ ๆ สักคน” เด็กหญิงวัยห้าขวบอ้อนวอน

“เอ็งรู้จักบ้านเขาหรือเปล่าล่ะ ข้าจะได้พาไปถูก”

“ไม่รู้จักจ้ะ หนูก็เพิ่งรู้เมื่อวานนี้เองว่าหนูเป็นลูกแขกชายขวิดที่ พ่อแม่เอามาทิ้งหน้าวัด พี่ช่วยถามครูถุงเงินให้หนูหน่อยนะ หนูไหว้ละ” แก้วยกมือไหว้เด็กชายคำพัน

“ข้าไม่กล้าถามหรอก ดีไม่ดีจะถูกเตะเองง่าย ๆ อย่าคิดมากไป เลยไอ้แก้วเฮีย มีข้าวกินไปวัน ๆ ก็ดีถมไปแล้ว ดูอย่างข้าซิ พ่อพ่อ ตาย แม่ข้าก็มีผัวใหม่ ไอ้พ่อเลี้ยงมันกินเหล้าเมาแถมทุกวัน เมาแล้วมัน ก็ด่าข้า พ่อข้าเถียงมันก็ทุบ ทั้งตี ทั้งเตะ แม่ข้าก็เลยพามาฝาก บ้าจันเลี้ยง เรื่องของข้าก็น่าเศร้าไม่แพ้เรื่องของเอ็งหรอก อย่าคิดมาก ไปเลยนะน้องนะ” ในเมื่อแก้วเรียกเขาว่าพี่ เขาก็เลยต้องเรียกแก้วว่า น้อง ของอย่างนี้มันเปลี่ยนกันได้

“แต่หนูจะคิด แล้วหนูจะต้องหาพ่อแม่ที่แท้จริงให้เจอด้วย พี่คอยดูก็แล้วกัน” เด็กหญิงพูดอย่างมั่นใจ

๑๑

ตายแล้วไปไหน

กระบวนขยันทำมาหากินไม่มีใครเกินคุณนายเกลือแห่งหมู่บ้านเขาคอด เมื่อกล้วยกลับจากบ้านย่า คุณนายก็คิดว่าจะต้องหาลำไยพิเศษ ด้วยการทำขนมไปขายตามหมู่บ้าน กล้วยช่วยแม่ทำงานได้แล้ว ส่วนแก้วมีหน้าที่คอยเป็นลูกมือช่วยเก็บกล้วยขามไปล้างบ้าง นำขยะไปทิ้งริมรั้วบ้าง แล้วแต่จะถูกใจ

คุณนายเกลือเลือกขายขนมกล้วย ด้วยเหตุผลที่ว่ากินได้ทั้งเด็กผู้ใหญ่ ชายและหญิง ขนมของคุณนายเป็นที่นิยมของพวกชาวบ้านอยู่ประมาณเดือนเศษๆ แรกๆ ก็ขายดิบขายดี แค่มื้อบ้านเขาคอด หมู่เดียวก็ขายหมด หาบสาแหรกใส่กล้วยเปล้ากลับบ้านแต่วัน ครั้นชาวบ้านเขาคอดเริ่มเบื่อ ก็หาบไปขายที่หมู่บ้านดงน้อย ขายดีอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง คนก็เริ่มเบื่ออีก คุณนายก็ไม่หมดกำลังใจ เปลี่ยนมาขายกล้วยเดี่ยวมัดไทย แล้วก็เปลี่ยนไปเรื่อยๆ ถึงหน้าทำไร่ก็หยุดขายหันมาทำไร่แทน

ตั้งแต่แก้วรู้ว่า ตัวเองไม่ใช่ลูกของครูอุ้งเงินกับคุณนายเกลือ แก้วก็เฝ้าคิดถึงตาเบ๊ะกับยายซิ้มที่แก้วเข้าใจว่า เป็นแขกขายขวดและเป็นพ่อแม่ที่แท้จริงของตน เมื่อพี่พันไม่พาไปหาพ่อแม่ที่แท้จริง แก้วก็จะไปเอง แก้วไม่อยากอยู่บ้านนี้ ไม่อยากถูกกล้วยแกล้ง อำนวยก็ไม่มาเล่นกับแก้วอีก หลังจากที่ถูกลูกแม่ตีเพราะเอามือตีเหน็บเนียนหัวกล้วย ต้องตามหมอมแหลมมาเย็บให้ถึง ๑๙ เข็ม อีกอย่างหนึ่งอำนวยต้องช่วยแม่เลี้ยงน้องๆ เพราะบ้านงลูกดกไม่แพ้แม่ของแก้ว แล้วลูกลูกก็ไม่

ยอมทำหมั้น บ้างจึงต้องออกลูกทุกปี

แล้ววันที่แก้วรอคอยก็มาถึง ตอนสายคุณนายเกลือออกไปขายขนมกล้วยพากร่างลงไปเล่นที่ใต้ถุนบ้าน แก้วอยู่บนบ้านแต่ผู้เดียว จึงหยิบตะกร้าหวายใบเล็กออกมาจากในเรือน เก็บเสื้อผ้าใส่ตะกร้าหวาย แก้วมีเสื้อสองตัว กางเกงขาสั้นสองตัว เป็นของที่กล้วยใช้แล้ว แก้วมีโอกาสได้ใส่เสื้อผ้าใหม่ก็ตอนที่ยังไม่มีไก่ เพราะครุณงเงินจะซื้อเสื้อผ้าของเด็กผู้ชายมาให้แก้วใส่ด้วยความที่อยากได้ลูกชาย แต่เมื่อไก่เกิดครุณงเงินก็ไม่เคยซื้อเสื้อผ้าให้อีก ต้องรับเดนจากกล้วย แก้วคิดอย่างน้อยใจว่า เพราะแก้วไม่ใช่ลูกเขานั่นเอง

เด็กหญิงวัยห้าขวบซ่อนตะกร้าหวายที่บรรจุเสื้อกับกางเกงอย่างละตัวไว้ในเรือน รอให้กล้วยกับกร่างเล่นจนเหนื่อยกันแล้วก็ขึ้นมานอนเมื่อสองคนนั้นหลับจึงจะหนีออกจากบ้านไปตามหาพ่อแม่ที่แท้จริง รออยู่เป็นนานสองนาน กล้วยกับกร่างก็ยังไม่ขึ้นมาบนเรือน รู้สึกหิวจึงเข้าครัวไปหาข้าวกิน กินข้าวอิ่มแล้วก็เดินไปทีโถ่ง ใช้ขันตักน้ำในโถ่งมาดื่ม ความรีบร้อนจึงทำน้ำหกรดตัวเอง เสื้อและกางเกงที่สวมอยู่เปียกโชก รีบเข้าไปในเรือนนำเสื้อกับกางเกงออกมาจากตะกร้าหวายแล้วเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว เสื้อและกางเกงที่เปียกถูกใส่ตะกร้าแทนพอดีกับกล้วยพากร่างขึ้นมาบนบ้าน

“ทำอะไรอยู่ ไฉ่แซกคะลิ่ง” กล้วยเริ่มทำร้ายแก้วด้วยวาจา พวกอ่าๆ บอกว่าแก้วเป็นลูกแขกชายขูดที่พ่อเก็บมาเลี้ยง ก็เลยอยากจะแกลิ่งลูกแขกเล่น

“ข้าจะทำอะไรมันก็ไม่เกี่ยวกับเอ็ง อย่ามายุ่งกับข้า”

“ข้าจะยุ่ง เอ็งจะทำไม เซอะ ไฉ่ลูกแขกชายขูด” กล้วยเริ่มวารี

“ข้าจะเป็นลูกใครมันก็เรื่องของข้า ถ้าเอ็งมารังแกข้า ระวังจะเจอดี”

“เอ็งจะทำอะไรข้า จะทำอะไร จะทำอะไร” กล้วยพูดพลางปรี

สร้างความดีตราขั้วมีลมหายใจ

เข้ามาหา ใช้มือผลักแก้วจนเซไปชนข้างฝา แก้วโกรธหนัก ชี้น้ำกล้วย แล้วพูดว่า

“ถ้าเอ็งกำแหงนัก เดี่ยวจะให้ไอ้หน่วยเอามือตีเห็บมาพันหัวเอ็ง ให้แยะเป็นสองซีกเลย” คำพูดของแก้วไปสะกิดแผลในใจของกล้วยที่กำลังจะตกสะเก็ดให้กัลลัดหนองขึ้นมาอีก เด็กหญิงจึงตั้งใจตั้งหยิก ไอ้แขกกะลิงเป็นพัลวัน แก้วฮึดสู้ ชกกล้วยจนปากแตกเลือดไหล กร่างตกใจร้องให้จ้า

คำพันท่านังสำคัญกับนั่งเผือกผ่องมาเข้าคอก ได้ยินเสียงเอะอะ ตึงตึงดังมาจากบนเรือน จึงรีบวิ่งขึ้นไปดู เห็นแก้วกับกล้วยกำลังตีกัน นัวอยู่ จึงจับแยกออกจากกัน

“อาพันปล่อยหนู หนูจะส่งสอนไอ้แขกกะลิงมัน” กล้วยบอกคน เป็นอา

“พี่พัน ช่วยไปเรียกไอ้หน่วยมาหน่อย บอกมันว่าให้เอามือตีเห็บ มาด้วย เอามาพันกบาลไอ้คนอันธพาล”

“เฮ้ยหยุด หยุดเดี๋ยวนี้ ไม่งั้นข้าจะตีทั้งสองคน” คำพันทู

“อาตีหนูไม่ได้นะเพราะหนูเป็นหลานอา ไอ้ลูกแขกขายขูดมัน ไม่ใช่หลานอา ตีมันเลย”

“ลูกแขกมันก็มีหัวใจนะไว้ย เอ็งอย่าไปแกล้งมันเลย นี่กว่า สงสารมันเถอะ” เขาบอกหลานจอมเกเร

“สงสารมันทำไมละอา ที่พ่อแม่ของมันยังไม่สงสารมันเลย”

“เอ็งรู้ได้ยังไง”

“อ้าว! ก็ถ้าสงสารเขาจะเอามันมาทิ่มหน้าวัดระอะ พ่อหนูไม่น่า เก็บมันมาเลี้ยงเลย” กร่างร้องให้อยู่ประเดี๋ยวหนึ่ง เมื่อเห็นไม่มีใคร สนใจจึงหยุดร้อง ยืนดูแก้วกับกล้วยทะเลาะกัน

คุณนายเกลือห่านสาแหรกเปล่ากลับบ้าน ขนมขายหมดเกลี้ยง

วันนี้เป็นวันแรกที่เปลี่ยนมาขายลอตช่องน้ำกะทิแทนกล้วยเตี๋ยมัดไทย ได้ยินเสียงอาหลานเถียงกันอยู่บนบ้านจึงขึ้นมาดู กร่างเห็นแม่มา ก็วิ่งเข้ามาหา

“แม่มาแล้ว” คุณนายอ้าแขนรับลูกชาย เมื่ออยู่ในอ้อมกอดของผู้เป็นแม่ เด็กชายก็รายงาน

“แม่จ๋า กลัวยแกล้งแก้ว”

“ไต่กลัวย เอ็งแกล้งน้องทำไม” คนเป็นแม่ทำตาเขียวใส่ลูกสาวคนโต

“หนูเปล่าแกล้งน้อง หนูแกล้งไต่ลูกแขกชายชวดต่างหากล่ะ” กลัวยตอบ

“ใครเป็นลูกแขกชายชวด” คุณนายถามเพราะไม่รู้เรื่องที่พวกอากุพากันหลอกหลานให้เชื่อตามนั้น

“ก็ไต่แก้วไง อากุกับอากุจันเป็นคนบอก” กลัวยตอบ แทนที่คุณนายจะอธิบายให้ลูกสาวคนเล็กเข้าใจ กลับเห็นเป็นเรื่องขำ เลยทำเป็นเออออห่อหมกด้วย

“ใช่แล้ว ไต่แก้วเป็นลูกแขกชายชวด มันถึงดำผิที่ผิคน้องยังงัยล่ะ” คุณนายมีหูรอกว่า เรื่องที่พูดด้วยตั้งใจจะให้ตลกนั้น ได้ทำร้ายจิตใจแก้วอย่างแสนสาหัส ที่ร้ายกว่านั้นคือ ทำให้คำพันเชื่อไปด้วยว่าแก้วเป็นลูกแขกที่พี่ชายเขาเก็บมาเลี้ยง

“แต่ไหนๆ พี่ก็เก็บไต่แก้วมันมาเลี้ยงแล้ว มันก็เหมือนลูกคนหนึ่ง ของพี่ อยาไปพูดให้มันมีปมด้อยเลย ข้าขอรับรองอะ” คำพันบอกพี่สะใภ้

“ไต่แก้วมันไม่คิดมากอย่างที่เอ็งพูดหรอก จริงไหม” คุณนายถามแก้ว

“ไม่จริง หนูคิดมาก คิดตั้งแต่พี่จุกกับพี่จันพูดตอนอยู่บนบ้านย่าแล้วทำไมคุณนายไม่บอกหนูตั้งแต่แรก ปล่อยให้หนูคิดว่าคุณนายเป็นแม่ของหนู” คุณนายเห็นว่าเรื่องทำท่าจะลุกลามใหญ่โต จึงพูดตัดบทว่า

สร้างความคิดรวบยอดยังมีมหายใจ

“เอาละ เอาละ เลิกพูดเรื่องนี้กันได้แล้ว เดี่ยวช่วยกันเตรียมจัดของที่จะทำขนมขายวันพรุ่งนี้เถอะ ไข่แก้ว เอ็งไม่ต้องคิดมาก ประเดี๋ยวจะแก่เร็ว แล้วก็ไม่ต้องเรียกข้าว่าคุณนาย ให้เรียกว่าแม่เหมือนแต่ก่อนนั่นแหละ ในเมื่อเอ็งอยู่กับข้า เอ็งก็ต้องเป็นลูกข้า” คุณนายพูดพลอบใจลูกสาวคนเล็กที่ถูกพวกอา ๆ หลอกว่าเป็นลูกแขกชายขูด

“ไม่ใช่ หนูไม่ได้เป็นลูกคุณนาย แล้วหนูก็ไม่อยากอยู่กับคุณนาย ให้ไอ้กล้วยมันแก่ง หนูจะไปตามหาพ่อแม่ที่แท้จริงของหนู” คุณนายเกลือกหัวเราะชอบใจในคำพูดของลูกสาว หากก็ยังไม่อยากบอกว่าเรื่องที่แก้วพูดมาไม่ใช่เรื่องจริง วันหนึ่งแก้วก็จะรู้ด้วยตัวเองว่าถูกพวกอา ๆ หลอก

คุณนายจัดการเช่าข้าวเจ้าเพื่อเตรียมทำลอดช่อง คำพันทำหน้าที่ปอกมะพร้าวสำหรับทำน้ำกะทิ แก้วลงไปตัดใบเตยที่ปลูกไว้หลังบ้าน คุณนายล้างใบเตยแล้วหั่นเป็นฝอย ๆ นำไปไม่รวมกับข้าวเจ้าที่แช่น้ำทิ้งไว้จนเมล็ดข้าวนิ่ม เมื่อได้แบ่งข้าวเจ้าที่มีสีเขียวและกลิ่นหอมของใบเตย ก็นำไปกวนพอสุกแล้วกดลงในกะลาตาเดียวที่เจาะทะลุเป็นรูกลม ๆ ลอดช่องทำไว้ตั้งแต่ตอนเย็น ส่วนน้ำกะทิจะทำตอนเช้า หากทำค้างคืนไว้รุ่งเช้าจะบูดกินไม่ได้

วันรุ่งขึ้น หลังจากกินข้าวเช้ากันแล้ว ครูหญิงเงินขี้จักรยานไปสอนที่โรงเรียน คำพันนำนั่งสำลีสับกับนั่งเผือกผองออกไปเลี้ยง ก่อนไปก็ช่วยขูดมะพร้าวใส่ถาดไว้ให้คุณนายทำน้ำกะทิ กล้วยล้างด้วยขาม ส่วนแก้วดูบ้าน คำพันไม่ได้เก็บกามมะพร้าวไปทิ้ง คุณนายจึงบอกแก้วว่า

“ไข่แก้ว ช่วยเอากามมะพร้าวไปทิ้งด้วย” แก้วได้ยินเป็น กากมะพร้าว จึงเดินไปหยิบถาดบรรจุมะพร้าวที่คำพันขูดไว้เทลงข้างบันได คุณนายเกลือกเห็นเข้าถึงกับร้องเสียงหลง

“นั่นเอ็งทำอะไร เอามะพร้าวขูดไปทิ้งทำไม ไข่เด็กบ้า”

“ก็คุณนายบอกให้หนูเอากากมะพร้าวไปทิ้ง หนูก็นึกว่าคุณนาย
คั่นกะทิแล้วเหลือกากไว้ในถาด” แก้วบอก

“ไอ้เด็กโง่ ไม่รู้จักดูตาม้าตาเรือ โง่จริง ๆ โง่เหมือนควาย”

“ก็คุณนายบอกว่าหนูเกิดพร้อมควายไม่ใช่หรือ”

“ยังจะมาเถียง” คุณนายโกรธจัด เดินเข้าไปในครัวหยิบไม้ขัด
หม้อเข้ามาตีลูกสาวไปสองสามที แก้วไม่ร้องไห้แม่จะเจ็บทั้งกายและใจ
เจ็บกายนั้นพอทน แต่เจ็บใจนั้นสุดจะทน ได้แต่คิดอย่างแค้นเคืองว่า

“ดูเถอะ รังแกทุทั้งแม่ทั้งลูกเลย วันนี้แหละจะไปตามหาพ่อแม่
ที่แท้จริงของกู ไม่อยู่กับพวกมึงแล้ว”

ตีลูกแล้ว คุณนายก็ถือถาดเดินลงบันไดไปเก็บมะพร้าวชูดที่กระจาย
อยู่บนพื้นดิน ค่อย ๆ ซ้อนเอาส่วนที่ยังไม่เป็นมาใส่ถาด ทำให้ต้อง
เสียเวลาไปโดยใช่เหตุ แก้วเห็นคุณนายหายไปนาน จึงเดินมาชะโงกหน้า
ลงไปดู เห็นกิริยาที่เมียครูดเงินบรจงเก็บมะพร้าวชูดที่ถูกเททิ้ง
เพราะความสะเพร่าของตน ก็รู้สึกเสียใจ หากก็ไม่เลิกล้มความคิดที่
จะไปจากที่นี่

“ถ้าเราไปแล้ว ทุกคนที่นี่คงมีความสุข คุณนายเกลือกก็จะเป็น
น้อยลง ไม่เป็นไรนะคุณนาย วันนี้หนูจะต้องหนีไปได้”

คุณนายเกลือหาบขนมไปขายสายกว่าทุกครั้ง ความรีบร้อน
ทำให้ลืมห่อข้าวไปกินกลางวัน กลัวยพากร่างไปที่ต้นฝรั่งหลังบ้าน ปีน
ขึ้นไปบนต้นแล้วเด็ดลูกฝรั่งสุกทิ้งลงมาให้น้องชายซึ่งรอกินอยู่ใต้ต้น
แก้วถือโอกาสเข้าไปสำรวจเสื้อผ้าที่มีเพียงเสื้อกับกางเกงอย่างละตัว
ใส่ไว้ในตะกร้าหวายใบเล็ก ผ้ายังชื้น ๆ อยู่ แต่ก็ไม่เป็นไร ไม่ซำมันก็
แห้งไปเอง ตั้งแต่จำความได้ แก้วไม่เคยมีเสื้อผ้าใหม่ ๆ ใส่เลย ได้แต่
รับเดนมาจากกล้วย บางครั้งกล้วยใส่กางเกงจนตุตขาดแล้วจึงโละให้แก้ว
แก้วต้องใส่กางเกงตุตขาดนั้นจนมันเก่าเป็นผ้าขี้ริ้ว บางครั้งแก้วก็ช่วย

ฉีกให้มันขาดมากขึ้น ด้วยหวังว่าคุณนายเกลื้อจะซื้อตัวใหม่ให้ แต่ก็ไม่เคยได้ดังหวังสักครั้งเดียว

เสียงไฟไหม้หน้าบ้านดังเปาะเปาะๆ อยู่หน้าบ้าน แก้ววิ่งออกไปดูที่นอกชานก็เห็นไฟกำลังลุกไหม้อยู่ทางทิศเหนือของต้นมะขาม เจ้าของไร่เขากำลังเผาเศษหญ้า เพื่อเตรียมปลูกข้าวโพดในฤดูฝนที่กำลังจะมาถึง หญ้าและไม้ที่ยังสดทำให้เกิดควันไฟพวยพุ่งขึ้นเบื้องบน และเป็นที่มาของเสียงเปาะเปาะๆ ที่แก้วได้ยิน ประเดี๋ยวหนึ่งลมก็พัดกรรโชกขึ้น เปลวไฟไหวเอนมาทางบ้านครูถุ้งเงิน ความกลัวก่อตัวขึ้นในหัวใจดวงน้อยๆ ของแก้ว เด็กหญิงกลัวไฟไหม้บ้าน แต่สิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ในความกลัวนั้นคือ ความสะใจ เพราะถ้าไฟไหม้บ้าน กล้วยจอมเกเรก็จะไม่มีที่อยู่ นั่นเป็นความสะใจของแก้วที่จะได้เห็นศัตรูตกทุกข์ได้ยาก แต่เมื่อคิดว่า หากบ้านถูกไฟไหม้ กล้วยคงไม่ลำบากเพราะย้ายไปอยู่กับปู่ย่าได้ คนที่จะลำบากก็คือ ครูถุ้งเงินและคุณนายเกลื้อ คิดได้ดังนี้จึงประนมมือบอกไฟว่า

“ไฟเจ้าขา อย่าไหม้บ้านหลังนี้เลย เดี่ยวครูถุ้งเงินจะลำบาก ครูถุ้งเงินเป็นคนดีมีเมตตา ไม่เคยด่าหนู ไม่เคยตีหนูทั้งที่หนูไม่ใช่ลูกของเขา ถ้าไฟไหม้บ้านหลังนี้ ไฟจะต้องบาปเพราะรังแกคนดี”

บอกไฟแล้ว แก้วก็นั่งดูไฟที่ไหม้ลุกลามมาจนขีดขอบรั้วบ้าน ซึ่งเป็นต้นกระถินตัดยอดให้เรียบเสมอกัน ในใจของเด็กน้อยกำลังคิดอยู่ว่า หากไฟไหม้บ้าน จะยอมตายอยู่ในกองไฟหรือหนีไปตามหาพ่อแม่ที่แท้จริง ถ้าเลือกอย่างแรก ก็สงสัยอีกนั่นแหละว่า *ตายแล้วไปไหน* เมื่อยังหาคำตอบไม่ได้เลยนั่งหลับสัปหงกอยู่ข้างหัวบันไดนั่นเอง

๑๒

เมื่อเผือกผองต้องเสียสาว

ชะรอยคำของเด็กอายุเพียงห้าขวบ แต่นำใจใสที่อบวิสุทธิดุจ น้ำค้างกลางดาวจะได้ยินไปถึงพระอินทร์บนสวรรค์ ท้าวเธอจึงส่งให้ พระพิรุณลงมาช่วย เพราะรู้ๆ ฝนก็กระหน่ำลงมาจนมีดฟ้ามัวดิน ไฟที่กำลังลุกไหม้อยู่นานเกือบสองชั่วโมง และทำท่าว่าจะลุกลามมาถึงบ้านครุฑเงินก็ดับสนิทในพริบตาน่าอัศจรรย์นัก เมื่อไฟดับฝนก็หยุดตก ท้องฟ้าแจ่มใส พระอาทิตย์ส่องแสงจรัสจางกับว่า จะตั้งใจทำหน้าที่ให้ดีที่สุด

แก้วสะดุ้งตื่นเพราะถูกฝนสาดเข้ามาถูกตัวจนเสื้อผ้าเปียกปอน มองไปที่หน้าบ้านไม่เห็นไฟไหม้ลุกลามเข้ามา ก็รู้ว่ามันถูกฝนจนดับไปแล้ว เหลียวหลังไปดูในบ้านก็ไม่เห็นกัลยกับกร่างหลับอยู่ จอมอันธพาล คนนั้นคงจะพาน้องไปเล่นที่ไหนสักแห่ง เพราะถ้ายังอยู่ที่ดินฝรั่งก็จะต้องพากันวิ่งเข้ามาหลบฝนในบ้าน หรือว่าจะพากันไปหาเก็บทองเทง สุกมากิน ช่างเป็นโอกาสดีที่แก้วจะหนีไปจากบ้านหลังนี้ จึงลุกขึ้นเดินเข้าไปในเรือน หยิบตะกร้าหวายใบเล็กที่ใส่เสื้อกับกางเกงออกมา อยากจะเปลี่ยนเสื้อผ้าที่เปียก หากก็คิดว่าคงจะไม่ทันการ เพราะถ้าเกิดมีคนมาเห็นเข้า ก็จะได้ไปจากบ้านหลังนี้ อีกอย่างหนึ่ง เสื้อกับกางเกงในตะกร้าก็ยังไม่แห้ง จะเปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนมันก็มีค่าเท่ากัน นั้นแหละ

เด็กหญิงหิวตะกร้าหวายเดินลงบันไดอย่างระมัดระวัง เพราะถ้าเกิดตกลงมาแข่งขาหัก ก็จะไม่ไหว เมื่อทำแต่ะพื้น แก้วนั่งลงตรง

หน้าบันได ตามองขึ้นไปบนบ้าน ยกมือทั้งสองขึ้นประนม บอกบ้านว่า

“บ้านเจ้าหนูลาก่อน หนูจะไปตามหาพ่อแม่ที่แท้จริง เจ้าของบ้าน
หลังนี้เขาเก็บหนูมาเลี้ยง บ้านช่วยคุ้มครองเขากับลูกสาวลูกชายของ
เขาด้วย ลูกสาวเขาชอบแกลั้งหนู เมื่อก่อนนี้หนูเกลียด แต่ตอนนี้
ไม่เกลียดแล้ว เพราะพ่อแม่เขามีบุญคุณกับหนู หนูลาละนะ” เด็กหญิง
ไหว้บ้านแล้วลุกขึ้นยืน จากนั้นจึงเดินหิวตะกร้าหวาย ที่มีเสื่อกับกางเกง
อย่างละตัวอยู่ในนั้น ออกจากบ้านไป

คุณนายเกลื่อชายขนมหมดตอนบ่ายคล้อย วันนี้น้ำกะทิลอดช่อง
ออกสีคล้ำ ๆ เพราะมะพร้าวชูดเป็อนดิน คุณนายไม่คิดว่าเป็นความผิด
ของแก้วคนเดียว ตัวเธอก็ผิดด้วยที่พูดให้คนอื่นฟังเข้าใจไม่ถูกต้อง
เธอได้รับกรรมแล้ว คือลืมห่อข้าวไปกินกลางวัน ทำให้หิวข้าวจนท้อง
ร้องจ๊อก ๆ

อีกประมาณสิบนาทีก็จะถึงบ้าน คุณนายมองไปข้างหน้าอย่างมี
ความหวัง แล้วก็เห็นเด็กคนหนึ่งหิวตะกร้าหวายเดินมาคนเดียว
คุณนายนึกตำหนิว่า “ใครนะ...ช่างปล่อยให้ลูกออกมาเดินเล่นไกล
บ้านอย่างนี้” แก้วเห็นคุณนายก็ตกใจ จะหลบก็ไม่ทัน เพราะสองข้าง
ทางเป็นป่ารก เกิดถูกงูเงี้ยวเขี้ยวขอกัดตาย ก็จะได้ไม่ได้พบหน้าพ่อแม่
ที่แท้จริง ผู้บอกคุณนายไปตรง ๆ คงจะดีกว่า เมื่อแก้วเดินใกล้เข้ามา
คุณนายก็ตกใจนัก

“ไอ้แก้ว นั่นเอ็งหรือหรือ ทำไมมาเล่นไกลขนาดนี้ ไม่กลัวหรือ
ยังงี้ เดียวก็ถูกแขกชายขนมจับใส่ข่งไปขายหรือ” เธอพูดให้
ลูกสาวกลัว จะได้ไม่ทำอย่างนี้อีก เด็กหญิงตอบฉาดฉานเกินเด็กว่า

“หนูไม่กลัว แล้วหนูก็ไม่ได้มาเล่น หนูจะไปตามหาพ่อแม่ที่แท้จริง
ของหนู ถ้าหนูเจอแขกชายขนม หนูก็จะบอกเขาว่า หนูเป็นลูกของเขา
ถ้าเขาจะเอาหนูใส่ข่งไปขายหนูก็ยอม” ฟังลูกสาวพูด คุณนายก็เข้าอ่อน

จึงวางหอบลง แล้วรวบตัวเด็กหญิงเข้ามากอด รู้สึกสงสารจับใจ หาก
ก็มีได้ร้องไห้ เพราะความเป็นคนใจแข็ง คิดไม่ถึงว่าเรื่องจะบานปลาย
มาถึงปานนี้

“พูดอะไรอย่างนั้น หนูไม่ใช่ลูกแขกนะ หนูเป็นลูกแม่ เป็นน้อง
กล้วย แล้วก็เป็นพี่กว้าง” คุณนายบอกลูก เปลี่ยนสรรพนามจาก ข้า
กับ เอ็ง มาเป็น แม่ และ หนู แก้วรู้สึกถึงความอบอุ่นที่อยู่ในห้อง
ของคุณนาย ตั้งแต่จำความได้ คุณนายไม่เคยกอดแก้ว ครุฑเงินและ
พวกหน้า ๆ อ่า ๆ ก็ไม่เคยกอด แต่ทำไมวันนี้คุณนายลงทุนกอดแก้ว
แล้วก็พูดดีด้วย คุณนายไม่เคยพูดดี ๆ อย่างนี้มาก่อน

“หรือว่าคุณนายจะทำให้เราตายใจ จะหลอกให้เราอยู่ด้วยเพื่อ
รองมือรองตีนลูกสาวเรา” แก้วคิด ตัดสินใจไม่ได้ว่า จะเชื่อหรือไม่เชื่อดี
ในสิ่งที่คุณนายทำและพูด

“ไม่จริง หนูเป็นลูกแขกชายขวิดที่พ่อแม่เอามาทิ้งไว้หน้าวัด แล้ว
ครุฑเงินเก็บมาเลี้ยง เมื่อวานคุณนายยังพูดเลยว่า ที่หนูดำผิดำตที่ผิมน้อง
เพราะเป็นลูกแขกชายขวิด” คุณนายคลายวงแขนออกแล้วบอกลูกว่า

“แม่พูดเล่นนะ หนูเป็นลูกแม่จริง ๆ ไม่เชื่อถามพ่อเขาดูก็ได้
ที่หนูตัวดำเพราะพ่อหนูเขาไปตีตาหละ”

“พ่อไปตีตาหละยังไง แล้วทำไมต้องมาเกี่ยวกับหนูด้วย” แก้ว
ยอมเรียกครุฑเงินว่า พ่อ อยากให้สิ่งที่คุณนายพูดเป็นความจริง
เพราะเป็นลูกครุฑเงินกับคุณนายเกลียดดีกว่าเป็นลูกแขกชายขวิดตั้ง
หลายเท่า

“เอาละ แม่ยังไม่ได้กินข้าวกลางวัน เราไปคุยกันที่บ้านดีกว่า
ขอให้หนูเชื่อเถิดว่า หนูเป็นลูกแม่จริง ๆ ถ้าไม่เชื่อแม่จะพาไปหาอาจุก
กับอาจัน ที่เขาหลอกหนูว่า เป็นลูกแขกชายขวิด” คุณนายคว้าหอบ
ใส่ป่า ให้ลูกสาวเดินนำหน้าตัวเองเดินตามหลัง แม้จะยังเชื่อไม่สนิท

ใจนัก หากแก้วก็เลิกล้มความคิดที่จะไปตามหาพ่อแม่ที่แท้จริง เพราะรู้สึก หิวข้าวเช่นกัน ถ้าออกจากบ้านครุฑเงินไปตามหาพ่อแม่ เกิดหิวข้าว ขึ้นมาจะทำอย่างไร จะไปขอยานเขากินอย่างนั้นหรือ

เมื่อถึงบ้าน แก้วรีบหาข้าวให้คุณนายกินและตัวเองก็กินด้วย กลัวยกับกร่างยังไม่กลับมา คำพันทักยังไม่ได้อาควายเข้าคอก ไม่รู้ว่า เอาไปเลี้ยงไกลถึงไหน กินข้าวกันอิ่มแล้วแก้วก็นึกได้ว่า แก้วกลัว ไฟไหม้บ้าน จึงเล่าให้คุณนายเกลือกฟังและลงท้ายด้วยการสารภาพว่า

“หนูกลัวไฟไหม้บ้าน กลัวมากจนต้องยกมือไหว้ไฟ บอกไฟว่า อย่าไหม้บ้านหลังนี้เลย บอกแล้วก็นั่งหลับอยู่ตรงหัวบันได ถูกฝนสาด เลยตื่น คุณนาย...เอ้อ... แม่เดินมาไม่เจอฝนหรือจ๊ะ” เด็กหญิงถาม เพราะเห็นคุณนายตัวไม่เปียก

“ไม่เห็นมีฝนเลย แดดจ้าทั้งวัน หนูไม่ได้ฝนไปนะ”

“ไม่ได้ฝนจ๊ะ ฝนตกจริง ๆ ดุขี้เลื้อยหนูยังเปียกอยู่เลย” พอดีกับ อำนวยขึ้นมาจากบ้านเพื่อขอยืมกระทะเทียมสองหัว แก้วจึงถามอำนวย

“นวย ตอนฝนตกเอ็งรู้ไหม เมื่อสักพักฝนตกหนักมากเลย”

“ไม่เห็นมีฝนสักหน่อย” อำนวยว่า

“เอ็งหลับหรือเปล่า”

“ข้าจะหลับได้ยังไงในเมื่อน้อง ๆ ข้ามันชนยังกะลิง” อำนวยยืนยัน ว่าไม่ได้หลับ

“มันจะเป็นไปได้ยังไง หรือว่าฝนตกไม่ทั่วฟ้า” คุณนายเกลือก ตั้งข้อสังเกต

“หนูก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่ถ้าอาไม่เชื่อหนู จะไปถามพ่อก็ได้ พ่ออยู่ บ้านทั้งวัน”

“แล้วใครไปเลี้ยงไอ้ทุยล่ะ” คุณนายถามหลานสาว

“แม่ฝากอาพันไปเลี้ยง ให้ค่าฝากสองสลึง เมื่อวานพ่อไปกิน

เหล่าบ้านอรอด เมตตั้งแต่เมื่อคืน รุ่งเช้าเลยลุกไปเลี้ยงควายไม่ไหว ถูกแม่บ่นอ้อเลย” อำนวยถือโอกาสฟ้องอา

“ไปบอกพ่อเอ็งนะว่า ถ้าไม่เลิกกินเหล้า อาจจะไปฟ้องปู่ให้มา แพนกบาล มีอย่างที่ไหน ปู่เอ็งไม่เคยกินเหล้า แล้วพ่อเอ็งจะมาแตกเหล่า แดกกอกแตกหน่อแตกแนวได้ยังไง” คุณนายผู้เชี่ยวชาญในการบ่น บ่นฝากหลานไปให้พี่ชาย

“หนูไม่กล้าบอกหรอก กลัวถูกเฆี่ยน” อำนวยบอกผู้เป็นอา เมื่อ ได้กระเทียมสองหัวแล้ว จึงนำไปให้นางอนงค์ผู้เป็นแม่

อิมข้าวกันแล้วแก้วก็เก็บถ้วยเก็บชามไปล้าง นึกรักคุณนายเกลียด มากขึ้นกว่าแต่ก่อน คือ ก่อนที่ยังไม่รู้ว่าคุณนายไม่ใช่แม่ที่แท้จริง ครั้นรู้ ก็เกิดความรู้สึกเฉยๆ ไม่รักไม่เกลียด คิดว่าอย่างน้อยคุณนายก็มี บุญคุณที่เลี้ยงตนมาจนอายุห้าขวบ ถึงตอนนี้แม่จะยังไม่รู้แน่ชัดว่า เป็นลูกหรือเป็นเด็กที่เขาเก็บมาเลี้ยง หากก็รักมาก และไม่ว่าความจริง จะเป็นอย่างไรก็จะไม่รักคุณนายน้อยไปกว่านี้

ล้างถ้วยชามเสร็จแล้ว แก้วก็จัดการถูบ้าน ต่อไปนี้จะไม่สนใจว่า ถูกกล้วยเอาเปรียบ อะไรที่กล้วยไม่ทำ แก้วก็จะทำเสียเอง เพราะ กล้วยก็อาจจะเป็นพี่สาวแท้ๆ ของแก้วก็ได้หากเรื่องที่คุณนายเล่ามา นั้นเป็นความจริง แต่ถ้ามันเป็นความเท็จ แก้วก็จะถือเสียว่าได้ ตอบแทนบุญคุณครูเงินกับคุณนาย ด้วยการทำงานแทนลูกสาว จอมอันธพาลของเขา

ถูบ้านเสร็จ คำพันทักกลับมาพร้อมกล้วย กว่าง และควายอีก สามตัว จัดการเอาไ้หุ่ยไปเข้าคอกที่บ้านนายลอบ แล้วจึงนำนังสำลี กับนังเผือกผ่องเข้าคอก กล้วยกับกว้างวิ่งขึ้นเรือนไปหาแม่ คุณนาย กำลังเตรียมตัวจะทำขนมลอดช่อง จึงถามลูกสาวคนโตว่า

“พาน้องไปชนที่ไหนมา ทำไมถึงกลับมาจนบ้าย”

“ไปเก็บโทงเทงจ๊ะ พอดีพบอาพัน อาพันชวนไปเล่นน้ำที่หนองกระโดน
เลยไปเล่นน้ำกัน สนุกมากเลยจ๊ะ”

“ตายจริง พาน้องไปเล่นน้ำทำไม เกิดน้องจมน้ำตายใครจะ
รับผิดชอบ” คุณนายรู้สึกใจหายเพราะใกล้ถูกชายคนแรกก็มาตาย
เพราะฝีมือของคำพันไปคนหนึ่งแล้ว หากกว้างมาตายไปอีกคน ครุฑเงิน
คงจะเสียใจจนตายตามลูกไปเป็นแน่แท้ ว่าแล้วจึงส่งกล้วยให้ไปเรียก
พ่อตัวดีขึ้นมาหา กล้วยลงไปเรียกคำพันแล้วก็ไม่ยอมขึ้นบ้านเพราะ
กล้วยจะถูกเชียน

“เอ็งพาหลานไปเล่นน้ำที่หนองกระโดนมาหรือ ใครใช้ให้เอ็งทำ
อย่างนี้ เดี่ยวพ่อมันรู้เข้าเอ็งถูกเตะแน่” คำพันรู้สึกเจ็บลวงหน้า
เพราะจรรยาของพี่ชายได้ดี จึงบอกพี่สะใภ้ว่า

“ข้าไม่ได้พามันไป มันร้องตามข้าไปเอง ถ้าไม่ให้ไป พี่ก็จะว่า
ข้าใจร้ายกับหลาน”

“เอ็งยังไม่เข็ดหรือไง ทำโก๋ตายไปคนหนึ่งแล้ว ไข่แก้วก็เกือบตาย
นี่จะมาไต่กล้วยกับกว้างอีกหรือ” คุณนายเกลียดพูดอย่างเดียดดาล กับ
ลูกสาวคุณนายจะใช้ “ไข่” นำหน้าชื่อ ส่วนลูกชายกลับเรียกชื่อเฉย ๆ

“พี่ก็พูดเกินไป ใครมันจะไปใจร้ายใจดำกับลูกกับหลาน ข้าไม่ใช่
คนใจไม้ได้ระกำจะได้ฆ่าคนได้ลงคอ” คำพันเถียงพี่สะใภ้

“ร้ายหรือไม่ร้ายลูกข้าก็ตายเพราะเอ็งมาแล้ว...” ยังไม่ทันพูดต่อ
คำพันก็พูดแซงขึ้นว่า

“นั่นมันก็ไม่ใช่ความผิดของข้า ข้ากำลังกินมันของข้าอยู่ดูดี ๆ
ลูกพี่เสือกมาขอข้ากินเอง ถ้าข้าไม่ให้ พี่ก็ต้องว่าข้าใจร้ายอีก จริงไหม
ไข่แก้ว อากำลังกินมันเทศอยู่ เอ็งกับน้องก็มาขอกิน อาอุตสาห์เดี๋ยว
ก่อนแล้วถึงป้อน แม่เอ็งยังมาว่าอาอีก”

“อาพูดอะไรหนูไม่รู้เรื่อง” แก้วไม่รู้เรื่องจริง ๆ

ครูถูกเงินกลับจากสอนโรงเรียน ได้ยินคุณนายกับน้องชายเถียงกันเสียงดัง จึงรีบขึ้นมาดู

“เกิดอะไรขึ้น เสียงดังเชียว ค่อย ๆ พูดค่อย ๆ จากันก็ได้” เขาพูดอย่างเกรงใจเมีย ส่วนคนที่เป็นทั้งน้องชายและลูกศิษย์นั้น เขาก็เกรงใจเหมือนกัน แต่ไม่เท่าเมีย

“พี่เกลียดเขาหาว่าข้าจะฆ่าหลาน” คำพันพ้องก่อน ครูถูกเงินสบตากับเมีย อยากจะถามว่า จริงดังที่น้องชายเขาพูดมาหรือไม่ หากก็ไม่กล้าถามเพราะความเกรงใจเมีย คุณนายจึงเล่าเรื่องที่เกิดขึ้น ทั้งในปัจจุบัน และในอดีตที่เป็นผลงานของคำพันให้พ่อของลูกฟัง ครูถูกเงินทำที่เป็นคุณน้องชาย หากก็แอบขยิบตาให้เป็นเชิงว่า รู้กัน คำพันจึงพูดดี ๆ กับพี่สะใภ้ว่า

“พี่อย่าห่วงเลย ข้าจะไม่ทำให้หลานคนไหนต้องตายเพราะข้าอีก ข้าเลี้ยงพวกเขามากับมือแล้วก็รักทุกคนเท่า ๆ กัน ข้าขอสาบานว่า ถ้าข้าทำให้หลานตาย ข้าก็จะฆ่าตัวตายตาม”

“ถ้าเอ็งทำอย่างนั้นแล้วลูกข้าจะฟื้นขึ้นมาอย่างนั้นหรือ” คุณนายถาม “นั่นซิ เอ็งอย่าทำอะไรงี้ ๆ อย่างนั้นเลยน้องเอ๊ย ถ้าเอ็งตาย น้ำน้อยแม่เอ็งก็จะมาเล่นงานข้า เอาละ เราเลิกพูดเรื่องนี้กันได้แล้ว จะทำอะไรก็ไปทำกันเสีย” ครูถูกเงินพูดตัดบท ครั้นมองเห็นกร่างนอนหลับอยู่บนเบาะ แต่ไม่เห็นกลัว จึงถามแกวว่า

“กลัวหายไปที่ไหน ทำไมไม่มาช่วยแม่ทำงาน”

“เมื่อแม่ใช้กลัวไปตามอาพัน แต่ตอนนี้ไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน” แก้วตอบ

“งั้นก็ไปตามมาช่วยงานแม่เขาซิ” แก้วถูกใช้ เด็กหญิงเดินลงบันไดไปแล้วก็เห็นกลัวนั่งอยู่หน้าคอกควาย ดูเหมือนจะกำลังพูดอะไรอยู่ จึงเดินไปเรียก

“กลัว พอลให้มาตาม” กลัวออกแปลกใจที่แก้วไม่เรียกพ่อว่า

สร้างความคิดตรานยังมัลมหายใจ

ครูหญิงเงิน อยากจะถามหาสาเหตุ แต่เมื่อคิดได้ว่าไม่ควรไปยุ่งกับลูก
แขกชายชวดมากนัก เกิดมันหนีไปก็จะมีใครช่วยแม่ทำงาน สู้พูด
ดี ๆ กับมันจะดีกว่า แล้วจึงถามแก่ว่า

“พ่อจะใช้ข้าทำอะไร เอ็งรู้ไหม” แก้วเองก็แปลกใจที่ไม่ถูกจอม
อันธพาลทำร้ายด้วยวาจา จึงตอบว่าไม่รู้ และกล้าที่จะถามกลับว่า

“เอ็งพูดกับใครอยู่หรือ หรือว่าพูดคนเดียว”

“พูดคนเดียวก็บ้าปะซี ข้ากำลังพูดกับนั่งเฝือกฝ่องนะ เอ็งรู้ไหม
ว่าวันนี้เกิดอะไรขึ้นกับมัน”

“ไม่รู้ เกิดอะไรล่ะ”

“ข้ายังไม่บอกดีกว่า ไปหาพ่อกันเถอะ ข้าจะบอกพ่อ” แล้วก๊วย
กับแก้วก็พากันขึ้นไปบนเรือน

“พ่อจ้าววันนี้หนูเห็นไอ้ทุยซิ่งนั่งเฝือกฝ่องจ๊ะ” ก๊วยพูดเสียงใส
คำพันทันจึงถือโอกาสบอกพี่ชายว่า

“วันนี้นั่งเฝือกฝ่องเสียทำไอ้ทุยซะแล้ว ถูกไอ้ทุยบีจนได้”

“นี่เป็นเพราะทิดออเซียว” คุณนายเกลือโยนความผิดไปให้พี่ชาย

“ทิดออไปเกี่ยวอะไรด้วย” ครูหญิงเงินไม่เข้าใจ

“ก็ทิดแกเมาจนลุกไม่ไหว เลยจ้วงเจ้าพันทันเลี้ยงไอ้ทุย พันทันเอี้ย
แกได้ค่าจ้างสองสลึง แต่นั่งเฝือกฝ่องต้องเสียสาว ไม่น่าเลี้ยง นี่ถ้า
ไอ้ทุยมันไม่เป็นควายเถอะ ข้าก็จะยอมรับมันเป็นลูกเขย แล้วนี่เราจะ
ทำยังไงกันดีล่ะ” คุณนายออกวิตก

“ช่างมันเถอะจ๊ะน้อง มันอาจจะทำกรรมร่วมกันมาตั้งแต่ชาติ
ปางก่อนก็ได้ ชาตินี้จึงมาเจอกันอีก เรื่องของควายก็ปล่อยให้เป็นเรื่อง
ของควาย อย่าเอามาปะปนกับเรื่องของคนให้หม่นหมองใจเลย” ครูหญิงเงิน
พูดปลอบใจเมีย

“แต่น้องรักนั่งเฝือกฝ่องนี่จ๊ะ นั่งเฝือกฝ่องเกิดวันเดียวกับแก้ว

วันที่น้องคลอดแก้ว นังสำลีก็ออกนังเผือกผ่อง” คำพูดของคุณนายเกลือกทำให้แก้วดีใจนัก ไม่สงสัยอีกต่อไปแล้วว่าไม่ใช่ลูกครุฑเงินกับคุณนายเกลือก อยากขอใบจันงเผือกผ่องที่ทำให้ตนได้รู้ความจริง จึงลงเรือไปหามันในคอก พูดกับมันว่า

“เผือกผ่องจ๋า ข้าขอใบจันงมากที่ทำให้รู้ว่าข้าไม่ได้เป็นลูกแขกชายขวิด แม่ข้าเพิ่งพูดออกมาเมื่อกันี้เอง ข้าเสียใจด้วยนะที่จันงต้องเสียสาวให้กับไอ้ทุยที่แม่บอกว่ามันเป็นควายเถร เอ็งไซ้คร้ายเหลือเกิน ข้าสงสารเอ็งจริง ๆ ” เด็กแก่แดดอายุห้าขวบ พูดกับควายกรำแดดอายุเท่ากัน นังเผือกผ่องเป็นควายฉลาดและฟังภาษาคนรู้เรื่อง มันเสียใจร้องไห้ น้ำตาไหลพราก ๆ หากพูดได้ก็จะพูดว่า

“แก้วจ๋า ชาติน้ำเผือกผ่องจะต้องเกิดเป็นคนให้ได้ ชาตินี้ขอใช้หนี้พี่ทุยก่อน” แม้จะเกลียดชังหน้าไอ้ทุย นังเผือกผ่องก็จำต้องเรียกมันว่า พี่ เพราะเสียที่มันไปแล้ว

๑๓

อยากเป็นยายโก๋

แก้วมีความสุขมากกว่าแต่ก่อนเมื่อรู้ว่าตนไม่ได้เป็นลูกแขกชายขูด ดังที่อาจูกกับอาจันหลอก กล้วยแกล้งแก้วน้อยลงเมื่อรู้ว่าแก้วเป็นน้องแท้ ๆ ที่คลานตามกันออกมาจากห้องแม่เช่นเดียวกับโก้และกว้าง จะว่าไปแล้ว แก้วหน้าตาคล้ายพ่อ ผิดแต่ผิวดำคล้ำกว่า ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะแม่เล่าให้กล้วยฟังหลายครั้งหลายคราว่า พ่อไปหัวเราะเยาะตาหละ ตำนินิตีเตียนแกสารพัด คำพูดที่ติดปากพ่อคือ “จำหละมันตัวดำเหมือนจวกา เวลายิ้มเห็นแต่ฟัน” ตอนแม่ตั้งท้องแก้ว พ่อก็ยังติตาหละทุกครั้งเมื่อเห็นกันที่ปลายไร่ มิโยที่แม่จะทัดทานว่า “คนกำลังท้องกำลังได้ ประเดี้ยวลูกออกมาสีดำเหมือนจำหละห rokok” แล้วแก้วก็คลอดออกมาตัวดำจริง ๆ ยิ่งโตก็ยิ่งดำเหมือนตาหละไม่มีผิด พ่อจะยิ้มแหย ๆ เมื่อแม่พูดเรื่องนี้ต่อหน้ากล้วย

วันสุดท้ายที่พ่อพูดเรื่องแก้วดำเหมือนตาหละ ก็คือวันที่แม่พูดเสียงดังใส่พ่อว่า “ดีเท่าไรแล้วที่ไอ้แก้วมันหน้าไม่เหมือนจำหละ ถ้าเหมือนคงจะขุ่นพิลึก เพราะคุณนายสัมพันธ์มาอาละวาดน้อง แล้วเที่ยวไปพินทนาให้รู้กันทั้งตำบล ทีนี้คนที่จะต้องอับอายก็คือพี่นี่แหละ พวกชาวบ้านจะเอาพี่ไปนินทาว่า เลี้ยงเมียไม่ดี ปล่อยให้ไปมีชู้กับผัวคนอื่น”

คุณนายเกลือบเป็นคนฉลาดรอบคอบและมองการณ์ไกล การที่คำพันไม่ชอบเรียนหนังสือทำให้คุณนายได้คนมาช่วยทำงานโดยไม่ต้องเสียเงินจ้าง หากไม่คิดเรื่องที่เกิดชายทำให้โก้ตาย คำพันก็มีประโยชน์

มากมายต่อครอบครัว *เพลินในธรรม* เพราะนอกจากจะช่วยเลี้ยงลูกกับเลี้ยงควายแล้ว ยังช่วยงานสารพัดอย่างสุดแต่จะใช้ จะว่าไปแล้ว คำพันธ์มีข้อดีหลายอย่าง ส่วนข้อเสียมีเพียงสองอย่างคือ ไม่ชอบเรียนหนังสือ กับชอบตามใจหลานจนเกินพอดี

นอกจากเป็นคนฉลาดรอบคอบและมองการณ์ไกลแล้ว คุณนายยังเป็นผู้ตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ด้วยเหตุนี้คุณนายจึงให้ลูกสาวสองคนคือกัลยกับแก้วผลัดเปลี่ยนกันไปเลี้ยงควายกับคำพันธ์ ส่วนกร่างต้องอยู่บ้านกับพี่สาวคนใดคนหนึ่ง หากเป็นเวรกัลย กร่างก็จะอยู่บ้านกับแก้ว และถ้าเป็นเวรแก้ว ก็จะอยู่บ้านกับกัลย นึกถึงวันที่คำพันธ์พากัลยกับกร่างไปเล่นน้ำที่หนองกระโดนแล้ว คุณนายยังหวาดเสียวอยู่ มิรู้หาย ถ้ากร่างจมน้ำตายในวันนั้น อะไรวะเกิดขึ้นกับครอบครัว *เพลินในธรรม* โดยเฉพาะกับครุฑเงินผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว

การให้กัลยกับแก้วไปเลี้ยงควายกับคำพันธ์ คุณนายถือว่าเป็นการตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เพราะมีตัวอย่างมาแล้ว ครั้งที่น้ำบุญมารับจ้อยกลับไปอยู่ที่สระบุรีหลังจากลูกชายเรียนจบชั้นประถมปีที่ ๔ โดยไม่บอกล่วงหน้า นางจันจึงต้องไปเลี้ยงควายแทน เพราะไม่อยากจะให้ลูกสาวซึ่งกำลังย่างเข้าสู่วัยรุ่นไปคบกับพวกเด็กเลี้ยงควาย ครั้นจะให้คำพันธ์กลับมาอยู่ด้วยเพื่อทำหน้าที่เลี้ยงควายแทนจ้อย ก็เกรงใจลูกชายและลูกสะใภ้ คุณนายผู้ไม่ประมาทจึงเตรียมพร้อมไว้ก่อน หากน้ำน้อยแม่ของคำพันธ์มารับลูกชายไปอยู่ด้วยที่สระบุรี เธอจะได้ไม่ต้องไปเลี้ยงควายเอง เพราะคำพันธ์ได้ฝึกลูกสาวสองคนของเธอให้ทำหน้าที่แทนได้แล้ว

กัลยกับแก้วตกลงกันว่าจะพยายามกันไม่ให้ไอ้ทุยเข้ามาเยี่ยมยามกับนังเผือกฝ่องอีก จึงบอกอาคำพันธ์ ไม่ให้รับฝากไอ้ทุยไปเลี้ยงวันไหนนายลออมากลับบ้าน พอรุ่งเช้าก็จะถูกนางอนงค์เมียรักปลุก

ให้ลูกขึ้นไปเลี้ยงควาย อำนวยก็ช่วยแม่ด้วยการชูฟองว่าจะไปฟอง อาเกลือให้อาเกลือไปบอกป้ามาจัดการกับฟอง นายลอบจึงตกที่นั่งลำบาก เพราะจะหาใครเข้าข้างสักคนก็ไม่มี ข้างฝ่ายไอ้ทูนั่นแล้วก็เฝ้ารอ โอกาสที่จะมอบความเป็นตัวให้หนึ่งเผือกฟองอีกสักครั้ง หากก็ยังไม่สบ โอกาสที่มันปรารถนา

วันนี้เป็นเวรของกล้วยที่จะออกไปเลี้ยงควายกับคำพัน กินข้าว เข้ากันแล้วทุกคนก็ทำหน้าที่โดยมิต้องให้ใครมาเตือน คำพันช่วย คุณนายชูดมะพร้าวเสร็จก็ลงไปรอหลานสาวอยู่ที่ปากคอก รออยู่นาน กว่าหลานสาวจะลงมา นั่งสำลีสักกับนั่งเผือกฟองคงจะหิว จึงส่งเสียง ร้องแหยะ ๆ เหมือนจะช่วยเร่งกล้วยให้ลงมาเร็ว ๆ พักใหญ่ ๆ กล้วยก็ เดินนวยนาดลงมา

“ทำไมเอ็งข้านักวะ ท่าทางนั่งสำลีสักกับนั่งเผือกฟองมันจะหิวแล้วนะ” เด็กชายว่าหลานสาวที่อายุอ่อนกว่าตนหกปี

“หนูจะช้าหรือจะเร็วมันก็เรื่องของหนู นั่งสำลีสักกับนั่งเผือกฟองมัน จะหิวก็เป็นเรื่องของมัน อามายุงอะไรด้วย” จอมอันธพาลเริ่มออกฤทธิ์

“ซ้ำซีเกียจรอนะ เอ็งทำอะไรเรื่องข้านำรำคาญ สู้ไอ้แก้วไม่ได้ จะไปไหนมาไหนไม่ต้องให้รอ มันแค่ล่วคล่องว่องไวกว่าเอ็งเยอะ” กล้วยรู้สึกโกรธที่ผู้เป็นอาตีเตียนตนแล้วมีหน้า ซ้ำยังไปชื่นชมไอ้เด็ก ตัวดำนั้นอีก ยอมไม่ได้ต้องเอาเรื่อง

“ที่มันเร็วเพราะมันเป็นลิงนะ อาไม่รู้หรือหรือ หนูเป็นคน จะให้ แคล่วคล่องว่องไวเหมือนลิงได้ยังไง” คำพันรู้สึกงง จึงถามว่า

“เอ็งพูดอะไรนะ ทำไมไปว่าไอ้แก้วมันเป็นลิง”

“อ้าว ก็มันเป็นแขกกะลิงไง พวกอา ๆ เขาพากันเรียกมันว่า ไอ้แขก กะลิง ถึงมันจะไม่ได้เป็นลูกแขกชายขวิด แต่มันก็เป็นแขกกะลิง” เสียง ถกเถียงกันของอากับหลานทำให้คุณนายเกลือรู้สึกรำคาญ จึงชะงัก

หน้าลงมาเตือนด้วยเสียงดู ๆ

“มัวเถียงกันอยู่นั้นแหละ ประเดี๋ยวควายมันจะคิดว่าบ้าทั้งอา
ทั้งหลาย จะไปไหนก็รีบไป ๆ กันซะ” แก้วกำลังล้างจานอยู่ ได้ยิน
ผู้เป็นแม่พูดเช่นนั้นก็ถามขึ้นฉับพลันว่า

“แม่จ๋า แม่ไม่ใช่ควาย แล้วทำไมถึงรู้ว่าควายมันคิดยังไง”

“เอ็งก็ไม่ใช่ข้า แล้วทำไมจะมารู้ว่าข้ารู้หรือไม่รู้ว่าคุณมันคิดยังไง”
คุณนายตอบทันท้วงที เวลาโกรธหรือไม่พอใจคุณนายก็จะเปลี่ยนสรรพนาม
จาก แม่ และ หมู มาเป็น ข้า และ เอ็ง แก้วจึงปิดปากตัวเองด้วยการนิ่ง

คำพันกับกล้วยนำควายออกไปเลี้ยง คุณนายเกลื่อนำขนมลอดช่อง
น้ำกะทิไปขาย ขณะหาบสาแหรกคุ้ชืดเดินไปตามทางที่จะเข้าสู่หมู่บ้าน
เขาคอด คุณนายคิดถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต เธอเป็น
คนฉลาดรูปสวยรอยยิ้มน่ารัก แต่ทำไม่ต้องมามีชีวิตทุกข์ยากลำบาก
อย่างนี้ หากเธอยอมแต่งงานกับนายตำรวจก็คงนั่งนับเงินที่ฝัวหามาให้
อยากได้อะไรไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าอาภรณ์หรือสร้อยทองสร้อยเพชร
ก็คงซื้อได้ตามใจชอบ แต่ทำไมเธอถึงได้ตกลงปลงใจมาเป็นเมียครุ
ดูงเงิน ลำบากก็ลำบาก ลูกก็มาก ไม่รู้มันนัดกันมาเกิดหรือเปล่า
มีอย่างไหน เกิดเดือนเดียวกันทั้งสี่คน ท้องติด ๆ กันทุกปี นี่ถ้าครูดูงเงิน
ไม่ไปทำหมัน ป่านนี้กว้างมีน้องสองคนแล้ว ลูกแต่ละคนก็ชนยังกับลิง

คุณนายคิดไปถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนไม่กี่สามวัน วันนั้นเธอ
จำเป็นต้องเข้าไปในหมู่บ้านเขาคอด เพื่อว่าจ้างนายทองรอดให้เตรียมพื้น
และดินมาทำแท่นอยู่ไฟหลังคลอด และให้แม่เต่าห้วงแม่ยายของแกมา
ช่วยดูแลระหว่างอยู่ไฟ เพราะช่วงนั้นเธอจะทำกรางงานใด ๆ ไม่ได้ ต้อง
นอนเอาท้องผึ่งไฟที่แสนร้อนให้หมดลูกแห้ง ขณะเดียวกันก็ต้องดื่มน้ำร้อน
และกินยาตองที่จะช่วยขับน้ำคาวปลาออกมา การจะทิ้งเด็กชนอายุ
สามขวบ สองขวบ และหนึ่งขวบไว้ด้วยกันไม่ใช่เรื่องง่าย คุณนาย

ห้องแก๊สโคลดจึงหาเชือกมาสามเส้นผูกขาถูกสามคนล่อมไว้กับเสาสามต้น ต้นละคน แล้วจึงออกจากบ้านไป

สองชั่วโมงให้หลังเธอก็กลับถึงบ้าน เมื่อไต่บันไดที่ค่อนข้างสูงชันขึ้นไปบนเรือน ภาพที่เห็นคือ กลัวภัยกับแก้วกำลังทะเลาะกันส่งเสียงด่าด้วยถ้อยคำที่เจ้าตัวเองก็ยังไม่รู้ความหมาย แกรมพูดก็ยังไม่ชัด เชือกที่ผูกขาล่อมไว้กับเสาถูกดึงจนตึง กระนั้นก็ยังไม่ได้ถึงตัว จึงได้แค่เหยียดขาออกมาตีกัน ส่วนก้อนอนหลับมีคราบน้ำตาจับอยู่ที่แก้ม ที่ก้นก็มีอุจจาระเต็มกางเกง เป็นภาพที่คุณนายประทับใจจนคิดอยากจะย้อนเวลากลับไปหาอดีต หากทำได้ คุณนายจะตกลงปลงใจแต่งงานกับนายตำรวจ ลูกที่เกิดมาจะได้ไม่คือ ไม่ชน ไม่ปากจัดเหมือนลูกที่มีพ่อเป็นครูชื่ออุณจิน

แก้วล้างถ้วยชามเสร็จก็ลงมือถูบ้าน จากนั้นจึงชวนกร่างไปเล่นที่บ้านอานวย เมื่อแก้วไปถึง อานวยกำลังโปรยข้าวเปลือกให้ฝูงไก่ที่เลี้ยงไว้มาจิกกินอยู่ที่ใต้ถุนเรือน

“ลงไปเลี้ยงควายแล้วหรือ” แก้วถามอานวย

“ไปแล้ว ไปกับไอ้จ้อย” จ้อย คือลูกสาวคนที่สองของลุงออกเกิดปีเดียวกับไก่แต่อ่อนกว่าหกเดือน ถัดจากจ้อยเป็นลูกชายสามคนคือ โกะ เล็ก ดม อายุสามขวบ สองขวบ และหนึ่งขวบ คนที่หกกำลังอยู่ในท้อง จึงยังไม่รู้ว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย

“เอ็งกินข้าวหรือยัง” แก้วถามอีก

“กินแล้ว” อานวยตอบพลางละมือจากการโปรยข้าวเปลือก ฝูงไก่จึงแยกย้ายกันออกจากใต้ถุนเรือนไปคุ้ยเหยี่ยวหาไล่เดือนและแมลงกินคงเหลือแต่แม่ไก่กับลูกเจี๊ยบห้าตัวที่ยังคงคุ้ยเหยี่ยวเมล็ดข้าวเปลือกกินกร่างนึกสนุกจึงวิ่งออกไปจะจับไอ้โต้งมาเล่น ไก่หนุ่มตกใจ คิดว่ากร่างจะทำร้ายมัน จึงวิ่งแถมบินหายไปทางกอไผ่หลังบ้าน

หลังจากเกิดเรื่องแย่งชิงชิงช้ากันระหว่งกัด้วยกับอำนาจ จนเป็นเหตุให้กัด้วยถูกอำนาจใช้มีดตีเห็นเจ็บเขื่อนหัวจนหมอดต้องเย็บแผลให้ถึง ๑๙ เข็ม นายลออจึงห้ามอำนาจไปเล่นที่บ้านของน้องสาว และได้ผูกชิงช้าให้ลูก ๆ เล่นที่ได้ถุนบ้านของตน กัด้วยก็ไม่มาเล่นกับอำนาจอีก ส่วนแก้วนั้ในวันไหนไม่ได้ออกไปเลี้ยงควายก็จะมาเล่นกับอำนาจบ้าง เล่นอยู่ที่บ้านตัวเองบ้าง ในความคิดของเธอ หลานสาวคนโตนิสัยออกไปทางนักเลง คงจะติดนิสัยมาจากน้องสาวของเธอ ส่วนแก้วนิสัยไปทางพ่อคือไม่ชอบมีเรื่องมีราวกับใคร อะไรยอมได้ก็ยอม ไม่ชอบเอาชนะใคร จะว่าไปแล้วเขารักน้องเขยมากกว่าน้องสาวเสียอีก แล้วก็รักแก้วนมากกว่ากัด้วยด้วยความลำเอียงที่เรียกตามภาษาพระว่า *ฉันทาคติ*

“วันนี้เราจะเล่นอะไรกันดีละนวย” แก้วถามอำนาจ

“เอ็งอยากเล่นอะไรก็เล่นไปเถอะ ข้าต้องช่วยแม่เลี้ยงน้องไอ้จ้อยออกไปเลี้ยงควายกับพ่อคนนึงแล้ว ข้าก็ยังเหลือน้องให้เลี้ยงอีกตั้งสามคน อีกไม่กี่เดือนก็จะออกมาอีกคนนึง” อำนวยพูดด้วยเสียงที่แสดงความเบื่อหน่าย

“เอ็งทำไมไม่บอกให้ลุงทำหมันเหมือนพ่อข้าละ” แก้วพูดอย่างเด็กแก่แดด

“ทำหมันเป็นยังงัละ” อำนวยไม่เข้าใจ

“ก็ทำหมันไม่ให้มีลูกงั แม่พูดออกปอย ๆ ว่าถ้าพ่อไม่ทำหมันปานนี้ข้ามีน้องเป็นฝูงแล้ว” แก้วพยายามอธิบายให้อำนวยเข้าใจเรื่องทำหมัน กระนั้นอำนาจก็ยังซักไซ้เพราะไม่เข้าใจ แก้วจนปัญญาที่จะอธิบาย จึงพูดตัดบทว่า

“ให้ลุงอถามพ่อข้าดูก็แล้วกัน ข้ารู้แค่นี้แหละ” เสียงนางอนงค์เรียกลูกสาวให้ขึ้นมาบนเรือน อำนวยจึงบอกแก้วนว่า

สร้างความคิดรวบยอดมหายใจ

“แม่ข้าเรียกแล้ว เดียวข้าลงมาละ” พุดจบก็รีบขึ้นเรือนไป กร่างนั่งบนชิงช้าของอำนวย บอกให้พี่สาวช่วยไกว แก้วไม่กล้าไกวแรง ด้วยกลัวน้องจะตกลงมาแข่งซาหัก กระนั้นเด็กชายวัยสามขวบก็ส่งเสียง กลัว ๆ พลงหัวเราะเอิ๊กอ๊าก

“จ้ะนี่เอาเท้าสองข้างยันพื้น ถอยก้นไปด้านหลังแล้วยกเท้าขึ้น ชิงข้ามันก็จะแกว่งได้ ลองทำดู”

“ทำไมเป็น ทำให้ดูหน่อย” กร่างบอกพี่สาว เมื่อแก้วทำให้ดูสองสามครั้ง เด็กชายก็ทำได้ และเล่นชิงช้าด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน

แม่ไก่ที่ค้อยเขี่ยหาเมล็ดข้าวเปลือกให้ลูกเจี๊ยบห้าตัวกินอยู่ บัดนี้หยุดค้อยเขี่ยแล้ว มันส่งเสียงกุก ๆ เรียกลูก ๆ มากกไวได้ออก นอนกกลูกอยู่อย่างนั้น ไม่นานนกตาก็ปิด แสดงว่ามันหลับ แก้วรู้สึกประทับใจในความเอื้ออาทรที่แม่ไก่มีต่อลูกของมัน จึงนึกอยากเป็นยายไก่ช่วยลูกกกหลาน คิดแล้วจึงเดินไปหาแม่ไก่ ไน้มตัวคว่ำลงคร่อมแม่ไก่ไว้ มันสะดุ้งนิดหนึ่ง เมื่อเห็นว่าแก้วไม่ได้ทำร้ายมันและลูก จึงปิดตาลงดังเดิม แก้วดีใจที่ได้เป็นยายไก่ นอนคร่อมแม่ไก่กับลูกของมันไว้ครู่ใหญ่ ๆ อำนวยก็เดินลงมาพร้อมกับโก๊ะและเด็ก

“นั่นเอ็งทำอะไรนะ” อำนวยถาม

“ข้ากำลังกกลูกกับหลาน แม่ไก่มันกำลังกกลูกของมัน ข้าก็เลยอยากเป็นยายไก่ จึงช่วยลูกกกหลาน” แก้วตอบ

“เอ็งจะบ้าไร ประเดี๋ยวลูกมันมหายใจไม่ออกก็เลยตายกันพอดี” คำพูดของอำนวยทำให้แก้วรีบลุกขึ้นยืน จากนั้นก็ยกตัวแม่ไก่ขึ้น ลูกไก่ห้าตัว ตายไปหนึ่งตัวเพราะหายใจไม่ออก อีกสี่ตัวก็ต้องตายตามหากแก้วไม่เลิกคิดแผลง ๆ ที่จะเป็นยายไก่

๑๔

อุบัติเหตุ

หน้าหนาวปีนี้อากาศหนาวเย็นกว่าทุกปี นายล่อจึงต้องก่อไฟกองย่อม ๆ ไว้หน้าบ้านให้ลูก ๆ หลาน ๆ และตัวเองผิงบรรเทาความหนาวเหน็บ กัด้วย แก้ว และกร่าง พวกมันมาผิงไฟที่บ้านลุงทุกวัน อากาศหนาวเย็นอย่างนี้ กัด้วยกับแก้วจึงถือโอกาสไม่ออกไปเลี้ยงควายกับคำพันตามที่คุณนายเกลือจัดเวรให้ คำพันต้องใช้ผ้าขาวม้าห่มทับเสื้อกันหนาวอีกทีหนึ่งจึงพอทนต่อความหนาวได้

ครูดูเงินใส่เสื้อกันหนาวไปสอนที่โรงเรียน เด็กนักเรียนที่พ่อแม่ยากจนขัดสนไม่มีเงินซื้อเสื้อกันหนาว ก็จะได้เสื้อทับกันหลาย ๆ ตัว เพื่อให้ร่างกายเกิดความอบอุ่น ส่วนคุณนายเกลือนั้นไม่เคยพรันพรังหรือระย่อต่อคืนฟ้าอากาศ จะหนาวเหน็บเจ็บทรวงสักเพียงใดก็ไม่ใส่เสื้อกันหนาว เพราะไม่มีจะใส่ ที่มีจะใส่ไม่ใช่เพราะไม่มีเงินซื้อ แต่เพราะความเป็นคนตระหนี่ถี่เหนียว ตั้งใจจะเก็บเงินไว้ให้ลูก กับเก็บไว้ทำบุญสองอย่างนี้เท่านั้น สรุปความก็คือ ไม่ว่าอากาศจะหนาวเหน็บจนเจ็บเข้าไปถึงในทรวง หรือร้อนจัดจนเหงื่อหยดตึง ๆ ผู้หญิงที่ชื่อคุณนายเกลือ **เพลินในธรรม** ก็ไม่พรัน ยังคงขยันขันแข็งทำหน้าที่การงานได้อย่างไม่มีขาดตกบกพร่อง

ความขยันขันแข็งในการทำมาหากินบวกกับความงามตามธรรมชาติ แถมด้วยความฉลาดรู้เท่าทันคน ทำให้คุณนายเกลือเป็นที่รักของครูดูเงินนับแต่วันที่แต่งงานกัน กระทั่งปัจจุบันมีลูกสี่คน ครูดูนมเอบเก็บความภาคภูมิใจในเมียรักไว้แต่ผู้เดียวไม่เคยคุยอวดใคร ด้วยกลัว

คนอื่นจะอิจฉา กลัวถูกครหาว่าหลงเมีย และกลัวจะเสียการปกครอง อย่างหลังนี้สำคัญที่สุด เพราะสาเหตุที่ทำให้เสียการปกครองมักจะมาจากคนที่กลัวเมีย ยอมให้เมียเป็นใหญ่กว่าตนเข้าตำรา “ผู้เป็น ผู้ใหญ่บ้าน เมียเป็นกำนัน” คนที่ชื่อ ฤงจีน เพลินในธรรม พร่ำสอน ตนเองอยู่เสมอว่า “ลูกผู้ชาย จะต้องไม่กลัวเมีย ใครกลัวเมียคนนั้น เสียศักดิ์ศรีของความเป็นลูกผู้ชาย” บ่อยครั้งที่เขาถูกถามว่า

“ครูกลัวเมียหรือเปล่า” เขาจะตอบด้วยเสียงหนักแน่นจริงจังว่า

“ไม่กลัวครับ” แล้วต่อยด้วยเสียงอ่อย ๆ ไม่หนักแน่นว่า

“แต่เกรงใจ”

นายลออั้งผิงไฟอยู่กับลูก ๆ ทั้งห้าคน แก้วกับกว้างเดินมาสมทบ ส่วนกล้วยกำลังเดินนวนายตามมา อำนวยไม่ชอบกล้วยหากก็ไม่แสดงออก คิดเสียว่าถึงอย่างไรกล้วยก็เป็นญาติ เพราะเป็นลูก อาเกลือ หากไม่ได้เป็นญาติ จะไม่ยอมให้มาเหยียบบ้านเลยที่เดียว คนที่มีนิสัยอันทรนาคเระอย่างนี้ใครเลยจะอยากคบหาสมาคมด้วย

“อีกไม่กี่วัน ปีเก่าก็จะไป ปีใหม่ก็จะมา พวกเอ็งก็จะโตขึ้นมาอีก หนึ่งปี ส่วนข้าก็จะแก่ลงไปอีกหนึ่งปีเช่นกัน” นายลออพูดกับลูก ๆ หลาน ๆ อำนวยซึ่งมี คม น้องชายนั่งอยู่บนตักพูดขึ้นว่า

“แล้วหนูจะอายุเท่าไรจะพอ”

“เอ็งก็จะเต็มหกขวบ ใ้อ้อยห้าขวบ เจ้าโก้ เจ้าเล็ก และเจ้าดม ก็เรียงกันลงมาเป็นสี่ขวบ สามขวบ สองขวบ ส่วนเจ้าเกียรติก็จะเต็ม หนึ่งขวบ” นายลออตอบ เจ้าเกียรติ คือลูกชายคนล่าสุดวัยแปดเดือน ซึ่งยังไม่ตื่นนอน และนางอนงค์ก็กำลังตั้งท้องลูกคนที่เจ็ดได้สี่เดือน

“แล้วหนูจะเต็มกี่ขวบจะลุง” แก้วถามขึ้น

“เอ็งเกิดเดือนอะไรล่ะ” นายลออถาม จำได้แค่ว่าแก้วกับอำนวย เกิดปีเดียวกัน

“ไม่รู้จ๊ะ” เด็กหญิงตอบ

“จันก็ต้องไปถามแม่เอ็ง”

“แม่บอกว่าหนูเกิดพร้อมควายจ๊ะ”

“นั่งเผือกม่องนะหรือ จันเอ็งก็อ่อนกว่าไฉนวยสองเดือน ปลายเดือนมีนาคมเอ็งจะเต็มหกขวบ” ผู้เป็นลุงตอบ

ไฟมอดลง อากาศยังไม่คลายความหนาว นายลออจิ้งลุกออกไป หอบเศษไม้และหญ้าแห้งมาสูมไฟแล้วนั่งลงตรงที่เดิม เด็ก ๆ เริ่มจะส่งเสียง เจียวจ้าว นายลออจิ้งบอกให้เงียบแล้วจะเล่านิทานให้ฟัง ทุกคนหยุดส่งเสียงเพราะชอบฟังนิทานที่เขาเล่า

“วันนี้ลุงจะเล่าเรื่อง **สามเกลอ**” เขามองไปที่แก้วหลานคนโปรด ซึ่งนั่งตรงข้ามแล้วจึงเริ่มเล่า

“กาลครั้งหนึ่ง มีชายสามคนเป็นเกลอกัน...” ยังไม่ทันจะพูดต่อ แก้วก็ถามขึ้นว่า

“เกลอแปลว่าอะไรจ๊ะลุง”

“แปลว่า เพื่อนสนิท อย่างเอ็งกับไฉนวยไง”

“เป็นพี่น้องกันด้วย แม่บอกว่า หนูกับนวยเป็นพี่น้องกัน”

“ถูกแล้ว เขาเรียกว่า **ญาติสนิท** เอ็งกับไฉนวยเป็นทั้งเพื่อนสนิท และญาติสนิทกัน” นายลอออธิบาย

“ส่วนหนูไม่ต้องการเป็นเพื่อนสนิทหรือญาติสนิทกับใคร” กล้วยเซิดหน้าปรายตาไปทางอำนาจ พุดด้วยท่าทางเย่อหยิ่งจองหงอน อำนวนไม่พูดว่าอะไร ได้แต่คิดในใจว่า “ข้าก็ไม่ต้องการเป็นเพื่อนกับจอมอัมธพาลอย่างเอ็ง”

“ลุงก็คิดว่า คงไม่มีใครอยากเป็นเพื่อนหรือญาติกับเอ็งเหมือนกัน” นายลออพุดกับหลานสาวอย่างรู้สึกหมั่นไส้ ไม่รู้ว่ากล้วยติดนิสัยอัมธพาลนี้มาจากใคร น้องเขยของเขาก็แสนดี ส่วนน้องสาวแม่จะเค็ม

มากไปหน่อย หากก็ไม่เยอหยิ่งจองหงอง สงสัยไอ้กล้วยมันจะผ่าเหล่า ผ่าออกมาเกิด

“ช่างหัวมันปะไร คนอย่างหนูอยู่คนเดียวได้ ถึงลุงก็เถอะ ชื่นพูดมาก หนูจะตัดญาติกับลุง” กล้วยชู นายลออรู้สึกโกรธที่ถูกหลานสาวพูดจ้วงจาบ จึงพูดเสียงดุ ๆ ว่า

“เอ็งจะมากไปแล้วนะไอ้กล้วย พุดจาไม่มีสัมมาคารวะ ไม่รู้จักเด็ก ไม่รู้จักผู้ใหญ่ อย่างน้อย ๆ ซ้ำก็เป็นลุงเอ็ง น่าจะให้ความเคารพนับถือ ซ้ำบ้าง” คนเป็นหลานย่อนให้ว่า

“หนูไม่ให้ หนูไม่นับถือลุงเพราะลุงลำเอียง รักหลานไม่เท่ากัน ลุงรักไอ้แก้วมากกว่าหนู เพราะมันเป็นเพื่อนสนิทของไอ้นวนย ส่วนหนูเกลียดไอ้นวนยเพราะมันพินหัวหนู”

“นวนยไม่ได้พินนะกล้วย นวยแค่เอามีดอีเห็นบเขื่อน ถ้านวยพินจริง เอ็งตายไปนานแล้ว” แก้วผู้รักความยุติธรรมแก้ต่างแทนอำนวย

“เอ็งไม่ต้องมาพุดมาก เอ็งเข้าข้างมัน เอ็งเป็นน้องแท้ ๆ ของข้า แตกลับไปเข้าข้างคนอื่น”

“ข้าไม่ชอบเข้าข้างคนผิด” แก้วพูดเสียงเรียบ

“เอาละ ๆ หยุดเถียงกันได้แล้ว ประเดี๋ยวข้าก็ไม่เล่นิทานให้ฟังหรอก อารมณ์ไม่ดีแล้วนะ” นายลออว่า

“ไม่เล่นก็อย่าเล่า หนูไม่เห็นอยากฟังเลย” หลานสาวจอมเกเรว่า

“แต่หนูอยากฟัง พ่อเล่าเถิดจ๊ะ” จอยบอกผู้เป็นพ่อ

“งั้นใครไม่ฟังก็ลุกออกไป” นายลออตั้งใจพุดประชดหลานสาว คนที่ถูกตั้งสมญาว่า จอมอันธพาล บ้าง จอมเกเร บ้าง

“ข้าไม่อยากฟัง แต่ข้าไม่ไปเพราะข้าต้องการผิงไฟ” จอมเกเรหาทางออกทั้ง ๆ ที่อยากฟังนิทานเท่า ๆ กับต้องการมาผิงไฟ

“ถ้าเช่นนั้นข้าก็จะเล่า แต่ถ้าใครพุดขัดขณะที่ข้ากำลังเล่า ข้าจะ

“โล่มันออกไป” พี่ชายคุณนายเกลียดตั้งเงื่อนไข

“ถ้าโล่แล้วเขาไม่ไปล่ะจ๊ะ” จ้อยถามอย่างไร้เดียงสา ไม่มีเจตนาที่จะว่าผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะ ทว่ากลัวยัยร้อนตัวคิดว่าจ้อยหมายถึงตน จึงผูกอาฆาตน้องสาวอำนวยไว้ในใจ “คอยดูนะ พ่อกับพี่มันเผลลเมื่อไร เราจะให้บทเรียนมัน”

เมื่อเด็ก ๆ เงียบเสียงลง นายลออจึงเริ่มเล่า

“กาลครั้งหนึ่ง มีชายสามคนเป็นเกลอกัน ไปไหนมาไหนด้วยกัน จนชาวบ้านตั้งสมญาให้ว่าสามเกลอ คนแรกชื่อนายมือใหญ่ เพราะมือเขาใหญ่มาก ใหญ่ใกล้ ๆ กับโบลาน ... ”

“แม่เล่าให้ฟังว่า คนที่ขโมยของวัดกินตายไปจะเกิดเป็นเปรตตัวสูงเท่าต้นตาล มือใหญ่เท่าโบลาน ปากเล็กเท่ารูเข็ม” กลัวยพุดขึ้นด้วยหวังว่าคนอื่น ๆ จะสนใจไต่ถามด้วยความอยากรู้ แต่นอกจากไม่มีผู้ใดถามแล้ว ยังถูกผู้เป็นลุงซึ่งตาใส่ จึงต้องสงบปากสงบคำลง นายลออจึงเล่าต่อ

“คนที่สองชื่อนายตุตแหลม คนที่สามชื่อนายขี้มูกมาก วันหนึ่งสามเกลอพากันพายเรือไปหาปลาในแม่น้ำเจ้าพระยา ได้ปลามาเต็มลำเรือ จึงจัดการแบ่งปลาทั้งกลางแม่น้ำ นายมือใหญ่ใช้มือโกยปลาใส่ข้องใบเชื่องของตนจนเต็ม นายตุตแหลมกับนายขี้มูกมากมือเล็กกว่า จึงได้ปลาคนละไม่ถึงครึ่งข้อง คนทั้งสองจึงบอกให้นายมือใหญ่แบ่งปลามาให้เท่า ๆ กันทั้งสามคน” เขาหยุดเล่าเพราะต้องการจะทดสอบอะไรบางอย่าง แล้วจึงตั้งคำถามให้คนฟังตอบ

“สมมุติว่าพวกเอ็งเป็นนายมือใหญ่ พวกเอ็งจะแบ่งปลาให้อีกสองคนหรือไม่ ไหนใครจะแบ่ง ยกมือขึ้น” คนที่ยกมือมี อำนวย แก้วจ้อย และ เล็ก คนเล่าจึงถามอีกว่า

“ใครไม่แบ่ง ยกมือขึ้น ส่วนคนที่ตอบว่าแบ่งให้เอามือลงได้”

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

คราวนี้คนที่ยกมือมี *กล้วย ใ้เกะ* และ *กร่าง* ส่วน *ดม* นอนหลับอยู่บนตักอานวย หากไม่หลับก็คงไม่ยกมือเพราะยังไม่รู้เตียงสา

“แก้ว ตอบลุงมาซิว่าทำไมเอ็งถึงจะแบ่งปลาให้อีกสองคนนั้น”
เขาถามหลานสาวคนโปรด

“หนูคิดว่าเป็นเพื่อนกัน มีอะไรก็ต้องแบ่งให้เท่า ๆ กัน ไม่ควรเอาเปรียบกันจะลุง” แก้วตอบ

“แล้วเอ็งล่ะ” คราวนี้เขาถามลูกสาวคนรองซึ่งเป็นลูกสุดรักสุดสวาท เขารักจ๋อยมากกว่าอานวย ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะจ๋อยหน้าเหมือนนางอองต๋ม เมียรัก เขารักเมียอย่างสุดสวาทขาดใจ จึงรักจ๋อยมาก หากก็น้อยกว่ารักเมียชนิดหนึ่ง

“ตอบเหมือนแก้วจะ” เด็กหญิงวัยใกล้ห้าขวบตอบ

“ไอ้แก้วมันตอบว่ายังไงล่ะ”

“จำไม่ได้จะ” จ๋อยตอบ

“ไอ้ชี้หมาเอ๊ย” พี่ชายคุณนายเกลือว่าลูกสาวอย่างเอ็นดู

“แล้วเอ็งล่ะไอ้กล้วย ทำไมจะไม่แบ่งปลาให้อีกสองคน” เขาถามหลานสาวจอมเกเร

“หนูได้ยินพวกผู้ใหญ่เขาพูดกันว่า *ใครมือยาวสาวได้สาวเอา* มันต้องแข่งขันกัน คนไหนเก่งกว่าก็ต้องได้มากกว่า นายมือใหญ่เก่งกว่า นายตุตแหลมและนายขี้มูกมาก แกก็ต้องได้ปลามากกว่า จะให้แบ่งเท่า ๆ กันได้ยังไงล่ะ” กล้วยตอบ

“แล้วเอ็งล่ะ” เขาถามลูกคนเล็กของคุณนายเกลือ

“ไม่แบ่ง หนูอยากได้เยอะ ๆ เยอะกว่าคนอื่น” กร่างตอบ

“หนูก็อยากได้เยอะกว่าคนอื่น” ใ้เกะตอบแบบเดียวกับกร่าง นายลออพอจะคาดคะเนนิสัยใจคอของลูกและหลานได้ว่า เมื่อโตขึ้นพวกเขาจะเป็นคนคับแคบเห็นแก่ตัวหรือเป็นคนเสียสละแบ่งปัน ในอนาคต

คนคับแคบเห็นแก่ตัวจะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ขณะที่คนเสียสละแบ่งปัน จะลดจำนวนน้อยลง ถึงเวลานั้นความสับสนวุ่นวายก็จะแผ่กระจาย ไปทั่วทุกมุมโลก

“พ่อเล่าต่อซี หนูอยากฟัง” ลูกสาวสุดสวาทของนายลออพูดขึ้น
“อยากฟังหรือ งั้นพ่อก็จะเล่าต่อ เด็ก ๆ ตั้งใจฟังนะ”

“จ๊ะ” เด็ก ๆ ตอบพร้อมกันยกเว้นคนที่กำลังหลับบนตักอำนวยการ นายลออจึงเล่าเรื่องสามเกลอต่อ

“นายมือใหญ่ไม่ยอมแบ่งปลาให้นายตุตแหลมและนายขี้มูกมาก เลยทะเลาะกัน นายมือใหญ่โมโห จับไม้พายเหวี่ยงออกไปนอกเรือ นายตุตแหลมโกรธนายมือใหญ่จึงเอาตุตกระแทกท้องเรือจนรั่ว น้ำ ทะลักเข้ามาถึงขอบเรือ นายขี้มูกมากโกรธนายตุตแหลมจึงเทปลา ออกจากช่องลงแม่น้ำ ปลาเป็นกระโดดลงน้ำไป ส่วนปลาตายก็ลอย ฟองอยู่รอบ ๆ ลำเรือที่กำลังจะจมลง สามเกลอกลัวตาย ต่างพากัน เกาะขอบเรือไว้เพราะว่ายน้ำไม่เป็นสักคนเดียว”

“งั้นก็จมน้ำตายกันหมดทั้งสามคนเลยใช่ไหมจ๊ะ” ลูกสาวคนโปรด ของคนเล่าถามขึ้น

“ไม่ตาย เรื่องนี้ไม่มีใครตาย” คนเล่าตอบลูกสาวคนโปรด

“ทำไมถึงไม่ตายล่ะจ๊ะ” จ้อยถามอีก

“ใจเย็น ๆ ลูก ใจเย็น ๆ พ่อกำลังจะเล่าต่อ” นายลออบอกลูกสาว

“ก็หนูอยากฟังเร็ว ๆ นีน้า” ลูกสาวทำกระแฉับกระแสรอด

“อยากฟังเร็ว ๆ ก็หุบปากซะ ช้ารำคาญไวย้” จอมเกรงได้โอกาส แก่แค้นน้องสาวของอำนวยการด้วยการพูดจาถากถาง

“รำคาญก็กลับบ้านเถิงซี ที่นี่มันบ้านข้านะ” จ้อยหมดความอดทน ในความเกรงของกล้วย จึงออกปากได้

“เถิงไม่ต้องมาไล่ข้า ที่นี่เป็นบ้านของลุงข้า ไม่ใช่บ้านเถิง” กล้วย

เถียงไปข้าง ๆ คู ๆ

“ถึงจะเป็นลุงเอ็ง แต่ก็ยังเป็นพ่อข้า บ้านของพ่อข้าก็เหมือนบ้านข้า นั่นแหละ เพราะของพ่อก็เหมือนของลูก จริงไหมจะพ่อ” เด็กหญิงถามผู้เป็นพ่อ

“ถ้าเอ็งชอบที่จะทะเลาะกัน ข้าก็จะหยุดเล่า ไป กลับไปบ้านใคร บ้านมัน ไปให้หมด” คราวนี้นายลอออดูทั้งลูกคนโปรดและหลานคนไม่โปรด

“ลุงเล่าต่อเถอะ หนูอยากฟัง กำลังสนุกเลย” แก้วบอกผู้เป็นลุงเมื่อหลานคนโปรดอยากฟัง คนเป็นลุงจึงจำต้องเล่าต่อ

“ความกลัวตายทำให้สามเกลอเกิดความสมัครสมานสามัคคีกัน นายมือใหญ่ใช้มือวิดน้ำออกจากเรือโดยมีนายตุตแหลมช่วยด้วยการใช้กะลาที่อยู่ในเรือวิดออก ส่วนนายขี้มูกมากก็ส่งขี้มูกออกมาปิดรูรั่วที่เกิดจากนายตุตแหลมเอาตุตกระแทก เมื่อร่วมแรงร่วมใจกันอย่างนี้ ก็เลยพากันรอดชีวิตกลับมาได้ จบแล้ว”

“เอาอีก ลุงเล่าอีก” กร่างบอกผู้เป็นลุงทั้งที่ฟังรู้เรื่องบ้าง ไม่รู้เรื่องบ้าง

“ใครอยากฟังอีกให้ยกมือขึ้น” เด็ก ๆ ยกมือกันทุกคนยกเว้นคนที่นอนหลับอยู่บนตักอำนวย

“ไฟมอดแล้ว เตียวลุงไปหาเศษไม้และหญ้าแห้งมาใส่ไฟก่อน” พุดพลาญลุกขึ้นเดินไปทางหลังบ้าน ประเดี๋ยวหนึ่งก็หอบเศษไม้และหญ้าแห้งมาใส่ไฟ เมื่อได้เชื้อ ไฟที่กำลังจะมอดก็ลุกโพล่งขึ้นมาอีกครั้ง นายลอออกำลังจะเล่านิทานเรื่องใหม่ ก็มีเสียงระเบิดดังออกมาจากกองไฟ ตมสะดุ้งตื่นด้วยความตกใจ ส่งเสียงร้องให้จ้า แก้วรู้สึกเจ็บที่หางตาข้างขวา อำนวยเห็นเลือดสด ๆ ไหลลงมาอาบแก้มข้างขวาของแก้ว ก็ส่งเสียงร้องลั่น

“ไอ้แก้วโดนระเบิด”

“ซำก็โดนเหมือนกัน” เสียงนายลอบบอก เมื่อเด็ก ๆ หันหน้าไปดู ก็เห็นเลือดสด ๆ ไหลลงมาอาบใบหน้าของคนที่ เป็นพ่อและเป็นลุง เขาถูกระเบิดที่กลางหน้าผากเป็นแผลลึกกว่าแผลที่หางตาของแก้ว ตอนหอบเศษไม้และหญ้าแห้งมาใส่ไฟ มีระเบิดที่ใช้ระเบิดหินตีติดมา ด้วย พวกชาวบ้านที่ไปรับจ้างทูปหินที่ *หมวดผลิตศิลาของแคว* แอบหนีมาด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แล้วนำมาทิ้งไว้หลังบ้านนายลอบ ลุงกับหลานสาวคนโปรดจึงมีอันต้องมารับเคราะห์แทน

ครูหญิงเงินกำลังจะขึ้นจักรยานไปสอนโรงเรียน ได้ยินเสียงระเบิด ดังสนั่นหวั่นไหวจึงวิ่งไปดู

“ทิด เกิดอะไรขึ้นหรือครับ” เขาถามพี่เมีย ออกตกใจที่เห็น เลือดสด ๆ ไหลออกมาจากหน้าผากเขา ครั้นหันไปดูลูกสาวคนเล็กก็ยิ่ง ตกใจ ถามลูกว่า

“แก้วเป็นอะไรลูก ถูกระเบิดหรือ”

“ไม่รู้จะ หนูเจ็บที่หางตา” แก้วตอบ

“ไปทำแผลที่อนามัยกันเถอะ ผมจะไปส่ง” ครูหญิงบอกพี่เมีย นายลอบจึงบอกลูก ๆ ให้ขึ้นเรือน และบอกกล้วยให้พาน้องกลับบ้าน

“เอ็งไปสอนโรงเรียนเถอะ เดี่ยวซำจะพาไอ้แก้วไปทำแผลที่ อนามัยเอง” นายลอบบอกน้องเขย

“นั่นทิดเอาจักรยานผมไปก็แล้วกัน ผมเดินไปได้” ครูหญิงบอก พี่เมีย นายลอบจึงพาหลานคนโปรดไปทำแผลที่อนามัยโดยขึ้นจักรยาน ของน้องเขยไป

“อุบัติเหตุนี้มันเกิดขึ้นได้ทุกเวลานาทีโดยไม่เลือกกาลเทศะเลย นะแก้วนะ” เขาพูดกับหลานอย่างปลงตกขณะที่จักรยานพากันไปทำแผล

๑๕

สมาชิกรใหม่

เมื่อกล้วยอายุเต็ม ๗ ขวบในเดือนมีนาคม ครูอุงเงินบอกคุณนายเกลือว่า เดือนพฤษภาคมกล้วยจะต้องเข้าโรงเรียนเพราะอายุถึงเกณฑ์แล้ว

“ถ้าอย่างนั้นน้องก็ต้องเตรียมซื้อชุดนักเรียนให้ไ้กล้วยนะซี ซื่อสองชุดก็พอ ใส่ชุดละสามวัน พอถึงวันพระค่อยซักร่วมกันเลย ถ้าซักทีละชุดจะเปลืองทั้งน้ำและสบู่” คุณนายผู้รอบคอบพูดอย่างรอบคอบ ลูก ๆ ของคุณนายก็เหมือนเด็ก ๆ ทั้งหลายในหมู่บ้าน คือสองหรือสามวันจะอาบน้ำสักครั้ง เพราะน้ำได้มาด้วยความยากลำบาก ต้องพากันไปตักที่สระข้างบ้านผู้ใหญ่แก้ว การใช้น้ำจึงต้องประหยัดกันสุด ๆ ส่วนน้ำดื่มนั้นทุกบ้านจะมีโถขนาดใหญ่ใส่น้ำฝนเก็บไว้ดื่มปีไหนฝนแล้ง น้ำที่เก็บกักไว้ไม่พอดื่มก็ต้องดื่มน้ำที่ตักมาจากสระข้างบ้านผู้ใหญ่แก้ว

“น้องจะพาลูกไปซื้อเมื่อไรล่ะ”

“ตอนไปรดน้ำสงกรานต์พอกับแม่ก็แล้วกัน เพราะอีกไม่กี่วันก็จะถึงวันที่สิบห้าแล้ว” คุณนายหมายถึงวันที่ ๑๕ เมษายน ซึ่งเป็นวันที่ลูก ๆ ของนายโชคและนางถมจะมาชุมนุมกันที่บ้านพ่อแม่ของตนเพื่อรดน้ำและขอพรจากท่าน ดังที่ได้ปฏิบัติกันมาเป็นประจำทุกปี จนกลายเป็นประเพณีของตระกูลโสภารัตน์

“ที่ว่าไปซื้อก่อนสองวันจะดีกว่า วันที่สิบสามพอทำบุญที่วัดคงน้อยเสร็จ ก็พาลูก ๆ ไปซื้อ จะได้ซื้อเสื่อกับกางเกงให้แก้วสักชุดหนึ่ง

ลูกจะได้มีชุดใหม่ ๆ ใส่บ้าง” ครูหนุ่มรู้สึกสงสารลูกสาวคนรองที่ต้องรับเสื้อผ้าที่เหลือเดนจากลูกสาวคนโต เมียเขาตระหนี่เหนียวแน่นเกินไปจนดูเหมือนรักลูกไม่เท่ากัน

“ก็ดีเหมือนกัน ใ้แก่้วจะได้มีเสื้อผ้าใหม่ ๆ ใส่กับเขาบ้าง” คุณนายเกลือกเห็นด้วย

วันที่ ๑๔ เมษายน ตอนบ่ายคุณนายเกลือกใช้คำพินให้ไปตักน้ำมาอีกหนึ่งหาบ หลังจากที่เราตักมาหาบหนึ่งแล้วในตอนเช้า เมื่อวานนี้เธอได้พาลูก ๆ ไปซื้อเสื้อผ้าที่ตลาดช่องแคและได้ซื้อสบู่มาสามก้อน สามสี คือสบู่กแก้วสีเขียวใช้ถูตัว สบู่ชั้นไลต์สีเหลืองใช้ซักผ้า และสบู่กรดสีน้ำเงินใช้ล้างจาน ในสามก้อนนี้ สบู่กรดถูกใช้มากที่สุด เพราะต้องล้างจานทุกวัน แต่คนฉลาดและเค็มอย่างคุณนายเกลือกก็ประหยัดด้วยการนำขี้เถ้ากับน้ำข้าวข้าวมาล้างจานบ้างเป็นบางวัน ทำให้สบู่กรดหมดพร้อมกับอีกสองก้อนได้อย่างลงตัว ส่วนสบู่กแก้วมีแต่ครูดูเงินกับคุณนายเกลือกที่ใช้ เพราะต้องอาบน้ำก่อนนอนทุกวัน อาบเสร็จคุณนายก็จะซ่อนสบู่ไว้ไม่ให้ลูก ๆ เห็น จะได้ไม่สิ้นเปลือง สำหรับคำพินเขาไม่เคยอาบน้ำที่บ้าน แต่จะไปอาบที่หนองน้ำพร้อมนั่งสำลีและนั่งเฝือกฝองโดยไม่ต้องใช้สบู่ ตื่นเข้ามาเขาเพียงแต่ล้างหน้าและบ้วนปาก จากนั้นจึงไปทำการงานที่พี่ชายและพี่สะใ้่มอบหมาย คือนำควายออกไปเลี้ยง

คำพินไม่เคยแปรงฟันและไม่มีแปรงสีฟันเช่นเดียวกับหลานสามคนของเขา คนที่มีแปรงสีฟันจึงมีอยู่สองคน คือพี่ชายกับพี่สะใ้ เวลาที่พี่สะใ้แปรงฟันเสร็จก็จะเก็บยาสีฟันซึ่งอยู่ในตลับแบน ๆ สีขาวไว้ อย่างมิดชิดเพื่อไม่ให้เขาและหลาน ๆ แอบขโมยไปใช้ แต่ถึงจะไม่มีแปรงสีฟันเขาก็ไม่เค็ดร้อน เวลาเดินผ่านปลาละเมาะ เขาก็จะรูดใบข่อยมาขัดฟันและยังนำมาฝากหลาน ๆ สามคนอีกด้วย

สร้างความดีตราขังมัลลมหาใจ

คุณนายเกลือเล็กขายขนมมาเดือนกว่าแล้ว เพราะเมื่อทำอะไรก็ได้จากการขายขนมมีมากพอ คุณนายก็หันมาออกเงินกู้ โดยให้พวกชาวบ้านกู้ไปใช้ คิดดอกเบี้ยร้อยละสามต่อเดือน พวกชาวบ้านพากันมาขอกู้เงินคุณนายรายละ ๒๐ บาทบ้าง ๕๐ บาทบ้าง ๑๐๐ บาทบ้าง หากเกินกว่านั้นคุณนายไม่ให้กู้เพราะกลัวจะถูกโกง พอสิ้นเดือนคุณนายก็จะตามไปทวงถึงบ้าน คนที่กู้ไป ๕๐ บาท หากใช้คืนทั้งต้นทั้งดอก ก็จะต้องจ่าย ๕๐ บาทกับอีก ๖ สลึง คนที่ไม่มีเงินต้นให้ก็จะจ่ายเฉพาะดอกไปก่อน แต่ถ้ารายใดไม่มีให้ทั้งต้นทั้งดอก คุณนายก็จะคิดดอกเบี้ยทบต้น ลูกหนี้ทั้งหลายไม่มีใครคิดจะโกงคุณนาย เพราะต้องทำหนังสือลงลายมือไว้ก่อน จึงจะรับเงินไปได้ อาชีพออกเงินกู้ทำให้คุณนายเกลือมีเงินเก็บมากกว่าตอนขายขนมและยังเหนียวน้อยกว่าอีกด้วย

แต่ไม่ว่าคุณนายเกลือจะเค็มเหมือนเกลือหรือจะจืดสนิทเหมือนน้ำล้างจาน ก็ไม่พ้นคนนิทา ด้วยว่าวันหนึ่ง คุณนายไปเก็บเงินกู้ที่บ้านนางชั้นผู้ซึ่งเปิดบ้านเป็นบ่อนไฟ ได้ยินพวกขาไฟพากันนิทาว่า

“โอ๊ย ถูกกินอีกแล้ว ทำไมกูถึงชวยอย่างนี้วะ เดี่ยวอีคุณนายเกลือมาเก็บเงิน กูจะเอาที่ไหนมาให้” ขาไฟคนหนึ่งบ่นเสียงดังลงมาถึงข้างล่าง คุณนายกำลังจะขึ้นบันไดก็เลยชะงัก รีบหลบเข้าไปใต้ถุนเรือนเพื่อแอบฟัง อยากรู้ว่าพวกผีพนันเหล่านี้นิทาเธอว่าอย่างไรบ้าง

“กูก็เหมือนกัน กะว่าจะเล่นให้ได้เงินมาส่งทั้งต้นทั้งดอก ก็ถูกกินมันทุกตา สงสัยคงส่งได้แค่ดอก” ขาไฟอีกคนบ่นบ้าง

“กูก็เพิ่งจะเฮงวันนี้แหละ แต่ดีที่ก่อนออกจากบ้านกูไหว้พระและขอพรให้มีเงินใช้หนี้คุณนายเกลือ พระช่วยกูแล้ว” คนชนะพูด หล่อนเรียกคุณนายเกลือโดยไม่มี อี นำหน้า เพราะอารมณ์ดีที่ไม่ถูกกิน

“อีคุณนายคนนี้มีมันเค็มสมชื่อเกลือเลยจริง ๆ แค่ออกผัดผอนไปวัน

สองวันก็ไม่ยอม” อีกคนเอ่ยขึ้น

“แต่ข้าว่ามันเค็มยิ่งกว่าเกลือนะ ที่เขาพูดกันว่า ขนาดเกลือยังต้องเรียกพี่ ไงล่ะ” นางชั้นเอ่ยขึ้น แล้วเสียงหัวเราะครื้นก็ดังลงมาจากบนเรือน คุณนายเกลือยืนฟังอยู่สักระยะ แรก ๆ รู้สึกโกรธที่ถูกนินทา แต่เมื่อระลึกได้ว่าพ่อเคยสอนไว้

“นตฺถิ โลก อนินฺนทิตฺโต - คนไม่ถูกนินทา ไม่มีในโลก” พ่อบอกว่าพระพุทธรูปเจ้าท่านสอนไว้ แล้วคุณนายก็หายโกรธ เดินขึ้นบันไดไปอย่างองอาจ พวกเขาไฟตกใจนั่งอ้าปากค้าง เพราะไม่รู้ว่าคุณนายมาได้ยินเรื่องที่ตนนินทาหรือไม่

นางชั้นผู้เป็นทั้งเจ้าของบ่อนและเจ้ามือ นั่งให้หลานวัยชวบเศษกึ่งนหมอยู่ หลานกึ่งนหมไป ยายก็จั่วไฟไป เด็กชายเยียดเป็นลูกของลูกสาวคนโต ลูกสาวกับลูกเขยไปรับจ้างทុบนินที่ หมอวัดผลิตศิลาของแคว ทั้งลูกไว้กับยายซึ่งแม้จะให้หลานกึ่งนหมอยู่ก็เล่นไฟได้ เพราะนมแกเหี่ยวและยานลงมาถึงเอว แกจึงส่งนมให้หลานดูทางด้านหลังได้อย่างสบาย หลานชายจึงไม่เป็นอุปสรรคในการเล่นไฟของแกแต่อย่างใด

“เข้ามาเก็บหนี้ ใครจะใช้หนี้ก็จ่ายมาเร็ว ๆ จะได้รับไป พวกแกจะได้คืนนินทาข้าต่อ กำลังสนุกปากกันเลยทีเดียว” ทุกคนหน้าถอดสี บางคนก็รีบออกตัวว่าไม่ได้พูดอะไร คุณนายเกลือจึงพูดต่ออีกว่า

“ข้าจะเค็มหรือจืดมันก็เรื่องของข้านะ แต่พวกแกเป็นลูกหนี้ มีหน้าที่ต้องจ่ายคืนตามสัญญาที่ทำกันไว้ ใครไม่พอใจก็ไปกู้หมอแหลมมาใช้ซ้ำ ข้าคิดดอกเบี้ยวแค่ร้อยละสาม พวกแกยังว่าเค็ม หมอแหลมคิดร้อยละห้า พวกแกก็ไปกู้เขาแล้วกัน”

“ใจเย็น ๆ จะคุณนาย พวกเราก็พูดกันไปยั้งนั่นแหละ ไม่มีเจตนาจะว่าร้ายคุณนายหรอก เพราะคุณนายมีบุญคุณต่อพวกเรา ถ้าคุณนายไม่ออกเงินกู้ พวกเราจะเอาเงินที่เหนามาต่อทุนเล่นไฟ จริงไหมพวกเรา”

นางชั้นถามบรรดาซาไฟ และได้รับคำตอบว่า

“จริงจ๊ะ”

“จริงจ๊ะ”

“จั้นก็รีบ ๆ จ่ายเงินให้คุณนายไป ใครยังไม่มี ก็ผ่อนแต่ดอกไปก่อน” เจ้ามือสั่ง ทุกคนทำตามเพราะจะได้เล่นไฟกันต่อ คุณนายเกลียดได้เงินแล้วจึงบอกลาและเดินลงเรือนไป

คำพันหาบกระแตงเปล้าออกจากบ้านไปตักน้ำตามคำสั่งของพี่สะใภ้ คุณนายเกลียดบอกลูก ๆ ว่าให้เตรียมตัวอาบน้ำขัดขี้โคลนให้เนื้อตัวเกลี้ยงเกลาสะอาดสะอาด เพราะพรุ่งนี้จะไปรดน้ำสงกรานต์ตากับยาย จะได้เจอป่าและน้ำ ๆ ซึ่งจะพาลูก ๆ มารดน้ำและขอพรบูญ่าตายาย พวกเด็ก ๆ จะได้ใส่เสื้อผ้าใหม่กัน ปีนี้เป็นปีแรกที่เธอจะพาลูก ๆ ไปด้วย

“แล้วอำนวยจะไปไหมจ๊ะ” แก้วถามผู้เป็นแม่ ถ้าอำนวยไป เธอก็จะมีเพื่อนที่เป็นญาติสนิทชิดเชื้อกัน

“ไปดี เพราะตากับยายสั่งให้ลูก ๆ พาลาน ๆ มาให้ดู จะได้รู้ว่า มีหลานกี่คนแล้ว”

“ตากับยายมีลูกกี่คนจ๊ะแม่” แก้วถามอีก

“มีทั้งหมดสิบสี่คน ตายไปสามคน”

“แล้วอาพันจะได้ไปหรือเปล่าจ๊ะ” คุณนายตอบเสียงอ้อมแอ้มว่า

“ไปไม่ได้หรอกเพราะอาพันไม่ได้เป็นหลานตากับยาย”

“แต่ก็เป็นหลานปู่กับย่าเหมือนหนู ในเมื่อหนูได้ไป อาพันก็ต้องได้ไปด้วย” กล้วยพูดขึ้นเพราะจ้องจะพูดมานานแล้ว

“ก็แม่บอกแล้วไงว่าอาพันไม่ได้เป็นหลานตากับยาย เพราะไม่ได้เป็นลูกของลูกเหมือนกล้วยกับแก้วหรืออำนวย”

“แต่อาพันเป็นหลานปู่กับย่าเหมือนหนู เพราะฉะนั้นอาพันต้อง

“ได้ไป” กลัวยเถียงไปข้าง ๆ คู ๆ

“พูดไม่รู้เรื่องเลยลูกคนนี่ แก้วที่แม่พูดมานี้หนูรู้เรื่องใช่ไหม”

“จะแม่ หนูรู้เรื่อง อย่างอำนวยการได้ไปเพราะเป็นลูกลูกออบ แล้วลูกออบก็เป็นลูกตากับยาย ส่วนพ่อแม่ของอาพั้นไม่ได้เป็นลูกตากับยาย อาพั้นจึงไม่ได้เป็นหลาน ไปไม่ได้” เด็กหญิงอายุหกขวบช่วยผู้เป็นแม่อธิบายให้เด็กหญิงอายุเจ็ดขวบเข้าใจ แต่จอมอันธพาลอย่างกลัวยหรือจะยอมเข้าใจอะไรง่าย ๆ จึงพูดตะแบงใส่น้องสาวว่า

“ข้าไม่ได้ถามเชิง อย่าเสือกเรื่องของคนอื่น”

“กลัวย ทำไมไปว่าน้องอย่างนั้น” คุณนายดุลูกสาวคนโต หากเป็นเมื่อก่อนที่กลัวยเชื่อตามอาจุกกับอาจันว่าแก้วเป็นลูกแขกชายชวดที่พ่อกับแม่เก็บมาเลี้ยง กลัวยจะเถียงแม่ว่า “มันไม่ใช่พี่น้องหนู มันเป็นแขกกะลิง พ่อกับแม่มันเป็นแขกชายชวด” แต่เมื่อความจริงได้ถูกเปิดเผยออกมาแล้วว่าแก้วเป็นลูกพ่อแม่เดียวกันกับตน แล้วแก้วก็หน้าเหมือนพ่อราวกับแกะ กลัวยจึงไม่อาจพูดในสิ่งที่อยากพูด ด้วยรู้อยู่แก่ใจว่าความจริงเป็นอย่างไร แต่คนอย่างกลัวยนะหรือจะยอมแพ้ คิดดังนี้แล้วจึงพูดขึ้นว่า

“ก็มันจริงนี่นา มันพี่น้องอวดดียังไงมาว่าพี่ หนูเกิดก่อนมัน แล้วก็พี่มัน แล้วมันถือดียังไงมาว่าหนู”

“มันว่าเชิงตอนไหน ข้าไม่เห็นว่ามันจะว่าอะไรเชิงสักนิดเลย” ยามโกรธ คุณนายก็เปลี่ยนจาก แม่ เป็น ข้า และ หนู เป็น เอ็ง อีกครั้งหลังจากที่เลิกรามาเกือบปี

“ก็มันว่าหนูพูดไม่รู้เรื่องไงล่ะ”

“ไอ้แก้วไม่ได้ว่า ข้าเป็นคนว่าเอง ก็เชิงพูดไม่รู้เรื่องจริง ๆ นี่นา”

“แม่ว่าหนูไม่โกรธ แต่นี่มันเอาไฉนมายมาอ้าง มันก็รู้ว่าหนูเกลียดไฉนเลย มันด่าหนูทางอ้อมว่าหนูโง่กว่าไฉนเลย” แก้วเห็นพี่สาวแสดง

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

นิสัยอันธพาลออกมาต่อหน้าแม่ก็หมดความเกรงใจ พุดกับพี่สาวอย่างตรงไปตรงมาว่า

“กลัวย เอ็งจะมากไปแล้วนะ นี่เอ็งโง่จริง ๆ หรือว่าแกล้งโง่กันแน่ ขนาดข้าเกิดพร้อมควายข้ายังฟังแม่พุดรู้เรื่อง ส่วนเอ็งไม่ยอมรู้ ไม่ยอมฟังอะไรเลย น่าจะเป็นเอ็งมากกว่าที่เกิดพร้อมควาย ไม่ใช่ข้า แต่ถึงเอ็งจะไม่ได้เกิดพร้อมควาย เอ็งก็โง่กว่าควาย นั่งเผือกผองมันฉลาดกว่าเอ็งเยอะ รู้ไว้ซะด้วย”

“อีแก้ว” กลัวยแผดเสียงอย่างโกรธจัดพลางปรีเข้ามาจะทำร้ายแก้ว

“หยุดนะไอ้กลัวย” คุณนายห้ามลูกสาวคนโตพลางกั้นลูกสาวคนเล็กไว้

“แม่ไม่ต้องห้ามมันหรอก แม่คอยเป็นกรรมการตัดสินก็แล้วกัน หนูทนไม่ไหวแล้วขอสู้กับมันสักตั้ง” แก้วพุดอย่างเหลือรอด

“ไม่เอาน่าแก้ว อย่าเอาทองคำไปสู้กระเบื้องเลย” ใจจริงคุณนายอยากจะพุดว่า อย่าเอาพิมเสนไปแลกกับเกลือเลย แต่เพราะเธอชื่อเกลือ จึงไม่พุดให้ตัวเองด้อยค่ากว่าพิมเสน กลัวยเห็นแก้วเอาจริงก็นึกกลัว คิดว่าแก้วอาจจะใจร้ายเหมือนอำวนยก็ได้ ดีไม่ดีก็จะเจ็บตัวเสียเปล่า จึงคิดหาทางออกที่ไม่ให้แม่และแก้วรู้ว่าซี้ซลลาด พอดีกับคำพันหาบน้ำเดินมาแต่ไกล กลัวยจึงร้องขึ้นว่า

“อาพันมาแล้ว จะไปฟ้องอาพันว่า แม่กับไอ้แก้วไม่ให้อาพันไปรดน้ำตากับยาย” แล้ววิ่งไปหาคำพัน

“ไอ้กลัวย ออกไป อย่ามาขวางทาง ประเดี๋ยวก็ชนเข้าล้มกันพอดี” คำพันห้ามหลานและหยุดเดิน

“งั้นอาท้วงหาบลงก่อน หนูจะเล่าอะไรให้ฟัง”

“วางท่าไมละ จะถึงบ้านอยู่แล้ว ไว้ถึงบ้านเอ็งค่อยเล่า”

“ไม่ได้หรอกอา มันเป็นความลับ” กลัวยพุดพลางเอามือป้องปาก

“ความล้มเหลวล้มอะไรกันข้าไม่ยการู้ คนกำลังเหนื่อย หลีกทางข้าเดี๋ยวนี้” คำพันพูดเสียงดู ๆ กลัวยิ่งหลีกทางให้ เมื่อคำพันเดินต่อ จึงเดินตามหลังผู้เป็นอา ปากก็บ่นกระปอดกระแปดว่า

“ไม่มีใครเข้าข้างหนูเลย แม้ก็เข้าข้างได้แก้ว ไข่แก้วมันว่าอาหนูก็เถียงแทน อากี้มาว่าหนูอีก” คำพันไม่เชื่อถ้อยคำของกลัวยเพราะรู้ฤทธิ์หลานคนนี้ดี เดียวเขาจะถามพี่สะใ้ดู แต่คิดแล้วก็ไม่อยากใส่ใจ ไม่ยการู้ จึงตัดสินใจว่าจะไม่ถาม

เมื่อถึงบ้าน คำพันวางหาบลงข้างโถ่งน้ำ หยิบใบตองออกจากกระแตง แล้วเทน้ำใส่โถ่ง การใส่ใบตองไว้ในกระแตงก็เพื่อกันน้ำกระฉอกออกมาเวลาเดิน ถ้าไม่ทำเช่นนั้นอาจมีน้ำเหลือไม่ถึงครึ่งกระแตงเมื่อถึงบ้าน

“พี่มีอะไรจะใช้ข้าอีกหรือเปล่า ถ้าไม่มี ข้าก็จะน่านั่งสำลึกับนั่งเผือกผ่องออกไปเลี้ยง ไข่แก้วไปเลี้ยงควายกับอา วันนั้นเวรเอ็งไม่ใช่หรือ” คุณนายเกล็้อรีบบอกคำพันว่า

“วันนี้ของดเพราะข้าจะจับพวกเด็ก ๆ อาบน้ำ ขัดสีฉวีวรรณเพื่อจะพาไปรดน้ำขอพรตากับยายในวันพรุ่งนี้ เอ็งไปคนเดียวก็แล้วกัน”

“แล้วร่างไปไหนล่ะ” คำพันถามหาหลานชายคนเล็ก

“หลบอยู่บนเรือนโน้น เดียวข้าจะไปปลุกมาอาบน้ำ” คุณนายตอบเมื่อคำพันออกไปเลี้ยงควายแล้ว คุณนายก็ปลุกลูกชายขึ้นมาอาบน้ำพร้อมกับพี่ ๆ คุณนายอนุญาตให้เด็ก ๆ ใช้สบู่นกแก้วถูตัวและใช้สระผมด้วย หากก็ต้องอยู่ในความควบคุมของคุณนาย คือจะต้องใช้อย่างประหยัดที่สุด กลัวยกับแก้วลื้มเรื่องที่ทะเลาะกันเมื่อครู่ ผลัดกันขัดซี่ไคลที่หลังอย่างสนุกสนาน ส่วนกร่างนั้นคุณนายเป็นคนอาบให้เพราะขึ้นให้อาบเองก็จะเหลือซี่ไคลเป็นคราบติดตามตัวให้คุณนายต้องขยหน้า

คำพันนำควายสองตัวออกไปเลี้ยง นั่งเผือกผ่องท่องโตเดินอุ้ยอ้าย คล้ายผู้หญิงท่องแกไกล้คลอด เขานี้ก็ย้อนไปถึงวันที่มันตกเป็นเมีย

สร้างความดีตราขั้วมีลมหายใจ

ไอ้หุ่ย ซึ่งเมื่อนับถึงวันนี้ก็หนึ่งปีมาแล้ว อีกไม่นานก็จะได้เห็นลูกของมันออกมาลืมหัดตาโลก ไม่รู้ว่าจะเป็นตัวผู้หรือตัวเมีย สีดำเหมือนพ่อหรือสีเผือกผ่องเหมือนแม่ เป็นเรื่องที่เขาต้องติดตามดูต่อไป

ประมาณสองยาม คนในบ้านก็ต้องตกใจตื่นเพราะเสียงร้องด้วยความเจ็บปวดของควายดังขึ้นท่ามกลางความมืด ครุฑเงินจึงชวนคำพันลงไปดูและถือไฟฉายไปด้วย ภาพที่คนทั้งสองเห็นคือ นังเผือกผ่องยี่นน้ำตาไหลพราก ๆ อยู่ปากคอก มันคงจะเจ็บปวดเช่นเดียวกับผู้หญิงที่กำลังจะคลอดลูก จึงได้ส่งเสียงร้อง นังสำลี้ไม่รู้จะช่วยลูกอย่างไรได้แต่ยี่นเก้ ๆ กัง ๆ อยู่ข้างลูก ครุฑหนุ่มยี่นมือออกไปลูบหัวนังเผือกผ่องที่กำลังจะเป็นแม่ควาย พุดให้กำลังใจมันว่า

“อดทนหน่อยนะเผือกผ่อง พอลูกออกมาแล้วก็หายเจ็บหายปวด เวลาคนเขาคคลอดลูกก็เจ็บปวดเหมือนเอ็งนี่แหละ”

“แหม ทิดพุดยังกับว่าเคยคลอดลูกมาแล้วยังงั้นแหละ” คำพันส่ายอกพี่ชาย

“ถึงไม่เคยก็พอจะรู้ พระพุทธองค์ทรงสอนว่า การเกิดเป็นทุกข์ คนที่กำลังคลอดลูกหัวเราะเอิ๊กอ๊ากอย่างมีความสุขนะมีบ้างไหม แล้วเด็กที่คลอดออกมาทำไมต้องร้องไห้ ทำไมไม่หัวเราะออกมา นั่นเพราะการเกิดเป็นทุกข์ไซ้ไหม”

“ก็ในเมื่อการเกิดเป็นทุกข์ แล้วทำไมคนถึงชอบเกิดกันนัก ถ้าเลือกได้ ข้าจะเลือกไม่เกิด”

“ถ้าเอ็งสำเร็จเป็นพระอรหันต์ ถึงเอ็งจะเลือกเกิด เอ็งก็จะไม่เกิด แต่ตราบไตที่เอ็งยังเป็นปุถุชน เอ็งก็ต้องเกิดแล้วเกิดอีก จะเลือกไม่เกิดไม่ได้” คำพันรู้สึกสับสน ไม่เข้าใจเรื่องที่พี่ชายพุด จึงบอกพี่ชายว่า

“ข้าชกจะปวดหัวแล้ว เราเลิกพูดเรื่องเกิดกันเถอะ มาเอาใจช่วยนังเผือกผ่องดีกว่า”

บุญศรี โสดีโสดา

“จริงซิ ช้ำก็ลืมนี่ไป มีคาถาที่ช่วยให้คลอดลูกง่าย ช้ำจะว่าคาถาสามจบ
รับรอนิ่งเฝือกฝ่องต้องออกลูกอย่างง่ายตาย” ว่าแล้วเขาก็หลับตา
ท่องคาถา **อังคฺลิมาลปริตร** สามจบ ทนทีที่ครบสามจบ ชีวิตน้อยๆ
ก็เลื่อนไหลออกมาจากอวัยวะที่อยู่บนท้ายนั่งเฝือกฝ่อง ความเจ็บปวด
ที่มันเผชิญมาตั้งแต่ตอนหัวค้ำมลายหายไปสิ้น คำพันดีใจนัก รีบ
ตะโกนขึ้นไปบอกคนบนเรือนว่า

“บ้านเราได้สมาชิกใหม่อีกตัวหนึ่งแล้ว”

๑๖

วันรวมญาติ

เสียงตะโกนบอกข่าวดีของคำพันทำให้เด็ก ๆ ตื่นเต้นยินดี อยากลงมาดูสมาชิกใหม่ คุณนายเกลือกจึงถือตะเกียงรั้วนำหน้า พาลูก ๆ ใต้บันไดลงมา นั่งเผือกผ่องใช้ลิ้นเลียตามเนื้อตามตัวลูกเพื่อทำความสะอาดให้ ครูถุงเงินทำหน้าที่เป็นหมอดำแยะด้วยการช่วยดึงรกออกมาจากอวัยวะที่อยู่บนท้ายของควายเผือกผ่อง สมาชิกใหม่ค่อย ๆ ลืมตา และส่งเสียงร้องสองครั้งดัง แง ๆ กร่างจึงเรียกมันว่า “ไอ้แ่ง”

“พ่อจ๋า ทำไมไอ้แ่งถึงตัวดำ ทำไมไม่ขาวเหมือนนั่งเผือกผ่อง” แก้วถามครูถุงเงิน ยอมรับชื่อของสมาชิกใหม่ที่น้องชายเป็นคนตั้งให้

“ก็ดำเหมือนเอ็งไง ไอ้แขกกะลิง” กล้วยเริ่ม จิก แก้วด้วยวาจา

“ไอ้กล้วย เอ็งน่าจะชื่อไก่อ้นะ เพราะจิกเก่งเหลือเกิน ได้โอกาสเมื่อไรเป็นจิกฆ่าเมื่อนั้น” แก้วว่ากล้วย

“นี่ อย่าทะเลาะกัน กล้วย เราก็เบา ๆ หน่อย ชอบว่าน้องอยู่เรื่อย เป็นพี่ต้องทำตัวให้น้องเกรงใจ ไม่ใช่ทำให้น้องเกลียด” ครูถุงเงินดุลูกสาวคนโต

“หนูเกลียดกล้วย” กร่างพูดขึ้น

“ข้าก็เกลียดเอ็งไอ้ตี ไอ้ลูกเจ๊ก” กล้วยว่าน้องชาย กร่างผิวขาวหน้าตาเหมือนคนจีนเพราะบรรพบุรุษของคุณนายเกลือกอพยพมาจากเมืองซัวเถา ประเทศจีน มาตั้งหลักปักฐานอยู่ในประเทศไทย

“กล้วย ขึ้นไปบนเรือนเตี้ยวันนี้ ไม่งั้นจะถูกพ่อเขี่ยน” ครูถุงเงินสั่งกล้วย

“ไม่เอา หนูกลัวผี”

“จ้ะก็ไปยืนรอที่ข้างบันไดโน้น ไป”

“ไปก็ได้” กล้วยพูดเสียงอ่อยแล้วเดินไปยืนดูอยู่ข้างบันได

“พอยังไม่ตอบหนูเลยจะทำไม้อั๊วถึงไม่ว่าเหมือนแม่ของมัน”
แก้วทวงคำตอบจากผู้เป็นพ่อ คำพินซิงตอบเสียก่อนว่า

“ก็มันเหมือนไอ้ทุยพ่อของมันไงละ ไอ้ทุยตัวดำ ไอ้แกก็เลยออกมา
ตัวดำ แต่ถ้าออกมาตัวขาว ก็แปลว่ามันเหมือนแม่”

“แล้วแก้วดำเหมือนใครละพ่อ” กร่างถามตามประสาเด็ก อยาก
รู้ว่าทำไมแก้วถึงตัวดำในเมื่อพ่อกับแม่ตัวขาว

“ดำเหมือนจ่าหละ ตอนแม่ท้องไอ้แก้วพ่อไปติจ่าหละว่าอ้อมเห็น
แต่พิน” กล้วยตอบคำถามกร่างแทนพ่อ และออกเสียง แต่ เป็น แต่

“กล้วยหยุด ไม่มีใครถามเรา” ครูอุงเงินบอกลูกสาวด้วยเสียงดุ ๆ
ตั้งแต่เมียเขาพูดว่า ไอ้แก้วดำเหมือนจ่าหละก็ยิ่งดีกว่าหน้าเหมือน
เพราะถ้าหน้าเหมือน ก็แปลว่าน้องเป็นฐู้กับจ่าหละ แล้วพ่อก็คงต้อง
อับอายขายหน้าพวกชาวบ้าน ที่เลี้ยงเมียไม่ดี ปล่อยให้มิฐู้ เขาก็
ไม่เคยพูดเรื่องจ่าหละอีก

“หยุดทำไมละพ่อ ก็หนูอยากรู้ความจริง” กล้วยเถียง รู้ว่าพ่อ
ไม่กล้าตีเพราะกล้วยเป็นหลานคนโปรดของย่า พ่อไม่เคยตีลูก พูดกับลูก
ก็เพราะ ไม่เหมือนแม่ที่ชอบเรียกลูกสาวว่า ไอ้ ที่กับลูกชายแม่จะเรียก
ชื่อเฉย ๆ หรือไม่ก็เรียก เจ้า ยิ่งกับว่าลูกชายเป็นเจ้าเป็นนายมาเกิดอย่าง
นั้นแหละ กล้วยไม่รักแม่ รักแต่พ่อ เพราะพ่อไม่ลำเอียงเหมือนอย่างแม่

“ไอ้กล้วย นี่เข้าซักจะอดใจไม่ไหวแล้วนะ เอ็งทำไม่ถึงเกะอย่างนี้
ประเดี๋ยวกก็ได้ตีต้อนรับสมาชิกใหม่เสียหรือ” คุณนายเกลือพูดอย่าง
เหลืออดเหลือทนจริง ๆ กล้วยซักจะแข็งข้อขึ้นทุกวัน

“ลองตีซิ หนูจะได้ไปฟ้องย่า” กล้วยทำทนาย ครูอุงเงินจึงบอกเมีย
อย่างเกรงใจว่า

สร้างความคิดรวบยอดมายัง

“น้องอย่าไปพูดกับแกเลย ลูกคนนี่ถูกตามใจมานานจนเสียเด็กแล้ว ไร่เราค่อย ๆ อบรมบ่มนิสัยให้แกดีขึ้นกว่านี้ แล้วพี่จะช่วยกวาดขันให้”

“น้องว่าให้ห่าง ๆ ย่าสักพักก็คงจะดีขึ้น ตามใจกันเหลือเกิน” คุณนายยังมั่นใจว่าที่กล้วยมีนิสัยพาลเถรอย่างนี้ ส่วนหนึ่งเพราะติดนิสัยนักเลงมาจากย่า แม่ผิวของคุณนายเป็นนักเลงใหญ่ที่ใคร ๆ ก็ต้องกลัว

สมัยที่คุณนายยังอยู่บ้านพ่อผิวแม่ผิว เคยเห็นความเป็นนักเลงใหญ่ของย่าได้กล้วยมาแล้ว เรื่องของเรื่องก็คือ นายแหยมหนุ่มดงน้อยได้พานางสาวผิ้งหนีมาอยู่กินกันฉันผิวเมียที่หมู่บ้านดงน้อย พ่อแม่ของผู้หญิงซึ่งอยู่หมู่บ้านหนองหญ้ารังกาสืบหาอยู่นาน กว่าจะรู้ว่าลูกสาวหนีตามใครไป เมื่อรู้แน่ชัดว่าตามหนุ่มดงน้อยมา จึงรวบรวมสมัครพรรคพวกที่เป็นนักเลงมาอุดลูกสาวคืน นางยวงวิ่งมาขอให้ครูงเงินไปช่วยพูด แต่ครูงเงินปฏิเสธเพราะเห็นว่าตนเป็นข้าราชการ หากมีเรื่องมีราวก็จะถูกทางการสอบสวน นางจันจึงรับปากแทนลูกว่า จะช่วยเหลือ แล้วก็ทำได้สำเร็จ

วันที่พ่อแม่ผู้หญิงพาพวกนักเลงประมาณสิบคนมาอุดลูกสาวไปนั้น พวกเขามีทั้งมีดทั้งไม้กระบอง พวกชาวบ้านดงน้อยไม่มีใครกล้าเข้าไปช่วยเพราะต่างก็รักตัวกลัวตาย ส่วนนายแหยมไปน่ายังไม่กลับ นางผิ้งจึงถูกอุดไปอย่างง่ายดาย ขณะที่คนพวกนั้นพานางผิ้งไป นางยวงซึ่งถูกครูงเงินปฏิเสธจึงขอร้องนางจันนักเลงใหญ่ประจำหมู่บ้านดงน้อยให้ตามไปเอาตัวลูกสะใภ้กลับมา นางจันคว้ามิดอึดได้ ได้ก็วิ่งตามพวกนักเลงหนองหญ้ารังกาไป โดยมีนางยวงและชาวบ้านดงน้อยตามมาอีก ๔ คน คุณนายเกลือกก็ตามไปช่วยแม่ผิวด้วย รวมเบ็ดเสร็จได้เจ็ดคน และเป็นผู้หญิงทั้งหมด เมื่อตามไปทัน นางจันตะโกนบอกคนพวกนั้นว่า

“เอาเมียไอ้แหยมคืนมาเดี๋ยวนี้”

นางผิ้งถูกบังคับให้เดินออกหน้า มีพ่อแม่ของหล่อนขนบข้าง

ตามด้วยพวกนักเลง ครั้นได้ยินเสียงนางจันจึงหันมาดู เห็นว่ามีคนตามมาช่วยก็รีบวิ่งเข้ามาหานางจัน แม่ผู้คุณนายเกือบบอกนางผึ้งให้หลบไปอยู่ข้างหลังตน โดยมีนางยวงและเมียครูถุงเงินขนาบข้างพวกนักเลงหนองหญ้าร้างกากรุกกันเข้ามาจะจับตัวนางผึ้ง นางจันซุ่มติดมือได้ขึ้น ประกาศเสียงดังฟังชัดว่า

“ใครซนเข้ามาจะฟันให้คอขาดเลย เข้ามาซิ แน่จริงก็เชิญเข้ามา” พวกนักเลงผู้ชายเมื่อเจอนักเลงผู้หญิงอย่างนางจันก็นึกขยาด ไม่กล้าเข้ามาแย่งตัวนางผึ้ง ต่างพากันคิดว่างานนี้มีแต่เสียกับเสีย หากพวกเขาเอาชนะนางจันได้ คนก็จะรำลึกกันว่าร้างแก่ผู้หญิง แต่ถ้าแพ้ก็จะอับอายขายหน้าไปทั่วทั้งคુંน้ำ จึงพากันยืนนิ่งอยู่กับที่ นางจันถือโอกาสนั้นพูดกับพ่อแม่ของนางผึ้งว่า

“พวกเอ็งเป็นพ่อแม่ประสาอะไร เด็กมันรักกันชอบกันก็ให้มันอยู่ด้วยกันซิ อีกหน่อยก็จะได้อุ้มหลาน คิดจะเอาลูกสาวไปใส่ตะกร้าล้างน้ำหรือยังง” ได้ยินว่าอีกหน่อยก็จะได้อุ้มหลาน พ่อแม่ของนางผึ้งก็ใจพอง คิดตรงกันว่า นางผึ้งเป็นลูกสาวคนโต น่อง ๆ ก็ยังเล็ก อีกนานกว่าจะได้ออกเหย้าออกเรือน ถ้านางผึ้งมีลูก ตนก็จะได้เป็นตาเป็นยายตั้งนี้แล้ว พ่อนางผึ้งจึงพูดกับนางจันว่า

“ถ้าอย่างนั้นแกก็ช่วยจัดการให้ไฉ่หมยมันไปทำพิธีขอมาซำก็แล้วกัน”

“ดี พูดกันรู้เรื่องอย่างนี้ก็ดี จะได้ไม่ต้องเสียดตกยางออกกัน เดี่ยวซำจะเป็นเค้าแก่ไปจัดการให้มันเอง พวกเอ็งพากันกลับไปก่อนก็แล้วกัน ช่วยส่งข่าวมาด้วยว่าจะให้ไปวันไหน”

“แล้วแต่พ่อแม่ไฉ่หมยมก็แล้วกัน” พ่อนางผึ้งบอก นางยวงจึงพูดกับพ่อตาของลูกชายว่า

“ไฉ่หมยมมันกำพร้าพ่อตั้งแต่ได้สองขวบ ซำเลี้ยงมันมาคนเดียว

ถ้ายังไงแกก็อย่าเรียกแพงนักก็แล้วกัน ข้าจน แต่ข้าก็รับรองว่าลูกข้าเป็นคนดี ยังไงเสียมันก็จะไม่ทำให้ลูกสาวของแกต้องซ้ำใจ” เป็นอันว่าทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้ด้วยดี เพราะมีนักเลงใหญ่อย่างนางจันแม่ผัวคุณนายเกลื้อช่วยออมชอม

ไอ้แฉล้มตาได้สักพักก็ลุกขึ้นยืน ร้องแแง ๆ เดินไปดูคนแม่กินด้วยความหิว นิ่งเผือกปล่อยให้ลูกกินนมจนอิ่ม แล้วจึงล้มตัวลงนอนข้างนังสำลีแม่ของมัน ไอ้แฉเดินเข้ามานอนข้างนังเผือกผ่อง ครุฑเงินจึงบอกให้ทุกคนขึ้นไปนอน เพื่อให้ควายสามตัวได้พักผ่อนหลับนอนกัน โดยเฉพาะนังเผือกผ่องที่ต้องเสียพลังไปมากจากการออกลูก

“พ่อจ๋า ควายมันเก่งกว่าคนนะ เกิดมาประเดี๋ยวเดียวก็เดินได้แล้ว ส่วนคนต้องนอนแบเบาะอยู่ตั้งหลายเดือนกว่าจะเดินได้” แก้วตั้งข้อสังเกตหลังจากขึ้นมาบนเรือนกันหมดแล้ว

“ควายมันเก่งกว่าคนก็เฉพาะเรื่องการดำรงชีวิต แต่เรื่องการพัฒนาตน คนเก่งกว่า เพราะคนเป็นสัตว์โลกชนิดเดียวที่พัฒนาตนได้ ส่วนสัตว์เดรัจฉานพัฒนาตนไม่ได้ การเกิดเป็นคนจึงประเสริฐกว่าเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน” ครุฑเงินอธิบาย

“จะเรียกว่าเก่งกันคนละอย่างได้ไหมพ่อ” แก้วถามอีก ครุฑเงินยังไม่ทันตอบ ก๊วยก็พูดแซงขึ้นว่า

“เอ็งอยากเก่งไหมล่ะ ถ้าอยากก็ไปเกิดเป็นควายซิ” ก๊วยเริ่ม จิกน้องสาวอีก แก้วจึงได้กลับว่า

“ข้าไม่ต้องเกิดเป็นควายหรอก แต่ข้าเกิดพร้อมควายก็ยิ่งดีกว่าคนเกิดก่อนควายอย่างเอ็ง”

“ดีกว่ายังไง อย่างเอ็งนะหรือจะดีกว่าข้า ไอ้แซกกะลิง”

“ก็ดีกว่าตรงที่ว่า ถึงข้าจะเกิดพร้อมควาย แต่ข้าฉลาดกว่าควาย ส่วนเอ็งเกิดก่อนควายแต่กลับโง่กว่าควาย เอ็งนะโง่กว่านังเผือกผ่อง

เสียอีก ไม่เชื่อถามแม่ดูก็ได้ จริงไหมจะแม่”

“พอที่ ๆ นี้เองสองคนจะกัดกันไปถึงไหน สงสัยจะเป็นหมามา เกิดถึงได้กัดกันอยู่เรื่อย ไปนอนกันได้แล้ว พรุ่งนี้จะได้ตื่นแต่เช้า” คุณนายเกลือออกคำสั่ง

“พัน พรุ่งนี้เองพาไอ้แ่งกับแม่และยายของมันไปหาหญ้าอ่อน ๆ กินนะ แล้วตอนเย็นก็ไปรดน้ำขอพรป่ากับลุงด้วย เอาควายเข้าคอก แต่วันหน้อยแล้วค่อยไป” ครูดูเงินสั่งน้องชาย พรุ่งนี้เช้าเขาจะพา ลูกเมียไปทำบุญที่วัดดงน้อย

ช่วงเทศกาลสงกรานต์ พวกเขาชาวบ้านจะมาทำบุญที่วัดติดกันสามวัน คือวันที่ ๑๓ ๑๔ และ ๑๕ พรุ่งนี้เป็นวันสุดท้าย ทำบุญเสร็จจึงจะ พาลูก ๆ ไปรดน้ำขอพรตากับยาย แล้วพากลับมาที่หมู่บ้านดงน้อยอีกครั้ง เพื่อรดน้ำขอพรปู่กับย่า

ตอนบ่ายของวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๙ บรรยากาศในบ้าน ของนายโชคและนางถมเต็มไปด้วยความรักความอบอุ่น เพราะลูกชาย ลูกสาวพาหลาน ๆ มารดน้ำขอพรปู่ย่าตายาย เมื่อครูดูเงินพาเมีย และลูก ๆ มาถึงได้สักพัก นายล่อซึ่งเอาควายเข้าคอกแล้ว ก็ตามมา พร้อมกับลูก ๆ คือ อำนวย จ้อย โกะ และเล็ก ส่วนนมและเกี๋ยรติยัง เล็กนัก จึงให้อยู่บ้านกับนางอนงค์ซึ่งท้องแก่มาไม่ไหว นายล่อมาถึง ได้สักครู่ นางทองหล่อ นายละออง และนายทองชุบก็ตามมาพร้อม ครอบครัวของตน ๆ

แก้วเพ็งจะเห็นป่าหล่อกับน้ำซุบเป็นครั้งแรก ส่วนน้ำองนั้นเคย เห็นหลายครั้งเพราะตอนที่ยังไม่แต่งงาน น้ำองได้ไปเที่ยวจีบสาว ๆ แถวหมู่บ้านเขาคอดหลายครั้ง ตากับยายมีลูก ๑๔ คน ตายไป ๓ คน ป่าหล่อเป็นคนโตและเป็นพี่สาวลูงอกกับแม่ ป่าหล่อมีลูก ๕ คน มากันครบทุกคน พี่นั้นทาอายุมากกว่าแก้ว ๓ ปี พี่นงคราญอายุ

สร้างความดีตราบยังมีลมหายใจ

เท่ากับกล้วย วัฒนอายุเท่ากับแก้ว เดชาอายุเท่ากับกร่าง คนสุดท้องชื่อ บุปผา อายุอ่อนกว่ากร่าง ๓ ปี ผัวป่าหล่อชื่อลุงสำราญ เป็นครูประชาบาลเหมือนพ่อของแก้ว น้ำอองมีลูก ๒ คน คือ น้อยกับแขก เมียน้ำอองชื่อน้ำเสียมหรือน้ำเหงียม ส่วนน้ำซุบก็มากับเมียชื่อน้ำกำไร เพิ่งแต่งงานกัน ยังไม่มีลูก

ป่าหล่อ น้ำออง และน้ำซุบอยู่อำเภออินทร์บุรี แต่คนละตำบลกัน พวกน้ำ ๆ หกคนที่ยังไม่แต่งงานและอยู่บ้านเดียวกับตายายช่วยกันทำอาหารเลี้ยงพี่ ๆ และหลาน ๆ มีขนมจีนน้ำยาและขนมจีนน้ำพริก ส่วนของหวานเป็นลอดช่องน้ำกะทิ พวกผู้ใหญ่แนะนำให้เด็ก ๆ รู้จักกัน แก้วรู้สึกตื่นเต้นที่รู้ว่า มีญาติพี่น้องมากมาย คิดว่าต่อไปในวันข้างหน้าเมื่อพวกหลาน ๆ โตขึ้นก็ต้องแต่งงานมีลูกมีเต้ากัน พี่นันทาโตกว่าเพื่อนอีกหน่อยก็ต้องแต่งงานและมีลูก ตากับยายก็จะได้เป็นทวด ยายบอกหลาน ๆ ว่า พวกเรามีทวดชื่อ จัน อยู่ที่บางพาน ทวดจันเป็นแม่ของยาย ตอนนี้อายุ ๑๐๑ ปีแล้ว ยังแข็งแรง ไปไหนมาไหนคนเดียวได้ ทวดอยู่กับยายหนอนซึ่งเป็นน้องสาวของยายและเป็นลูกคนสุดท้องของทวด ยายหนอนไม่ได้แต่งงาน ทวดส่งข่าวมาบอกยายว่า ก่อนเข้าพรรษาปีนี้จะลงมาเยี่ยมยาย แก้วจึงบอกแม่ว่า ถ้าทวดมาให้แม่พาแก้วมาหาทวดด้วย แก้วอยากเห็นคนอายุยืนอย่างทวด และจะถามทวดว่าทำอย่างไรจึงอายุยืน

แก้วถามยายว่าทำไมยายไม่ไปเยี่ยมทวด ทำไมให้ทวดมาเยี่ยมยาย เป็นธรรมดาที่ลูกต้องไปเยี่ยมพ่อแม่มิใช่หรือ ยายตอบว่า ปกติแล้วลูกต้องเป็นฝ่ายมาเยี่ยมพ่อแม่ ยิ่งถ้าพ่อแม่แก่มากแล้วอย่างทวด ไม่น่าจะมาเยี่ยมลูกได้ การที่ยายไม่ไปเยี่ยมทวดเพราะตั้งแต่ย้ายบ้านจากห้วยชันมาอยู่หลังตลาดของแค ยายก็อยู่แต่ในบ้าน ไม่เคยออกไปไหน แม้แต่หน้าบ้านก็ไม่เคยออกไปเพราะกลัวจะถูกปล้น รู้สึกจิตใจไม่ดีมีแต่

บุญศรี โสดีโสภา

ความหวาดกลัว และไม่คบหาสมาคมกับใคร นอกจากลูก ๆ หลาน ๆ แล้ว ยายไม่พูดไม่คุยกับใครทั้งสิ้น ส่วนทวดจั้นเป็นคนอารมณดี มีศีล มีธรรม พูดคำไหนเป็นคำนั้น ไม่ไปปดมดเท็จ ใจนักเลง ไม่เกรงคนชั่ว ไม่กลัวคนชัง ไม่นั่งนินทาใคร กินได้นอนหลับ ไม่จับผิดคนอื่น และที่สำคัญคือทวดจั้นจะไปถือศีลที่วัดทุกวันพระในช่วงเข้าพรรษา

ได้ฟังยายพูดถึงทวดจั้น แก้วรู้สึกนึกรักและอยากเห็นคนที่เป็น ยายของแม่เร็ว ๆ หากก็ยังข้องใจอยู่หนึ่งว่า ทำไมทวดจั้นชื่อเหมือน อาจั้น แก้วไม่ชอบอาจั้นกับอาจุก เพราะอาทั้งสองเกรเหมือนนกกลัว ยชอบจับกลัวกับแก้วให้ตีกัน แก้วไม่ยอมให้ทวดชื่อจั้น แต่คิดดูอีกที ก็ไม่ใช่ความผิดของทวด เพราะทวดเกิดก่อนอาจั้น เป็นความผิดของ อาจั้นนั่นแหละที่มาชื่อซ้ำกับทวด คิดไปคิดมาแก้วรู้สึกสับสน เกิด ความสงสัยว่า มันเป็นความผิดของอาจั้นจริงหรือ ธรรมดาลูกที่เกิด มาพ่อแม่จะเป็นคนตั้งชื่อให้ ไม่ใช่ลูกตัวเอง ถ้าอย่างนั้นก็เป็นความผิด ของปู่กับย่า ที่ตั้งชื่ออาจั้นให้ซ้ำกับชื่อทวดของแก้ว

๑๗

อยากเกิดเป็นเทวดา

ขณะที่ยายเล่าเรื่องทวดจั้น พวกหลานๆ ที่เป็นผู้หญิงพากันมานั่งล้อมวงฟังอย่างสงบเสงี่ยม ข้างหลานผู้ชายซึ่งมีจำนวนน้อยกว่าต่างพากันวิ่งเล่นซุกซนตามประสาเด็กผู้ชาย ฝ่ายพวกผู้ใหญ่ก็ตั้งวงคุยกันอย่างสนุกสนาน

“ทำไมยายถึงกลัวถูกปล้นล่ะ ยายมีเงินทองเป็นไ้ ๗ ซุกไว้ในเรือนหรือจ๊ะ” พี่นันทาทถามด้วยใบหน้าปมยิ้ม ยายตอบว่า

“ก็ไม่ได้มีมากมายขนาดนั้นหรอก แต่ที่ยายกลัวเพราะเคยถูกปล้นมาแล้ว”

“ถูกปล้นตอนไหน นานหรือยัง” พี่นันทาทถามอย่างสนใจ

“นานแล้ว ตั้งแต่อยู่ที่ห้วยชัน ยายกลัวมาก เลยบอกตาให้ย้ายมาอยู่หลังตลาดช่องแค่นี้ ย้ายมาแล้วยายก็ยังคงกลัว แล้วก็ขวัญเสียมาจนถึงเดี๋ยวนี้” ยายตอบ น้ำเสียงที่พูดบ่งบอกว่ายังมีความกลัวหลงเหลืออยู่

“ใจมันปล้นตอนกลางคืนหรือตอนกลางวันจะยาย” แก้วถามบ้าง

“ตอนกลางวัน กลางวันแสงๆ เลยแหละ แล้วมันก็ยิงตาเชิงน้องชายของตาตายคาที่เลย ตาเชิงอายุห่างจากตาหลายปี ยังไม่ทันได้เมียก็ถูกใจยิงตายเสียก่อน ยายยังจำภาพที่ตาเชิงถูกใจยิงตายติดตาติดใจมาจนทุกวันนี้”

“ตอนนั้นแม่ของหนูเกิดหรือยังจ๊ะ” แก้วถามอีก

“เกิดแล้ว ตอนนั้นแม่เอ็งอายุราว ๗ สิบสองสิบสามปี ผอมกะหร่อง

บุญศรี โสดีโสดา

เขี้ยว เพราะเป็นเด็กซี่โรคมาตั้งแต่เกิด เพิ่งจะมามีน้ำมีนวลตอนอายุสิบหกสิบเจ็ดนี่แหละ”

“จั้นพ่อหนูก็ต้องเกิดแล้วเหมือนกัน เพราะพ่อเป็นพี่อาเกลือไซ้หม่ย่า” อำนวนยถือโอกาสถามบ้าง ยายนิ่งเพื่อทบทวนความจำแล้วตอบอำนวนยว่า

“ตอนนั้นย่ามีลูกแปดคน มีทองหล่อ ลออพ่อเอ็ง เกลือ กลิ่นละออง ทองซุบ รวมบุญ และบานชื่น กลิ่นน้องถัดจากเกลือถูกแมวกัดตายตั้งแต่ยังแบเบาะ ตอนโจรปล้น บานชื่นอายุได้ขวบกว่า ๆ ยังไม่หย่านม”

“แล้วโจรมันไม่ยิงยายกับลูกหรือ ยายเห็นหน้ามันหรือเปล่าจ๊ะ” แก้วซັก

“ยายไม่เห็นหน้ามันหรือ เห็นแต่หลังไ่ว ๆ ตอนมันวิ่งไล่ยิงตา ตอนนั้นแม่เอ็งอยู่บ้านช่วยยายเลี้ยงน้อง ส่วนทองหล่อกับลออไปนาแต่เช้า ห่อข้าวไปกินด้วย แม่เอ็งซี่โรคเลยไปช่วยพี่ ๆ ทำนาไม่ไหว เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ถ้าเอ็งอยากจะฟังอย่างละเอียดก็ไปเรียกแม่เอ็งมาเล่าให้ฟังเพราะแม่เอ็งเห็นจะ ๆ เลย”

“หนูจะไปตามแม่เอง” กลัวยพูดขึ้นแล้วลุกเดินนวยนาตไปตามนีสัยที่ทำอะไรเรื่องซ้ำ แก้วรู้สึกไม่ทันใจ จึงลุกขึ้นแล้ววิ่งไปบอกแม่ซึ่งกำลังคุยกับป้าหล่อและเมียน้ำละอองกับเมียน้ำทองซุบอยู่หน้าบ้าน

“แม่จ๋า ยายให้มาเรียกแม่ไปเล่าเรื่องโจรปล้น”

“โจรปล้นที่ไหน” น้ำเสงี่ยมกับน้ำกำไรถามขึ้นพร้อมกันด้วยท่าทางตกใจ

“ที่บ้านเก่ายายก่อนย้ายมาอยู่ที่นี่” แก้วตอบ แม่จึงลุกตามแก้วมาป้าหล่อและน้องสะใภ้สองคนก็ลุกตามมาด้วย

“เอ็งช่วยเล่าเรื่องโจรปล้นบ้านที่ห้วยชันให้หลาน ๆ ฟังหน่อย ซ้ำซັก

สร้างความคิดรวบยอดยังมีลมหายใจ

จะลืม ๆ แล้ว จำได้แต่ว่าข้ากั้วจนขวัญเสียมาจนบัดนี้” ยายบอกแม่

“แต่ข้าหาลืมไม่ จำได้แม่นยำเขี้ยวละ ถ้าอย่างนั้นข้าก็จะเล่า พี่หล่อ เสงี่ยม และกำไรละอยากฟังหรือเปล่า” แม่ถามพี่สาวและน้องสะใภ้ เมื่อป้าและน้ำสะใภ้อีกสองคนบอกว่าอยากฟัง แม่จึงนั่งลงกลางวงติดกับยายแล้วบอกพวกเด็ก ๆ กระเียบไปนั่งให้ชิด ๆ กันจะได้ให้ป้าหล่อและน้ำสะใภ้ฟังด้วย จากนั้นแม่จึงเริ่มต้นเล่าว่า

“วันนั้นเป็นวันเลือกตั้งผู้แทน พี่หล่อกับทิดออออกไปทำนากัน แต่เช้า ส่วนข้าช่วยแม่เลี้ยงน้องอยู่บ้าน”

“เพราะไปทำนากับแม่และน้ำออไม่ไหว ยายบอกว่าน้ำเกลือตัวผอมกะหร่อง เป็นเด็กขี้โรคมาตั้งแต่เกิด” พี่นงคราญซึ่งนั่งติดกับกล้วยพุดล้อมเลียนแม่ ด้วยว่ารอโอกาสที่จะพูดมานาน แม่ค้อนใส่หลานแล้วจึงพูดขึ้นว่า

“ถึงข้าจะขี้โรคแต่ข้าก็สวยที่สุด สวยกว่าแม่เอ็ง สวยกว่าลูกสะใภ้ของยายด้วย”

“เอาเถอะ ๆ ข้ายอมให้เอ็งสวยกว่าข้าทั้งที่ความจริงข้าสวยกว่าเอ็ง ไม่เชื่อไปตามครูสำราญดูก็ได้” ป้าหล่อพูดยิ้ม ๆ

“ถ้าไปตามทิดซุบเขาก็ต้องว่าข้าสวยกว่า” น้ำกำไรพูด นอกจากไม่ยิ้มแล้วยังหน้าบึ้งอีกด้วย คงจะโกรธแม่ แก้วเลยรู้สึกไม่ชอบหน้าเมียหน้าทองซุบขึ้นมาทันที ส่วนน้ำเสงี่ยมนั่งสงบเสงี่ยมสมชื่อ ในสายตาของแก้ว น้ำเสงี่ยมสวยที่สุด แม้จะสวยน้อยกว่าแก้วนิดหนึ่งก็ตาม ยายคงจะรำคาญลูกสาวและลูกสะใภ้ จึงตัดสินว่า

“พวกเอ็งไม่ต้องเถียงกัน ข้านี้แหละสวยที่สุด” บรรดาหลานสาวที่นั่งล้อมวงอยู่พากันประท้วงด้วยการกรีดเสียงออกมาพร้อม ๆ กันว่า

“ไม่จริง หนูสวยที่สุด!” ลูกชายกับลูกเขยที่กำลังคุยอยู่กับตาพากันหันมาทางเสียงนั้น ตาสงเสียด ๆ ถามมาว่า

“เกิดอะไรขึ้น หรือว่าพวกเชิงถูกผีเข้า” แก้วรีบลุกขึ้นมาหาคาแล้วรายงานว่า

“ตาจำช่วยตัดสินด้วย แม่ ป้า และน้ำกำลังเถียงกัน ต่างคนต่างว่าตัวเองสวยที่สุด ยายจึงช่วยตัดสินว่า ยายสวยที่สุด พวกหนูก็เลยพากันกรีดเสียงประท้วง ตาไปช่วยตัดสินหน่อยว่า หนูสวยที่สุดนะตานะ” เด็กแก่แดดประจบคนเป็นตา

“ยายถม แกพูดอย่างทีหลานมันบอกจริงหรือ” ตาถามยาย

“จริง ข้านี้แหละสวยที่สุด หรือแก้วว่าไม่จริง” ยายเซ็ดหน้าถาม

“ไม่จริงไม่จริง” หลานยายหลานย่าพากันประท้วงอีก คราวนี้เสียงดังกว่าเดิมจนลูกสาวและลูกสะใภ้ต้องใช้มืออุดหู

“เอาละ ๆ ข้าจะตัดสินให้ ยายถมแกฟังนะ” ตาบอกยายก่อนแล้วจึงบอกหลานทีหลังว่า

“หลานทุกคนก็ต้องฟังไว้ โดยเฉพาะเจ้าแก้ว”

“จะตา หนูกำลังฟังอยู่” แก้วรู้สึกรักตามากขึ้นเพราะตาเรียกแก้วว่า เจ้าแก้ว ไม่ใช่ ไอ้แก้ว เหมือนที่แม่เรียก

“ในเมื่อเชิงขอให้ตาช่วยตัดสิน ตาก็จะตัดสินไปตามความเป็นจริง ซึ่งอาจจะไม่มีใครเห็นด้วย แต่ตาก็ไม่เดือดร้อน ทุกวันนี้คนส่วนใหญ่เขาไม่อยู่กับความจริงกันแล้ว แต่ก็ไม่เป็นไร ใครอยากหลอกตัวเองก็ช่างเขา แต่ตาไม่หลอกตัวเอง แล้วก็ไม่ได้หลอกคนอื่นด้วย เพราะตาไม่อยากตกนรก คนเดี๋ยวนี้มันหลอกลวงกันเหลือเกิน ไม่มีศีลธรรม ก่อกรรมทำชั่วกันไม่พัก ...”

“ตาจำ ตาจะบ่นอีกนานไหม ถ้านานหนูจะขอไปกินขนมจีนสักสองจานก่อน แล้วค่อยมาฟัง” กลัวยถามตา อำนวยช่วยสนับสนุนว่า

“หนูก็หิวเหมือนกัน ถ้าตาจะพูดอีกนาน หนูก็ขอไปกินขนมจีนก่อน” เป็นครั้งแรกที่อำนวยเห็นพ้องต้องกันกับจอมอันธพาล ตาพูด

กับอำนาจว่า

“ไปไม่ได้ ปู่ไม่อนุญาตให้เอ็งไป เพราะกำลังจะสอนพวกเอ็งทั้งหมดนี้แหละ รวมทั้งย่าเอ็งด้วย” ตาพูดท่าทางซึ่งขังจนพวกหลานออกจะกลัว ๆ ส่วนยายกับลูกสาวและลูกสะใภ้ถึงกับหน้าม้อยเลยที่ได้ยว

“งั้นตาก็รีบ ๆ สอนแล้วกัน หนูหิวแล้ว” กลัวยพูดอย่างไม่สบอารมณ์

“หิวก็ต้องอดทน จำที่ตาสอนนะว่า คนจะดีต้องมีความอดทน ต้องอดได้ ทนได้ ถึงจะดีได้ ถ้าอดไม่ได้ ทนไม่ได้ ก็ดีไม่ได้”

“ดีไม่ได้แล้วจะเป็นยังงั๊วะปู่” อำนวยถามเพราะอยากรู้จริง ๆ

“ก็ชั่วนะซี คนที่เอาดีไม่ได้ก็จะตกไปในทางชั่ว ประพฤติชั่ว ทำตัวเหลวไหลไร้สาระ ชีวิตก็จะหมดดี มีแต่ชั่วร้าย พอตายก็ต้องไปตกนรก”

“แล้วคนกินเหล้าเวลาตายต้องไปตกนรกใหม่จะปู่ พ่อหนูกินเหล้าเกือบทุกวัน หนูไม่อยากให้พ่อตายไปตกนรก” ตาจึงหันไปพูดกับลูกสาวว่า

“ออ ลูกสาวเอ็งบอกว่า เอ็งกินเหล้าทุกวัน จริงหรือ”

“พ่ออย่าไปเชื่อมัน นังลูกคนนี้นมันปากเสีย” ลูกสาวลูกสาว

“ไม่รู้ว่ามีใครปากเสียกันแน่ แต่ข้าว่าคนที่พูดไม่จริงนั่นแหละ ปากเสีย ลูกมันเป็นห่วงไม่อยากให้เอ็งตกนรก ยังไปว่ามันอีก” คราวนี้ลูกสาวไม่ตอปากต่อคำ เพราะเห็นว่ายิ่งพูดก็ยิ่งเข้าเนื้อ

“ตาไซค์ แกจะตัดสินว่าข้าสวยที่สุดก็รีบตัดสินซะ” ยายบอกตา แก้วรีบพูดแซงขึ้นว่า

“ตาตัดสินให้หนูสวยที่สุดก็หมดเรื่อง หนูจะได้ฟังแม่เล่าเรื่องโจรปล้น”

“แต่ถ้าตาตัดสินใจไม่ถูกวาระหว่างยายกับไอ้แก้วใครสวยกว่า ตาก็ให้หนูสวยที่สุดก็แล้วกัน เพราะยายแก่แล้ว ไอ้แก้วก็ยังเด็ก ส่วนหนูกำลังโตเป็นสาวจึงต้องสวยที่สุด” พี่นันทาช่วยตาตัดสินใจ

“เออ ที่เอ็งพูดมามันก็ถูกของเอ็ง แต่ไม่ถูกของข้า เพราะข้ากำลังจะตัดสินอยู่เดี๋ยวนี้ว่า **บ้ำทั้งตระกูล**” ตาเน้นคำว่า **บ้ำทั้งตระกูล**

“ข้าไม่เกี่ยวนะ เพราะข้าเป็นสะไภ้ ไม่ใช่คนในตระกูล” น้ากำไรพูดออกตัวเสียงแปร้น ๆ แก้วยังรู้สึกซังน้ำหน้าหน้าสะไภ้คนนี้ขึ้นมาทันที ถ้าแก้วเป็นตาจะบอกน้ากำไรว่า “**ข้าก็ไม่อยากให้อเอ็งมาอยู่ในตระกูลของข้าเช่นกัน**”

“พ่อ ทำไมไม่ดาเจ็บถึงปานนี้ล่ะ พวกข้าแค่พูดเล่น ๆ กัน แต่ข้าก็เชื่อจริง ๆ ว่าข้าสวยที่สุด” ป้าหล่อตัดพ้อตา แมริบสนับสนุนว่า

“นั่นซิ พ่อไม่น่าด่าลูกหลานแรง ๆ อย่างนี้ แล้วยแม่ทำไมถึงนั่งอยู่ได้ หรือว่ายอมรับที่พ่อด่า” ยายพูดเสียงสะบัด ๆ ว่า

“เรื่องอะไรข้าจะยอมรับ ตาโชค นี่แกไม่รู้หรือว่า ผู้หญิงทุกคนต่างก็คิดว่าตัวเองสวยที่สุดด้วยกันทั้งนั้น พวกเอ็งว่าจริงไหม” ยายถามลูก ๆ และหลาน ๆ ส่วนสะไภ้เขาว่าไม่ได้เป็นคนในตระกูล ยายจึงไม่ถาม

“จริงจ๊ะ” ทุกคนยอมรับอย่างหน้าขึ้นตาบาน

“เอาละ ๆ ฟังกันให้ดี ๆ นะ ทั้งลูกทั้งเมียและหลาน ๆ ทุกคน” ตาพูดอย่างอดทนและอดกลั้น เพราะเพิ่งสอนพวกเขาไปหยก ๆ ว่าต้องอดได้ ทนได้ จึงดีได้

“ลูกสะไภ้ด้วยจ๊ะ” น้าเสงี่ยมซึ่งไม่พูดไม่จามานาน พูดเป็นครั้งแรก เพราะกลัวพ่อผิวจะไม่ให้ฟัง ส่วนน้ากำไรยังคงทำหน้าที่เยอหยิ่งเหมือนกับว่าสิ่งที่ตากำลังจะพูดนั้นไร้สาระ แก้วรู้สึกทนมไม่ไหวอีกต่อไป จึงจงใจถามตาว่า

“แล้วคนที่ไม่อยากฟังต้องลุกไปนั่งที่อื่นใหม่จ๊ะ”

“ไม่อยากฟังก็ต้องฟัง เพราะเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนต้องรู้ เจ้าแก้วเอ็งอย่าพูดให้มากนัก ตาชักรำคาญแล้ว” ตาบอกแก้วตรง ๆ

“แม่บอกหนูว่า ฝีเจาะปากมาให้พูดก็ต้องพูด ไม่พูดได้ยังไงละตา”
เด็กแก่แดดพูดไปได้เรื่อย ๆ

“พอแล้ว ๆ เจ้าแก้วเอ๊ย ตาซึกจะเวียนหัวกับเอ็งแล้วนะ” ตาโบกไม้
โบกมือห้ามคนช่างพูด

“ไอ้เด็กบ้าไม่มีมรรยาท สงสัยพ่อแม่ไม่เคยสั่งสอน” นางกำไร
ดำแก้วแล้วมิหนำ ยังลุกลามไปถึงผู้บังเกิดเกล้าของแก้วอีกด้วย หากโต
กว่านี้แก้วจะลุกขึ้นไปตบปากน้ำสะใภ้ให้กินน้ำพริกไม่ได้ไปสักสองเดือน
แต่เนี่ยยังเป็นเด็กตัวเล็กนิดเดียว จึงไม่กล้า เพราะกว่าจะได้ตบเขา ก็อาจ
จะถูกเขาตบจนสลบคามือก็เป็นได้ “ฝากไว้ก่อนเถอะนางววยร้าย ข้าโต
เมื่อไรจะมาเอาคืน” แก้วผูกอาฆาตเมียหน้าชาย

“กำไร มันไม่มากไปหน่อยหรือ ขนาดข้านั่งหัวโตอยู่เนี่ย เอ็งยัง
บังอาจมาดำซ้ำว่าไม่สอนลูก ก็แล้วพ่อแม่เอ็งเคยสั่งเคยสอนเอ็งบ้าง
ไหม เอ็งถึงได้แสดงกิริยารวจาก้าวร้าวออกมาต่อหน้าพ่อผัวแม่ผัว
อย่างนี้” คุณนายเกลื่อนว่าน้องสะใภ้

“เออหนอ น้ำทองซุบไม่น่าไปคว่ำผู้หญิงที่สวยแต่รูปจวบไม่หอม
มาเป็นเมียเลย พับผ่าซี” ฟีนงคราญพูดลอย ๆ แต่ตั้งใจว่าเมียหน้าชาย
น้ำกำไรขยับปากจะโต้ตอบ แต่ถูกตาห้ามไว้

“ซ้าก่อน ๆ เอ็งไม่ต้องไปต่อกลอนกับพวกบ้าทั้งตระกูลหรือก
โบราณท่านสอนไว้มิใช่หรือว่า อย่าถือคนบ้า อย่าว่าคนเมา ถ้าเกิด
พวกเขาลุกฮือขึ้นมาทำร้าย เอ็งก็จะเจ็บตัวเสียเปล่า ฉะนั้นเพื่อความ
ปลอดภัยในชีวิต เอ็งลุกไปนั่งข้าง ๆ เจ้าทองซุบก็แล้วกัน จะได้หมดเรื่อง
หมดราว” น้ำกำไรคงจะเห็นจริงตามที่ตาพูด จึงลุกขึ้นเดินสะบัดก้น
ไปหาน้ำทองซุบ แล้วเลยได้เป็นคนสวยที่สุดในกลุ่ม เพราะมีแต่พวก
ผู้ชาย น้ำกำไรลุกออกไปแล้ว ตาจึงพูดขึ้นว่า

“เอาละ ทีนี้ซ้าก็จะเทศน์สอนพวกเอ็ง” แก้วอดเอียงไม่ได้ จึง

แอบเถียงในใจว่า “ตาไม่ได้เป็นพระจะเทศน์ได้ยังไง”

“ทุกคนจำไฉนนะ คนเราเมื่อโตเป็นหนุ่มเป็นสาวก็หล่อก็สวยด้วยกันทั้งนั้น แต่พอแก่เฒ่าลงก็หาความหล่อความสวยไม่ได้ เพราะเนื้อหนังมังสามันเหี่ยวมันยุบยุ่ยไปทั้งตัวหาความเจริญตาเจริญใจไม่ได้ แก่แล้วก็ต้องตาย เมื่อตายกายก็เน่าเปื่อยผุพังส่งกลิ่นเหม็นน่าสะอิดสะเอียน เป็นอย่างนี้เหมือนกันหมดทุกรูปร่างทุกนาม ฉะนั้นอย่าไปหลงไหลใซชอนว่า *ข้าสวยที่สุด* เหมือนที่พวกเอ็งนั่งเถียงกันอยู่ที่นี่ เพราะมันไม่มีสาระและไม่เกิดประโยชน์ใดแต่ประการใด ขอให้จำใส่ใจไว้เลยว่า *ความสุขไม่คงที่ แต่ความดีนี่คงทน* อย่าไปสนใจในความสวยความงามให้มากนัก สนใจความดีดีกว่า เพราะความดีนั้นประเสริฐล้ำเลิศกว่าความสุขความงาม ความสุขอยู่กับเราไม่เท่าไรก็ไปเสียแล้ว ส่วนความดีจะอยู่กับเราตลอดกาลนาน ตายแล้วก็ยังตามเราไปปรโลกได้ด้วย”

“ปรโลกคืออะไรหรือจะตา” แก้วถามอย่างสนใจ

“ปรโลกก็คือโลกหน้า โลกที่เราอยู่ในปัจจุบันเรียกว่าโลกนี้ เมื่อเราตายจากโลกนี้ก็จะไปเกิดในปรโลก คือโลกหน้า” ตาอธิบาย

“ถ้าอย่างนั้นคนที่ตายไปตกรราก็แปลว่า เขาไม่ได้ไปเกิดในปรโลกใช่ไหมจะปู่” อำนวยถาม

“คนที่ตายไปตกรราก็แปลว่า นรกเป็นปรโลก คือเป็นโลกหน้าของเขา แสดงว่าตอนมีชีวิตอยู่เขาก่อกรรมทำชั่ว พอตายลงก็มีนรกเป็นโลกหน้าที่เขาจะต้องไปเกิด ส่วนคนที่ทำความดีก็มีสวรรค์เป็นโลกหน้า พอตายก็ไปเกิดบนสวรรค์ซึ่งมีแต่ความสุขสนุกสนาน ถ้าเกิดเป็นผู้ชายเขาเรียกว่า เทวดา ถ้าเป็นผู้หญิงเรียกว่า นางฟ้า”

“แล้วถ้าเป็นกะเทยล่ะตา เรียกว่าอะไร” พันหนาทถาม

“อันนี้ตาก็ไม่รู้เหมือนกัน เขาเล่ากันสืบ ๆ มาว่าบนสวรรค์มีแต่

พวกเทวดากับนางฟ้า ส่วนกะเทยไม่รู้ว่ามีหรือเปล่า อาจจะมีหรือไม่มีก็ได้” ตาตอบแบบแบ่งรับแบ่งสู้

“ถ้าหนูตายหนูจะขอไปเกิดบนสวรรค์ จะไปดูว่ามีกะเทยหรือเปล่า” กลัวยพุดขึ้น

“มันไม่ใช่เรื่องที่จะขอกันง่าย ๆ หรอกหลานเอ๊ย เอ็งจะไปขอกะใครล่ะ”

“ก็ขอกะพระอินทร์ไงตา พ่อเล่าให้พวกหนูฟังอยู่บ่อย ๆ ว่า พระอินทร์เป็นหัวหน้าเทวดาบนสวรรค์ ท่านคงจะใจดี หนูขอแค่นี้ท่านคงไม่ว่าอะไร”

“ถ้าขอได้ใคร ๆ ก็ไปสวรรค์กันหมดนะซิ แบบนี้ยมบาลก็ไม่มีการทำ เพราะไม่มีใครไปเกิดในนรก มันเป็นไปได้หรือหลานเอ๊ย”

“ปู่หนูอยากเกิดเป็นยมบาล” อำนวยว่า

“เอ็งนี่มาแปลก ทำไม่ถึงอยากเกิดเป็นยมบาลล่ะ มีแต่คนเขาอยากเกิดเป็นเทวดา เป็นนางฟ้ากัน”

“หนูจะได้ช่วยพ่อเวลาพ่อไปตกรนกลงล่ะปู่ ก็คนที่กินเหล้า ตายไปต้องตกรนกลง ถ้าพ่อไปเจอยมบาลที่ไม่ใช่ลูกก็จะถูกลงโทษ หนูถึงอยากเป็นยมบาลจะได้ช่วยพ่อ” เด็กหญิงพุดด้วยรักและเป็นห่วงผู้เป็นพ่อ

“ปู่ดีใจที่เอ็งเป็นลูกกตัญญู แต่ปู่จะบอกว่า เอ็งทำอย่างนั้นไม่ได้หรอก เพราะคนเราเวียนว่ายตายเกิดกันหลายภพหลายชาติ ชาตินี้เป็นพ่อลูกกัน แต่พอตายลงก็ต่างคนต่างไปตามกรรมของตน สมมุติว่าพ่อเอ็งตายไปเกิดเป็นหมา แต่เอ็งยังไม่ตาย เมื่อมีคนมาบอกว่าหมาตัวนี้เป็นพ่อเอ็ง เอ็งจะยอมรับไหมล่ะ”

“ใครจะยอมรับล่ะปู่ หมาก็ส่วนหมา คนก็ส่วนคน” อำนวยตอบ

“ก็เหมือนกันนั่นแหละ ถ้าพ่อเอ็งไปตกรนกลง แล้วเอ็งไปเกิดเป็นยมบาล ก็จำกันไม่ได้แล้วเพราะความเป็นพ่อเป็นลูกกันมันสิ้นสุดลง

ตั้งแต่ตอนตายนั้นแล้ว ถ้าจำกันได้คงวุ่นวายพิลึก”

“จริงด้วย งั้นหนูไม่เกิดเป็นยมบาลแล้วละ เกิดเป็นเทวดาดีกว่า”
อานวยว่า

“หนูก็จะเกิดเป็นเทวดา” ฟีนงคราญบอกตา และแล้วทั้งหลายหนู
หลานตาก็พูดขึ้นพร้อมกันโดยมิได้นัดหมายว่า

“หนูก็จะเกิดเป็นเทวดา”

“อ้าว ไม่อยากเกิดเป็นนางฟ้ากันแล้วหรือ ก็เมื่อตะกี้อย่างงั้น
สวยที่สุดอยู่แล้ว” ตาพูดยิ้มๆ

“ก็ตาพูดอยู่หยกๆ ว่าความสวยไม่คงที่ แต่ความดีนี้คงทน
หนูก็เลยไม่อยากสวยแล้ว หนูจะเพียรทำความดี จะได้ไปเกิดเป็น
เทวดาอยู่บนสวรรค์ แล้วตาล่ะอยากเกิดเป็นอะไร” ฟีนนทาถาม

“ถ้าเลือกได้ ตาขอเลือกไม่เกิด” พ่อคุณนายเกลือพูดเสียงดัง
ฟังชัด

๑๘

เล่าเรื่องถูกใจรปลัน

คำตอบของนายไซคทำให้ทุกคนในที่นั้นนั่งเสียบกริบ ผู้ใหญ่สี่คนพอจะเข้าใจในสิ่งที่เขาพูด เพราะเคยฟังพระเทศน์เรื่องทำนองนี้มาบ้างแล้ว ส่วนเด็ก ๆ แปรคนนั้นคิดต่างกัน นันทาคิดว่า ตาคงจะหลงเพราะตาแก่แล้ว กลัวภัยกับนงคราญคิดว่า ตาพูดเล่น อำนวยกับวัฒนาคิดว่า ตาคงเบื่อโลก ส่วนจ้อยกับน้อยฟังไม่รู้เรื่องมาตั้งแต่ต้นเนื่องจากยังเด็กเกินไป เท่าที่ฟังมาพอจะรู้เรื่องเดียวคือ หนูสวยที่สุด นอกนั้นไม่รู้เรื่อง แต่การนั่งฟังตากับพวกพี่ ๆ เถียงกันก็สนุกดี

สำหรับเด็กแก่แดดที่ชื่อแก้ว ฟังแล้วศรัทธาต้ายิ่งนัก แม้จะยังไม่เข้าใจว่า การไม่เกิดนั้นดีอย่างไร หากก็เชื่อว่าต้องดีกว่าการเกิดเป็นเทวดาหรือเป็นนางฟ้าอย่างแน่นอน ตาถึงได้เลือกการไม่เกิด เด็กหญิงคิดว่าเมื่อโตกว่านี้จะมาขอคำอธิบายจากผู้เป็นตาว่า การไม่เกิดนั้นดีอย่างไร และต้องทำอะไรจึงจะไม่ต้องเกิด คิดดังนี้แล้วแก้วจึงถามขึ้นว่า

“ตาเทศน์จบหรือยังจ๊ะ หนูอยากฟังแม่เล่าเรื่องถูกใจรปลัน”

“ถ้ายังไม่จบไว้เทศน์ต่อปีหน้าก็ได้นะตา เผื่อว่าพวกหนูจะเข้าใจมากกว่านี้ โตขึ้นอีกปีอาจฉลาดขึ้น” วัฒนาบอกตา นายไซคจึงสัพยอกหลานสาว ซึ่งเป็นลูกคนที่สามของลูกสาวคนโตว่า

“แนใจนะว่าถ้าโตขึ้นจะฉลาดขึ้น ไม่ใช่เข้าตำรา ยิ่งเรียนยิ่งโง่ยิ่งโตยิ่งเซ่อ นะ”

“แหม! หลานตาที่ต้องฉลาดเหมือนตาซิ ไม่งั้นจะเป็นหลานตาได้ยังไง” แก้วแก้คำให้วัฒนา

“เจ้าแก้ว เอ็งไม่ต้องมาขอตาหรอก ตาไม่มีสมบัติจะให้เพราะได้แบ่งลูก ๆ ไปหมดแล้ว” ตาพูดยิ้ม ๆ รู้สึกเอ็นดูหลานสาวคนนี้ ที่ช่างเจรจา ท่าทางจะไปได้ไกลทั้งในทางโลกและทางธรรม

“ตาให้หนูแล้วจะ เป็นสมบัติที่มีค่าที่สุดในโลกเลย ขอบคุณตา มากจ๊ะ” พูดพร้อมกับกราบลงตรงหน้าตานั่ง

“ตาให้อะไรเอ็งล่ะ จำได้ว่ายังไม่เคยให้อะไรหลานสักคนเดียว ได้แต่แม่เมตตาและอุทิศส่วนกุศลให้หลังจากที่สวดมนต์ภาวนาเสร็จ ทำอย่างนี้ทุกวันแล้วก็สอนลูก ๆ ให้ทำตาม” นายโชคนึกไม่ออกจริง ๆ ว่าเคยให้อะไรหลานคนนี้

“ตาให้หนังเผือกผ่องใสละ มันเป็นสมบัติที่มีค่าที่สุดในโลกของพวกเรา แม่บอกว่าหนังเผือกผ่องเกิดพร้อมหนู ตาช่วยแม่เมตตาให้มันด้วยนะจ๊ะ เพราะมันก็เป็นหลานตาเหมือนกัน”

“นี่เอ็งนับญาติกับควายด้วยหรือไอ้แก้ว ไม่มากไปหน่อยหรือ ข้าไม่เอาด้วยหรอกนะ ข้านับเอ็งเป็นญาติแต่ไม่นับควายเอ็ง” นางคราญพูดชัดขึ้น

“ควายมันก็มีหัวใจเหมือนคนนั่นแหละ หนูรู้ ฟังไม่ได้เป็นเด็ก เลี้ยงควายเหมือนหนู ถึงได้ไม่รู้ ตาช่วยแม่เมตตาให้หนังเผือกผ่องเหมือนที่แม่ให้ลูก ๆ หลาน ๆ ด้วยนะตาจ๋า” แก้วประจบตา นางคราญจึงค้านว่า

“เอ็งจะบ้าหรือไอ้แก้ว มีอย่างไหนจะให้แม่เมตตาให้ควาย ควายมันเป็นสัตว์เดรัจฉานจะแม่ให้มันได้อย่างไร มีแต่เขาแม่ให้คนไข้ใหม่ตา” นายโชคจึงต้องอธิบายให้ลูกสาวคนที่สองของลูกสาวคนที่หนึ่งฟังว่า

“เอ็งเข้าใจผิดแล้วหลาน ฟังนะ ตาจะอธิบายให้ฟัง การที่เอ็งแบ่งแยกระหว่างคนกับควาย เห็นว่าควายเป็นสัตว์ เพราะเอ็งมองในทางโลก แต่ถ้ามองในทางธรรมแล้ว ทั้งคนทั้งควายต่างก็เป็นสัตว์ด้วยกันทั้งนั้น เพราะยังต้องเวียนว่ายตายเกิดต่อไปอีกไม่รู้กี่ภพกี่ชาติ ออย่า

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

ว่าแต่คนหรือควายเลย แม้เหล่าเทวดา มาร พรหมทั้งหลายก็ยังต้องเกิดอีก จึงรวมเรียกว่า สัตว์ ซึ่งแปลว่า ผู้ซึ่ง เพราะต้องเกี่ยวข้องกับโลกคือ ต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตาย มีแต่พระอรหันต์เท่านั้นที่ไม่เรียกว่าสัตว์ เพราะท่านสิ้นภพชาติแล้ว คือไม่ต้องเกิด ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บ ไม่ต้องตายอีกต่อไป”

“อย่างนี้เมื่อเราถึงได้เลือกไม่เกิด” แก้วเข้าใจอย่างฉับพลันโดยไม่ต้องรอให้โตกว่านี้

“จันเราก็แม่เมตตาให้ความายได้ อย่างที่ไอ้แก้วพูด ใช่ไหมตา” นางความผู้ชาญฉลาดไม่แพ้สาวเริ่มเข้าใจ

“ได้ซี เพราะเมื่อแม่เมตตาเราจะขึ้นต้นด้วยคำบาลีว่า **สพฺเพ สุตฺตา สุขี โหนตุ**”

“แปลว่าอะไรจะปู่ แล้วทำไมต้องขึ้นต้นด้วยคำบาลี” อำนวยถามคนเป็นปู่จึงตอบว่า

“**สพฺเพ สุตฺตา สุขี โหนตุ** แปลว่า ขอให้สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงจงมีความสุข คำว่า สัตว์ ในที่นี้หมายรวมถึงคน สัตว์เดรัจฉาน เทวดา มาร พรหม แต่ไม่รวมพระอรหันต์ และที่ต้องขึ้นต้นด้วยคำบาลี เพราะบาลีเป็นภาษาที่พระพุทธเจ้าทรงใช้ในกาลเผยแผ่พระพุทธศาสนา เมื่อเรายอมรับนับถือพระพุทธศาสนา เราจึงรับภาษาบาลีมาด้วย” นายโชคอธิบายให้หลานฟัง เขาถือเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ ปู่ย่าตายายที่ต้องปลูกฝังสั่งสอนเรื่องคุณงามความดีให้แก่ลูกหลาน

“โตขึ้นหนูจะเรียนภาษาบาลีเอาไว้สั่งสอนลูกหลานเหมือนอย่างตา” แก้วพูดอย่างจริงใจเกินวัยเด็กหกขวบ

“เป็นอันว่าเราแม่เมตตาให้สัตว์เดรัจฉานได้ เพราะฉะนั้นตาต้องช่วยแม่เมตตาให้นั่งเผือกฝ่องของหนูด้วย” แก้วสรุป

“เอ็งแม่เองก็ได้เพราะตาสอนลูกทุกคนให้สวดมนต์แม่เมตตาทุกวัน

พวกเอ็งทำกันหรือเปล่า” คราวนี้เขาถามลูกสาวสองคนกับลูกสะใภ้
หนึ่งคนที่นั่งอยู่ด้วย

“พ่อไ้ก้ล้วยเขาทำเผื่อฉันทุกคืนเลยจ๊ะ” คุณนายเกลือรายงาน
เป็นคนแรก

“ครูสำราญเขาก็ทำเผื่อฉันทุกคืนเหมือนกัน” นางทองหล่อ
รายงานเป็นคนที่สอง

“แล้วเจ้าละของล่ะ” เขาถามเมื่อเห็นลูกสะใภ้ไม่รายงาน
นางเส็งยมจึงต้องรายงานให้พ่อผัวฟังว่า

“บางคืนก็ทำ บางคืนก็ไม่ได้ทำจ๊ะ”

“นี่ก็แปลว่าพวกเอ็งสร้างความคิดด้วยการให้ผัวสวดมนต์แทน
อย่างนั้นใช้ไหม พุดอีกอย่างก็คือให้คนอื่นสร้างความคิดแทน” เขาพุด
ยังไม่ทันจบ ลูกสาวที่ชื่อเกลือก็ท้วงขึ้นว่า

“คนอื่นที่เหนกัน ผัวกับเมียถือเป็นคนคนเดียวกันตามกฎหมาย
เพราะฉะนั้นผัวทำดีก็เท่ากับเมียทำด้วย แต่ถ้าทำชั่วผัวทำคนเดียว
ไม่เกี่ยวกับเมีย”

“เอ็งก็พุดเอาแต่ได้นะ แต่มันสวนทางกับความจริง ที่ว่าสวนทาง
เพราะเราทำกรรมแทนกันไม่ได้ เปรียบง่าย ๆ ก็คืออการกินข้าว เอ็งหิว
เอ็งก็กิน พอกินแล้วเอ็งก็อิ่ม ทีนี้ถ้าเอ็งหิวแต่ให้ครูอุงเงินกินแทน แล้ว
เอ็งจะหายหิวหรือเปล่าล่ะ” นายโชคถามลูกสาว คุณนายเกลือยัง
ไม่ทันได้ตอบ ลูกสาวคนโตของพี่สาวก็ถามผู้เป็นตาว่า

“ตา แล้วพวกหนูจะได้ฟังน้ำเกลือเล่าเรื่องถูกใจปล้นใหม่
รอฟังมานานแล้ว”

“อยากฟังเรื่องถูกใจปล้น” สาวน้อยอีกเจ็ดคนพุดขึ้นพร้อมกัน

“เฮลละ ๆ ถ้าอย่างนั้นตาก็จะย้าเป็นครั้งสุดท้ายให้ลูก ๆ หลาน ๆ
ฟังว่า เกิดเป็นคนต้องสร้างความคิดเข้าไว้ เพราะความคิดและความชั่ว

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

ติดตามตัวไปโลกหน้าได้ ส่วนยศถาบรรดาศักดิ์ ตามไปไม่ได้ จำใส่ใจไว้ นะลูกเอ๋ยหลานเอ๋ย”

“สาธุ” ลูกหลานยกมือขึ้น สาธุ ส่วนนางถมนอกจากไม่สาธุแล้วยังค้อนให้ผิวอีกด้วย นายโชคไม่สนใจเพราะเมียก็คือเมีย หลังจากถูกใจปล้นคราวนั้นแล้ว เมียเขาก็เปลี่ยนจากคนอารมณ์ดีเป็นคนอารมณ์ร้าย โกรธง่าย หงุดหงิด และมีอาการหวาดกลัวอยู่เป็นนิตยตั้งแต่ย้ายจากห้วยซันมาอยู่หลังตลาดช่องแค นางไม่เคยออกจากบ้านไปไหนแม้สักครั้ง ต้องการสิ่งใด ไม่ว่าจะป็นอาหารหรือข้าวของเครื่องใช้ก็ให้เขาบ้าง ลูก ๆ บ้าง ออกไปซื้อหามา แต่ถึงจะไม่ออกนอกบ้านนางก็ซื้อทองหนักหลายสิบบาทเก็บสะสมไว้ คนที่ทำหน้าที่ถือเงินไปซื้อทองก็คือ ลูกสาวคนที่ชื่อเกลื้อ แม้จะออกเหี่ยวออกเรื้อนไปแล้ว คุณนายเกลื้อก็ยังไปมาหาสู่ หมั่นมาดูแลสารทุกข์สุกดิบของพ่อแม่และน้อง ๆ นางถมรักลูกเท่ากันทุกคน แม้จะได้ฟังลูกสาวคนที่สองมากกว่าลูกคนอื่น ๆ แต่นางก็ไม่ลำเอียงเหมือนพ่อแม่บางคนที่นางเคยพบเห็นมา

“เอาละ จะเล่าก็เล่า ข้าจะได้ฟังด้วย เพื่อเล่าผิดข้าจะได้ช่วยแก้ไขให้ถูกต้อง” นายโชคบอกลูกสาว

“คนอย่างข้าหรือจะเล่าผิด ความจำข้าดี สถิติปัญญาก็เป็นเลิศ ไม่งั้นจะได้พาสชั้นจาก ป. ๓ ขึ้นไปชั้น ป. ๔ รึ” คุณนายเกลื้อคุยโว

“หมาขี้ไม่มีใครยกหาง” นางทองหล่อพูดยิ้ม ๆ

“แกเอิจจาข้านะซีเพราะแกไม่ได้เรียนหนังสือเหมือนอย่างข้า” คุณนายว่าพี่สาว

“ข้าจะอิจจาเองทำไม ถ้าข้าไม่ต้องช่วยแม่เลี้ยงน้อง ข้าก็ได้เรียนเหมือนเอ็งนั่นแหละ แต่ข้าโชคร้ายที่เกิดมาเป็นลูกคนโต” ได้ยินคำสำเนียงของลูกสาวคนโต นางถมรีบขัดขึ้นว่า

“ทองหล่อ เอ็งอย่าพูดอย่างนั้น ถึงเอ็งจะไม่ได้เรียนหนังสือแต่ เอ็งก็ได้แสดงความกตัญญูรู้คุณต่อพ่อแม่ ถ้าข้าไม่ได้เอ็งช่วยเลี้ยงน้อง ข้าก็คงเหนื่อยตายไปแล้ว ไหนจะออกลูก ไหนจะทำนา ลูกก็เรียงแถว กันมาเกิดตั้งสิบสี่คน” นางพูดพร้อมกับหันไปค้อนฝั่ว ทำราวกับว่า การมีลูกตกเป็นความผิดของฝั่วคนเดียว นายโชคไม่สนใจเมีย แต่สนใจความรู้สึกของลูกสาวคนโตมากกว่าจึงพูดขึ้นว่า

“เกลือมันเป็นเด็กซี้โรค ตอนเกิดใหม่ ๆ ตัวเล็กนิดเดียว ข้านี้กว่า จะไม่รอดเสียแล้ว ถ้าแข็งแรงเหมือนเอ็งข้าก็คงไม่ให้เรียน จะให้ช่วย เอ็งเลี้ยงน้อง”

“ถ้าอย่างนั้นเอ็งกับข้าก็โชคดีกันคนละอย่าง ไม่มีใครโชคร้าย” พี่สาวคุณนายเกลือสรุป

“ทีนี้คนโชคดีก็เล่าเรื่องถูกใจปล้นได้ นี่ถ้าเป็นลิเกก็ต้องบอกว่า ออกแขกมาสามราแล้ว แต่ไม่เล่นสักที” นันทาบอกน้ำสาว คุณนายเกลือ จึงเล่าเรื่องถูกปล้นให้คนทั้งสิบสามฟังดังนี้

“ตอนนั้นข้าอายุสิบสองอย่างสิบสาม กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.๔”

“แต่เอ็งตัวเล็กแล้วก็ผอมกะหร่อง เลยดูเหมือนเด็กแปดเก้าขวบ” นางทองหล่อช่วยบรรยายรูปร่างของน้องสาวในเวลานั้น

“ใช่แล้ว เพราะข้าตัวเล็ก เลยต้องเข้าโรงเรียนตอนอายุเก้าขวบ”

“โจรมันปล้นตอนไหนล่ะนี่” นงคราญถามขึ้นเพราะอยากฟัง เรื่องโจรปล้นมากกว่าเรื่องของน้ำสาว

“ตอนหลังโรงเรียนเลิก พอโรงเรียนเลิก ข้า เจ้าละออง เจ้าทองซุบ และเด็ก ๆ ในหมู่บ้านก็เดินกลับบ้านกัน เจ้าละอองอยู่ชั้น ป. ๒ เจ้าทองซุบ อยู่ชั้น ป. ๑ พวกโจรแต่งชุดสีกาก็แบบตำรวจ สะพายปืนเดินมาทับ พวกเรา ไม่มีใครรู้ว่าพวกมันเป็นเสือเป็นโจร นึกว่าเป็นตำรวจ พอถึง บ้าน พวกเราก็แยกย้ายกันเข้าบ้านใครบ้านมัน แต่พวกมันไม่เข้าบ้าน

พากันไปนั่งกินเหล้าที่ได้ต้นกระท่อม ซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของหมู่บ้าน”

“มันมีกันกี่คนล่ะอา” อำนวยถาม

“แกคน พวกมันเดินปนมากับพวกนักเรียน อาก็นึกว่าเป็นตำรวจ มาตรวจหมู่บ้าน แต่ก็เอะใจว่าทำไมมันไม่เข้ามา ที่แท้มันรอฤกษ์ที่จะ เข้าปล้น พวกโจรมันต้องดูฤกษ์ดูยามนะ พอถึงบ้านอาก็เปลี่ยนเสื้อผ้า ช่วยย่าเลี้ยงน้อง เจ้าละอองหนีแม่ไปเล่นน้ำเพราะนัดกับเพื่อน ๆ ไว้แล้ว ส่วนปู่ก็กำลังจะไปนอนที่วัดโคกกวาง”

“ทำไมต้องไปนอนวัด หรือว่าปู่จะไปถือศีล” อำนวยถามอีก นายโชคเป็นคนตอบว่า

“ปู่กำลังจะไปเป็นกรรมการเลือกตั้งผู้แทน วันรุ่งขึ้นเขาจะเลือก ผู้แทนกัน ต้องไปเลือกที่วัดโคกกวาง เขาให้พวกผู้ใหญ่บ้านเป็น กรรมการเลือกตั้ง จึงต้องไปเตรียมงานที่วัด”

“แปลว่าตอนนั้นตาเป็นผู้ใหญ่บ้าน” วัฒนพุดขึ้น

“ถูกแล้ว ตาก็แต่งตัวเรียบร้อยแล้ว ใส่เสื้อยันต์ไว้ข้างใน เขา มีดหมอหลวงพ่อเดิมใส่กระเป่าเสื้อไว้ สมัยนั้นพวกเสือมันชอบมาปล้น คนในหมู่บ้านที่มีฐานะดีจึงต้องมีมีดและเสื้อยันต์ของหลวงพ่อเดิมไว้ ป้องกันตัว ขยายเอ็งก็ยกส้ารับกับข้าวมาตั้งเพราะตาจะต้องกินข้าวเย็น ไปจากที่บ้าน ยังไม่ทันลงมือกิน ก็ได้ยินเสียงปืนดังมาจากบ้านใต้ มี เสียงตะโกนดัง ๆ ตามมาว่า **เสือปล้น เสือปล้น** เท่านั้นแหละขยายเอ็ง ก็สั่นเลย วิ่งไปคุ้มเจ้ามีชัยแล้วก็จูงรวมบุญกับบานชื่น หนีไปทาง บันไดหลังบ้าน เจ้าทองซุบกับเกลือก็วิ่งตามไป เจ้ามีชัยตกใจร้องให้ จำเลย พวกมันก็ขึ้นเรือนมาทางบันไดหน้าบ้าน”

“แล้วมันยิงตาหรือเปล่า” แก้วถาม รู้สึกหวาดเสียวแทนตา

“ตาจะอยู่ให้มันยิงอะไรอะ ตาก็คว้าปืนลูกซองแล้วกระโจนลงเรือนไป ขึ้นลงบันไดก็จะไม่ทันการ เกลือเอ็งเห็นอะไรช่วยเล่าต่อซิ” นายโชค

บอกลูกสาว เขาไม่ต้องการเล่าด้วยตนเอง เกรงจะเป็นการคุยโวโอ้อวด

“ข้าก็ช่วยแม่จูงรวมบุญ ทองซุบจูงบานชื่น พวกกันไปหลบอยู่ใน
สระหลังบ้าน ดีว่าเป็นหน้าแล้ง น้ำแห้งจนถึงกันสระ พวกเราจึงมีที่
หลบภัยกัน ความที่ข้าอยากรู้อยากเห็นว่าได้พวกเสือพวกโจรมันจะทำ
อะไรพอ ข้าก็เลยลุกขึ้นยืนดู แม่ก็บอกให้ข้าหมอบลง กลัวจะถูก
พวกมันยิงตาย ข้าก็ไม่ยอมทำตามที่แม่สั่ง เพราะถ้าข้าทำตามก็จะ
ไม่เห็นกับตาว่า พ่อข้าเก่งที่สุดในโลก”

“ตายพวกมันตายหมดใช่ใหม่น้า” นันทาทถามขึ้น คุณนายเกลือ
ตอบว่า

“นอกจากไม่มีโอกาสได้ยิงพวกมันแล้ว ยังถูกพวกมันไล่ยิงควัน
กลบตุตเลย ข้าดูด้วยความสนุกเหมือนกำลังดูหนังคาบอย ยายเอ็ง
ก็บอกให้หมอบลง ๆ ข้าก็ไม่ยอมหมอบ”

“จันที่น้ำพูดว่าตาเก่งที่สุดในโลกก็แปลว่า ตาหนีเก่ง” นันทาพูดยิ้ม ๆ

“ก็ถ้าไม่เก่งจะหนีพ้นอะไร พวกมันตั้งเก้าคนรวมยิงพ่อข้าคนเดียว
ยิงจนควันกลบตุตมองไม่เห็นพ่อเลย ที่นี้พ่อก็วิ่งไปถึงต้นทอง ต้นใหญ่
ขนาดเท่าสามคนโอบ พ่อก็หลบหลังต้นทองแล้วหันมายิงสู้กับพวกมัน
พวกมันเห็นพ่อยิงสู้เลยพากันหนีไป”

“แสดงว่าพวกมันกลัวปู่ ปู่ของหนูเก่งจังเลย” อำนวยชม นายโชค
จึงอธิบายเพิ่มเติมว่า

“ปู่ไม่เก่งหรอก งานนี้ต้องยกความเก่งให้หลวงพ่อเดิม ถ้าปู่ไม่มี
เสียยันต์กับมีดหมอของท่าน ก็คงกลับบ้านเก่าไปแล้ว ปู่สวดมนต์
ภาวนาและแผ่เมตตาทุกวัน บุญกุศลนั้นก็เลยทำให้ปู่มีสติ ก่อนกระโจน
ลงเรือ นูหยิบมีดหมอของหลวงพ่อเดิมมาคาบไว้ เปิดปลอกมีดออก
ชนิดหนึ่ง เพื่อให้พวกมันยิงออก ถ้าไม่เปิดคือปิดปลอกสนิทไว้ พวกมัน
จะยิงไม่ออก แล้วก็จะรู้ว่าปู่มีของดีในตัว พวกมันก็จะจับปู่แล้วเอา

ไม่รวกแทงเข้าทางกันให้ทะเลปากเพื่อแย่งของดีไป ปู่ก็จะตายอย่าง
อนาจอนาคอจาดนัยน์ตาแก่ผู้พบเห็น คงน่าเกลียดน่ากลัวพิลึก”

“ไอ้โฮ! หวาดเสียว” กลัวยพุดพร้อมกับทำตาโต คุณนายเกลือ
เล่าต่ออีกว่า

“พอพวกมันหนีไป แม่ก็เป็นลมเพราะตกใจและเป็นห่วงพ่อ พอดี
ติดอกกับพี่หล่อกลับจากนา เลยมาช่วยกันหามแม่เข้าบ้าน ลักพักก็มี
คนมาตามพ่อไป บอกว่าอาเชิงถูกพวกเสือยิงตาย ช้ำก็ตามพ่อไปด้วย
อาเชิงเป็นลูกยาเจิมและเป็นน้องเลี้ยงของพ่อ พ่อเป็นลูกยาเฉย พ่อ
ยาเฉยคลอดพ่อได้สามวันก็ตกลือตตาย ปู่จึงให้ยาเจิมซึ่งเป็นญาติ
กับยาเฉยเป็นคนเลี้ยงพ่อ ห้าปีต่อมา ยาเจิมก็ได้กับปู่ มีลูกชายคือ
อาเชิง ซึ่งอายุอ่อนกว่าพ่อหกปี”

“นำเล่าตอนตาไปบ้านตาเชิงดีกว่า หนูอยากรู้ว่าตื่นตื่นแคไหน”
นงคราญบอกผู้เป็นน้ำ

“เอาอย่างนั้นหรือ ก็ได้” คุณนายเกลือพูดกับหลาน แล้วจึงเล่าต่อว่า

“ช้ำก็ตามพ่อไปบ้านอาเชิง เมียอาเชิงและพวกชาวบ้านก็เล่าถึง
ความร้ายกาจของพวกเสือพวกโจรกลุ่มนี้ว่า มันปล้นตั้งแต่บ้านใต้ขึ้นมา
คือหมู่บ้านนี้เขาอยู่กันเป็นกลุ่ม ๆ มีกลุ่มบ้านใต้ บ้านกลางและบ้าน
เหนือ อาเชิงอยู่บ้านกลาง ส่วนพ่ออยู่บ้านเหนือ พ่อมันปล้นบ้านใต้
เสร็จก็ปล้นบ้านกลาง วันนั้นอาเชิงให้คนมาลงแขกเกี่ยวข้าว เกียวเสร็จก็
เลี้ยงฉลองกัน มีทั้งเหล้ายาปลาบั้ง อาเชิงเองก็กินเหล้าจนเมาหลับไป
พ่อได้ยินเสียงปืนก็จ้วงเสียลุกขึ้น โผล่หน้าต่างออกไปดู ก็ถูกพวกมันยิง
เข้าที่หน้าผาก ล้มลงตายคาที่ จากนั้นพวกมันก็ช่วยกันค้นเอาเงินทอง
ของมีค่าไป แล้วก็ย้ายไปปล้นกลุ่มบ้านเหนือ กระทั่งเจอพ่อคนเก่ง
ของช้ำ เลยพากันหนีหัวซุกหัวซุนไป พวกชาวบ้านบอกว่า บ้านเดียว
ที่ไม่ถูกปล้นคือ บ้านตาเตี้ย ตาเตี้ยเป็นพี่ชายของยาเจิม แต่ไม่ถูกกัน

บุญศรี โสดีโสดา

ย่าเจิมก็สอนลูกชายให้เกลียดลุง เวลาอาเชิงเจอตาเตี้ยก็ด่า ไข่เตี้ยหัวล้าน ไข่ซิ้งก แอ่งสมบัติแม่กู ตาเตี้ยก็โกรธหลานแล้วก็คงอาฆาต จึงได้ไปนัดแนะให้พรรคพวกมาปล้น หลังจากนั้นพวกเขาชาวบ้านก็ช่วยกัน สืบเสาะดูจนรู้ว่า พวกที่มาปล้นนั้นไม่ได้เป็นตำรวจ แต่เป็นทหารเกณฑ์ จากป่าหวาย โดยมีลูกชายตาเตี้ยเป็นหัวหน้า ตาเตี้ยมีลูกชายคนเดียว ขณะนั้นเป็นทหารเกณฑ์อยู่ที่ค่ายป่าหวาย ความที่เกลียดอาเชิงที่ชอบด่าพ่อของตน จึงรวบรวมสมัครพรรคพวกที่นิสัยเกกมะเหรกเกเร มาปล้น เรื่องก็มีเท่านั้นแหละ จบแล้ว ที่นี้ใครอยากถามอะไรก็ถามได้” คุณนายเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ถาม ทว่า จะหาผู้ถามสักคนก็ไม่มีเพราะ ฟังกันมานานจนรู้สึกเหนื่อย

จากนั้นลูก ๆ หลาน ๆ จึงพากันรดน้ำขอพรพ่อแม่ปู่ย่าตายาย เสร็จแล้วจึงแยกย้ายกันกลับสถานบ้านเรือนตน

๑๙

ผู้มาเยือนยามดึก

ออกจากบ้านพ่อตาแม่ยายแล้ว ครูหญิงพาลูก ๆ ไปรดน้ำขอพรปู่กับย่าที่บ้านดงน้อย ส่วนพี่ชายคุณนายเกลือพาลูกทั้งสี่คนกลับบ้านเขาคอด พวกเขาไม่ต้องไปรดน้ำขอพรตากับยาย เพราะนางอนงค์เป็นเด็กกำพร้ามาตั้งแต่อายุได้ ๗ ขวบ พ่อและแม่ของหล่อนเป็นไข้ป่าตายในเวลาไล่เลี่ยกัน นางชั้นผู้เป็นน้ำได้เลี้ยงดูหล่อนมากระทั่งโตเป็นสาวและได้อยู่กินกันฉันผัวเมียกับนายลออ นายโชคไม่พอใจที่ลูกชายไปอยู่กินกับนางอนงค์ ด้วยว่าเขาได้ไปพูดทาบตามขอลูกสาวของเพื่อนไว้ให้ลูกชายแล้ว นายลออส่งสารนางสาวอนงค์ที่ถูกน้ำสาวใช้งานห้ามรุ่งห้ามค่ำยังกับเป็นวัวเป็นควาย จึงตัดสินใจหนีออกจากบ้านไปอยู่กินกับหล่อนโดยมิได้แต่งงานตามประเพณี มีเพียงการผูกข้อไม้ข้อมือและให้ค่าเลี้ยงดูแก่นางชั้นไปสองข้าง

หลังจากอยู่กินกันได้เดือนเศษ นางอนงค์ก็ตั้งท้องลูกคนแรก เมื่อครบกำหนดทศมาสก็คลอดออกมาเป็นทารกเพศหญิง นายลออรอจนเมียออกไปเรียบร้อยแล้ว จึงพาหล่อนและลูกสาวคนแรกไปหาปู่กับย่า แม้จะยังไม่หายขัดเคืองลูกชายที่หนีไปอยู่กินกับนางอนงค์จนเป็นเหตุให้ต้องผิดใจกับเพื่อน แต่เมื่อได้เป็นปู่ นายโชคก็หายขัดเคืองส่วนนางถมนั้นทั้งโกรธลูกชายทั้งเกลียดลูกสะใภ้ หากก็นึกรักและเอ็นดูหลานย่า เข้าตำรา *เกลียดตัวกินไข่ เกลียดปลาไหลกินน้ำแกง*

ถึงบ้านดงน้อย พวกเด็ก ๆ ก็ได้รดน้ำขอพรปู่กับย่า แต่บรรยากาศของงานที่บ้านนายโม่กไม่คึกคักครึกครื้นเหมือนที่บ้านนายโชค เพราะ

มีหลานปู่เพียงสามคน ถ้าไถ่ยังอยู่ก็จะมีสี่คน ส่วนหลานตานี้ไม่มี เพราะน้องสาวครูถูกเงินยังไม่มีใครได้แต่งงานสักคนเดียว พวกอา ๆ พากันโถกด้วยและกร่าง เพราะกลัวเป็นหลานคนแรก ส่วนกร่างเป็นหลานชายคนเดียว ไม่มีใครเหลียวแลแก้ว ไม่มีใครโอบไถ่แก้ว นอกจากไม่เหลียวแลและไม่โอบไถ่แล้ว ยังเรียกแก้วว่า 'ไอ้แขกกะลิง' อีกด้วย หากเป็นเมื่อก่อนแก้วคงรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจจนน้ำไหลออกตา แต่หลังจากที่รู้ว่า แก้วไม่ได้เป็นลูกแขกชายขวิดที่พ่อกับแม่เก็บมาเลี้ยง แก้วก็ไม่ได้รู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจอีกต่อไป แก้วรักปู่ รักย่า รักอา ๆ ทุกคน รักกลัว รักกร่างและที่รักมากที่สุดคือพ่อกับแม่

พ่อของแก้วเป็นหนุ่มรูปงาม ใจดีมีเมตตาและกตัญญูรู้คุณพ่อตัว และพ่อตา เพราะพ่อตัวเป็นผู้ให้กำเนิดเลี้ยงดูอุ้มชูมา และพ่อตาก็ยกลูกสาวที่ทั้งสวยทั้งเก่งให้เป็นเมียและเป็นแม่ของลูก ๆ ส่วนแม่ตัวและแม่ยายนั้นไม่ต้องพูดถึง ย่าเป็นผู้หญิงสวย ฉลาด ใจดีมีเมตตา เก่งและแกร่ง พ่อรับถ่ายทอดคุณสมบัติเหล่านี้มาจากย่า ยกเว้นความแกร่งที่พ่อสืมรับมา กระนั้นพ่อก็รัก รู้คุณและตอบแทนบุญคุณย่าอย่างสุดชีวิตสุดจิตสุดใจ ส่วนแม่ยายซึ่งเป็นยายของลูก ๆ นั้น พ่อก็ต้องรักและกตัญญูรู้คุณ เพราะถ้าไม่มียายพ่อก็ไม่ได้แต่งงานกับแม่ ผู้หญิงที่สวย รวย ฉลาด และขยันขันแข็งในการทำมาหากิน ถึงใคร ๆ จะพูดกันว่าแม่เป็นคนเค็มขนาดเกลือยังต้องเรียกพี่ แต่แม่ก็ไม่เคยเอาไรต์เอาเปรียบใคร ขณะเดียวกันก็ไม่ให้ใครมาเอาไรต์เอาเปรียบได้

คุณนายเกลือซื้อผ้าถุงใจกระเบนสีเขียวตัวเปิดและเสื้อคอกระเช้า สีเหลืองนวลให้แม่ผัวเหมือนกับที่ซื้อให้แม่ตัว แต่ราคาที่ซื้อให้แม่ตัวถูกกว่าเพราะเป็นผ้าถุงธรรมดา ส่วนผ้าถุงใจกระเบนนั้นต้องใช้ผ้ามากกว่าผ้าถุงธรรมดาหนึ่งเท่าตัว จึงต้องจ่ายเงินมากกว่า ส่วนพ่อผัวคุณนายซื้อผ้าขาวม้าเนื้อดีสีสวยและเสื้อยืดคอกลมสีขาวเหมือนกับที่

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

ซื้อให้พ่อตัวทุกอย่าง ทั้งสี่และราคา ครูหญิงเงินนำเงินใส่ของให้พ่อตัวแม่ตัวคนละ ๕๐ บาท เท่ากับที่ให้พ่อตาแม่ยาย ให้น้องสาวหกคน ๆ ละห้าบาท ค่าพันซึ่งมีศักดิ์เป็นน้องก็ได้ห้าบาท ส่วนลูก ๆ เขาให้คนละสองบาท

การรดน้ำขอพรเสร็จสิ้นลงแล้ว น้อง ๆ ครูหญิงก็หาข้าวหาปลา มาเลี้ยงดูกัน นางจันทน์ทำขนมจีนน้ำยาไว้เลี้ยงลูกหลาน ฝีมือการทำอาหารของนางยอดเยี่ยมไม่มีใครเทียมเท่า ทุกคนกินกันอย่างเอร็ดอร่อย รวมทั้งกว้างซึ่งกินขนมจีนคลุกน้ำปลาเพราะกินเผ็ดไม่ได้ ส่วนของหวานซึ่งเป็นแตงไทยน้ำกะทินั้น กว้างชอบมาก และกินไปสองถ้วยเท่ากับคนอื่น ๆ

หลังจากที่ทุกคนกินข้าวกินปลาอิ่มหน้าสำราญกันแล้ว ครูหญิงจึงพาลูกเมียและน้องชายกลับบ้านเขาทอดเมื่อตะวันรอนอ่อนแสงลงแล้ว เห็นน้องเขยกลับมา นายล่อจึงเดินมาหาพร้อมชายหญิงคู่หนึ่ง คนทั้งสองไหว้ครูหญิงและคุณนายเกตุแล้ว นายล่อจึงบอกน้องเขยว่า

“นี่เขามาจากบ้านโพธิ์ค้อย จะมาขอความช่วยเหลือจากครู”

“ข้าชื่อชะลอเป็นน้องชายทิดชาลี” นายชะลอแนะนำตัวเองเรียกพี่ชายว่าทิดชาลี

“อ้อ แล้วครูชาลีสบายดีหรือ” เขาถามถึงเพื่อนร่วมอาชีพซึ่งเป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนวัดโพธิ์ค้อย

“สบายดี แต่ข้าทำให้ทิดชาลีเดือดร้อน เลยต้องมาขอให้ครูช่วย”

“เอาละ ๆ ไปคุยกันบนเรือนดีกว่า ทิดขึ้นไปคุยกันบนเรือนนะครับ” ครูหญิงบอกพี่เมีย แล้วทุกคนก็พากันขึ้นไปบนเรือน คำพินนำชันลงหินไปตักน้ำฝนในโถงมารับรองแขก

“เอาละ ทีนี้มีอะไรก็ว่าไป” เจ้าของบ้านอนุญาต

“คือ... คือว่า...” นายชะลอพูดตะกุกตะกัก เพราะรู้สึกอับอายในสิ่งที่ทำลงไป

“ว่าไปเถอะไม่ต้องกังวล มีอะไรช่วยได้พี่ก็จะช่วย เธอเป็นน้อง
ครูชาลิกก็เหมือนเป็นน้องที่นั่นแหละ” ครูณงเงินพูดอย่างเป็นกันเอง
นายลอลจึงต้องช่วยด้วยการพูดกับน้องเขยว่า

“เจ้าชะลอพานางเดือนลูกสาวผู้ใหญ่บ้านนี้ เห็นว่าผู้ใหญ่สังคน
ให้ตามลูกสาวมาคืนและให้ฆ่าเจ้าชะลอทิ้ง” นายลอลเล่า รู้สึกสงสาร
และเห็นใจนายชะลอที่พ่อตาจะฆ่าทิ้ง นางเดือนเองก็ถึงกับน้ำตาไหล
เมื่อคิดไปว่าจะต้องถูกพรากจากผัวรัก

“แล้วครูชาลิกเขาว่าอย่างไรบ้าง” ครูณงเงินถาม

“ทิดชาลิกยังไม่รู้เรื่องนี้ ข้าพาเดือนไปอยู่บ้านเพื่อนที่กกกกว่ามา
สองคืน พอตีเพื่อนไปสืบข่าวที่โพธิ์คอย พอรู้ก็เลยรีบกลับมาบอกให้
เข้าไปหาที่ซ่อนตัว ข้าก็เลยบากหน้ามาหาครูนี้แหละ” นายชะลอบอกกล่าว
ครูณงเงินจึงมาปรึกษากับพี่เมียว่า

“เอาอย่างนี้ดีไหม พรุ่งนี้ทิดกับผมไปหาครูชาลิกกัน พาครูชาลิกไป
เจรจากับผู้ใหญ่บ้าน ถ้าเขาไม่ยอมวันมะรืนก็ไปอีก ไปทุกวันจนกว่า
เขาจะยอม พ่อหนูเขาคือแม่เหล่าใหม่” ครูณงเงินถามนางเดือน

“ดีมีจะ พ่อดีมีเหล่า ๓๕ ดีกรีทุกวัน พอเมาก็ร้องลิกเสียงดังลั่น
บ้านเลย” เมียนายชะลอตอบ

“ถ้าอย่างนั้นเราจะซื้อเหล่าและกับแกลุ่มไปฝาก ทิดก็ชวนผู้ใหญ่
ดีมีเหล่า พอแกมาได้ทีก็จะร้องลิก ถึงตอนนี้ผมก็จะช่วยร้องด้วย แต่
เหล่าผมดีมีไม่เป็น” ครูหนุ่มวางแผนอย่างรอบคอบ

“เรื่องนั้นไม่เป็นปัญหา เขาเป็นว่าซื้อดีมีเหล่าเป็นเพื่อนผู้ใหญ่
ส่วนครูร้องลิกเป็นเพื่อน” นายลอลเข้าใจแผนของน้องเขยอย่าง
ง่ายดาย รู้สึกเบรี่ยวปากอยากกินเหล่าขึ้นมาทันที

“ถ้าเช่นนั้นพรุ่งนี้เลิกเรียนผมจะกลับมารับทิดที่บ้าน ทิดก็เตรียม
ซื้อเหล่าและกับแกลุ่มไว้ พอมาถึงเราก็จะไปกันเลย ผมจะช่วยค่า

กับแกลั้ม แต่ค่าเหล่าผมไม่ช่วยออกนะครับ” ครูหนุ่มไม่กล้าพูดว่า
ผมกลัวบาป หากนายล่อก็รู้ทัน จึงบอกร้องเขยว่า

“เรื่องนั้นข้ารู้ ครูไม่ต้องเป็นห่วง” นายชะลอจึงพูดด้วยความ
เกรงใจว่า

“เรื่องค่าเหล่าและค่ากับแกลั้มข้าจะเป็นคนออกเอง เท่าที่ครูกับ
ทิดจะช่วยข้า ข้าก็ไม่รู้จะขอบคุณอย่างไรแล้ว คินนี่ข้าขอหลบอยู่ที่นี้
ก่อนนะ จะให้นอนใต้ถุนข้างคอกควายก็ไม่ใช่ไร เดือน เอ็งนอนได้
ใช่ไหม” เขาถามเมียรัก

“ได้จะ พี่นอนได้ข้าก็นอนได้” นางเดือนบอกผัว

“ไปนอนบนเรือนข้าดีกว่า เรือนข้าออกจะกว้างขวาง” นายล่อ
ชวน เพราะเรือนเขาหลังใหญ่กว่าเรือนของน้องสาว

“ถ้าอย่างนั้นก็ไปอาบน้ำอาบทำกันได้แล้ว กินข้าวกินปลา
หรือยังละ” ครูหนุ่มถามอย่างอาทร

“กินแล้วจะ เมียทิดออกมาให้กินก่อนหน้าครูมาถึงสักพักนี้เอง”
นางเดือนเป็นคนตอบ กร่างเริ่มจะอแงเพราะรู้สึกเหนียวตัว อากาศ
เดือนเมษายนร้อนอบอ้าวจนเหงื่อไหลไคลย้อย

“แม่เจ้าหนูอยากอาบน้ำ” เด็กชายบอกผู้เป็นแม่ คุณนายเกลือกจึง
สั่งคำพันว่า

“พัน ช่วยพาหลานลงไปอาบน้ำหน่อย” คำพันจึงอุ้มกร่างลง
เรือนไปอาบน้ำข้างล่าง ส่วนกัลล้วยกับแก้วอาบเรียบร้อยแล้ว

คินนี่นั้นครูดูเงินสวดมนต์ไหว้พระนานกว่าทุกวัน เขาสวดมนต์
หลายบท มีพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ และคาถาพาหุง หรือที่เรียก
กันโดยทั่วไปว่า *คาถาชนะมาร* เพราะเชื่อกันว่าเมื่อสวดคาถานี้จะ
ทำให้ชนะอุปสรรคต่าง ๆ ที่ขวางหน้า เหมือนที่พระพุทธรองค์ทรงชนะ
ท้าวมะเวตติมาร อาฬวกยักษ์ ช้างนาพาติศรี นางฉิฎฐมาณวิกา ใจ

องค์ลีมาล สัจจกนิครนถ์ นั้นไทปนันทนคราษ และ ท้าวพกาพรหม
จบคาถาพาทูงแล้วจึงสวด **กรณียเมตตสูตร** เป็นลำดับสุดท้าย
เพื่อผูกไมตรีกับสัตว์โลกทุกภพภูมิ จากนั้นจึงสวดพุทธคุณอย่างเดียว
อีก ๓๒ จบ เพราะเขาอายุ ๓๑ ต้องสวดเกินอายุ ๑ จบ ตามที่
พระอาจารย์เพ็งสอนไว้สมัยที่เขาเป็นเด็กวัด สิ่งที่ครูบาอาจารย์สอน
เขานำมาประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันและอบรมปลูกฝังให้ลูก ๆ
ทำตาม ลูกสามคนของเขาสวดมนต์เป็นตั้งแต่ตัวเล็ก ๆ คุณนายเกลือ
เมียของเขาก็สวดมนต์เก่งเพราะได้รับการปลูกฝังจากบิดา บ้านนี้คนที่
สวดมนต์ไม่เป็นมีอยู่คนเดียวคือ คำพัน เขาได้ใช้ความพยายามอย่าง
สุดความสามารถแล้ว หากก็ไม่สำเร็จเพราะคำพันไม่ยอมเรียนหนังสือ
และไม่ยอมสวดมนต์ จึงต้องตัดหางปล่อยาววัด แต่คำพันก็มีดีตรงที่ขยัน
ทำงานและรักษาลานทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

สวดมนต์จบเขาแม่เมตตาให้สรรพสัตว์ ที่ขึ้นต้นด้วยคำบาลีว่า
สพฺเพ สตุตา แม่เมตตาจบแล้วจึงอุทิศส่วนกุศลให้พ่อแม่ ญาติ
ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ เทวดา เปรต เจ้ากรรมนายเวร และสรรพสัตว์
รวม ๗ ประเภท ขึ้นต้นด้วยคำบาลีว่า **อิหฺม มาตาปิตฺนํ โหตุ สุขิตา
โหนตุ มาตาปิโตร** เสร็จแล้วจึงแม่เมตตาและอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ใหญ่
บ้านโพธิ์ค้อย พ่อของนางเดือนและเป็นพ่อตาของนายชะลอ โดยว่า
เป็นคำไทยล้วน เพราะคำบาลีว่าไม่เป็น ด้วยว่าครูบาอาจารย์ไม่ได้
สอนไว้ จากนั้นจึงล้มตัวลงนอนอย่างมีสติ

เรือนครุฑเงินมีห้องสองห้องกันด้วยเสื่อลำแพน ไม่มีประตู ห้องใน
ใช้เป็นห้องนอนของกัลลวยและแก้ว ห้องนอกเป็นห้องนอนของครุฑเงิน
คุณนายเกลือและกร่าง จะว่าไปแล้วมันก็ไม่ใช่อะไร เพราะ
ไม่ได้ล้อมรอบด้วยฝากระดาน แต่เป็นลูกทรงไม้ไผ่ซึ่งฝนสาดเข้ามาได้
เนื่องจากหันหน้าไปทางทิศเหนือ ผู้อยู่อาศัยจึงต้องนอนหันหัวไปทาง

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

ทิศใต้ มีคำพันคนเดียวที่นอนข้างบันไดและหันหัวไปทางทิศเหนือ

เมื่อกล้วยหลับแล้ว แก้วก็คลานออกมาจากห้องที่กั้นด้วยเสื่อลำแพน แล้วเข้าไปนอนในมุ้งกับพ่อแม่และกร่างซึ่งหลับกันหมดแล้ว ไม่มีใครรู้ว่า แก้วแอบมานอนทุกคืน เพราะตอนเช้ามีดแก้วก็คลานออกไปนอนกับกล้วยตามเดิม แก้วนอนติดกับแม่ ถัดจากแม่เป็นพ่อ ถัดจากพ่อเป็นกร่าง แก้วหลับไปได้ไม่นานก็ต้องสะดุ้งตื่นและพบว่าตัวเองไหลลงมานอนอยู่ที่ปลายเท้าคนอื่น ๆ กำลังจะคลานขึ้นไปนอนที่เดิม ก็เห็นแสงสีฟ้าเรือง ๆ สองมาที่โบหน้า แก้วกะพริบตาหลายครั้งเพื่อจะดูให้ชัดเจนว่าเป็นแสงอะไร เมื่อคุ้นกับความมืดจึงพบว่า มีร่างดำทะมึนยืนอยู่ที่ปลายเท้าแก้ว ห่างจากปลายเท้าแค่คืบเดียว แสงเรือง ๆ สีฟ้านั้นคือลูกนัยน์ตาของมันที่จ้องเขม็งมายังแก้ว แก้วไม่รู้ว่ามันคือใคร และมาด้วยจุดประสงค์อันใดหรือว่ามันคือ ผะ...ผี นี่แก้วถูกผีหลอกละหรือ แล้วความกลัวก็วิ่งกรูมาสู่หัวใจดวงน้อย แก้วกลัวผี! แต่ทำไมตามันไม่โบเหมือนตาผีที่แม่เคยเล่าให้ฟัง

เมื่อก่อนนี้แม่เล่านิทานก่อนนอนให้ลูก ๆ ฟังทุกคืน ฟังนิทานจบแล้วกล้วยกับแก้วก็จะกลับไปนอนในเรือน คือห้องที่มีเสื่อลำแพนกัน แบ่งเป็นห้องพ่อแม่และห้องแก้วกับกล้วย แต่เมื่อแก้วอายุย่างเข้าหกขวบ แม่ก็เลิกเล่านิทาน เพราะแม่ต้องเหนื่อยกับการทำไร่นาตอนกลางวัน พวกลูก ๆ ก็เลยไม่ได้ฟังนิทานจากแม่อีก ส่วนพ่อจะเล่านิทานให้ฟังในคืนวันโกน พวกเราจึงได้ฟังนิทานจากพ่อเดือนละ ๔ ครั้ง

ความกลัวผีที่ยืนจ้องเขม็งมาตาไม่กะพริบทำให้แก้วตะโกนเรียกพ่อ แต่ก็ไม่อาจเปล่งเสียงออกมาได้ รู้สึกเจ็บคอและแน่นหน้าอกอย่างที่ไม่เคยเป็นมาก่อน พยายามจะเสือกตัวเองขึ้นข้างบน หากก็ไม่อาจขยับเขยื้อนได้เลย แก้วกลัวเหลือเกิน นี่ถ้าผีมันค่อมตัวลงมาบีบคอแก้ว แก้วก็คงตายคามือของมันโดยที่พ่อกับแม่ไม่รู้ อยากรจะยกมือ

ไหว้ร้องขอชีวิต หากก็รู้สึกว่ามีกลายเป็นทอนไม้ไม่อาจขยับเขยื้อนได้
แก้วรู้สึกกลัวตายและเสียดายชีวิตเป็นที่สุด เจ้าผีนั่นยังยืนนิ่งราวกับ
เป็นเสาดหิน ตาแสงสีฟ้าของมันก็จ้องเขม็งมาที่แก้วอยู่อย่างนั้น แก้ว
จึงกลั่นนอกกลั่นใจตั้งสติพูดในใจว่า

“พ่อจ๋า แม่จ๋า แก้วกำลังจะตาย พ่อเสกคาถามาไล่เจ้าผีทะเล
ตัวนี้ออกไปด้วยเถิด” ไม่มีท่าทีว่าพ่อกับแม่จะตื่น กร่างกั้นนอนเงียบ
ทุกคนนอนเงียบกริบเหมือนว่าตายกันไปหมดแล้ว พ่อกับแม่เคยนอน
กรนแข่งกัน แต่วันนี้เงียบกริบทั้งสองคน หรือว่าพ่อกับแม่รวมทั้งกร่าง
ถูกมันหักคอตายไปแล้วตอนที่แก้วหลับ แก้วกลัวที่สุดในชีวิต แต่เมื่อ
คิดว่าทุกคนในบ้านคงตายกันไปหมดแล้ว รวมทั้งอาพັນด้วย เพราะผีมัน
ต้องผ่านอาพັນมาก่อนจึงจะถึงที่ที่พ่อกับแม่นอน ในเมื่อไม่มีใครอยู่แล้ว
แก้วจะอยู่ไปทำไม สู้ตายตามกันไปเสียดีกว่า คิดได้ดังนี้แล้วแก้วก็
หลับตาลง ปลดอวัยวะทุกอย่างในชีวิต แล้วก็รู้สึกกลัวอะไรอีกเลย

ครูดูเงินกับคุณนายเกลือตื่นนอนตอนตีห้า ออกแปลกใจที่มีคน
มานอนอยู่ที่ปลายเท้า จึงใช้ไฟส่องดูด้วยอยากรู้ว่าเป็นผู้ใด

“อ้าวไอ้แก้วหรือกรี ทำไมมานอนตรงนี้ล่ะ แก้วตื่น ตื่น”
คุณนายเกลือปลุกลูกสาวพร้อมเขย่าที่หัวไหล่ แก้วสะดุ้งตื่น ลุกขึ้นนั่ง
แล้วถามขึ้นว่า

“นี่หนูตายแล้วหรือ ทุกคนตายหมดแล้วใช่ไหม”

“พูดอะไรอย่างนั้นล่ะแก้ว ไม่มีใครตาย ลูกฝันไปหรือเปล่า”
ครูดูเงินถามลูกสาว

“ไม่ได้ฝันจะพ่อ เมื่อคืนแก้วเจอผี มันมาเฝ้าอยู่ที่ปลายเท้าพวกเรา
หน้าตามันน่ากลัวมาก แก้วคิดว่ามันจะมาฆ่าพวกเรา”

“เหลวไหลน่าไอ้แก้ว ตื่นได้แล้ว ไปปลุกไอ้กล้วยด้วย” คุณนาย
สั่งลูกสาว เด็กหญิงกล้วยคลานออกมาจากในเรือน พูดด้วยเสียง

ละล้าละลักว่า

“ผี ... ผีหลอก พ่อช่วยหนูด้วย”

“เ้า ... มาอีกคนแล้ว” คุณนายว่าลูกสาวคนโต

คำพันคลานเข้ามาอีกคน พุดเสียงอู้อี้เหมือนนอนไม่เต็มอิมว่า

“เมื่อคืนผีมันเดินผ่านเข้าไป ตามันมีแสงออกมาน่ากลัวมาก ข้าจะตะโกนเรียกทิดก็ไม่มีเสียงออกมา พุดไม่ออกบอไม่ได้ คล้าย ๆ ถูกผีอำ ครั้นจะลุกมาบอกก็ขยับเขยื้อนตัวไม่ได้ เลยได้แต่นอนปลงว่า ถ้ามันจะฆ่าให้ตายหมดบ้านก็ช่างหัวมัน แต่ถ้ามันฆ่าคนอื่นหมด เหลือข้าไว้คนเดียว ข้าก็คิดว่าจะขอให้มันฆ่าข้าด้วย” เป็นครั้งแรกที่คำพันพุดได้ยาว ๆ อย่างนี้ เมื่อเขาพุดจบกล้วยจึงเล่าว่า

“เมื่อคืนหนูตื่นมากลางดึกเห็นผีตาโม่มันยื่นหน้าเข้ามาในมุ้ง คอมันยาวเป็นวาเลย หนูกลัวมากจะสะกดใจไว้แต่ก็ขยับตัวขยับมือไม่ได้ เลยหลับตาบ่นนอนตัวแข็งที่อออยู่อย่างนั้น คิดว่าตายเป็นตายแล้ว หนูก็เพิ่งมารู้สึกตัวนี้แหละ” กล้วยเล่าด้วยท่าที่ที่ยังหวาดกลัวอยู่ ครูงเงินจึงทดสอบลูกสาวและน้องชายด้วยการถามว่า

“แน่ใจนะไม่ได้ฝันไป”

“แน่ใจ” แก้ว กล้วย และคำพันตอบพร้อมกัน ครูงเงินจึงหันมาทางเมียรักแล้วบอกสาเหตุที่ทำให้ลูกสาวและน้องชายพบอาคันตุงกะผู้มาเยือนยามดึกว่า

“เมื่อคืนผีสวดมนต์หลายบท เพื่อจะช่วยนายชะลอไม่ให้ถูกพ่อตาฆ่าตาย สวดเสร็จก็แม่เมตตาและอุทิศส่วนกุศลให้สรรพสัตว์ที่แก้วและคำพันเห็นน่าจะเป็นอสุรกายหรือไม่ก็เป็นเปรต เขามารับส่วนบุญส่วนกุศลนะไม่มีอะไรหรอก”

“ไม่ใช่ผีหรือจ๊ะ” แก้วถามพ่อ ครูงเงินตอบว่า

“ถ้าพุดรวม ๆ จะเรียกว่าผีก็ได้ แต่ถ้าจำแนกอย่างละเอียดก็

ไม่ใช่ผี เพราะผีหมายถึงพวกสัมภเวสี คือพวกที่แสวงหาที่เกิด ด้วยว่า
ยังเกิดไม่เป็นที่เป็นทาง ส่วนเปรตและอสุรกายได้ที่เกิดเรียบร้อยแล้ว”
กัลลวยพูดขึ้นว่า

“พ่อพูดอะไรหนูไม่เห็นรู้เรื่องเลย” ความจริงคำพันทก็ไม่รู้เรื่อง
แต่เขาไม่ยอมพูดออกมา

“แต่หนูพอรู้เรื่อง โตขึ้นหนูจะให้รู้เรื่องมากกว่านี้” แก้วบอกพ่อ

“แล้วน้องรู้เรื่องหรือเปล่าจ๊ะ” ครูหญิงถามเมีย

“รู้จ๊ะ น้องรู้ทุกอย่างที่พี่พูด” คุณนายเกลียดตั้งใจพูดข่มกัลลวย
ครูหญิงจึงสรุปว่า

“ตกลงแก้ว กัลลวยและคำพันทได้เห็นเปรตหรือไม่ก็เห็นอสุรกาย
ไม่ต้องกลัวนะ เขาไม่ทำอะไรหรอก”

“แต่เอ๊ะทำไมกร่างยังไม่ตื่น หรือว่ามันเอากร่างไปเสียแล้ว” คำพันท
พูดขึ้น

๒๐

วิชาเหมือนสินค้า

คำพูดของคำพันทำให้หัวใจของครูถุงเงินแทบหยุดเต้น เขาเพิ่งบอกทุกคนว่า ไม่ให้กั้วอาคันตุกะผู้มาเยือนยามดึก แต่พอคำพันพูดทำนองว่ามันมาเอากร่างไป เขาก็โดดดมลงถึงตัวลูกรักเลยที่เดียว จับร่างของเด็กชายเขย่าอย่างแรง ละล่ำละลักว่า

“กร่างลูกพ่อ ออย่า...ออย่าไปนะ ออย่าทิ้งพ่อไปเหมือน...เหมือนไก่นะ” ครูหนุ่มผู้มีจิตใจอ่อนโยนระคนอ่อนไหวถึงกับร้องไห้ออกมาเพราะกลัวจะเสียลูกชายไปอีกคน กลัวภัยกับแก้วมอตาทั้งนึ่งอยู่ รู้สึกสงสารพ่อจับใจ

“พี่ เขย่าแรง ๆ อย่างนั้นเดี๋ยวกระดูกกระเด็นลูกก็หักกันพอดี” คุณนายเกลื่อนว่าผิว หล่อไนใจแข็งกว่าครูถุงเงินจึงไม่ร้องไห้ แม้จะถูกเขย่าอย่างแรงแต่เด็กชายวัยสี่ขวบยังคงนอนนิ่งเหมือนคนตาย

“พัน เอ็งไปตามหมอแหลมมาดูหลานเดี๋ยวนี้เลย เอาจักรยานขี่ไปจะได้เร็วขึ้น” ครูหนุ่มสั่งน้องชาย ลืมไปว่า คำพันขี่จักรยานไม่เป็น เนื่องจากเขารักและหวงจักรยานคันนี้มาก ไม่ยอมให้น้องชายขี่ไปหัดขี่ คนเดียวที่เขายอมให้ขี่คือ พี่ชายคุณนายเกลื่อน

“ถ้าเอาจักรยานไปขี่ว่ามันจะยิ่งช้าเพราะต้องจูงหรือไม่ก็ต้องแบกมันไป สู้วิ่งไปตัวเปล่าไม่ได้” คำพันพูดตามประสาชื่อ

“จริงของเอ็ง ข้ำก็ลืมไป จักรก็วิ่งไปเดี๋ยวนี้เลย ขึ้นช้าลูกข้าอาจตายได้ นี่ถ้าลูกข้าตายข้าคงต้องตายตามลูกไปด้วย” ผัวคุณนายเกลื่อนพร่ำรำพันทั้งน้ำตา

“ทิดทำใจดี ๆ ไว้ ข้าเชื่อว่ากว้างมันไม่เป็นอะไรหรอก ก็ทิดพูดอยู่
หยก ๆ ว่าไอ้ผีนั้นมันไม่ทำอะไรพวกเรา มันแค่มารับส่วนบุญ”
คำพันพูดให้สติพี่ชาย

“ก็ข้าไม่ว่ามันจะกล้าทำกับลูกข้าอย่างนี้ คอยดูนะ ถ้าลูกข้า
ตายข้าจะตามหอมผีมาจับมันใส่หม้อเอาไปถ่วงน้ำ”

“ก็ตัวมันใหญ่ออกอย่างนั้นทิดจะไปหาหม้อที่ไหนมาใส่มันล่ะ”
คำพันสงสัย

“มัวเถียงกันอยู่นั้นแหละ รีบไปเร็ว ๆ เข้า เดี่ยวจะสายเกินแก้”
คุณนายเกลือบอกคำพัน เด็กชายจึงลุกออกไปใส่เสื้อ ส่วนเรื่องล้างหน้า
แปรงฟันนั้นไม่จำเป็นสำหรับเขา รอให้เป็นหนุ่มเสียก่อนค่อยล้างค่อยแปรง
ถึงอย่างไรหน้ากับฟันของเขาก็ไม่หนีไปไหนตราบใดที่เขายังมีชีวิต

ยังไม่ทันที่คำพันจะเข็นบันไดลง เสียงกร่างก็ตะโกนออกมาว่า

“ไอ้ผี ใ้ไป ให้พัน”

“**กว้างยังไม่ตาย**” กลัวภัยกับแก้วร้องขึ้นพร้อมกันด้วยความดีใจ
คุณนายเกลือบจึงซ่อนร่างของลูกชายมาไว้ในวงแขน เขย่าเบา ๆ แล้วถามว่า

“กว้างเป็นอย่างไรบ้างลูก ไหนลืมตาขึ้นซิ” เด็กชายลืมตาขึ้น
อย่างว่างาย แล้วถามว่า

“แม่จ๋า ไอ้ผีมันไปแล้วหรือ”

“ผีที่ไหนล่ะลูก หนูฝันไปหรือเปล่า”

“หนูเปล่าฝัน ผีมันมายืนดู หนูไล่มันก็ไม่ไป แล้วมันหายไปไหน
ล่ะแม่จ๋า” เด็กชายถาม คุณนายเกลือบยังไม่ทันตอบ กว้างก็พูดแบบ
กว้าง ๆ ว่า

“สงสัยมันจะกลัวหนูเตะ เลยรีบหนีไป” คราวนี้ครูถุงเงินหัวเราะ
ทั้งน้ำตา รู้สึกเหมือนตายแล้วเกิดใหม่ เขาบอกลูกว่า

“ไม่ต้องกลัวนะ เขาไม่มาทำอะไรเราหรอก แค่มารับเยียม” พูดแล้ว

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

ก็รู้สึกว่เสียหน้า เพราะเพิ่งพูดไปหยก ๆ ว่จะตามหมอมี่มาจับมันใส่หม้อเอาไปถ่วงน้ำ ก็ในเมื่อเขาแคะมาเยี่ยม แล้วเหตุไฉนจึงจะจับเอาคันตุกะไปถ่วงน้ำเล่า กำลังคิดว่จะตอบอย่งไรดีหากมีคณมาทักท้วง ยังคิดไม่ออกบอกไม่ถูก ลูกสาวคนที่สองก็ทักท้วงขึ้นว่

“พ่อจ่า ในเมื่อเขาไม่มาทำอะไรเรา แคะมาเยี่ยม แล้วทำไมพ่อถึงจะตามหมอมี่มาจับเขาใส่หม้อไปถ่วงน้ำล่ะ” ครูถุงเงินยังคิดหาคำตอบไม่ได้ ในเวลาคับขันเช่นนี้ต้องอาศัยไหวพริบเมี่ย จึงถามคณนายเกลือว่

“น้องจ่า ช่วยตอบลูกแทนพี่ด้วย” คณนายเกลือปฏิเสธเสียงดังฟังชัดว่

“ไม่ตอบ” ครูหนุ่มจึงตัดสินใจบอกลูกไปตามตรงว่

“แก้ว พ่อยังคิดไม่ออก แม่เขาไม่ช่วยพ่อคิด ขอผัดไปก่อนนะ คิดออกแล้วพ่อค่อยตอบ” แล้วพูดกับคำพันว่

“ตกลงเง็งไม่ต้องไปตามหมอแหลม กร่างหายแล้วใช้ใหม่ลูก หรือว่จะให้อำพันไปตามหมอแหลมมาตรวจ” เด็กชายปฏิเสธเสียงลั่นว่

“ไม่เอาหมอแหลม หนูกลัวถูกเย็บหัวเหมือนนกล้วย” คำพูดของน้องชายทำให้กัล้วยนึกถึงวันที่ถูกอำนวยเอามีดอีเหน็บเชือดหัว แต่เพื่อไม่ให้เสียหน้า จึงบอกน้องชายว่

“ไม่เจ็บหรือกร่าง สนุกดีออก ไม่เชื่อก็ลองดู” เรื่องเสียหน้านั้นดูเหมือนว่ทุกคนในตระกูล เพลินในธรรม จะยอมไม่ได้

“ไม่เชื่อ ไม่ลองดู” กร่างปฏิเสธอีก ครูถุงเงินจึงเปลี่ยนเรื่อง ด้วยการสรุปว่

“เอาละ เป็นอันว่ทุกคนปลอดภัยแล้ว ทีนี้ก็แยกย้ายกันไปทำหน้าที กัล้วยช่วยแม่หุงข้าว แก้วภูบ้าน คำพันไปตักน้ำ กว่าถึงเวลากินข้าวคงตักได้สักสองหาบ กินข้าวกินปลาแล้ว กัล้วยกับแก้วออกไปเลี้ยงควาย ส่วนคำพันไปช่วยพี่เกลือเขาไถไร่ ต้องไถตะไกว้ก่อน

เดือนหน้าจะได้เริ่มหยอดข้าวโพด กลัวยกับแก้วพาน้องไปเลี้ยงควาย ด้วยก็แล้วกัน กร่างไปไหวใหม่ลูก หรือจะให้ไปฝากไว้บ้านบ้าง” เขาถามลูกชายคนโปรด

“ไหวจะ หนูชอบขี่ควาย จะได้เล่นกับไ้แ่งด้วย” เด็กชายตอบ

จากนั้น ทุกคนก็แยกย้ายกันไปทำหน้าที่ ครูอุงเงินชวนกร่างเดินไปบ้านนายลออ เขาจะไปดูว่านายชะลอนอนหลับสบายดีหรือไม่ เมื่อไปถึง นายลออตื่นนอนแล้วและกำลังคุยอยู่กับนายชะลอ ส่วนนางเดือนช่วยนางอนงค์หุงข้าวทำกับข้าวอยู่ในครัว อำนวยกับจ่อยช่วยกันปลูกน้อง ๆ ขึ้นมาล้างหน้าล้างตา คนที่ยังไม่ยอมตื่นก็ไม่ยอมตื่น อำนวยต้องตักน้ำมาพรมที่ใบหน้า จึงจ้วเจียลุกขึ้นอย่างไม่เต็มใจ

“ครู วันนี้ข้าต้องไปเตรียมซื้อเหล้าและกับแกล้มที่ตลาดหลังจากเอาไ้ทุยเข้าคอกแล้ว แต่ช่วงเย็นตอนไปบ้านผู้ใหญ่กับเอ็ง ข้าขอไ้พันมาช่วยเลี้ยงไ้ใหม่” นายลออถามน้องเขย กร่างเห็นโก๊ะกับเด็กกำลังเล่นเป่ากบกันอยู่จึงไปขอเล่นด้วย

“ได้ครับทิด ช่วงเช้าผมให้กลัวยกับแก้วไปเลี้ยงควาย ส่วนพันไปช่วยเกลือไ้ไร่ ช่วงบ่ายจะให้ไปเลี้ยงควายเพราะลำพังกลัวยกับแก้วคงเอาไ้ทุยไม่อยู่” ครูหนุ่มพูดเพราะรู้จักไ้ทุยดี

“ทำไมไ้ไร่ตอนนี้ละ เขาไ้กันเดือนหกไม่ใช่หรือ”

“ผมให้ไ้ตะไ้ไว้ก่อน พอจะปลูกข้าวโพดค่อยไ้อีกที” น้องเขยอธิบาย

“ถ้าอย่างนั้นก็เหมือนทำนาเลยนะซี เพราะมีทั้งไ้ตะไ้แปร ไม่เสียเวลาไปเปล่าหรือ ใคร ๆ เขาก็ไ้กันครั้งเดียวเท่านั้น ถ้าเป็นทำนาก็ว่าไปอย่างไร” พี่เมียว่า

“แต่ผมเห็นว่าการไ้สองครั้งมันทำให้ดินร่วนซุย ปลูกข้าวโพดถึงงามและให้ฝักใหญ่กว่าไ้ครั้งเดียว ทิดน่าจะลองทำดูบ้างนะครับ”

น้องเขยแนะนำ

“ฟังดูก็น่าลองนะ หรือเอ็งว่ายังไง” เขาถามนายชะลอล

“ข้าก็ว่าน่าจะทำอย่างที่ครูลุงเงินพูดมา ครูทำมาก็ปีแล้ว” นายหนุ่มถาม ความที่ไม่ได้เรียนต่อและไม่ได้เป็นครูเหมือนพี่ชาย ทำให้เขาพูดครบ ไม่เป็น

“เพิ่งปีเดียวเอง ปีนี้เป็นปีที่สอง” ครูหนุ่มตอบ นั่งคุยกันจนได้เวลากินข้าวเช้า ครูลุงเงินจึงให้เงินพี่เมีย ๓๐ บาท เป็นค่ากับแกแล้มที่จะไปกินกับผู้ใหญ่บ้านในตอนเย็น ส่วนค่าเหล้านายลอลจะเป็นคนออก

“ข้าขอเป็นคนออกเองทั้งค่าเหล้าและค่ากับแกแล้ม แต่ตอนนี้ข้ามีเงินไม่มาก ครูกับทิดช่วยออกไปก่อน มีเมื่อไรข้าจะใช้คืน” นายชะลอลพูดอย่างเกรงใจ

“เรื่องนั้นเอ็งไม่ต้องห่วง อะไรที่ช่วยกันได้ก็ต้องช่วยกันไป ถึงเงินจะเป็นเรื่องใหญ่แต่น้ำใจใหญ่กว่า” พี่ชายคุณนายเกลือกพูดแบบคนใจใหญ่ใจดี มีเมตตา ผัวนางเดือนรู้สึกซาบซึ้งใจจนน้ำไหลออกตาเลยที่เดียว เมื่อตกลงกันเป็นมั่นเป็นเหมาะแล้ว ครูลุงเงินจึงพาลูกชายกลับบ้านไปกินข้าว

อิมข้าวกันแล้ว กลัวยกับแก้วนำควายออกไปเลี้ยงโดยมีกร่างตามไปด้วย กลัวยขี่นั่งสำลี แก้วขี่นั่งเฟือกผ่อง กร่างจะขี่ไถ่แ่งแต่พี่สาวบอกว่ามันยังเล็กเกินไป ไว้ให้มันโตกว่านี้จึงขี่ได้ กร่างจึงยอมขี่นั่งสำลี โดยนั่งข้างหลังและกอดเอวพี่สาวไว้ จะได้ไม่ตกลงมา สามพี่น้องนำควายไปเลี้ยงที่ทุ่งหญ้าปลายไร่ซึ่งมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่นำวัวควายออกมาเลี้ยง แต่ไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ ผู้ชายหรือผู้หญิง และไม่่ว่าจะเลี้ยงวัวหรือเลี้ยงควาย หรือเลี้ยงทั้งวัวทั้งควาย ก็เรียกว่า **เด็กเลี้ยงควาย** เหมือนกันหมด

เมื่อถึงทุ่งหญ้า เด็กเลี้ยงควายสามคนก็พากันลงจากหลังควาย

ปล่อยให้หนังเผือกผ่องพาแม่และลูกของมันไปกินหญ้าอย่างอิสระ
เด็กชายจ๋อยเห็นสามพี่น้องก็เดินเข้ามาทักทาย

“เฮ้ยไอ้แก้ว วันนี้อาพັນของเอ็งไม่มาด้วยหรือ”

“อาพັນไปช่วยแม่ไถไร่ แล้วทิดจ๋อยล่ะ ไม่ไปโรงเรียนหรือ”
แก้วถาม พวกเด็กผู้หญิงมักเรียกเด็กผู้ชายที่โตกว่าโดยมีคำว่า ทิด
นำหน้าชื่อ พ่อเคยบอกแก้วว่า ปกติคำๆ นี้ใช้เป็นการนำหน้าชื่อคนที่
สึกจากพระ พอใช้นานเข้าก็เลยเพี้ยน คือไปเรียกคนที่ยังไม่เคยบวชว่า ทิด

“เอ็งก็ถามอย่างนี้ทุกครั้ง ไม่รู้จักจำลัทธิ” เด็กชายวัยสิบสอง
ต่อว่าแก้ว

“ก็ข้าเห็นทิดขาดเรียนมาเลี้ยงควายเกือบทุกวัน ก็เลยถามดู”
แก้วตอบ

“ไอ้กลัวว น้องเอ็งนี่ร้ายจัง ชอบเอาความไม่ดีของข้ามาประจาน”

“ไอ้แก้วมันไม่ได้ประจานทิดจ๋อยหรอก แต่มันไม่ชอบคนแก่โรงเรียน
ประเดี๋ยวจะอ่านหนังสือไม่ออกเหมือนอาพັນ” กลัววพูดเข้าข้างน้องสาว

“แต่ข้าไม่เหมือนไอ้พັນหรอกนะ ที่ข้าขาดเรียนเพราะต้องช่วยแม่
เลี้ยงควาย เอ็งก็รู้นี่นาว่า พ่อข้าตายตั้งแต่ข้ายังไม่ทันได้เข้าโรงเรียน
แม่ข้าไม่เคยมีผัวใหม่ ก็เลยไม่มีคนมาช่วยทำงาน” เด็กชายจ๋อยบอก
สาเหตุที่ขาดเรียน

“ทิดจ๋อยโหดดีแล้วที่ป่าปิ่นแกไม่มีผัวใหม่ ไม่เช่นนั้นทิดจ๋อยอาจ
มีปัญหาเหมือนอาพันก็ได้ อาพันถูกผัวใหม่ของยาน้อยซ้อมทุกวัน
เลยต้องหนีมาอยู่กับย่าข้าซึ่งเป็นป่าของอาพັນ” เด็กแก่แดดที่ชื่อแก้ว
พูดจ๋อย ๆ เด็กชายจ๋อยไม่เคยอมแพ้ พูดแก้ว่า

“มันไม่แน่เสมอไปหรอกไอ้แก้ว เกิดข้ามีพ่อเลี้ยงเป็นคนดี แล้วก็
เป็นเศรษฐีมีเงินเป็นหมื่น ๆ ข้าก็จะสบายไปตลอดชาติ ไม่ต้องมาเป็น
เด็กเลี้ยงควายอย่างนี้ จริงไหมไอ้กลัวว” เขาขอเสียงสนับสนุนจาก

พี่สาวของแก้ว

“ไม่จริง เศรษฐีที่ไหนเขาจะมากว่าแม่หม้ายลูกติดไปทำเมียติดจ้อยฝันเฟื่องไปหรือเปล่า” ก๊วยไม่ยอมมาให้เสียงสนับสนุนแก่เด็กชายจ้อย

“ถ้าอย่างนั้นข้าถามกว้างก็ได้ กว้างแจ้งว่าแม่ข้าจะมีวาสนาได้เป็นเมียเศรษฐีไหม” กับกว้างเขาไม่ใช้คำนำหน้าชื่อว่า ใต้ เหมือนที่ใช้กับก๊วยและแก้ว

“มี” กว้างตอบทั้งที่ไม่เข้าใจเรื่องที่เขาคุยกันเพราะยังเด็กเกินไป

“เห็นไหม กว้างยังเข้าข้างข้าเลย” เด็กชายจ้อยยิ้มอย่างเบิกบาน

“ไม่เข้าข้าง” กว้างพูดเสียงดังเกือบเป็นตะโกน เด็กชายวัยสิบสองถึงกับคร่ำครวญออกมาว่า

“พุทโธเอ๊ย นี่แหละน้ำที่เขาพูดกันว่า คบเด็กสร้างบ้าน คบหัวล้านสร้างเมือง”

“ถามจริง ๆ เกอะติดจ้อย ทำไมติดถึงชอบขาดเรียนนัก ที่ข้าอยากเรียนแต่พ่อบอกว่าอายุยังไม่ถึงเกณฑ์ แล้วติดจะได้ขึ้นชั้น ป.๔ หรือเปล่านี” แก้วถามตรงไปตรงมา เด็กชายก็ตอบอย่างตรงไปตรงมาว่า

“ถ้าสอบผ่านก็ได้ขึ้น ถ้าไม่ผ่านก็ต้องเรียนซ้ำชั้น แต่ข้าก็ไม่เดือดร้อนอะไรเพราะข้าชอบท่องอาขยานของชั้น ป.๓ ชอบมาก จะร้องเป็นเพลงให้พวกเอ็งฟังเอาไหม” เขาถามสามพี่น้อง

“ชื่อเพลงอะไรล่ะ” แก้วถาม

“เพลงวิชาเหมือนสินค้า พวกเอ็งฟังนะข้าจะร้องให้ฟัง” แล้ว เด็กชายก็ร้องเพลงที่เป็นบทอาขยานของนักเรียนชั้นประถมปีที่ ๓ ให้สามพี่น้องฟัง โดยคิดทำนองขึ้นเอง พยายามตัดเสียงให้ไพเราะที่สุด

วิชาเหมือนสินค้า	อันมีค่าอยู่เมืองไกล
ต้องยากลำบากไป	จึงจะได้สินค้ามา
จงตั้งเอากายเจ้า	เป็นสำเนาอันโสภาค
ความเพียรเป็นโยธา	แขนซ้ายขวาเป็นเสาใบ
นิ้วเป็นสายระยาง	สองเท้าต่างสมอใหญ่
ปากเป็นนายงานไป	อัชฌาสัยเป็นเสบียง
สติเป็นหางเสือ	ถือท้ายเรือไว้ให้เที่ยง
ถือไว้อย่าให้เอียง	ตัดแล่นเลี้ยวข้ามคองคา
ปัญญาเป็นกล้องแก้ว	ส่องดูแถวแนวหินผา
เจ้าจงเอาหูตา	เป็นล้าต๋ำฟังดูลม
ชี้เกียจคือปลาร้าย	จะทำลายให้เรือจม
เอาใจเป็นปืนคม	ยิงระดมให้จมไป
จึงจะได้สินค้ามา	คือวิชาอันพิสดาย
จงหมั่นมั่นหมายใจ	อย่าได้คร้านการวิชา

“โอ้โฮ เพราะจั่งเลย ทิดจ๋อยร้องให้ข้าฟังอีกทียวนะ” แก้วอยากฟังอีกครั้ง ตั้งแต่เกิดมายังไม่เคยฟังเพลงที่มีเนื้อหาดี ๆ อย่างนี้ ทิดจ๋อยดีใจที่จะได้ร้องอีกครั้งจึงตั้งใจร้องอย่างเต็มที่ ครั้นร้องจบแล้วก็ถูกแก้วถามว่า

“ทิดจ๋อยรู้ใหม่ว่าใครเป็นคนแต่ง แต่งเก่งมากเลย”

“ครูเทียนบอกว่า คนแต่งเป็นชาวฝรั่งเศส ชื่อ **เจษฎาจารย์ ฟ. ฮีแลร์** เพลงนี้อยู่ในหนังสือดนตรีศึกษาเล่ม ๓ ครูเทียนบังคับให้นักเรียนท่องทุกวันจนจำได้แล้วก็เอมาร้องเป็นเพลง แต่เวลาเป็นอาชยานเขาจะท่องอีกแบบหนึ่ง”

“แบบไหน ทิดจ๋อยลองท่องให้ข้าฟังซิ” เด็กชายวัยสิบสองจึงต้องท่อง วิชาเหมือนสินค้า อีกรอบหนึ่ง ทวารอบนี้ท่วงทำนองไม่เหมือน

สร้างความดีตราวยังมีลมหายใจ

สองรอบแรก เมื่อได้ฟังติด ๆ กันถึงสามครั้ง คนจำเก่งอย่างแก้วก็ทำได้ หากก็ไม่เข้าใจคำว่า ล้ำต้า จึงถามด้วยถ้อยคำที่คล่องจองกันว่า

“ทิดจ๋อยบอกข้าหน่อยได้ใหม่ว่า ล้ำต้า คืออะไร” เด็กชายจ๋อย นึกสนุก จึงตอบว่า

“ล้ำต่านะหรือ คือ คนถือบัญชีเรือสำเภาไง ครูเขียนบอกไว้ ขอให้จดจำ”

“แหม ทิดจ๋อยเก่งจังเลย นี่ถ้าไม่ขาดเรียนบ่อย ๆ ก็คงไม่ตกข้า ชั้นนะ” กลัวยิ้มอย่างจริงใจ หากก็เป็นการชมที่เด็กชายวัยสิบสอง ไม่รู้ว่าควรจะดีใจหรือเสียใจ แต่ที่รู้แน่ชัดก็คือ พี่น้องคู่นี้ปากเปราะ เราะร้ายไม่แพ้กัน

ขณะที่สามพี่น้องกำลังคุยอยู่กับเด็กชายจ๋อย เด็กเลี้ยงควายคนอื่น ๆ ก็เล่นโยนหลุมกันบ้าง เล่นแข่งแก๊งกอยบ้าง เล่นผีถ้วยแก้วบ้าง หลายคนป็นขึ้นไปบนต้นไม้ใหญ่แล้วโถงคอร้องเพลงแข่งกัน บางคนร้องเพลงลูกทุ่ง บางคนร้องลิเก และบางคนก็ร้องลำตัด มีแต่คนร้อง จะหาคนฟังสักคนก็ไม่มี กว่าจะร้องก็ครวญเพลงหงิง ๆ ไม่รู้ว่าเป็นเพลงอะไร จะว่าไปแล้ว ชีวิตของเด็กเลี้ยงควายเป็นชีวิตที่มีความสุขสนุกสนานไปวัน ๆ ไม่ถวิลอดีตด้วยอาลัย ไม่พะวงหาอนาคต กำหนดรู้ปัจจุบันเท่านั้นพอ

เสียงกลองเพลงดังขึ้นเมื่อเวลา ๕ โมงเช้า บรรดาเด็กเลี้ยงควายต่างหยุดเล่น หยุดการพูดคุย ที่ร้องเพลงอยู่บนยอดไม้ก็หยุดร้อง แล้วรีบไต่ลงมาข้างล่าง แยกย้ายกันไปหาควายของตน ควายตัวผู้นิสัยเกเรที่แตกฝูงออกไปหากินยังถิ่นไกล กลับมาที่เดิมไม่ถูก พวกเจ้าของจึงต้องตามหากันจ้าละหวั่น นั่งเฝือกฝูงเป็นควายอัจฉริยะ ไม่เคยทำให้เจ้าของต้องวุ่นวาย ครั้นได้ยินเสียงกลองเพลงก็พาแม่และลูกของมันเดินมาหาเจ้าของ

๒๑

ยาพาไปถือศีล

เมื่อแก้วอายุเจ็ดขวบ พวกเราก็ย้ายมาอยู่ที่หมู่บ้านเสารงใต้ ซึ่งห่างจากตลาดช่องแคแคกิโลเดียว สองปีที่แล้ว พ่อมาซื้อที่ตาอู๋ไว้ ๑ ไร่ ในราคาไร่ละ ๑,๐๐๐ บาท ปลูกพ่อซื้อ ๑ ไร่ อยู่ติดกัน ปีต่อมา ปลูกยาภิกพาอา ๆ ย้ายตามมา พวกเราจึงได้อยู่ใกล้กับหมู่บ้านตายายมากขึ้น พ่อจ้างลุงสง่าสร้างบ้านให้ ใช้เวลา ๙ เดือนจึงแล้วเสร็จ ลุงสง่าคิดค่าจ้างในราคาตัวเองคือ ๑,๐๐๐ บาทเท่ากับราคาที่ดิน ๑ ไร่ ที่ซื้อจากตาอู๋ บ้านใหม่ของพวกเราเป็นบ้านไม้ชั้นเดียว ใต้ถุนสูง รวมค่าไม้และค่าจ้างแล้ว เป็นเงินถึงหนึ่งหมื่นบาท รวมค่าที่ดินด้วย ก็ตกหนึ่งหมื่นหนึ่งพันบาท แม่ต้องเก็บหอมรอมริบอยู่หลายปีจึงมีบ้านหลังเล็ก ๆ แต่สวยงามให้ลูก ๆ อยู่อาศัย ส่วนบ้านปลูกเป็น เรือนแฝด เสียค่าใช้จ่ายไม่มากนักเพราะเรือื่อนที่ดงน้อยมาปลูก

พ่อให้อาชะลอกับอาเดือนอยู่บ้านหลังเก่าที่เขาทอด และให้ช่วย ฝ้าไร่ด้วย แม่แบ่งไร่ให้สองหัวเมียเช่า ๕ ไร่ พ่อบอกว่าควรจะให้เขาทำ โดยไม่คิดค่าเช่า เพราะเขาช่วยฝ้าไร่ให้เรา แต่แม่ไม่เห็นด้วย คงเป็น เพราะแม่ชื่อเกลือ จึงต้องรักษาความเค็มเอาไว้ ส่วนบ้านที่มีเสือล่าแพน เป็นฝาเรือนนั้นอยู่ในสภาพจะพังมิพังแหล่ แม่จึงไม่กล้าให้เช่า เพราะ เกิดบ้านพังลงมาทับคนเช่าตาย คนให้เช่าก็จะมีคามผิดถึงติดคุกได้

ปูนำเจ้ามั่งกับเจ้ามี คว้ายสุดห่อประจำหมู่บ้านดงน้อยมาด้วย พ่อภิกพานั่งสำลี นั่งเฝือกฝ่องและไฉ่แงมาอยู่บ้านใหม่ด้วย อาพันบอกว่า นั่งเฝือกฝ่องกำลังตั้งท้องลูกตัวที่สอง เป็นลูกของไฉ่ทวยเจ้าเก่า วันที่

สร้างความคิดรวบยอดหัวใจ

แแก้วไปเลี้ยงควายกับอาพัน ลุงออพาเลิกไปหาหมอที่สุขศาลา จึงฝากอาพันเลี้ยงไ้ทุย อาพันก็มัดแต่ไปเล่นโยนหลุมกับเพื่อน ส่วนแแก้วก็ป็นขึ้นต้นไม้ไปร้อง เพลงดาวลูกไก่ เพลงวังแม่ลูกอ่อน และอีกเพลงหนึ่งที่เพิ่งร้องได้ คือ เพลงขวัญใจเจ้าทุย ร้องวนไปวนมาอยู่สามเพลงนี้ เลยเปิดโอกาสให้ไ้ทุยจอมเจ้าชู้ขึ้นทับนั่งเผือกผ่องอีกวาระหนึ่ง ตั้งแต่กล้วยเข้าโรงเรียน หน้าที่เลี้ยงควายก็ตกอยู่กับแแก้วและอาพัน ส่วนกร่างนั้น บางวันก็ไปไร่กับแม่ บางวันก็เล่นกับลูก ๆ ลุงออ วันไหนอยากขี่ควายก็จะไปเลี้ยงควายกับแแก้วและอาพัน แต่เมื่อย้ายมาอยู่บ้านใหม่ อาพันไปอยู่บ้านปู่ซึ่งห่างจากบ้านแแก้วแปดวา ทำหน้าที่เลี้ยงเจ้ามั่งกับเจ้ามี พาไปเลี้ยงไกลถึงนาปู่ บางวันก็ค้างคืนที่โรงนานั่นเอง

ก่อนที่ปู่จะย้ายมาอยู่กับพ่อ อาเฉื่อยกับอาฉายออกเรือนไปแล้ว โดยแต่งงานกับคนคลองท่า อำเภอนองเสือ จังหวัดปทุมธานี อาบด ผัวอาเฉื่อยกับอาผัด ผัวอาฉายเป็นเพื่อนกันและบ้านก็อยู่ใกล้กัน อาบดเป็นชาวนา ส่วนอาผัดเป็นครูประจำบาลเหมือนพ่อของแแก้ว ปู่กับย่าเลยได้ลูกเขยสองคนในเวลาห่างกันแค่เดือนเดียว หลังจากนั้นอีกสองเดือนอาจุกก็หนีตามอารอยไป อารอยเป็นหนุ่มดงน้อยและเป็นลูกกำพร้า พ่อตายตั้งแต่อารอยอายุได้สี่ขวบ จึงอยู่กับแม่และน้องสาวอีกสองคน อารอยไม่มีเงินมาสู่ขอ จึงพาอาจุกหนี ปู่กับย่าเสียใจมาก แต่หลังจากแม่อารอยพาลูกชายมาขอขมา ปู่กับย่าก็ยกโทษให้ อาจุกจึงออกไปอยู่บ้านแม่ผัว ลูกสาวที่ย้ายมาอยู่กับปู่ที่เสารงใต้จึงมีอาจั้น อารีน และอารวย

ถึงวันพระ ปู่กับย่าจะพากันไปถือศีลที่วัดช่องแคเพราะใกล้กว่าวัดดงน้อย แแก้วเป็นหลานคนเดียวที่ยาพาไปถือศีลด้วย ส่วนกล้วยซึ่งเป็นหลานคนโปรดไม่ชอบไปวัด ยาจึงจำต้องไปกับหลานคนไม่โปรด วัดช่องแคมีหลวงพ่อบรมเป็นเจ้าอาวาส ท่านอายุมากกว่าปู่ของแแก้ว

รูปร่างสูงใหญ่เหมือนนักรบโบราณ พุดเสียงดังฟังชัด ตาของแก้วเล่าว่า หลวงพ่อพรหมปากศักดิ์สิทธิ์ พุดคำไหนเป็นคำนั้น และที่สำคัญคือ ท่านเป็นลูกศิษย์เอกของหลวงพ่อดิม วัดหนองโพ

ครั้งหนึ่งท่านใช้ให้เณรไปเรียกนายบุญช่วยมาพบ เพราะไก่และหมูที่นายบุญช่วยเลี้ยงไว้ชอบมากินผักสวนครัวของวัดหมดเป็นแปลง ๆ ท่านตักเตือนนายบุญช่วยให้ดูแลสัตว์เลี้ยงมิให้ออกมาทำความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อื่น นายบุญช่วยมีนิสัยขี้เกียจ เมื่อมาพบท่านก็แบกมีดอีเหลียนมาด้วย เจตนาจะข่มขวัญให้ท่านกลัว มาถึงก็ไม่ไหวไม่เกรง มีดอีเหลียนก็ยังไม่ยอมย่อหน้า แสดงถึงความไม่เคารพบนอบต่อพระสงฆ์องค์เจ้า ยิ่งไปกว่านั้นยังถามเสียงกร้าวว่า

“เรียกข้ามาทำไม” หลวงพ่อพรหมตอบว่า

“ก็จะบอกให้แจ้งรู้ว่าหมูกับไก่เอ็งมันพากันมากินผักสวนครัวของวัด”

“แล้วมันเกี่ยวอะไรกับข้า ข้าไม่รู้ ข้าไม่เห็น”

“ตาเอ็งบอดหรือยังงี้ถึงได้ไม่เห็น” เจ้าอาวาสวัดช่องแคพูดแบบนักเลง ทั้งที่ท่านไม่ใช่คนเลง

นายบุญช่วยโกรธหน้าเขียวหน้าเหลือง ลูกขึ้นยืนคำสัระของท่าน แล้วตะคอกใส่ว่า

“ถ้าอยากอยู่เป็นเจ้าอาวาสไปนาน ๆ ก็อย่ามายุ่งกะข้า เดี่ยวจะหาว่าไม่เตือน” จากนั้นก็เดินลงสันตึง ๆ กลับไป

ความโกรธทำให้นายบุญช่วยเห็นอะไรขวางหูขวางตาไปหมด เมื่อเดินมาจวนจะถึงทางเข้าบ้าน เห็นยอดไผ่โน้มลงมาขวางทางอยู่ จึงใช้มีดอีเหลียนที่ลับไว้คมกริบหวดลงไป จนสวนปลายขาดกระเด็นตกลงพื้นดิน ส่วนที่ติดกับลำต้นก็ติดขึ้นแทงลูกนัยน์ตาข้างขวาของคนพันบอดสนิทในวินาทีนั้นนั่นเอง

สร้างความดีตราวยังมีลมหายใจ

อีกเรื่องหนึ่งในหลายเรื่องที่แสดงให้เห็นความเป็นผู้มีปากศกดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อพรหม คือ เรื่องหมอนินขี้เมา หมอนินเป็นแพทย์ประจำตำบลช่องแค ไม่ได้เรียนจบปริญญาแพทยศาสตรบัณฑิต แต่เป็นหมอทหารรุ่นเดียวกับหมอแหลมและเป็นเพื่อนกันด้วย หมอนินเป็นคนดีนิสัยโอบอ้อมอารีแต่ชอบเล่นเพลง ๆ เวลาเมาได้ที่ ครั้งหนึ่งหมอนินเห็นรถสินค้าจอดอยู่ที่สถานี แยกขึ้นไปที่หัวรถจักร ดิ่งโนนดิ่งนี่จนรถวิ่งออกจากสถานีไป นายสถานีและเจ้าพนักงานตกใจและกลัวความผิดรีบโทรเลขไปบอกทางสถานีบ้านโพนทองให้ส่งรางเพื่อที่รถสินค้าขบวนนั้นจะได้ตกราง ไม่เช่นนั้นก็จะเล่นไปชนกับรถไฟอีกขบวนที่จอดอยู่ที่สถานีบ้านโพนทอง เหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้หมอนินเกือบจะถูกปลดออกจากตำแหน่งแพทย์ประจำตำบลช่องแคเลยทีเดียว

หลังจากนั้นอีกสองสามวัน หมอนินก็ก่อเรื่องอีก บ่ายวันนั้นพอเมาได้ที่ แยกขี่รถเครื่องคู่ชีพไปหาหลวงพ่อพรหม ความที่แกเป็นคนรั้มมะรั้มโม ชอบไปวัดเพื่อสนทนาธรรมกับท่านสมภาร ครั้นไปถึงเห็นหลวงพ่อพรหมนั่งอยู่ที่อาสนะเพราะอากาศคันตุกะเพิ่งกลับไปแล้วแกจึงก้มลงกราบสามครั้งแล้วเริ่มตามข้อธรรมข้อธรรมทั้งที่กลืนเหล้าหมิ้นคดั่งไชยออกมาจากตัว หลวงพ่อก็ใจดีมีเมตตา นั่งสนทนาธรรมกับคนเมาอื่นที่จริงธรรมะกับเหล้ามันต่างกันเหมือนสวรรค์กับนรก แต่สมภารวัยใกล้เจ็ดสิบท่านก็มีได้แสดงอาการรังเกียจคนกินเหล้า แต่แล้วจู่ ๆ ไม้รู้ว่าหมอแกเกิดเพี้ยนอะไรขึ้นมา จึงเอื้อมมือไปเลิกชายสงบท่านสมภารขึ้น แล้วใช้นิ้วดีดลูกอذنทะท่านอย่างแรงจนท่านสะดุ้ง เปล่งเสียงอุทานออกมาว่า

“ไอ้ตายโหง” หมอนินหัวเราะเอิ๊กอ้ากชอบใจที่ถูกด่า หลวงพ่อพรหมจึงออกปากเชิญให้แกกลับ

“ไอ้หมอจ๋า เมาก็กลับไปอาบน้ำอาบทำที่บ้านไป อย่ามาสร้าง

กรรมทำเวรกับพระกับเจ้าเลยนะไอ้หมอจ๋า”

“หมอจ๋าก็แปลว่าหมาจ้อ หลวงพ่อตำผม หาวาผมเป็นหมาริ ผมเป็นหมอ ไม่ได้เป็นหมา ฮ่า ฮ่า ฮ่า” หมออินพูดเสียงอ้อแอ้ และส่งเสียงหัวเราะดังลั่น ไม่รู้สึกโกรธท่านสมภารแม้สักนิด

“จะเป็นหมอหรือเป็นหมาก็กลับบ้านได้แล้ว ข้าจะลงโบสถ์แล้ววันนี้วันพระใหญ่ ข้าต้องสวดปาฏิโมกข์”

“ขอผมลงโบสถ์ด้วยคน จะได้ช่วยหลวงพ่อสวดปาฏิโมกข์” หมอชี้เมาพูดเสียงอ้อแอ้

“เอ็งเป็นคฤหัสถ์แถมยังชี้เมา สวดปาฏิโมกข์ไม่ได้หรอก กลับบ้านไปนอนเถอะ”

“กลับก็ได้” หมออินพูดพร้อมกับลุกขึ้นเดินโซซัดโซเซออกไป หลวงพ่อพรหมมองตาม แต่แล้วก็ต้องตกใจเมื่อเห็นหมอวัยสามสิบเศษ ไม่มีศิระชะ ท่านจึงต่อหัวให้ด้วยการบริกรรม “สัมปฏิจจามิ” สามครั้ง หากก็มีอาจต่อหัวให้หมออินได้ ท่านจึงเปลี่ยนมาอวยชัยให้พรแทน

“ไปที่ชอบ ๆ เกิดนะหมอ ทำบุญมาแค่นี้ก็ได้แค่นี้ ซาดิหน้าเกิดใหม่ ให้ทำบุญมาก ๆ นะ เรื่องเหล้ายาปลาบั้งก็ทิ้งเสีย” จากนั้นท่านจึงไปสงวนน้ำเตรียมลงโบสถ์

หมออินขี่รถเครื่องออกจากวัดมุ่งหน้ากลับบ้าน เมื่อถึงหลังสถานีรถไฟก็เห็นเด็กหนุ่มขี่รถเครื่องพ่วงรถไสไสน้ำไว้ ๙ ปี๊บ ความที่เป็นคนขี้เล่น หมออินจึงยื่นเท้าข้างขวาออกไปเกี่ยวรถไส ทำให้รถเสียหลัก รถของเด็กหนุ่มล้มลง รถไสก็คว่ำ น้ำ ๙ ปี๊บหกรดถนน คนขี้เล่นจึงยกเท้าออกแล้วรีบเหยียบคันเร่งเพื่อจะหนี รถเครื่องคันที่แกขี่จึงมุดเข้าไปใต้ท้องรถบรรทุกซึ่งกำลังวิ่งอยู่ข้างหน้า หมออินถูกล้อรถบดขยี้ร่างและผู้คนพากันมามุงดูและมีคนไปตามนางบุญชูเมียของแกให้มาดูศพผัว นางบุญชูกอดศพผัวร่ำให้เป็นที่น่าเวทนา นางร่ำฟังก่ำพันว่า

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

“พี่เอ๊ย ทำไมมาตายกลางถนนอย่างนี้ พี่ช่วยชีวิตคนไข้มามากมาย แต่เวลาที่พี่จะตายไม่เห็นมีใครมาช่วยพี่สักคนเดียว พี่เป็นหมอทำไมต้องมาตายในสภาพนี้ ทำไม ทำไม”

การตายของหมอมินทำให้คนตำบลช่องแคโคกเศร้าไปหลายวัน เพราะแกเป็นคนดี มีแต่คนรัก ข้อเสียของแกมีอย่างเดียวคือ ชอบดื่มเหล้าจนเมาทุกวัน หากก็ไม่เคยตีหัวหมาด่าแม่แจ็กเหมือนที่พี่เมาหลายคนทำกัน หมอมินตายไปได้ไม่นาน หมอแหลมก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นแพทย์ประจำตำบลแทน หมอแหลมจึงพาลูกเมียย้ายจากหมู่บ้านกกกว่ามาอยู่หลังตลาดช่องแค ห่างจากบ้านตากับยายของแก้วไปนิดเดียว

วันพระขึ้น ๑๕ ค่ำ ปุ๊กบ่ยามาถือศีลที่วัดช่องแคเหมือนเช่นเคย ย่าพาแก้วมาด้วย ตาของแก้วก็มา ส่วนยายไม่เคยออกจากบ้านไปไหน นับตั้งแต่ย้ายจากห้วยชันมาอยู่หลังตลาดช่องแค ตอนเช้าพวกชาวบ้านนำอาหารหวานคาวมาทำบุญที่วัด เมื่อพระฉันภัตตาหาร รูปที่ทำหน้าที่เทศน์ก็ขึ้นธรรมสนธิเทศน์และไม่ได้ฉันเช้า เทศน์เสร็จก็ออกไปฉันเพล ส่วนพระที่ไม่ได้เทศน์จะฉันสองมือคือ ทั้งเช้าและเพล

ฟังเทศน์จบ คนที่มาทำบุญก็พากันกลับบ้าน ส่วนคนที่ตั้งใจมาถือศีลเตรียมหมอนมุ้งมานอนค้างวัด เมื่อกินข้าวกลางวันเสร็จก็ตั้งวงคุยกันโดยแยกเป็นวงผู้หญิงและวงผู้ชาย พวกผู้ชายคุยเรื่องธรรมะ ขณะที่พวกผู้หญิงบางคนตั้งวงนินทากัน บ้างก็เอาลูกเขยลูกสะใภ้มานินทา เลยกลายเป็นว่ามาทำบาปในวัด ย่าของแก้วไม่ร่วมวงด้วยเพราะตั้งใจมาทำบุญ ไกลคำพระนำทำวัตรเย็น แก้วรู้สึกหิวข้าวแต่ก็ดื่มน้ำแทน เพราะย่าบอกว่า อยู่วัดต้องถืออุโบสถศีล พอหิวจนท้องร้องจ๊อก ๆ แก้วจึงดื่มน้ำเข้าไปมาก ๆ เพื่อให้หนักท้องเอาไว้ จะได้ไม่รู้สึกริว

ค่างคนที่มาถือศีลก็กางมุ้งกันบนศาลาหลังใหญ่ ไม่มีใคร

อาบน้ำเพราะน้ำเป็นสิ่งหายาก ทุกคนต้องกลับไปอาบที่บ้านของตัวเองในวันรุ่งขึ้นหลังจากลาศีลแล้ว ย่ำได้ที่นอนใกล้ ๆ กับยายหวาด ซึ่งนอนอยู่ริมสุดของพวกผู้หญิง ห่างจากที่นอนยายหวาดไปสองวา เป็นที่นอนของพวกผู้ชายซึ่งมีปูกับตาของแก้วรวมอยู่ด้วย หลังจากทำวัตรเย็นกันแล้ว ก็เข้ามุ้งนอน เพราะการหลับจะบรรเทาความหิวได้ไม่ถึงสองทุ่มศาลาหลังใหญ่ก็เงียบสงัด ตะเกียงเจ้าพายุถูกดับลง คงมีเพียงแสงจันทร์ที่สาดส่องเข้ามาทางหน้าต่าง ทำให้มองเห็นลาง ๆ แก้วนอนไม่หลับเพราะรู้สึกหิวมากกว่าทุกครั้งที่มาถือศีลกับย่า เสียงท้องร้องจ๊อก ๆ จนแก้วรู้สึกสงสารมัน ครั้นจะลุกออกไปหาน้ำกินก็กลัวว่าจะปวดท้องเบา บนศาลาไม่มีห้องส้วม แก้วจะต้องลงไปเบาข้างล่างแล้วก็ต้องปลุกยาลงไปเป็นเพื่อน ย่ำหลับไปแล้ว แก้วไม่ยอมรับภวนจึงนอนหิวข้าวหิวน้ำอยู่อย่างนั้น

ตลกดีอากาศเริ่มเย็นลง แก้วกำลังจะเคลิ้มหลับก็มองไปเห็นผู้ชายคนหนึ่งคลานออกมาจากมุ้งของตนแล้วมุดเข้าไปในมุ้งยายหวาด แก้วนอนดูว่า ตาคคนนั้นจะเข้าไปในมุ้งยายหวาดทำไม คิดจะปลุกย่ำมาดูด้วยแต่ก็ไม่อยากรบกวนเพราะย่ำกำลังหลับอย่างมีความสุขส่งเสียงกรนเบา ๆ แก้วมองไม่ถนัดว่าตาคคนนั้นไปทำอะไรในมุ้งยายหวาด เห็นมุ้งไหวพะเยิบ ๆ พักใหญ่ ๆ แก้วก็คลานออกมาแล้วเข้าไปในมุ้งของตัวเอง พຼงนี้แก้วจะดูว่าตาคคนนั้นเป็นใคร และจะเล่าให้ย่าฟังด้วย แม้จะเป็นเด็กอายุเจ็ดขวบ แก้วก็รู้ด้วยสามัญสำนึกว่า สองคนนั้นผิดศีลรอให้ถึงพຼงนี้ก่อนเถอะ แก้วจะเล่าให้ย่าฟังแล้วให้ย่าไปฟ้องหลวงพอพรหม คนทั้งสองจะต้องถูกลงโทษ คิดอย่างนี้แล้วแก้วก็หลับไปอย่างง่ายดาย

เวลาตีห้า ทุกคนต้องตื่นขึ้นมาทำวัตรเช้า โดยมีพระรูปหนึ่งมาเป็นผู้นำ ตะเกียงเจ้าพายุถูกจุดขึ้น แก้วมองไปที่มุ้งตาคคนนั้น จึงได้

สร้างความดีตราขังมิลมหายใจ

รู้ว่าแกคือ ตาพุด ที่ใคร ๆ เรียกกันว่า หมอพุด ตาพุดไม่ได้เป็นหมอรักษาคนไข้ แล้วก็ไม่ได้เป็นหมอตอนควาย ย่าบอกว่า แกเป็นหมอทำขวัญนาคน

ทำวัตรเช้าเสร็จตอนหกโมงเช้า ทุกคนเตรียมตัวกลับบ้าน ก่อนจะไปลาหลวงพ่อพรหมที่กุฏิของท่าน แก้วแอบเล่าเรื่องตาพุดมุดมุ้งมายายหวาดให้ย่าฟัง แล้วบอกให้ย่าฟ้องหลวงพ่อพรหม ย่ารีบเอามือปิดปากแก้วและห้ามไม่ให้แก้วพูดเรื่องนี้ให้ใครฟัง ประเดี๋ยวจะถูกตาพุดฆ่าปิดปาก แก้วกลัวตายเลยไม่กล้าพูด

เมื่อพวกคนถือศีลพากันเดินไปที่กุฏิหลวงพ่อพรหมเพื่อจะลาท่านกลับบ้าน หลวงพ่อเตรียมพร้อมที่จะออกบิณฑบาต แต่รอให้คนถือศีลมาลาศีลกับท่านก่อน ทันทีที่ทุกคนนั่งลง หลวงพ่อพรหมก็มองหน้ายายหวาด พุดขึ้นลอย ๆ ว่า

“โอ๊ย นี่มาถือศีลกันหรือ ตูตขาวโพลนเลยนะเอ็ง”

ยายหวาดหน้าซีดเป็นไก่ต้มขณะที่คนอื่น ๆ ไม่เข้าใจในสิ่งที่หลวงพ่อพรหมพูด มีแต่แก้วกับย่าเท่านั้นที่รู้ว่าหลวงพ่อดังใจดำ ยายหวาด แก้วรู้สึกแปลกใจว่า ทำไมท่านถึงรู้ ในเมื่อกุฏิของท่านอยู่ไกลจากศาลาหลังใหญ่ตั้งหลายวา หากก็นึกสมน้ำหน้ายายแม่ค้าขายข้าวเหนียวมะม่วง ที่อุตสาหมาถือศีล ที่แท้ก็เอาศีลบังหน้ามาทำระยำดำบอนกันในวัด แก้วอยากจะด่าทั้งตาพุดและยายหวาด แต่เมื่อนึกถึงคำพูดของย่าว่าจะถูกฆ่าปิดปาก จึงต้องดำในใจ

“ไอ้ตาพุดบ้า ไอ้ตณหากลับ ไม่รู้จักายผีสง่างเทวดา อียายหวาดดอกกระเจียว เดี่ยวแกต้องไปปีนต้นจิวแข่งกับไอ้ตาพุดในเมืองนรก อี... ฯลฯ ” เด็กแก่แดดที่ชื่อแก้ว ทั้งด่าทั้งสาปแข่งหมอพุดกับนางสวาทในใจ คำด่าทั้งหลายแหล่ที่จำมาจากคนเขาด่ากัน ถูกนำมาใช้อย่างครบถ้วน เพราะทุกคำจำได้หมด

๒๒

คนดีทำดี คนชั่วทำชั่ว

เปิดภาคเรียนปีการศึกษานี้ แก้วก็ได้เข้าโรงเรียนเหมือนเด็กคนอื่น ๆ ที่อายุครบเจ็ดปี ส่วนกล้วยก็ขึ้นชั้น ป. ๒ แก้วดีใจที่จะได้เรียนกับพ่อ เพราะพ่อสอนชั้น ป. ๑ กับ ป. ๔ ปู่เทียนสอนชั้น ป. ๒ กับ ป. ๓ มีเด็กผู้หญิงบ้านเสาชิงช้าอีกสามคนที่ไปเรียนโรงเรียนวัดดงน้อย พ่อให้เราสองคนพี่น้องเดินไปโรงเรียนเหมือนกับเด็กคนอื่น ๆ ไม่ยอมให้ซ้อนจักรยานพ่อไป ด้วยเหตุผลที่ว่า ในเมื่อคนอื่นเขาเดินไปได้ ลูกของพ่อก็ต้องเดินไปได้

เด็กผู้หญิงสามคนมี อาไผ่ ลูกปู่ดวงกับย่าทองดี ย่าทองดีมีลูกกับผัวเก่าสองคน คือ อาป้อกับอาหมาย ต่อมาผัวย่าทองดีตาย แกจึงมีผัวใหม่คือปู่ดวงซึ่งเป็นน้องชายย่าของแก้ว แล้วก็เกิดลูก คือ อาไผ่ ต่อมาปู่ดวงก็ตายอีก พวกชาวบ้านพูดกันว่า ย่าทองดีเป็นผู้หญิงกินผัว เลยไม่มีผู้ชายคนไหนยอมมาเป็นผัวแกอีก อาป้อกับอาหมายเรียนจบ ป. ๔ แล้ว ส่วนอาไผ่ได้ขึ้นชั้น ป. ๔ อีกสองคน คือ พี่บัวผิน อยู่ชั้น ป. ๓ และพี่น้องสาวที่บัวผินเพิ่งจะเข้า ป. ๑ เหมือนแก้ว พวกเราห้าคน ต้องเดินทางไป-กลับระหว่างบ้านกับโรงเรียนวันละ ๖ กิโลเมตร

ก่อนไปโรงเรียน แก้วจะนำควายออกไปเลี้ยง ส่วนกล้วยช่วยแม่ทำกับข้าวใส่บาตร พระที่มาบิณฑบาตแถวบ้านเราทุกวันมีสองสาย สายหนึ่งเป็นพระวัดช่องแค อีกสายหนึ่งเป็นพระวัดหนองหญ้ารั้งกา ในพรรษาจะมีพระมาบิณฑบาตสายละ ๕-๑๐ รูป พ่อกับแม่จึงได้ใส่บาตรพระวันละ ๑๐-๒๐ รูปในช่วงเข้าพรรษา ออกพรรษาแล้ว

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

พระจะเหลือน้อย เพราะสึกออกไปทำอะไรไถนาแล้วก็มีลูกมีเมียกัน

หลังจากใส่บาตรเสร็จ แม่จะไปเปลี่ยนน้ำให้แก้วมากินข้าวแต่งตัวไปโรงเรียน พ่อให้กร่างเดินไปอยู่บ้านย่าจนกว่าแม่จะกลับจากเลี้ยงควาย บางวันกร่างอยากไปโรงเรียน พ่อก็จะให้ซ้อนท้ายจักรยานไปกร่างก็จะวิ่งเล่นอยู่บนศาลาซึ่งใช้เป็นที่เรียน ปายๆ กินนอนหลับอยู่หลังชั้นเรียน ถึงเวลาโรงเรียนเลิก พ่อก็จะมาปลุกลูกชายคนโปรด บางวันกร่างไม่ยอมตื่น พ่อก็จะอุ้มมาที่รถจักรยานแล้ววางไว้ที่ท้ายรถพูดเสียงดัง ๆ ว่า ถ้าไม่ตื่นจะตกลงไปนอนอยู่กลางดินแล้วแมวโพงก็จะมากินตับ กร่างผู้รักตัวกลัวตายก็จะหายง่วงเป็นปลิดทิ้ง เวลาพ่อออกรถก็จะกอดเอวพ่อไว้แน่น เพราะกลัวตก

วันพระถัดมา ย่าพาแก้วไปจำศีลที่วัดช่องแคดั่งเคย หากคราวนี้ปู่ไม่ได้ไปด้วย เมื่อสองวันก่อน ปู่ไปนาถูกฝนจนเป็นหวัด ปู่เกรงว่าจะเอาหวัดไปติดคนอื่น ๆ จึงจำศีลอยู่ที่บ้าน พ่อจะพาปู่ไปหาหมอที่สุขศาลา หากปู่หายยอมไปไม่ เหตุนี้ พ่อผู้เป็นลูกยอดกตัญญูจึงต้องยอมเชื่อฟังปู่ ด้วยการพูดเสียงเรียบปราศจากการประชดประชันว่า “ไม่ไปก็ไม่ไปครับ” แล้วพ่อก็จะนั่งเฝ้าอยู่ข้างปู่ คอยดูแลเรื่องอาหารการกิน นวดเพนให้ปู่สบายตัว ปู่ชอบการนวดมาก มักเรียกลูก ๆ หลาน ๆ มาเหยียบขา เหยียบหลังให้ ลูก ๆ พวกนั้นหลบเสียง เกียงให้หลานที่ชื่อแก้วเป็นคนเหยียบให้ แก้วก็อยากไปเล่นตามประสาเด็ก พ่อปู่หลับก็จะหยุดเหยียบ ค่อย ๆ ย่องไปที่บันได ปู่ก็จะส่งเสียงเรียก “ไอ้แก้ว ปู่ยังไม่ได้หลับ กลับมาเหยียบต่อ” ลูกคนเดียวที่ไม่เคยหลบเสียงก็คือพ่อ เพราะพ่อจะรักปู่ รักย่า รักอา ๆ ทุกคน แต่คนที่พ่อรักด้วยกลัวด้วยมือคุณคนเดียวคือ คุณนายเกลือ แม่ของแก้ว

แก้วชอบมาวัด เพราะเมื่ออยู่ในวัด แก้วมีความสุขมาก เป็นความสุขที่ปลอดโปร่งโล่งเบา แม้จะหิวข้าวท้องร้องจ๊อก ๆ ในช่วงเวลา

กลางคืน แต่แก้วก็ไม่รู้สึกว่ามันทุกข์มากมายอะไร เป็นเพียงทุกข์กาย แต่ใจไม่ทุกข์ หรือจะเรียกว่า “ทุกข์กายสบายใจ” ก็คงไม่ผิด

ตาทมอพูดกับนางสวาทที่ใครๆ เรียกว่า ยายหวาด ก็มาจำศีล เช่นกัน แก้วเห็นหน้าคนทั้งสองแล้วก็นึกอยากจะทำในใจ แต่เมื่อนึกถึงคำสอนของพ่อขึ้นมาได้ แก้วก็ต้องปิดความรู้สึกอยากทำนั้น ออกไปนอกรใจ วันพระก่อนแก้วเล่าให้พ่อฟังเรื่องตาทมอคุยมั่งยายหวาด พ่อบอกว่าไม่ต้องไปสนใจ คนอย่างตาทมอกับยายหวาดยังมีอีกมากมาย และในอนาคตก็จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น ขอให้แก้วจำไว้เถิดว่า **“คนดี ทำดี คนชั่วทำชั่ว”** แก้วถามพ่อว่า ทำไมคนถึงทำชั่ว พ่อตอบว่า **เพราะคนชั่วไม่กลัวบาป** ถ้ากลัวเขาจะไม่ทำ พ่อยังเตือนแก้วอีกว่า อย่าเอาบาปของคนอื่นมาใส่ตัว เขาจะชั่วจะบาปหยาบช้าอย่างไรก็เป็นเรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่องของเรา

ตกดึกคืนนั้น แก้วก็เห็นตาทมอคุยมั่งยายหวาดอีก คราวนี้แก้วไม่สนใจ ไม่บอกย่า ได้แต่สอนตัวเองว่า **“อย่าไปสนใจ พวกเขาเป็นคนชั่ว เพราะคนชั่วไม่กลัวบาป”** แล้วแก้วก็หลับสบายไปจนถึงเวลาทำวัตรเช้าตอนตีห้า ซึ่งทุกคนลุกขึ้นมาล้างหน้าแปรงฟันกันก่อนตอนตีสี่

ทำวัตรเช้าเสร็จก็ได้เวลากลับบ้าน อุบาสกอุบาสิกาที่มาจำศีลพากันไปกราบลาหลวงพ่อพรหมเหมือนทุกครั้ง แก้วอยากรู้ว่าวันนี้หลวงพ่อกับท่านจะดำนิยายหวาดอีกหรือไม่ จึงบอกย่าวารอให้คนอื่นลุกออกไปก่อน แล้วแก้วกับย่าค่อยเข้าไป

เมื่อสองย่าหลานหลานเข้าไป หลวงพ่อพรหมมองเห็นแก้วแล้วพูดขึ้นว่า

“สองคนนั้นมันหนีกลับไปแล้ว เพราะกลัวจะถูกตำ กกลับไปโดยไม่ได้รำลา” แก้วจึงกราบเรียนท่านว่า

“คราวหน้าหลวงพ่อกับบอกพวกเขาว่า ไม่ต้องมาวัด เพราะพวก

เขาพากันมาทำบาป ไม่ได้มาทำบุญ บอกไปเลยจ๊ะ”

“ไม่ต้องบอกหรืออีกีหนู พวกมันไม่มาอีกแล้ว”

“หลวงพ่อบอกห้ามไม่ให้พวกเขามาอย่างนั้นหรือ” ย่าเรียนถาม

“ไม่ได้ห้ามหรือ ใ้พุดมันมาไม่ได้ นั่งหวาดก็เลยไม่รู้จะทำไม”

หลวงพ่อบอกพรหมพุดพลาหงหัวเราะหึหืออย่างอารมณ์ดี แก้วไม่เข้าใจว่าทำไมหลวงพ่อบอกอย่างนั้น หากก็เชื่อท่านว่าสองคนนั้นจะไม่มาทำบาปในวัดอีก

“สาธุ หมัดเคราะห์หมัดโคกกันเสียที” ย่าพุดอย่างโล่งอกพร้อมกับยกมือขึ้นสาธุ

เมื่อกลับถึงบ้าน แก้วรีบรายงานพ่อว่า

“พ่อจ๋า เมื่อคืนตาพุดกับยายหวาดทำเรื่องอีกแล้ว หนูอยากจะดำในใจ แต่นึกถึงคำที่พ่อสอนไว้เลยไม่ดำ”

“ดีแล้วละลูก ไม่ต้องไปตาเขาให้ใจเราเศร้าหมอง คิดเสียว่า **คนดีทำดี คนชั่วทำชั่ว**”

“แต่หลวงพ่อบอกพรหมท่านบอกหนูว่า ต่อไปพวกเขาจะไม่มากันแล้ว” แก้วรายงานอีก

“ก็ดี เขาจะได้ไม่บาปมากไปกว่านี้ แก้วจ๋าไว้ระวังลูก อะไรที่ได้ชื่อชั่วชั่วว่าบาป ลูกอย่าได้ทำเป็นอันขาด เกิดเป็นคนต้องสร้างความคิด สร้างความชั่ว” ครูเงินสอนลูก

“จ๊ะพ่อ”

“เอาละ ไปช่วยแม่ยกสำหรับกับข้าวมากินกัน กินข้าวแล้วแม่เขาจะได้ไปเปลี่ยนกล้วยให้มากินข้าวบ้าง จากนั้นจะได้ไปโรงเรียน พ่อก็เพิ่งจะใส่บาตรเสร็จเมื่อสักครู่นี้เอง”

“จ๊ะพ่อ” แก้วรับคำ แล้วลุกออกไปช่วยแม่ยกสำหรับกับข้าว

อิมข้าวกันแล้ว แม่ไปเปลี่ยนพี่สาวแก้วให้มากินข้าว จากนั้นก็ช่วยกับแก้วก็เตรียมตัวไปเรียน พ่อให้ร่างข้อนทำรถจักรยานไปโรงเรียนด้วยฝากบ้านไว้กับปู่และย่า ก่อนออกจากบ้านพ่อแวะไปเยี่ยมมู่ มู่เห็นยามาก็อาการดีขึ้นและบอกย่าว่าหายไข้แล้ว พวกอา ๆ พวกกันล้อเลียนมู่ว่า “ออเซาะเมีย” พ่อจึงสอนน้อง ๆ ว่า อย่าเห็นพ่อแม่เป็นเพื่อนเล่น จะพูดจะจาอะไรก็ให้คิดก่อนแล้วค่อยพูด พวกอา ๆ เลยหน้าจ้อยไปตาม ๆ กัน

นักเรียนหญิง ๕ คนพากันเดินบนไม้หมอนที่ใช้หนุนรองรางรถไฟ และคุยกันไปอย่างเพลิดเพลินสนุกสนาน ครั้นได้ยินเสียงหวูดรถไฟดังมาแต่ไกลทางด้านหลัง ก็พากันไปดู แล้วต่างก็รีบกระโดดลงมาเดินบนทางเท้าข้างล่าง ประเดี๋ยวหนึ่งรถไฟก็วิ่งมาถึง เป็นรถสินค้า ขบวนยาวเหยียด กลัวยก้มลงหยิบก้อนหินขว้างใส่ตู้รถสินค้าดั่งปัง ๆ ก้อนหินกระดอนตกลงมาที่พื้น คนขว้างยื่นหัวเราะชอบใจ แล้วก็มลงเก็บก้อนหินขึ้นมาอีก คราวนี้ก้อนใหญ่กว่าเดิม รถไฟกำลังจะวิ่งผ่านไปเป็นผู้สุดท้าย กลัวยกขว้างหินออกไปเสียงดั่งปัง ตามด้วยเสียงร้อง “ไอ้ย” ของบัวผิน เมื่อขบวนรถแล่นผ่านไปแล้ว ทุกคนก็หันมามองบัวผิน หินก้อนสุดท้ายที่กลัวยขว้างใส่ตู้รถสินค้ากระดอนมาปะทะหน้าผากของบัวผิน เจาะหน้าผากเป็นแผลลึก เลือดสด ๆ ไหลลงมาอาบแก้ม คนขว้างที่กำลังหัวเราะรำกกลับหน้าซีดลงทันใด

“เกิด...เกิดอะไรขึ้น” กลัวยถามเสียงตะกุกตะกัก

“ยังจะมีหน้ามาถาม ไ้คนอันธพาล” บัวผินว่ากลัวยด้วยความเจ็บแค้น เจ็บนั้นอยู่ที่แผล แต่แค้นนั้นอยู่ที่ใจ

“อย่าพูดซี้ซั้วอย่างนั้น ประเดี๋ยวได้เรื่อง” ปากกลัวยพูดแต่ใจนั้นกลัวกลัวถูกพ่อเขี่ย

“ข้าจะฟ้องครูลุงเงินให้เขี่ยเอง” บัวผินซู่บ่าง

“พ่อจะรักษามาเขี่ยข้า แต่ข้าพูดว่าจะฟ้องย่า พ่อข้าก็ไม่กล้าแล้ว”

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

“พี่บัวผืน ไปสุซุศาลากันเถอะ ข้าจะพาไปทำแผล เลือดออก
มาก ๆ อย่างนี้อาจตายได้” แก้วบอกพี่สาวของพัด

“จะพาเขาไปนะ เอ็งมีเงินค่าหมอนหรือ” ก้อยถามน้องสาว

“มีหรือไม่มีค่อยว่ากันทีหลัง ไป อาไผ่ พัด เราพาพี่บัวผืนไปทำแผล
ที่สุซุศาลากันเถอะ” แก้วสั่งโดยไม่มองหน้าพี่สาว รู้ลึกับอายขายหน้า
ที่มีพี่เป็นอันพาลระรานคนอื่น

เด็กหญิง ๔ คนกลับหลังหันแล้วพากันเดินไปยังสุซุศาลา ก้อย
จึงเดินไปโรงเรียนแต่ผู้เดียว คิดว่าเมื่อถึงจะบอกพ่อว่า บัวผืนหกล้ม
หัวฟาดรางรถไฟเป็นแผลลึก อาไผ่ แก้ว และพัดพาไปทำแผลที่
สุซุศาลา สั่งก้อยให้มาบอกพ่อ

ก้อยไปถึงโรงเรียนตอนนักเรียนเข้าแถวเคารพธงชาติเสร็จแล้ว
ครูหญิงเห็นลูกสาวคนโตเดินมาแต่ผู้เดียว จึงเรียกมาถาม

“ก้อยทำไมถึงมาคนเดียว แล้วอีกสี่คนไปไหน”

“บัวผืนหกล้มหัวฟาดรางรถไฟเป็นแผลลึก อาไผ่ แก้ว และพัด
พาไปทำแผลที่สุซุศาลา หนูจึงรีบมาบอกพ่อ” ก้อยตอบอย่าง
คล่องแคล่วเพราะเดินท่องมา

ฟังคำบอกเล่าของลูกสาว ครูหญิงตกใจนัก จึงเดินไปบอกครูเทียน

“อาครึบ ลูกศิษย์อาหกล้มหัวแตก กำลังทำแผลอยู่ที่สุซุศาลา
ผมฝากอาดู ป.๑ กับ ป.๔ ด้วย จะรีบไปดูลูกศิษย์ให้อา” แล้วหันไป
สั่งก้อยว่า

“คุณ้องด้วยนะ ประเดี๋ยวพอกลับมา”

“ให้หนูไปด้วย หนูจะช่วยไปเป็นพยานให้พ่อ” ก้อยคิดว่าหาก
ให้พ่อไปคนเดียว นักเรียนสี่คนนั้นจะต้องช่วยกันใส่ร้ายตน แต่ถ้าตน
ไปกับพ่อก็คจะทำให้เด็กพวกนั้นไม่กล้าพูดความจริง คนอย่างก้อย
ไม่เคยคิดว่าตัวเองผิด

“ทำไมต้องเป็นพยานด้วย” ครูหญิงเงินนึกเอะใจ หรือว่ากลัวยทำฤทธิ์
อีก ลูกสาวจอมเกรงของเขาอาจจะฉลักบัวผินล้มหัวฟาดรางรถไฟก็เป็นได้

“ก็...ก็ เกิดสี่คนนั่นมันไปฟ้องตำรวจว่า ครูหญิงเงินไม่ดูแลนักเรียน
ปล่อยให้หกล้มจนหัวแตก หนูก็จะเป็นพยานให้พ่อว่า พ่อให้อาไฟดูแล
แต่เอาไฟมาคุยกับแก้วและพัด เลยทำให้บัวผินล้ม”

“กลัวยพูดอะไรนะ พ่อฟังไม่รู้เรื่อง แต่เอาเถอะ คุณ้องให้ตีก็แล้วกัน
พ่อไปละ อากรีบ ผากนักเรียนของผมด้วยนะครั้น” ครูหญิงเงินสั่งลูกแล้วจึง
บอกครูใหญ่ซึ่งมีศักดิ์เป็นอาของตน จากนั้นจึงขึ้นจักรยานคู่ชีพไปยังสุขศาลา

“อ๊อ๊ย เป็นพ่อประสาอะไรไม่รู้จักเชื่อฟังลูก” กล้วยยบ่นดัง ๆ หลังจาก
ที่ครูหญิงเงินไปแล้ว

“กว้าง ไปนอนที่หลังห้อง” เด็กหญิงหันมาสั่งน้องชายด้วยเสียงดุ ๆ

“ไม่นอน จะเล่น” กว้างต่อต้าน เพราะไม่ชอบเสียงดุ ๆ ของพี่สาว

“ไม่ให้เล่น ไปนอนเดี๋ยวนี้” กล้วยยสั่งเสียงเฉียบขาด

“ไม่นอน จะเล่นเดี๋ยวนี้” น้องชายพูดด้วยเสียงเฉียบขาดเช่นกัน
ครูเทียนซึ่งมีศักดิ์เป็นปู่ของเด็กหญิงกลัวและเด็กชายกว้างจึงพูด
ออมซอมว่า

“พูดกันดี ๆ กล้วยยก็อย่าคุณ้อง กว้างก็อย่าเถียงพี่ เอาอย่างนี้
ก็แล้วกัน กว้างมานั่งเล่นข้างปู่ ส่วนกล้วยยก็ไปนั่งที่ของหนู เดี่ยวจะได้
เรียนหนังสือกัน”

กล้วยยเดินไปนั่งยังที่ของตนอย่างไม่เต็มใจนัก คิดถึงย่า ถ้าย่าอยู่
ปู่เทียนหรือจะมีสิทธิ์มาสั่งกล้วยย ส่วนกว้างผู้รักตัวกลัวตายก็เดินมานั่ง
บนม้านั่งด้วยยาวข้าง ๆ ปู่เทียน

“กว้างอยู่นี่ก่อนนะ ปู่จะไปส่งงานนักเรียน ป. ๑ กับ ป. ๔ ก่อน”
แล้วเดินไปยืนที่หน้าชั้น ป. ๑ ซึ่งขาดเด็กหญิงแก้วกับเด็กหญิงพัดไป
สองคน สั่งว่า

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

“นักเรียนเอากระดาษชนวนขึ้นมา แล้วเขียนเลข ๑ ถึงเลข ๐ เขียนตัวสวยๆ นะ เขียนให้ได้ ๑๐ เทียบ เขียนได้ไหม”

“ไม่ได้” นักเรียนตอบพร้อมกัน ครูเทียบจึงหยิบชอล์กมาเขียนบนกระดานดำให้นักเรียนดู จากนั้นจึงเดินไปส่งงานนักเรียนชั้น ป. ๔

“นักเรียน หยิบสมุดดินสอขึ้นมา แล้วเขียนเลข ๑ ถึง ๔๐ เขียนได้ไหม” นักเรียนชั้น ป. ๔ ซึ่งขาดเด็กหญิงไฟไปหนึ่งคน ตอบพร้อมกันว่า

“เขียนได้คะ/ครับ” จากนั้นครูหนุ่มใหญ่วัยห้าสิบจึงเดินไปที่ชั้น ป. ๓ ซึ่งขาดเด็กหญิงบัวผืนไปหนึ่งคน สั่งว่า

“ให้นักเรียนคัดบทอาชยานเรื่อง **วิชาเหมือนสินค้า มาส่ง**” สั่งเสร็จจึงเดินกลับมาั่งที่หน้าชั้น ป. ๒ ซึ่งมีนักเรียนมาครบ เห็นกว้างกำลังเล่นกับเด็กผู้ชายอยู่หน้าชั้น จึงบอกให้หลานมานั่งที่เดิม แล้วสั่งเด็กนักเรียนชั้น ป. ๒ ให้คัดลายมือตั้งแต่ ก.ไก่ ถึง ฮ.นกฮูก เพราะอยากรู้ว่า พวกเขาจำ ก.ไก่ ถึง ฮ.นกฮูกได้อยู่ หรือว่าลืมไปแล้ว จากนั้นก็พบบหน้าลงกับโต๊ะ คู่แขนทั้งสองเข้ามารองหน้าผากแล้วหลับตา ฟันถึงสาวคราวลูกของลูก นางสาวละไมเพิ่งจะเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อจาก **เด็กหญิง มาเป็น นางสาว เป็นลูกคนสุดท้องของเพื่อนครูที่อยู่อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ครูละม่อมมีลูกสิบคน เคยมาเยี่ยมเงินตนไปสองพันเมื่อสองปีที่แล้ว เมื่อวานมาเยี่ยมไปอีกสามพัน บอกว่าจะเอาไปทำศพเมีย และพูดที่เล่นทีจริงว่า หากไม่มีเงินมาใช้หนี้ จะยกลูกสาวคนเล็กให้เป็นคนรับใช้ วัวแก่อยากกินหญ้าอ่อนฉนั้นใด ครูเทียบก็เป็นชายแก่อยากมีเมียสาวฉนั้น จึงนั่งหลับฝันหวานอยู่หน้าชั้นเรียน ฟันว่า **ครูละม่อมไม่มีเงินมาคืนตามสัญญาที่ทำกันไว้อย่างแน่นหนา ครูเทียบจึงรีบนางสาวละไมมาเป็นคนรับใช้** จากนั้นก็เลื่อนชั้นให้หล่อนขึ้นมาเป็นเมียและแม่ของลูก**

๒๓

อย่าถือคนบ้า อย่าว่าคนชั่ว

วันรุ่งขึ้นเมื่อนักเรียนเคารพธงชาติและสวดมนต์กันแล้ว ครูเทียนก็ประกาศหน้าเสาธงเรื่องทีกล้วยทำให้เด็กหญิงบัวผินหัวแตกจนต้องไปเย็บที่สุขศาลา กล้วยถูกลงโทษด้วยการถูกเขียนสามที่โดยครูเทียนเป็นคนเขียน ความที่กล้วยหลานเจ็บ ครูใหญ่้วยห้าสิบจึงเขียนเบา ๆ พอเป็นพิธี กล้วยลอยหน้าลอยตาพูดออกมาดัง ๆ ว่า

“ไม่เห็นเจ็บเลย” เท่านั้นยังไม่พอ ยังแลบลิ้นใส่ครูเทียนซึ่งมีศักดิ์เป็นปู่ของตน นอกจากนี้ยังเป็นครูและอาของพ่อด้วย

“อา ให้ผมเขียนเอง” ครูถลุงเงินซึ่งเป็นครูน้อยบอกคนเป็นครูใหญ่

“ไม่ต้องหรอก ช่างหัวมันเถอะ” ครูเทียนว่า

“ไม่ได้หรอกอา เดี่ยวจะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่นักเรียนคนอื่น ๆ” ว่าแล้วก็ตั้งไม้เรียวจากมือครูใหญ่แล้วหวดที่ขา ลูกสาวจอมเถะไปสามที กล้วยรู้สึกเจ็บหากก็ไม่ร้องให้ด้วยกล้วยจะเสียหน้า จึงตะโกนใส่ผู้เป็นพ่อว่า

“จะฟ้องย่าให้ตำพ่อ” ครูถลุงเงินจึงประกาศหน้าเสาธงว่า

“นักเรียนดูไว้เป็นตัวอย่างนะ เด็กหญิงเพลินพิศมีนิสัยเถะ ถือว่ามียาให้ท้าย เลยไม่เกรงกลัวใคร แม้แต่ครูผู้เป็นพ่อของเขา”

“แล้วทำไมต้องให้นักเรียนดูไว้เป็นตัวอย่างด้วยล่ะครับครู คนเถะจะเป็นตัวอย่างได้หรือครับ” นักเรียนคนหนึ่งถามขึ้น กล้วยหันไปซึ่งตาใส่คนถาม ตามนินัยเด็กเถะ

“ก็ดูไว้เป็นตัวอย่างที่ไม่ดียังไงล่ะ แล้วก็ไม่ต้องทำอย่างที่เขาทำเข้าใจหรือยัง”

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

“เข้าใจครับ” เด็กชายตอบทั้งที่ยังไม่เข้าใจสักเท่าไร ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะกลัวจอมเกเรที่ซิ่งตาใส่ ครูถุงเงินเห็นกิริยาของลูกสาวคนโต จึงส่ายหน้าว่า

“จำไว้นะเพลินพิศ ถ้าเธอยังไม่เลิกนิสัยเกกมะเหรกเกเรอย่างนี้ ครูจะทำโทษเธอให้หนักกว่าเดิมสองเท่า”

‘จำงักไม่กลัว’ กล้วยเถียงในใจ เห็นท่าทางพ่อเอาจริงจึงไม่กล้าเถียงนอกใจ จากนั้นครูใหญ่จึงสั่งให้นักเรียนเดินแถวไปเข้าชั้นของตนเพื่อเรียนหนังสือกันต่อไป

การถูกพ่อคาดโทษทำให้กลัวลดนิสัยเกเรลงไปในหนึ่ง นิดเดียวเท่านั้น เมื่อหาเรื่องกับคนดีไม่ได้ กล้วยก็หันไปหาเรื่องกับคนบ้า ที่โรงเรียนมีคนบ้าคนหนึ่งชื่อ ตาสาย คนดงน้อยพูดกันว่า เมื่อก่อนตาสายไม่ได้บ้า แต่หลังจากที่เมียของแกหนีตามผู้ชายไป ทั้งลูกสาวที่ยังนอนแบเบาะไว้ให้แกเลี้ยง แกก็เลยเสียใจและคิดมากจนสติพันเพื่อน ชอบพูดคนเดียวเสียงงึมงำเหมือนคนบ่น บางทีแกก็ร้องไห้เสียงโหยหวนออกมากลางดึก พวกชาวบ้านพากันสงสารแก แต่ก็ไม่รู้จะช่วยได้อย่างไร ตาสายออกจากบ้านมาอยู่วัด นอนตากยุงตากน้ำค้างอยู่กลางลานวัด ตัวแกสูงใหญ่ มีเค้าว่า ตอนเป็นหนุ่มคงจะรูปหล่อไม่เบา พี่เย็นลูกสาวของแกก็เป็นผู้หญิงที่สวยงามที่สุดในหมู่บ้าน

คนที่เคยเห็นเมียตาสายต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า พี่เย็นสวยเหมือนแม่ เมื่อถูกแม่ทิ้งและพ่อก็เป็นบ้า ปู่กับย่าจึงต้องเลี้ยงหลานตั้งแต่ยังแบเบาะกระทั่งโตเป็นสาว พี่เย็นเรียนที่โรงเรียนวัดดงน้อยจนจบชั้น ป. ๔ แรก ๆ ปู่กับย่าของพี่เย็นไม่ยอมบอกความจริงว่า พี่เย็นเป็นลูกของตาสาย แต่เมื่อเห็นหลานไม่กลัวตาสายเหมือนเด็กอื่น ๆ ซึ่งพอเห็นจะกลัวและพากันวิ่งหนี ส่วนหลานจะเข้าไปหาและยอมให้อุ้ม ตาสายเองก็ไม่สนใจเด็กอื่น จะอุ้มแต่ลูกสาวของตน ผมแกยาวรุงรัง หน้าตาเปรอะเปื้อนฝุ่น ไม่เคยล้างหน้า ไม่เคยแปรงฟัน ผู้ใดเข้าใกล้ก็จะได้กลิ่นสาบ

ไชยออกมาจากตัวแก แต่เด็กหญิงเย็นกลับยอมให้จุ่ม ตาสายจะจุ่มลูก และหอมแก้มอย่างรักใคร่จนคนที่พบเห็นรู้สึกซาบซึ้งและสงสารระคนกัน บ้างก็ถึงกับน้ำตาไหลด้วยความรู้สึกที่บอกไม่ถูก คงเป็นด้วยสัญชาตญาณ และความผูกพันทางสายเลือดของพ่อลูกคู่นี้ ที่เคยทำบุญทำกรรม ร่วมกันมาแต่ชาติปางก่อน มาในชาตินี้จึงได้ประสพบกันอีก

ในที่สุดปู่กับย่าของพีเย็นจึงถามหลานว่า ถ้ามีพ่อเป็นบ้าอย่าง ตาสายจะอายุเขาไหม จะยอมรับได้หรือไม่ ครั้นหลานตอบว่า ไม่อายุ และยอมรับได้ ปู่กับย่าจึงบอกความจริงตอนหลานอายุได้เก้าขวบ เมื่อรู้ความจริงแล้ว พีเย็นกลับรักตาสายมากขึ้น คอยดูแลเอาใจใส่ แก่ไม่ยอมอาบน้ำ พีเย็นก็หาผ้าชุบน้ำมาเช็ดตัวให้ และพยายามจะ หวีผมให้พ่อด้วย แต่ผมของพ่อพีเย็นพันกันเป็นเกลียวแน่นจนหวีไม่ได้ ดูคล้าย ๆ กับรังนกกระจาบ ครั้นบอกปู่กับย่าให้พาช่างตัดผมมาตัดให้ แก่ก็ไม่ยอมให้ตัดเสียอีก พีเย็นก็เลยไม่รู้จะทำอย่างไร

แก่วกับกล้วยเห็นตาสายมานาน หากก็มีได้กลัวเพราะแกไม่เคย ทำร้ายใคร ส่วนกร่างนั้นจะกลัวตาสายมาก ตอนเล็ก ๆ เมื่อกร่างอแง แม่ก็จะชูว่า “เดี๋ยวให้ตาสายมาหักคอนะ” กร่างก็จะหยุดอแงทันที เพราะเป็นคนรักตัวกลัวตายมาตั้งแต่ก่อนเกิด สำหรับกล้วยนั้น นอกจาก ไม่กลัวตาสายแล้วยังทำให้แกโกรธจนกลายเป็นเรื่องใหญ่โตขึ้นมา ผู้ที่ ได้รับความเสียหายจากเรื่องนี้มีเพียงผู้เดียวคือ ครูถุงเงินพ่อของแก้ว

เรื่องมีอยู่ว่า เมื่อพ่อคาดโทษกล้วยไว้มิให้แสดงความเกเรกับใคร ๆ โดยเฉพาะพวกนักเรียนด้วยกัน วันรุ่งขึ้นเมื่อกล้วยเห็นตาสาย แทนที่จะเดินผ่านไปเฉย ๆ เหมือนแต่ก่อน กลับชี้หน้าแกแล้วก๊ว ๆ ๆ รวกับ รวป็นเข้าใส่

“อีตาสายบ้า มายืนทำตาขวาง หางจุกตูด พูดไม่รู้เรื่อง คนบ้าสกปรก เดนนรกมาเกิด ไปเสียเถิด ไปให้พัน ตาคนเมียมีขี้ ตา ... ” ไม่รู้ว่าตาสาย

สร้างความคิดรวบยอดยังมีลมหายใจ

เกิดสะเทือนใจอย่างแรง หรือว่า แก่โกรธที่กลัวพูดว่าเมียแกมีชู้ แก่เดิน
ปรีเข้ามาหากล้วย ยื่นมือทั้งสองออกมาข้างหน้าเหมือนจะบีบคอเด็ก
จอมเกเรให้ตายคามือ กล้วยตกใจรีบวิ่งหนีเอาตัวรอด ครูถุงเงินกำลังเดิน
เข้ามาเพื่อจะห้ามลูกสาวจอมเกเร ครั้นเห็นกิริยาอาการของตาสายก็ตกใจ
เกรงว่าแกจะทำร้ายกล้วย จึงเปลี่ยนเป็นวิ่งเข้ามาหา ปากร้องตะโกนว่า

“อย่า ทิดสาย อย่าทำร้ายลูกสาวผม ผมจะทำโทษเขาเอง” ครั้น
วิ่งถึงตัวตาสาย ก็จับมือของแกที่ยื่นออกมาข้างหน้าเหมือนว่าจะบีบคอ
กล้วย ตาสายสลัดอย่างแรงแล้วชกหน้าครูหนุ่มด้วยหมัดขวา ครูหนุ่ม
เซถลาล้มลง ความกลัวว่าคนบ้าจะฆ่าตนและลูก ด้วยได้ยินคนแก่
คนเฒ่าเล่าขานต่อ ๆ กันมาว่า คนบ้านนั้นมีกำลังดุจซางสาร จึงต้องปกป้อง
ชีวิตตนและลูกไว้ เขาหันไปเจอไม้ท่อนหนึ่งจึงคว้ามาถือแล้วกระหน่ำตี
ตาสายไม่ยั้งมือ จนแกล้มลงและยกมือขึ้นปกป้องเป็นพัลวัน ปากก็ร้องว่า

“อย่าตี อย่าตี กลัวแล้ว กลัวแล้ว” เมื่อครูหนุ่มหยุดตี แก่จึง
ยกมือไหว้ปลก ๆ คุน่าสงสาร นางสาวเย็นกำลังนำอาหารมาให้พ่อ
เห็นครูตีพ่อของตนก็ตกใจ รีบวิ่งไปที่กุฏิพระ นิมนต์หลวงพ่อไทรให้มาช่วย
จากนั้นก็วิ่งไปบอกปู่กับย่า ช้างปู่กับย่าก็ประกาศปาว ๆ ให้ชาวบ้าน
ได้ยินว่า ครูถุงเงินรังแกคนบ้า ครูถุงเงินรังแกตาสายลูกชายแก
ครูเทียนพานักเรียนมาจะช่วยครูถุงเงิน พวกชาวบ้านก็แห่กันมาจะ
ช่วยตาสาย เลยวุ่นวายกันไปใหญ่

พวกชาวบ้านพากันประณามว่า ครูถุงเงินรังแกคนบ้าที่ไม่มีทางสู้
ฝ่ายครูเทียนกับพวกนักเรียนพากันสงสารครูถุงเงินที่ถูกคนบ้าชกหน้า
นักเรียนที่ชื่อเด็กหญิงจิตราคนเดียวก่อนนั้น ที่สงสารทั้งพ่อและตาสาย
พ่อถูกตาสายชกหน้าจนตาข้างขวาบวมมูต ส่วนตาสายก็หัวโน เนื้อตัว
เป็นปื้นเพราะถูกพ่อตี เสี่ยงวิพากษ์วิจารณ์พ่อและตาสายตั้งอ้ออิงจน
ฟังไม่ได้ศัพท์ หลวงพ่อไทรจึงบอกให้ทุกคนเงียบ แล้วจึงสอบถามพ่อก่อน

“เรื่องไปยังไงมายังไง ครูเล่าให้ฟังหน่อย”

“ผมเห็นลูกสาวมายืนลอยหน้าลอยตาว่าแกขอด ๆ ก็เลยจะมาห้ามลูก เห็นแกทำท่าจะบีบคอลูกสาวผม ผมก็เลยเข้าไปจับมือแกเลยถูกต่ออยตาบวมปูดอย่างที่หลวงพ่อเห็นนี่แหละครับ”

“โยมสหาย ทำไมจะไปบีบคอลูกสาวครูเขาล่ะ” คราวนี้ท่านถามตาสาย

“อยู่ดี ๆ มาตีกันได้” ตาสายพึมพำเบา ๆ ดวงตาเหม่อมองไปข้างหน้าอย่างไร้จุดหมาย คนเป็นครูจึงพูดว่า

“ก็ทิดสหายมาชกผมก่อน ผมก็ต้องป้องกันตัวนะซี”

“อยู่ดี ๆ มาตีกันได้” คนบ้าพูดเหมือนเดิม

“ก็ทิดสหายมาชกผมก่อน ผมก็ต้องป้องกันตัวนะซี” คนดีก็พูดเหมือนเดิมเช่นกัน หลวงพ่อไตรจึงถามหากล้วย เพื่อจะให้เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ทุกคนฟัง

“ลูกสาวครูอยู่ในไหนล่ะ ไปตามตัวมาเล่าให้ฟังหน่อยซิว่า เรื่องมันไปยังไงมายังไง” ทุกคนต่างมองหาคนที่เป็นตัวต้นเหตุ แต่กัล้วยไม่ได้อยู่ในที่นั้น ความกลัวถูกทำโทษ ทำให้กัล้วยหนีไปแอบอยู่ในห้องสุขาหลังโรงเรียน ครูเทียนจึงส่งให้นักเรียนไปช่วยกันหาตัวมา แก้วรู้สึกสงสารพี่ หากก็คิดว่าจะต้องให้กัล้วยได้รับบทเรียนจากความเกรงของตน จึงวิ่งไปที่ห้องสุขา ด้วยแน่ใจว่าพี่สาวแอบอยู่ในนั้น

“ไอ้กัล้วย หลวงพ่อไตรให้มาเรียกเอ็ง รีบออกมาเร็ว ๆ เข้า” กัล้วยรีบออกมาทันที เพราะเหม็นกลิ่นอุจจาระปัสสาวะที่พวกนักเรียนมาถ่ายทับ ๆ กันไว้ในหลุม

“พ่อว่ายังไงบ้าง” กัล้วยถามน้องสาว

“พ่อถูกพวกชาวบ้านประณามว่ารังแกคนบ้า เอ็งช่วยไปเล่าให้พวกเขาฟังหน่อยว่าเรื่องมันไปยังไงมายังไง”

“ข้ากลัวตาสายบีบคอแล้วก็กลัวพ่อเขียน” กัล้วยสารภาพ มาด

สร้างความดีตราบยังมีลมหายใจ

ของเด็กเกเรหายไป เหลือแต่เด็กธรรมดาหน้าดี ๆ คนหนึ่ง

“แกลงไม่ทำอย่างนั้นหรอก ตอนนีพี่เย็นลูกสาวแกก็อยู่ด้วย คงช่วยห้ามพ่อได้ อีอกอย่างตาสายแกก็เป็นพ่อกตัญญู คงจะเชื่อฟังลูกบ้างเกิดเกล้าของแกบ้างกระมัง” แก้วเชื่อว่าตาสายเป็นพ่อกตัญญูรู้คุณลูกสาว ที่นำอาหารมาให้แกทุกวัน และยังคงยั้งมือเช็ดนมให้แกดูสปรกน้อยลง

“ไปก็ไป เป็นไงเป็นกัน เราผิดก็ต้องยอมรับผิดใช่ไหมไอ้แก้ว” กล้วยถามน้องสาว

“ถูกแล้ว ข้าดีใจที่เอ็งพูดอย่างนี้ ไปกันเถอะ” แล้วสองพี่น้องก็พากันเดินมาอยู่ที่เกิดเหตุ พวกเขาชาวบ้านต่างพากันถามกล้วยเสียงดัง อื้ออึง หลวงพ่อไทรจึงสั่งให้ทุกคนเงียบแล้วถามกล้วยว่า

“อีหนู เล่าให้หลวงพ่อฟังซิว่า ทำไมโยมสายจะบีบคอเอ็ง เอ็งไปว่าอะไรมันหรือ”

“หนูผิดเองจะหลวงพ่อ หนูไปว่าแกลง ๆ แกลงก็ไปจับเรื่องเมียแกลง โกรธ หนูต้องกราบขอโทษหลวงพ่อ ขอโทษปู่เทียน พ่อ ชาวบ้าน พี่เย็น และปู่กับย่าพี่เย็น โดยเฉพาะลุงสายนั้นหนูขอโทษมาก ๆ จะ” กล้วยพูดพร้อมกับลงนั่งพับเพียบกราบหลวงพ่อไทร กราบปู่เทียน พ่อ พวกเขาชาวบ้าน แล้วขยับไปนั่งต่อหน้าตาสาย กราบลงที่เท้าของแก

“ลุงสายยกโทษให้หนูกับพ่อด้วยนะจ๊ะ หนูผิดเองที่ทำให้พ่อกับลุงสายต้องเจ็บตัว” กล้วยพูดเสียงเศร้าอย่างคนที่สำนึกผิด หากมิได้ร้องไห้ ชาวบ้านบางคนก็ใจอ่อนถึงกับน้ำตาไหล ทั้งดีใจและเสียใจระคนกัน ครุฑเงินดีใจที่เห็นลูกสาวสำนึกผิด คงจะกลับเนื้อกลับตัวได้ และเลิกประพฤติตนเป็นคนเกเร หากก็รู้สึกเสียใจที่ตัวเองทำเกินกว่าเหตุ ด้วยการตีตาสายจนแทบบอบซ้ำไปทั้งตัว เขาคุกเข่าลงกราบหลวงพ่อไทร

“หลวงพ่อครับ ผมต้องกราบขอโทษที่ทำเกินกว่าเหตุ ผมกลัวว่าตีตาสายจะทำร้ายผมจนถึงแก่ความตาย เพราะเคยได้ยินผู้เฒ่าผู้แก่

เล่าสืบ ๆ กันมาว่าคนบ้านนั้นมีการล้างดูข้างสาร ผมคิดไปว่า ถ้าผมตายแล้วใครจะเลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ แล้วไหนจะถูกเมียผมอีก ก็เลยกระหน่ำตีทิดสายเพื่อจะให้แกหมดกำลัง หมดแรง ผมก็จะได้ปลอดภัย” พ่อพูดทั้งน้ำตา แล้วลุกขึ้นเดินไปคุกเข่ากราบที่ตักของตาสายซึ่งยังนั่งอยู่ในท่าเดิม

“ทิดสาย ยกโทษให้ผมด้วยนะครับ”

“อยู่ดี ๆ มาตีกันได้” ตาสายพูดเหมือนเดิมและด้วยอาการปรีดา เดิม ๆ คือดวงตาเหม่อมองไปข้างหน้าอย่างไร้จุดหมาย

ภาพที่ครูหนุ่มกราบและกล่าวคำขอโทษคนบ้านด้วยใบหน้านองน้ำตา ทำให้พวกเขาบ้านใจอ่อน เลิกประณามหยามเหยียดครูอุงเงิน พวกที่เคยเป็นลูกศิษย์ก็รู้สึกละอายที่มาคิดร้ายต่อครูบาอาจารย์ หว่ารังแกคนบ้า ที่แท้คนบ้านนั้นแหละไปรังแกครูก่อน ครูก็เลยต้องป้องกันตัว คิดว่าถ้าตัวเองเป็นครูอุงเงิน ก็ต้องทำอย่างนั้นเหมือนกัน ใครบ้างจะไม่รักชีวิต ไม่รักพ่อแม่ลูกเมีย เว้นแต่เสียสติ

“เอาละ เมื่อขอโทษขอโพยกันแล้วก็ให้เลิกรักกันไป อย่าได้มีเวรซึ่งกันและกันเลยนะโยมนะ” หลวงพ่อไตรสรูป ทุกคนพากันนั่งลงกราบทานสามครั้ง จากนั้นจึงแยกย้ายกันกลับบ้านเรือนตน ครูอุงเงินบอกนางสาวเย็นว่าจะพาดาศายไปหาหมอสู้ขศาลา นางสาวเย็นบอกว่า พ่อคงไม่ยอมไป เพราะปู่กับย่าบอกว่า พ่อไม่เคยไปไหนมาไหนตั้งแต่ถูกแม่ทิ้งไป ครูหนุ่มจึงบอกลูกศิษย์ว่า จะไปซื้อยามาทำให้ และจะหาใบบัวบกมาคั้นน้ำให้ดื่มแก้ฟกซ้ำดำเขียว

พวกเขาบ้านกลับไปแล้ว นางสาวเย็นก็พาปู่กับย่ากลับบ้านเรือนบ้าง จึงเหลือแต่ครูสองคนกับนักเรียนชั้น ป. ๑ ถึง ป. ๔ ครูอุงเงินจึงพูดกับเด็กหญิงเพลินพิศต่อหน้าครูใหญ่และนักเรียนทั้งหมดว่า

“เพลินพิศ ในฐานะที่เธอเป็นคนก่อเรื่อง ครูจำเป็นต้องทำโทษเธอตามที่ได้พูดไว้ แต่เมื่อเธอรู้สึกสำนึกผิด ครูก็จะลดโทษให้เธอจาก

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

การเขียนบทที่ให้เหลือสามที่ เธอว่ายุติธรรมไหม”

“ยุติธรรมที่สุดเลยคะครู เขียนหน้าเสาธงเหมือนเมื่อวานใช่ไหมคะ”

“ถูกแล้ว” ครูผู้เป็นพ่อเด็กหญิงเพลินพิศตอบ

พวกนักเรียนรู้สึกแปลกใจที่คนเกเรกลับเนือกลับตัวเป็นคนดีได้ในวันเดียว รู้สึกสงสัยว่าคนที่จะต้องถูกเขียนหน้าเสาธง จึงพูดเป็นเสียงเดียวกันโดยมิได้นัดหมายว่า

“อย่าเขียนเลยครับ/อย่าเขียนเลยคะ”

“ไม่ได้หรอก กฎก็ต้องเป็นกฎ ถ้าเราปฏิบัติตามกฎ ปัญหาต่างๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น จริงไหมเพลินพิศ”

“จริงคะครู”

“ถ้าอย่างนั้นก็ให้ครูประจำชั้นเขียนได้” ครูอุงเงินหันไปบอกครูเขียน เพราะรู้ว่าผู้เป็นอาเขียนไม่เจ็บ กลัวก็รู้ว่าพ่อตั้งใจช่วยทางอ้อม จึงบอกตัวเองว่า ต่อไปนี้จะไม่ทำตัวเกะกะเหวี่ยงเกรงให้ต้องถูกเขียนอีก

ถึงวันพระ แก้วก็ไปจำศีลที่วัดช่องแคกับย่าเช่นเคย แก้วชอบวันพระ เพราะโรงเรียนหยุดให้นักเรียนไปทำบุญกับพ่อแม่ปู่ย่าตายาย นอกจากนี้แล้วแกวยังไม่ต้องไปเลี้ยงควายในวันพระ เพราะกลัวจะรับอาสาไปเลี้ยงให้ กลัวขอยากได้บุญที่แก้วไปจำศีลกับย่า จึงรับหน้าที่ไปเลี้ยงควายแทนแก้ว แต่ถ้าวันไหนกลัวขอยากไปทำบุญที่วัดบ้าง แก้วก็จะไปเลี้ยงควายในช่วงเช้า เอาควายเข้าคอกแล้วจึงอาบน้ำอาบท่า แต่งตัวไปวัด ตอนเย็นกลัวจะไปเลี้ยงควายแทนแก้ว

ปู่หายป่วยแล้วจึงไปจำศีลที่วัดกับย่าและแก้วด้วย วันนี้อาพาพูดกับยายหวาดไม่ได้มาทำบุญ แก้วนึกถึงคำพูดของหลวงพ่อบรมที่ว่า ตาพูดจะไม่มาวัดอีก และเมื่อตาพูดไม่มา ยายหวาดก็พลอยไม่มาเช่นกัน คือนั่นแก้วจึงนอนหลับสบาย เพราะไม่ต้องคอยจับผิดตาพูดกับยายหวาด รุ่งเช้าเมื่อปู่กับย่าพาแก้วไปลาหลวงพ่อบรมกลับบ้าน แก้วจึงรายงานท่านว่า

“หลวงพ่อบอกว่า หลวงพ่อกับยายหวาดไม่มาวัดเหมือนที่หลวงพ่อบอกเลยจ๊ะ”
ปู่ของแก้วทักท้วงขึ้นว่า

“เรียกหลวงปู่สิลูก ท่านอายุมากกว่าปู่อีก”

“ไม่เป็นไรหรอกโยม ให้เรียกหลวงพ่อนะดีแล้ว เพราะมันเคยเกิดเป็น
ลูกชายข้า คนเราต้องเวียนว่ายตายเกิดหลายภพหลายชาติ มีชาติหนึ่งที
อีหนูมันเกิดเป็นลูกชายข้า” หลวงพ่อบอกปู่ของแก้ว แล้วพูดต่ออีกว่า

“วันนั้นพอเจ้าพุดมันกลับถึงบ้านก็ไปทะเลาะกับเมีย มีคนมาพุด
เข้าหูเมียมันว่า มันมีอะไรกับน้องหวาดเลยเกิดทะเลาะกัน มันจะเตะเมีย
เมียก็เลยผลัดตกกระโศกกลายเป็นอัมพาตไปแล้ว นี่แหละกรรม ยายหวาด
เห็นตาพุดไม่มากก็จะไม่มาวัดอีก เพราะรู้ว่าจะกระคายว่า มีคนรู้เรื่องที
มันเป็นผู้กับเจ้าพุด”

“ถ้าหนูเจอยายหวาด หนูจะว่าให้หน้าม่านไปเลย คนชั่วแบบนี้
ต้องว่าเสียให้เซ็ด” แก้วบอกหลวงพ่อบรรพ

“อย่าทำอย่างนั้น อย่าไปว่าเขา จำไว้เลยนะอีหนู หลวงพ่อบอก
บอกว่า **อย่าถือคนบ้า อย่าว่าคนชั่ว** คนบ้าเขาจะไม่รู้ตัวหรอกว่า
พุดหรือทำอะไรลงไป เราจึงไม่ควรไปถือ ส่วนคนชั่วมันไม่ต้องไปว่าเขา
เพราะเมื่อเขาทำชั่ว เราจะว่าหรือไม่ว่า เขาก็ต้องตกนรกอยู่แล้ว
ถ้าเราไปว่าเขาก็เท่ากับไปก่อศัตรู แล้วก็จะพลอยเอี่ยวบาปไปกับเขาด้วย
เพราะฉะนั้นให้เอ็งจำไว้เลยว่า **อย่าถือคนบ้า อย่าว่าคนชั่ว จำได้ไหม**”

“ได้จ้ะหลวงพ่อบอก หนูจะจำใส่ใจไว้เลยว่า **อย่าถือคนบ้า อย่าว่า
คนชั่ว รักษาตัวเองไว้**” แก้วเพิ่มให้อีกหนึ่งวรรค หลวงพ่อบรรพ
หัวเราะหึ ๆ แล้วพูดกับปู่และย่าว่า

“หลานสาวเอ็งคนนี้ท่าทางจะไปได้ไกล เลี้ยงให้ดี ๆ นะ”

“ถ้าเลี้ยงไม่ดีล่ะหลวงพ่อบอก” ย่าเป็นคนถาม หลวงพ่อบรรพตอบว่า

“ก็ไปได้ไกลอีกนั่นแหละ แต่ไกลผู้ไกลคนนะ”

๒๔

เรียนซ้ำชั้น

วันเวลาผ่านไปอีกหนึ่งปี แก้วกำลังจะได้เลื่อนชั้นขึ้นไปเรียน ป. ๒ ส่วนนกด้วยจะได้ขึ้น ป. ๓ และที่แก้วดีใจยิ่งไปกว่านั้นคือ อำนวยจะได้เข้าโรงเรียน เพราะจ๋อยโตพอที่จะเลี้ยงน้อง ๆ แทนพี่สาวได้แล้ว ตั้งแต่ย้ายจากบ้านเขาคอดมาอยู่บ้านเสาธงได้ แก้วไม่ค่อยได้พบอำนวยบ่อยนัก ลุงอ้อมลูกไม่หยุดไม่หย่อน พ่อเคยแนะนำให้ลุงทำหมัน ลุงไม่ยอมทำ บอกว่ากลัวเจ็บ พ่อบอกว่าเจ็บเดี๋ยวก็หาย ลุงก็พูดบายเบี่ยงไปต่าง ๆ นานา ข้ออ้างที่ลุงใช้ครั้งล่าสุดคือ ลุงกลัวนกเขาไม่ขัน แก้วไม่เห็นว่ามันจะเกี่ยวกับนกเขาหรือนกเขาที่ไหนเลย

ลุงเลี้ยงนกเขาไว้ตัวหนึ่ง ชั่งมันไว้ในกรง เข้ามาลุงก็จะตีดนิ้วเปาะ ๆ แล้วส่งเสียงร้อง จู้กกู จู้กกู นกเขาก็ขานรับ ทว่าบางวันพอมันเห็นลุง มันก็ส่งเสียงร้อง จู้กกู จู้กกู โดยไม่รอให้ลุงตีดนิ้วมือหรือส่งเสียงร้องนำก่อนแต่อย่างใด แก้วเคยถามพ่อครั้งหนึ่งว่า ทำไมลุงจึงกลัวนกเขาไม่ขันถ้าลุงทำหมัน พ่อบอกอย่าไปพูดหรือถามใครอย่างนี้ เพราะแก้วเป็นผู้หญิง เรื่องที่ลุงพูดกับพ่อเป็นเรื่องของผู้ชายโดยเฉพาะ แก้วถามพ่อว่า ถ้าแก้วจะไปถามหลวงพ่อพรหม ท่านจะตอบแก้วได้หรือไม่ พ่อก็ห้ามอีก โดยบอกว่าเรื่องอย่างนี้เป็นเรื่องของชาวบ้าน ไม่เกี่ยวกับพระ ถ้าถามจะเป็นบาป แก้วกลัวบาปเลยต้องเก็บความสงสัยไว้ก่อน รอถามทิดจ๋อยตอนไปเลี้ยงควายก็ได้ ทิดจ๋อยออกฉลาด คงจะรู้คำตอบ ส่วนอาพันไม่ได้เรียนหนังสือ ถึงถามก็คงตอบไม่ได้

เดือนเมษายนอากาศร้อนจัด แก้วออกไปเลี้ยงควายทั้งช่วงเช้า

และชวงเย็น เพราะเป็นชวงที่โรงเรียนปิด แก้วไม่ต้องไปโรงเรียน แล้วก็ไม่ต้องไปจำศีลที่วัดกับย่า ด้วยว่าเป็นชวงออกพรรษา ญาติโยมจะพากันไปจำศีลที่วัดเฉพาะในชวงเช้าพรรษาเท่านั้น แก้วนำควายออกไปเลี้ยง เดียวนี้แก้วมีควาย ๔ ตัว คือ นังสำลี นังเผือกผ่อง เจ้าแง และนังแหง นังสาวเจ้าแง ลูกสองตัวของนังเผือกผ่องตัวดำทั้งคู่วันที่เจ้าแงออกจากท้องของนังเผือกผ่อง มันทำให้แม่ของมันต้องทุกข์ทรมานมาก แต่วันที่นังแหงออก นังเผือกผ่องไม่ทุกข์ทรมานเท่าครั้งนั้น เพราะเป็นท้องที่สอง ออกมาได้สักพัก นังแหงก็ส่งเสียงร้อง “แหงะ ๆ” กร่างจึงตั้งชื่อให้มันว่า นังแหง เพื่อให้คล้องจองกับชื่อพี่ชายคือเจ้าแง นังแหงยังไม่เคยเห็นหน้าพ่อของมัน แต่ถึงเห็นมันก็คงไม่รู้จัก ไอ้ทุยจอมเจ้าชู้ก็ไม่รู้ว่ามันมีลูกก็ตัวแล้ว ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะนิสัยเจ้าชู้ไม่เลือกหน้าของมันที่เห็นตัวเมียที่ไรเป็นต้องไล่ทับทุกที

ชวงเย็น แก้วนำควายออกไปเลี้ยงเช่นทุกวัน คิดว่าวันนี้จะถามทิดจ้อยเรื่องนกเขาไม่ขันว่า มันไปเกี่ยวกับการทำหมันอย่างไร เมื่อถึงทุ่งหญ้าที่เด็กเลี้ยงควายทั้งหลายนำควายมาเลี้ยง แก้วพูดกับนังเผือกผ่องเพราะกว่าทุกครั้งว่า

“เผือกผ่องจำ พาแม่และลูกของเอ็งไปกินหญ้านะจ๊ะ แล้วก็คอยดูแลเจ้าแง อย่าให้มันออกไปกินไกล ประเดี๋ยวจะกลับเข้าฝูงไม่ถูก ข้าชี้เก็ยไปตามหา ลูกชายเอ็งมันซึกจะส่อแววเกรเหมือนพ่อของมัน เอ็งต้องช่วยส่งสอนให้มันเป็นควายดีเหมือนเอ็ง อย่างที่พ่อสอนข้าให้เป็นคนดีเหมือนพ่อนะจ๊ะ” นังเผือกผ่องมองหน้าแก้วแล้วดูเหมือนมันจะถามว่า

“นายจะป็นขึ้นไปร้องเพลงบนยอดไม้่อีกตามเคยใช่ไหมล่ะ” แก้วพอจะเดาใจมันออกจึงบอกมันว่า

“วันนี้ข้าจะไม่ร้องเพลง เพราะข้ามีเรื่องสำคัญจะปรึกษาทิดจ้อยเขา” นังเผือกผ่องมองหน้านายเหมือนว่าเข้าใจในสิ่งที่นายพูด จากนั้นจึง

เดินนำหน้าพาแม่หนึ่งตัวกับลูกสองตัวออกไปหาหญ้ากิน แก้วเดินไปหาทิดจ๋อยซึ่งกำลังเล่นโยนหลุมอยู่กับพวกเด็กเลี้ยงควายด้วยกัน มีอาพันธ์รวมอยู่ด้วย หมัดหน้าทำนาอาพันธ์พาเจ้ามั่งกับเจ้ามีมาอยู่ที่บ้านย่า หน้าทำนาจึงจะพาไปอยู่โรงนาเพื่อใช้พวกมันไถนา เห็นแก้วเดินเข้ามาหา เด็กชายจ๋อยจึงบอกว่า

“ไอ้แก้ว วันนี้เอ็งร้องเพลงคนเดียววะ ข้าจะเล่นโยนหลุมกับเพื่อน ๆ เอ็งมันคนวัด ไม่ชอบการพนันขันต่อก็ร้องเพลงไปแล้วกัน ถ้าจะให้ดี เอ็งก็นำทสวดมนต์มาร้องเป็นเพลงเสียเลย” ประโยคสุดท้ายเด็กชายพูดประชด

“วันนี้ข้าไม่ร้องเพลง เพราะข้ามีเรื่องจะถามทิดจ๋อย เป็นเรื่องที่ข้าอยากรู้ แล้วข้าก็รู้ว่าทิดจ๋อยต้องตอบข้าได้ เพราะทิดจ๋อยเป็นคนเก่ง” แก้วพูดจากใจจริง การที่ทิดจ๋อยเรียนข้าชั้น ไม่ใช่เพราะแกไม่เก่ง แต่เพราะชอบขาดเรียนนั่นต่างหาก

“เฮอ! ไม่ต้องมายกยอปอปั้นข้าหรอก เพราะข้าไม่ค่อยจะแน่ใจซักเท่าไรว่า เอ็งยอหรือเหยียดกันแน่”

“ข้าไม่ได้ยอแล้วก็ได้ไม่ได้เหยียด ข้าพูดจากใจจริง แล้วข้าก็อยากรู้ ทิดจ๋อยต้องตอบข้าได้แน่ ๆ ” แก้วพูดอย่างมั่นใจ จากนั้นจึงเล่าเรื่องที่คุยกับพ่อให้ทุกคนฟัง แต่ปรากฏว่า เด็กชายจ๋อยและเด็กเลี้ยงควายทั้งชายและหญิงไม่มีใครให้คำตอบแก่แก้วได้ แก้วคิดว่าจะเก็บความสงสัยไว้ก่อน วันไหนได้ไปบ้านเขาคอด จะต้องให้ลุงอช่วยตอบข้อสงสัยนี้ ลุงอรักแก้วต้องช่วยแก้วได้อย่างแน่นอน แก้วคิดว่าจะขึ้นต้นไม้ไปครวญเพลงดังที่เคยปฏิบัติมา แต่จะไม่นำทสวดมนต์มาร้องเป็นเพลงดังที่ทิดจ๋อยพูด เพราะยังไม่รู้ว่าการทำเช่นนั้นจะได้บุญหรือได้บาปกันแน่ แก้วไม่อยากเสี่ยง รอไว้ถามพ่อก่อน ถ้าพ่อบอกว่าได้บุญจึงค่อยทำ ถ้าได้บาปก็จะไม่ทำเพราะแก้วกลัวบาป

“พวกเอ็งมีใครจะไปร้องเพลงบนยอดไม้กับข้าบ้าง” แก้วถามเด็ก
เลี้ยงควายสามคนที่เป็นผู้หญิง

“ข้าไม่ไปหรอก ข้าร้องเพลงไม่เป็น” เด็กหญิงแววดอบ

“ข้าก็ไม่ไป ข้าจะดูพวกผู้ชายเล่นโยนหลุม” เด็กหญิงเป้าตอบ

“ส่วนข้าไม่กล้าปีนต้นไม้ เพราะข้าไม่ได้เป็นลิงอย่างเอ็ง” เด็กหญิง
น้ำใสตอบ เห็นว่าแก้วอายน้อยกว่าและตัวเล็กกว่าจึงกล้าพูด คิดว่า
ถึงอย่างไรแก้วคงไม่กล้าเถียง

“งั้นพวกผู้ชายที่ขึ้นต้นไม้ได้ก็เป็นลิงทั้งหมดนะซี” แก้วพูดเพื่อจะ
ให้เด็กเลี้ยงควายที่เป็นผู้ชายมาเป็นพวกเดียวกับแก้ว แล้วช่วยกันดำ
น้ำใส เด็กปากเปราะคนนี้

“ช่างมันเถอะไอ้แก้ว นังนี้มันปากหมา” เด็กชายจ่อยช่วยดำเป็น
คนแรก แล้วเด็กชายคนอื่นๆ ก็พากันดำจนเด็กหญิงน้ำใสนั่งร้องไห้
รู้สึกโกรธเด็กผู้ชายทุกคนที่มาดำ โกรธเด็กหญิงแววกับเด็กหญิงเป้าที่
ไม่เข้าข้างและไม่ช่วยดำพวกเด็กผู้ชาย และที่โกรธมากที่สุดคือ เด็กหญิง
แก้วที่เป็นต้นเหตุทำให้ตนถูกดำ ทว่าลืมโกรธตัวเองที่ไปหาเรื่องเขาก่อน

แก้วเดินไปยังต้นไม้ต้นเดิมที่สูงราวสิบวา ปีนขึ้นไปจนถึงยอด
แล้วนั่งลงตรงกิ่งที่เคยนั่ง ไม่กล้ามองลงมาเพราะเป็นคนกลัวความสูง
จากนั้นก็เริ่มร้องเพลงที่กำลังเป็นที่นิยมอยู่ในเวลานี้ ได้ยินว่าคนแต่ง
กับคนร้องเป็นคนเดียวกัน ชื่อ **พร ภิรมย์** เพลงที่แก้วชอบมากที่สุด
คือ **เพลงวังแม่ลูกอ่อน** ร้องลงมาคือ **เพลงดาวลูกไก่** เคยฟังสองเพลงนี้
จากวิทยุกระจายเสียงเพียงสองสามครั้งก็จำได้ เพราะเป็นคนจำเก่ง
พวกเขา ๆ เรียกแก้วว่า **ไอ้เด็กช่างจำ** ขณะที่พวกน้ำ ๆ เรียกว่า **ลูกยาย**
ช่างจำ ไม่ว่าจะเรียกอย่างไร แก้วก็รักอารักนำทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
เพราะแก้วเป็นคนยุติธรรม

“ไอ้แก้วมันไปก็ดีแล้ว ประเดี๋ยวข้าจะเล่า **นิทานเด็กเลี้ยงควาย**

ให้พวกเอ็งฟัง พ่อข้าเล่าให้ข้าฟังเมื่อคืนนี้เอง พ่อได้นิทานนี้มาจากปู่ และบอกว่าปู่ฟังมาจากทวดอีกทีหนึ่ง” เด็กชายแม่วซึ่งอายุมากกว่าทุกคนในที่นี้พูดขึ้น

“โอ้โฮ นิทานของเอ็งนี่เล่าต่อ ๆ กันมาถึงสี่ชั่วคนเชียวหรือ” เด็กชายจ๋อยถาม

“แล้วเอ็งจะเล่าให้รุ่นลูกเอ็งฟังไหม” เด็กชายคำพันถามเพื่อนที่เกิดเดือนเดียวกันแต่แก้วันกว่า คือตัวเขาเกิดวันจันทร์ เดือนเจ็ด ส่วนเด็กชายแม่ว เกิดวันอาทิตย์ จึงแก่กว่าเขาหนึ่งวัน

“ต้องเล่าแน่นอน เพราะเรื่องดี ๆ อย่างนี้ต้องให้ถ่ายทอดไปถึงลูกหลาน ยิ่งถ้าถ่ายทอดไปถึงเจ็ดชั่วโคตรก็ยิ่งดี” เด็กชายแม่วเข็ดหน้าตอบ รู้สึกภาคภูมิใจที่จะได้เล่าเรื่องดี ๆ ที่ได้รับมาจากบรรพบุรุษให้พวกเพื่อน ๆ ฟัง

“งั้นทิดก็รีบ ๆ เล่าเถอะ ข้าอยากฟังจะแย่อยู้อแล้ว” เด็กหญิงน้ำใสเร่งเร้า ลืมเรื่องขัดเคืองใจที่ถูกรุมด่าเสียสิ้น เด็กชายแม่วจึงเล่าว่า

มีตาเฒ่าหัวงูคนหนึ่งออกไปเลี้ยงควายแต่เช้า พบสาวครวลูกนั่งเลี้ยงควายอยู่บนหลังควายดำกลางทุ่ง เฒ่าหัวงูก็อยากได้สาวเจ้ามาเป็นเมียชั่วคราว จึงคิดหาถ้อยคำที่จะพูดหยอกหลอกล่อให้สาวเจ้าเคลิบเคลิ้มหลงใหล เพราะเคยหลอกพวกสาว ๆ มาหลายรายแล้ว แต่วันนี้แกคิดอย่างไรก็คิดไม่ออก จึงชี้ควายเข้ามาใกล้ ๆ จะได้ทักทายปราศรัยกันตามธรรมเนียมก่อน พอดีสาวเจ้าเกิดปวดตด อดไว้ไม่ได้เลยตดออกมาเสียงดังปาด ๆ ๆ สามปาดติด ๆ กัน ตาเฒ่าได้ยินเข้าก็เกิดปัญญาคิดหาอุบายได้ในทันที แกบอกสาวเจ้าว่า คนที่ตดบนหลังควายต้องตายเพราะถูกฟ้าผ่า ถ้าไม่แก้เคล็ดจะต้องเสร็จมะก่องต้องถูกฟ้าผ่าตายวายเป็นอย่างแน่นอน พอแกพูดจบ ฟ้าที่แจ้งจางปางก็กลับมืดมิดลง พายุตั้งเค้ามาเหมือนว่า ฝนจะตกหนัก สาวเจ้ารีบ

ลงจากหลังควายมาเกาะขาตาเฒ่าเจ้าเล่ห์ พุดลละล้าละลักว่า

“ลุงช่วยข้าด้วย ช่วยบอกวิธีแก้เคล็ดให้หน่อย ข้ายังไม่อยากตาย”
พุดพลางยกมือไหว้ปลก ๆ ตาเฒ่าห้วงทำเป็นตีหน้าเศร้า บอกสาวเจ้าว่า

“ข้าก็อยากจะช่วยเอ็ง แต่มันมีวิธีเดียวเท่านั้นคือ ต้องแก้เคล็ด
ไม่รู้เอ็งจะเชื่อหรือเปล่า”

“เชื่อจ๊ะ ข้าเชื่อลุง ช่วยบอกวิธีแก้เคล็ดมาเร็ว ๆ ว่า จะต้องทำ
อย่างไรบ้าง” ตาเฒ่าห้วงหรืออีกนามหนึ่งว่า ตาเฒ่าเจ้าเล่ห์ จึงย้ากับ
สาวเจ้าว่า

“เอ็งแน่ใจนะว่าจะไม่เปลี่ยนใจ เพราะถ้าเอ็งเปลี่ยนใจ ข้าก็ช่วย
อะไรเอ็งไม่ได้ เอ็งต้องถูกฟ้าผ่าตายวันนี้แหละ”

“ข้าไม่เปลี่ยนใจจ๊ะ ถ้าข้าเปลี่ยนใจขอให้ข้าถูกฟ้าผ่าตาย”
ตาเฒ่าห้วงจึงบอกสาวที่กลัวตายจนตัวสั่นงันงกว่า

“งั้นก็เดินตามข้าไปที่หลังพุ่มไม้นั้น” แกซี้ไปที่พุ่มไม้ข้างหน้าซึ่ง
อยู่ห่างออกไปประมาณสิบวา จากนั้นจึงลงจากหลังควายเดินนำไป
หญิงสาวผู้กลายเป็นเหยื่อของตาเฒ่าเดินตามไปติด ๆ

แล้วคนเล่าก็หยุดเล่าไปเสียเฉย ๆ คนฟังจึงประท้วงเพื่อขอให้เล่าต่อ

“ข้าจะดูว่า พวกเอ็งยังสนใจที่จะฟังต่อหรือเปล่า ถ้าไม่สนใจข้า
จะได้หยุดเล่า” คือเหตุผลที่เด็กชายหยุดเล่า

“ฟังอยู่ กำลังตื่นเต้นเลย ข้าก็อยากรู้ว่าตาเฒ่ามันจะแก้เคล็ด
ยังไง เดาได้เลยว่าต้องทำมิดีมิร้ายกับสาวโง่เขลาเบาปัญญาคนนั้น”
เด็กชายเมียงคาดเดา เด็กชายแมวจึงเล่าต่อ

“ตาเฒ่าบ้าตมหากคนนั้นก็จัดการแก้เคล็ดให้สาวเจ้า ความที่แกแก้
แต่ไม่เจียมสังขาร พอแก้เคล็ดเสร็จก็นั่งหอบแฮก ๆ ฟ้าที่มีดมิดกดับ
แจ้งจางปางอีกครั้ง จากนั้นตาเฒ่าจึงเดินกลับมา นั่งบนหลังควาย
ตามเดิม ข้างฝ่ายสาวเจ้าไม่เคยรู้มาก่อนว่า การแก้เคล็ดมันเด็ดสะระตี่

อย่างนี้เอง ก็เกิดติดใจอยากให้ตาเฒ่าแก้เคล็ดให้อีก จึงเดินมานั่งบนหลังควายแล้วพยายามที่จะตดให้ตาเฒ่าได้ยีน ตดไปป่าดหนึ่ง ตาเฒ่าก็ทำเป็นไม่ได้ยีน สองป่าดแกก็ยิ่งเฉยอยู่ สาวเจ้าจึงรวบรวมกำลังลมทั้งหมดในร่างกาย กลั่นใจเบ่งตดออกมาป่าด ๆ ๆ สามครั้งดังเดิม คิดว่าคราวนี้ตาเฒ่าจะต้องได้ยีนอย่างแน่นอน ทว่าตาเฒ่าหัวงูก็ยังเฉยอยู่ เพราะรู้สึกเหนื่อยแทบขาดใจ สาวเจ้าจึงต้องกลั่นออกกลั่นใจบอกให้ตาเฒ่ารู้ว่า

“ลุง ข้าตดอีกแล้ว ลุงไม่ได้ยีนหรือ” ตาเฒ่าเอาหูทวนลมทำเป็นไม่ได้ยีน สาวเจ้าก็ไม่ละความพยายาม ตะโกนบอกด้วยเสียงที่ตั้งกว่าเก่าว่า

“ลุง ข้าตดอีกแล้ว ช่วยแก้เคล็ดให้ข้าหน่อย” ตาเฒ่าจึงต้องตอบด้วยเสียงอันดังไม่แพ้กันว่า

“ต่อให้มึงตดจนซีเหิล กูก็ไม่ไหวแล้วโว้ย” เด็กชายแมวเล่าจบทุกคนในที่นั้นก็พากันหัวเราะชอบใจ เด็กชายเมียงจึงพูดขึ้นว่า

“ไอ้แมว เอ็งเรียกแก้ว ตาเฒ่าหัวงู ตาเฒ่าเจ้าเล่ห์ แต่ข้าจะขอเรียกแก้ว ไอ้แก้วบ้าตถนหา ไอ้แก้วลามก เพราะแกสกปรก ลามกจกเปรด แกจะตายอยู่แล้ว ยังมาหลอกกินไข่แดงเด็กสาวคราวลูก ไอ้แกตถนหากลับ”

“สนุกจังเลย มีอีกไหม” เด็กหญิงเป้าถาม เพราะอยากฟังอีก

“มี เรื่องต่อไปชื่อ **เรื่องฝากเหยี่ยว**” เด็กชายที่กำลังจะเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อ จากเด็กชายมาเป็น นาย ตอบ เพราะอีกสามเดือนเขาก็จะอายุครบสิบห้าปี

“แล้วเรื่องที่จบเมื่อก็ชื่อเรื่องอะไร” เด็กชายจ่อยถาม

“แล้วแต่ใครจะตั้ง ไปตั้งกันเอาเองก็แล้วกัน” เด็กชายแมวตอบ แล้วจึงเริ่มเล่าเรื่องใหม่ความว่า

ตาแก่ออกไปเลี้ยงควายแทนลูกชายเพราะลูกไม่สบาย เด็กธุ่นสาว

คนหนึ่งเลี้ยงควายอยู่ใกล้ ๆ เกิดปวดท้องเยี่ยว ครั้นจะไปหาที่เยี่ยวก็หาไม่ได้ เพราะทุ่งนาโล่งเตียน ด้วยว่าเป็นหน้าแล้ง จึงเดินไปบอกตาแก่ว่า

“ตาจ๋า ข้าฝากควายไว้สักประเดี๋ยวนะ ข้าจะไปเยี่ยวที่บ้าน” ตาแก่แกล่ดออยากมานาน เพราะเมียแก่ตาย อยู่กับลูกชายอายุยี่สิบและยังไม่มีเมีย จึงออกอุบายว่า

“ตาก็ปวดเยี่ยวเหมือนกัน”

“ตาเป็นผู้ชาย เยี่ยวตรงไหนก็ได้ ส่วนข้าต้องกลับไปเยี่ยวที่บ้าน เพราะข้าเป็นผู้หญิง”

“ตาไม่กล้าเยี่ยวสุ่มสี่สุ่มห้าหรอกอีนุ เดี่ยวเทวดาฟ้าดิน เจ้าป่าเจ้าเขา เจ้าที่ เจ้าทางจะลงโทษ ต้องกลับไปเยี่ยวที่บ้านเหมือนเอ็งนั่นแหละ” แทะทำท่าครุ่นคิดอยู่ประเดี๋ยวนึง จึงพูดขึ้นว่า

“เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ตาขอฝากเยี่ยวหนูไปแทนแล้วตาจะดูควายให้ หรือหนูจะฝากตาไป แล้วหนูช่วยดูควายให้ตาก็ได้ จะเลือกอย่างไรล่ะ” เด็กสาวคิดอยู่ประเดี๋ยวนึงจึงตอบว่า

“ตาฝากหนูไปก็แล้วกัน แต่ว่าจะฝากอย่างไรล่ะจ๊ะ”

“ไม่ยาก ตามตามาทางนี้” แล้วตาแก่ก็เดินไปที่พุ่มไม้แห่งหนึ่ง

“เป็นที่เดียวกันกับเรื่องที่จับไปหรือเปล่านั้นจะทิด” เด็กหญิงเป่าถามด้วยความอยากรู้ แต่เด็กชายแมวไม่รู้ เพราะพ่อไม่ได้บอก หากก็ตอบด้วยไหวพริบว่า

“คนละที่ เพราะเรื่องนี้เกิดขึ้นที่ภาคอีสาน ส่วนเรื่องแรกเกิดขึ้นที่ภาคกลาง” แล้วจึงเล่าต่อความว่า

“ตาแก่ผู้ร้ายเมื่อก่อนก็ทำการฝากเยี่ยวให้สาว ฝากเสร็จสาวรุ่นผู้ฟังจะรับฝากเยี่ยวเป็นครั้งแรก ก็เดินกะเผลกกะเผลกกลับไปบ้าน ครั้นถึงบ้านก็เข้าไปเยี่ยวในส้วม และพูดออกมาดัง ๆ ว่า

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

“เฮ้านี้เฮี้ยวฎุ เฮ้านี้เฮี้ยวตาแก่” เสียงนั้นได้ยินไปถึงพ่อของนาง ซึ่งกำลังตายหน้าอยู่หน้าส้วม พ่อตะโกนถามลูกสาวว่า

“อะไรของเอ็งวะอีหนู เฮี้ยวฎุ เฮี้ยวตาแก่อะไรกัน” สวารุ่นเปิดประตูออกมา ตอบคำถามของพ่อว่า

“ข้าปวดเฮี้ยวเลยฝากตาแก่คนหนึ่งให้ช่วยดูควาย เพื่อที่ข้าจะได้มาเฮี้ยวที่บ้าน แกบอกว่ตาแก่ก็ปวดเหมือนกัน ในที่สุด แกจึงฝากข้ามาเฮี้ยว แล้วแกจะช่วยดูควายให้ ข้าก็เลยรับฝากมานี้แหละจ๊ะ” ผู้เป็นพ่อได้ฟังดังนั้นก็โมโหโกรธา ตาลูกสาวว่า

“นั่งเด็กโง่ เอ็งไปรับฝากเขามาทำไม โง่จริงๆ โง่ไม่มีใครเกิน เอ็งต้องเอาไปคืนเขาเดี๋ยวนี” สวารุ่นจึงต้องเดินกะเผลกกลับไปยังทุ่งนา ครั้นถึงก็บอกตาแก่ว่า

“ตา ข้าถูกพ่อด่าแหลกเลย”

“ถูกด่าเรื่องอะไรล่ะอีหนู” ตาแก่ผู้ชำนาญการฝากเฮี้ยวถาม

“ด่าว่าข้าโง่ที่รับฝากเฮี้ยวตา ด่าเสริจก็บอกให้ออมาคืน ข้าเลยเอามาคืนนี้แหละ”

“ดี ๆ จั้่นไปหลังพุ่มไม้กัน” ตาแก่พูดอย่างลึกลับ ความที่ราร้างห่างรักมาหลายปี ไม่มีหญิงใดมาขอมเป็นเมียใหม่ หลังจากที่เมียเก่าตาย ทำให้แกกระหายอยากได้กามรส ช่างสวารุ่นผู้ยังไม่รู้ประสีประสาอะไร ก็เดินตามแกไปต้อย ๆ คิดว่าคงจะเจ็บตัวอีกเป็นแน่ จะถึงกับเดินไม่ไหวเสียก็ไม่รู้

เด็กชายแมวเล่มาถึงตรงนี้ก็หยุดเล่ ครั้นเมื่อถูกเพื่อน ๆ ทวงจึงพูดว่า “จบแล้วโว้ย”

“ต่อเรื่องที่สามเลยทีดีแมว” เด็กหญิงแววรู้สึกสนุก ทั้งที่รู้เรื่องบ้าง ไม่รู้เรื่องบ้าง คิดว่าจะต้องไปเล่ให้อั้แก้วฟัง เพราะเรื่องดี ๆ อย่างนี้ต้องเอื้อเพื่อแผ่ด้วยการเล่สู่กันฟัง

“ไม่มีเรื่องที่สาม เพราะพ่อข้าเล่ให้ฟังแค่สองเรื่องเท่านั้น สงสัย

ปู่จะฟังมาจากทวดแค่นี้” เด็กชายแม่วารู้สึกกตัญญูรู้คุณบรรพบุรุษที่เล่าเรื่องดี ๆ อย่างนี้สืบต่อกันมาจนถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน

“ไม่ใช่บรรพบุรุษของทิดแอบอุบไว้ละ ข้าหมายความว่าทวดเล่าให้ปู่ของทิดฟัง ๔ เรื่อง ทวดเล่าให้ปู่ฟัง ๖ เรื่อง ปู่เล่าให้พ่อฟัง ๔ เรื่อง พ่อเล่าให้ทิดฟัง ๒ เรื่อง คือ ต่างคนต่างอุบไว้คนละสองเรื่อง” เด็กหญิงน้ำใสคาดเดา

“ใช้น้ำใส เอ็งอย่ามาใส่ร้ายบรรพบุรุษของข้านะ ประเดี๋ยวได้เจอดี” เด็กชายดุเด็กหญิงน้ำใส เด็กชายคำพันจึงพูดขึ้นว่า

“เฮอะ ได้เวลาเอาควายเข้าคอกแล้ว แยกย้ายกันไปตามควายของใครของมันเถอะ อย่าเสียเวลามาทะเลาะกันเลย อีกเรื่องหนึ่งที่ข้าขอเตือนพวกเอ็งก็คือ อย่าได้เล่าเรื่องนี้ให้ไอ้แก้วฟัง เพราะมันเป็นคนวัดประเดี๋ยวมันไปฟ้องครูดูเงิน พวกเราจะเดือดร้อน ไปกันได้แล้ว” เด็กหญิงแม่วารู้สึกผิดหวังที่ถูกห้าม กระนั้นก็นึกว่าจะเล่าให้เพื่อนฟัง หากไอ้แก้วไม่อยากฟังก็จะบอกให้หยุดเล่าเอง ที่สำคัญไอ้แก้วจะต้องให้สัญญาก่อนว่า จะไม่บอกทิดคำพันว่า ตนเป็นคนเล่า

บ่ายวันหนึ่ง ปู่เทียนมาหาพ่อที่บ้านในสภาพที่เหงื่อไหลไคลย้อย เพราะเดินฝ่าแดดมา ปู่เทียนผิวสวย ตอนอายุยังไม่มาก ผิวของปู่สีส้มอมชมพู สวยเหมือนผิวของน้องเผือกผ่อง แม้อายุมากแล้วผิวของปู่ยังดูไม่เหี่ยวช่นมากนัก

“อามายังไร้ร้อน ๆ มีธูระสำคัญหรือเปล่านั้น น่าจะใช้เด็กมาตามผมไปพบก็ได้” พ่อพูดกับครูใหญ่ผู้มีศักดิ์เป็นอา แล้วส่งลูกสาวคนรองว่า

“แก้วไปหาน้ำมาให้ปู่ดื่ม” แก้วหยิบขันเงินไปตักน้ำฝนในโถงใหญ่ที่ตักน้ำไว้ให้ถึงห้าลูก นำมาให้ปู่เทียน ความที่อยากรู้ว่าปู่เทียนมีเรื่องเดือดร้อนอันใด จึงมาหาพ่อขณะแดดเปรี้ยง ๆ อย่างนี้ แก้วจึง

สร้างความดีตราขังมัลลพายใจ

ยอมเสียมรรยาทมานั่งแอบฟังอยู่ใต้ถุนบ้าน

“อาจะมาปรึกษาเอ็ง เอละ พุดรวบรัดตัดความเลยนะ คืออาจะขอย้ายไปสอนที่อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ครูละม่อมเพื่อนอาจะมาขอยืมเงินไป บอกว่าถ้าไม่มีเงินมาใช้คืนจะยกลูกสาวคนเล็กให้ ตอนนี้อยู่ที่บ้าน อาจึงมาปรึกษาเอ็งว่าอาจะขอย้ายไปอยู่กับแก เอ็งอยู่ทางนี้ก็จะได้เป็นครูใหญ่แทนอา แต่เอ็งต้องสอนทั้งสี่ชั้นเรียกว่า เป็นทั้งครูใหญ่และครูน้อยในเวลาเดียวกัน อาคิดว่า อีกไม่นานทางการจะต้องส่งครูใหม่มาให้เอ็ง”

“ตอนนี้อาอายุเท่าไร” พอลถามเสียงเรียบ “ไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจของคนเป็นครูใหญ่

“ห้าสิบ”

“แล้วลูกสาวครูละม่อมล่ะอายุเท่าไร”

“สิบห้า”

“นี่อาจะมีเมียคราวหลานเชียวนะ คิดให้ดี ๆ นะครับ”

“อาคิดดีแล้ว พรุ่งนี้อาจะไปทำเรื่องที่อำเภอ ขอย้ายไปสังกัดอำเภอบางระกำ” ปู่เทียนพุดเหมือนว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่ปู่กำลังจะทำนั้นมันง่ายไปหมด พ่อคงเห็นว่าไม่สามารถทัดทานปู่เทียนได้ เพราะคนที่กำลังจะมีเมียใคร ๆ ก็คงห้ามไม่ได้ จึงพุดว่า

“ตามใจอาที่แล้วก็แล้วกัน ผมคงจะย้ายไปด้วยกับแก่วไปเรียนที่โรงเรียนวัดช่องแค เพราะครูคนเดียวสอนสี่ชั้น เด็กคงไม่ได้ความรู้เต็มเม็ดเต็มหน่วย ส่วนเด็กนักเรียนคนอื่น ๆ ผมก็จะพยายามช่วยจนสุดความสามารถ”

ครูอุงเงินจัดการย้ายไปด้วยและแก่วไปเรียนที่โรงเรียนวัดช่องแค เพราะมีครูสอนหนึ่งคนต่อหนึ่งชั้น ไม่ใช่หนึ่งคนต่อสี่ชั้นเหมือนโรงเรียนวัดดงน้อย เปิดภาคเรียนใหม่สองศรีพี่น้องจึงต้องย้ายที่เรียนใหม่ ทว่าต้องเรียนซ้ำชั้นเพราะพ่อต้องการให้ลูกเรียนอย่างละเอียด!

๒๕

ชีวิตที่เปลี่ยนไป

การที่ต้องย้ายมาเรียนกับเพื่อนที่ไม่เคยเห็นหน้าค่าตากันมาก่อน มีหน้าซำยังต้องมาเริ่มต้นเรียนชั้น ป. ๑ ใหม่ ทำให้แก้วรู้สึกว่ชีวิตเปลี่ยนไปจากที่เคยมีเคยเป็น แก้วอายุเต็มแปดขวบ ควรที่จะเป็นนักเรียนชั้น ป. ๒ หากก็ต้องมาเรียนปะปนกับเด็กเข้าใหม่ที่อายุอ่อนกว่า แก้วเคยวาดหวังไว้ว่า ถ้าเรียนที่วัดคงน้อย ก็จะได้พบอำนวยทุกครั้งที่มาเรียน จะได้คุยกัน เล่นกันเหมือนเมื่อครั้งที่ยังอยู่บ้านเขาคอด แก้วสงสารอำนวยที่ต้องช่วยพ่อแม่เลี้ยงน้อง จนต้องเข้าโรงเรียน ซ้ำกว่าเด็กวัยเดียวกัน อีกอย่างก็แก้วหวังมากคือ เมื่อขึ้นชั้น ป. ๓ จะไม่ต้องมานั่งท่องอาขยาน *วิชาเหมือนสินค้ำ* เพราะทิดจ่อยท่องให้ฟังจนจำขึ้นใจแล้ว

พอกับแม่ก็วาดหวังไว้ว่า ลูกทั้งสามคนจะต้องได้เรียนต่อให้สูงที่สุดเท่าที่ระดับสติปัญญาจะเอื้ออำนวย ครูดูเงินกับคุณนายเกลือปรึกษาหารือกันว่า เมื่อลูกเรียนจบชั้นมัธยมแล้ว ก็จะไปสอบเรียนครูในตัวจังหวัด และสิ่งที่ต้องเตรียมไว้ล่วงหน้าคือ เงิน เพราะค่าใช้จ่ายคงจะเพิ่มขึ้นหลายเท่าตัว สองผัวเมียจึงปรึกษากันในอันที่จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้น เพื่ออนาคตของลูกสามคน

ปกติคุณนายเกลือก็ทำงานหนักอยู่แล้ว ถึงหน้าทำไร่ก็ไปทำไร่ที่บ้านเขาคอด ครูดูเงินจะไปช่วยช่วงเย็นหลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว ตะวันจวนจะตกดินนั่นแหละ จึงจะพากันกลับบ้าน ช่วงเย็นหลังเลิกเรียนแล้ว กลัวภัยกับแก้วจะผลัดกันไปเลี้ยงควาย ถ้าคนหนึ่งไปเลี้ยงควาย

สร้างความคิดรวบยอดยังมีลมหายใจ

อีกคนก็อยู่บ้านและหุงข้าวทำกับข้าวไว้รอพ่อกับแม่ ส่วนกว้างตามพี่ไปเลี้ยงควายบ้าง อยู่บ้านบ้าง แล้วแต่อารมณ์ บางวันก็ตามแม่ไปเล่นกับลูก ๆ ของลุงออที่บ้านเขาคอด บางวันก็ไปโรงเรียนกับพ่อสรุปแล้วกว้างคนเดียวที่สบายราวกับเป็นเจ้าของมาเกิด

ความที่อยากมีรายได้เพิ่มขึ้น คุณนายเกลียดอดขยัน หนักเอาเบาสู้ จึงคิดที่จะทำมาค้าขาย และจะขายทุกอย่างที่ขวางหน้า ย่าเองก็ส่งอารวยเรียนชั้นมัธยม จึงต้องทำขนมขายเพื่อนำเงินมาเป็นค่าเรียนของอารวย ฝีมือการทำขนมของย่าเป็นที่ชื่นชอบของลูกค้าทุกเพศทุกวัย ทั้งชายและหญิง ย่าทำขนมหม้อแกงบ้าง ขนมปังบ้าง ข้าวต้มหัวหงอกบ้าง สลับกันไปในแต่ละวัน ส่วนลูกสะใภ้ของย่านั้นเลือกขายข้าวโพดต้ม

เวลาตีห้าหลังจากปลุกลูกสาวให้ลุกขึ้นมาหุงข้าวแล้ว คุณนายเกลือก็นั่งหอบสาแหวกคูชีพไปซื้อข้าวโพดที่ไร่บ้านหนองหญ้าร้างกา ครูถุงเงินจะขี่จักรยานไปส่งโดยให้เมียซ้อนท้าย เมื่อไปถึงไร่ข้าวโพดที่เจ้าของไร่รออยู่ ครูถุงเงินจึงจะขี่จักรยานกลับมาบ้านเพื่อเตรียมตัวไปสอนโรงเรียน ส่วนคุณนายเกลือช่วยเจ้าของไร่หักข้าวโพดให้ได้ ๑๐๐ ผัก ราคาผักละ ๑๐ สตางค์ ใสสาแหวกหอบกลับมาต้มที่บ้าน ต้มเสร็จแล้วจึงมัดเป็นพวง ๆ ขายพวงละ ๑ บาท พวงหนึ่งมี ๕ ผัก ตกผักละ ๒๐ สตางค์ จากนั้นจึงกินข้าวแล้วหอบข้าวโพดต้มไปขายยังตลาดช่องแค พักใหญ่ ๆ ก็ขายหมดเพราะลูกค้าติดอกติดใจที่ข้าวโพดต้มของคุณนายเกลือรสชาติดีกว่าเจ้าอื่น

เคล็ดลับที่ทำให้คุณนายขายดิบขายดีก็คือ คุณนายรู้จากประสบการณ์ว่า ข้าวโพดที่หักสด ๆ ในวันนั้นรสชาติอร่อยกว่าข้าวโพดที่หักค้างคืนไว้ คุณนายจึงสู้ลำบากตรากตรำไปซื้อข้าวโพดจากไร่ในตอนเช้ามืดเพื่อให้ลูกค้าได้บริโภคของสด ๆ ที่รสชาติดีกว่าของค้างคืน

บางวันมีลูกค้ามารอซื้อที่ตลาด เรียกว่าพอวางหาบปู้บก็ขายหมดปั๊บจนทำให้แม่ค้าคนอื่น ๆ ค้อนควักด้วยความริษยา อันที่จริงหากพวกเขาถามเคล็ดลับที่ทำให้ข้าวโพดรสชาติดี คุณนายก็จะบอกให้เอาบุญ แต่เมื่อไม่มีผู้ใดถาม คุณนายก็คิดว่า ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบอกขึ้นบอกไปอาจจะถูกกล่าวหาว่า สวระแน ก็เป็นได้

วันไหนไม่เหนื่อยมาก เมื่อขายหมดแล้วคุณนายก็จะไปซื้อที่ไรเดิมอีก แล้วต้มไปขายที่บ้านเขาคอด ข้าวโพดที่คุณนายต้มขายเป็นข้าวโพดข้าวเหนียว ส่วนข้าวโพดที่ปลูกในไร่บ้านเขาคอดเป็นข้าวโพดเหลือง ซึ่งเมื่อแก่เต็มที่จนเปลือกที่หุ้มฝักแห้ง จะถูกหักมาหุบเอาซังออก นำเมล็ดมาตวงขายเป็นถัง ๆ ให้พ่อค้าคนกลางเพื่อส่งไปขายประเทศนอก พวกฝรั่งสั่งซื้อเมล็ดข้าวโพดจากเมืองไทยไปเป็นอาหารสัตว์ คนบ้านเขาคอดนิยมปลูกข้าวโพดเหลืองเพราะได้เงินมากกว่าปลูกข้าวโพดข้าวเหนียว ไร่ที่คุณนายเกลือก็ปลูกข้าวโพดเหลือง กระนั้นคุณนายยอดขยันก็ยังอุตสาหะไปซื้อข้าวโพดข้าวเหนียวที่บ้านหนองหญ้าร้างมาต้มขายให้คนเขาคอดกิน คุณนายเกลือคงจะเป็นมนุษย์คนเดียวในโลก ที่หายใจเป็นเงินเป็นทองตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ และคงเป็นเพราะเหตุนี้ทำให้ครุฑเงินทั้งรักทั้งเกรงใจเมียเป็นที่สุด

แก้วไปเรียนที่โรงเรียนวัดช่องแคได้ไม่ทันถึงเดือนก็รู้สึกเบื่อ *ครุระมัด* ซึ่งเป็นครูประจำชั้นสอนไม่รู้เรื่อง สู้พ่อไม่ได้ พ่อสอนเก่งกว่าหลายเท่า ลูกสาวคนที่สองของครุระมัดชื่อ *สายลม* เรียนอยู่ห้องเดียวกับแก้ว โรงเรียนวัดช่องแคมีนักเรียนมากกว่าวัดดงน้อยหลายเท่า ชั้น ป. ๑ มี ๒ ห้อง ห้องละ ๓๕ คน ชั้น ป. ๒ ถึงชั้น ป. ๔ ก็มีชั้นละ ๒ ห้องเช่นกัน แต่ละห้องมีครูประจำชั้น ๑ คน ทั้งโรงเรียนจึงมีครู ๙ คน คือครูประจำชั้น ๘ คน ครูใหญ่ ๑ คน นอกจากนี้ยังมีภารโรงอีกคนหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนของพ่อแล้ว แก้วรู้สึกสงสารพ่อจับใจ

เพราะเมื่อปูเทียนย้ายไปอยู่อำเภอบางระกำ พ่อก็สอนเหมาหมด ตั้งแต่ชั้น ป. ๑ ถึง ชั้น ป. ๔ เรียกว่าเป็นทั้งครูใหญ่ ครูน้อย และภารโรงในเวลาเดียวกัน แก้วเข้าใจในความหวังดีที่พ่อมีต่อลูก เกรงว่า จะเรียนได้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วยเหมือนโรงเรียนที่มีครูสอนหนึ่งคน ต่อหนึ่งห้อง จึงส่งลูกมาเรียนในโรงเรียนที่พ่อคิดว่าดีกว่าโรงเรียนที่พ่อสอน และให้เรียนซ้ำชั้นเพราะต้องการให้เรียนอย่างละเอียด แต่แก้วคงจะโชคไม่ดี จึงมาเจอครูที่สอนไม่รู้เรื่องอย่างครูระมัด

ครูใหญ่โรงเรียนวัดช่องแคไม่ต้องสอน เพราะการสอนเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น แต่ครูใหญ่โรงเรียนวัดดงน้อยซึ่งก่อนหน้านี้เป็นปูเทียน ต้องสอนสองชั้นคือ ชั้น ป. ๒ กับ ชั้น ป. ๓ และเมื่อปูเทียนย้ายไป พ่อต้องเป็นครูใหญ่และครูน้อยในเวลาเดียวกัน จึงต้องสอนทั้ง ๔ ชั้น เพราะทั้งโรงเรียนมีครูคนเดียว

สายลม ลูกสาวครูระมัดเป็นเด็กเสียบขีริม ไม่ค่อยพูดค่อยจาและไม่สูงส่งกับใคร หากก็เป็นคนคบได้ เพราะไม่เยอหยิ่งถือตัว สายลมมีพี่สาวชื่อ สายรุ้ง มีน้องชายชื่อ สายฝู จะว่าไปแล้วแก้วกับสายลมมีอะไร ๆ ที่เหมือนกันอยู่หลายอย่าง เป็นต้นว่า มีพ่อเป็นครูเหมือนกัน มีพี่สาวเรียน ชั้น ป. ๒ เหมือนกัน สายรุ้งผิวขาวผ่องเหมือนกล้วย ส่วนสายลมผิวดำคล้ำเหมือนแก้ว นอกจากนี้ยังมีแม่เป็นแม่ค้าเหมือนกันอีกด้วย หากในความเหมือนก็มีความต่างแฝงอยู่ กล่าวคือ พ่อของแก้วหล่อกว่าและสอนเก่งกว่า แม่ของแก้วเป็นแม่ค้าขายข้าวโพดต้มโดยหาบไปขาย แต่แม่ของสายลมเป็นแม่ค้าขายผักอยู่ในตลาดสดโดยเช่าแผงลอยขาย เสียค่าเช่าวันละ ๓ บาท จึงไม่ต้องหาบเร่ขายเหมือนแม่ของแก้ว ส่วนความสวยนั้นแม่ของแก้วสวยกว่าแม่ของสายลมหลายเท่าตัว เรื่องนี้แก้วเป็นสักขีพยานให้ได้

แต่แรกแก้วรู้สึกกว่าตัวเองมีปมด้อยที่ต้องเรียนซ้ำชั้น เพราะความ

ปรารถนาดีของพ่อ แต่หลังจากแก้วมี หมวย เป็นเพื่อนสนิท สิ่งที่แก้ว คิดว่าเป็นปมด้อยก็ไม่ใช่ปมด้อยอีกต่อไป หมวยชื่อจริงว่า อวยพร นามสกุล สุขสำราญ บ้านอยู่หนองกระทะ ระยะทางจากบ้านของหมวย มาโรงเรียนไกลพอ ๆ กับระยะทางจากบ้านของแก้วมาโรงเรียน หมวย เหมือนอำนวยความสะดวกที่เป็นพี่คนโตและมีน้องหลายคน ต้องช่วยแม่เลี้ยง น้องจนอายุแปดขวบจึงได้เข้าโรงเรียน หมวยขาดเรียนบ่อยจึงต้องเรียน ข้ำชั้น ป.๑ อีก แรก ๆ แก้วเสียใจที่อายุแปดขวบแต่ยังเรียนชั้น ป. ๑ แต่เมื่อได้ฟังเรื่องของหมวยแล้วแก้วก็ไม่วู้สึกเสียใจอีกเลย เพราะ หมวยอายุมากกว่าแก้วแต่ก็ยังเรียนชั้น ป. ๑ แล้วอย่างนี้แก้วจะเสียใจ ไปทำไมกัน

หมวยเล่าให้แก้วฟังว่า พ่อของหมวยเป็นคนจีน ส่วนแม่เป็น ลูกครึ่งไทย - จีน คือยายของหมวยเป็นคนไทย ส่วนตาเป็นจีน ที่น่าแปลก คือ ยายของหมวยชื่อเดียวกับตาของแก้ว ทวดเล่าให้ยายฟังว่า ตอนทวด ตั้งท้องได้บั้นไว้ว่า ขอให้ลูกออกมาเป็นผู้ชาย จึงตั้งชื่อรอไว้ว่า ไชค ครั้น ยายออกมาเป็นผู้หญิง ทวดจึงให้ชื่อว่า ไชค ตามที่ได้ตั้งรอไว้ แต่ไม่ยอม ไปแก้บ่นเพราะไม่ได้ดังที่บั้นไว้ แม่ของหมวยแก่กว่าแม่ของแก้วและมี น้องสาวชื่อ ม่วย เมื่อแก้วเล่าเรื่องของหมวยให้แม่ฟัง แม่บอกแก้วว่า นำม่วยกับแม่เคยเป็นเพื่อนกันตอนเป็นสาวยังไม่แต่งงาน ต่อมานำม่วย แต่งงานไปอยู่กรุงเทพฯ แม่ก็แต่งงานไปอยู่ดงน้อย เลยไม่ได้พบกันอีก

กล้วยกับปุ่นไม่อยากไปโรงเรียนเพราะเมื่อเพื่อนที่เป็นผู้ชาย พวกเขา ขอบมาแกล้งกล้วย แล้วกล้วยก็เป็นคนไม่ยอมใคร จึงมีเรื่องชกต่อยกับ เพื่อนผู้ชายเป็นประจำ จนครูอำพันซึ่งเป็นครูประจำชั้นรู้สึกอ่อนอกอ่อนใจ แต่หลังจากที่รู้ว่ากล้วยเป็นลูกสาวคุณนายเกลือ ครูอำพันก็เลยคาดโทษ นักเรียนชายไว้ว่าถ้าใครมีเรื่องกับกล้วยจะให้สอบตก ครูอำพันรู้สึก เป็นหนี้บุญคุณคุณนายเกลือ เพราะเมื่อสิบกว่าปีก่อนถ้าคุณนายเกลือ

มาสอบสัมภาษณ์ ครูอำพันก็จะไม่ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการครู เนื่องจากเขารับ ๓ ตำแหน่ง แต่มีผู้สอบได้ ๔ คน และครูอำพันได้ที่สุดท้าย นอกจากได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการครูแล้ว ยังได้แต่งงานกับครูบุญช่วย ผู้ชายที่รูปไม่หล่อแต่นิสัยดี ไม่เจ้าชู้และรักลูกรักเมียเป็นที่สุด บุญคุณของคุณนายเกลือในครั้งกระโน้นเป็นเรื่องที่ครูอำพันจะต้องจดจำไปจนตลอดชีวิต

พวกนักเรียนชายชั้น ป.๒ ที่ชอบแกล้งเด็กหญิงเพลินพิศ เมื่อถูกครูอำพันคาดโทษก็เลิกแกล้งไป แต่มาแกล้งน้องคือ เด็กหญิงจิตราแทนวันหนึ่งชวงพักเที่ยง แก้วเดินออกจากห้องเรียนไปถ่ายเบาที่ห้องสุขาซึ่งอยู่หลังโรงเรียน ขณะเดินกลับ นักเรียนชายที่เป็นคู่อริกับกล้วยก็ตะโกนใส่หน้าแก้วว่า “อีลิงดำ มึงเข้าไปนั่งดมขี้ในส้วมมาหรือไง” เพื่อนอีกสองคนซึ่งก็เป็นคู่อริกับกล้วยพากันหัวเราะชอบใจ แก้วไม่ยอมมีเรื่องจึงทำเป็นไม่ได้ยิน เด็กเกเรสามคนจึงเดินเข้ามาเขกหัวแก้วคนละที

เมื่อถูกรังแกเช่นนี้ แก้วก็ตะบะแตก จึงก่นด่าพวกมันอย่างสาดเสียดเสียด ด่าไปถึงวงศ์วานว่านเครือของพวกมันด้วย แก้วมีพรสวรรค์ในการด่า และสามารถประดิษฐ์คิดค้นคำด่าที่ทำให้คนถูกด่าเจ็บลึกเข้าไปถึงก้นบึ้งของหัวใจ แต่แล้วคนมีพรสวรรค์ก็ถูกรุม นักเรียนชายสามคนพากันรุมทำร้ายแก้ว เหมือนหมาหมู่ที่รุมกัดลูกแกะ พวกเขาไม่รู้สักสงสารเด็กหญิงตัวดำ ๆ เลยสักนิด แก้วร้องให้คนช่วย หากก็ไม่มีใครมาช่วยเลยสักคน ในที่สุดก็นึกถึงหลวงพ่อบรมที่ท่านสอนว่า “ตนเป็นที่พึ่งของตน คนอื่นเป็นที่พึ่งให้ไม่ได้” เลยฮึดสู้ กัดพวกมันจนเลือดซิบ คิดในใจว่า “สู้แบบคนไม่ได้ก็จะสู้แบบหมาแหละวะ”

หมวยไปห้องสุขามา ครั้นเห็นแก้วถูกรุม จึงวิ่งไปฟ้องครูระมัด ซึ่งนั่งพับหลังอยู่ที่โต๊ะครูหน้าชั้นเรียน เมื่อถูกรบกวนขณะฝึกกลางวันเพลินอยู่ ก็รู้สึกหงุดหงิด จึงลุกขึ้นเดินไปยังที่เกิดเหตุ พวกนักเรียนที่กำลัง

มุงดูอยู่ ต่างคนต่างเห็นเป็นเรื่องสนุกเหมือนกำลังดูคนสามคนกำลังพัดกับหมาหนึ่งตัว ครั้นเห็นครูเดินมาก็วิ่งแตก พวกกันวิ่งหนีเอาตัวรอด

เมื่อครูระมัดเดินเข้ามา เห็นภาพที่แก้วกำลังกัดเด็กชายอีกคน หลังจากกัดไปสองคนแล้ว ทำให้ครูระมัดตวาดด้วยเสียงอันดังว่า

“จิตรา ทำไมเธอถึงรังแกรุ่นพี่เขาอย่างนั้น”

“ก็... ก็... พวกเขามาทำหนูก่อน” เด็กหญิงตอบพลางหอบแฮก ๆ เพราะเหนื่อยที่ต้องสู้กับเด็กผู้ชายถึงสามคน

“ไม่จริงครับ เขารังแกพวกผมก่อน” อีกสองคนรีบรับรองคำพูดของเพื่อนเพราะแผลที่ถูกกัดเป็นหลักฐานเด่นชัด ทว่ารอยฟกช้ำดำเขียวตามตัวของเด็กหญิงจิตรา ครูประจำชั้นมองไม่เห็นเพราะความที่เด็กหญิงตัวดำ ดำไม่ผิดลูกสาวคนที่สองของเขา พอดีกับเสียงระฆังดังขึ้น ครูระมัดจึงบอกเด็กชายสามคนให้ไปหาครูอำพันช่วยหาทิงเจอร์ใส่แผลให้ แต่กับเด็กหญิงจิตรา เขาสั่งว่า

“ไปเข้าห้องเรียน ครูจะทำโทษเธอต่อหน้าเพื่อน ๆ” พูดจบก็เดินกลับไปยังห้องเรียนด้วยท่าทางเบือหน้าย เด็กหญิงจิตรา เพลินในธรรมเดินตามไปแต่โดยดี เมื่อครูระมัดเข้าไปยืนอยู่หน้าชั้นเรียน หัวหน้าชั้นพูดเสียงดังฟังชัดว่า

“นักเรียนเคารพ” นักเรียนชายหญิงลุกขึ้นยืน แล้วพูดพร้อมกันว่า

“สวัสดิ์ครับคุณครู/สวัสดิ์ค่ะคุณครู” แล้วพากันนั่งลง ครูระมัดจึงประกาศว่า

“นักเรียนทั้งหลาย ครูจะทำโทษเด็กหญิงจิตราที่ทำร้ายร่างกายนักเรียนชายชั้น ป.๒ พวกเธอคิดว่าครูควรจะเขียนก๊ี้ที่ ไหนใครว่าเขียนหนึ่งโหล ยกมือขึ้น” ไม่มีนักเรียนคนใดยกมือ

“งั้นก็ครึ่งโหล” ไม่มีใครยกมืออีก

“งั้นก็สามที” มีนักเรียนชายยกมือสองคน

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

“แล้วคนอื่น ๆ ละ ไหนเด็กหญิงสายลมลองตอบมาซิว่าจะให้ครูเขียนเด็กหญิงจิตราภิที” เขาถามลูกสาว

“ไม่ให้เขียนค่ะ” เด็กหญิงตอบด้วยรู้สึกสงสารเพื่อน พวกเด็กนักเรียนชั้น ป. ๑ ไม่มีผู้ใดเห็นเหตุการณ์เพราะเมื่อกินข้าวเที่ยงเสร็จก็พากันเล่นอยู่แต่ในห้องเรียน ไม่กล้าออกไปเล่นข้างนอกเพราะยังใหม่อยู่

“หนูเห็นด้วยกับสายลมค่ะ” นักเรียนหญิงซึ่งมีมากกว่านักเรียนชายพูดขึ้นพร้อมกันราวกับนัด คิดว่าคนเป็นพ่อคงจะเชื่อลูกของตน รู้สึกผิดหวังเมื่อครูพูดว่า

“พวกเธอไม่รู้จักรกฎเกณฑ์ของโรงเรียนหรือยัง ใครทำผิดก็ต้องถูกลงโทษ เอาละ ครูจะเขียนเธอสามที ออกมายืนหน้าชั้นเดี๋ยวนี้” แก้วลุกขึ้นไปยืนหน้าชั้นอย่างองอาจ หากไม่เกรงใจสายลม ก็จจะครุระมัดให้เสียผู้เสียคนไปเลย ถ้าถูกไล่ออกก็กลับไปเรียนที่วัดดงน้อยกับพ่อก็ได้ เมื่อเด็กหญิงออกมายืนหน้าชั้น ครูระมัดจึงบอกให้นักเรียนชายไปหยิบไม้เรียวที่หลังห้องมาให้ ได้ไม้เรียวแล้วจึงสั่งเด็กหญิงจิตราว่า

“เอามือออกดอก” เด็กหญิงทำตาม ครูระมัดจึงเขียนที่ขาไป ๑ ที คิดว่าหากคนที่ถูกเขียนไม่ร้องให้ก็จะเขียนให้แรงกว่าเดิม ผลปรากฏออกมาว่า เด็กหญิงไม่ร้องให้ ครูวัยเดียวกับพ่อของเด็กหญิงจึงเขียนอีก คราวนี้แรงกว่าเดิม

“นี่เธอไม่รู้สักเจ็บบ้างเลยหรือ หนั่งเธอมันด้านหรือยัง” ครูประจำชั้นถามลูกศิษย์ เขาไม่ชอบครูตึงเงินที่หล่อกว่าเขา เมียครูตึงเงินก็สวยกว่าเมียเขา แถมลูกสาวครูตึงเงินก็สวยกว่าลูกสาวเขาเสียอีก รู้สึกคับแค้นใจในเรื่องนี้มานาน เพราะฉะนั้นเขาจะต้องแก้แค้นที่ลูกสาวครูตึงเงิน

“ถามทำไมไม่ตอบ ปากไม่มีหรือ หรือว่าหนูหนวกไม่ได้ยินที่ครูถาม” แก้วยังคงนิ่งเพราะกำลังโกรธ หากพูดขณะโกรธก็คงต้องว่า

ครูระมัดจนเสียผู้เสียคน การนิ่งของเด็กหญิงทำให้ครูระมัดหวด
ไม้เรียวลงไปที่ขาของเด็กหญิงอย่างแรงและเร็วจนนับไม่ถ้วน เด็กหญิง
สายลมส่งเสียงร้องไห้โฮ ๆ ออกมาเพราะความสงสารเพื่อน รู้สึกอับอาย
ที่มีพ่อใจร้ายใจดำอำมหิตเช่นนี้ เมื่อเด็กหญิงสายลมร้องไห้ เด็กหญิง
ทั้งห้องก็ร้องตาม พวกเด็กผู้ชายก็ทำตาแดง ๆ บางคนก็มีน้ำตาเอ่อขึ้นมา
ที่ขอบตา มีคนเดียวที่ไม่ร้องไห้ ไม่ทำตาแดง และไม่มีน้ำตาเอ่อขึ้นมา
ที่ขอบตา คือ เด็กหญิงจิตรา เพลินในธรรม ครูระมัดไม่รู้จะทำอย่างไร
ได้แต่ยื่นเอามือกุมขมับอยู่อย่างนั้น

เด็กหญิงเพลินพิศ เพลินในธรรม ไม่รู้เรื่องพี่น้องสาวถูกนักเรียนชาย
ชั้น ป. ๒ รุมซ้อมแล้วยังถูกครูประจำชั้นตีซ้ำอีก ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะเป็น
หัวโจกพาเพื่อน ๆ ไปปิ่นเขาเล่น พวกปิ่นเขานั่นไปจนเกือบถึงยอดเขา
เพื่อจะพากันไปหาใบงุ่นมาเล่น มีเด็กนักเรียนชายหญิงชั้น ป. ๓ ตาม
ไปด้วยหลายคน ครั้นทุกคนลงมาจากเขา ก็ถูกครูประจำชั้นพาไปพบ
ครูใหญ่และถูกเขียนคนละ ๓ ที โดยครูใหญ่เป็นคนเขียนเอง กว่า
จะเขียนถึงคนสุดท้าย ครูใหญ่้วยสี่สิบก็ปวดแขนจนยกแทบไม่ขึ้น

๒๒

หมวยหวิดม้วย

เลิกเรียนแล้วสองศรีพี่น้องเดินกลับบ้านด้วยกัน แก้วต่อว่าพี่สาวที่ไม่มาช่วยตอนถูกรุมข่ม เด็กชายจอมเกเรสามคนนั้นมีรู้หรือกว่าได้ทำให้แก้วแพรวพรายเกือบจะกลายเป็นแก้วแตกกระจายเพราะความเกรงของพวกตน กล้วยออกตกใจเมื่อฟังเรื่องราวที่น้องสาวเล่าขาน จึงลั่นวาจาออกมาด้วยความโกรธว่า

“พุงนี้ข้าจะไปจัดการกับพวกมันที่มาลบเหลี่ยมนักร้องอย่างข้า จะชกให้ปากแตก ชวนให้หน้าแตกไปตาม ๆ กันเลยเชียวนะ”

“อ้าว นี่เอ็งโกรธเพราะถูกลบเหลี่ยมหรือหอกหรือ ข้าก็นึกว่าเอ็งโกรธพวกมันที่มาแกล้งน้องสาวเอ็ง ถ้าอย่างนั้นเอ็งก็ไม่ต้องไปจัดการกับพวกมันหรอก ข้าจัดการเรียบร้อยแล้ว” แก้วรู้สึกผิดหวังที่กล้วยคิดถึงแต่ตัวเอง ทำทุกอย่างเพื่อตัวเอง เอาตัวเองเป็นใหญ่ในทุกเรื่อง กล้วยช่างนิสัยใจคอไม่เหมือนพ่อเอาเสียเลย เพราะพ่อจะคิดถึงคนอื่นก่อนเสมอ แก้วอยากเป็นเช่นเดียวกับพ่อ เดินตามรอยเท้าพ่อไปไม่ยิ่งหยดประเทศไทยจะได้มีคนเห็นแก่ตัวน้อยลง และถ้าคนประเทศอื่น ๆ พวกกันคิดเหมือนแก้ว โลกก็จะเต็มไปด้วยคนดีมีเมตตา แล้วคนที่เห็นแก่ตัวเอาตัวเองเป็นใหญ่ไม่เห็นอกเห็นใจคนอื่น ก็จะหาที่ยืนบนพื้นโลกได้ยาก

“อย่างเอ็งนะหรือจะจัดการได้ คนอย่างเอ็งเก่งอยู่เรื่องเดียวแหละ” กล้วยพูดอย่างดูแคลน ในสายตาของกล้วย แก้วเก่งอยู่อย่างเดียวคือไปถือศีลที่วัดเป็นเพื่อนย่า นอกนั้นไม่เก่งสักอย่าง

“ข้าจะเก่งเรื่องเดียวหรือไม่เก่งเลยสักเรื่องก็ช่างข้า แต่ถ้าจะให้

ซ้ำเก่งอย่างเอ็ง ซ้ำยอมเป็นคนไม่เก่งดีกว่า เพราะซ้ำไม่อยากเป็นคนอันธพาลเกรเหมือนอย่างเอ็ง”

“พูดให้ดี ๆ นะไอ้แก้ว วอนเสียแล้วไหมละ เต็มซ้ำก็จัดการเอ็งเสียก่อนหรือ” แก้วหยุดเดินด้วยรู้สึกไม่พอใจในความเป็นนักเลงของพี่สาว กลัวยหยุดตามแล้วถาม

“หยุดทำไมละ กลัวซ้ำนักหรือ” แก้วตอบทันทีว่า

“ไม่กลัว เอ็งลองมาแกล้งซ้ำซี ซ้ำจะได้ทำอะไรกับเอ็งเหมือนกับทำกับเจ้าสามคนนั้น”

“เอ็งทำอะไรพวกมันละ ก็ไหนบอกว่าถูกรุมซ้อม”

“ใครมันจะโง่ให้พวกมันรังแกข้างเดียวละ ซ้ำก็สู้นะซี ซ้ำสวมวิญญาณหมา กัดพวกมันจนเลือดออกซิบ ๆ เลย ถ้าเอ็งทำซ้ำ ซ้ำก็จะกัดเอ็งอย่างนั้นบ้าง คนอย่างซ้ำพูดจริงทำจริงเอ็งก็รู้”

“แล้วเอ็งคิดว่าซ้ำกัดไม่เป็นหรือยังงั้น” กลัวยทำ

คุณนายเกลือกเคยเล่าให้ลูก ๆ ฟังว่า กลัวยเกรมาตั้งแต่เด็ก ๆ ตอนอายุได้ขวบเศษ ๆ กลัวยไปแกล้งเจ้าตุบ กัดหูมันจนห้อยต้องแต่งแต่แรกเจ้าตุบไม่กล้าทำ เพราะเกรงใจลุงอ้อซึ่งเลี้ยงดูมันมา แต่เมื่อถูกกัดหูเจียนขาดอย่างนั้น เจ้าตุบหมายอดกตัญญูก็เลยฮึดสู้ คงตั้งใจจะเอาคืนด้วยการกัดหูเด็กเกรบ้าง แต่กัดได้แค่แก้มใต้กหูข้างขวา แม้จะไม่ถึงกับทำให้หูขาด หากก็ทำให้แก้มทะลุ เด็กเกรสงเสียดร้องจ้า บ้างเห็นเข้าจึงคว้าไม้กวาดไปตีเจ้าตุบ เจ้าหมาเคราะห์ร้ายส่งเสียงร้องเอ็ง ๆ ด้วยความเจ็บปวดแล้ววิ่งหนีเข้าป่าไป ลุงอ้อต้องพาหลานไปให้หมอแหลมเย็บที่กกกว่าว เย็บให้คนเสร็จ ลุงก็พาหมอมายเย็บให้หมาที่บ้าน ซ้ำยังต้องจ่ายเงินให้หมอเป็นค่าเย็บทั้งคนทั้งหมาอีกด้วย เพราะน้องสาวของลุงซึ่งเป็นที่รู้จักในนาม *คุณนายยอดเค็ม* บอกว่า เหตุเกิดที่บ้านพี่ชาย และหมาก็เป็นหมาของพี่ชาย คุณนายจึงไม่ยอม

จ่ายแม่สดางค์แดงเดียว ในเมื่อคนกัดหมาแล้วหมาก็กัดตอบ จึงถือว่า
เจ้ากันไป

“ข้ารู้ ก็แม่เคยเล่าให้พวกเราฟังยังงี้ละจำไม่ได้หรือ แม่บอกว่า
เอ็งกัดกับหมาตั้งแต่อายุได้ขวบกว่า ๆ ส่วนข้าคงไม่ลงไปกัดกับหมา
หรอก กับคนข้าก็ไม่อยากกัดถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ” กลัวยเห็นว่ายิ่งพูด
ไปก็ยิ่งเข้าเนื้อ จึงเปลี่ยนเรื่องคุย

“เออ ๆ ถ้าอย่างนั้นก็รีบ ๆ เดินเข้า เดี่ยวควายมันจะหิว วันนี้เวร
ข้าเลี้ยงควาย ส่วนเอ็งก็หุงข้าวทำกับข้าว พ่อแม่กลับมาจะได้กิน
ข้าวว่าพ่อแม่เราลำบากเอียงนะ มีลูกสามคนใช้ทำงานแค่สองคน อีกคน
สบายราวกับเป็นเจ้าของมาเกิด” กลัวยหมายถึงกร่างน้องชายคนเล็ก

“ถ้าไม่เป็นเจ้าชายก็เป็นเทวดานั่นแหละ ช่างหัวมันเถอะ ยังงี้
มันก็เป็นน้อง”

“ชาติหน้าข้าจะเกิดเป็นลูกชายคนสุดท้ายของพ่อแม่บ้าง” กลัวย
ตั้งความหวังข้ามชาติ

“แต่ข้าไม่อยากเกิด *ตาสอนว่า ไม่เกิดดีที่สุด เพราะการเกิด
เป็นทุกข์*” แก้วจำคำตามาพูด

“เออ เราเลิกพูดเรื่องนี้กันเถอะ ข้ากำลังจะบอกกับเอ็งว่า วันนี้
ข้าถูกครูใหญ่เขียนสามที เรามาสัญญากันนะว่าจะไม่บอกให้พ่อรู้
ไม่เช่นนั้นถูกเขียนซ้ำแน่ เอ็งก็รู้นี่นาว่า พ่อเราจะไม่เคยเข้าข้างลูก
ตัวเองเลย ลูกคนอื่นต้องมาก่อนเสมอ พ่อแม่ที่ไหนเขาก็เข้าข้างลูก
ตัวเองด้วยกันทั้งนั้น เอ็งเห็นด้วยไหมล่ะ” แก้วตอบทันทีว่า

“ไม่เห็นด้วย แล้วข้าก็เห็นว่าพ่อแม่เราทำถูกแล้ว เพราะพ่อแม่ที่
เข้าข้างลูก รายไหนก็รายนั้น ลูกเอาดีไม่ได้ การทำแบบนี้เท่ากับส่งเสริม
ให้ลูกเป็นอันธพาลเที่ยวเกะกะระรานคนอื่น แต่ก็มีเหมือนกันนะ
พ่อแม่ที่ไม่เข้าข้างลูก แต่ลูกก็ยังเป็นอันธพาล เอ็งอยากรู้ใหม่ว่าใคร”

“ถ้าเจียงจะบอกว่าหมายถึงข้า เจียงต้องเจ็บตัวแน่ เอาเถอะ ๆ ข้าไม่อยากจะเรื่องกับไอ้แขกกะลิงอย่างเจียง ธิบ ๆ ไปกันเถอะ” แม้จะรู้แล้วว่า แก้วเป็นน้องสาวที่คลานตามกันมา หากกลัวยักอดเสียมิได้ที่ จะเรียกน้องสาวว่า ไอ้แขกกะลิง สำหรับแก้วนั้น นับตั้งแต่รู้ว่าตนมิใช่ลูกเจ๊กชายขวิดที่ถูกเก็บมาเลี้ยง ก็ไม่รู้สึกเจ็บปวดกับเรื่องนี้อีกเลย

เมื่อถึงบ้าน ก็ช่วยเปลี่ยนเสื้อผ้าจากชุดนักเรียนมาเป็นชุดเลี้ยงควาย ซึ่งเป็นผ้าถุงสีกรมท่า เสื้อแขนกระบอกสีเดียวกัน ส่วนแก้วเปลี่ยนมาเป็นชุดอยู่กับบ้าน คือกางเกงขาสั้นกับเสื้อคอกระเช้า สองศรีพี่น้องมีเสื้อผ้าคนละสามชุดนี้เท่านั้น กับลูกสาวคุณนายเกลือจะประหยัดอย่างที่สุด แต่กับลูกชายซึ่งยังไม่มีชุดนักเรียนและชุดเลี้ยงควาย หากก็มีชุดอยู่กับบ้านและชุดไปเที่ยวอย่างละหลายชุด มีมากกว่าครูงูเงินเสียอีก พ่อของแก้วมีชุดสีงาก็สำหรับใส่ไปสอนโรงเรียน ๒ ชุด ชุดลูกเสื้อ ๑ ชุด เพราะพ่อต้องสอนวิชาลูกเสื้อให้นักเรียนชายชั้น ป. ๓ และชั้น ป. ๔ ทุกวันโกน ชุดไปทำอะไรในตอนเย็นหลังโรงเรียนเลิกจะเป็นชุดทำงานที่เก่าจนขาด หากคุณนายยอดประหยัดก็จะนำมาปะแล้วปะอีก เวลาสวมใส่จึงดูคล้ายเป็นตัวตลกไป ส่วนชุดอยู่กับบ้านเป็นกางเกงแพรสีเขียวหยกกับเสื้อยืดสีขาวซึ่งก็เก่าพอ ๆ กัน เพราะใส่มาหลายปีแล้ว นอกจากนี้ก็มีผ้าขาวม้าสำหรับนุ่งอาบน้ำอีกหนึ่งผืน

คนที่มียี่สิบห้ามากที่สุดคือ คุณนายเกลือผู้คุมงบประมาณการใช้จ่ายในบ้าน คุณนายมีผ้าถุงหลายถุงหลายสี มีทั้งผ้าลายและผ้าพื้น มีเสื้อหลายตัว ทั้งเสื้อแขนยาว แขนสั้น แขนกุด และเสื้อยกทรง ด้วยเหตุนี้จึงมีทั้งชุดไปขายของ ชุดไปทำอะไรซึ่งเป็นชุดเดียวกับชุดเลี้ยงควาย ชุดไปทำบุญที่วัดและชุดไปเที่ยว อย่างละหลายชุด ชุดอยู่กับบ้านมีเพียงชุดเดียว ด้วยว่าคุณนายไม่ค่อยมีเวลาอยู่กับบ้าน แต่ชุดที่ทุกคน

สร้างความคิดตราขังมัลลพายใจ

ในบ้านไม่มีก็คือชุดนอน เพราะเป็นชุดเดียวกันกับชุดอยู่กับบ้าน

ชุดไปเที่ยวของแม่ที่แก้วชอบมากที่สุด เป็นกระโปรงย้วยสีด้ายาว ลงมาถึงหน้าแข้ง เวลานุ่งต้องใส่ส้อมไว้ข้างใน จึงจะทำให้กระโปรงพอง ออกมาดูสวยงาม แม่จะใส่กระโปรงตัวนี้คู่กับเสื้อเชิ้ตรูปสีชมพูใส เวลาใส่จะเอาชายเสื้อไว้ในกระโปรง ทำให้เห็นรูปร่างออรชรอันอ่อนแอ ของแม่ ไม่แต่พ่อและพวกเราเท่านั้นที่คิดว่าแม่สวยที่สุดในตำบล พวกป้า ๆ น้า ๆ อา ๆ หรือแม้กระทั่งคนที่ไม่ค่อยชอบแม่สักเท่าไร ก็ยังพร้อมใจกันลงมติเป็นเอกฉันท์ว่า คุณนายเกลื่อนนั้นสวยที่สุดใน ตำบลของแคว ทั้งที่มีลูกสี่คนแล้ว

เปลี่ยนเสื้อผ้าเสร็จ กุล้วยกับแก้วก็แยกย้ายกันไปทำหน้าที่ กุล้วยนำควาย ๔ ตัวออกไปเลี้ยง เมื่อถึงกลางทุ่งก็ปล่อยให้พวกมันไปหากินกันตามสบาย ส่วนเจ้าของควายนั้นจะเล่นกับพวกเด็กเลี้ยงควายด้วยกัน กุล้วยชอบเล่นโยนหลุมกับเด็กผู้ชาย บางครั้งก็เล่นหมากรุกกับเด็กผู้หญิง แต่ไม่ว่าจะเล่นกับเด็กผู้ชายหรือเด็กผู้หญิง คนที่ชนะจะต้องเป็นกุล้วยลูกสาวคุณนายเกลื่อนเท่านั้น เป็นที่รู้ใน หมู่เด็กเลี้ยงควายว่า ที่กุล้วยชนะมิใช่เพราะฉลาดมากหรือเก่งมาก แต่เพราะเกเรมากนั่นแล แล้วใคร่ใคร่จะอยากมีเรื่องกับเด็กหญิงกุล้วย รวยความเกเรคนนี้

แก้วเข้าครัวเตรียมหุงข้าวทำกับข้าวไว้รอทำพ่อแม่ เห็นน้ำในโอ่งแห้งขอจนถึงก้นโอ่ง ถ้าไม่ตักจากสระมาเติมก็จะไม่มีน้ำหุงข้าว กุล้วย จะต้องรู้ว่าน้ำแห้งโอ่ง เพราะเมื่อวานเป็นเวรกุล้วย คงตั้งใจจะทิ้งภาชนะไว้ให้น้องสาวรับแทนนั่นเอง แก้วรู้สึกไม่ชอบใจในความเห็นแก่ตัวของพี่สาว อยากจะฟ้องพ่อแม่ แต่ก็รู้ว่าไม่ควรทำเช่นนั้น คนที่เหน็ดเหนื่อยตรากตรำเพราะออกไปทำงานนอกบ้านมาทั้งวัน เมื่อกลับมาบ้านก็ควรจะได้พบกับสิ่งที่ทำให้เจริญตาเจริญใจ ถ้ากลับมาเจอสิ่งที่ทำให้

จิตใจหดหู่ห่อเหี่ยว เดียวกับอายุสั้นกันพอดี แก้วรักพ่อแม่และอยากให้อยู่กับแก้วไปนาน ๆ จึงตั้งปณิธานว่า จะไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ จะเป็นลูกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ขยันเรียน ขยันทำงาน และจะเลี้ยงดูพ่อแม่ยามแก่เฒ่าเหมือนพระโพธิสัตว์ที่ชื่อ **พระสุวรรณสาม** ตามที่พ่อเคยเล่าให้ฟัง

คิดได้ดังนี้ เด็กหญิงอายุแปดขวบจึงลงจากเรือนไปหยิบกระแตงและไม้คานที่วางอยู่ข้างโถงอาบน้ำหน้าบ้าน หาบกระแตงไปตักน้ำในสระตอนปลุกบ้านพ่อจ้ำเขาชุดสระน้ำขนาดใหญ่ไว้สองสระ กินเนื้อที่เกือบสองงาน เพื่อกักน้ำฝนไว้ใช้อาบกิน ภาพที่แม่หาบกระแตงไปตักน้ำที่สระข้างบ้านผู้ใหญ่แก้ว ซึ่งห่างจากบ้านเป็นกิโล ๆ ทำให้พ่อจ้ำฝังใจในความทุกข์ยากของแม่ พ่อรักแม่มาก ไม่อยากให้แม่ลำบากเรื่องน้ำอีกต่อไป จึงลงทุนชุดสระไว้ที่บ้านด้วยความสงสารเมียรัก เดียวนี้แม่ไม่ต้องตักน้ำแล้ว เพราะมีกัลล้วยกับแก้วตักแทน งานบ้านที่กัลล้วยกับแก้วเบือที่สุดคือ การตักน้ำขึ้นไปใช้บนเรือน เพราะต้องหามน้ำไต่บันไดขึ้นไปทีละชั้น มือข้างหนึ่งจับไม้คานไว้ อีกข้างเกาะราวบันได จะได้ไม่พลาดพลั้งพลัดตกทำให้น้ำหกและคนก็จะเจ็บ ถ้าตกลงมาคอหักตายในทันทีก็คงไม่รู้สึกเจ็บ แต่ถึงจะตายแบบไม่ต้องเจ็บ แก้วก็ยังไม่อยากตาย เพราะได้ตั้งปณิธานไว้ว่า **จะสร้างความดีตราบยังมีลมหายใจ** คนตายไม่มีลมหายใจ จึงสร้างความดีไม่ได้

แก้วต้องตักน้ำขึ้นเรือนถึงห้าหอบ น้ำจึงเต็มโถง รู้สึกเหนื่อยแทบขาดใจ อยากจะหยุดพักสักครู่ให้หายเหนื่อย หากก็คิดว่า ถ้าพ่อแม่กลับมา แล้วแกวยังทำกับข้าวไม่เสร็จ แก้วคงบาปมาก เพราะพ่อแม่ทั้งเหนื่อยทั้งหิว และที่ร้ายไปกว่านั้นก็คือ กร่างอาจลุกขึ้นมาอาละวาดเพราะความโมโหหิว ทำให้คนทั้งบ้านกินข้าวไม่ลง เหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นแล้วตอนที่กัลล้วยเป็นเวรหุงข้าว

สร้างความคิดรวบยอดมายังใจ

ตักน้ำเสร็จ แก้วจึงก่อกไฟแล้วนำหม้อข้าวมาล้าง มีข้าวเหลืออยู่
ในหม้อก็คดออกมาใส่ชามไว้ ล้างหม้อข้าวเสร็จก็ตวงข้าวสารใส่หม้อ
ทะนานครึ่ง นำไปขานน้ำ ๑ ครั้ง แล้วจึงใส่น้ำลงไปให้ท่วมเม็ด
ข้าวสารขึ้นมาหนึ่งฝ่ามือ ย่ำบดเคล็ดลับให้ลูกหลานว่า เมื่อตัก
ข้าวสารใส่หม้อแล้ว ให้ตักข้าวใส่ทะนานไว้ให้เต็ม จะได้มีข้าวสาร
สำหรับหุงกินตลอดไปไม่ขาดแคลน ข้าวที่บ้านเรากินเป็นข้าวขาวนางมน
ข้าวพันธุ์นี้ไม่มีขายในท้องตลาดเพราะคนไม่นิยมปลูก

พ่อได้ข้าวพันธุ์นี้มาจากเกษตรจังหวัดและนำมาให้แม่ปลูกใน
ที่ดินของการรถไฟ หน้าบ้านเรามีรถไฟผ่าน และที่ดินของการรถไฟ
จะมีประมาณหนึ่งไร่ นับจากรั้วบ้านถึงขอบถนน ที่ดินหนึ่งไร่ ทำให้เรา
มีข้าวกินได้หนึ่งปีเพราะความขยันขันแข็งของแม่ แก้วชอบกินข้าวขาว
นางมนเพราะเมื่อหุงสุกใหม่ ๆ จะมีกลิ่นหอมชวนกิน เม็ดข้าวออกกัน
แน่นเหมือนข้าวเหนียว แก้วไม่ชอบกินข้าวร้อน ๆ ที่ไม่มียาง เพราะ
เม็ดแข็ง ไม่นุ่มนิ่มเหมือนข้าวขาวนางมน แต่ข้อเสียของข้าวชนิดนี้ก็คือ
เวลาเดือดต้องคอยคน มิฉะนั้นข้าวจะไหม้และติดกันหม้อ เมื่อคนจนคน
ว่าเม็ดข้าวสุก จึงยกหม้อลงจากเตา ปิดฝา ใช้ไม้ขีดหม้อมาขีดหม้อ
ทั้งสองข้าง ยกหม้อไปรินน้ำข้าวออก ทิ้งไว้ให้สะเด็ดน้ำแล้วจึงนำมา
ตบบนเตา ก่อดงให้ตักถ่านออกประมาณครึ่งเตา ข้าวจะได้ไม่ไหม้

หุงข้าวเสร็จก็ทำกับข้าว บ้านเรามีกับข้าวที่กินประจำทุกวัน ๒
อย่างคือ น้ำพริกผักต้มกับแกงส้ม และที่กินเป็นครั้งคราวและเปลี่ยน
ไปแต่ละวันอีกหนึ่งอย่าง ซึ่งอาจเป็นไข่เจียว ไข่ต้ม ไข่ทอด แกงเลียง
สลัดกันไปในแต่ละวัน วันไหนโชคดีก็จะมีต้มยำไก่ซึ่งนาน ๆ แม่จะ
ทำให้กินสักครั้ง

เสร็จจากงานในครัว แก้วก็กวาดบ้านถูบ้าน จากนั้นจึงลงไปตักน้ำ
ใส่โถงอาบน้ำข้างล่าง ใช้เวลาไม่นานก็เสร็จเพราะไม่ต้องหาขึ้นไปบนบ้าน

กลัวยกกลับจากเลี้ยงควายพอดี เอาควายเข้าคอกเรียบร้อยแล้วจึง
จัดแจงอาบน้ำ วันนี้อดด้วยหน้าตาขี้มึนแหม่มแจ่มใส เล่าให้น้องสาวฟังว่า

“ข้าได้ฟังนิทานเด็กเลี้ยงควายมาหลายเรื่อง ข้าเล่นโยนหลุมชนะ
พวกผู้ชาย พวกมันไม่มีเงินจ่ายข้า จึงใช้หนี้ด้วยการเล่านิทานให้ฟัง
ถ้าเอ็งอยากฟังก็จ่ายข้ามาเรื่องละสิบสตางค์” กลัวยถูกสาวจอมงก
ของคุณนายเกลียดตั้งเงื่อนไข

“ข้าไม่ยอมฟัง แล้วข้าก็ไม่มีเงินจะจ่ายให้เอ็ง” แก้วพูดตัดบท

“ไม่ฟังก็ช่างเอ็ง พรุ่งนี้ข้าไปเล่าให้พวกเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนฟังก็ได้
จะเก็บค่าฟังคนละ ๑๐ สตางค์ แซกกะลึงอย่างเอ็งถึงฟังไปก็ไม่รู้
เรื่อง” ออดมีได้ที่จะพูดแตกดันน้องสาว

เมื่อพ่อแม่และกร่างกลับจากไร่ แม่จัดการอาบน้ำพร้อมลูกชาย
คนเล็ก กร่างเป็นเด็กไม่ชอบอาบน้ำ ถ้าให้อาบเองก็แปลว่าไม่ได้อาบ
แม่กับกร่างอาบน้ำเสร็จ พ่อก็อาบต่อ กลัวยกับแก้วช่วยกันตั้งสำรับ
กับข้าวไว้รอท่า พ่ออาบน้ำเสร็จก็สวมกางเกงแพรสีเขียวหยกกับเสื้อ
ยัดสีขาวย ประแป้งกลิ่นหลายพริ้วที่ใบหน้าและเนื้อตัว จากนั้นทุกคน
ก็ลงมือกินข้าว มือเย็นเป็นมือที่ทุกคนในบ้านกินอย่างเอร็ดอร่อย
เพราะไม่ต้องเร่งรีบเหมือนอย่างมือเช้า สวมมือกลางวันต่างคนต่างห่อ
ไปกิน สำหรับกร่างนั้น วันไหนไปไร่กับแม่ แม่ก็จะห่อข้าวไปเผื่อ
ถ้าไปอยู่บ้านย่าก็จะกินข้าวกลางวันที่บ้านย่า ถ้าไปโรงเรียนกับพ่อ
พ่อก็จะห่อข้าวไปเผื่อ จึงถูกพี่สาวคนโตพูดค่อนขออดอยู่บ่อย ๆ ว่า
สบายราวกับเป็นเจ้าของเจ้าชายมาเกิด

กลัวยกับแก้วขี้เกียจห่อข้าวไปกิน จึงยอมอด อดอยู่ได้ไม่นานก็
หาทางออกได้ทั้งสองคน กล่าวคือ กลัวยไปช่วยแม่ค้าขายถ้วยเตี้ยว
หยิบเครื่องปรุงใส่ซามถ้วยเตี้ยว เครื่องปรุงมี ๔ อย่าง คือ กุ้งแห้งฝอย
ตั้งฉาย ต้นหอมสดหั่นฝอย และกระเทียมเจียว นักเรียนที่พ่อแม่ฐานะ

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

ดีจะไม่ห่อข้าวมากินกลางวัน เพราะพ่อแม่จะให้เงินมาซื้อกินวันละ ๕๐ สตางค์ ซึ่งสามารถซื้อถ้วยเดียวได้หนึ่งชาม เมื่อขายให้นักเรียนเสร็จ แม่ค้าก็จะทำถ้วยเดียวให้กล้วยกิน ๑ ชามโดยไม่คิดสตางค์ แต่ถ้าวันไหนขายหมด กล้วยก็อดไปตามระเบียบ ส่วนแก้วโชคดีกว่า เพราะหมวยคดข้าวมาเผื่อทุกวัน ยิ่งไปกว่านั้น กับข้าวที่หมวยเอามา กินโรงเรียน มีรสชาติอร่อยอย่างที่ไม่เคยได้กินมาก่อน หมวยไม่เคยขาดเรียนเพราะกลัวว่าจะต้องเรียนซ้ำชั้น ป.๑ อีก แก้วจึงมีข้าวกลางวันกินทุกวัน และไม่เคยขาดเรียนแม้จะเมื่อ

อิมข้าวกันแล้ว กล้วยกับแก้วก็ช่วยกันล้างถ้วยชาม จากนั้นพ่อก็จะช่วยดูการบ้านให้ลูกสาว ครูอำพันให้การบ้านวันละ ๒ วิชา คือ วิชาภาษาไทยกับวิชาเลขคณิต ซึ่งแก้วจะทำเสร็จก่อนกลับบ้านทุกครั้ง ทำการบ้านเสร็จก็จะให้หมวยนำไปลวกที่บ้าน เพราะหมวยไม่มีเวลาทำเนื่องจากต้องช่วยแม่ทำงานบ้านและเลี้ยงน้องซึ่งมีหลายคน แก้วต้องการตอบแทนบุญคุณหมวยที่นำข้าวกลางวันมาเผื่อทุกครั้ง

เมื่อไม่ต้องทำการบ้าน แก้วก็จะอ่านหนังสือเตรียมไว้ล่วงหน้า ไม่เข้าใจอะไรก็จะถามพ่อ ส่วนกล้วยทำการบ้านเสร็จจรวดสามทุ่ม จากนั้นพ่อก็จะพากล้วยกับแก้วสวดมนต์แล้วจึงเข้านอน ส่วนแม่กับกร่างหลับไปตั้งแต่ยังไม่สามทุ่ม การที่แม่นอนแต่หัวค่ำเพราะต้องตื่นตีห้าเพื่อไปซื้อข้าวโพดสดที่ไร่บ้านหนองหญ้ารังกามาต้มขาย

ตั้งแต่อย้ายมาอยู่บ้านเสารังใต้ พ่อไม่ต้องสวดมนต์นานเป็นชั่วโมงเหมือนตอนอยู่บ้านเขาคอด พ่อบอกว่าพวกภูตผีปีศาจมันกลัวความเจริญ ชอบสิ่งสถิติอยู่ตามป่าเขาลำเนาไพร จึงไม่ย้ายตามพวกเรามาอยู่บ้านเสารังใต้ซึ่งเจริญกว่าบ้านเขาคอด กล้วยกับแก้วก็เลยไม่ถูกผีหลอกเหมือนตอนอยู่บ้านเก่า ตอนเย็นแก้วไม่ได้อาบน้ำอีกตามเคย ส่วนพ่อ แม่ กล้วย และกร่างจะอาบน้ำกันทุกวันก่อนกินข้าว

มือเย็น แก้วคิดว่าสองสามวันอาบที่ก็ดีแล้ว ยิ่งถ้าเป็นหน้าหนาวเจ็ดวันอาบครั้งก็ยิ่งได้

วันรุ่งขึ้นหมวยไม่ได้มาโรงเรียน แก้วจึงไม่ได้กินข้าวกลางวัน แก้วเคยบอกหมวยว่า อย่าขาดเรียน เดี่ยวจะตกซ้ำชั้นอีก หมวยก็เชื่อฟัง และเพิ่งจะขาดครั้งนี้เป็นครั้งแรก แก้วคิดว่าหมวยหรือไม่ก็น้องคนใดคนหนึ่งของหมวยอาจไม่สบาย จึงทำให้หมวยต้องขาดเรียน

ตอนบ่าย แก้วเรียนไม่รู้เรื่อง เพราะหิวข้าวจนท้องร้องจ๊อก ๆ เมื่อโรงเรียนเลิกจึงรีบกลับบ้านมากินข้าวโดยไม่รอกล้วย อิ่มข้าวแล้วจึงนำควายออกไปเลี้ยง วันนี้เป็นเวรกล้วยหุงข้าวทำกับข้าว ช่วงที่แม่ขายข้าวโพดต้ม แม่จ้างอาพันเลี้ยงควายแทนเฉพาะช่วงเช้าที่แม่จะต้องไปเปลี่ยนกล้วยหรือแก้ว โดยให้ค่าจ้างอาพันวันละบาท

หมวยขาดเรียนเป็นวันที่ห้าและแก้วก็อดกินข้าวกลางวันเป็นวันที่ห้าเช่นกัน แก้วไม่เข้าใจแม่เลยว่า เงินแค่วันละบาททำไมแม่ให้ลูกไม่ได้ ถ้าแม่ให้เงินค่าอาหารกลางวันลูกสาวคนละ ๕๐ สตางค์ต่อวัน กล้วยก็จะไม่ต้องไปเป็นลูกมือแม่ค้าขายกล้วยเตี๋ย และแก้วก็จะไม่ต้องเบียดเบียนหมวย แม่หาเงินได้วันละหลายสิบบาท แต่ทำไมกับเงินแค่วันละบาทจึงให้ลูกไม่ได้ ไม่รู้จะชี้เหนียวไปถึงไหน

แต่เรื่องอดข้าวก็ไม่สำคัญเท่ากับเรื่องเป็นห่วงหมวย แก้วกลัวว่าหมวยจะต้องเรียนซ้ำชั้นอีกเป็นครั้งที่สอง อยากจะไปดูว่าเกิดอะไรขึ้นกับเพื่อนรัก หากก็ารู้จักบ้านของเพื่อน อีกอย่างหนึ่งแก้วก็มีภาระที่จะต้องเลี้ยงควายและหุงข้าวทำกับข้าวสลับกับกล้วย เลยไม่รู้ว่าจะช่วยหมวยได้อย่างไร

ครูระมัดไม่สนใจและไม่รู้ว่า มีลูกศิษย์ขาดเรียนติดกันถึงห้าวัน หากเป็นครูถุงเงินพ่อของแก้ว พ่อจะต้องไปบ้านลูกศิษย์ในช่วงพักกลางวัน จะได้ว่าลูกศิษย์ขาดเรียนเพราะเหตุใด แก้วไม่เข้าใจเลยว่า

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

ในเมื่อครูระมัดกับพ่อต่างก็เป็นครูเหมือนกัน แต่ทำไมนิสัยใจคอจึงไม่เหมือนกันเลยสักนิด พ่อมีนิสัยโอบอ้อมอารี รักและเมตตาต่อนักเรียนทุกคนโดยไม่เลือกว่า จะเป็นลูกเต้าเหล่าใคร

แม้พ่อจะสอนนักเรียนตั้งสี่ชั้นคนเดียว แต่เมื่อรวมจำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียนแล้วก็มีไม่ถึง ๕๐ คน พ่อจึงดูแลได้ทั่วถึง อีกเหตุผลหนึ่งที่พ่อส่งลูกสาวสองคนไปเรียนที่วัดของแคก็คือ พ่อจะได้ไม่ถูกพวกชาวบ้านที่มีอคติกับพ่อกล่าวหาว่า เอาใจใส่แต่ลูกตัวเอง ไม่สนใจใยดีลูกคนอื่น ยังมีอีกอย่างหนึ่งที่แก้วไม่เข้าใจคือ ในเมื่อพ่อเป็นคนดี แต่ทำไมจึงมีคนนิทาว่าร้าย หรือว่าคนที่ไม่เคยถูกนิทาว่าร้ายไม่มีในโลก?

เลิกเรียนแล้ว แก้วนำควายออกไปเลี้ยง เพราะเป็นเวรกล้วยหุงข้าวทำกับข้าว ขณะขี่หลังนั่งเฝือกฝ่องออกไปยังทุ่งกว้าง เด็กหญิงอดมิได้ที่จะปรับทุกข์กับควายตัวโปรด

“เฝือกฝ่องจ๋า หมวยไม่มาเรียนห้าวันเข้านี้แล้ว เอ็งรู้บ้างหรือเปล่า”

“แหงะ แหงะ” นิ่งเฝือกฝ่องตอบ ซึ่งแก้วตีความคำตอบของมันได้ว่า *ไม่รู้จ๊ะ*

“แล้วเอ็งรู้หรือเปล่าว่า ทำไมหมวยถึงขาดเรียน”

“แหงะ แหงะ” ควายสาวลูกสองตอบว่า *ไม่รู้จ๊ะ* อีกครั้ง

“แล้วพຽงนี้หมวยจะมาโรงเรียนหรือเปล่าว่า” นิ่งเฝือกฝ่องตอบเหมือนสองคำถามแรก แก้วจึงตำควายตัวโปรดที่เกิดวันเดียวกันว่า

“อะไร ๆ ก็ไม่รู้ ๆ แล้วมีอะไรบ้างที่เอ็งรู้ เอ็งนี่มันโง่เป็นควายเลยนะ” เมื่อถูกนายดำ นิ่งเฝือกฝ่องก็ไม่ร้อง แหงะแหงะอีกต่อไป ใจนึกตำหนิตินนายที่มาด่ามันว่า โง่เหมือนควาย ก็มันเป็นควาย จะให้โง่เหมือนคนได้ยังไง แต่ถึงมันจะเป็นควาย ก็เป็นควายผู้ดี เพราะมันไม่เคยโกรธ ไม่เคยโมโหโกรธา ที่สำคัญคือ ไม่เคยด่าใคร ไม่ว่าจะป็นควายด้วยกันหรือเป็นคน ในเมื่อมันเป็นควายผู้ดี นายก็

น่าจะเป็นคนผู้ดีด้วย จะได้สมศักดิ์ศรีกันหน่อย นิ่งเผือกผ่องคิดว่า จะต้องให้บทเรียนแก่นายเสียบ้าง นายจะได้เป็นคนผู้ดีเหมือนที่มันเป็นควายผู้ดี วิธีสอนที่ได้ผลก็คือ การนิ่ง

แก้วเห็นนิ่งเผือกผ่องนิ่งไป ก็รู้สึกตัวว่า พุดไม่ดีกับมัน จึงแก้ตัวด้วยการตั้งคำถามใหม่ว่า

“พรงนี้ข้าจะขาดเรียนบ้าง หมวยขาดได้ ข้าก็ขาดได้เหมือนกัน เอ็งว่าดีไหม” นิ่งเผือกผ่องยังคงนิ่ง แก้วจึงถามอีก

“เอ็งว่าข้ากับหมวยใครสวยกว่ากัน” นิ่งเผือกผ่องคงใช้ลูกไม้เดิมคือ นิ่ง หากในใจนั้นคิดว่า

“นายจะบ้าหรือยังงี้ ก็ข้ายังไม่เคยเห็นหมวย แล้วจะรู้ได้ยังไงว่าสวยหรือไม่สวย” การนิ่งของนิ่งเผือกผ่องทำให้แก้วแน่ใจว่ามันต้องโกรธแก้ว นิ่งถึงนิทานก่อนนอนเรื่อง *โคนันทิวีสาล* ที่พ่อเล่าให้ลูกฟังเมื่อยังอยู่บ้านเขาคอด โคนันทิวีสาลชอบให้นายพุดดี ๆ จึงยอมลากเกวียน นิ่งเผือกผ่องอาจเป็นโคนันทิวีสาลมาเกิดเป็น *ควายนันทิวีสาล* ก็ได้ แก้วจะต้องพุดดี ๆ กับมัน ก่อนอื่นควรจะขอโทษที่ไปด่ามัน

“เผือกผ่องเอ๊ย ข้าขอโทษ อย่าโกรธเคืองข้าเลยนะที่ด่าเอ็งเมื่อตะกี้ ข้ามันไม่ดีเอง มีควายสวยน่ารักแถมยังฉลาดอย่างเอ็ง ข้าก็ยังอุตส่าห์ด่าเสีย ๆ หาย ๆ เอ็งจะให้ข้าไหว้ ข้าก็ยอม ถ้าเอ็งหายโกรธข้าก็ขอให้ตอบคำถามข้า แต่ถ้ายังไม่หายโกรธข้าก็จะไหว้ขอโทษเอ็ง” นิ่งเผือกผ่องรีบร้อง แหงะ ทั้งที่นายยังไม่ได้อถาม พุดในใจว่า

“อายนะนาย เป็นคนจะให้ควายมันไม่ถูกเรื่อง” ได้ยินเสียง แหงะ แก้วก็รู้ว่านิ่งเผือกผ่องเพื่อนยากหายโกรธแล้ว จึงถามคำถามสุดท้ายว่า

“ตกลงเอ็งรู้ใช่ไหมว่าระหว่างข้ากับหมวย ข้าสวยกว่า” นิ่งเผือกผ่องรีบรับว่า แหงะหงะ ซึ่งแก้ตีความคำตอบของมันได้ว่า *ไม่รู้จะ*

รุ่งขึ้นอีกวันแก้วซังกะตายไปโรงเรียน อยากจะขาดเรียนหากก็

สร้างความดีตราห้วงมโหฬาร

กลัวจะตกซ้ำชั้น วันนี้ถ้าหมวยไม่มาแก้วจะขอให้ครูระมัดส่งภารโรงไปถามข่าวที่บ้าน เพราะถึงอย่างไรครูคงไม่ไปเอง ความที่กลัวจะอดข้าวเป็นวันที่หก แก้วจึงแอบหยิบเงินในกระเป๋ากางเกงพ้อมา ๕๐ สตางค์ แก้วไม่อยากเป็นขโมย แต่วันนี้จะขอยืมพ้อไปใช้ก่อน เลิกเรียนแล้วแก้วจะแวะบ้านตาเพื่อขอเงินตามาคืนพ้อ ตาคงจะเข้าใจว่า ลูกสาวตาขี้เหนียวขนาดไหน ทั้งขี้เหนียวทั้งเค็ม ไม่เช่นนั้นคงไม่ซื้อ เกลือส่งสัยคุณนายเกลือจะเค็มมาตั้งแต่เกิดหรือไม่ก็ตั้งแต่ก่อนเกิด!

แก้วดีใจจนต้องร้องไชโยออกมาดัง ๆ เมื่อเห็นหมวยนั่งอยู่ในห้องเรียน หากก็ตกใจที่แขนข้างขวาของหมวยถูกพันด้วยผ้าพันแผลตั้งแต่ข้อมือขึ้นไปจนถึงข้อศอก

“เกิดอะไรขึ้น ใครมันทำอะไรเอ็ง หรือว่าเอ็งหกล้มแขนหัก บอกเข้ามาเร็ว ๆ ถ้าใครมันทำเอ็งข้าจะไปจัดการกับมัน” แก้วพูดติดนิสัยนักเลงแบบกล้วยทั้งที่ไม่ชอบนิสัยแบบนี้

“ไม่ต้องหรอกไ้แก้ว ตำรวจจัดการให้ข้าแล้ว”

“เรื่องถึงตำรวจเชียวหรือ” แก้วรู้สึกตกใจยิ่งกว่าเดิม เพื่อน ๆ พากันมาห้อมล้อมหมวยด้วยความอยากรู้อยากเห็นว่าเกิดอะไรขึ้น เด็กหญิงวัย ๙ ขวบจึงเล่าย่อ ๆ ว่า

วันเกิดเหตุ ขณะที่ข้ากำลังเดินมาโรงเรียน ผ่านบ้านหลังหนึ่ง ที่ผิวเมียกำลังทะเลาะด่าทอกัน เสียงดังจนคนที่เดินผ่านไปมาได้ยินชัดเจน มันเป็นเรื่องปกติของผิวเมียคู่นี้ แต่มันอาจจะเป็นคราวเคราะห์ของข้า เพราะอยู่ ๆ ก็ได้ยินเสียงนางเมียตะโกนออกมาว่า ตายเสียเถอะมึง แล้วมีดปลายแหลมยาวตั้งศอกก็ลอยข้ามรั้วบ้านมาปักแขนข้า ปลายมีดฝังอยู่ในแขน ข้าตกใจจนแทบหมดสติ เลือดไหลโจ๊ก ๆ เหมือนน้ำก็ออก จึงร้องขึ้นว่า ช่วยด้วย ช่วยด้วย ตาผิววิ่งออกมาดูก็ตกใจตะโกนเข้าไปในบ้านว่า อีดอก มึงฆ่าคนตาย กูจะไปเอาตำรวจมา

ลากค่อมึงเข้าตะราง นางเมียงก็วิ่งมาดู เห็นสภาพของข้าตอนนั้นก็ ร้องไห้โฮ ๆ รีบนั่งลงกราบดินผิวปลก ๆ ขอร้องผัวให้พาเข้าไปหาหมอ แหลม ตัวแสบไปตามเตี้ยและแม่ข้าที่บ้านแล้วพากันตามไปที่ร้าน หมอแหลม แกคงรู้จักกับแม่ข้า ได้ยินแกเรียกแม่ข้าว่า **เจ๊ฮวย**

หมอแหลมบอกว่า เลือดออกมาก แล้วแผลก็ลึก ต้องไปโรงพยาบาล ในตัวอำเภอ แกกลัวเชื้อบาดทะยักจากมีดจะเข้าแผลทำให้ข้าตายได้ เตี้ยข้ารีบไปเซารถสองแถวพาเข้าไปโรงพยาบาล นางมือขว้างมีดกับ ผัวแกและแม่ข้าก็ไปด้วย ข้าต้องนอนโรงพยาบาลตั้ง ๔ คืน หมอเขา ถึงให้กลับ แม่ข้าต้องเสียเวลามานอนเฝ้าไข้ โชคยังดีที่ **เจ๊น้อย** พี่สาว ข้ามาช่วยดูแลน้อง ๆ แทน เรื่องก็จบลงตรงที่นางมือขว้างมีดยอมจ่าย ค่ารักษาพยาบาลทั้งหมด และยังให้เงินทำขวัญข้าอีก ๒๐๐ บาท แกคงคำนวณถ้วนถี่แล้วว่า ดีกว่าไปติดคุกฐานทำร้ายร่างกาย ส่วน ตำรวจที่มาเจรจาไกล่เกลี่ยนั้น แกให้เป็นค่าน้ำร้อนน้ำชาไปห้าร้อย

“แล้วเอ็งเอาข้าวมากินโรงเรียนหรือเปล่า” แก้วถามเมื่อไม่เห็น ปิ่นโตอาหาร

“ข้าแขนเจ็บถือไม่ไหว แต่ไม่เป็นไรวันนี้เรากินก๋วยเตี๋ยวกัน ข้าจะ เลี้ยงฉลองที่ข้ารอดตายมาได้” ฟังหมวยเล่าแล้ว แก้วแสนจะดีใจ ดีใจที่จะไม่ต้องไปขอเงินตาตอนเล็กเรียน และดีใจที่จะได้นำเงินที่แอบ หยิบมาจากกระเป๋ากางเกงพ่อไปคืนไว้ตามเดิม

๒๗

ครูอุทัย เพ็ชรมนตรี

เวลาผ่านไปอีกสองปี แก้วกับหมวยเรียนอยู่ชั้น ป. ๓ เช่นเดียวกับเพื่อน ๆ ในห้อง หมวยพูดเสมอว่า ถ้าไม่ได้แก้วช่วย หมวยคงตกซ้ำชั้นอีก ความจริงหมวยหัวดี ถ้าไม่ต้องช่วยป้าฮวยเลี้ยงน้อง ๆ และทำงานบ้านจนไม่มีเวลาอ่านหนังสือ หมวยอาจสอบได้ที่ ๑ ของห้องก็ได้ ที่พวกเราสอบผ่านยกห้อง ไม่มีใครสอบตกเพราะมีกฎสำหรับครูประจำชั้นว่า ถ้ามีนักเรียนในชั้นสอบตก ครูประจำชั้นจะถูกครูใหญ่เรียกไปสอบสวน ครูน้อยแปดคนจึงตั้งอกตั้งใจสอนและตรวจการบ้านให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ครูระมัดคนเดียวเท่านั้นที่นอกจากไม่ตั้งใจสอนแล้ว ยังไม่เอาใจใส่นักเรียนอีกด้วย เป็นต้นว่า ให้การบ้านไปทำ แต่ไม่เคยตรวจให้นักเรียนจึงเรียนไม่รู้เรื่องและไม่ได้รับความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควร ยกเว้น เด็กหญิงจิตรา เพลินในธรรม ซึ่งมีพ่อเป็นครู เมื่อเรียนอะไรไม่เข้าใจก็กลับไปถามพ่อได้ แก้วสงสารเพื่อน ๆ ที่ทำการบ้านมาส่งครูทุกวัน แต่ไม่รู้ว่าการบ้านที่ทำมาส่งนั้นถูกหรือผิดประการใด เพราะครูไม่เคยตรวจให้ แก้วอยากช่วยเพื่อนคนอื่น ๆ หากก็ไม่มีเวลา เพราะต้องช่วยแม่เลี้ยงควายและทำงานบ้าน

หมวยยังโชคดีที่ไม่ต้องเลี้ยงควาย หากก็โชคร้ายตรงที่มีน้องคลานตามกันมายั่วเย้าหัวบี๋ท้ายปี เพราะเตี้ยไม่ยอมทำหมันด้วยเหตุผลที่ว่า กลัวนกเขาไม่ขัน หมวยเคยถามแก้วว่า การทำหมันไปเกี่ยวอะไรกับนกเขา เพราะที่บ้านหมวยก็ไม่ได้เลี้ยงนกเขา แก้วบอกว่า

แก้วตอบหมวยไม่ได้ เพราะเคยถามพ่อแล้ว พ่อบอกว่าเป็นเรื่องของ
ผู้ชาย แก้วเป็นผู้หญิงแล้วก็เป็นเด็ก ไม่ควรไปรู้เรื่องของผู้ใหญ่

ครูประจำชั้นของพวกเราคงรู้ตัวดีว่า ไม่ได้ทำหน้าที่ของครูที่ดี
เพราะสายลมแอบมาเล่าให้เพื่อน ๆ ฟังว่า เมื่อพ่อตรวจข้อสอบแล้ว
พบว่า นักเรียนคนใดคะแนนไม่ถึงร้อยละห้าสิบ พ่อก็จัดการบวก
คะแนนให้ นักเรียนจึงได้ขึ้นชั้น ป. ๒ กันทุกคน นี่คือการลับของ
ครูระมัดที่ถูกลูกสาวนำมาเปิดเผย แต่ที่ *เด็กหญิงอวยพร สุขสำราญ*
ต้องเรียนซ้ำชั้น ป. ๑ ในครั้งนั้น เพราะครูระมัดพิจารณาแล้วว่า อาจ
ทำให้ตนเดือดร้อนหากมีคนร้องเรียน ทั้งนี้เพราะหมวยขาดเรียนบ่อย
จนเวลาเรียนไม่พอ จึงไม่ได้รับอนุญาตให้สอบปลายภาค ถ้าหมวย
ไม่ขาดเรียนจนหมดสิทธิ์สอบ เขาก็จะบวกคะแนนให้

ครูอำพันเหนื่อยกายเหนื่อยใจเป็นที่สุด เมื่อต้องรับเด็กชุดที่ครูระมัด
เป็นครูประจำชั้นมาเรียนต่อชั้น ป. ๒ เรียกว่าแทบจะต้องเริ่มต้นจาก
ก. ไก่ ข. ไข่ กันใหม่เลยทีเดียว แต่ด้วยสำนึกในความเป็นครูผู้เป็น
แม่พิมพ์ของชาติ บวกกับความกตัญญูต่อพระศาสนาและพระมหากษัตริย์
ครูอำพันจึงสู้กัดฟันทน ไม่ระย่นระย่อต่อความลำบากทุกข์ยากใด ๆ
ทุ่มเทแรงกายใจให้ความรู้คุณธรรม ซ้ำทำตนเป็นตัวอย่างในทางดี
เกิดผลเลิศประเสริฐศรี นักเรียนดีหมดทุกคน ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ
ไม่มีนักเรียนคนใดสอบตกซ้ำชั้น

เมื่อขึ้นชั้น ป. ๓ แล้ว แก้วได้ครูประจำชั้นคนใหม่ชื่อ *ครูอุทัย
เพ็ชรมนตรี* พ่อบอกว่า ครูคนนี้มีความรู้สูงกว่าบรรดาครูทุกคน
ในตำบลช่องแค เพราะได้วุฒิ พ.ม. อยู่ผู้เดียว ขณะที่พ่อวุฒิ ม.๓
ครูอำพันวุฒิ ป.๔ ส่วนครูใหญ่ได้วุฒิ ม.๖ ซึ่งนับว่าสูงกว่าครูทุกคน
ยกเว้นครูอุทัย นักเรียนชั้น ป. ๓ ก. จึงโชคดีที่ได้ครูประจำชั้นเก่งที่สุด

ครูอุทัยสอนเก่งสมกับที่เป็นผู้มีวุฒิกการศึกษาสูงสุดในตำบลช่องแค

ครูเห็นความเฉลียวฉลาดของลูกศิษย์คนที่ชื่อ จิตรา ลูกสาวครูหญิง จึงให้ความสนใจเป็นพิเศษ แต่เหตุผลส่วนตัวของครูก็คือ ครูหลงรักอาจัน น้องสาวคนที่ ๔ ของพ่อ การให้ความสนใจลูกสาวของพ่อเป็นพิเศษ ก็เพื่อให้พ่อใจอ่อนยอมยกน้องสาวให้แต่งงานกับครู ครูให้งานพิเศษ แก้วทำ โดยให้ค่าจ้างครั้งละ ๑ บาท คือนำจดหมายของครูไปให้อาจัน แก้วนำเงินนั้นไปซื้อขนมแบ่งเพื่อนกิน นอกจากแก้วแล้ว ยังมีเพื่อนอีก ๔ คนที่พ่อแม่ไม่ได้ให้สตางค์มากินขนมที่โรงเรียนคือ รัตนา สำเนียง พะเยาว์ และลำดวน ส่วนเพื่อนผู้ชาย แก้วไม่แบ่งให้กิน เพราะพวกเขาเกรงชอบแกล้งนักเรียนหญิง แก้วมีพี่เกรคนเดียวก็ปวดหัว จะแยกอยู่แล้ว จึงไม่อยากมีเพื่อนเกรอีก

ทุกครั้งที่ได้รับจดหมาย อาจันก็จะเปิดอ่านแล้วหัวเราะหึหึ พุดลอย ๆ ว่า รักเขาข้างเดียวชั่วเหี้ยมหนึ่ง และไม่เคยเขียนตอบครูเลย ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะอาจันมีคู่ออกอยู่แล้ว เป็นหนุ่มบ้านทุ่งทะเล ชื่อ นายสำเภา เจริญยิ่ง แก้วส่งสารครูมากที่อาจันไม่ตอบจดหมาย คิดจะเขียนแทนอาจัน หากใจไม่กล้าพอ กลัวครูจับได้ แต่แล้วก็มีเหตุการณ์ที่ทำให้ครูไม่กล้าฝากจดหมายแก้วมาให้อาจันอีก แก้วก็เลยตกงาน ไม่ได้ค่าจ้างครั้งละ ๑ บาทเหมือนแต่ก่อน

เหตุเกิดเมื่อกกลางปีตอนที่แก้วเกิดความรู้สึกไม่ดี คือ ไม่อยากไปโรงเรียน เพราะรำคาญที่ครูสอนซ้ำ สอนแต่ละเรื่องในแต่ละวิชาก็ต้องให้นักเรียนทั้งห้องเข้าใจหมดทุกคนเสียก่อน จึงจะขึ้นเรื่องใหม่ สำหรับ แก้ว ซึ่งครูมักเรียกแบบประชดประชันว่า “เด็กหญิงจิตรา น้ำชาสั้นแก้ว” เป็นคนความจำดีและเข้าใจในสิ่งที่ครูสอนได้เร็ว จึงเป็นที่พึ่งครูสอนซ้ำ ๆ ซาก ๆ แก้วลืมนึกไปว่า เพื่อน ๆ ที่เรียนห้องเดียวกันนั้น ไม่ได้มีพ่อเป็นครูไปหมดทุกคนเหมือนแก้วกับสายลม และสติปัญญาที่คม ไม่เท่ากัน บ้างฉลาดมาก บ้างฉลาดน้อย เป็นความเมตตาของครูอุทัย

ที่ต้องการให้ศิษย์เข้าใจทุกเรื่องที่สอน จึงต้องไปซ้ำ ๆ จนแก้วำคาญ และไม่ยอมมาโรงเรียน

เช้าวันหนึ่งเป็นเวรของแก้วที่ต้องออกไปเลี้ยงควาย แก้วนั่งหลังนั่งเฝือกฝ่องออกจากบ้าน มีนั่งสำลี เจ้าแง และนั่งแห่งเป็นบริวาร แก้วถามนั่งเฝือกฝ่องว่า ทำอย่างไรวันนี้จะไม่ต้องไปโรงเรียน นางเฝือกฝ่องก็ร้อง แห่งะ แห่งะ ตามภาษาควายของหล่อน แก้วตีความคำแนะนำของหล่อนว่า “ชักผ้าชีนาย ชักชุดนักเรียนซิ” พอตีเมื่อวันพระที่แล้ว แก้วลืมชักชุดนักเรียนเพราะจะรีบไปวัดกับย่า ก็จะต้องโอกาสชักเข้านี้ จึงขอบใจนั่งเฝือกฝ่องจอมกตเวทิต์ที่แนะนำสิ่งดี ๆ ให้

ใกล้เวลาไปโรงเรียน แก้วก็ยังไม่นำควายไปส่งอาพัน กลัวยซึ่งรอจะไปโรงเรียนพร้อมกันจึงออกไปตามทีทุ่งนา แล้วสองศรีพี่น้องก็ช่วยกันต้อนควายไปส่งอาพันซึ่งเลี้ยง เจ้ามั่ง กับ เจ้ามี อยู่ในที่ไม่ไกลจากแก้ว ตั้งแต่ชายข้าวโพดต้ม แม่ก็เหมาหน้าทีเลี้ยงควายต่อจากลูกสาวในช่วงเช้าให้กับอาพัน โดยเหมาจ่ายเดือนละ ๑๐ บาท อาพันเคยพูดกับแม่ว่า ถ้าให้เดือนละ ๒๐ บาท ก็ไม่ต้องให้กล้วยและแก้วออกไปเลี้ยงควายในช่วงเช้า แม่เถียงว่า ราคาไม่ยอมเยา จึงไม่ตกลง

อีกเหตุผลหนึ่งที่แม่นำมาอ้างคือ ต้องการฝึกลูก ๆ ให้ทำงานเป็นตั้งแต่ยังเด็ก พวกเรารู้กันว่า ที่แม่ทำอย่างนั้นไม่ใช่เพราะอยากฝึกลูกให้ทำงานเป็นอย่างที่แม่อ้าง แท้จริงแล้วแม่กลัวเสียชื่อ ก็แม่ชื่อเกลือมีความเค็มเป็นคุณสมบัติ จึงต้องรักษาความเค็มไว้ให้เด่นชัด พ่อเคยสอนลูก ๆ ว่า “จงรักษาความดีเหมือนเกลือรักษาความเค็ม” ถ้าเป็นแม่มคงสอนว่า “จงรักษาความเค็มของตนไว้อย่าให้สูญ”

เมื่อกล้วยกับแก้วมาถึงบ้าน แม่กำลังจะออกไปขายข้าวโพดต้มที่ตลาด แก้วตั้งใจแน่วแน่แล้วว่าเป็นตายอย่างไรก็绝不会ไปโรงเรียน เมื่อถูกกล้วยเร่งให้แต่งตัว แก้วก็ทำรี ๆ รอ ๆ กล้วยก็เร่งอีก แก้วจึง

สร้างความคิดตราขังมีลมหายใจ

หยิบชุดนักเรียนเดินไปที่โถงน้ำข้างล่าง แล้วจัดการซัก แคะนี้ก็ไม่ต้องไปโรงเรียน กลัวยเห็นน้องสาวทำเช่นนั้นก็ร้องโวยวาย เรียกแม่ซึ่งกำลังหาข้าวโพดต้มเดินตรงไปยังประตูรั้วบ้าน แม่หยุดชะงัก วางสาแหรกลงบนพื้น กลัวยฟ้องแม่เรื่องแค้นชุกชุดนักเรียน

เสียงอะอะโวยวายดังไปสามบ้านแปดบ้าน ปู่กำลังกินข้าวเข้าอยู่ ได้ยินเสียงหลานคนโปรดก็ตกใจรีบวิ่งมาดู นึกว่าแก้วไปฆ่าคนตาย ครั้นรู้ว่า อะไรเป็นอะไรก็เดินกลับไปกินข้าวต่อ ส่วนแม่ก็เดินมาที่โถงน้ำถามแก้วว่า ทำไมถึงทำอย่างนั้น แก้วตอบว่าเมื่อวันพระที่แล้วแก้วลืมซักชุดนักเรียน แล้วแบ่งความผิดไปให้แม่ว่า เพราะแม่ชี้เหนียว ที่ลูกคนอื่นเขามีชุดนักเรียนกันคนละสองถึงสามชุด แต่ลูกแม่มีชุดเดียว

คุณนายเกลือกเห็นเข้าเนื้อตน จึงผินหัวเราะ พุดแบบเค็ม ๆ ว่า “ไอ้แขกกะลิง เอ็งนี่มันกะล่อนเหมือนน้ำขี้ของเอ็งไม่มีผิด” น้ำขี้คือ นายมีชัย ไสภาร์ตน์ น้องชายคุณนายเกลือก แม่บอกให้กลัวไปโรงเรียนคนเดียว กลัวยโกรธทั้งแม่และแก้ว เดินร้องให้ไปบนไปตลอดทาง ไกลถึงโรงเรียนจึงหยุดร้องและหยุดบน

วันรุ่งขึ้นเมื่อแก้วไปโรงเรียน ครูอุทัยก็เรียกไปยืนหน้าชั้นแล้วเล่าความกะล่อนของแก้วให้นักเรียนทั้งห้องฟัง ทำให้เพื่อน ๆ พากันโห่เยาะเย้ยแก้ว มีหมวยคนเดียวที่ไม่ยอมโห่กับเขาเพราะสงสารเพื่อนแก้วถามครูว่า รู้เรื่องนี้มาจากใคร ครูบอกว่าพี่สาวแก้วมาโรงเรียนสาย จึงถูกครูสมบูรณซึ่งเป็นครูประจำชั้นเรียกไปยืนหน้าชั้นเพื่อซักถามว่าเหตุใดจึงมาสาย กลัวยถือโอกาสเล่าเรื่องของน้องสาวให้ครูประจำชั้นและเพื่อน ๆ ในห้องฟัง หลายคนมองเห็นเป็นเรื่องขบขัน บางคนก็คิดว่าวันไหนไม่อยากมาเรียนก็จะทำอย่างแก้วบ้าง

ตอนพักเที่ยงครูสมบูรณนำเรื่องของแก้วที่ฟังมาจากกลัวยไปเล่าให้ครูอำพันและครูอุทัยฟัง และแนะนำให้ครูอุทัยนำไปเล่าให้

ครูใหญ่ฟัง แต่ครูอุทัยขอไว้ เพราะกลัวแก้วจะโกรธและไม่ยอมนำจดหมายไปให้อาจารย์ แก้วจึงบอกครูว่า ต่อไปนี้แก้วจะไม่นำจดหมายของครูไปให้อาจารย์อีกแล้ว ในใจก็นึกเสียดายค่าจ้างที่ครูให้ครั้งละ ๑ บาท ต่อแต่นี้ไปแก้วก็จะไม่มีเงินซื้อขนมเลี้ยงเพื่อนอีก

ครูอุทัยโกรธแก้ว ครูไม่รู้ความจริงว่า ที่แก้วทำเช่นนั้นเพราะสงสารครูและไม่อยากให้ครูรู้ว่าอาจารย์มีคู่รักแล้ว ใจจริงแก้วอยากให้ครูเป็นอาเขย แต่อาจารย์ไม่ยอมให้ความร่วมมือ มิหนำซ้ำยังเรียกครูว่า “ครูอุทัยไส้แห้ง” เพราะครูยอมมาก ผมเหมือนคนอดอยากยากจนที่ไม่มีอะไรจะกิน ความจริงครูมีฐานะดี แต่ที่ผมจนผิคุรูปผิคุร่างเพราะครูเป็นโรคลำไส้ ต้องผ่าตัด หมอได้ตัดเอาลำไส้ของครูออกไปหลายฟุต หลังการผ่าตัดครูก็ผอมลง ๆ เพราะกินอาหารได้น้อยมาก

ที่โรงเรียนไม่มีใครเรียกครูของแก้วอย่างที่อาจารย์เรียก พวกเรา รู้จากรุ่นพี่ว่า ครูดูมาก จนนักเรียนชายที่ร้าย ๆ แอบตั้งฉายาลับหลังครูว่า “ครูอุทัยไส้ต่อ” เพราะมีเรื่องเล่าต่อ ๆ กันมาว่า ครูถูกหมอดัดไส้ไปแล้วเอาไส้ไก่มาต่อไว้ให้ แก้วเคยถามพ่อว่าจริงหรือไม่ พ่อตอบว่าเป็นไปไม่ได้ที่จะเอาไส้ไก่มาต่อไส้คน พ่อยังตำหนินักเรียนที่พูดอย่างนี้ว่า ไม่เคารพครูอาจารย์ หากความเจริญไม่ได้

พ่อสอนลูก ๆ อยู่เสมอว่า ครูอาจารย์มีความสำคัญเท่า ๆ กับพ่อแม่ เพราะท่านให้วิชาความรู้ที่จะนำไปประกอบอาชีพในภายภาคหน้า ศิษย์ที่ดีจะต้องกตัญญูรู้คุณและตอบแทนคุณท่าน จึงจะเจริญรุ่งเรืองในชีวิต **ส่วนศิษย์ที่คิดล้างครู ชีวิตของเขาจะอับเฉาอับจน ทำมาหากินไม่ขึ้น ค้าขายก็ขาดทุน รับราชการก็ถูกไล่ออก**

แก้วเห็นว่า สิ่งที่พ่อสอนนั้นดีมีประโยชน์และจดจำไว้ประพฤติปฏิบัติ ต่อมาไม่นานนักแก้วก็ได้เห็นตัวอย่างของคนเนรคุณครูอาจารย์ คนผู้นั้นคือ เด็กชายอำนวย สุขล้ำ ซึ่งเรียนห้องเดียวกับแก้ว

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

อานวยเป็นเด็กเกเร ชอบแกล้งนักเรียนหญิง พวกเราเกลียดอานวยมาก เขาชื่อเหมือนอานวยลูกลุงออที่เป็นทั้งเพื่อนและญาติสนิทของแก้ว แต่นิสัยนั้นไกลกันลิบลิบ แก้วยังคิดว่า ถ้าเจอลุง จะให้ลุงเปลี่ยนชื่อให้อานวยเสียใหม่ จะได้ไม่ซ้ำกับชื่อเจ้าคนเกเร

วันหนึ่ง อานวยแกล้งแก้วด้วยการกระซอกผมเปียอย่างแรงจนแก้วหน้าหงาย แก้วได้ตอบด้วยการด่า ด่าไปถึงญาติโกโหติกาของอานวยเลยที่เดียว ครูอุทัยเคยชมแก้วต่อหน้าเพื่อน ๆ ในห้องว่า *เด็กหญิงจิตราเป็นอัจฉริยะในทางด่า* แก้วรู้สึกภูมิใจในคำชมมากทั้งที่รู้ว่า ถูกครูด่า แต่แก้วอยากได้ชื่อว่าเป็นอัจฉริยะ จะเป็นอัจฉริยะในทางใดก็ขอให้ได้เป็นก็แล้วกัน

เมื่อถูกด่าถึงเทือกเถาเหล่ากอ เจ้าคนอันธพาลก็โกรธ ตะแถ้วที่ขาพับจนแก้วล้มลง และวิ่งเข้ามาจะซ้ำ แก้วจึงถีบเปรี้ยงสวนออกไป ถูกกลางลำตัวด้านหน้าของอานวย คนถูกถีบนั่งทรุดลงกับพื้น ตีวงออกเป็นกุ่ม มือทั้งสองกุมอวัยวะกึ่งกลางลำตัวไว้ หน้าตาบิดเบี้ยวเหยแคงจะเจ็บมาก

แก้วรีบติดตัวขึ้นอย่างรวดเร็วเพราะไม่ได้ใส่กางเกงใน คุณนายไม่เคยซื้อกางเกงในให้ลูกใส่ กลัวเรียนชั้น ป. ๔ ก็ยังไม่มีกางเกงในใช้ ครูอุทัยเดินเข้ามาในห้องพอดี อานวยถูกครูตีครึ่งโหล เขาไม่ร้องไห้แต่จ้องหน้าแก้วอย่างอาฆาตมาดร้าย แล้วเดินกลับเข้าไปนั่งที่ เปลี่ยนจากจ้องหน้าแก้วไปจ้องหน้าครู กัดฟันพูดออกมาว่า *“ไอ้ครูอุทัยใส่ต่อ”* ครูอุทัยคงจะได้ยินไม่ถนัดจึงบอกให้เขาพูดดัง ๆ เด็กชายจึงตะเบ็งเสียงออกมาให้ได้ยินกันทั้งห้องว่า *“ครูอุทัยใส่ต่อครับ”*

เด็กชายฉลาดพอที่จะตัดคำหน้าคือ *ไอ้* ออก และเติมคำว่า *ครับ* ต่อท้าย แต่นั่นก็ไม่มีผลต่อจิตใจของครู เพราะแก้วเห็นครูตกใจจนอ้าปากค้าง หน้าทีช็อคอยู่แล้วกลับช็อคหนักขึ้น แก้วรู้สึกสงสารครูจับใจ

และทนไม่ได้อีกต่อไปกับไอ้คนเนรคุณคนนั้น จึงลุกขึ้นยืน บอกครูว่า “ครูขา หนูขอชกปากไอ้ฉวยให้ฟันหักสักสองซี่ได้ไหมคะ ที่มัน บังอาจมาว่าครู”

ครูฟันยิ้ม เป็นยิ้มที่แห้งแล้งที่สุดเท่าที่แก้วเคยพบ “ไม่ต้องหรอก จิตรา ครูชอบใจเธอมาก” แล้วพูดกับอำนวยว่า “อำนวย ครูยกโทษให้เธอ เอาละ เราจะเรียนวิชาภาษาไทยกัน เมื่อคืนครูเพิ่งแต่งกาพย์ยานี ๑๑ เกี่ยวกับวิธีจำคำที่ใช้สระ ใ- ใม่ ม้วน ๒๐ คำ นอกเหนือจาก ผู้ใหญ่หาผ้าใหม่ ที่มีผู้แต่งไว้ นักเรียนจดลงในสมุดนะ ครูจะเขียนให้ดูบนกระดานดำ” นักเรียนทุกคนรวมทั้งอำนวยหยิบสมุดขึ้นมา แล้วลอกตามที่ครูเขียนบนกระดานดำ ดังนี้

ใบพายใหม่สดใส	ใครใครรู้ให้ใม่ใจ
หลงไหลในสิ่งใด	อย่าใสร้ายสะใภ้ใบัว
อยู่ใกล้ท่านผู้ใหญ่	หน้าของใยก๊อชใที่
ภายใต้คำกาพย์นี้	ยี่สิบม้วนชวนใช้เอย

เมื่อสอบเลื่อนชั้นจาก ป. ๓ ขึ้น ป. ๔ แก้วได้ที่ ๑ อีกตามเคย ครูอุทัยอยากส่งแก้วไปสอบชิงทุนการศึกษาของอำเภอตาคลีหลังจบชั้น ป. ๔ แล้ว จึงขออนุญาตครูใหญ่ตามไปสอนชั้น ป. ๔ ให้ครูสมบุญธน์ มาสอนชั้น ป. ๓ แทน ครูใหญ่เห็นดีเห็นงามตามครูน้อย เพราะทุกปีที่ส่งไปใม่เคยมีใครสอบได้สักคนเดียว อาจเป็นเพราะครูสมบุญธน์สอนใม่เก่งเท่าครูอุทัยนั่นเอง

ตอนกั้วยจบชั้น ป. ๔ พ่อพาไปสมัครสอบชิงทุน แต่สอบใม่ได้ เพราะกรรมการคุมสอบบอกข้อสอบให้นักเรียนชายคนหนึ่งในห้องสอบ ต่อหน้านักเรียนที่เข้าสอบแข่งขันซึ่งมาจากโรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอตาคลีกว่า ๓๐ โรงเรียน กั้วยบอกเรื่องนี้แก่พ่อหลังจากสอบเสร็จและรู้ผล

สร้างความดีตราวยังมีลมหายใจ

ในวันนั้น ผู้ที่สอบได้ก็คือนักเรียนคนที่กรรมการคุมสอบบอกข้อสอบให้นักเรียนคนนั้นจึงได้รับทุนการศึกษาปีละ ๖๐๐ บาทเป็นเวลา ๖ ปี ตั้งแต่ชั้น ม. ๑ ถึงชั้น ม. ๖

ครูอุทัยตั้งใจสอนอย่างดีที่สุดและมั่นใจว่า แก้วจะต้องสอบชิงทุนการศึกษาได้เมื่อจบชั้น ป. ๔ แล้ว ถ้าแก้วได้ ครูอุทัยเงินพ่อของแก้วจะต้องเห็นความดีของครูและยอมยกน้องสาวให้เป็นการตอบแทน แก้วไม่รู้จะบอกครูอย่างไรว่า อาจันกำลังจะแต่งงานในเร็ว ๆ นี้

ปีที่แก้วสอบแข่งขันเป็นนักเรียนทุนของอำเภอตากลี กรรมการคุมสอบก็บอกข้อสอบเด็กผู้ชายที่นั่งถัดจากแก้ว ไม่รู้ว่าเป็นคนเดียวกันกับคนที่คุมปีที่แล้วหรือเปล่า แก้วไม่ยอมทำข้อสอบ ได้แต่นั่งดูกรรมการคนนั้นซึ่งแต่งชุดสีก็เหมือนครู แต่คงไม่ใช่ครู น่าจะเป็นเสมียนอำเภอมากกว่า พ่อแก้วจึงข่มขู่อยู่อย่างนั้นเขาก็เขิน ทำเป็นเดินไปดูเด็กคนอื่น พ่อเขาไปแก้วจึงลงมือทำข้อสอบซึ่งมี ๒ วิชา คือวิชาเลขคณิตกับวิชาเรียงความ เมื่อเห็นแก้วทำข้อสอบอย่างชะมัดเขม้น กรรมการคนนั้นก็เดินมาที่โต๊ะของเด็กคนเดิม และบอกข้อสอบให้แก้วหยุดทำข้อสอบแล้วจ้องหน้าเขาอีก เขาคงเห็นว่า แก้วเป็นเด็กท่าทางเอาเรื่อง อาจทำให้เขาถูกสอบสวนว่าทุจริตต่อหน้าที่ก็ได้ จึงไม่กล้าเดินมาที่โต๊ะเด็กคนนั้นอีก

สอบเสร็จเที่ยง พ่อก็พาแก้วมารอรถไฟในร้านขายข้าวแกงติดกับสถานีรถไฟตากลี สั่งน้ำอัดลมขวดสี่ขวด ๆ ให้แก้ว ๑ ขวด เป็นครั้งแรกที่แก้วได้ดื่มน้ำอัดลมซึ่งชื่อเป็นภาษาอังกฤษ แก้วอ่านไม่ออกจึงถามพ่อ พ่อบอกว่าน้ำอัดลมที่พ่อสั่งมาให้แก้วชื่อ เซเว่นอัพ พ่อไม่กล้าสั่งข้าวกลางวันมากิน เพราะคุณนายเกลียดสั่งนักร้องน่าวา ให้กลับมากินที่บ้าน หิวก็ทนเอา เกิดแก้วสอบไม่ผ่านจะได้ไม่ขาดทุนมาก

รถไฟยังไม่มาเพราะเหลือเวลาอีกเกือบชั่วโมง ศึกษานิเทศก์อำเภอหนึ่ง

รถสามล้อจากอำเภอจะมาขึ้นรถไฟไปปากน้ำโพ เห็นพ่อนั่งอยู่ในร้านขายข้าวแกงก็เดินเข้ามาหา และจับมือแสดงความยินดีกับพ่อ พ่อบอกให้แก้วไหว้ท่าน ท่านก็พูดกับแก้วว่า **“ยินดีด้วยนะหนูที่ได้เป็นนักเรียนทุนของอำเภอตาคลี”** แก้วจึงเล่าให้ท่านฟังเรื่องที่กรรมการคุมสอบบอกข้อสอบเด็กผู้ชายที่นั่งถัดจากแก้ว ทำให้แก้วทำข้อสอบไม่ทัน เพราะมัวแต่นั่งจ้องเขาอยู่

ศึกษานิกรอำเภอบอกว่า เด็กคนนั้นทำเลขซึ่งมีทั้งหมด ๕ ข้อ ถูกเพียงข้อเดียว ส่วนแก้วไม่ได้ทำข้อ ๕ แต่ ๔ ข้อที่ทำนั้นถูกทุกข้อ และวิชาเรียงความแก้วก็ได้คะแนนมากที่สุด จึงชนะอย่างขาดสะอาด คนที่รองจากแก้วเป็นลูกสาวครูสังวาลย์เพื่อนพ่อ ชื่อ **วิมลรัตน์ วรรณกลาง** แต่เนื่องจากมีทุนเดียว วิมลรัตน์จึงไม่ได้รับทุน แก้วประทับใจมากที่พ่อพูดกับครูสังวาลย์ด้วยใบหน้ายิ้มแย้มก่อนแก้วกับวิมลรัตน์จะเข้าห้องสอบว่า **“ขอให้ลูกสาวคุณได้นะ”** ครูสังวาลย์ตอบด้วยใบหน้ายิ้มแย้มเช่นกันว่า **“ถ้าไม่ใช่ลูกสาวผมก็ขอให้เป็นลูกสาวคุณนะ”**

คนที่ดีใจกว่าใครเพื่อนก็คือ ครูอุทัย ครูพาแก้วไปถ่ายรูปคู่กับครูที่ร้านถ่ายรูปแล้วส่งไปลง หนังสือวิทยาสาร ที่พ่อรับเป็นประจำทุกเดือนคู่กับ หนังสือชัยพฤกษ์ พวกเขาจึงได้อ่านหนังสือชัยพฤกษ์กันตั้งแต่เรียนชั้นประถม ส่วนหนังสือวิทยาสารพ่ออ่านคนเดียว เพราะเป็นหนังสือสำหรับครู

ตำบลช่องแคไม่มีโรงเรียนมัธยมที่เป็นของรัฐบาล มีแต่โรงเรียนราษฎร์โรงเรียนเดียวคือ **โรงเรียนจันทร์ฉาย** เมื่อกล้วยจบชั้น ป. ๔ ก็มาเรียนต่อชั้น ม.๑ ที่โรงเรียนนี้ แต่น่าเสียดายที่แก้วไม่ได้เรียนชั้น ม. ๑ เพราะทางกระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ คือนักเรียนที่จบชั้น ป. ๔ ให้เรียนต่อชั้น ป. ๕ ป. ๖ ป. ๗ จากนั้นจึงขึ้นชั้น ม.ศ. ๑ ม.ศ. ๒ ม.ศ. ๓ ตามลำดับแล้วจึงต่อชั้น ม.ศ. ๔ ม.ศ. ๕ ซึ่งคือ

สร้างความคิดรวบยอดยังมีลมหายใจ

ชั้น ม. ๗ และ ม. ๘ เดิม แก้วรู้สึกเสียใจที่ยังไม่ได้เป็นนักเรียนมัธยม เคยเสียใจมาแล้วครั้งหนึ่ง คือตอนเรียนชั้น ป. ๓ ที่ไม่ได้ทำผลงานวิชาเหมือนสินค้า พ่อบอกว่ากระทรวงศึกษาธิการเปลี่ยนหลักสูตรใหม่ แก้วไม่เข้าใจว่า ทำไมกระทรวงศึกษาถึงต้องเปลี่ยนหลักสูตรบ่อยๆ เอาของเก่าที่ดีๆ ไปทิ้ง **เอาของใหม่ที่ไม่ดีมาให้เด็กเรียน**

เพื่อนๆ ที่จบชั้น ป. ๔ ห้องเดียวกับแก้วไม่มีใครเรียนต่อเลย สายลมลูกสาวครูระมัดก็ไม่ได้เรียนเช่นเดียวกับสายรุ้งพี่สาว ส่วนอีกห้องหนึ่งมีมาเรียนที่โรงเรียนจันทร์ฉาย แต่อยู่คนละห้องเหมือนตอนเรียนโรงเรียนวัดช่องแค เพื่อนที่เรียนชั้น ป. ๕ ด้วยกันส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่เรียนอยู่ที่โรงเรียนนี้มาตั้งแต่ชั้น ป. ๑ มีส่วนน้อยที่มาจากโรงเรียนอื่นซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ชื่อ โรงเรียนเคียวมันเขียะเขี้ยว เป็นโรงเรียนประถม ตั้งอยู่หลังบ้านตากับยาย พวกน้ำๆ ของแก้วเรียนจบจากโรงเรียนนี้

แม้แก้วจะไม่ได้เรียนชั้น ม. ๑ ดังที่วาดหวังไว้ หากแก้วก็ตั้งใจที่สุดที่ครูประจำชั้น ป. ๕ ก. คือ **ครูรวຍบุญ เพลินในธรรม** อาของแก้ว อารวยจบชั้น ป. ๔ ที่โรงเรียนวัดดงน้อยแล้วมาต่อมัธยม ๑ ที่โรงเรียนจันทร์ฉายพร้อมอาคำมีลูกยาริด ส่วนอาสำลีซึ่งเป็นคู่แข่งของอาคำมีนั้นตกซ้ำชั้นหลายครั้งหลายคราเพราะเป็นเด็กขี้โรค จึงเรียนไม่ทันอารวยและอาคำมีซึ่งเรียน ชั้น ม. ๑ แล้วก็ पासขึ้นไปเรียนชั้น ม. ๓ พอจะขึ้น ม. ๕ พ่อบอกว่าอยากให้ไปเรียนที่ **โรงเรียนปานขาว** อำเภอบ้านหมี่ อารวยจึงไปสอบเข้าโรงเรียนปานขาวกับอาคำมี แต่อาคำมีสอบไม่ได้จึงต้องไปเรียนที่ **โรงเรียนอำนวยวิทย** ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์

จบ ม. ๖ จากโรงเรียนปานขาวแล้ว อารวยก็สอบเข้า **โรงเรียนฝึกหัดครูเทพสตรี** จังหวัดลพบุรี ส่วนอาคำมีไปสอบเข้าโรงเรียน

จำอากาศที่ตอนเมือง เรียนอยู่ ๒ ปีก็จบ และรับราชการเป็นทหารอากาศ อารวยเรียนโรงเรียนฝึกหัดครู ๒ ปี ได้วุฒิ ปกศ.ต้น พอให้ออกมาทำงานก่อนแล้วค่อยสอบปรับวุฒิต่อภายหลัง เพราะปู่กับย่าแก่แล้ว หาเงินส่งไม่ไหว อารวยจึงมาสมัครเป็นครูที่โรงเรียนจันทร์ฉาย และได้รับมอบหมายจากครูใหญ่ให้เป็นครูประจำชั้น ป. ๕ ก.

อารวยสอนวิชาภาษาอังกฤษ พวกนักเรียนตื่นตื่นที่จะได้เรียนภาษาต่างประเทศ แก้วอยากเรียนภาษาอังกฤษมานานแล้ว และดีใจมากที่มีอารวยเป็นครูสอนภาษาอังกฤษคนแรก เพราะถ้าแก้วไม่เข้าใจอะไรหรือทำการบ้านไม่ได้จะได้ถามอา ความที่อยากเก่งภาษาอังกฤษ แก้วถึงกับลงทุนท่องศัพท์ใน Dictionary โดยขอยืมของอารวยมาก่อน ตอนตีห้าเมื่อแก้วลุกขึ้นมาหุงข้าว ระหว่างที่รอให้ข้าวเดือด แก้วก็จะท่องศัพท์ให้ได้ ๕ คำ โดยเริ่มตั้งแต่อักษร A เป็นต้นไป

แก้วอยากมี Dictionary เป็นของตัวเอง จึงไปเก็บผักบุงตามหนองน้ำมาขายให้คนเลี้ยงหมูในราคาหาบละ ๒ บาท แต่ก่อนนี้เมื่อออกไปเลี้ยงควาย แก้วจะปีนขึ้นไปร้องเพลงบนยอดไม้ แต่พอได้เรียนภาษาอังกฤษจึงเปลี่ยนเป็นหาเก็บผักบุงขาย บางที่ต้องเก็บสองวันจึงจะได้ ๑ หาบ เวลาผ่านไป ๒ เดือนแก้วจึงรวบรวมเงินซื้อ Dictionary เป็นของตัวเองได้ด้วยความภาคภูมิใจอย่างที่สุด

แก้วคงทำกรรมไม่ดีไว้กับพวกนักเรียนชาย เพราะอยู่มาวันหนึ่งเกิดทะเลาะกับเด็กชายโต้งนักเรียนชั้น ป. ๕ ข. ถึงขั้นชกต่อยกัน เด็กชายต้องซึ่งเรียนชั้นเดียวกับพี่ชายได้มาห้ามและบอกพี่ชายว่า ไม่ควรรังแกผู้หญิง เด็กชายโต้งไม่ฟังน้องชาย ต่อยแก้วจนหน้าผากแตก เพราะโดนแหวนเงินที่โต้งสวมนิ้วอยู่ เด็กชายต้องจึงต้องลงทุนต่อยพี่ชายหมายสั่งสอน หากก็ถูกพี่ชายต่อยหน้าผากแตกเช่นกัน มีคน

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

ไปตาม **ครูศิริ** ซึ่งเป็นครูประจำชั้น ป. ๕ ข. ครูมาถึงตอนที่แก้ววิ่งเข้าไปใส่เด็กชายโต้งและกระซอกเพื่อนนักเรียนของโต้งขาดติดมือมา แก้วร้องให้เสียตายเสียและกลัวถูกแม่ตี ครูศิริทำโทษโต้งด้วยการเขียนด้วยไม้เรียว ๕ ที โทษฐานรังแกเด็กผู้หญิงตัวดำ ๆ อย่างแก้ว อารวยออกไปตลาดกับเพื่อนครู กลับมาจึงพบว่าหลานสาวโดนแก๊ง ส่วนกลัวยกกลับไม่มีเรื่องกับใครเพราะเริ่มจะเป็นสาวแล้ว

นักเรียนชายที่เรียนห้องเดียวกับแก้วก็ไม่ใช่ขี้ขลาด แม้จะไม่เก๊กมะเทรอกเกรเหมือนพวกที่อยู่ชั้น ป.๕ ข. แต่ก็ทะเลาะลามกจนเปรต วันหนึ่งอารวยให้นักเรียนฝึกแต่งประโยคง่าย ๆ โดยให้ไปเขียนบนกระดานดำ เขียนเสร็จก็อ่านและแปลให้เพื่อนฟัง เมื่อเหลือสองคนสุดท้ายคือเด็กชายจำรัสกับเด็กชายสนิทซึ่งออกไปพร้อมกัน อารวยถามว่าทำไมต้องออกไปพร้อมกัน ทั้งสองตอบว่า เพราะต้องช่วยกันเขียนและช่วยกันอ่าน

เมื่อครูอนุญาตให้เขียนได้ เด็กชายจำรัสเขียนว่า One went one เด็กชายสนิทเขียนต่อจากเพื่อนว่า y... gun took one. แล้วจึงอ่านพร้อม ๆ กันด้วยเสียงอันดัง พวกนักเรียนชายหัวเราะลั่น นักเรียนหญิงที่ท่าทางแก่นแก้วพากันหัวเราะคิกคัก ส่วนครูรวบบุญและเด็กหญิงที่เหลือทำหน้าขะแยงสะอิดสะเอียน และแล้วโดยที่ไม่มีผู้ใดคาดคิด เด็กหญิงจิตรา เพลินในธรรม ก็ลุกขึ้นยืนชี้หน้าเด็กชายสองคนที่ยืนอยู่หน้าชั้นแล้วด่าด้วยเสียงอันดังว่า **“ไอ้บ้า ไอ้ลามก ไอ้พวกพ่อแม่ไม่สั่งไม่สอน”** เด็กหญิงไม่รู้ตัวเลยว่าได้หาคำตรูมาเพิ่มให้ตัวเองในคราวเดียวกันถึงสองคน!

๒๘

สิ่งมหัศจรรย์

อารวยสอนที่โรงเรียนจันทร์ฉายได้สองปีก็สอบบรรจุเป็นข้าราชการได้ ทางกรมส่งไปทดลองปฏิบัติราชการ ๖ เดือน ที่โรงเรียนวัดดงน้อย เมื่อครบหกเดือนแล้ว หากปฏิบัติหน้าที่ด้วยดีไม่มีข้อผิดพลาดเสียหาย ก็จะได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการครู ส่วนจะสอนที่โรงเรียนใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับทางอำเภอ โดยมีศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ แก้วดีใจที่พ่อจะได้เห็นน้อยน้อยลงเพราะมีอารวยมาช่วยสอน นับแต่ปู่เทียนขอย้ายไปอยู่อำเภอบางระกำ พ่อต้องสอนนักเรียนคนเดียวตั้งแต่นั้น ป.๑ ถึงชั้น ป.๔ เป็นเวลาหกปีเต็ม เพิ่งจะมีคนมาช่วยในปีที่ ๗ หากก็ไม่ว่าจะอยู่แค่หกเดือนหรือมากกว่านั้น

ปู่เทียนเคยมาเยี่ยมพ่อครั้งหนึ่ง พาย่าละไมกับลูก ๆ มา ๓ คน อยู่ในท้องอีกหนึ่งคน ปู่บอกว่า มีลูก ๔ คนไม่รวมคนที่อยู่ในท้อง สามคนที่มาเป็นคนที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๔ คนโตฝากตาไว้ ตาของลูกก็คือ ครูละม่อมผู้เป็นทั้งเพื่อนและพ่อตาของปู่ ย่าละไมดูแลเกินวัย ทั้งที่อายุเพิ่งจะย่างยี่สิบสอง ปู่มาขอยืมเงินพ่อ ๕,๐๐๐ บาท พ่อบอกว่าไม่มีและถามปู่ว่า เงินที่ชายไร่ได้ตั้งเกือบหมื่นหายไปไหนหมด ปู่ก็บอกว่าพ่อตาขอยืมไป

พ่อจึงเตือนปู่ด้วยความหวังดีว่า ควรเก็บหอมรอมริบไว้ เพราะอีก ๔ ปีปู่ก็จะเกษียณและลูก ๆ ก็โตขึ้นทุกวัน นอกจากนี้ยังแนะนำปู่ให้ทำหมันเสีย เพราะถึงปู่จะเกษียณไปแล้วก็ยังมีลูกได้เนื่องจากเมียยังสาว พ่อกับแม่ไม่ยอมเรียกย่าละไมว่า อา แต่ก็ให้ลูก ๆ เรียกว่า ย่า

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

ปู่บอกพ่อด้วยเหตุผลเดียวกับผู้ชายที่ไม่ยอมทำหมันว่า กลัวนกเขาไม่ขัน แก้วคิดตามประสาเด็กว่า ผู้ชายที่ไม่ยอมทำหมันนั้นไม่รักเมียจริง ไม่เหมือนพ่อของแก้วที่เห็นแม่แพ้ท้องมาก ก็ยอมทำหมันแต่โดยดี เพราะพ่อรักแม่อย่างแท้จริง ส่วนพวกที่ไม่ยอมทำหมันคงรักนกเขามากกว่ารักเมีย

เมื่อพ่อบอกว่าไม่มีเงินให้ปู่ยืม ปู่จึงออกปากขอกุ๊แม่โดยให้พ่อเป็นคนค้ำประกัน แม่บอกว่าปู่อยู่ไกลไปทวงยาก จึงไม่ยอมให้กุ๊ ปู่ก็ให้สัญญาว่าจะส่งธนาถนิตมาให้ทุกเดือน แม่บอกถ้าอย่างนั้นขอคิดดอกเบี้ยเท่าหมอลแหลมคิด คือร้อยละ ๕ บาท ปู่ก็ต่ออีกว่าขอร้อยละ ๒ เพราะเป็นญาติกัน ถ้าร้อยละ ๕ ปู่ไปกุ๊หมอลแหลมดีกว่า แม่จึงบอกให้ไปกุ๊หมอลแหลม เพราะไม่อยากได้ลูกหนี้ที่อยู่ไกล ปู่ก็ดริมฝีปากตัวเองที่พูดพลาดไป หลานสะใภ้คนนี้ได้ผสมชื่อ แต่ถึงอย่างไรก็ต้องพึ่งหลานสะใภ้ เพราะไม่มีที่พึ่งที่ไหนอีกแล้ว ก่อนย้ายไปบางระกำ ได้กุ๊เงินหมอลแหลมไปสองพัน ดอกเบี้ยร้อยละ ๕ ทำสัญญากันไว้แน่นอนหน้าว่าจะส่งทั้งต้นทั้งดอกเดือนละ ๓๐๐ เป็นเงินต้น ๒๐๐ ดอกเบี้ย ๑๐๐ ส่งได้แค่ ๓ เดือนก็ไม่ได้ส่งอีก คิดว่าเมื่อได้เงินจากหลานสะใภ้แล้วก็จะฝากหลานถนิตเงินนำไปซัดดอกหมอลแหลมสักหนึ่งพัน ที่เหลือค่อยว่ากันใหม่

แม่ยืนยันหนักแน่นว่า ถ้าไม่ได้ดอกเบี้ยร้อยละ ๕ ก็จะไม่ให้กุ๊ ปู่ก็สู้ด้วยการอ้างบุญคุณที่มีต่อพ่อของแก้วว่า สอนพ่อมาตั้งแต่ชั้น ป. ๑ ถึงชั้น ป. ๔ น้องสาวพ่อทุกคนก็เป็นลูกศิษย์ของปู่ แม่รู้สึกรำคาญจึงพูดขึ้นว่า

“ถ้าอาสอนฉันและน้อง ๆ ของฉัน จึงจะให้ร้อยละสอง ไม่พอใจก็ไปกุ๊หมอลแหลมได้” ปู่จึงยอมแพ้และตกลงทำสัญญากันอย่างแน่นอนหน้า โดยให้อารวยเป็นพยาน ส่วนพ่อก็ค้ำประกันด้วยปากว่า ถ้าปู่ไม่ใช้

พอจะหาเงินมาผ่อนใช้ให้เอง ในสัญญาระบุว่าปู้ต้องส่งแม่เดือนละ ๔๐๐ บาท เป็นเงินต้น ๑๕๐ ดอกเบี้ย ๒๕๐ ปู้เทียบค่างที่บ้านปู้กับ ย่าหนึ่งคืน รุ่งเช้าจึงพาลูกเมียกลับบางระกำ

โรงเรียนจันทร์ฉายซึ่งมีครูประเดิมเป็นครูใหญ่ ไม่ต้องรับครูใหม่ มาแทนอารวย เพราะนักเรียนที่เข้ามาเรียนชั้น ป. ๕ ปีนี้มีห้องเดียว เนื่องจากน้องสาวของครูใหญ่ชื่อครูประดับแยกออกไปตั้งโรงเรียนใหม่ ชื่อโรงเรียนระดับวิทย์ ตำบลช่องแคจึงมีโรงเรียนราษฎร์เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งโรง โรงเรียนระดับวิทย์เป็นที่นิยมของคนตำบลช่องแคมาก เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่ตั้งใหม่และมีครูใหญ่เป็นผู้หญิง ครูประดับเมื่อ แยกโรงเรียนออกมาจากพี่ชายก็ได้ชวนครูชุมสินซึ่งเป็นอา และ ลูกชายครูชุมสินชื่อครูดีตีมาช่วยสอนด้วย

ครูชุมสิน จันทร์ฉาย เป็นครูที่มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย เพราะ สอนมากกว่าสี่สิบปี ส่วนครูดีตีลูกชายก็ดำเนินรอยตามผู้เป็นพ่อและ ดูเหมือนจะเป็นอภิชาติบุตร เพราะสอนเก่งกว่าครูชุมสินเสียอีก นอกจากนี้ยังมีความรู้รอบตัว สอนได้ทุกวิชาทั้งสอนดีอีกด้วย พ่อของแก้ว รู้จักครูประดับและครูดีตีมานาน เพราะเคยทำงานด้วยกัน พ่อเรียก ครูประดับว่า พี่ดับ ส่วนครูดีตีเรียกพ่อว่า พี่ถุงเงิน

พ่ออยากย้ายลูก ๆ มาเรียนโรงเรียนระดับวิทย์ แต่พวกเรา ไม่ยอมย้าย เพราะมีเพื่อนสนิทมากมายหลายคน กลัวจะได้ชั้น ม.ศ. ๑ แก้วอยู่ชั้น ป. ๗ กร่างอยู่ชั้น ป. ๖ กร่างเป็นคนเดียวที่เรียนชั้น ป. ๑ ถึงชั้น ป. ๔ ที่โรงเรียนวัดดงน้อย โดยซ้อนท้ายจักรยานพ่อไปเรียน นักเรียนโรงเรียนจันทร์ฉายลดจำนวนลง เพราะผู้ปกครองมาขอย้าย ไปเรียนโรงเรียนระดับวิทย์ นักเรียนชั้น ป. ๗ จึงเหลือห้องเดียว ไม่มี ป. ๗ ก.หรือ ป. ๗ ข.

ครูประจำชั้น ป. ๗ ชื่อ ครูณรงค์ หนูนพวงษ์ เป็นคนอำเภอบาง

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

อินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี และเป็นเพื่อนอารวยเพราะเรียนจบ ปกศ.ต้น จากโรงเรียนฝึกหัดครูเทพสตรีมาด้วยกัน นอกจากนี้ยังมาสมัครสอนที่ โรงเรียนจันทร์ฉายในเวลาไล่เลี่ยกัน พอดีกับทางโรงเรียนต้องการครู สองตำแหน่ง คือ ครูสังคมศึกษา ๑ ตำแหน่ง ครูภาษาอังกฤษ ๑ ตำแหน่ง ตอนอารวยไปสอบบรรจุ ครูณรงค์ไม่ไปสอบ เพราะไม่ชอบ สอนเด็กประถมต้น จึงสอนโรงเรียนนี้เป็นปีที่สาม

เมื่อสอบวัดผลการเรียนภาคต้นเสร็จจึงสั่งลง ครูณรงค์ได้ทำเรื่อง ถึงครูใหญ่เพื่อขออนุญาตพานักเรียนชั้น ป. ๗ ไปทัศนศึกษาที่กรุงเทพฯ แก้วอยากไปมากจึงขออนุญาตพ่อกับแม่ แม่ถามว่าต้องเสียเงินเท่าไร แก้วบอกว่า ค่ารถบัสไป-กลับ ๔๐ บาท ค่ารถไฟ ๓ บาท ค่าอาหาร ๕ มื้อ ๑๕ บาท รวม ๕๘ บาท ครูเก็บนักเรียนคนละ ๕๕ บาท อีกสามบาทครูจะออกให้ นักเรียนไปกันทั้งห้อง ครูบอกว่าถ้าใคร อยากซื้อของก็นำเงินเผื่อไปด้วย แม่จึงอนุญาตให้แก้วไปและจะให้เงิน ๖๐ บาท แก้วบอกว่ามีเงินเก็บอยู่ประมาณ ๒๐๐ บาท จะนำไป ๑๐๐ บาท เพื่อซื้อของมาฝากทุกคนในบ้าน

ครูณรงค์ชวนครูทัศนีย์ สงวนนาม ครูประจำชั้น ป. ๖ ไปช่วย ดูแลเด็กด้วย เพราะครูบอกเป็นกฎของกระทรวงศึกษาว่าด้วยการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ หากมีนักเรียนหญิงไปจะต้องมีครูผู้หญิงไปด้วย ครูทัศนีย์เป็นครูประจำชั้นของแก้วตอนที่เรียนชั้น ป. ๖ เป็นคนตำบลบ้านกล้วย อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี เพิ่งมาสอนที่โรงเรียนจันทร์ฉายเมื่อปีที่แล้ว เพื่อน ๆ ชุบชิบกันว่าครูณรงค์ กำลังจีบครูทัศนีย์อยู่

กลางคืนก่อนวันเดินทางแก้วนอนไม่หลับ เพราะตื่นเต้นที่จะได้เห็นเมืองหลวงของประเทศไทย ครูณรงค์ให้นักเรียนท่องชื่อเมืองหลวงให้ได้ เพราะจะออกข้อสอบตอนสอบปลายภาค ครูเขียนชื่อเมืองหลวง

บุญศรี โสดีโสตา

บนกระดานดำให้นักเรียนลอกลงในสมุด ชื่อของเมืองหลวง คือ **กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยามหาดิลก ภพนพรัตน์ราชธานีบุรีรมย์** แก้วรู้สึกว่าเป็นชื่อที่ยาวมาก หากแก้ว ก็ท่องได้ภายในห้านาทีเพราะมีความจำดีเป็นทุนเดิม

นอกจากชื่อเมืองหลวงแล้ว ครูยังให้ท่องจำพระนามของ พระพุทธรูปที่แกะสลักจากมรกตล้ำค่าประดิษฐาน ณ พระอุโบสถวัด พระศรีรัตนศาสดาราม คือ **พระพุทธมหายานฉวีรัตนปฏิมากรแก้วมรกต** ที่คนไทยรู้จักในนาม **พระแก้วมรกต** แก้วนอนท่องนามเต็มของ พระพุทธรูปและชื่อเต็มของเมืองหลวง ท่องกลับไปกลับมาเป็นเวลานานกว่าจะหลับไปในที่สุด

เช้าวันรุ่งขึ้น แก้วตื่นขึ้นก่อนไฟหุงข้าวทำกับข้าวให้พ่อใส่บาตร พ่อขี่จักรยานไปส่งแม่ที่ไร่ข้าวโพดบ้านหนองหญ้ารังกา ส่งแล้วก็กลับมาทันใส่บาตรพอดี จากนั้นจึงจะแต่งตัวไปสอนโรงเรียน แก้วเลิกท่องศัพท์ใน Dictionary มาปีกว่าแล้ว เพราะสมองเต็มไปด้วยคำศัพท์ จนไม่มีที่ว่างให้จำวิชาอื่น ๆ อีกประการหนึ่งศัพท์ที่ท่องนั้นบางคำก็ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน รู้ศัพท์แต่ไม่รู้ไวยากรณ์ก็นำไปใช้ประโยชน์ไม่ได้ อารวยแนะนำมาให้เรียนตามที่ครูสอน ซึ่งเป็นขั้นพื้นฐานไปก่อน เมื่อเรียนสูงขึ้นไปจึงค่อยศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

พ่อกินข้าวเสร็จก็ไปสอนโรงเรียน โดยมีร่างตามไปเล่นกับ พวกเด็กนักเรียนรุ่นน้อง เพราะโรงเรียนของพวกเขากับโรงเรียนของพ่อ เปิดภาคเรียนไม่ตรงกัน กลัวจะกลับจากเลี้ยงควายพร้อมอาพันธ์ เพราะช่วงเปิดภาคเรียน ๑๐ วันหลังสอบเสร็จแม่จะไม่จ้างอาพันธ์ คุณนายเกลือหักค่าเลี้ยงควายจากอาพันธ์ตามวันหยุดประจำภาค ค่าจ้าง เดือนละ ๑๐ บาท ตกวันละ ๓๓ สตางค์ ๑๐ วันตก ๓ บาท ๓๓ สตางค์ คุณนายก็บดเศษขึ้นไปเป็น ๑ บาท จึงเหลือ ๖ บาท อาพันธ์อยาก

สร้างความคิดร่ายยังมีลมหายใจ

ซีก็เลยเรียนหนังสือจึงไม่รู้ว่า ถ้าเศษไม่ถึงครึ่งคือ ๕๐ สตางค์ เขาจะ บัดลง แม่จะต้องหักอาพันธ์แค่ ๓ บาท แต่ถึงอาพันธ์ไม่รู้เรื่องปิดเศษ บัดส่วน หากก็รู้ว่าพี่สะใภ้เต็มจน เกล็ดยังต้องเรียกพี่ ความที่รัก พี่ชายคือ พ่อของแก้ว แล้วก็รักหลาน ๆ อาพันธ์จึงยอมแม่ทุกอย่าง

กินข้าวเช้าแล้วแก้วก็อาบน้ำ ต้องถูสบู่ให้มาก ๆ เพราะจะไป เมืองหลวงทั้งที่ต้องไม่มีกลิ่นเหงื่อโคล แก้วไม่ได้อาบน้ำมาสามวันแล้ว จึงถูสบู่สามารถรอบเพื่อชดเชยกับวันที่ไม่ได้อาบน้ำ เสร็จจากอาบน้ำ ปรากฏว่า น้ำพร่องไปครึ่งโถ สบุนกแก้วพร่องไปเกือบ ๆ ครึ่งก้อน จากนั้นก็จัด เสื้อผ้าลงกระเป๋าวางยิบเล็ก ๆ ที่หอบหิ้วมาจากบ้านเขาคอด แม่มอบ กระเป๋าใบนี้ให้แก้วและบอกว่าอายุของมันมากกว่าอายุแก้วสองปี

ครูบอกให้แต่งชุดนักเรียนไป ต้องนำไปสองชุด ชุดนอนอีกหนึ่งชุด ผ้าเช็ดตัว ยาสีฟัน แปรงสีฟัน และสบู่สำหรับอาบน้ำ แก้วมีชุด นักเรียนชุดเดียว ชุดนอนไม่มีก็ใช้ชุดอยู่กับบ้านไปใส่นอน ผ้าเช็ดตัว แม่ไม่เคยซื้อให้ จึงไม่จำเป็นต้องใช้ สบู่กับยาสีฟันก็ใช้กันทั้งบ้าน ถ้าแก้วเอาไป ที่บ้านก็จะไม่มีใช้ จึงไม่ต้องเอาไป ส่วนแปรงสีฟันเอา ไปได้ แก้วเพิ่งรู้จักแปรงฟันก็ตอนมาเรียนโรงเรียนจันทร์ฉาย แต่ก่อน ไม่เคยแปรง แค่วันปากกุก ๆ หลังกินข้าวก็พอแล้ว

แม่กลับจากขายข้าวโพดต้มตอนเที่ยง แก้วหาข้าวกลางวันให้แม่กิน และแก้วก็กินด้วย กลัวยเพิ่งเอาควายเข้าคอกได้สักพัก ก็มาร่วมวงกิน ด้วยกันสามคนแม่ลูก คุณนายเกล็ดจะต้องกลับมากินข้าวบ้านทุกวัน หลังจากขายของหมดก็จะไปแวะเยี่ยมตายายทุกครั้งไม่เคยขาด และนำ ข้าวโพดต้มที่แบ่งไว้ไปให้ตายายและน้อง ๆ นาน ๆ ครั้ง เพราะถ้าให้ ทุกวันก็จะกระทบกระเทือนความเต็มของชื่อคุณนาย

อิมข้าวกันแล้ว แก้วกับกล้วยก็ช่วยแม่ต้มข้าวโพดชุดที่จะไปขาย บ้านเขาคอด กล้วยจะหาบไปส่งแล้วจึงกลับมาเอาควายออกไปเลี้ยง

แก้วอยากทำความดีอย่างพอ พอเป็นคนดีทุกอย่าง เป็นลูกที่ดี พ่อที่ดี พี่ที่ดี ครูที่ดี ผู้ที่ดี เพื่อนที่ดี อะไร ๆ ก็ดีไปหมด ใครที่รู้จักพอ จะหาความสุขในตัวพอไม่พบ แต่ถ้าคนคนนั้นเห็นผิด คือ เห็นความสุข เป็นความดี เห็นความดีเป็นความสุข ก็จะพบความสุขในตัวพอ มากมายหลายหลาก หากนับกันนับไม่ถ้วน

แก้วเข้าอ่อน นั่งลงร้องไห้ซัดดินซังกอ พอลงเรือมาอ้อมไปบ้านปู่ ปู่เป็นหมอฉุกเฉินประจำครอบครัว ไม่ว่าจะลูกหรือหลานคนไหนเป็นอะไรมา ปู่จะช่วยปฐมพยาบาลไว้ก่อน ปู่มีคาถาขับพิษไฟ แก้วเคยถูกน้ำร้อนลวกบ่อยครั้ง น้ำตาลเคี้ยวร้อน ๆ หกใส่มือใส่ขาหลายครั้ง ปู่เอาน้ำปลาราด ปากว่าคาถาขมุขมิบ ปราบกฏว่า หายปวดแสบปวดร้อน แผลไม่พอง และไม่เป็นแผลเป็นอีกด้วย

ครั้งล่าสุดเกิดเมื่อสองเดือนที่ผ่านมา เป็นแหวงแก้วเลี้ยงควายตอนเย็น แก้วมัวไปหาเก็บผักบุงตามหนองน้ำอยู่ เจ้าแหวงเกิดเกรง วิ่งโครม ๆ ไปทางทิศตะวันตก เหยียบข้าวในนาของคนอื่นเสียหาย แก้วก็วิ่งตามไป จะจับ วิ่งไปถึงบ้านหลังหนึ่งอยู่กลางนา เจ้าของบ้านเป็นผู้หญิงอายุ คงพอ ๆ กับอาจัน กำลังสอยมะขามเทศต้นหน้าบ้านอยู่ มีลูกเล็ก ๆ ยืนแหงนดูแม่สอยและมีหมาสีนวล ๆ อีกตัวหนึ่ง ซึ่งพอมันเห็นแก้ว ก็เห่าและวิ่งเข้าใส่ แก้วหันหลังกลับแล้วโกยสุตฤทธิ ปากก็ร้อง **“ช่วยด้วย ช่วยด้วย”**

เจ้าของหมาตะโกนตามหลังว่า “หนู อย่าวิ่ง หยุด หยุด หมามัน ไม่กัดหรอก” แก้วไม่เชื่อ เพราะเคยถูกหมากัดมาหลายครั้ง แม็กก็ถูกหมากัดบ่อยเพราะเกิดวันจันทร์ แก้วก็เกิดวันจันทร์ เชื่อกันว่าหมาชอบกัดคนเกิดวันจันทร์ แก้วไม่อยากจะเชื่อหากก็รู้สึกขงใจ เพราะบ้านเรามีคนเกิดวันจันทร์อยู่สองคน คนอื่น ๆ ไม่ได้เกิดวันจันทร์และไม่เคยถูกหมากัด

สร้างความดีตราวยังมีลมหายใจ

สิ่งที่ทำให้ซ่องโจ้อีกอย่างคือ หมามันรู้ได้อย่างไรว่าคนไหนเกิดวันจันทร์ แก้ววิ่งไปไกลจนได้ยินเสียงเจ้าของหมาแล้ว ๆ รู้สึกเหนื่อยมากวิ่งต่อไปไม่ไหวจึงหยุด ทันทันที่หยุด ไ้หมาหุบตบกับที่ขาอ่อนทันทีเจ้าของหมากระดกใส่เอว กิ่งเดินกิ่งวิ่งเข้ามาหา ครั้นถึงก็พูดหอบ ๆ ว่า “น้ำบอกแล้วว่าอย่าวิ่ง อย่าวิ่ง” แก้วสวนไปทันควันว่า “พอหนูหยุดปั๊บมันก็กัดปั๊บเลย” หากเป็นคุณนายเกล็ดจะต้องเรียกค่าเสียหายจากเจ้าของหมา แต่ลูกคุณนายเกล็ดยังเค็มไม่ถึงที่ จึงเดินร้องไห้กลับบ้าน

พอสังกัวยไปบอกอาพันให้ไปตามเจ้าแ่ง ให้กัวยดูแลเจ้ามั่งเจ้ามีแทน ปู่จัดการทำแผลให้แก้ว และบอกว่าหมามันกัดขาอ่อนเข้าลึกจน มันจุก แก้วไม่กล้าดูแผลจึงไม่รู้ว่ มันจุกเป็นอย่างไร วิชาธิษาของปู่คือ นำเกลือเม็ดเขื่องมาเท่าจำนวนแผลที่ถูกกัด เสกเกลือด้วยคาถาอะไรแก้วไม่รู้ เห็นแต่ปู่ทำปากขมุขมิบ แล้วยัดเม็ดเกลือลงในแผล จากนั้นนารองเท้าแตะทำด้วยหนังควายของปู่มาตีที่แผลดังเผียะ ๆ สามครั้ง แล้วพูดว่า หายแล้ว แก้วก็หายเจ็บปวดและลุกขึ้นเดินได้เดี๋ยวนั้น รุ่งเช้าแผลแห้งและหายสนิท ไม่มีรอยแผลเป็นให้เห็นเลย

เมื่อปู่รู้ว่าแก้วถูกงูเขียวหางไหม้กัด ก็รีบหาไฟลมาฝนกับหินลับมีด ตักน้ำฝนมาเสกแล้วทลงที่หิน ออกแรงฝนเพื่อให้เนื้อไฟลออกมาปนกับน้ำที่เสก แก้วดูปู่ไปก็ร้องไห้ไปไม่ยอมหยุดด้วยความกลัวตาย ปู่ยังฝนไฟลไม่เสร็จ แก้วก็ปวดแผลที่ถูกงูกัด ปวดที่สุดในชีวิต คราวนี้แก้วไม่ได้นึกถึงความเป็นความตายอีกต่อไป แหกปากร้องดังกว่าเดิม ปากก็ว่า **“ปวด ปวดจะตายอยู่แล้ว”** แก้วเคยถูกแตนต่อย ผึ้งต่อย มดตะนอยต่อย ตัวต่อต่อยก็ยังเคย เคยถูกตะขาบตัวเบ้อเร่กัด แต่ความปวดไม่ถึงหนึ่งในร้อยของที่ถูกงูเขียวหางไหม้กัด ปู่หาไฟลที่ผสมกับน้ำฝน สีออกน้ำตาล ๆ เหมือนยาลม กระนั้นความปวดก็ยังไม่ทุเลา

ในช่วงเย็น ส่วนแก้วก็จะออกจากบ้านไปขึ้นรถไฟที่สถานีช่องแค ซึ่งครูนัดให้พวกเราไปพบกันที่นั่นตอนบ่ายสามโมงครึ่ง รถไฟจะมาจากลพบุรี ถึงช่องแคสี่โมงเย็น ครูจะพาพวกเรานั่งรถไฟไปลงที่สถานีตาคลี อันเป็นสถานีปลายทาง ค่ารถไฟคนละ ๑.๕๐ บาท ขากลับมะรืนนี้ อีก ๑.๕๐ บาท พักค้างคืนที่ **โรงเรียนวัดสว่างวงษ์** ซึ่งอยู่ห่างจากสถานีรถไฟใช้เวลาเดินประมาณ ๑๕ นาที พงษ์นี้เข้ารถบัสจะมาวิ่งไปกรุงเทพฯ ตอนเจ็ดโมงเช้าและจะมาส่งที่ **โรงเรียนวัดสว่างวงษ์** ประมาณหกโมงเย็น จะต้องพักค้างคืนที่โรงเรียนนี้อีก ๑ คืน รุ่งเช้าจึงกลับรถไฟขบวนเดิมซึ่งจะออกจากสถานีตาคลีเวลาเจ็ดโมงเช้า

บ่ายโมงเศษแม่กำลังจะออกจากบ้านไปขายข้าวโพดต้มโดยมีกล้วยหอบไปส่ง แก้วจึงบอกแม่เรื่องเงินที่จะไปทัศนศึกษา แรกๆ แม่แกลังทำเป็นไม่ได้ยิน แก้วจึงพูดเสียงดังขึ้น ในที่สุดแม่จึงเดินไปที่หน้าประตูห้องนอน ไชยคุณแจเปิดประตูเข้าไป สักพักจึงออกมาพร้อมกับธนบัตรเก่า ๆ ฉบับละ ๕ บาทและ ๑ บาทมายื่นให้ แก้วยกมือไหว้แล้วจึงรับเงินมานับครบ ๖๐ บาท ไม่ขาดไม่เกิน

แก้วถามว่าทำไมแม่เข้าไปนาน แม่บอกว่าต้องนับเงินที่มีอยู่ทั้งหมดว่ามีจำนวนเท่าไร แล้วจึงคัดเลือกใบเก่า ๆ ออกมา กว่าจะครบหกสิบบาทจึงใช้เวลานาน เพราะใบเก่า ๆ มีน้อยกว่าใบใหม่ ๆ จากนั้นแม่ก็พูดย้ำให้แก้วรู้จักค่าของเงิน อย่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยและอะไรต่อมิอะไรอีกหลายอย่างหลายประการ จนแก้วแทบจะคืนเงินแม่ให้รู้แล้วรู้รอดไปเลย แต่เมื่อคิดว่า แก้วเป็นลูกแม่ ต้องรับความเค็มอันเป็นมรดกจากแม่มาบ้างสักนิดก็ยั้งดี คิดได้ดังนี้จึงไม่คืน

บ่ายห้าโมงครึ่ง ครูณรงค์กับครูทัศนีย์พาพวกเราไปกินข้าวแกงที่ร้านหน้าโรงเรียน แล้วจึงเข้ามาพักในโรงเรียน ซึ่งเป็นห้องเรียนที่เก็บโต๊ะเก้าอี้ซ้อน ๆ กันไว้ด้านหนึ่ง นักเรียนชายนอนกับครูณรงค์

สร้างความดีตราวย้อมกายใจ

นักเรียนหญิงนอนกับครูทัศนีย์ ครูทัศนีย์ขอยืมเตารีดเพื่อนครูที่สอนอยู่โรงเรียนนี้และมีบ้านพักอยู่ใกล้ ๆ มารีดชุดที่จะใส่ไปกรุงเทพฯ เสร็จแล้วจึงนำไปคืน

ครูณรงค์เรียกแก้วไปหาและบอกแก้วว่า ช่วยเอาเสื้อครูไปฝากครูทัศนีย์ รีดตรงคอกให้ด้วย รีดเฉพาะปกก็พอ เพราะมีรอยยับอยู่ตรงนั้นแห้งเดียว แก้วไม่รู้ว่าจะคืนเตารีดเขาไปแล้ว จึงถือเสื้อไปหาครูทัศนีย์และบอกตามที่ครูณรงค์บอก ครูทัศนีย์บอกว่า คืนเตารีดไปแล้ว ไม่ไปเยี่ยมอีกให้ใส่ไปอย่างนั้นแหละ แก้วจึงนำเสื้อไปคืนครูในสภาพที่ยับทั้งตัว เพราะแก้วคิดว่าเดี๋ยวก็ได้รีด จึงถือแบบขี้มุ่ม ครูณรงค์เห็นเสื้อแล้วทำหน้าราวกับอยากร้องไห้เสียเต็มประดา แก้วสงสารครูมาก อยากเชกบาลตัวเองสักสองเป๊กที่ทำอะไรไม่ระมัดระวัง

ครูทัศนีย์จะพูดกับครูณรงค์ด้วยเสียงดู ๆ เหมือนกับว่าต้องขมไว้ก่อน หากแต่งงานกันไปแล้วจะได้หือไม่ขึ้น แต่กับแก้วครูดีมีเมตตามาก ตอนแก้วเรียนชั้น ป.๖ ภาคเรียนสุดท้าย แก้วอายุ ๑๓ ปี ถูกงูเขียวหางไหม้กัดเพราะไปเหยียบมันเข้า เป็นงูตัวใหญ่กว่าทุกตัวที่แก้วเคยเห็น พอแก้วยกเท้าข้างขวาขึ้น เขี้ยวก็ฝังอยู่ในเท้าและงูก็ติดเท้าขึ้นมา เมื่อรู้ว่าเป็นงูแก้วก็สลัดเท้าอย่างแรงด้วยความตกใจ งูหลุดจากเท้าไปกองที่พื้นในลักษณะขดตัวอยู่ แก้วร้องตะโกนบอกพ่อว่า ถูกงูกัดกร่างไวกว่าเพื่อน วิ่งไปคว้าจอบมาแล้วก็สับอย่างแรงที่กลางลำตัวจนงูขาดเป็นสองท่อน ท่อนล่างยังอยู่ในลักษณะขด ท่อนบนปากอ้าเห็นเขี้ยวเล็ก ๆ เต็มปากทั้งข้างล่างข้างบน

แก้วได้ยินมาว่าใครก็ตามที่ถูกงูเขียวหางไหม้กัด จะต้องตายตอนถูกกัดใหม่ ๆ ยังไม่รู้สึกรเจ็บ แคซา ๆ เท่านั้น แต่ความที่กลัวตาย แก้วจึงแหกปากร้องไห้เสียงดัง ไม่ฟังใครปลอบทั้งสิ้น คิดว่านี่เราจะต้องตายเสียแล้วหรือ เพิ่งเกิดมาแค่ ๑๓ ปี ความดีอะไรก็ยังไม่ไ้ทำ

พอจึงขี้จักรยานไปตามหมอแหลม พักใหญ่ ๆ ก็กลับมา แต่ไม่มี หมอแหลมมาด้วย หมอแหลมให้เหตุผลว่า ต้องอยู่ประจำร้าน เพื่อมีคนใช้ฉุกเฉินมาจะได้ช่วยเหลือได้ ตั้งแต่เป็นแพทย์ประจำตำบล หมอแหลมก็ไม่ออกไปรักษาตามบ้านอีก หมอแหลมสารภาพกับพ่อ หลังจากแก้วหายแล้วว่า ไม่รู้จะรักษาด้วยยาอะไร ทั้งไม่กล้าให้ยาแก้ปวด เกิดแก้วตายหมอก็จะเสียชื่อ เพราะหมอเองก็เชื่อว่า คนที่ถูกงูเหียวหางไหม้กัดรักษาไม่ได้ ต้องตายเท่านั้น พ่อมองแก้วด้วยใบหน้าเศร้า สร้อยเหมือนคนสิ้นหวัง ตอนนั้นแม่ไม่อยู่ ไปซื้อกับข้าวที่ตลาด ยังไม่กลับ แก้วร้องไห้จนเหนื่อยและพบบลั่บอยู่ทีนอกชานบ้านปู่ ซึ่งมี พ่อและอา ๆ นั่งล้อมวงคุยอยู่ด้วยความสงสารลูกและหลานจับใจ

ทุกคนคิดตรงกันว่าแก้วคงไม่ตื่นขึ้นมาอีกแล้ว พ่อร้องไห้พร่ำรำพัน ว่า ถ้าแม่กลับมาพบว่า แก้วตายตามโก๋ไป แม่จะเสียใจเพียงใด แล้ว ถ้าแม่เสียใจจนเป็นลมตายไปอีกคน พ่อจะอยู่อย่างไรในเมื่อกำพร้า ทั้งลูกทั้งเมีย พวกอา ๆ พี่พี่ชายรำพันก็ร้องไห้ตาม ปู่ก็ตาแดง ๆ มีแต่ ย่าเท่านั้นที่นอกจากไม่ร้องแล้วยังให้คติเตือนใจพ่อว่า

“ลูกเอ๊ย คนเราเกิดมาแล้วก็ต้องตายทุกคน ไม่ตายวันนี้ ก็ต้องตายวันหน้า ถึงคนที่อยู่จะร้องไห้จนน้ำตาเป็นสายเลือด ก็ไม่ทำให้คนตายฟื้นขึ้นมาได้ วันหนึ่งเราก็ต้องตายอย่างนี้ เหมือนกัน” พ่อค่อยได้สติขึ้นมา นึกอายุยาที่ไม่เคยเรียนหนังสือ ไม่ได้เป็นครู แต่รู้ความเป็นไปของชีวิตได้มากกว่าครูใหญ่โรงเรียน วัดดงน้อยเสียอีก

พ่อกำลังปรึกษาปู่ว่าจะไปนิมนต์พระมาสวดพระอภิธรรมดีหรือไม่ ปู่แนะนำว่า ให้รอแม่ก่อน พ่อคอยจับชีพจรของแก้ว เห็นยังเต้นอยู่ ก็คอยคลายทุกซลงบ้าง พักใหญ่ ๆ แม่ก็กลับมา พ่อบอกแม่ว่าแก้ว ถูกงูเหียวหางไหม้กัด แม่ตกใจแต่ไม่ร้องไห้ เอื้อมมือมาแตะตรงหัวใจ

สร้างความคิดตราบบังมิมหมายใจ

แก้ว อยากรู้ว่าหัวใจหยุดเต้นหรือยัง แก้วรู้สึกตัวตื่นพอดีและเล่าให้ทุกคนฟังว่า แก้วปวดมากจนรู้สึกเหมือนขาดใจ แล้วแก้วก็ออกจากห้องมายืนดูตัวเองนอนหลังอกร้องอชิงอยู่ ความเจ็บปวดหายไปเป็นปลิดทิ้ง แก้วพยายามจะบอกกับทุกคนว่า แก้วหายปวดแล้วและพยายามจะปลอบพ่อ แต่แก้วพูดอะไรไปไม่มีใครเข้าใจแก้ว เหมือนกับว่าไม่ได้ยินที่แก้วพูด แต่เวลาคนอื่นพูดหรือร้องให้ แก้วเห็นและได้ยินเหมือนแก้วเป็นคนปกติ แก้วรู้สึกหมดปัญญาที่จะพูดกับใคร ๆ พอดีแม่มาและเอามือมาแตะตรงหัวใจแก้ว แก้วก็คิดว่า จะพูดกับแม่ แม่คงรู้เรื่องแล้วแก้วก็เข้ามาหาแม่และรู้สึกตัวพอดี

แต่ถึงแก้วจะไม่ตาย หากก็ต้องขาดโรงเรียนไปสองเดือนเต็ม เพราะขาข้างขวาววมใหญ่มาก ใหญ่กว่าข้างซ้ายประมาณ ๓-๔ เท่าเหมือนเสาคอมอยู่ แก้วเดินไม่ได้ ต้องนอนอยู่กับบ้าน ทำอะไรไม่ได้ นอกจากนอนอ่านหนังสือ ครูทัศนีย์รู้จากกล้วยก็ฝากการบ้านกล้วยมาให้แก้วทำเกือบทุกวัน และตรวจให้ด้วย แม่ทำถั่วเขียวต้มน้ำตาลให้แก้วกิน มีคนบอกแม่ว่า ถูกลงเขียวกัดก็ต้องแก้ด้วยของเขียว ๆ แก้วจึงต้องกินถั่วเขียวต้มน้ำตาลทุกวันจนเบื่อ

เวลาสองเดือนที่ป่วย แก้วไม่ได้ช่วยพ่อแม่ทำงาน ไม่ได้ช่วยกล้วยเลี้ยงควาย ได้แต่นอนเฝ้าบ้านอยู่คนเดียว แต่พ่อกับแม่ก็มีเรื่องปลื้มอกปลื้มใจชดเชยกับการป่วยของแก้วคือ ก่อร่างกลายเป็นพ่อครัวหุงข้าวไว้รอทำพ่อแม่ในช่วงเย็น วันแรกที่ก่อร่าง หุงปรากฏว่าข้าวมีทั้งแฉะดิบ ไหม้ และสุก รวม ๔ แบบในหม้อเดียวกัน แกงส้อมก็รสแปลก ๆ แต่น้ำพริกผักต้มก่อก่อทำได้อร่อยกว่าแม่และพี่สาวสองคน คงเป็นอัจฉริยะในทางตำน้ำพริก พ่อกับแม่รวมทั้งกล้วยและแก้วพากันกินอย่างเอร็ดอร่อย พ่อชมลูกชายไม่ขาดปาก ลูกสาวสองคนผลัดเปลี่ยนกันหุงข้าวให้กินมาหลายปี ไม่เคยได้รับคำชมแม่สักนิด กล้วยกับแก้ว

เลยแอบนิพนธ์ว่า พ่อล่าเอียง รักลูกชายมากกว่าลูกสาว

สองเดือนผ่านไปแก้วไปโรงเรียนได้ตามปกติและเมื่อถึงเวลาสอบเลื่อนชั้น แก้วสอบได้ที่ ๒ คนที่ได้ที่ ๑ ชื่อ เด็กชายตุ แซ่ตั้ง จบชั้น ป.๔ มาจากโรงเรียนเคียวมันเขียะเขียะ แก้วดีใจมากเพราะคิดว่าจะต้องเรียนซ้ำชั้น แต่การแสดงระบำบัวขาวตอนงานปิดภาคเรียนที่แก้วแสดงเป็นดอกบัวและเป็นตัวเอกคู่กับวารุณี ซึ่งแสดงเป็นผึ้งภุมรินนั้น ต้องให้รุ่นน้องมาแสดงแทน เพราะถึงจะเดินได้แต่ก็ยังไม่ค่อยถนัด การที่แก้วสอบผ่านและได้ที่ ๒ เป็นเพราะความเมตตาของครูทัศนีย์ที่ฝากการบ้านมาให้ทำและถือว่าไม่ได้ขาดเรียน แก้วจึงสำนึกในบุญคุณของครูทัศนีย์และรักเคารพเท่า ๆ กับครูอุทัย เพ็ชรมนตรี ที่สอนแก้วตอนชั้น ป. ๓ และชั้น ป. ๔

วันรุ่งขึ้นพวกเราก็ได้ไปทัศนศึกษาที่กรุงเทพฯ เมืองหลวงของประเทศไทย ทุกคนตื่นตื่นเพราะเป็นครั้งแรกที่ “บ้านนอกเข้ากรุง” ครูณรงค์บรรยายให้เราฟังถึงสาเหตุที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระปฐมบรมกษัตริย์แห่งบรมราชจักรีวงศ์ทรงย้ายเมืองหลวงจากธนบุรีมาอยู่กรุงเทพฯ และสาเหตุที่สมเด็จพระเจ้าตากสิน ทรงเลือกกรุงธนบุรีเป็นเมืองหลวงใหม่แทนกรุงศรีอยุธยาเมืองหลวงเดิม ที่ถูกพม่าทำลายเผาผลาญแหลกทำลายจนยากที่จะบูรณะได้

นอกจากนี้ยังเล่าย้อนไปถึงการเสียกรุงครั้งที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ แก้วฟังด้วยความเพลิดเพลิน แวบหนึ่งกลัวรู้สึกหดหู่ เศร้าสร้อยเจ็บปวดใจ นึกเห็นภาพการรบราฆ่าฟันที่มีแก้วอยู่ในหมู่ทหารหน่วยกล้าตาย แต่เป็นชาย มิได้เป็นหญิง ครั้นกรุงแตกพวกเราแยกกันเป็นหมู่ คอยปล้นเรือเสบียงของศัตรูเหมือนโจรใจดำอำมหิต มิได้คิดว่าผิดถูกแต่อย่างใด กระทำด้วยใจรักชาติรักแผ่นดิน บัดเดี๋ยวก็นึกภาพกรุงไกรถูกไฟเผาโดยพม่าและคนไทยใจทรยศ วัดและวังถูก

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

ทำลายหมดจนเหลือแต่ซาก ชาวเมืองแสนทุกข์ยาก ต้องอดอยาก
หิวโหยร่างกายผ่ายผอม ถึงกับยอมฆ่าฟันฟันแทงแย่งอาหารกันเอง
ช่างเป็นภาพที่น่าเกลียดน่ากลัวเสียเหลือเกิน

แก้วสลัดหัวแรง ๆ เหมือนจะไล่ภาพเหล่านั้นออกไปจากความคิด
บอกตัวเองว่า สิ่งที่เห็นนั้นเป็นอดีตไปแล้ว บัดนี้ชาติไทยกลับคืนพื้นตัว
ด้วยพระบารมีของพระเจ้าอยู่หัวคือ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
พระองค์ทรงกอบกู้ชาติกลับคืนได้ภายในเจ็ดเดือนเหมือนปาฏิหาริย์
แก้วรู้สึกรักและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์
ไทยทุกพระองค์ ที่ทรงปกปักรักษาผืนแผ่นดินนี้ไว้ให้คนไทย
อาศัยอยู่อย่างผาสุกปลอดภัย มีพระพุทธศาสนาเป็นหลักใจ
ให้ยึดเหนี่ยวและเป็นประทีปส่องทางให้ชีวิตดำเนินไปอย่าง
ถูกต้องตามคลองธรรม ไม่ถลำลึกลงไปในอบาย

ครูประจำชั้น ป. ๗ บรรยายคล้ายพระเทศน์ เป็นเหตุให้คนฟัง
รู้สึกดีมีค่าชื่นรื่นเรใจกันถ้วนทั่ว ต่างตั้งใจจะทำตัวเป็นคนดีศรีของชาติ
ต่อไปในกาลข้างหน้า มาที่ศึกรู้จักครั้งนี้ดีเกินคาด คู่กับเงินหกสิบบาท
ของคุณนายเกลือเหลือเกินแล้ว แก้วฟังเพลินและจะกลับไปเล่าให้พ่อแม่
ฟังว่า แก้วได้ความรู้เรื่อง ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ชัดเจนขึ้น ได้รู้
ความทุกข์ยากลำบากกายของบรรพชนต้นตระกูลไทย ที่พลีชีพ
รักษาชาติและความเป็นเอกราชไว้ ไทยไม่เคยเป็นทาสของชาติอื่น
มันคงยังยืนมาจนถึงรุ่นลูกหลาน แต่ในอนาคตกาลยังไม่รู้
อาจมีผู้มุ่งร้ายทำลายชาติ ใช้เงินจ้างผู้เขลาฉลาดให้ทำร้ายชาติ
ตัวเอง มิได้เกรงกลัวอาชญาแผ่นดิน แข่งกันโกง แข่งกันกินจนชาติ
ย่อยยับอัปจน แม้พวกตนก็อยู่ไม่ได้ ต้องตายอย่างทุกข์ทรมาน
ถูกนายนิรยบาลนำตัวไปนรก ต้องหมกหม้ออยู่ ณ ที่นั่นชั่วนิรันดรกาล

รถบัสนั้นมาจอดที่ท้องสนามหลวงประมาณสิบโมงเศษ แก้ว

ได้ยินชื่อสนามหลวงมานานและใฝ่ฝันอยากจะมาเห็น วันนี้เป็นวันที่มีโอกาสได้มาทัศนศึกษา พวกเราลงจากรถเข้าแถวเรียงสอง ครูณรงค์ อยู่ท้ายแถว ครูทัศนีย์อยู่หัวแถว แล้วพากันเดินตามครูทัศนีย์ไปที่ประตูทางเข้าวัดพระแก้ว ครูณรงค์กำชับห้ามแตกแถวและให้จำไว้ว่า ใครอยู่น้ำเรา ไม่ต้องจำคนหลัง ถ้าใครไม่ปฏิบัติตามเกิดพลัดหลงไป ก็จะได้กลับบ้าน

หากเป็นนักเรียนชาย พวกมิจฉาซีจะจับตัวไปเรียกค่าไถ่ ถ้าพ่อแม่ไม่มีเงินให้ ก็จะถูกฆ่าอย่างทารุณ ส่วนพวกนักเรียนหญิงกำลังเข้าวัยรุ่นก็จะถูกนำไปขายให้นักค้าประเวณี ครูอุอย่างนี้จึงไม่มีใครแตกแถว เข้าไปในพระอุโบสถแล้วกินมัสการพระพุทธรูปหามณีรัตนปฏิมากรแก้วมรกต สีเขียวสดดงามดุจพระอินทร์เสกสร้าง เสร็จแล้วจึงหลีกทางให้กลุ่มอื่นเข้ามาชม

นอกจากวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ครูอนุญาตให้เดินซื้อของที่สนามหลวงเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมง แก้วซื้อกระเป๋าสะพายได้สามใบ ๗ ละ ๒๕ บาท ซื้อเงาะกับมังคุดอีก ๒๐ บาท เหลือเงินกลับบ้าน ๕ บาท แม่สอนว่า อย่าใช้เงินหมดกระเป๋า ให้เหลือติดเป็นเงินก้นถุงไว้ จะได้มีเงินใช้ตลอดไปไม่ขาดแคลน ครบหนึ่งชั่วโมงแล้วทุกคนพากันไปขึ้นรถ ครูจะพาไปชมสวนสัตว์ดุสิต ค่าเข้าชมครูทัศนีย์จะเป็นผู้ออกให้ เพราะเคยเป็นครูประจำชั้นพวกเราเมื่อปีที่แล้ว ครูจะพาพวกเรากินข้าวกลางวัน ที่สวนสัตว์ดุสิตด้วย

ประมาณบ่ายสามโมง ครูก็พาออกจากสวนสัตว์เพื่อเดินทางกลับผ่านสวนจิตรลดาซึ่งเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เจ้าฟ้าทุกพระองค์และพระบรมวงศานุวงศ์ ครูบอกพวกเราให้ยกมือไหว้และเปล่งวาจาพร้อมกันว่า

“ขอจงทรงพระเจริญ พระพุทธเจ้าข้า”

สร้างความคิดรวบยอดมัลลิก

เมื่อรถวิ่งผ่านพื้นสวนจิตรลดามาได้สักพัก ฝนก็ตกอย่างหนัก ชนิดลืมหูลืมตาไม่ขึ้นเลยทีเดียว แก้วนั่งแถวหน้าด้านหลังคนขับ เห็นที่ปิดน้ำฝนปิดไปมาตลอดเวลา เป็นสิ่งแปลกใหม่ที่แก้วไม่เคยเห็นมาก่อน รู้สึกสงสารและเป็นห่วง กลัวว่ามันจะเหนื่อยจะเมื่อย ถ้าเปรียบกับคนที่ยื่นมือไปมาอยู่กลางฝน เขาจะทำได้นานเท่าที่ปิดน้ำฝนทำหรือไม่ เก็บความสงสัยไว้ไม่ได้ จึงถามคนขับรถว่า

“น้ำ น้ำ ที่ปิดน้ำฝนมันไม่เหนื่อยไม่เมื่อยบ้างหรือ หนูสงสัยมันจังเลย”

“ไม่หรอกหนู เพราะมันไม่มีชีวิตจิตใจเหมือนคน เป็นเพียงเครื่องจักรเครื่องกล” คนขับตอบโดยมิได้หันหน้ามาทางแก้ว เพราะใจจดจ่ออยู่กับถนนหนทาง

“แต่มันเป็นสิ่งมหัศจรรย์สำหรับหนู” แก้วบอกแล้วเพ่งมองการทำงานของที่ปิดน้ำฝนอย่างอัศจรรย์ใจเป็นที่สุด

๒๙

ฟ้าผ่ากลางดึก

แก้วอายุครบสิบห้าต้องเปลี่ยนคำนำหน้าชื่อจาก *เด็กหญิง* มาเป็น *นางสาว* กลัวยเปลี่ยนไปแล้วเมื่อปีกลายด้วยความดีอกดีใจอย่างเหลือล้น ได้เป็นสาวแล้วกลัวยก็ทิ้งความเกรงไปหมดสิ้น สนใจแต่เรื่องแต่งตัว ขอเงินแม่ซื้อออกทรงมาใส่ ส่วนแก้วไม่อยากเป็นสาว ไม่อยากใส่ยกทรง อยากเป็นผู้ชายมากกว่า ไม่ต้องลำบากเหมือนผู้หญิง ซึ่งเมื่อเป็นสาวต้องมีเลือดออกทุกเดือนน่ารำคาญนัก

วันแรกที่มีเลือดออก แก้วรู้สึกโศกเศร้าเสียใจ หมดอาลัยตายอยากในชีวิต แทบจะฆ่าตัวตายเลยที่เดียว ยิ่งดีที่จำตาสอนได้ว่า **คนที่ฆ่าตัวตายต้องตกนรกเป็นร้อย ๆ ชาติ** แก้วไม่รู้ว่าจะทำไมต้องตกนรกด้วย ในเมื่อแก้วต้องการฆ่าตัวตายเพื่อไปเกิดใหม่เป็นผู้ชายแล้วก็จะขอบวชไม่สึกเหมือนหลวงพ่อบุญมา เมื่อจะตายก็จะอธิษฐานจิตว่า **ขออย่าได้เกิดอีก**

ตั้งแต่เป็นนางสาว แก้วจิตใจไม่ค่อยดี เปื่อหน่ายชีวิต คิดอยากตายแล้วไปเกิดใหม่เป็นผู้ชาย คิดแต่เรื่องนี้เรื่องเดียวจนไม่เป็นอันเรียนหนังสือ เมื่อก่อนใฝ่ฝันอยากเป็นนักเรียนมัธยม พอได้เป็นพร้อม ๆ กับมีเลือดออก เลยหาความดีใจไม่พบ ชั้น ม.ศ. ๑ ต้องแบ่งเป็น ๒ ห้อง พวกเราศิษย์ดั้งเดิมได้อยู่ห้อง ก. อีกห้องหนึ่งเป็นนักเรียนที่จบชั้น ป. ๗ มาจากโรงเรียนต่างตำบล รวมแล้วได้หนึ่งห้องพอดี

นายจำรัส พวงลำเจียก กับ นายสนิท วันทาศาล ซึ่งเป็นไม้เบื่อไม้เมากับแก้วนับตั้งแต่แก้วลุกขึ้นด่าพวกเขาตอนอยู่ชั้น ป. ๕ ก. ถูก

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

ครูประจำชั้น ม.ศ. ๑ ก. ย้ายไปอยู่ ม.ศ. ๑ ข. กลายเป็นนักเลงหัวไม้ นำพวกเด็กใหม่ให้เกรเหมือนตน ที่ร้ายกว่านั้นคือยุยงพวกนักเรียนชาย ให้เป็นศัตรูกับแก้ว แล้วแก้วก็ได้คู่อริเพิ่มขึ้นอีกคนหนึ่งชื่อ นายสมจิต สีพุก ตัวสูงเหมือนเสาโทรเลข บ้านอยู่ตำบลทุ่งทะเล มาอาศัยอยู่กับญาติซึ่งเป็นเพื่อนบ้านกับแก้วเพื่อเรียนชั้น ม.ศ. ๑ ส่วนคู่แฝดคือ ไต้ง กับต๋อง หลังจากมารวมเป็นห้องเดียวกันตอนเรียนชั้น ป. ๖ และเมื่อขึ้นชั้น ป. ๗ ก็ยังคงเรียนด้วยกันเพราะมีห้องเดียว ทำให้ไต้งนิสัยดีขึ้น ส่วนต๋องซึ่งเป็นเพื่อนที่ดีมาตั้งแต่ต้นก็ยังดีเหมือนเดิม

อีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ไต้งไม่กล้ารังแกแก้วอีกก็คือ แก้วเป็นเพื่อนสนิทของวารุณีลูกสาวครูใหญ่ วารุณีมีพี่ชายชื่อ ราเชนทร์ ครูใหญ่รักลูกสาวมาก แล้ววารุณีก็เป็นคนรักเพื่อนมาก แก้วจึงถูกรังแกน้อยลงกว่าเดิม เพราะเป็นเพื่อนกับลูกสาวครูใหญ่

ต่อมาแก้วก็มีเรื่องกับนักเรียนชายจนพ่อรู้ว่า ถ้าแก้วยังมีเรื่องอีก พ่อจะย้ายพวกเราสามคนไปอยู่โรงเรียนระดับวิทย์ ก็กลัวกับกร่างโกรธแก้วมาก เพราะไม่อยากจากเพื่อนที่อยู่โรงเรียนจันทร์ฉาย ทั้งสองบอกพ่อว่า ให้ย้ายแก้วไปคนเดียว เพราะเขาสองคนไม่ได้ทำอะไรผิด นักเรียนชายที่มีเรื่องกับแก้วคือ นายสมจิต

เรื่องมีอยู่ว่าตอนเช้าก่อนไปโรงเรียนแก้วต้องไปเลี้ยงควายก่อน ซึ่งตอนนั้นเหลือเจ้าแองอยู่ตัวเดียว ส่วนนั่งสำลีแก่มาแล้ว ลุงออกขอไปเลี้ยง จะเอาไว้ใช้งานที่ไม่หนักมาก นั่งเฝือกฝ่องกับนั่งแหงแม่ให้คนดงน้อย เข้าไปทำนา ความจริงมีคนเช่าเจ้าแองไปด้วย แต่ความที่มันเป็นควายเถร เขาจึงนำมาคืน จึงเป็นหน้าที่ของพวกเราที่ต้องเลี้ยงมันต่อไป จนกว่าจะตายจากกันไปข้างหนึ่ง

แก้วจูงเจ้าแองออกจากบ้าน เพราะเวลาจะขึ้นขี่มันต้องปีนขึ้นทางด้านหลัง ผิดกับขี่นั่งเฝือกฝ่องซึ่งจะขึ้นข้างหน้าโดยเหยียบเขาของมันไว้

แล้วได้ขึ้นตรงคอไปถึงหลังจึงนั่งได้ แต่เพราะเจ้าแงเป็นควายเกร
พอจึงบอกให้ขึ้นข้างหลัง ไม่เช่นนั้นอาจถูกมันขวิด วิธีขึ้นคือ ต้องงูม้น
ไปยื่นใกล้ ๆ คั่นขา แก้วยื่นบนคั่นขา แล้วจับหางมันไว้ เหยียบหัวเข้า
ของมันซึ่งไปนออกไปทางด้านหลังติดกับหัวเข่าคน แล้วติดตัวขึ้นไป
เมื่อจูงเจ้าแงไปที่คั่นขาก็ขึ้นขี่มัน ปรากฏว่านายสมจิตกลับจากซื้อ
กับข้าวที่ตลาด เดินผ่านมาเห็นเข้าก็ทำหน้ายิ้ม ๆ แล้วเดินผ่านไป
แก้วไม่ได้ทักทาย เพราะไม่ชอบพูดกับนักเรียนชาย ถึงเวลาไปโรงเรียน
ก็นำเจ้าแงไปส่งให้อาพันแล้วกลับบ้านมากินข้าวแต่งตัวไปโรงเรียน

ตอนพักเที่ยงแก้วเดินไปกินข้าวที่โรงอาหาร ตั้งแต่เข้าโรงเรียน
จันทร์ฉาย แม่ก็จ่ายค่าอาหารกลางวันให้ลูก ๆ คนละหนึ่งบาททุกวัน
พอเข้าไปยังไม่ทันจะสั่งก็ยี้ยวก็เจอนายจำรัสกับนายสนิทพร้อม
พรรคพวกที่เกรเหมือนกัน ยืนขวางหน้าอยู่ นายจำรัสพูดขึ้นว่า

“เฮ้ยพวกเรา มาดูหน้าไอ้คนข่มขืนควายกัน” แก้วตาเขียวใส
พวกมัน พลันก็เห็นนายสมจิตยืนยิ้มแหย ๆ อยู่ข้างหลังสุด รู้ได้ทันที
ว่า อะไรเป็นอะไร แก้วปราดไปหานายสมจิตกระโดดขึ้นชกปากหนึ่งที
จนปากแตกเลือดไหล แล้วล่ำทับว่า “ทีหลังอย่าทำปากหมาอีก”
พวกผู้ชายเห็นนายสมจิตโดนชกก็วงแตก แยกย้ายกันไป ตัวใครตัวมัน
ที่หนีไม่ใช่เพราะกลัวแก้ว หากกลัววารุณีเพื่อนของแก้ว เพราะถ้าเรื่อง
ถึงครูใหญ่ พวกเขาโดนเขียนแน่

ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา แก้วก็เบื่อทุกสิ่งทุกอย่าง เบื่อความเป็น
ผู้หญิง เบื่อพวกนักเรียนชาย แล้วก็เบื่อที่เกิดมาเป็นคน แต่จะให้ไป
เกิดเป็นเทวดาหรือเกิดเป็นหมาแก้วก็ไม่ต้องการ ถ้าเลือกได้ แก้วขอ
เลือกไม่เกิด เพราะเบื่อ ๆ ๆ อยากตะโกนให้ก้องโลกว่า “**เบื่อไวยยย**”

แก้วหาทางออกจากความเบื่อด้วยการหาเรื่องกับเพื่อน ๆ ทั้ง
เพื่อนผู้หญิง เพื่อนผู้ชาย แม้วารุณีลูกสาวครูใหญ่ที่ใคร ๆ เกรงกลัว

สร้างความคิดตราขั้วมึลมหยใจ

แก้วก็หาเรื่องทะเลาะด้วยจนได้ จุดมุ่งหมายคือ อยกให้ถูกไล่ออกจากโรงเรียนแล้วก็ไม่ต้งไปเรียนโรงเรียนระดับวิทย์ เพราะนักเรียนที่ถูกไล่ออกจะหาที่เรียนยาก ไม่มีโรงเรียนไหนอยกรับด้วยกลัวจะทำให้โรงเรียนเขาเสียชื่อ

แก้วเฝ้าคิดทบทวนดูว่า ทำไมชีวิตของแก้วจึงเปลี่ยนไปในทางเสื่อมถึงปานนี้ แก้วเคยตั้งความหวังครั้งที่ยังไม่เข้าโรงเรียนว่า จะสร้างความคิดจนกว่าชีวะจะลาลับ ยังมีทันไรก็เปลี่ยนใจเสียแล้ว พยายามคิดหาสาเหตุว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น และแล้วแก้วก็พบว่า ที่แก้วเปลี่ยนแปลงไปในทางไม่ค่อยจะดี มีสาเหตุมาจาก **การห่างวัด**

ตั้งแต่เรียนชั้น ป.๕ แก้วไม่เคยไปวัดกับย่าอีกเลย ทั้งนี้เพราะโรงเรียนปิดวันเสาร์อาทิตย์ ไม่ได้ปิดวันพระเหมือนโรงเรียนวัดอาทิตย์ไหนตรงกับวันพระก็ไม่ได้ไปอีก เพราะย่าไม่มีเวลาพาไป เนื่องจากต้องขายขนมมหาเงินส่งอารวยเรียน พ่ออารวยเรียนจบย่าก็เลิกขายขนม กระนั้นก็ได้ไปถือศีลที่วัดด้วยว่า ย่าเป็นลมบ่อยพ่อและอา ๆ จึงให้ถือศีล ๘ อยู่กับบ้านในวันพระ ส่วนคุณนายเกลือก็เลิกขายข้าวโพดต้ม เปลี่ยนมาขายของในตลาดใหม่แทน

เดิมตลาดช่องแคมีแห่งเดียวคือ ที่หน้าบ้านตายาย ที่ดินที่ตายายมาซื้อปลูกห้องแถวอยู่เป็นที่ดินผืนเดียวกับที่ตั้งของตลาด พวกเราไม่รู้ว่ตลาดนี้มีใครเป็นเจ้าของ ต่อมานางสาวเกลือวพันธ์ได้มาสร้างตลาดแห่งใหม่ ไกลจากตลาดเก่าพอสมควร แต่ใกล้สถานีรถไฟ แม้เช่าแผงลอยครึ่งแผงขายพวกของกินพวกกะปิ ปลา ร้า พริก หอม กระเทียม เสียค่าเช่าเดือนละ ๖๐ บาท แต่เก็บเป็นรายวัน ตอนเย็น **คุณนายหรววน** จะมาเดินเก็บค่าเช่า

ส่วนอีกครึ่งแผงขายข้าวสาร เจ้าของคือ **น้ำลั้ง** บ้านอยู่ในตลาดเก่า น้ำต้อ น้องชายน้ำลั้งเรียนที่โรงเรียนจันทร์ฉายเหมือนแก้ว แต่เป็น

รุ่นพี่สองปี น้าวลี น้องสาวแม่ก็เรียนชั้นเดียวกับน้ำตือ ส่วนน้ำกาหลงเรียนชั้น ป.๖ เพราะเกิดหลังกว้าง ๑ ปี น้าวลีเกิดปีเดียวกับกล้วยแต่เรียนเร็วกว่า เพราะกล้วยเรียนซ้ำชั้น ป.๒ ตอนพ่อให้ย้ายมาเรียนที่วัดช่องแค พวกเราไม่ค่อยได้เจอน้าวลีกับน้ำกาหลงบ่อยนัก เพราะอยู่คนละชั้น พ่อโรงเรียนเล็กต่างคนต่างก็รีบกลับบ้าน

อาววยได้บรรจุกีโรงเรียนวัดดงน้อยหลังจากทดลองปฏิบัติงานครบหกเดือนแล้ว แต่ความรักพี่ชายอยากให้ได้วุฒิครูป.๒. ซึ่งเทียบเท่ากับวุฒิปกศ. จึงให้พี่ชายไปอบรมเพื่อปรับวุฒิที่โรงเรียนฝึกหัดครูจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงปิดภาคเรียน พ่อจึงเดินทางไปเข้าอบรมที่เชียงใหม่เดือนเศษ มีจดหมายมาหาแม่ทุกสามวัน แม่อ่านให้ลูก ๆ ฟัง พวกเราร้องไห้กันทุกคนเพราะคิดถึงพ่อ พ่อบรรยายความรักความคิดถึงลูกเมียได้หยาดเอี่ยมหยดย่อย บางทีแก้วก็รู้สึกว่าเป็นลูกไปหน่อย แต่ก็ต้องร้องไห้ตามกล้วยและกว้าง ส่วนคุณนายเกลือกไม่เคยร้องไห้แม่แต่ครั้งเดียวคงกลัวว่าน้ำตาจะทำให้ความเค็มของเกลือกลดน้อยถอยลงนั่นเอง

เมื่อพ่อกลับจากอบรมก็พอดีกับเปิดภาคเรียน กล้วย แก้ว กว้าง ได้เลื่อนชั้นไปเรียนชั้น ม.ศ.๒ ชั้น ม.ศ.๑ และชั้น ป.๗ ตามลำดับ ส่วนน้าวลีขึ้นชั้น ม.ศ.๓ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุด น้ำกาหลงขึ้นชั้น ป.๖ ตั้งแต่แม่ขายของ แม่ก็เหมาจ่ายอาพันธ์เรื่องเลี้ยงควาย กล้วยกับแก้วยังคงผลัดเวรกันไปเลี้ยงควายก่อนไปโรงเรียนเหมือนเดิม แต่หลังจากนั้นก็ส่งควายให้อาพันธ์โดยแม่จ่ายเดือนละ ๕ บาท เพราะเหลือเจ้าเงี้ยวเดียว นอกจากนี้ยังพูดเอาบุญเอาคุณกับอาพันธ์อีกว่า เมื่อก่อน ๔ ตัวจ่ายเดือนละ ๑๐ บาท เหลือตัวเดียวจ่าย ๕ บาทก็ตีถมไปแล้ว

เวลามาโรงเรียนกล้วยกับแก้วจะผลัดเวรกันนำข้าวใส่ปิ่นโตมาส่งแม่ที่ตลาด แม่จะเปิดแผงลอยตั้งแต่เจ็ดโมงเช้า พ่อจะขี่จักรยานมาส่งตอนหกโมงครึ่ง ตอนเย็นเลิกเรียนคนที่เป็นเวรเลี้ยงควายก็จะ

สร้างความดีตราวยังมีลมหายใจ

ออกไปเลี้ยงควาย อีกคนก็จะมาช่วยแม่ขายของที่ตลาด ส่วนกร่าง กลับบ้านไปหุงข้าวทำกับข้าวไว้รอพ่อแม่และพี่ ๆ

เดี๋ยวนี้กร่างทำกับข้าวเก่ง ไม่ว่าจะทำอะไรก็อร่อยไปหมด แม่เก็บเงินไว้ที่บ้านโดยใส่ไว้ในหีบไม้ใบเชือก มีบานพับสำหรับใส่กุญแจด้วย เมื่อเงินมากขึ้นจึงนำไปฝากธนาคารออมสินในตัวอำเภอ ให้ลูกสาวที่ไม่ได้เป็นเวรเลี้ยงควายมาเฝ้าร้าน แม่นำเงินไปฝากธนาคารทุกวันเสาร์ โดยขึ้นรถไฟไปและกลับ ใช้เวลาครึ่งวัน

วันหนึ่งเป็นเวรแก้วเฝ้าร้าน เพราะกลัวจะไปเลี้ยงควาย เมื่อแม่ออกจากร้านไปได้สักพัก ผู้หญิงคนหนึ่งแต่งตัวแบบชาวบ้านมาถามแก้วว่า

“อีหนู แม่เอ็งไปไหน” แก้วก็บอกไปว่า แม่ไปตลาดดี แล้วถามว่า

“น้ำมีฤทธิ์อะไรกับแม่หรือเปล่า” เขาบอกจะมาขอซื้อมะพร้าวไปกินสักลูกหนึ่ง แก้วก็ถามเขาว่า

“น้ำมาจากไหน” เขาตอบว่า

“มาจากบ้านหนองกระทุ่ม เคยมาซื้อของแม่เอ็งไปกินบ่อย ๆ” แก้วก็จัดการหยิบมะพร้าวให้ ผู้หญิงคนนั้นก็ขอซื้อน้ำตาลปี๊บอีก ๑ กิโล แก้วก็ตักน้ำตาลจากปี๊บมาชั่งให้ ๑ กิโลกับ ๑ ชีด เพราะเห็นว่า เป็นลูกค้าเก่าของแม่ แล้วน้ำเขาก็ส่งพริก หอม กระเทียมและของเกือบทุกอย่างที่มีในร้าน รวมเป็นของกองโต แก้วจึงถามว่าเขาจะเอากลับอย่างไร เพราะตะกร้าสักใบเดียวก็ไม่ได้ถือมา เขาก็ทำหันหน้าหันหลังเหมือนจะหาอะไรมาใส่ของ

ป่าสังวาลย์ ซึ่งขายของแผงลอยตรงข้ามสังเกตมานาน จึงถามเขาว่ามาจากไหน เขาก็ทำอ้ำอึ้งบอกว่ามาจากหนองกระทุ่ม เคยมาซื้อของแม่อีหนูคนนี้บ่อย ป่าสังวาลย์เป็นคนฉลาด จึงบอกว่า ทำไมฉันไม่เคยเห็นหน้า ฉันก็ขายของอยู่ตรงนี้ทุกวัน แล้วบอกว่าเดี๋ยวแม่เขาก็กลับแล้ว รอให้แม่เขามาก่อน ผู้หญิงคนนั้นก็หายตัวไป

เมื่อแม่กลับมาก บ้าสังวาลย์เล่าเรื่องให้แม่ฟังและบอกว่า ผู้หญิงคนนั้นมายืนจกด ๆ จ้อง ๆ อยู่หลังร้านนานแล้ว แต่ไข้แก้วไม่รู้ แม่ถามแก้วว่า เขาชื่อของไปเท่าไร แก้วก็ให้แม่ดูบัญชีที่จดไว้เวลาใครมาชื่อของ ปรากฏว่าเป็นเงิน ๓๒ บาท แม่บอกว่า แก้วยังโชคดีที่ บ้าสังวาลย์ช่วยไว้ทัน มิฉะนั้นจะต้องถูกแม่หักค่าอาหารกลางวัน วันละบาท ไปจนครบ ๓๒ วัน

คุณนายเกลือจะรักษาความเค็มสุดชีวิต ไม่เคยมีใครหลอกคุณนายเกลือได้ ส่วนตัวคุณนายเกลือเป็นคนไม่เค็มและถูกหลอกเป็นประจำ พ่อเป็นคนใจดี จะว่าไปแล้ว แก้วนิสัยเหมือนพ่อไม่มีผิดหน้าตาดีเหมือนพ่ออยู่แล้ว ยกเว้นผิวดำเหมือนจำหละ ความที่พ่อใจดี จึงถูกขอยืมเงินเป็นประจำ และคนที่ขอยืมก็เป็นคนประเภท พ่อพวกมาล้ยลยไปก็ลยมา เช่น น้ำเ็น เป็นต้น

น้ำเ็นเป็นน้องชายคุณนายแดงเมียจำพวก อาชีพของน้ำเ็นคือ กินเหล้ากับเล่นไพ่ ลับหลังแม่ น้ำเ็นชอบมายืมเงินพ่อทีละ ๕๐ บาท พ่อก็เทกระเป่าให้ เพราะแม่จะให้เงินติดกระเป่าพ่อวันละ ๕๐ บาท และต้องบอกรายละเอียดหาใช้อะไรไป ส่วนใหญ่ถ้าไม่ถูกขอยืม พ่อก็จะเหลือเงินกลับบ้านเท่าเดิม น้ำเ็นยืมไป ๔ ครั้งไม่เคยใช้คืน พ่อจึงไม่ให้ยืมอีกและเก็บเป็นความลับ ไม่ยอมบอกให้แม่รู้

นอกจากน้ำเ็นก็มีน้ำหาร อาชีพของน้ำหารคือ ขายขนมบ้าบิ่นบนรถไฟ เห็นน้ำเ็นขอยืมเงินพ่อได้ก็ขอยืมบ้าง โดยขอยืมไป ๒๐ บาท คิดว่าคราวหน้าค่อยขอยืมมากกว่านี้ หนึ่งเดือนผ่านไปน้ำหารก็ยังไม่ใช่คืน พ่อเผลอบอกแม่ว่าเดือนที่แล้วน้ำหารยืมเงินไป ๒๐ บาท แม่ก็ไม่ว่าอะไร

เวลาผ่านไปอีกหนึ่งเดือน แม่บอกพ่อว่าได้ทวงหนี้ น้ำหารครบยี่สิบบาทแล้ว วิธีของแม่ก็คือเวลาขึ้นรถไฟไปฝากเงินที่ตาดสี พบน้ำหารขายขนมบ้าบิ่นก็ซื้อ ๑ ห่อ และบอกว่า “ติดไว้ก่อนนะ” ขนมบ้าบิ่น

สร้างความดีตราบยังมีลมหายใจ

๑ ห่อมี ๑๐ อัน ราคาห่อละ ๕ บาท ด้วยวิธีนี้แม่ก็สามารถทวงเงินได้ครบเมื่อไปตาคลี ๔ เทียวโดยที่น้ำหารพุดไม่ออกบอกไม่ถูก พ่อตำหนิแม่ว่า ไม่น่าหักหน้าพ่ออย่างนั้น เดี่ยวนายหารจะหาว่าพ่อเค็มเหมือนแม่ แม่ก็พุดสั้น ๆ ว่า

“ไม่คิดดอกเบีย้มันก็ตีเท่าไรแล้ว” พวกลูก ๆ แปลกใจที่แม่มีขนมบ้าบิ่นมาฝากติด ๆ กันถึง ๔ เสาร์ หลังจากนั้นก็ได้กินขนมบ้าบิ่นของน้ำหารอีก ด้วยว่าแม่หักหน้าใครแล้ว

เมื่อแม่เปลี่ยนมาขายของแผงลอย แม่ก็ไม่มีเวลาไปทำไร พอดิลุงออมมีลูกมาก ไรที่ทำอยู่ไม่พอเลี้ยงลูกเมีย บ้านงก็ไม่ได้ขายของเหมือนแม่ จึงไม่มีรายได้มาจนเจ็ครอบครวั อำนวน จ้อย ก๊ะ เล็ก เมื่อจบชั้น ป. ๔ จากโรงเรียนวัดดงน้อยแล้วก็ไม่มีใครได้เรียนต่อลุงจึงขอชื่อไรในสวนที่ตาแบ่งให้แม่ ตอนแรกแม่ไม่ยอมขายโดยอ้างว่า **สมบัติพ่อแม่ให้จะไม่ขายกิน**

พ่อต้องช่วยพุดอยู่นานกว่าแม่จะยอมลดความเค็มลง เพราะเห็นแก๊พี่ชายที่คลานตามกันมา กระนั้นก็โก่งราคาเสียสูงลิ่ว สูงกว่าที่เขาซื้อขายกัน แก้วต้องช่วยลุงด้วยการอ้างถึงบุญคุณที่ลุงช่วยชีวิตไว้ว่า ถ้าลุงไม่อุ้มแก้ววิงหนึ่งจางอาจ แก้วก็คงตายไปแล้ว แม่มองเห็นความดีของลุงจึงยอมขายในราคาที่เขาซื้อขายกัน แต่ไม่ยอมลดให้แม่แต่บาทเดียว ขนาดเศษ ๕๐ สตางค์แม่ก็ยังคิด แก้วตั้งใจว่าเมื่อโตมีงานทำแล้วจะให้เงินลุงเท่ากับราคาค่าไรทั้งหมดที่ลุงจ่ายแม่ บวกค่าดอกเบีย้ให้ด้วย

แม่จะรู้สาเหตุว่า เป็นเพราะห่างวัดจึงทำให้แก้วเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อม แต่แก้วก็พยายามปรับปรุงตัวด้วยการถือศีล ๘ เป็นเพื่อนยาในวันพระ จิตใจเริ่มดีขึ้นแต่ยังคงเบื่อเรียนและเมื่อสอบประจำภาคเรียนแรก แก้วตกลงมาเป็นที่ ๓ แก้วไม่เสียใจเพราะตั้งใจว่า จะแก๊งสอบให้ได้ที่สุดท้าย

พอเตือนว่าอย่าให้เสียชื่อนักเรียนทุนของอำเภอตาคลี แก้วก็เถียงพอฟ่า ที่กว้างเป็นนักเรียนทุนเหมือนกันแต่สอบได้ที่ ๑๐ ที่ ๑๑ พอฟไม่ว่าสักคำ ฟอบบอกว่า กว้างเป็นนักเรียนทุนก็จริง แต่ปีที่กว้างสอบนักเรียนที่เข้าแข่งขันกว่าสามสิบคนไม่มีใครได้คะแนนถึงครึ่งคือ ๕๐ คะแนนเลยสักคนเดียว ซึ่งเท่ากับสอบตกหมดทุกคน แต่กว้างตกน้อยกว่าเพื่อน คือตกไปคะแนนเดียว จึงได้ทุนทั้งที่ได้คะแนนไม่ถึงครึ่ง คนที่รองจากกว้างได้ ๔๕ คะแนน กว้างจึงชนะอย่างขาวสะอาดทั้งที่สอบตก

เช้าวันหนึ่งฟอบบอกแม่ว่า ให้แม่เปิดร้านเร็วหน่อย เพราะพ่อกจะพาไปงานเลี้ยงในตอนเย็น คือวิชาการอำเภอมาตรวจโรงเรียน ครูใหญ่ทุกคนต้องไปงานเลี้ยงและพาแม่บ้านไปด้วย แม่ดีใจที่จะได้ออกงานไปอวดความสวย ในบรรดาเมียครูใหญ่โรงเรียนวัด ไม่มีใครสวยเท่าแม่ พวกเขากินหมากปากเปราะจะจุนดูแก่กว่าวัย ยกเว้นเมียครูใหญ่โรงเรียนวัดช่องแค ที่ไม่กินหมาก

ส่วนเมียครูใหญ่โรงเรียนราษฎร์สามโรงเรียนแม่ก็สวยกว่า ครูยุพินเมียครูใหญ่โรงเรียนเคี้ยวมันเขี้ยวเขี้ยว สวยคมแต่ผอมกะหร่อง ครูทองหล่อเมียครูใหญ่โรงเรียนจันทร์ฉายขาวสวยแต่อ้วน ส่วนโรงเรียนระดับวิทย์ก็หมดคู่แข่งไปหนึ่งเพราะครูใหญ่ไม่มีแม่บ้านมีแต่ฟอบบ้าน สรุปลแล้วคุณนายเกลี้ยงสวยที่สุด

งานเลี้ยงจัดขึ้นที่โรงเรียนจันทร์ฉาย เพราะวิชาการอำเภอจะมาพักค้างคืนที่นี่ ครูใหญ่โรงเรียนระดับวิทย์ไม่มา เพราะครูใหญ่โรงเรียนวัดช่องแค ซึ่งเป็นประธานกลุ่ม สั่งพวกครูใหญ่ทุกคนให้พาแม่บ้านมาด้วย ครูใหญ่โรงเรียนระดับวิทย์ไม่มีแม่บ้าน มีแต่ฟอบบ้าน จึงไม่มา

เมียครูใหญ่โรงเรียนวัด ๕ คนสวยสู้คุณนายเกลี้ยงไม่ได้สักคน และ ๔ ใน ๕ คน ยกเว้นเมียครูใหญ่โรงเรียนวัดช่องแค เป็นลูกหนี้คุณนายเกลี้ยงทุกคน ที่เป็นเช่นนี้เพราะแม่บ้านทั้งสี่ไม่ยอมทำมาหากิน

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

เอาเวลาไปเล่นไพ่ที่บ่อนยายชั้น เมื่อเล่นเสียก็แอบมากู้เงินคุณนาย
เกลือไปต่อทุนโดยไม่ให้ตัวรู้ เสียงครุฑพินพุดชมแม่ว่าเมียครุใหญ่ที่นั่น
อยู่ ณ ที่นี้ **คุณนายเกลือสวยที่สุด**

“เค็มที่สุดด้วย” เสียงดังมาจาก ๑ ใน ๕ ที่เป็นเมียครุใหญ่
โรงเรียนวัด คุณนายเกลือหันไปทางเสียงนั้น แต่ไม่รู้ว่าใครเป็นคนพูด
หากก็แน่ใจว่าต้องเป็นคนใดคนหนึ่ง ใน ๔ คนที่เป็นลูกหนี้คุณนาย
อย่างแน่นอน ไม่เช่นนั้นจะรู้หรือว่า คุณนายเค็ม คุณนายไม่โกรธแต่
คิดในใจว่า จะขึ้นค่าดอกเบี้ยยอีก ๑ บาทสำหรับเมียครุใหญ่ ๔ คนนี้
แต่ถึงจะถูกว่ากลางงาน เมียครุได้เงินไม่รู้สึกร้อนหรือหนาวแต่อย่างใด

คุณนายได้รับการสั่งสอนมาจากพ่อคือ ตาของแก้วว่า **เมื่อเรามี
ชีวิตอยู่ในโลกก็ต้องพบกับธรรมที่มีประจำในโลก เรียกว่า โลกธรรม
มี ๘ อย่างหรือ ๔ คู่ ได้แก่ ลาภ-เสื่อมลาภ ยศ-เสื่อมยศ
สรรเสริญ-นินทา สุข-ทุกข์** ครุฑพินเพิ่งสรรเสริญคุณนายอยู่หยก ๆ
เมียครุใหญ่โรงเรียนวัดก็นินทาต่อหน้าเสียแล้ว เมื่อไม่สนใจในสรรเสริญ
หรือนินทา คุณนายจึงกินอย่างมีความสุข คุณนายสอนตัวเองว่า
**“อาหารที่วางข้างหน้ามีแต่ของดี ๆ ทั้งนั้น จงอย่าปล่อยให้เวลาให้ล่วง
เลยไปโดยเปล่าประโยชน์”**

ประมาณทุ่มเศษ ศึกษาหนึ่งคนกับครุใหญ่เจ็ดคนก็ชักเมา ครุเงิน
คนเดียวที่ไม่เมาเพราะไม่ได้ดื่ม หากก็นั่งกินกับแก้มไปพลาง ฟังคนเมา
คุยกันเสียงอ้อแอ้ ๆ ไปพลาง รอยยิ้มบนใบหน้าไม่เคยจางหาย ด้วยว่า
เป็นคนอารมณ์ดี คิดดี พุดดี และทำดีเป็นปกตินิสัย เขาคิดว่า **ผู้ที่มี
อาชีพอบรมสั่งสอนให้ความรู้แก่ผู้อื่นที่เรียกกันว่า ครู นั้น ต้อง
ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ไม่ควรเสพสุรายาเมา เพราะจะ
เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีแก่ลูกศิษย์**

แต่ในเมื่อสังคมเป็นเช่นนี้ เห็นกันทุกวี่วันที่พวกข้าราชการ ทหาร

ตำรวจ ไม่ว่าจะสังกัดกระทรวงทบวงกรมใด ก็มีแต่คนชี้เหล่าเมายา เล่นการพนัน ประพฤติผิดในลูกเมียผู้อื่น ละเมิดศีล & ทั้งที่บอกว่า เป็นชาวพุทธ ข้าราชการที่ดี ๆ มีน้อยเหลือเกิน แล้วอย่างนี้ประเทศชาติ จะเจริญไปได้อย่างไร ครูอุงเงินตั้งปณิธานว่า เขาจะต้องตั้งมั่นอยู่ใน ความถูกต้องดีงาม จะไม่ไหลไปกับโลกและจะไม่ขวางโลก เหมือน ดอกบัวเกิดจากเปือกตม แต่ไม่เปื้อนด้วยเปือกตม ฉะนั้น

เมื่อมีสุราก็ต้องเรียกหานารี เพราะสองสิ่งนี้เป็นของคู่กัน ประธานกลุ่มซึ่งดีมน้อยกว่าเพื่อนเพราะรู้สึกอายครูอุงเงิน ประกาศว่า

“คนที่อยู่บ้านไกลให้พากันกลับบ้านได้ ส่วนคนบ้านใกล้จะพา ท่านศึกษาไปตรวจงานที่บ้านตาซุบ” บ้านตาซุบเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่ นักเลงหญิงว่า คือ ซ่องโสเภณีนั่นเอง

“ทำไมต้องไปตรวจงานที่ซ่องตาซุบด้วยล่ะ” คุณนายเกลือถาม อย่างพาซื่อ ครูอุงเงินรีบตอบแทนประธานกลุ่มว่า

“ท่านจะไปดูว่า มีใครเอาเด็กนักเรียนไปขายที่นั่นหรือไม่ ถ้ามีจะ ได้ลงโทษครูและผู้เกี่ยวข้อง”

“แล้วจะไปนานไหม พวกแม่บ้านต้องไปด้วยหรือเปล่า” คุณนาย ผู้มีความเค็มเป็นคุณสมบัติประจำตัวถามอีก ครูใหญ่โรงเรียนจันทร์ฉาย ตอบแทนประธานกลุ่มว่า

“ไม่ต้อง รออยู่ที่นี้แหละ อยู่กับครูของหล่อแม่บ้านผม”

“อย่าให้นานนักล่ะ” คุณนายเกลือพูดแบบไม่ค่อยพอใจนัก ครูใหญ่ โรงเรียนวัด ยกเว้นวัดซ่งแคกับวัดดงน้อย จึงพาแม่บ้านกลับ นึกโกรธประธานกลุ่มที่บอกให้พาแม่บ้านมาด้วย เลยขวิดโอกาสที่จะ ได้เซยชมอีหนูหน้าหวาน เปื่อยยายแก่กินหมากปากเปรอะจะแยะอยู่แล้ว

เมื่อห้าทุ่มใหญ่ไปตรวจงานบ้านตาซุบ แม่บ้านครูใหญ่โรงเรียน วัดสองคน โรงเรียนราษฎร์สองคนก็นั่งร้องเพลงกันโดยให้วนตามอายุ

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

มาก-น้อย คุณนายเกลือได้ร้องเป็นคนสุดท้าย แม่บ้านครูใหญ่โรงเรียนวัดช่องแคกร้องเป็นคนแรก ส่วนแม่บ้านครูใหญ่โรงเรียนราษฎรอายุเท่ากัน จึงต้องเป่ายิงดูว่า ใครจะร้องเป็นคนที่สอง คนที่ร้องทีหลังจะต้องไม่ร้องเพลงซ้ำกับคนที่ร้องก่อน คุณนายเกลือร้องเพลง **ยังจำได้ไหม** ในรอบแรก รอบที่สองร้องเพลง **ขวัญใจเจ้าทวย** เป็นเพลงของ **รวงทอง ทองลั่นทม** ทั้งสองเพลง สามคนที่ร้องก่อนก็ร้องเพลงของรวงทองนักร้องเสียงน้ำเซาะหินที่แฟนเพลงชายหญิงและบรรดานักร้องสมัครเล่นทั้งหลายกำลังคลั่งไคล้ไหลหลง

เสียงยามประจำตำบลเคาะเกราะเหล็ก ๑๐ ครั้ง เป็นสัญญาณว่า บัดนี้สี่ทุ่มแล้ว

“ทำไมยังไม่มาอีกกัน ตรวจอะไรกันนักกันหนา ไม่รู้จักเวล่ำเวลากันบ้างเลย” คุณนายเกลือเริ่มบ่น

“ร้องอีกรอบหนึ่งแล้วกัน ถ้าไม่มาค่อยพากันไปตาม” แม่บ้านครูใหญ่โรงเรียนวัดช่องแคพูดขึ้นเพราะยังอยากร้องเพลงต่อ

“พี่ไปถูกหรือ” คุณนายเกลือถาม ได้ยินชื่อของตาชูปมานาน เพราะน้องชายสามคนของคุณนายพูดถึงบ่อย รู้แต่ว่าอยู่ทางเหนือของตลาดเก่า แต่ไม่รู้ว่าตรงไหน

“ถูกซิ อยู่เลยบ้านพี่ไปนิดเดียวเอง” คนอายุมากกว่าเพื่อนตอบ

“ถ้าอย่างนั้นก็ร้องอีกคนละเพลง ทีนี้ร้องเพลง **สวลี ผกาพันธ์** บ้าง เพลงรวงทองร้องไปแล้ว ๔ เพลง นึกเพลงอื่นไม่ออกแล้ว” ครูยุพินแนะนำ

“เอาอย่างนี้ก็แล้วกัน ให้บอกชื่อเพลงมาแล้วให้เลือก ใครร้องก่อนได้เลือกก่อน คุณนายเกลือลงบอกชื่อเพลงที่สวลีร้องมา ๔ เพลงซิ” คุณนายจึงบอกชื่อเพลงที่ร้องอยู่เป็นประจำว่า

“**ฆ่าฉันให้ตายดีกว่า จำเลยรัก สุดปรารถนา** แล้วก็ **สอนน้อง** เพลงหลังนี้สวลีร้องคู่กับ **เพ็ญศรี พุ่มชูศรี**”

“คนที่ร้องเพลงนี้ก็ต้องร้องคู่กับอีกคนนะซี จะให้ใครร้องเสียง เพ็ญศรีล่ะ” ครูของหล่อถาม ทุกคนแสดงความจำนงว่า จะร้อง เลย ตกลงกันไม่ได้ คุณนายเกลือกจึงต้องเสนอเพลง **หนึ่งในร้อย** ขึ้นมาอีกเพลง ส่วนเพลงสอนน้องให้ร้องทุกคน ร้องเสียงสวลี ๒ คน เสียงเพ็ญศรี ๒ คน ตกลงกันตามนี้แล้ว นักร้องสมัครเล่นก็ตั้งหน้าตั้งตาร้องเพลงกันอย่าง สนุกสนานและเอาจริงเอาจัง มีแต่คนร้อง ไม่มีคนฟังสักคนเดียว!

กล้วย แก้ว และกร่างทำการบ้านเสร็จราวสามทุ่ม จากนั้นจึงพากันเข้านอน เมื่อหัวถึงหมอนก็หลับปุ๋ยเพราะอยู่ในวัยกำลังเจริญเติบโต หลับไปได้ประเดี๋ยวเดียวก็ได้ยินเสียงคนมาเรียก แก้วจะลุกขึ้นไปเปิดประตูบ้าน แต่กล้วยห้ามไว้ เพราะยังไม่รู้ว่าใครมาเรียก นายโมก หลับไปตอนสองทุ่มเศษ เกิดฝันว่า มีคนมาขโมยแจ่มมั่งกับแจ่มมีไป ขายโรงฆ่าสัตว์ ฝันร้ายทำให้ชายวัยหกสิบสะดุ้งตื่น ความห่วงควาย จึงหยิบไฟฉายบนหัวนอนมาถือไว้แล้วออกไปที่นอกชาน ฉายไฟลงไป ที่คอกควาย ทว่าไม่เห็นแจ่มมั่งกับแจ่มมีแม้แต่เงา เขาเดินไปตามลูกชาย เพื่อจะให้ไปช่วยกันจับขโมย ผ่านคอกเจ้าแง เห็นมันนอนหลับอยู่ จึงตะโกนเรียกลูกชาย กล้วยส่งเสียงถามออกไป ครั้นรู้ว่าเป็นปู่จึงเปิด ประตูและบอกปู่ว่า พ่อยังไม่กลับจากงานเลี้ยง

ปู่จึงปลุกอาพันและให้อาพันไปปลุกอารอยผิวอาจุกซึ่งอยู่ถัด บ้านปู่ไปทางทิศใต้ อารอยได้มาซื้อที่ตาช้อย ๑ ไร่ ปลุกบ้านให้ลูกเมียอยู่ โดยชายที่ข้างวัดดงน้อยมา ๓ ไร่ ย่าตื่นขึ้นมาก็ขอไปด้วย ปู่ไม่ยอม ให้ไป แต่ย่าก็ไปจนได้ ผู้ชายสามคนกับผู้หญิงหนึ่งคนพากันเดินไป ทางทิศตะวันตกด้วยแน่ใจว่า พวกขโมยต้องพาแจ่มมั่งกับแจ่มมีมาทางนี้ เพราะถ้าไปทิศอื่นต้องผ่านบ้านคน แต่ทิศตะวันตกเป็นท้องทุ่งโล่ง ปู่คิดว่าพวกมันคงสับสนรู้ว่า วันนี้ครุฑเงินไม่อยู่บ้านจึงมาขโมยควายไป และที่โมยเจ้าแงเพราะพวกโจรพวกขโมยถือเคล็ดว่า จะไม่ปล้น

ไม่ขโมยของบ้านคนเป็นครู พวกมันคงไม่รู้ว่ การปล้นการขโมยบ้าน พ่อครูนั้นบาปเป็นสองเท่า!

ร้องเพลงรอบสุดท้ายจบ แม่บ้านสี่คนก็พากันไปตามพ่อบ้าน แสงไฟริบหรี่ที่บ้านตาชูปทำให้คุณนายเกลือเห็นครูถุงเงินนั่งอยู่หน้าห้อง มีผู้หญิงนั่งอยู่บนตัก สอนศึกษาและครูใหญ่อีก ๓ คนอยู่ในห้อง จึงไม่เห็น ฤทธิลมเพชรหึงทำให้คุณนายปราดเข้าไปตบหน้าครูถุงเงิน ดังขาดจนบุรุษ ๔ คนที่อยู่ในห้อง ๔ ห้องได้ยินชัดเจนน แล้วคุณนายก็อาละวาดด้วยการส่งเสียงดังคับชอง แม่บ้านสามคน เข้าไปดึงตัวมา แล้วบอกว่า ให้กลับไปคุยกันที่บ้าน ให้เกียรติท่านศึกษาหน่อย

ส่วนน้องหนูที่นั่งตักผิวคุณนายก็ตกใจ วิ่งเข้าห้องไปนั่งตัวสั่น ังงกอยู่บนเตียง นึกโกรธพ่อรูปหล่อที่ไม่ยอมเข้าห้องกับหล่อน ด้วยเหตุผลว่า ตั้งแต่เป็นหนุ่มยังไม่เคยนอนกับผู้หญิงคนไหนนอกจากเมีย แถมยังคุยโวโอ้อวดว่า เมียสวยเหมือนนางฟ้า ที่แท้ยายนั่นดูยิ่งกว่านางยักษ์เสียอีก ตบผัวดังขาด สมน้ำหน้าพ่อรูปหล่อแต่ไม่ฉลาด กลับถึงบ้านไม่หูขาดก็คงม้ามแตกนั่นกระมัง

“ท่านครับ เพื่อน ๆ ครับ ผมขอตัวกลับไปก่อนนะครับ แม่บ้านทำพิษเสียแล้ว” ครูถุงเงินตะโกนบอกผู้บังคับบัญชาและเพื่อนครูด้วยกัน แม่บ้านสามคนกลับไปด้วย คนอายุมากที่สุดขอตัวเข้าบ้านเมื่อเดินมาถึงบ้านของตน ครูถุงเงินส่งครูยุพินที่โรงเรียนเคียวมันเขี่ยเขี่ย และส่งครูทองหล่อที่โรงเรียนจันทร์ฉาย จากนั้นจึงเดินกลับบ้าน คุณนายเกลือเมื่อไม่มีคนอื่นมาด้วยก็บริหารภาพผิวมาตลอดทางกระทั่งถึงบ้าน พวกถูก ๆ กำลังจะหลับหลังจากปู ย่า อาพัน และผิวอาจุพากันออกไปตามควายแล้ว พอได้ยินเสียงคุณนายเกลือก็ตื่นกันหมดทุกคน เปิดประตูออกไปแล้ว แก้วก็ถามขึ้นว่า

“แม่จ๋า พี่ผ่ากลางตึกหรือจ๊ะ”

๓๐

เคราะห์ห้ามยามร้าย

คุณนายเกลือไต้ยีนลูกสาวถามทักจึงได้สติ ครั้นเข้ามาในบ้าน พบลูก ๆ หน้าตาตื่นเพราะตกใจเสียงของตนก็รู้สึกผิด ขณะนี้เป็นเวลาวิกาล ชาวบ้านพากันพักผ่อนหลับนอน แล้วโยคุณนายจะต้องมาอาละวาดกลางดึกเช่นนี้เล่า คิดได้ดังนี้จึงบอกลูก ๆ ว่า

“ไม่มีอะไร แม่แค่ซอมนปากไว้ เวลาทะเลาะกันจะได้เถียงชนะพ่อ ไล่ละ จริงใหม่พ่อ” ครูงเงินรู้สึกไม่พอใจที่ถูกคนเป็นเมียบริภาษมาตลอดทาง จึงไม่ตอบ ทว่าก็แอบภูมิใจอยู่ลึก ๆ ที่แม่ของลูกแสดงอาการหึงหวงเพราะตกห่วงรัก หล่อนคงจะรักเขามากนั่นเอง

นางสาวจันเห็นพี่ชายกลับมา จึงเดินมาหาและบอกพี่ชายว่า

“ทิด เจ้ามั่งกับเจ้ามีถูกขโมยไปแล้ว พ่อกับแม่ไปตาม มีทิดรอยกับเจ้าพันไปด้วย”

“ใครให้แม่ไปด้วยละ แม่ยิงเจ็บออก ๆ แอด ๆ อยู่” พ่อรู้สึกเป็นห่วงย่า

“ไม่มีใครให้ไปหรอก แต่แม่ไม่ยอม ทิดก็รู้ว่าแม่เก่งกาจขนาดไหน มีใครห้ามแม่ได้บ้าง”

“จันพี่จะไปตามเอง เขาไปทางไหนกันละ”

“ทิดอย่าไปเลย รอให้แจ้งก่อนแล้วค่อยไป”

“พ่ออย่าไปเลยนะจ๊ะ หนูเป็นห่วง รอปู่ย่ากลับมาดีกว่า” แก้วบอกพ่อ ไม่อยากให้พ่อไปดึกตื่นกลางค่ำกลางคืนอย่างนี้

“พ่อก็เป็นห่วงปู่กับย่า เขาพากันไปทางไหนละ” พ่อถามอีก

สร้างความดีตราวยังมีลมหายใจ

“ทางทิศตะวันตกจ๊ะ นี่เจ้ารีนกับเจ้ารวยกำลังช่วยกันสวดมนต์ ขอให้ได้ควายกลับมา ฉันทบออกพอดังแต่ย้ายมาใหม่ ๆ แล้วว่า อย่าหันหน้า ประตูคอกควายไปทางทิศตะวันตก พอก็ไม่เชื่อ” อาจันบ่น

“เออละ ๗ เรื่องมันแล้วไปแล้ว ไม่ต้องมาพั่นฝอยหาตะเข็บ ถ้าอย่างนั้นเอ็งไปสวดมนต์กับน้อง ๆ ก็แล้วกัน ส่วนพี่จะพาลูก ๆ สวดมนต์ ให้พระคุ้มครองพอกับแม่” พอบอกอาจันแล้วส่งลูกสามคนให้เตรียม สวดมนต์ ไม่สนใจแม่ที่ทำหน้าหงอย ๆ เพราะถูกพ่อโกรธ

ประมาณครึ่งชั่วโมง ปู่ ย่า อาพิน และอารอยก็กลับมา พอบอก พาลูก ๆ สวดพาทูงจบพอดี กราบพระแล้วพอบอกลูก ๆ ให้เข้านอน ส่วนพ่อก็จะไปดูปู่กับย่า แก้วอยากรู้ว่า ไปตามเจ้ามั่งกับเจ้ามีกลับมา ได้หรือไม่ จึงไปกับพ่อบอก

“แม่เหนื่อยไหมครับ ไม่น่าไปกับเขาเลย ยิ่งไม่ค่อยสบายอยู่ด้วย” พ่อบอกเข้าไปประคองย่า พุดบ่นบ่นนิด ๆ

“ข้าจะไปพันหัวพวกมันที่มาขโมยควายข้า” ย่าพุดแบบนักเลงโต

“แล้วได้พันไหมครับ” พ่อบอกอย่างนึกขำทั้งที่เหตุการณ์กำลังตึงเครียด ไม่น่าจะสร้างอารมณ์ขันได้

“ก็ไม่เจอพวกมันนะซี ถ้าเจอแม่พันหัวเบะเลย” ย่ายังคงคุย

“มันพากันไปทางไหนครับพ่อบอก” พ่อบอกหันไปถามปู่

“ไปทางตะวันตก แล้วเลี้ยวซ้ายลงใต้ไปทางจันเสน ต่อจากจันเสน ก็คงไปทางโน้นแหละ บ้านหมี่โนน พ่อบอกคิดว่า คงเป็นพวกเดียวกับที่มา ต้อนเจ้าค้ำกับเจ้าคุณไปสมัยที่เอ็งบรรจเป็นครูใหม่ ๆ จำได้ไหมล่ะ” ปู่เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นครั้งที่พ่อยังไม่ได้แต่งงานกับแม่

“จำได้ครับ วันนั้นอาแบเป็นคนเลี้ยง เพราะน้อง ๆ ยังเล็กอยู่ อาแบเล่าว่า ตอนเย็นก่อนนำควายเข้าคอกก็พามันไปอาบน้ำที่หนองกระโดน เจ้าค้ำกับเจ้าคุณไม่รู้ว่าเกิดศึกอะไรขึ้นมา พ่อบอกขึ้นจากน้ำก็พา

กันวิ่งข้ามทางรถไฟไปทางบ้านเขาคอด อาแบตามไม่ทันจึงกลับบ้าน เพราะคิดว่าอีกประเดี๋ยวมันก็พากันกลับมาเอง เพราะเคยเป็นเช่นนี้ มาหลายครั้ง แต่คราวนี้มันไม่กลับ รุ่งเช้าผมจึงขออนุญาตอาเทียน ไปตามควาย”

“อาแบเป็นใครจะปู่” แก้วถามปู่

“เป็นน้องชายคนเล็กของปู่ ปู่มีน้องชายสองคน คือ ปู่โชติกับปู่แบ ปู่โชติอายุอ่อนกว่าปู่สองปี ส่วนปู่แบเป็นลูกหลงมาเกิด อายุอ่อนกว่า ปู่สิบสองปี”

“แล้วตอนนี้ปู่โชติกับปู่แบอยู่ที่ไหนจะ” แก้วถามอีก

“ปู่โชติแต่งงานตอนแก่ แต่งแล้วก็ย้ายไปอยู่กับเมียที่อำเภอชุมแสง ส่วนปู่แบหลังจากเจ้าคำกับเจ้าคุณหายไ้ก็เสียใจ เลยหนีไปอยู่กับปู่โชติ”

“พ่อไปตามไม่เจอหรือจะ” แก้วถามพ่อ

“เรื่องมันยาว จะว่าไปแล้วมันก็เป็นเคราะห์กรรมของพวกเรานั้นแหละ พ่อรุ่งเช้าพ่อก็ไปตามควาย เดินไปตามทางรถไฟ พบทิดมาที่จันเสน ทิดมาเป็นพ่อของเด็กชายสำลีลูกศิษย์พ่อ แถบออกว่า เมื่อตอนเช้ามีดแกเจอตาวเลี่ยนสะพายเชือกควายมาที่บ้านหมี่ พ่อถามว่าไปเอาเชือกควายที่ไหนมา ตาวเลี่ยนก็ตอบอ้อม ๆ แอ้ม ๆ ทำทางมีพิรุณ ทิดมาเลยสงสัยว่า ตาวเลี่ยนคงจะต้อนเจ้าคำกับเจ้าคุณไปให้พวกเสือพวกโจรแถวบ้านกล้วยบ้านทรายซึ่งเป็นตำบลขึ้นกับอำเภอ บ้านหมี่ พ่อก็เลยตามไปถึงบ้านทราย พอตีพบครุที่เคยเป็นเพื่อนกับพ่อตอนเรียนมัธยมหนึ่ง เขาบอกว่า อย่าเข้าไปในดงเสือดงโจรเลย ปานนี้พวกมันคงลั้มควายของพ่อกินแกล้มเหล้าไปเรียบร้อยแล้ว ควายตายก็ยิ่งดีกว่าคนตาย อย่าเอาชีวิตมาทิ้งเลย พ่อก็เลยต้องรีบกลับ เพราะถ้าพ่อตาย ปู่ย่าก็จะลำบาก พวกอา ๆ ก็เป็นผู้หญิง เกิดมีใครมาฉุดคร่าไป ปู่ย่าก็จะเสียใจ เพื่อนพ่อเขาก็มาส่งพ่อที่สถานีรถไฟให้

พ่อขึ้นรถไฟกลับ ขามาเดิน ขากลับขึ้นรถไฟ”

“แล้วตาเลียนเป็นใครจะพ่อ” ย่าตอบแทนพ่อว่า

“มันมาจากไหนไม่มีใครรู้ แต่มาอยู่ที่บ้านเขาทอด เมียมันชื่อนังอวน ใจเลียนมันก็เป็นสายให้ใจ ชีวิตของมันสะสมกรรมชั่วไว้มาก เลยนอนเร็ว มันมาเหล่ากลับบ้านไม่ไหว เลยนอนบนรางรถไฟ เข้ามาก็กลายเป็นผีหัวขาด ขาขาด ตัวขาด สมน้ำหน้ามัน นังอวนอยู่คนเดียวไม่ได้ กลัวผีผัวมาหลอก เลยมานอนอยู่บ้านดงน้อย อยู่ได้ไม่นานก็ตายตามผัวไป ดีที่มันไม่มีลูกด้วยกัน ไม่เช่นนั้นก็คงทิ้งเชื้อสายชั่วๆ ไว้ทำความเดือดร้อนให้ชาวบ้านอีก” ย่าเล่าความเป็นมาของตาเลียนกับยายอวน พ่อจึงพูดกับปู่ว่า

“สงสัยใจรชุดนี่จะเป็นชุดเดียวกับที่ตาเลียนตอนเจ้าค้ำกับเจ้าคุณไปส่งให้เมื่อสิบกว่าปีก่อน พวกมันคงสืบรู้ว่าเราย้ายจากดงน้อยมาอยู่บ้านเสาธงได้ จึงตามมาขโมย เพราะตาเลียนตายไปแล้ว ไม่มีคนต้อนรับไปส่งให้”

“พ่อก็คิดอย่างนั้นเหมือนกัน นี่ยังดีนะที่มันไม่มีลูกมารับมรดกกรรมชั่วของมัน ไม่เช่นนั้นคนดี ๆ ก็จะต้องเดือดร้อนกันไปอีกนานทีเดียวละ”

“เป็นอันว่าพรุ่งนี้เช้าผมจะขึ้นรถไฟไปลงสถานีบ้านหมีแล้วเดินไปบ้านทรายนะครับ จะไปหาเพื่อนคนเดิม เผื่อว่าเขาเห็นพวกมัน” อารวยสวดมนต์เสร็จพอดี พ่อจึงบอกอารวยว่า วันพรุ่งนี้ให้สอนแทนพ่อด้วย จากนั้นจึงพาแก้วกลับบ้าน

กล้วยกับกร่างหลับไปแล้ว ตอนที่ยังเล็ก ๆ กร่างนอนกับพ่อแม่ เมื่อโตเข้าโรงเรียนแล้ว จึงแยกมานอนข้างนอก โดยกางมุ้งนอนด้านทิศตะวันออก ส่วนกล้วยกับแก้วนอนมุ้งเดียวกันด้านทิศตะวันตก

แก้วนอนไม่หลับเพราะนึกถึงเรื่องที่พ่อและย่าเล่าให้ฟัง แก้วไม่เคยเห็นตาเลียนกับยายอวนเพราะเกิดไม่ทัน หากก็รู้สึกไม่ชอบผัวเมียคู่นี้

ที่ทำตัวไม่ผิดกับใจ แก้วคิดว่า คนเราเกิดมาต้องสร้างชีวิต
หนีความชั่ว แต่ทำไมตาเลี่ยนกับยายอนจึงสร้างชีวิต ยังดีนะที่
พากันตายไปเสียก่อน ถ้ายังไม่ตายแก้วเห็นจะต้องตามไปดำให้หาย
เจ็บใจ แก้วคิดอย่างแค้นเคือง มีรู้เลยว่า แค่คิดจะดำคนอื่นก็บาปแล้ว
และการคิดแค้นเคืองก็เป็นโทษ แก้วจึงหลับไปกับจิตที่เศร้าหมอง
หากตายตอนนี้ก็มีหวังตกนรก

พอตื่นแต่เช้า อาบน้ำแต่งตัวเสร็จก็ขี่จักรยานไปขึ้นรถไฟที่สถานี
ช่องแค ฝากจักรยานไว้ที่ร้านน้ำฮิมซึ่งอยู่ติดกับสถานีรถไฟ แม่ต้อง
เดินไปที่ร้านเอง เพราะพ่อตั้งใจทำโทษแม่ที่ก่อเรื่องเมื่อคืน พ่อกังวล
ว่าท่านศึกษาจะโกรธถึงกับไม่ยอมขึ้นเงินเดือนให้พ่อ แม่ไม่น่าทำให้
พ่อขายหน้าอย่างนั้น แก้วสงสารพ่อและอยู่ข้างพ่อเสมอ แม่ออกจาก
บ้านไปอย่างหงอยเหงา กลัวยหาข้าวให้แม่กิน แม่ก็ไม่ยอมกิน อ้างว่า
จะรีบไปเปิดร้าน วันนี้เป็นเวรแก้วไปเลี้ยงควาย แต่แก้วไม่ออกไป
พอดีกับอาพันมาบอกว่าจะนำเจ้าแ่งออกไปเลี้ยงให้ เพราะคิดถึง
เจ้ามั่งกับเจ้ามีจนไม่อาจอยู่บ้านได้ อาพันเล่าให้แก้วฟังว่า

“เมื่อวานอาหนักสังหรณ์ใจอยู่เหมือนกัน ปกติเจ้ามั่งกับเจ้ามีจะ
เป็นควายที่เลี้ยงง่าย แต่ตอนเย็นที่อาพาหมันกลับบ้าน มันเริ่มอแง
เหมือนไม่ยอมมาบ้าน ยิ่งไปกว่านั้นมันทำท่าจะขวิดอา อาก็เลยโมโห
ใช้ไม้ตีเขามันไปสองสามทีแล้วก็พูดกับมันว่า เอ็งจะขวิดข้าหรือ
หรือว่าเอ็งจะมาข้า”

“อาตีเขามัน มันจะเจ็บหรือจ๊ะ ทำไมไม่ตีตัวมันล่ะ” แก้วถาม

“ก็อาไม่ยอมให้มันเจ็บ แต่ก็ไม่แน่นอน ถ้าอาตีตัวมัน มันอาจจะ
ช่วยกันขวิดอาตายก็ได้ มันเหมือนกลางสังหรณ์นะ หรือว่ามันพยายาม
จะบอกอาว่า คืนนี้ให้ระวัง จะมีคนมาขโมยมันไป เอ้อ! ไม่อยากคิด
สาธุ ขอให้ติดตามมันกลับมาให้ได้เถอะเจ้าปู่คุณ” อาพันยกมือ

ประนมเหนือหัวขณะที่พูด

“อาเลี้ยงเจ้าแงให้ตีนะ อย่าให้ใครมาต้อนไปส่งใจอีกล่ะ หนูจะไปโรงเรียนแล้ว” แก้วบอกอาพัน จากนั้นจึงแต่งตัวไปโรงเรียน

เมื่อถึงโรงเรียนแก้วก็ถูกลูกสาวครูใหญ่ต่อว่าต่อขานเรื่องพี่แม่ของแก้วเป็นต้นเหตุทำให้บรรดาครูใหญ่ในตำบลของแควต้องเสียหน้า

“แม่เธอไว้วายไม่เข้าเรื่อง ไม่รู้จักเอาใจเจ้านายของผัว แบบนี้ผัวจะเจริญในหน้าที่การงานได้ยังไง” วารุณีตำหนิแม่ของแก้ว

“เรื่องของผู้ใหญ่ ทำไมเธอต้องมาว่าแม่เราด้วย” แก้วต่อว่าวารุณี

“ก็แม่เธออยากก่อเรื่อง เลยทำให้แม่เราต้องพลอยขายหน้าไปด้วย”

“เอาละ เลิกว่าแม่เราได้แล้ว เราไม่อยากจะเรียนโรงเรียนเดียวกับเธอแล้ว พรุ่งนี้เราจะให้พ่อมาลาออก” แก้วคิดว่าแควจะแก้ปัญหาด้วยการลาออกจากโรงเรียนนี้ไปเรียนโรงเรียนระดับวิทย์ก็ได้

“เชิญเลย เชิญลาออกไปเลย โรงเรียนเราไม่ต้อนรับนักเรียนที่มีแม่จอมไว้วายอย่างแม่เธอ”

“พูดให้ดี ๆ นะ เดี่ยวเราอดใจไม่ไหวเราจะเจ็บตัว” แก้วพูดด้วยความโกรธ

“ก็ลองดูสิ เราจะได้ให้พ่อไล่เธอออก”

“ไม่ต้องไล่หรอก เราจะออกเดี๋ยวนี้” แก้วพูดจบก็คว้ากระเป๋าหนังสือเดินออกจากห้อง

วารุณีตกใจ ไม่คิดว่าแก้วจะโกรธถึงปานนี้จึงพูดว่า “เฮ้ย จิตราใจเย็น ๆ เราพูดแรงไปหน่อย ใจจริงเราไม่อยากจะให้เธอออก เราเป็นเพื่อนกันนะ เราขอโทษ”

“เราขอโทษให้ แต่เราก็ต้องออก คนอย่างเราพูดจริงทำจริง เราไปละนะ” แก้วเดินจากมาโดยไม่หันหลังไปมองวารุณีอีก เสียใจเพื่อน ๆ ตะโกนตามหลังมาว่า “จิตราอย่าไป พวกเรารักเธอนะ” แก้วไม่สนใจ

รู้สึกสับสนและว่าวุ่น เรื่องที่บ้านก็ยุ่งพอลงอยู่แล้ว ยังมาเจอเรื่องยุ่งที่โรงเรียนอีก ทำไมชีวิตของแก้วต้องเป็นเช่นนี้หนอ

แก้วเดินไปหาแม่ที่แผงลอยในตลาด เล่าให้แม่ฟังเรื่องที่เพื่อนว่าแม่ทำให้แก้วไม่ยอมเรียนที่โรงเรียนนี้อีก แม่บอกว่าต้องรอพอกลับจากตามควายก่อน พ่อคงดีใจที่จะได้ย้ายพวกเราไปอยู่โรงเรียนของเพื่อนพ่อแล้วแม่ก็บอกให้แก้วเฝ้าร้าน แม่จะเข้าไปเยี่ยมตากับยาย เมื่อวานไม่ได้ไปเยี่ยมเพราะต้องไปงานเลี้ยงต้อนรับศึกษา

แม่ไปแล้ว แก้วก็เฝ้าร้านแทน บรรยากาศวันนี้ดูหงอยเหงาเศร้าสร้อย ไม่มีคนมาซื้อของที่ร้านเลย แก้วนั่งอยู่นานจนรู้สึกเมื่อยจึงยืนขึ้นเพื่อยืดแข้งยืดขา ตามองไปทางหน้าปากทางเข้าตลาดซึ่งมีชาวบ้านหอบผักผลไม้ที่ปลูกเองมาขาย แล้วแก้วก็เห็นอำนวยจอมเกรเขาตัวผอม ผิดุดำกว่าแต่ก่อน แก้วไม่ได้เห็นเขามาเกือบ ๔ ปี ดูเขาไม่ได้ขึ้นเลย กางเกงที่นุ่งก็เป็นกางเกงนักเรียนสมัยที่เรียนโรงเรียนวัดช่องแค แก้วรู้ว่าเขาไม่ได้เรียนต่อชั้นมัธยม เพราะพ่อแม่ฐานะยากจนไม่สามารถส่งเสียให้เขาเรียนต่อได้ อำนวยเก็บผักตำลึง ผักนึ่ง และกระถิน มักเป็นกำ ๆ มานั่งขายหน้าปากทางเข้าตลาด แก้วเห็นสภาพเขาแล้วรู้สึกสงสารจับใจ ความเกลียดความโกรธที่มีต่อเขามลายไปแล้ว นึกอยากจะไปทักทายหากก็กลัวเขาอาย จึงไม่กล้าไป ไม่น่าเชื่อว่าเด็กชายจอมเกรเมื่อสี่ปีก่อนจะกลายเป็นเด็กตัวผอมเกร็งเหมือนอดข้าวอดน้ำมานาน อำนวยเอ๋ย เราสงสารเธอจริง ๆ ทำไมเธอจึงดูน่าสมเพชเวทนา น่าสงสารถึงปานนี้

แม่หายไปแล้ว ใหญ่ ๆ ก็กลับมา แก้วจึงถามถึงตากับยาย

“แม่จำ ตากับยายสบายดีหรือจ๊ะ”

“ตาสบาย แต่ยายทำให้แม่เป็นห่วง” แม่ตอบ

“ยายเป็นอะไรหรือจ๊ะ เดียวหนูขอไปเยี่ยมยายนะจ๊ะ”

สร้างความคิดตรานยังมิมทหายใจ

“อย่าไปเลย ยายมีอาการเหมือนตอนถูกปล้น พุดแต่เรื่องถูกปล้นแล้วก็กลัวจนตัวสั่นงันงก”

“แล้วตาทำอะไรละจ๊ะ”

“ตาก็สวดมนต์ แต่ยายก็บอกว่ารำคาญ ไม่ให้สวด แม่ส่งสารยายจึ่งเลย”

“ถ้าอย่างนั้นเดี๋ยวหนูจะไปปะเหลาะยายเอง แม่เฝ้าร้านนะจ๊ะ”
แก้วบอกแม่แล้วจึงเดินไปบ้านยายซึ่งใช้เวลาประมาณสิบนาที

“ตาจ๋า ยายจ๋า สวัสดิ์จ๊ะ” แก้วไหว้ตากับยายแล้วจึงไหว้น้ำ ๆ ตาหันมามองแก้วนิดหนึ่ง แล้วจึงสวดมนต์ต่อ แก้วจึงคุยกับยาย

“ยายสบายดีหรือจ๊ะ”

“ยายกลัว เอ็งมากับใคร”

“มาคนเดียวจ๊ะ แม่บอกว่ายายไม่ค่อยสบาย หนูเลยมาเยี่ยม”

“ยายกลัว กลัวโจรปล้น รู้สึกเหมือนว่าโจรมันกำลังจะมาปล้นตอนยายอยู่ห้วยซัน โจรมาปล้นแล้วยิงตาเซิงตาย”

“ยายไม่ต้องกลัวหรอกจ๊ะ ยายย้ายมาอยู่ในตลาดแล้ว โจรมันไม่กล้ามาปล้นหรอกจ๊ะ” แก้วปลอบใจยาย

“แต่ยายรู้สึกสังหรณ์ใจยังไม่ชอบกล อีหนู ยายกลัว” ยายกลัวจนตัวสั่น แก้วรู้สึกสงสารยาย นึกสาปแช่งพวกโจรที่ทำร้ายจิตใจของยาย ปานนี้พวกมันคงตายกันไปหมดแล้ว

“ยายจ๋า ถ้ายายกลัวก็สวดมนต์กับตาจ๊ะ สวดมนต์ให้พระช่วยไล่โจรไปไกล ๆ ” แก้วแนะนำ

“โจรมันไม่กลัวพระหรอกหลานเอ๊ย ตอนยายสาว ๆ หลวงพ่อที่วัดข้างบ้านยายยังถูกโจรปล้นเอาเงินไปตั้งหลายสิบชั่ง แถมฆ่าหลวงพ่อตายอีกด้วย” ยายเล่าประสบการณ์ที่ผ่านมา แก้วฟังแล้วรู้สึกสลดหดหูใจจนมีรู้ที่จะหาคำพูดใด ๆ มาปลอบยาย

๓๑

โจรปล้นตลาดช่องแค

ยายบอกแก่ว่า ยายหิวข้าวเพราะน้ำ ๆ ยังไม่ได้หาข้าวให้กิน ขณะนี้เวลาใกล้เที่ยง ยายคงหิว แก้วจึงถามยายว่า น้ำ ๆ หายไปไหน ตอนแก้วเข้ามาน้ำ ๆ ยังอยู่กันครบ คือ น้ำรวมบุญ น้ำบานชื่น และ น้ำวลัย ส่วนน้ำวลัยกับน้ำกาหลงไปโรงเรียนและคงไม่รู้ว่าหลานสาว จะไม่ไปเรียนโรงเรียนเดียวกับน้ำทั้งสองอีกแล้ว

“ออกไปดูที่หลังบ้านซี” ยายบอก แก้วจึงออกไปดู เมื่อไม่พบจึง เปิดประตูหลังบ้านออกไป ก็เห็นน้ำสามคนกำลังชุมนุมกันอยู่ที่หน้า ประตูห้องแถวซึ่งเป็นที่อยู่ของเจ๊กบ้ำและเมียของแก น้ำ ๆ กำลังแอบดู อะไรสักอย่าง แก้วจึงเดินเข้าไปแล้วส่งเสียงเรียก

“น้ำ ยายบอกว่าหิวข้าว” น้ำวลัยหันมามากินน้ำที่ขึ้นไว้ตรงระดับปาก เป็นสัญญาณว่า อย่าส่งเสียงดังไป แก้วจึงเดินไปใกล้ ๆ แล้วกระซิบว่า

“ยายให้มาตาม ยายหิวข้าว น้ำยังไม่ได้ให้ยายกินข้าวเข้า” น้ำวลัยจึงพูดแบบกระซิบเสียงหนัก ๆ อย่างไม่พอใจว่า

“น้ำให้แล้ว ยายเขาเป็นอย่างนี้แหละ กินแล้วก็ว่ายังไม่ได้กิน ไม่รู้น้ำแกเองจะเป็นอย่างนี้หรือเปล่า” น้ำวลัยบ่น

“แต่ยายให้มาตาม น้ำไปบอกยายเองก็แล้วกัน” แก้วมอบหมาย หน้าที่ให้น้ำวลัยพลางมองไปที่น้ำรวมบุญกับน้ำบานชื่นซึ่งกำลังแอบดู อะไรสักอย่าง และคงจะเป็น อะไร ที่น่าสนุกสนานจึงส่งเสียงหัวเราะ คิก ๆ คัก ๆ กัน แก้วนั่งลงใกล้ ๆ น้ำทั้งสามแล้วถามว่า

“น้ำดูอะไรกันนะ ขอหนูดูบ้างซี”

“จะดีเราอะ เอ็งยังเด็ก” น้ำบานขึ้นว่า

“เด็กก็มีหัวใจนะน้ำ หนูอยากรู้ว่าน้ำดูอะไรกัน” น้ำรวมบุญจึงถอยออกมาแล้วบอกให้แก้วเข้าไปแทนที่ แก้วหมอบลงเหมือนพวกน้ำ ๆ แล้วมองเข้าไปในบ้านเจ๊กบ้า จึงเห็นภาพที่ทำให้พวกน้ำ ๆ หัวเราะคิก ๆ คัก ๆ

เจ๊กบ้ากำลังทำมิตีมีรัยกับหมาตัวเมีย โดยมีอาทิมเมียแกนั่งบอกบทอยู่ใกล้ ๆ

“เวลาสี่ชั่วยามขึ้นมากก็เอาอีต่างนี่แหละ ไม่ต้องมายุงกะอัว อิวรำคาญ อิวแก่แล้ว” น้ำแปลกที่นั่งต่างนอนนิ่งให้เจ๊กบ้าจัดการตามสบาย และเมียแกก็รู้เห็นเป็นใจโดยไม่หึงหวง!

“นี่มันอะไรกันน้ำ” แก้วถามน้ำทั้งสาม

“ก็ตาเจ๊กบ้าแกขมขื่นหมาทุกวัน พวกน้ำก็ชอบมาแอบดู เพราะมันแปลกดี นั่งต่างท้องแล้วนะ มันไม่ยอมคบหากับหมาตัวผู้เลย เจ๊กบ้าเลี้ยงมันอย่างดี ให้อยู่แต่ในบ้าน ต้มกระดูกหมูให้มันกินทุกวัน คงจะบำรุงลูกในท้อง พวกน้ำจะคอยดูว่านั่งต่างมันจะออกลูกมาเป็นหมาหรือเป็นคน หรืออาจจะเป็นครึ่งหมาครึ่งคนก็ได้” น้ำวลัยเล่ายิ้ม ๆ

“น้ำ หนูงงจังเลย ทำไมคนเราโดยเฉพาะพวกผู้ชายถึงได้มีอะไรแฝง ๆ แบบนี้ หนูเป็นเด็กเลี้ยงควาย พวกเพื่อน ๆ ผู้ชายมันชอบมาเล่าว่า ตาเต่าหัวงูชอบต้อนควายตัวเมียเข้าป่าแล้วทำมิตีมีรัย บางทีก็หลอกกินไข่แดงเด็กเลี้ยงควายที่เป็นผู้หญิง หนูอยากสรุปว่า พวกผู้ชายชอบปล้ำควายปล้ำหมา น้ำว่าหนูสรุปอย่างนี้ถูกหรือเปล่า”

“อันนี้น้ำก็ตอบไม่ได้หรอกนะ มันอาจจะถูกหรือผิดก็ได้ เอาละ กลับไปดูยายกันเถอะ ปานนี้ปั่นแปดกระบุงโกยแล้วมั่ง” น้ำวลัยชวนพี่ ๆ และแก้วกลับ แก้วเดินออกหน้า เพื่อจะบอกยายในสิ่งที่แก้วและน้ำ ๆ เห็น

“ยาย น้ำ ๆ เขาไปแอบดูเจ๊กบ้าทำมิตีมีรัยกับหมา ตลกจังเลย

นะยายนะ คนมีเมียเป็นหมา” ตาสวดมนต์เสร็จพอดี แก้วจึงถามตาว่า

“ต่าจ๋า ทำไมคนถึงมีเมียเป็นหมาได้ละจ๊ะ บางคนก็มีเมียเป็นควาย” ตาตอบว่า

“ก็เพราะเขาเป็นคนนะซี คนแปลว่ายุ่ง มันก็เลยยุ่งกับหมาบ้างยุ่งกับควายบ้าง เรื่องอย่างนั้นมันมีมานานแล้วละหลานเอ๊ย สมัยพุทธกาลก็มี บางคนบวชเป็นพระแล้วก็ยังไปยุ่งกับลิง จนพระพุทธเจ้าต้องบัญญัติพระวินัยขึ้นมา แต่ถ้าคนยกระดับจิตใจจนเป็นมนุษย์ เขาก็จะไม่ทำเรื่องบัดสีอย่างนี้ มนุษย์ แปลว่า ผู้มีใจสูง คือ คนผู้มีมนุษยธรรม เช่น เมตตา กรุณา เป็นต้น ถ้าใจต่ำก็เป็นได้แค่คนเท่านั้น” ตาอธิบายความแตกต่างระหว่างคนกับมนุษย์ให้แก้วฟัง

“ข้าหิวข้าว” ยายบอกน้ำ ๆ

“ก็กินไปเมื่อตะกี้ ทำไมหิวบ่อยนักล่ะ” น้าวลัยพูดเสียงดุ ๆ

“ก็เอ็งยังไม่ให้ข้ากินข้าก็หิวนะซี”

“แม่กินแล้วจ๊ะ พวกข้าช่วยกันหาข้าวให้แม่กินเมื่อสักครู่นี่เอง” น้ารวมบุญบอกยาย

“เอาเถอะ ๆ อยากรู้อะไรก็พูด แก้ว เอ็งเขี่ยยายนะ พวกน้ำเอ็งยังไม่ได้หาข้าวให้ยายกินก็รวมหัวกันบอกว่ายายกินแล้ว” แก้วจึงบอกน้ำ ๆ ว่า

“ยายหิวก็ให้ยายกินอีกเถอะน้ำ ข้าวบ้านยายมีเยอะเยอะ กินเท่าไรก็ไม่หมด”

“น้ำไม่ได้กลัวว่าข้าวจะหมดหรือไม่หมด แต่น้ำกลัวว่ายายจะท้องแตก เพราะกินแล้วก็บอกว่ายังไม่ได้กิน”

“ตาโชค ชักกลัวใจรูปปั้น” อยู่ ๆ ยายก็เปลี่ยนจากเรื่องหิวข้าวมาเป็นเรื่องกลัวใจรูปปั้น

“อะไรจะเกิดมันก็ต้องเกิด ถ้าแก่กลัวก็หมั่นสวดมนต์ให้คุณพระ

คุณเจ้าคัมครองนะ คิดเสียว่า ถ้าเราไม่เคยสร้างกรรมทำชั่ว เราก็จะอยู่รอดปลอดภัย ไม่ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น จงทำใจให้ดีเข้าไว้ ถ้าใจดีอะไร ๆ ก็จะได้ตาม เชื่อข้าเถอะ” ตาเห็นแก้วสวมชุดนักเรียน จึงถามว่า

“เอ็งยังไม่ไปโรงเรียนอีกหรือ จะเที่ยงแล้วนะ”

“หนูออกแล้วจะตา หนูเบื่อพวกเพื่อน ๆ ตาจำ ถ้าหนูจะไม่เรียนหนังสือจะเป็นอะไรใหม่จะ”

“เป็นติ”

“เป็นอะไรจะ”

“เป็นควายโง่ละ ไปไหนเขาก็จะเรียกเอ็งว่า อีควาย เพราะควายมันไม่ได้เรียนหนังสือ หรือไม่เขาก็จะดูถูกเอ็ง และด่าเอ็งว่า โง่เป็นควาย เอ็งทนได้ไหมละ ถ้าทนได้ก็ไม่ต้องเรียน แต่ตาว่า เอ็งเรียนดีกว่า ถ้าไม่เรียน เอ็งจะต้องลำบาก ดูอย่างเจ๊กบ้านนั้นซิ วัน ๆ ตักน้ำตั้งหลายสิบหาบ ขนาดเป็นบ้ายังต้องทำงานหาเงินเลี้ยงลูกเลี้ยงเมีย ถ้าเอ็งไม่เรียนหนังสือ อีกหน่อยก็ต้องไปรับจ้างตักน้ำเหมือนแก แล้วเอ็งจะทำไหวหรือตัวกะเบียดเท่านี้”

“แล้วอาฮั่งลูกสาวแกไปอยู่ไหนละตา ทำไมไม่ช่วยพ่อแม่ทำงาน” แก้วถามถึงอาฮั่งซึ่งเป็นลูกสาวคนเดียวของเจ๊กบ้ำกับอาฮิม อาฮั่งสวยมาก มีหนุ่ม ๆ มารุมจีบหลายคนจนถูกเจ๊กบ้ำอาละวาด

“แต่งงานไปอยู่กับผัวเขาแล้ว ตอนนี้นำกำลังทอง เลยไม่ค่อยได้มาเยี่ยมเดียวกับแม่ ก่อนหน้านี้นี่ตาเห็นอาฮั่งมาทุกวัน ชื่อของกินมาฝากเดียวกับแม่ด้วย ความจริงเจ๊กบ้ำแกก็มีบุญนะที่มีลูกกตัญญูรู้คุณ อาฮั่งเป็นเด็กดี ไม่เคยดูถูกพ่อแม่แล้วก็ไม่อายใครที่มีเตี๋ยเป็นบ้ำ”

“ตา อาฮั่งกำลังจะมีน้อง น้าวลัยบอกว่า นังต่างกำลังทอง ตาว่ามันจะออกลูกเป็นคนใหม่จะ พ่อเป็นคน แม่เป็นหมา ลูกออกมาจะเป็นคนหรือหมาหนอ” แก้วรู้สึกสับสน

“อันนี้ตากก็ไม่รู้เหมือนกัน คงต้องรอดูกันต่อไป ว่าแต่เอ็งเถอะ ต้องเรียนหนังสือนะหลาน ถ้าเอ็งไม่เรียนหรือจะรู้ ไม่ดูหรือจะเห็น ไม่ทำหรือจะเป็น จะลำเค็ญย่าแหย่จนแก่ตาย จำไว้นะหลานนะ”

“จ๊ะ ถ้าอย่างนั้นหนูไปช่วยแม่ชายของก่อนนะ” แล้วหันไปบอกยายว่า

“ยายจ๋า อีกสองชั่วโมงค่อยกินข้าวนะ น้ำเชากล้วยยายท้องแตก ถ้ากินบ่อย ๆ ”

“ก็ได้อ เอ็งไปช่วยแม่ชายของเถอะ” ยายบอก แก้วจึงลาตายาย และน้ำ ๆ กลับมาที่ร้านแผงลอยตลาดนอก

ตอนเย็น พอลับจากไปตามควายที่บ้านหมี่โดยขึ้นรถไฟกลับ หน้าที่ตาพ่อซัดเสียว แสดงว่าไม่เจอเจ้ามั่งกับเจ้ามี

“ได้ข่าวคราวอะไรบ้างไหมจ๊ะ” แม่ถามพ่อ

“อีหروبเดิมนั้นแหละ พวกโจรบ้านทรายเอาไปฆ่ากินกันเหมือน ตอนที่เจ้าค้ำกับเจ้าคุณหายไป พี่ไปเจอเพื่อนคนเดิม เขาก็บอกให้ กลับบ้าน อย่าเอาชีวิตไปเสี่ยง นอกจากนี้ เขายังเล่าเรื่องเจ้าค้ำกับ เจ้าคุณให้ฟัง พี่สงสารมันจังเลย”

“เขาเล่าว่าอย่างไรจ๊ะ”

“เจ้าค้ำกับเจ้าคุณถูกผูกไว้กับกิ่งมะขามเทศ ในลักษณะให้แขวน หน้าขึ้น ปล่อยให้มันยื่นแขนหน้า ไม่ได้กินน้ำกินหญ้าอยู่สามวันจน มันผอมโซ วันที่สี่จึงฆ่ากิน ช่างโหดเหี้ยมทารุณเหลือเกิน พี่ว่าคนพวกนี้ จะต้องได้รับกรรม ต้องตายไปเกิดเป็นควายแล้วถูกทำอย่างนี้บ้าง เรา ต้องระวังเจ้าแง่ไว้ละ พี่กลัวว่ามันจะฮึกเหิมถึงกับมาขโมยเจ้าแง่ไปอีก”

“ไม่รู้จะเบียดเบียนกันไปถึงไหน คนเราเกิดมาไม่เกินร้อยปีก็ต้อง ตายจากกัน ไม่น่าพุกพาบปติดตัวไปปรโลกเลยนะพี่นะ”

“มันก็เป็นกรรมของเขานั่นแหละ คนเราเลือกเกิดไม่ได้ แต่

เลือกทำความดีได้ พระพุทธองค์ทรงสอนว่า **บุญ บาป สวรรค์ นรก เราเลือกของเราเอง ไม่มีใครมาเลือกให้** คนมีปัญญาก็เลือกบุญ เลือกสวรรค์ คนโง่เขลาบาปปัญญาเลือกบาปเลือกนรก เย็นนี้ปิดร้าน แล้วเราไปกราบหลวงพ่พรหมกันนะ พี่อยากไปคุยกับท่าน จะได้สบายใจขึ้น” พ่อชวนแม่ไปวัด

“ดีจัง ถ้าอย่างนั้นห้องจะปิดร้านแล้วกลับไปอาบน้ำที่บ้าน กินข้าวเย็นแล้วจะได้ไปกราบหลวงพ่อกัน”

แก้วช่วยแม่ปิดร้านแล้วจึงเดินกลับบ้าน ให้แม่ซ่อนท้ายจักรยาน พ่อกลับ เพราะแม่เหนื่อยกว่าแก้ว เย็นนี้เป็นเวรแก้วเลี้ยงควาย แต่แก้วจะขอให้อาพ้นช่วยไปเลี้ยงแทน อาพ้นจะได้คิดถึงเจ้ามั่งกับเจ้ามี น้อยลง ด้วยว่ายังมีเจ้าแงให้เลี้ยง

กินข้าวเย็นกันแล้ว พ่อกับแม่ก็พากันไปวัดช่องแค กลัวยกกับกว้าง อาบน้ำแล้วเตรียมทำการบ้าน นอกจากแม่แล้ว คนอื่นๆ ยังไม่มีใครรู้ว่าแก้วจะไม่ไปเรียนที่โรงเรียนจันทร์ฉายอีก แก้วจะยังไม่บอกใคร โดยเฉพาะพ่อ รอให้พ่ออารมณ์ดีกว่านี้อีกหน่อยค่อยบอก อาพ้นนำเจ้าแงเข้าคอกตอนพลบค่ำ จากนั้นก็เตรียมอาบน้ำกินข้าว แก้วหอบฟางไปสุมไฟกันยุงให้เจ้าแงและบอกมันว่า

“เอ็งอย่าคึกคะนองเหมือนแต่ก่อนนะ เกิดเอ็งวิ่งหลงไปทางจันเสน พวกโจรมันต้อนเอ็งไปให้โจรบ้านทรายฆ่ากินแน่” เจ้าแงมองแก้วนิดหนึ่งแล้วเมินหน้าไปทางอื่น ไม่รู้ว่ามีนร่าคาญหรือนึกชอบคุณที่แก้วเป็นห่วงมัน

แก้วกำลังจะอ่านหนังสือ เพื่อไม่ให้กลัวกับกว้างรู้ว่า แก้วจะไม่ไปโรงเรียนอีก เสียงเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ดังหึ่งๆ อยู่บนท้องฟ้า แก้วเปิดประตูออกไปดูและรู้สึกผิดสังเกตุที่มันบินต่ำกว่าปกติ มันบินไปทางตลาดช่องแค วนเวียนอยู่อย่างนั้นสองสามรอบ แล้วเสียงปืน

ก็ดึงรั้วขึ้นเหมือนจุดพลุ

“เกิดอะไรขึ้น ทำไมเสียงปืนดังรั้วยังกับเกิดสงคราม” แก้วถามขึ้น รู้สึกกลัวจนตัวสั่น นึกถึงยายที่พูดเมื่อตอนสายว่า กลัวโจรปล้น หรือว่าโจรกำลังปล้นตลาดช่องแค กลัวยกับกร่างเดินตามแก้วออกมาที่นอกชาน มองไปที่ถนนเห็นคนวิ่งมาบนถนน แก้วจึงชวนพี่และน้องเข้าบ้านแล้วปิดประตูหน้าต่างทุกบาน แอบมองตรงรูกุญแจก็เห็นยาดินถือมีดเหลียนมาทางบ้านแก้ว แก้วจึงเปิดหน้าต่างตะโกนบอกย่าวว่า

“ยาเข้าบ้านเถอะ ยาจะไปไหน สงสัยโจรปล้นตลาดช่องแค”

“พ่อเอ็งไปไหน” ยาถามแก้ว

“ไปวัดช่องแคกับแม่จ๊ะ ยารีบขึ้นบ้านเถอะ เกิดพวกโจรมาปล้นบ้านเรา เตียวมันทำร้ายยา” แก้วบอกยา แม่จะเป็นห่วง หากก็ไม่กล้าเปิดประตูลงไปหา กลัวยกับกร่างก็กลัวจนตัวสั่นไม่แพ้แก้ว

“ยาไม่กลัว ยาจะเอามีดเหลียนฟันหัวมัน” ยาบอก

“มันมีปืนนะยา ยาขึ้นบ้านเถอะจ๊ะ พวกอา ๆ ยังไม่ลงมาเลย” แก้วบอก ทุกคนกลัวจึงพากันหลบอยู่ในบ้าน มีแต่ยาเท่านั้นที่ลงมาเดินอยู่ข้างล่าง

“ยาไม่ขึ้น ยาจะไปตามพ่อเอ็ง” ยาพูดแล้วเดินตรงไปที่ประตูรั้ว แก้วกลัวก็กลัว ห่วงยาก็ห่วง กระนั้นก็รู้สึกซาบซึ้งใจที่ยาห่วงลูกมากกว่าห่วงตัวเอง แก้วตัดสินใจเปิดประตูบ้านแล้วลงไปหา ยา จุดมือยาไว้ปากพูดว่า

“ยาอย่าไปเลย โจรมันกำลังปล้นอยู่ เตียวยาถูกลูกหลงเป็นอะไรไป พวกหนูก็เสียใจแยะเลย พ่ออยู่วัดคงไม่เป็นอะไรหรอก”

“ไม่ได้ ยาต้องไป ใครมันมาทำอะไรลูกยา ยาจะฟันหัวมัน” ยาพูดแล้วก็เดินออกประตูรั้วไป แก้วต้องคิดหนัก แก้วกลัวตายแต่ก็ห่วงยา แก้วจะทำอย่างไรดี

ในที่สุดแก้วก็ตัดสินใจวิ่งตามย่าไป ถ้าแก้วตายพร้อมย่า เราก็จะพากันไปถือศีล ๘ บนสวรรค์ ถึงอย่างไรแก้วกับย่าก็คงไม่ตกนรก สองย่าหลานพากันวิ่งฝ่าความมืดไปตามถนนชลประทาน สักพักก็มีรถจักรยานแล่นสวนมา เปิดไฟหน้าด้วย เสียงเบรกรถและเสียงพ้อทักขึ้นว่า

“แม่จะไปไหน รีบเข้าบ้านเถอะ พวกเสือพวกโจรมันกำลังปล้นตลาดช่องแคะ”

“แม่จะไปตามเอ็ง มากี่ดีแล้ว แม่จะได้ไม่ต้องพันหัวโจร” ย่าถือโอกาสคุยเอ็ง

แม่ลงจากรถมาเดินกับแก้วเพื่อให้ย่าซ่อนท้ายจักรยานพ้อแทน แต่ย่าบอกว่า

“เดินมาได้ก็เดินกลับได้ เอ็งไปนั่งซ้อนท้ายอย่างเดิมเถอะ” แม่ไม่ยอมทำตามที่ย่าบอก พ้อจึงเปลี่ยนจากถีบจักรยานมาเป็นจูงแทน ไม่นานนักเราสี่คนก็ถึงบ้านอย่างปลอดภัย

๓๒

สิ่งแวดล้อมใหม่

พวกเรามาถึงบ้านได้ประมาณครึ่งชั่วโมงเสียงปิ่นก็เงียบหายไป แม่ขอให้พ่อพาไปดูยายเพราะเป็นห่วงยายมาก พ่อเกียจว่าค่อยไป ฟรุ้งนี่เข้าตึกว่าเพราะพ่อกลัวไปเจอพวกโจรและถูกทำร้าย แม่ประชดด้วยการพูดว่าจะชวนย่าไปเป็นเพื่อน พ่อจึงต้องพาแม่ไปอย่างไม่เต็มใจนัก

แม่บอกให้พวกเราเข้านอน จากนั้นพ่อก็ขี่จักรยานพาแม่ไปตลาดช่องแค แก้วกลัวโจรก็กลัว ห่วงพ่อกับแม่ก็ห่วง และเมื่อนึกถึงความวิตกกังวลของยายที่บอกว่าการกลัวโจรปล้นด้วยแล้ว แก้วก็อยู่บ้านไม่ได้ จึงบอกกับกล้วยและกร่างว่า

“ข้าจะตามพ่อแม่ไปดูยาย เอ็งสองคนเฝ้าบ้านก็แล้วกัน” แก้วหาไฟฉายได้กระบอกหนึ่ง รีบเดินลงบ้าน จากนั้นก็วิ่งตามพ่อกับแม่ไปเดือนมืดเพราะเป็นข้างแรม หากไม่มีไฟฉายแก้วคงล้มลุกคลุกคลานไปตลอดทาง เสียงก๊วตตะโกนห้ามไล่หลังมา แต่คนอย่างแก้วหรือจะเชื่อฟังคนอย่างกล้วย

“พ่อจ๋า แม่จ๋า รอหนูด้วย” แก้วตะโกนบอกพ่อกับแม่พลางฉายไฟไปข้างหน้า พ่อเบรกรถ ใช้เท้ายันพื้นไว้แล้วหันมาดูแก้ว รอจนแก้ววิ่งไปถึงจึงพูดขึ้นด้วยเสียงที่ไม่ดังนัก

“แก้วมาทำไม อันตรายนะ กลับไปนอนเถอะลูก” พ่อพูดเพราะเป็นห่วงแก้ว

“หนูจะนอนได้ยังไงในเมื่อไม่รู้ว่าคุณกับแม่ปลอดภัยหรือเปล่า”

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

แก้วพูดเพราะเป็นห่วงพ่อกับแม่ “เมื่อตอนสายยายพูดกับตาว่ากลัวโจรปล้น ทำทางยายกลัวมาก หนูอยากไปดูยายด้วย แม่ให้หนูไปนะจะหนูวิ่งตามได้ พ่อกับแม่ไม่ต้องห่วง เด็กเลี้ยงควายไม่ตายง่าย ๆ หรือ” แก้วพูดเหมือนต้องการให้กำลังใจพ่อแม่ ที่แท้ต้องการให้กำลังใจตัวเอง

“ตามใจ ใจนั้นก็วิ่งตามมาก็แล้วกัน” พุดจบพ่อก็ขี้จักรยานโดยมีแม่ซ้อนท้าย ทว่าคราวนี้ขี้ไม่เร็วนักคงกลัวว่าลูกสาวที่วิ่งตามมาจะเหนื่อยเกินไป

ครึ่งชั่วโมงหลังจากนั้น เราสามคนพ่อแม่ลูกก็มาเย็นอยู่หน้าห้องแถวที่เป็นบ้านของตายาย แม่เคาะประตูพร้อมส่งเสียงเรียก มีเสียงตะโกนออกมาว่า

“ใครนะ”

“ข้าเอง เกลือลูกสาวพ่อไซค์กับแม่ถมจ๊ะ” แม่ตะโกนเข้าไป สักครู่ตาก็เปิดประตูออกมา ประตู บ้านตาก็คือ แผ่นกระดานที่นำมาตั้งเรียงกันในร่องไม้แคบ ๆ

“ข้าเป็นห่วงแม่ แม่เป็นยังไงบ้าง” คุณนายเกลือถามยาย

“ดูเอาเองก็แล้วกัน โน่นนั่งตัวสั้นอยู่ได้เตียงโน่น” พวกหน้า ๆ ยืนล้อมเตียงและช่วยกันพูดให้ยายออกมาจากที่ซ่อน ตาของแก้วมีความชำนาญด้านช่างมาตั้งแต่สมัยที่เป็นทหาร จึงปั้นโอ่งขนาดใหญ่ได้ ทำเตียงไม้ขนาดใหญ่ได้โดยไม่ต้องไปจ้างคนอื่นให้เสียเงิน ยายนั่งตัวออยู่ได้เตียง แม่เตียงจะสูงเพราะตาออกแบบเอง หากก็ยังไม่สูงพอที่จะให้ยายนั่งตัวตรงได้

“แม่ออกมาเถอะ พวกโจรมันไปกันหมดแล้ว” แม่บอกยาย

“ข้าไม่เชื่อ ข้ากลัว” ยายพูดเสียงสั้น น้ำมีซัยซึ่งออกไปสอดแนมนอกบ้านกลับมารายงานว่า

“สงสัยจะมีไล่ศึกเป็นทหาร เพราะมันเอา ฮ. มา ถ้าเป็นโจร

กระจอกจะเอา ฮ. มาจากไหน” น้ามีชัยตั้งข้อสังเกต

“คงเป็นพวกเดียวกันกับที่ปล้นบ้านห้วยชันละมัง” แม่สันนิษฐานตอนนั้นเด็กหญิงเกลี้ออายุ ๑๓ ปี ยืนดูพวกโจรวิ่งไล่ยิงผู้เป็นพ่อถึงจนควั่นกลบหลัง

“ซ้ำว่าไม่น่าจะใช่ เพราะตอนนั้นข้าอายุห้าขวบ เวลาผ่านไปกว่ายี่สิบปี มันคงพากันตายตกนรกไปหมดแล้ว หรือถ้ายังอยู่ก็คงแก่จนถือปืนไม่ไหว น่าจะเป็นลูกหลานพวกมันมากกว่า มันถ่ายทอดวิชาทำทางไปนรกให้ลูกหลานของมัน” น้ามีชัยว่า

“เฮ้า มัวแต่พูดอยู่นั้นแหละ ช่วยกันเอาแม่ออกมาจากใต้เตียงเถอะ ทั้งฝุ่นทั้งหยากไย่เปื้อนเนื้อเปื้อนตัวหมดแล้ว” น้าวัลย์เตือนแก้วคลานเข้าไปหายาย พุดปลอบยายว่า

“ยาย ไม่ต้องกลัว ตาอยู่ทั้งคนไม่มีใครทำอะไรยายได้ เชื้อหนูเถอะ”

“เอ็งไม่ต้องมาพูดเข้าข้างตาเอ็ง ก็ข้ายังจำติดตาตอนโจรมันปล้นตาเอ็งกระโดดเรือนิงหัวนี่เอาตัวรอด ปล่อยให้ยายหอบลูกเล็ก ๆ ไปหลบในสระ แม่เอ็งก็ดื้อ ยายบอกให้หอบลงก็ไม่หอบ ลูกขึ้นยืนดูพวกโจรไล่ยิงตา” ยายยังจำภาพในวันที่ถูกปล้นได้ ตาจึงต้องอธิบายว่า

“ก็ถ้าข้าไม่ทำอย่างนั้น พวกเอ็งก็ถูกยิงตายกันหมดบ้าน ข้าล่อพวกโจรให้ตามข้ามา มันจะได้ไม่สนใจพวกเอ็ง ถ้าข้าหนีเอาตัวรอดอย่างที่ยายเอ็งพูด พวกเอ็งพากันไปเกิดใหม่แล้ว”

“พวกโจรมันไปหมดแล้วจริงหรือ” ยายถามขึ้น คงจะอึดอัดที่ต้องนั่งคลุกฝุ่นและหยากไย่เยิ้มมุ่มจนเนื้อตัวมอมแมม

“ใครมันจะอยู่ให้ตำรวจจับละแม่ ข้าไปสอดแนมมาแล้ว” น้ามีชัยบอกยาย

“เป็นยังไงบ้าง โจรถูกจับหมดทุกคนหรือเปล่า” ทุกคนรุมถาม น้ามีชัย ยกเว้นตากับพ่อ

“จับซีมันนะซี ตำรวจโรงพักมีไม่กี่คน พวกโจรมาเป็นกองทัพ ตำรวจเขาก็รักชีวิต พวกกันหนีเอาตัวรอด ข้าก็แอบอยู่ข้างหลังตำรวจนั้นแหละ พอพวกโจรไปกันหมด ตำรวจถึงชวนข้าออกมา” น้ามีชัยเล่าราวกับตัวเป็นพระเอก

“แล้วมีใครถูกปล้นบ้าง” พ่อถาม

“ก็ร้านทอง มันกวาดทองไปหมดตู้ แต่ที่โดนหนักมากคือบ้านกำนัน ลูกชายคนเหนือนมถูกยิงตายคาที่ หลานชายซึ่งนอนป่วยอยู่ที่ถูกหลุกลงอาการร่อแร่ ข้าว่าถ้าไม่ตายก็เลี้ยงไม้โต” น้ามีชัยพูดจากประสบการณ์ที่ได้จำเรียนมา แม่บอกแก่ว่า น้ามีชัยเป็นหมอนามัยอยู่ที่อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

“มีวคุยกันอยู่นั้นแหละ ช่วยกันเอาข้าออกไปที่ คั้นยุบยิบไปทั้งตัวแล้ว ร้อนก็ร้อน” ยายบ่น

“เข้าไปเองก็ออกมาเองซี” น้าวลัยบอกยาย ยายค้อนลูกคนที่สิบแล้วบอกแก่ว่า

“ไอ้แก้ว เอ็งช่วยเอายายออกไปหน่อย”

“จ๊ะยาย” แก้วรับคำ จับข้อมือยายแล้วดึงยายออกมา แต่ยายตัวใหญ่กว่าแก้ว แม่แก้วจะใช้กำลังทั้งหมดที่มีอยู่ก็ไม่สามารถนำยายออกมาได้ ยายเข้าไปอยู่ซิดขอบเตียงที่ติดกับผนังปูน ไม่มีใครเข้าถึงตัวยายได้นอกจากเด็กตัวเล็ก ๆ อย่างแก้ว ในที่สุดตากับพ่อต้องช่วยกันรื้อเตียง ฆัดแผ่นกระดานที่ปูเตียงออกไปสองแผ่น ยายจึงนั่งได้เต็มตัว หากก็ยังลุกยืนไม่ได้ แม่และน้าวลัยจึงต้องช่วยกันพยุงยายให้ลุกขึ้น จากนั้นจึงพาไปอาบน้ำอาบท่า เปลี่ยนเสื้อผ้าใหม่ เพราะผ้าถุงและเสื้อคอกระเช้าที่ยายใส่อยู่เปรอะเปื้อนฝุ่นและหยากไย่ดูสกปรก

แม่เข้าครัวไปก่อไฟต้มน้ำร้อนมาชงยาลมให้ยายกิน เสร็จจากกินยาตาก็พาทุกคนสวดมนต์ **บทถวายพรพระ** หรือ **คาถาชนะมาร**

สวดมนต์เสร็จก็ให้นั่งสมาธิ ๓๐ นาที จากนั้นตาจึงนำแม่เมตตาและ
อุทิศส่วนกุศลให้สรรพสัตว์ทั้งหลายและให้พวกโจรด้วย เพราะว่าถ้าพวกเขา
พอจะมีบุญอยู่บ้างก็จะเลิกอาชีพที่สร้างความร่ำรวยให้ตัวเองแต่สร้าง
ความเดือดร้อนให้ผู้อื่นเหมือนที่ทำอยู่นี้เสีย ถ้าเลิกได้ก็จะไปตกรอก
ไม่นาน แต่ถ้าเลิกไม่ได้จะต้องไปตกรอกซ้ำกับซ้ำกัลป์เลยทีเดียว

ก่อนกลับบ้าน พ่อเล่าเรื่องthatไปคุยกับหลวงพ่พรหมให้ตายาย
และน้ำ ๆ ฟัง แก้วจึงได้ฟังด้วย หลวงพ่อท่านรู้อนาคต ท่านบอกพ่อว่า
ประเดี๋ยวพวกโจรจะมาปล้นช่องแค ลูกชายท่านนั้นจะถูกยิงตายไปคน
หนึ่ง หลานชายจะถูกลูกหลงและกลายเป็นคนพิการ พวกโจรเป็นพวก
ทหารเกณฑ์ที่ไปได้วิชาโจรมาจากโจรในเครื่องแบบ แต่ถ้าจะเทียบกับ
โจรปล้นบ้านปล้นเมืองในอีก ๕๐ ปีข้างหน้า โจรพวกนี้ก็เรียกว่า
โจรระจอก เพราะพวกปล้นบ้านปล้นเมืองจะเป็นโจรมียศมี
ตำแหน่ง หากก็ใช้ยศใช้ตำแหน่งทำทางไปนรกให้ตัวเองและ
ญาติสนิทมิตรสหาย

เมื่อเวลานั้นมาถึง สังคมก็จะเสื่อมทราม ผู้คนไร้ศีลธรรม ยาเสพติด
ระบาดทั่วเมือง ลูกเด็กเล็กแดงจะถูกผู้ใหญ่ใช้ให้ค้ายาเสพติด แม้แต่
พระสงฆ์องค์เจ้าก็จะทิ้งศีลทิ้งธรรม เดินนำญาติโยมไปสู่อบาย เห็นแก่เงิน
เห็นแก่ได้ ไม่รู้สึกผิด ไม่คิดอายเทพดาฟ้าดินหรือผีสงนางไม้
แต่อย่างใด จะเป็นยุคที่มีพระค้ายา พระติดยา พระบ้าอำนาจ เลี้ยง
พระอันธพาลเป็นลูกสมุน ลงทุนใช้เงินและยาเสพติดเป็นเครื่องล่อ พ่อ
เล่าอีกหลายเรื่องthatแก้วฟังแล้วหดหูใจ หากในตอนท้ายหลวงพ่พรหม
พูดถึงแก้วว่า

แก้วจะเป็นผู้หญิงตัวเล็ก ๆ ที่พยายามต่อสู้เพื่อความถูกต้อง
ติงามของสังคม จะพบครูอาจารย์ที่มีอุดมการณ์เดียวกัน คือรักและ
เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และช่วยกันจรรโลงไว้ให้

สร้างความคิดตราบบยังมีมหายใจ

อยู่คู่ชาติไทยไปตราบนานเท่านั้น ครูอาจารย์ของแก้วจะมีทั้งที่เป็น บรรพชิตและคฤหัสถ์ และแม้เป็นคนส่วนน้อยของประเทศ เนื่องจาก คนส่วนใหญ่จะพากันไหลไปตามกระแสคลื่นแห่งความชั่วร้าย พวกเขา เป็นฝ่ายอธรรมขณะที่แก้วเป็นฝ่ายธรรมะ แก้วจะต้องผจญกับความ ร้ายกาจของฝ่ายอธรรม ซึ่งเป็นพวกที่หลงไหลในลาภยศจนถึงกับ สั่งเก็บแก้ว แต่ความที่แก้วมีภูมิคุ้มกันดี คือมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ฝังอยู่ในสายเลือด พวกเขาจะไม่ประสบความสำเร็จ ในการกำจัดแก้วออกไป มิให้กีดขวางเส้นทางอันชั่วร้ายของพวกตน

หลวงพ่พรหมบอกพ่อให้เลี้ยงดูแก้วดี ๆ และไม่ต้องกังวลว่า แก้วจะเป็นอันตราย เพราะวิญญาณบรรพบุรุษที่เคยช่วยกันปกป้อง ชาติบ้านเมืองจะคุ้มครองแก้ว ฝ่ายอธรรมมีมาก แก้วจึงมีศัตรูมาก ศัตรูของแก้วเป็นพวกหญิงร้ายชายเลว พวกเขาจะตามล้างตาม ผลาญแก้ว เพราะโกรธแค้นที่ไปรู้ความลับอันชั่วร้ายของพวกเขา แต่ ในที่สุดพวกเขาก็จะแพ้ภัยตัวเอง เงินทองข้าวของที่ได้มาในทางทุจริต ไม่อาจนำชีวิตพวกเขาให้พ้นจากอบายได้เลย ประโยคสุดท้ายที่หลวงพ่ พรหมฝากมาถึงแก้วคือ **ให้แก้วสร้างความคิดตราบบยังมีมหายใจ**

ขากลับ แก้วไม่ต้องวิ่งตามรถจักรยานที่พ่อขี่มีแม่ซ้อนท้าย คำพูด ของหลวงพ่พรหมที่ฝากพ่มาทำให้แก้วรำเริงอาภาวู ตั้งปณิธาน ที่จะสร้างความคิด จึงเกิดกำลังที่จะวิ่งนำหน้าโดยมีแสงไฟจากรถจักรยาน ของพ่อช่วยส่องทาง ไม่ต้องพึ่งไฟฉายเหมือนตอนวิ่งตามพ่มา เมื่อ ถึงบ้าน ก็ล้วยกับกร่างหลับแล้ว และคงจะหลับลึกเพราะแม่ตะโกน เรียกให้เปิดประตูอยู่นานกว่าล้วยจะลุกมาเปิดให้ในลักษณะที่ยังงัวเงีย อยู่ เข้าบ้านแล้วแก้วก็เข้านอนและหลับอย่างเป็นสุข เพราะนอนท่องคำ ที่หลวงพ่พรหมฝากพ่มาบอกแก้วให้สร้างความคิดตราบบยังมีมหายใจ

รุ่งเช้า ล้วยพาเจ้าแงออกไปเลี้ยง แก้วลูกลูกข่างทำกับข้าว

ตั้งแต่ตีห้า เจ็ดโมงเช้าแก้วก็หาข้าวให้พ่อแม่กิน อापันออกไปเลี้ยง
เจ้าเงแทนกล้วยซึ่งเข้าบ้านมากินข้าวแต่งตัวเตรียมไปโรงเรียน กร่าง
ตื่นนอนแล้วและแต่งตัวชุดนักเรียนเองโดยที่ไม่ต้องมีใครช่วย แก้วจะ
ไม่ไปโรงเรียน หากก็ไม่กล้าบอกพ่อด้วยไม่รู้จะเริ่มต้นว่าอย่างไร
เมื่อพ่อกินข้าวเสร็จ แก้วจึงตัดสินใจบอกพ่อ

“พ่อจ๋า หนูลาออกจากโรงเรียนจันทร์ฉายแล้ว หนูทะเลาะกับ
ลูกสาวครูใหญ่ หนูบอกแม่แล้วเมื่อวานนี้ แม่บอกว่าพ่อคงดีใจที่จะได้
ย้ายลูก ๆ ไปเรียนที่โรงเรียนเพื่อนพ่อ” แม่ช่วยเสริมว่า

“น้องก็ลืมบอกพี่ไป พอดีมีเรื่องยุ่ง ๆ เข้ามาเลยทำให้น้องลืม”

“หนูไม่ย้าย หนูจะอยู่โรงเรียนจันทร์ฉาย” กล้วยกับกร่างพูดขึ้น
พร้อมกัน

“ไม่ย้ายไม่ได้ เป็นพี่น้องกันก็ต้องอยู่โรงเรียนเดียวกัน” พ่อบอก
กล้วยกับกร่างถึงเหตุผลที่ต้องย้าย

“ก็ไอ้แก้วมันไปทะเลาะกับลูกสาวครูใหญ่ก็ให้มันย้ายคนเดียวสิ
หนูไม่ได้ทะเลาะกับใคร ทำไมต้องย้ายด้วย” กล้วยบอกพ่อ

“จ้ะหนูย้ายกับแก้วก็ได้” กร่างเกิดสงสารพี่สาว กลัวว่าแก้วจะ
โดดเดี่ยวเดียวดาย

“ต้องย้ายทั้งสามคนนั่นแหละ เอาอย่างนี้ ประเดี๋ยวพ่อจะไป
โรงเรียนจันทร์ฉายเพื่อขอย้ายเราสามคนไปเรียนโรงเรียนระดับวิทย์
กินข้าวแล้วให้พวกเราเรียงแถว พ่อจะพาไปฝากโรงเรียนระดับวิทย์”

“หนูยังไม่มีกระโปรงแดง เสื้อก็ยังไม่มี” แก้วบอกพ่อ

“ไม่เป็นไร เดี่ยวพี่ดับจะจัดการให้” พ่อหมายถึงครูระดับน้อง
สาวครูประเดิม

กินข้าวกันแล้วพ่อกับพวกเราไปโรงเรียนระดับวิทย์ซึ่งตั้งอยู่ทาง
ทิศใต้ของโรงเรียนจันทร์ฉาย ฝากฝังพวกเราไว้กับครูระดับ แล้วพ่อ

จึงไปโรงเรียนจันทร์ฉาย พักใหญ่ ๆ พ่อก็นำใบสุทธิที่ออกโดยครูใหญ่ โรงเรียนจันทร์ฉายมาให้ครูใหญ่โรงเรียนระดับวิทย์ พ่อพูดด้วยใบ หน้าเครียด ๆ ว่า

“พี่ด้บครับ ลูกผมถูกครูใหญ่ลงโทษด้วยการประเินว่า ความประพฤติไม่เรียบร้อย ทั้งสามคนเลย อันที่จริงน่าจะประเินแก้ว คนเดียว เพราะเป็นคนก่อเรื่องไปทะเลาะกับลูกสาวครูใหญ่ นี่ถ้าเมื่อคืน หลวงพ่อพรหมไม่บอกผมว่า ให้เลี้ยงดูแก้วดี ๆ ผมคงจะต้องเขียนลูก คนนี้สักครึ่งโหล โทษฐานที่ทำให้พ่อแม่พี่น้องเดือดร้อน” ฟังพ่อพูด แล้วแก้วรู้สึกเสียใจ จึงกราบขอโทษพ่อและครูใหญ่ ครูดีก็เดินมาพอดียกมือไหว้พ่อแล้วทักแก้วว่า

“คนนี้มีวสีเดียวกับผมเลย ยกให้เป็นลูกสาวผมนะครับพี่ลุงเงิน”

“ตกลง ผมยกให้ แก้วเป็นลูกสาวครูดีทีนะ จะได้เก่งเหมือนครู”

“แต่ถ้าชนก็เขียนได้นะครับ ผมอนุญาต” พ่อบอกครูดีที

ครูประดับบอกพ่อให้พาพวกเราไปตัดเครื่องแบบนักเรียนที่ร้านในตลาดช่องแค หลังจากวัดตัวเสร็จเรียบร้อย พวกเราก็กลับมาที่โรงเรียนและแยกย้ายกันไปเข้าห้องเรียนตามชั้นของตน

ครูประจำชั้น ม.ศ. ๑ ชื่อ ครูมณฑล ท่าทางใจดี ในชั้นมีนักเรียน ๘ คน เป็นชาย ๗ หญิง ๑ คือ นางสาวดาวรุ่ง แสนพุ่ม เมื่อแก้วเข้ามา จึงมีนักเรียนหญิงสองคน ดาวรุ่งท่าทางออกไปทางผู้ชาย ๆ ทำให้แก้วอดคิดไม่ได้ว่าแก้วเป็นนักเรียนหญิงคนเดียว นอกนั้นเป็นนักเรียนชาย

แก้วต้องสวมชุดนักเรียนของโรงเรียนจันทร์ฉายมาเรียนเป็นเวลาหนึ่งสัปดาห์ เช่นเดียวกับกล้วยและกว้าง สัปดาห์ที่สองพวกเราจึงได้ใส่เครื่องแบบนักเรียนของโรงเรียนระดับวิทย์ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย อา ๆ น้า ๆ พวกนั้นล้อแก้วว่า เป็น กาคาบพริก เพราะแก้วตัวดำแต่รุ่งกระโปรงสีแดงเลือดนก แก้วไม่รู้สึกเงินและไม่รู้สึกโกรธที่ถูกมองเป็น

ตัวตลก ทั้งนี้เพราะแก้วชอบกระโปรงสีแดงมาก ฝรั่งแล้วรู้สึกของตัวเองสวยขึ้นเป็นกอง แก้วภูมิใจอยู่คนเดียว ไม่เกี่ยวกับพ่อแม่ปู่ย่าตายาย อ่า ๆ น้ำ ๆ ที่ *ตาไม่ถึง* จึงมองเห็นแก้วเป็นตัวตลก

ดาวรุ่งขาดเรียนบ่อย เพื่อน ๆ ในห้องบอกแก้วว่า ครอบครัวของเธอมีปัญหาเพราะพ่อไปมีเมียคนอื่น ปล่อยเมียหลวงและลูก ๆ ให้อดอยากหิวโหย เธอเป็นลูกคนโต มีน้องอายุไล่เลี่ยกันอีกห้าคน ล้วนอยู่ในวัยกำลังกินกำลังนอน จึงต้องไปหารับจ้างทำงานเพื่อนำเงินมาซื้ออาหารให้แม่และน้อง ๆ กินประทังชีวิต เพื่อน ๆ บอกว่าเธอเป็นคนเรียนเก่ง สอบได้ที่ ๑ ทุกภาคเรียน แต่เมื่อมามีปัญหาครอบครัวเช่นนี้ การเรียนของเธออาจจะตกต่ำลง

ก่อนสอบปลายภาคหนึ่งสัปดาห์ ดาวรุ่งไม่ขาดเรียนเลยสักวันเดียว และเมื่อผลการสอบออกมา ปรากฏว่าเธอสอบได้ที่ ๒ แก้วสอบได้ที่ ๑ ขณะที่เธอเพียงสองคะแนนเท่านั้น ส่วนเพื่อน ๆ ในห้องก็สอบผ่านกันทุกคนและได้เลื่อนขึ้นไปเรียนชั้น ม.ศ. ๒ มีนักเรียนชายย้ายมาจากโรงเรียนต่างอำเภอสองคน ชื่อ นายสมชาย ชาติเสือ กับ นายพิชัย จิตรวัชรธรรม ดาวรุ่งขาดเรียนอีกตามเคย ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อถึงเวลาสอบกลางภาคและปลายภาค ก็ไม่ได้มาสอบ นักเรียนที่สอบได้ที่ ๑ จึงน่าจะเป็นแก้ว แต่แก้วก็ต้องผิดหวัง เพราะได้คะแนนน้อยกว่าพิชัย ถึง ๗ คะแนน แก้วอดคิดไม่ได้ว่า ถ้าดาวรุ่งมาสอบ แก้วอาจจะตกลงไปเป็นที่ ๓ ก็ได้

ครูใหญ่บอกแก้วว่า เมื่อจบชั้น ม.ศ. ๓ แล้ว ครูจะพาแก้วไปสอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาที่กรุงเทพฯ แก้วอยากเรียนแพทย์จึงคิดจะสอบเข้าแผนกวิทย์ แก้วอยากทำให้พ่อสมหวังเพราะพ่อเคยตั้งความหวังไว้ว่าจะเรียนแพทย์ แต่เพราะปู่กับย่าไม่มีเงินส่งพ่อเรียน พ่อจึงเรียนจบแค่มัธยม ๓ ของสมัยนั้นซึ่งเทียบเท่ากับชั้น ป. ๗ สมัยนี้ ถ้าแก้วได้เรียน

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

แพทย์ พ่อคงดีใจที่แก้วสามารถสานฝันของพ่อให้เป็นจริงได้

เมื่อรู้ว่าจะไปสอบเข้าเตรียมอุดมที่กรุงเทพฯ แก้วจึงตั้งหน้าตั้งตาหาเงินและเก็บรวบรวมไว้เพื่อใช้จ่ายในการเรียน วิธีหาเงินของแก้วคือ เก็บผักบุงตามหนองน้ำไปขายให้บ้านที่เลี้ยงหมู ในราคาหาบละ ๒ บาท แก้วไม่มีภาระที่ต้องเลี้ยงเจ้าแก๊งอีกเพราะมีคนมาเช่าไปทำนากล้วยฉาบชั้น ม.ศ.๓ แล้ว พ่อพาไปสอบเข้าที่โรงเรียนฝึกหัดครูนครสวรรค์ แต่สอบไม่ได้ พ่อจึงส่งไปเรียนที่โรงเรียนการช่างสตรี จังหวัดสิงห์บุรี และพักอยู่กับน้ารวมบุญซึ่งแต่งงานกับพนักงานการประปาของจังหวัด ตอนเย็นหลังเลิกเรียนและวันเสาร์-อาทิตย์คือ เวลาไปหาผักบุงของแก้ว กร่างรับจ้างทำงานแทนแก้ว คือ หุงข้าวทำกับข้าวไว้รอพ่อแม่

วันหนึ่งหลังเลิกเรียนแล้ว แก้วไปหาเก็บผักบุงที่หนองน้ำใกล้หมู่บ้านเขาคอด บังเอิญฝนหลงฤดูเกิดตกหนักชนิดลืมหูลืมตาไม่ขึ้น แก้วถูกฝนตัวเปียกปอนขณะเดินกลับบ้าน ตกกลางคืนแก้วเป็นไข้คัดจมูก หายใจไม่ออก และปวดหัวมาก รุ่งเช้าไปโรงเรียนไม่ไหว ต้องขาดเรียนไปสองวัน วันที่สามพอไปเรียนได้ แต่ปรากฏว่าแก้วเรียนไม่รู้เรื่อง ครูดีถึงสอนวิชาเคมีในวันที่แก้วขาดเรียน พวกผู้ชายในห้องก็ไม่มีใครช่วยอธิบายให้แก้วเข้าใจ สรุปว่าแก้วหมดหวังที่จะเรียนแพทย์ เพราะเรียนวิชาเคมีไม่รู้เรื่อง

แก้วเรียนครูใหญ่ว่า แก้วคงจะสอบเข้าเตรียมวิทย์ไม่ได้ และหมดหวังที่จะเรียนแพทย์ เพราะขาดเรียนในวันที่ครูสอนวิชาเคมี ครูใหญ่ปลอบแก้วว่าไม่ได้เรียนแพทย์ก็ไม่เป็นไร เธอเก่งด้านภาษา ครูจะพาไปสอบเข้าเตรียมศิลปะ แล้วสอบเข้าเรียนในคณะอักษรศาสตร์ไม่ได้เป็นแพทย์หญิงก็เป็นนักอักษรศาสตร์แทนก็แล้วกัน แก้วจึงตั้งความหวังใหม่ว่า จะต้องเป็นนักอักษรศาสตร์ ทั้งที่ยังไม่รู้ว่่านักอักษรศาสตร์เป็นอย่างไรและต้องทำอะไรบ้าง

๓๓

ครูดี๊ จันทร์ฉาย

ก่อนสอบปลายภาคหนึ่งเดือน ครูใหญ่ให้นักเรียนชั้น ม.ศ.๓ ไปนอนที่โรงเรียน เพราะครูผู้สอนจะติวข้อสอบให้ โรงเรียนระดับวิทยุรับนักเรียนประจำ หรือที่เรียกว่า *นักเรียนกินนอน* ด้วย จึงมีหอพักให้นักเรียนอยู่ มีครูพี่เลี้ยงคอยดูแลอย่างใกล้ชิด แต่นักเรียนชั้น ม.ศ.๓ ไม่มีใครเป็นนักเรียนประจำ มีแต่นักเรียนไป-กลับ แก้วจึงไปนอนรวมกับน้อง ม.ศ.๒ ส่วนพวกนักเรียนชายก็ไปอาศัยนอนกับรุ่นน้องผู้ชายที่เป็นนักเรียนประจำ

โรงเรียนเลิกเวลาสี่โมงเย็น พวกเราจะกลับบ้านมาช่วยพ่อแม่ทำงาน จากนั้นก็อาบน้ำอาบทำ กินข้าวกินปลา แล้วจึงออกจากบ้านไปโรงเรียน ครูจะติวข้อสอบตั้งแต่หนึ่งทุ่มไปจนถึงสามทุ่ม จึงอนุญาตให้นักเรียนนอน เวลาตีห้านักเรียนทุกคนต้องตื่นขึ้นมาอ่านหนังสือหรือทำการบ้านต่อหากยังไม่เสร็จ ส่วนนักเรียนไป-กลับก็จะอ่านหนังสือหรือทำการบ้านจนถึงเวลาหกโมงเช้า จึงจะพากันกลับบ้านไปอาบน้ำ กินข้าว และแต่งชุดนักเรียนมาเรียน คนที่บ้านอยู่ไกลจะกลับบ้านประมาณตีห้าครึ่งเป็นอย่างช้า

คืนนี้ครูนพพรตีวชิราประวัติศาสตร์เรื่อง พระราชประวัติของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช แก้วนั่งแถวหน้าสุดเพราะตัวเล็กกว่าเพื่อน ครูนพพรเป็นผู้ชายแต่รูปร่างบอบบางอ่อนแอเหมือนผู้หญิง พูดจาเรียบร้อยและใจดี มีภรรยาชื่อครูสุมาลี สอนชั้น ป.๕ ทำทางมะดัดทะแม่งเหมือนผู้ชาย สอนเก่ง ไม่ตีไม่ดูนักเรียนหากไม่จำเป็น

สร้างความคิดรวบยอดยังมีลมหายใจ

จริง ๆ แก้วตั้งใจเต็มที่และจะตอบคำถามแข่งกับนักเรียนชายซึ่งมักจะตอบไม่ทันแก้ว ตอนท้ายชั่วโมงครูตั้งคำถามว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระประชวรและสวรรคตด้วยพระโรคอะไร แก้วตอบทันทีว่า “โรคฝีมะม่วงคะ” พวกนักเรียนชายให้แก้วแล้วพากันหัวเราะอย่างครั้นแครง ครูเองก็หัวเราะแต่ไม่ดังเท่าเสียงหัวเราะของนักเรียน ทำทางครูออกจะเขิน ๆ อาย ๆ อย่างไรชอบกล แก้วอยากรู้ว่าครูและเพื่อน ๆ หัวเราะอะไรกัน จึงถาม

“ครูหัวเราะอะไรหรือคะ หนูตอบไม่ถูกใช่ไหม แล้วทำไมพวกนักเรียนชายต้องให้หนูด้วย” ครูไม่ตอบและไม่หยุดหัวเราะ แก้วจึงถามเพื่อน ๆ ว่า

“พวกเธอหัวเราะอะไรกัน เราไม่เห็นจะขำที่ตรงไหน” ไม่มีใครให้คำตอบแก้ว เพราะมัวแต่หัวเราะกันอยู่อย่างนั้น ไม่รู้ว่าขำอะไรกันนักหนา แก้วรู้สึกหงุดหงิดงุ่นง่าน ทั้งครูทั้งเพื่อนเห็นแก้วเป็นตัวตลกไปแล้วหรืออย่างไร

“เอาละ เหลืออีกสิบนาที่ จะสามทุ่ม นักเรียนพากันไปนอนได้แล้ว อย่าลืมนวดมนต์ให้พระองค์ละ” ครูนพพรบอกนักเรียน เปลี่ยนจากหัวเราะมาเป็นยิ้ม

“ครูขา แล้วหนูจะรู้คำตอบใหม่คะว่า ทำไมครูและเพื่อน ๆ จึงหัวเราะ หนูตอบผิดหรือคะ” แก้วถามครูเพราะอยากรู้คำตอบจริง ๆ

“ครูไม่รู้ว่าจะตอบเธออย่างไรดี เอาไว้ครูจะปรึกษาครูสุมาลีก่อน พรุ่งนี้ครูค่อยตอบ ตกลงนะ”

“หนูต้องรอถึงพรุ่งนี้เชียวหรือคะ” แก้วรู้สึกไม่พอใจ แต่เมื่อถูกคิดได้ว่า ถ้าทำอะไรให้ตัวเองเดือดร้อนอีก อาจจะเรียนไม่จบก็เป็นได้ จึงจำต้องนิ่ง ยืนเมื่อนึกถึงคำพังเพยที่ว่า พุดไปสองไพเบี้ย นิ่งเสียตำลึงทอง ก็ต้องนิ่งเอาไว้

ให้ว่าพระสวดมนต์เสร็จแล้วก็ล้มตัวลงนอนข้าง ๆ น้องสายรุ้งซึ่งหลับไปแล้ว น้องสายรุ้งเรียนชั้นเดียวกับกร่าง บ้านอยู่ตำบลจันเสน จบชั้น ป.๗ จากโรงเรียนจันเสนแล้วจึงมาเรียนต่อที่โรงเรียนระดับวิทย์โดยเป็นนักเรียนประจำ ปิดภาคเรียนผู้ปกครองจึงจะมารับกลับบ้านที่จันเสน โรงเรียนระดับวิทย์มีนักเรียนประจำมากกว่านักเรียนไป-กลับ และส่วนใหญ่เป็นนักเรียนหญิง แรก ๆ แก้วคิดเอาเองว่าคงเป็นเพราะเครื่องแบบนักเรียนหญิงสวยกว่าโรงเรียนอื่นตรงที่นุ่งกระโปรงสีแดง แต่เมื่อมาเรียนที่โรงเรียนนี้นานวันเข้าก็พบว่านอกจากเรื่องเครื่องแบบแล้ว เรื่องวิชาความรู้ เรื่องการดูแลเอาใจใส่นักเรียน เรื่องการปลูกฝังให้นักเรียนรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเรื่องการอบรมกิริยามารยาทให้นักเรียน ก็เป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้ผู้ปกครองพาบุตรหลานมาเข้าเรียน

ครูใหญ่พูดกับแก้วว่า จะต้องกวดขันเรื่องกิริยามารยาทให้แก้วเป็นพิเศษ เพราะแก้วมีนิสัยกระเดียดไปทางผู้ชาย ดูท่าทางห้าว ๆ เหมือนดาวรุ่งที่หายหน้าหายตาไป ครูบอกว่าแก้วเป็นผู้หญิง ต้องมีคุณสมบัติของกุลสตรีเหมือนเพลินพิศพีสาว

ครูใหญ่มีลูก ๔ คน เป็นหญิงสอง ชายสอง คือ พี่ออด พี่อึ้ง พี่ชาย พี่สามคนนี้สอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดม แผนกวิทยาศาสตร์ได้ พี่ออดกับพี่อึ้งกำลังเรียนอยู่ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพี่ชายเรียนเตรียมชั้นปีสอง ส่วนคนสุดท้ายชื่อแชล สอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมไม่ได้ ครูดีทีซึ่งมีศักดิ์เป็นน้าและเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนอำนวยการศิลป์จึงพาไปสอบเข้าเรียนต่อมัธยมปลายที่โรงเรียนอำนวยการศิลป์

แก้วนอนคิดถึงเรื่องทีครูและเพื่อน ๆ หัวเราะกัน จะว่าหัวเราะเยาะแก้วก็ไม่น่าจะใช่ เพราะแก้วตอบตามที่เคยเรียนมา เพียงแต่แก้วซึ่งตอบเร็วไปหน่อยเพราะกลัวจะแพ้ นักเรียนชาย แก้วเคยเรียนมาว่า

สร้างความดีตราวยังมีลมหายใจ

สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระประชวรด้วยโรคพระยอด พุด
ภาษาสามัญคือโรคผี แต่ความที่รีบตอบจึงนึกคำราชาศัพท์ไม่ทัน
คือคำว่า *พระยอด* ซึ่งแปลว่า ผี

แก้วเคยได้ยินพวกนักเรียนชายพูดกันบ่อย ๆ ว่า พวกเขากลัวจะ
เป็นผีมะม่วง ตอนพอกลับจากอบรมวิชาครูที่โรงเรียนฝึกหัดครูจังหวัด
เชียงใหม่ ก็เคยเล่าให้แม่ฟังว่า พวกครูที่มาเข้าอบรมพากันซุกซน
ชอบเที่ยวกลางคืนเลยนำโรคผีมะม่วงไปฝากเมียที่บ้านด้วย แก้วจึง
สรุปเอาเองว่า โรคพระยอดก็คือโรคผีมะม่วงนั่นเอง

พรุ่งนี้เช้าแก้วจะไปถามพ่อ พ่อต้องตอบคำถามของแก้วได้ คิด
ดังนี้แล้วแก้วค่อยสบายใจขึ้น เสี่ยงยามเคาะแผ่นเหล็ก ๑๐ ครั้ง เป็น
สัญญาณว่า เวลาสี่ทุ่มแล้ว แก้วจึงนอนท่อง *อิติปิ โส* ที่พ่อสอนและ
อธิบายว่า *อิติปิ โส* เป็นบทสวดสาธยายพระพุทธรูปทั้ง ๙ ขององค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เริ่มตั้งแต่ *อรหัง* ถึง *ภควา* ใครสวด
ทุกวันจะทำให้ปัญญาดีและเรียนหนังสือเก่ง แก้วนอนสวดมนต์บทนี้
กระทั่งหลับไป

เวลาตีห้าแก้วตื่นขึ้นมาอ่านหนังสือแบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์
เพื่อจะหาคำตอบเรื่องที่ครูถามเมื่อคืนนี้ พวกน้อง ๆ ลุกขึ้นไปล้างหน้า
แปรงฟัน และคงไม่อาบน้ำ เพราะอากาศเดือนมกราคมหนาวเหน็บ
เจ็บเข้าไปถึงทรวง แก้วไม่ต้องการไปแย่งห้องน้ำกับน้อง ๆ จึงเก็บหน้า
เก็บฟันไว้ก่อน รอมาล้างมาแปรงที่บ้านก็คงไม่เป็นไรและตำรวจคงไม่
จับ แก้วอยากรู้สาเหตุที่ครูและเพื่อน ๆ หัวเราะกัน โดยเฉพาะนาย
สมชายนั้น หัวเราะดังกว่าเพื่อนจนแก้วอยากจะโกรธ

เมื่อภาคเรียนที่แล้ว แก้วทะเลาะกับนายสมชายอย่างรุนแรง
และความเป็นอัจฉริยะด้านการดำ แก้วังดิวิชา *ดาวิชา* ที่แก้วคิด
ขึ้นเองมาใช้กับเพื่อนคนนี้ เธอไม่โกรธ ได้แต่ยิ้มและพูดซ้ำพร่ำเพรื่อ

อยู่ว่า เราชักแก้ว เราจะต้องแต่งงานกับแก้วให้ได้ แก้วก่นดาเธออย่าง
ไม่ยั้งปาก เจ้าตัวดีก็ยืนยิ้มฟังอยู่ ไม่รู้สึกร้อนหรือหนาวแต่ประการใด
เมื่อมีครูเดินผ่านมา แก้วก็หยุดดา แต่พอครูเดินผ่านไป แก้วก็ดาอีก
ดา ๆ ๆ ๆ แต่เจ้าคนหน้าด้านสันดานเลยยังคงยืนกอดอกฟังผนังฟังอยู่
อย่างไม่รู้รู้สึกเจ็บแค้นหรือโกรธเคือง สาเหตุที่แก้วเกลียดเจ้าหมอนี่
มีอยู่ว่า

วันหนึ่งแก้วมาโรงเรียนแต่เช้า ในห้องมีนักเรียนมาคนเดียวคือ
นายสมชาย เพราะบ้านเธออยู่หน้าโรงเรียน พ่อเธอทำงานรถไฟ จึงได้
อยู่บ้านพักริมทางรถไฟซึ่งเป็นบ้านหลวง ไม่ต้องเสียค่าเช่าหรือค่าน้ำ
ค่าไฟเพราะหลวงออกให้ทั้งหมด แก้วได้ยินกิตติศัพท์ของเธอว่า เป็น
คนเจ้าชู้ประตุติน หมูหมาเกี้ยวสั่นไม่เลือกหน้า เพื่อน ๆ แก้วที่เรียน
โรงเรียนจันทร์ฉายหลายคนเคยมาเล่ากิตติศัพท์ของเธอให้ฟังว่า เธอ
เที่ยวไปจีบนักเรียนโรงเรียนจันทร์ฉายทั้งรุ่นพี่รุ่นน้องและรุ่นเดียวกัน
จนเรียกได้ว่า นักเรียนหญิงทุกคนเป็นแฟนเธอหมด เพราะเธอจีบ
ไม่เลือกหน้า เว้นเสาไฟฟ้ากับกระดานดำเท่านั้น เธอเดินเข้ามาหา
แก้วแล้วพูดขึ้นว่า

“โอกาสทองของเรามาถึงแล้ว แก้วรู้หรือเปล่าว่า เราชอรวันนีมานาน”

“รอทำไม มีอะไร” แก้วถามเสียงหัวน

“ก็รอที่จะบอกรักผู้หญิงคนหนึ่งที่เราหลงรักมานาน รักตั้งแต่วิน
วันแรกที่เจอกัน” แก้วรู้สึกอยากอาเจียนออกมา หากก็คิดในใจว่า
ถ้าเธอบอกว่ารักผู้หญิงคนไหน แก้วจะไปบอกผู้หญิงคนนั้นว่าอย่าคิดสั้น

“แล้วมาบอกเราทำไม” แก้วถามและไม่อยากรู้ว่าผู้หญิงคนนั้น
เป็นใคร อยู่ที่ไหน จะได้ไม่เสียเวลาไปบอกหล่อน

“ก็ถ้าไม่บอกแก้วแล้วจะให้ไปบอกใครล่ะ เรากำลังจะบอกแก้วว่า
เรารักแก้ว รักตั้งแต่วันแรกที่เห็น” แก้วรู้สึกโกรธ ไม่เคยโกรธใครใน

ชีวิตมากกว่าเจ้าผู้ชายที่ปากยังไม่ทันจะสิ้นกลิ่นนํ้านมคนนี่ เวลาโกรธจัดแแก้วรู้สึกหัวใจเต้นแรง สมองตื้อตันคิดอะไรไม่ออก เจ้าหมอนี่จะต้องเสียสติไปแล้ว แแก้วเองก็กำลังจะเสียสติ เพราะโกรธจนนึกคำดำไม่ออก เห็นทีจะเสียชื่อคนเป็นอัจฉริยะด้านการด่ากันคราวนี้เอง

นายสัตยา กับนายสุรินทร์เดินเข้ามาในห้อง แแก้วจึงได้สติ พุดกับเพื่อนสองคนนี้ว่า

“นี่เธอ วันนี้เราถูกหมาขี้เรื้อนมันเห่าแต่เช้าเลย สงสัยจะเป็นวันโลกาวินาศ”

“หมาที่ไหนล่ะ” นายสัตยาถามโดยไม่มองหน้านายสมชาย ก่อนหน้านี้สองคนเป็นเพื่อนที่รักกันมาก ตอนหลังไม่พูดกันโดยที่ไม่มีเพื่อนคนใดล่วงรู้สาเหตุ ส่วนนายสุรินทร์เป็นคนเฉย ๆ ทำทางตีม ๆ เหมือนผู้หญิง ไม่เอาเรื่องเอาราวกับใคร

“หมาแถว ๆ นี้แหละ” แแก้วตอบ นายสัตยาปรายตาไปทางนายสมชายนิดหนึ่ง หน้าตาทำทางบ่งบอกวาทังเกลียดทั้งขยะแซงคนที่เคยเป็นเพื่อนรัก นายสมชายหน้าสลดลงนิดหนึ่ง แล้วไม่พูดอะไรอีกเพื่อนคนอื่น ๆ ททยอยกันมายกเว้นดาวรุ่ง เมื่อเสียงระฆังดังขึ้น ต่างคนต่างออกไปเข้าแถวหน้าเสาธงเพื่อเคารพธงชาติและสวดมนต์

วันรุ่งขึ้น แแก้วพบอุจจาระกองโตอยู่ใต้โต๊ะเรียน รู้ทันทีว่าต้องเป็นผลงานของนายสมชาย เพราะเป็นคนที่บ้านอยู่ใกล้โรงเรียนมากที่สุด นายพิชัยเดินเข้ามาเป็นคนที่สอง แแก้วพุดกับนายพิชัยว่า

“ไม่รู้ไอ้หมาขี้เรื้อนตัวไหนมันแอบเข้ามาขี้ในห้องเรียน เจาะจงขี้ใต้โต๊ะเราเสียด้วย”

“ همینจั่งเลยนะ” นายพิชัยทำหน้ารังเกียจ นายสัตยาเดินเข้ามาสมทบและพุดขึ้นว่า

“ همینขี้ใครวะ” เมื่อแแก้วบอกกล่าว นายสัตยาพุดว่า เขารู้ว่า

ใคร แต่ไม่อยากพูด เพราะคนคนนั้นชั่วช้าเกินกว่าที่เขาจะแตะต้องแม้ด้วยคำพูด แก้วจึงแก้ปัญหาด้วยการเกลี้ยหินฝุ่นมากลบไว้ กระนั้นกลิ่นน่ารังเกียจก็ยักรบกวนจมูกของผู้ที่อยู่ในห้อง

ชั่วโมงแรกเป็นวิชาวิทยาศาสตร์ ผู้สอนคือ ครูดิถี จันทร์ฉาย ทันทีที่ครูเดินเข้ามาในห้อง ก็ถามขึ้นว่า

“เหม็นกลิ่นอะไร ใครถ่ายไว้แถวนี้” แก้วรีบรายงานว่า

“หมาขี้เรื้อนแถว ๆ นี้แหละค่ะ หมาตัวนี้มันมีนามสกุลด้วย”

“นามสกุลอะไรละ” ครูถามยิ้ม ๆ แก้วสบโอกาสที่จะแก้แค้น เพราะครูบอกว่าแก้วเป็นลูกสาวของครู เกิดหมาขี้เรื้อนเธอมาทำร้ายแก้ว ครูจะต้องช่วย คิดดังนี้แล้ว แก้วจึงตอบว่า

“หมาบอกว่าหมานามสกุล ชาตีสื่อ แต่หนูเปลี่ยนให้ใหม่เป็นชาตีสหมา เพราะหมาก็คือหมา จะเป็นสื่อไม่ได้ใช่ไหมคะ” แก้วตอบพลางปรายตาไปทางผู้ชายโง่ ๆ คนนั้น เธอยิ้มและยกคิ้วให้แก้ว จะมีใครในโลกที่หน้าด้านหน้าทนเท่าเธอคนนี้

“เออละ เออละ ไม่เป็นไร เดี่ยวครูจะนำไปทิ้งเอง ไม่เช่นนั้นก็คงเรียนกันไม่ได้ เพราะเหม็นเหลือเกิน” ครูบอก ผู้ชายที่แก้วเห็นว่าโง่และหน้าด้านหน้าทนรีบพูดขึ้นว่า

“อย่าเลยครับครู อุจจาระอยู่ใต้โต๊ะใครก็ให้คนนั้นนำไปทิ้ง” ครูจึงพูดเสียงต่ำทวนว่า

“เธอมาเตือนร้อนอะไรด้วยละ หรือว่าเธอถ่ายไว้” แก้วมั่นใจว่าครูจะต้องรู้ เพราะครูเป็นคนฉลาด แก้วดีใจที่มีเพื่อนฉลาดถึงสองคน

“เรื่องใครถ่ายผมไม่สนใจหรอกครับ แต่ที่ผมอยากให้อิจิตรานำไปทิ้ง เพราะมีเหตุผลสองข้อ คือ หนึ่ง อุจจาระอยู่ใต้โต๊ะของเธอ และสอง เธอเป็นผู้หญิง อีกหน่อยก็ต้องแต่งงานเป็นแม่บ้านแม่เรือน จะได้เช็ดอุจจาระให้ลูกให้สามีได้”

“แต่ครูไม่เห็นด้วยกับเหตุผลของเธอ เธอก็เห็นว่าห้องเรียนของเรามีประตูหน้าต่าง ตอนเลิกเรียนภารโรงก็ปิดอย่างมิดชิดชนิดที่สุนัขเข้ามาถ่ายไม่ได้ มันจะต้องเป็นสุนัขสองขานั่นแหละ เรื่องนี้ครูถือว่าเป็นความผิดของทางโรงเรียนที่ครูต้องรับผิดชอบ” ว่าแล้วครูก็ไปหาแผ่นไม้อัดมาตัดกุดจากระแน่ออกไปทิ้ง แก้วรู้สึกเกรงใจครูมาก หากก็ไม่อยากทำให้เจ้าคนหมา ๆ ได้ใจ จึงไม่จัดการเอง

กลิ่นเหม็นจางลงไปมาก หากก็ยังไม่เหลือให้รำคาญใจรำคาญจมูกของนักเรียนทั้งห้องและครูที่เข้ามาสอน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ไม่น่าจะเกิดขึ้น เหตุการณ์วันนั้นผ่านไปพร้อมกับความไม่สบายใจของแก้ว ไม่รู้ว่าแก้วไปสร้างกรรมทำเวรอะไรไว้กับเธอ เธอถึงได้มาทำกับแก้ว ชนิดที่คนดี ๆ เขาไม่ทำกัน เธอต้องการอะไรกันแน่ หรือว่าเธอเป็นโรคจิตชนิดร้ายแรงจนหมอมไม่รับรักษา

ครูดิถีสอนสามวิชา คือ วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ครูสอนเก่งมาก ครูใหญ่จึงมอบหมายให้สอนชั้น ม.ศ. ๓ ถึงสามวิชา เพราะนักเรียนจะต้องไปสอบแข่งขันกับนักเรียนโรงเรียนอื่นเพื่อเข้าเรียนในระดับมัธยมปลายหรือไม่ก็โรงเรียนฝึกหัดครู พวกเราเรียนกับครูสามวันติดต่อกัน คือ วันจันทร์ อังคาร พุธ วันจันทร์นี้ครูโชคไม่ดีที่ต้องนำอุจจาระของเจ้าคนสี่ขาตอดออกไปทิ้ง แก้วหวังว่าวันอังคาร วันพุธ หรือวันไหน ๆ เหตุการณ์อย่างนี้จะไม่เกิดขึ้นอีก

แก้วคิดผิดถนัด เพราะเข้าวันอังคาร มีอุจจาระกองโตอยู่ใต้โต๊ะ แก้วอีก ครูดิถีเป็นคนนำไปทิ้งอีกครั้ง แก้วเสียใจมากกว่าวันวาน เพราะนอกจากจะโกรธเจ้าคนเลวคนนั้นแล้ว แก้วยังโกรธตัวเองและคิดว่าแก้วก็เลวไม่น้อยไปกว่าเจ้าหมอนั่น เพราะแก้วเป็นคนเห็นแก่ตัวปล่อยป้ละทอดให้ครูที่เปรียบเสมือนพ่อคนที่สองของแก้วต้องมาเก็บสิ่งสกปรกที่ออกมาจากตัวเจ้าคนสี่ขาที่สกปรกทั้งกายและใจ

พรุ่งนี้เจ้าคนโรคจิตก็คงทำอย่างเดิมอีก แก้วเห็นจะต้องยอมแพ้เพื่อไม่ให้เธอบาปมากไปกว่านี้ แก้วจะนำสิ่งปฏิญญาของเจ้าคนปฏิญญาไปทิ้งเอง และแล้วแก้วก็ทำได้อย่างที่ตั้งใจไว้ วันพุธครูที่รักแก้วเหมือนลูกไม่ต้องนำอุจจาระออกไปทิ้งเพราะแก้วจัดการเรียบร้อยแล้ว ครูมองแก้วด้วยสายตาที่ชื่นชม แต่ไม่มองหน้าเจ้าหมอนั่นเลย เพื่อนๆ ในห้องรวมทั้งเจ้าของอุจจาระกองโตพากันโล่งใจที่ไม่ต้องเห็นครุณาอุจจาระออกไปทิ้ง

“ผมมั่นใจว่าพรุ่งนี้จะไม่มีการมาถ่ายไว้ได้โต๊ะจิตราอีก เพราะเขามีคุณสมบัติของแม่และภรรยาที่ดีครบถ้วนแล้ว” เจ้าคนพาลยังมีหน้ามาบอกครู นักเรียนทุกคนรวมทั้งแก้วปรายตาไปมองเธออย่างรู้สึกรังเกียจ ครูเองแม้มิได้พูดอะไร หากในใจก็คงรู้สึกไม่ต่างจากลูกศิษย์เล็กเรียนวันนั้น แก้วไปบ้านตายาย เล่าเรื่องที่เกิดขึ้นให้ตาฟัง ตาบอกแก้วว่า

“อย่าไปสร้างศัตรูเลยหลานเอ๊ย ถ้าเอ็งเคยทำเขาไว้ ก็ถือเสียว่าใช้เขาไป แต่ถ้าเอ็งไม่เคยทำเขาไว้ เขาก็รับกรรมไปคนเดียว หน้าที่ของเอ็งก็คือต้องแผ่เมตตาให้เขา อย่าจองเวรจองกรรมกันอีกเลย”

“แผ่เมตตาอย่างที่ตาเคยสอนใช้ใหม่จะ **สพฺเพ สุตตา สัตว์** ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมดทั้งสิ้น **อเวรา** จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีเวรแก่กันและกันเลย **อพฺยาปชฺฌา** จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้พยาบาทเบียดเบียนซึ่งกันและกันเลย **อนินฺหา** จงเป็นสุขเป็นสุขเถิด อย่าได้มีความทุกข์กายทุกข์ใจเลย **สุขี** **อดฺตฺตานํ** **ปริหรนฺตุ** จงมีความสุขกายสุขใจ รักษาตนให้พ้นจากทุกข์ภัยทั้งสิ้นเถิด” แก้วท่องคำแผ่เมตตาให้ตาฟัง ตาชมว่าแก้วจำเก่งท่องไม่ผิดเลย การแผ่เมตตาที่ได้ผล จะต้องแผ่ออกมาจากใจที่มีเมตตาอันบริสุทธิ์ ถ้าเป็นเมตตาที่เจือด้วยโทสะจะไม่ได้ผล นอกจากนี้ตายัง

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

ย่ำว่า แก้วต้องแผ่เมตตาให้นายสมชาย ชาติเสือ ทุกวัน แล้วแก้วก็จะทำศตฺฐูให้มาเป็นมิตรได้

แก้วอ่านหนังสือจนถึงตีห้าครึ่งจึงกลับบ้าน อากาศหนาวเย็น แก้วไม่มีเสื้อกันหนาวใส่ จึงแก้ปัญหาด้วยการวิ่ง ถือเสียว่าเป็นการออกกำลังกายยามเช้า สิบนาทีก็น้ำให้หลัง แก้วก็ถึงบ้าน กว้างลุกขึ้นหุงข้าวให้พ่อแม่ใส่บาตร แก้วเข้าครัวไปชวยนึ่ง เมื่อพ่อตื่นและล้างหน้าเสร็จแล้ว แก้วจึงถามพ่อว่า สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงพระประชวรและสวรรคตด้วยพระโรคอะไร พ่อตอบว่า โรคพระยอด และอธิบายขยายความว่า พระยอดเป็นคำราชาศัพท์ หมายถึง ฝี คือ พระองค์ทรงเป็นฝีที่พระนลาฏ ถ้าเป็นคนธรรมดาก็คือ เป็นฝีที่หน้าผาก

“หนูก็ตอบครูอย่างนี้ เพียงแต่นึกคำราชาศัพท์ที่หมายถึง ฝี ไม่ออก ก็เลยไม่ได้ใช้คำราชาศัพท์”

“แก้วตอบว่าอย่างไรล่ะ” พ่อถาม

“หนูตอบว่าโรคฝีมะม่วง เท่านั้นแหละพวกเพื่อน ๆ หัวเราะกันใหญ่ ครูก็หัวเราะด้วย”

“ตอบอย่างนั้นได้ยังไง แล้วกัน นี่ถ้าเป็นเมื่อก่อนถูกตัดหัวเลยนะ” พ่อตกใจกับคำตอบของแก้ว แต่ครูและเพื่อน ๆ พากันหัวเราะ แก้วรู้สึกสับสน

“พ่อช่วยอธิบายให้หนูฟังหน่อยเถอะ ทำไมหนูถึงจะต้องถูกตัดหัว หนูทำอะไรผิดหรือจะ หนูรู้แต่ว่า หนูจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ เพราะถ้าไม่มีพระมหากษัตริย์ คนไทยก็ไม่มีแผ่นดินอยู่ หนูไม่เคยคิดไม่ดีกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แล้วทำไมพ่อบอกว่าหนูจะถูกตัดหัวล่ะ”

“เออละ เออละ พ่อจะอธิบายให้ฟัง พ่อก็เชื่อที่แก้วพูดมา เพราะ

ลูกพ่อทุกคนจะต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แต่ที่
แก้วถูกเพื่อน ๆ และครูหัวเราะเยาะเพราะแก้วตอบผิด ที่ผิดเพราะ
ไม่รู้ว่โรคฝีมีะม่วงคืออะไร”

“แล้วโรคฝีมีะม่วงคืออะไรล่ะจ๊ะ” พ่อตอบว่า

“โรคผู้หญิง ถ้าผู้ชายเป็นเขาเรียกว่า โรคผู้หญิง แต่ถ้าผู้หญิง
เป็นเขาเรียกว่า โรคบุรุษ คนที่เป็นโรคนี้เพราะสำส่อนทางเพศ เอาละ
ถ้ายังไม่เข้าใจก็ไม่ใช่ไร แต่อย่าเที่ยวไปพูดว่าคนนั้นคนนี้เป็นโรค
ฝีมีะม่วง เพราะอาจถูกทำร้ายได้” ฟังพ่ออธิบาย แก้วรู้สึกเสียใจที่พูด
ออกไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ แล้วแก้วจะบาปหรือเปล่าหนอที่พูดออก
มาโดยที่ตัวเองไม่รู้ แก้วช่างโง่เสียเหลือเกิน

“พ่อจ๋า แล้วหนูจะท้ออย่างไรดี หนูกลัวบาปพอ ๆ กับกลัวถูกตัดหัว
สอบเสร็จพ่อพาหนูไปกราบหลวงพ่อพรหม เพื่อขอให้ท่านช่วยแนะนำ
ว่า หนูจะขอขมาดวงพระวิญญาณของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช
โดยวิธีใด พระองค์ทรงช่วยกอบกู้เอกราชของชาติไทยไม่ให้ตกไปเป็น
ประเทศราชของพม่า คนไทยทุกคนจะต้องสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
ของพระองค์ ต้องสอนลูกสอนหลานให้รักชาติ รักแผ่นดินถิ่นเกิด ต้อง
ช่วยกันรักษาไว้ด้วยชีวิตและจิตวิญญาณ พ่อเห็นด้วยไหมจ๊ะ”

“เห็นด้วยอย่างยิ่ง ต้องอย่างนี้แหละถึงจะเป็นลูกพ่อได้ สอบเสร็จ
พ่อจะพาไปกราบหลวงพ่อพรหม พ่อสัญญา”

๓๔

ไปเรียนกวดวิชา

วันสุดท้ายของการสอบปลายภาค แก้วกลับบ้านมาบอกพ่อว่า

“พ่อจ๋า ครูใหญ่บอกว่าจะพาหนูไปเรียนกวดวิชาที่กรุงเทพฯ ครูจะให้หนูสอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา แผนกศิลปะ จบเตรียมฯ ก็จะทำให้สอบเข้าคณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ จ๊ะ”

“ครูจะพาไปเมื่อไรล่ะลูก ต้องรอฟังผลการสอบก่อนหรือเปล่า”
พ่อถาม

“ไม่ต้องรอจ๊ะ ครูจะฝากพี่ชายไปบอก พี่ชายเป็นลูกชายครูใหญ่ กำลังเรียนอยู่โรงเรียนเตรียมฯ แผนกวิทยาศาสตร์ ครูบอกว่ามะเรื่องนี้ จะพาไปจ๊ะ”

“แล้วถ้าลูกสอบตกล่ะ” ครูถุกเงินเกิดความไม่มั่นใจว่าลูกสาว จะสอบผ่านทุกวิชา โดยเฉพาะวิชาประวัติศาสตร์ แม้หลวงพ่อพรหม จะบอกว่าลูกสาวเขายังไร้เดียงสา มิได้มีเจตนาที่จะลบหลู่บูรพมหา กษัตริย์แต่อย่างใด เขาเชื่อท่าน หากก็ยิ่งหวาดหวั่นใจอยู่

“หนูมีพ่อเก่งตั้งสองคน รับรองไม่ตกแน่จ๊ะ” แก้วยืนยัน

“ถ้าเช่นนั้นวันพรุ่งนี้พ่อจะพาไปขอพรท่านพระครูวัดจันเสน วันมะรืนพาไปให้หลวงพ่อพรหมเป่าหัว พรุ่งนี้แก้วไปหาพ่อที่โรงเรียนนะ เลิกเรียนแล้วเราจะไปกราบท่านพระครูที่จันเสนกัน” พ่อหมายถึงท่าน พระครูนิสสัยจรรย์คุณ เจ้าอาวาสวัดจันเสน ที่ญาติโยมรู้จักท่านในนาม หลวงพ่อโอด ท่านอายุน้อยกว่าหลวงพ่อพรหมประมาณหนึ่งรอบ

วันรุ่งขึ้น นักเรียนทุกชั้นพากันไปช่วยทำความสะอาดห้องเรียน

ของตน เพราะสอบเสร็จกันหมดแล้ว ทางโรงเรียนเลี้ยงข้าวกลางวันด้วย กินข้าวกลางวันแล้วก็ช่วยกันตัดหญ้าหน้าเสาธงและตัดเล็มกิ่งไม้ที่ยื่นออกมาเกาะทางเดิน ประมาณบ่ายสามโมงจึงแยกย้ายกันกลับบ้าน แก้วเดินไปหาพ่อที่โรงเรียนวัดดงน้อย กร่างกลับบ้านไปหุงข้าวทำกับข้าว

สาวน้อยไปถึงตอนโรงเรียนเลิกพอดี อารวยขี้จักรยานกลับบ้านคนเดียวเพราะพ่อต้องพาแก้วไปวัดจันเสน แก้วดีใจที่ได้ซ้อนท้ายจักรยานพ่อ ปกติแก้วจะวิ่งตามหรือไม่ก็วิ่งนำ ส่วนคนที่ได้ซ้อนท้ายจักรยานพ่อเป็นประจำคือ แม่และกร่าง พ่อขี้จักรยานลัดเลาะไปตามทางรถไฟ บางตอนทางแคบมากแก้วจะลงเดิน พ่อก็จะขี่ไปช้า ๆ อย่างระมัดระวัง เมื่อพ้นทางแคบไปแล้ว แก้วก็จะกระโดดขึ้นไปนั่งซ้อนท้ายตามเดิม

หนึ่งชั่วโมงผ่านไป สองพ่อลูกก็มาถึงกุฏิท่านพระครู เจ้าอาวาสวัดจันเสน ฐิติ ตั้งแต่เมื่อวานแล้วว่า ครูอุงเงินจะพาลูกสาวมากราบ จึงนั่งรออยู่ที่กุฏิชั้นล่าง คนทั้งสองคุกเข่ากราบเบญจางคประดิษฐ์ แล้วผู้เป็นพ่อก็พูดขึ้นว่า

“ผมพาลูกสาวคนที่สองมากกราบขอพรหลวงพ่อกับ เขาจะไปสอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาที่กรุงเทพฯ” ท่านพระครูมองหน้าแก้วแล้วยิ้มนิด ๆ เป็นยิ้มที่แฝงด้วยเมตตาและปรานี **เด็กคนนี้เป็นนักรบกรุงเก่ามาเกิด มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พวกนักรบทั้งหลายเมื่อตายลงก็จะต้องไปใช้กรรมในนรกอยู่ระยะหนึ่ง จากนั้นก็จะหันเข้ามาสู่รัชมรรณ นำชีวิตออกจากวังวนที่ระคนด้วยทุกข์น่านับการ**

“หลวงพ่อกะ หนูจะสอบเข้าเตรียมฯ ได้ไหมคะ” แก้วกราบเรียนถามเจ้าอาวาสวัดจันเสน

สร้างความดีตราบยังมีลมหายใจ

“ได้หรือไม่ได้ก็ขึ้นอยู่กับความเพียรของหนู พระพุทธองค์ทรงสอนเกี่ยวกับความเพียรไว้ว่าอย่างไร” เจ้าอาวาสวัดจันเสนถามแก้วสาวน้อยตอบทันทีว่า

“**วิริเยน ทุกขมจเจติ** - บุคคลล่วงทุกข์ได้ด้วยความเพียร ค่ะ”

“นั่นแหละ ถ้าหนูมีความเพียร หนูก็จะสอบได้ พระพุทธองค์ทรงสอนเรื่องความเพียรอีกว่า **วายเมถว ปุริโส ยาว อตถสฺส นิปฺปทา** - เป็นคนควรพยายามเรื่อยไป จนกว่าผลที่หมายจะสำเร็จ หนูรู้จักหรือเคยเรียนพระพุทธพจน์ที่หลวงพ่อบัญญัติขึ้นมาหรือยัง”

“ไม่รู้จักและไม่เคยเรียนค่ะหลวงพ่อ เพราะครูยังไม่ได้อสอน สอนแต่ **วิริเยน ทุกขมจเจติ** ค่ะ”

“อย่างนั้นหรือหรือ ไม่เป็นไร ต่อไปหนูก็จะได้เรียน” แล้วพูดกับครูเงินว่า

“ในกาลข้างหน้า ลูกสาวคนนี้จะเป็นคนดีเป็นศรีของวงศ์ตระกูล”

“หรือครับหลวงพ่อ ผมคิดว่า ต้องลูกชายเท่านั้นถึงจะเป็นคนดีเป็นศรีของวงศ์ตระกูล” ครูเงินพูดอย่างยินดี

“คนจะได้ดีหรือตกยากไม่ได้อยู่ที่เพศ แต่อยู่ที่การกระทำ เรื่องนี้มีหลักฐานอยู่ในพุทธประวัตินะครู ในพรรษาที่ ๕ แห่งการตรัสรู้ หลังจากพระเจ้าสุทโธทนะพระพุทธบิดาปรินิพพานแล้ว พระนางมหาปชาบดีโคตมีเสด็จเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ซึ่งประทับอยู่ที่นิโครธารามในเมืองกบิลพัสดุ์ และทูลขออนุญาตให้สตรีสละเรือนออกบวชในพระธรรมวินัย พระพุทธองค์ตรัสห้ามถึงสามครั้ง ต่อมาพระพุทธเจ้าเสด็จไปยังเมืองเวสาลี ประทับที่ภูฏาคารศาลา ปามหาวัน พระนางมหาปชาบดีโคตมีไม่ละความพยายาม ออกเดินทางพร้อมด้วยเจ้าหญิงศากยะ ๕๐๐ นาง ไปยังเมืองเวสาลีและได้มาขึ้นกรรแสงอยู่ที่ขุ้มประตุนอกภูฏาคารศาลา” ท่านหยุดประเด็นหนึ่งแล้วจึงเล่าต่อ

“พระอานนท์มาพบและสอบถาม ทราบความแล้ว จึงไปกราบทูลขออนุญาตให้ พระพุทธองค์ก็ตรัสห้ามถึงสามครั้งเช่นกัน พระอานนท์กราบทูลถามว่า สตรีหรือภวชนในพระธรรมวินัยแล้วจะสามารถบรรลุโสดาปัตติผลจนถึงอรหัตตผลได้หรือไม่ พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า ได้ ท่านจึงขอให้ทรงอนุญาตให้สตรีหรือภวชน ที่อาตมานำเรื่องนี้มาเล่าให้ ครุฟังก็เพื่อจะบอกว่า ไม่ว่าจะเกิดมาเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ก็สามารถทำความดีหรือความเลวได้เหมือน ๆ กัน ไม่จำเป็นว่าต้องเป็นผู้ชายเท่านั้นถึงจะทำความดีได้ จริงไหมหนุ”

“จริงคะหลวงพ่อ” ลูกสาวครุฉงเงินตอบ

ครุฉงเงินสนทนานครมกับท่านพระครูอยู่ครู่ใหญ่ ๆ จึงลากลับก่อนออกจากกุฏิเขานำเงินไปใส่ตู้บริจาคเป็นค่าน้ำ ค่าไฟ ๒๐ บาท ท่านพระครูพูดให้สติแกวก่อนกลับว่า

“ไปอยู่กรุงเทพฯ ก็รักษาเนื้อรักษาดัวให้ดีนะหนุ จะข้ามถนนก็ต้องดูรถดูราให้ดีเสียก่อน ท่องคาถาของพระพุทธเจ้าไว้ว่า **อปฺปมาโท อมตํ ปทํ ปมาโท มจฺจุโน ปทํ** - ความไม่ประมาทเป็นทางไม่ตาย ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย หนุจำได้ไหม ไหนลองท่องให้หลวงพ่อฟังซิ”

“**อปฺปมาโท อมตํ ปทํ ปมาโท มจฺจุโน ปทํ** - ความไม่ประมาทเป็นทางไม่ตาย ความประมาทเป็นทางแห่งความตาย ค่ะ” คนจำเก่งตอบได้ไม่ผิดเพี้ยน

“ดีมาก อย่าลืกแต่ว่าท่องได้ ต้องนำไปปฏิบัติให้ได้ด้วย รู้จริงต้องทำ รู้จำต้องท่อง นะหนุนะ”

“คะหลวงพ่อ” สาวน้อยรับคำ กราบด้วยเบญจางคประดิษฐ์อีกครั้ง แล้วลุกตามผู้เป็นพ่อออกมา ครุฉงเงินซึ่งจักรยานกลับบ้านโดยมีลูกสาวซ้อนท้าย

สร้างความคิดตราขังมีลมหายใจ

ตอนหัวค่ำของวันรุ่งขึ้น หลังจากกินข้าวมื้อเย็นกันแล้ว ครูอุงเงิน บอกคุณนายเกลือว่าจะพาแก้วไปกราบขอพรหลวงพ่อพรหม ให้คุณนาย กับกร่างเฝ้าบ้าน วันพรุ่งนี้คุณนายจะต้องไปส่งแก้วที่กรุงเทพฯ โดยไปกับครูประดับและครูดีที คุณนายเลิกขายของแผงลอยมาตั้งแต่ว่ากลัวไปเรียนการช่างที่สิงห์บุรี โดยมีเหตุผลสนับสนุน ๓ ข้อ คือ ขายเป็นไม่ค่อยดี หนึ่ง คุณนายเป็นโรคกระเพาะ หนึ่ง และพวกผู้หญิงอย่างว่า มาเช่าห้องทำเป็นสถานค้าประเวณี หนึ่ง จึงต้องขังแผงลอยให้น้ำล้างไป

เมื่อเลิกขายของ คุณนายก็เลี้ยงควายเอง จะได้ไม่ต้องจ้างอาพัน จากนั้นก็รวบรวมเงินที่หาได้ไปซื้อที่ดินที่บ้านหนองหญ้ารังกาไว้ ๘ ไร่ ๓ งาน ๓๑ ตารางวา ปลูกมะพร้าว ฝรั่งแห้ง กลัวย่น้ำว่า กลัวยหอม น้อยหนา และพืชผักสวนครัวประมาณ ๓ ไร่ ที่เหลือปลูกละมุดพันธุ์ดี ที่ครูอุงเงินไปส่งซื้อกิ่งตอนที่เขาทำไว้ในกระถางจากตลาดบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรี คนขายนำใส่รถกระบะมาส่งถึงสวน ปีหน้านี้คุณนายก็จะมีรายได้จากการขายละมุด

เมื่อถึงวัดช่องแค ครูอุงเงินพาลูกสาวไปกราบหลวงพ่อพรหมที่กุฏิของท่าน แก้วพูดกับหลวงพ่ออย่างคั่นเคยว่า

“คิดถึงหลวงพ่ोजังเลยคะ หลวงพ่อสบายดีหรือคะ” แต่ก่อนแก้วจะใช้คำว่า จ๊ะ จ๋า แต่เมื่อย้ายมาอยู่โรงเรียนระดับวิทย์ ครูใหญ่สอนแก้วว่า เวลาพูดกับพระหรือกับครู ต้องใช้คำว่า คะ ขา แทน เพราะ จ๊ะ จ๋า ใช้พูดกับคนที่อ่อนวัยกว่า หรือกับพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ก็พอได้

“แก้วอย่าเรียกท่านว่าหลวงพ่อ ต้องเรียกว่าหลวงปู่” ครูอุงเงินบอกลูกสาว

“ท่านอนุญาตให้หนูเรียกว่าหลวงพ่ोजะ ตอนหนูมาถือศีลกับปู่และย่า ปู่ก็บอกหนูให้เรียกท่านว่าหลวงปู่ เพราะท่านอายุมากกว่าปู่

แต่หลวงพ่อบอกปฐุว่าให้เรียกหลวงพ่อได้ เพราะหนูเคยเป็นลูกชายท่าน ไซ้ใหม่คะหลวงพ่อ” เจ้าอาวาสวัดช่องแคจึงพูดขึ้นว่า

“อาละ เอ็งสองคนฟังนะ ข้าจะเล่า นิทานชีวิต ให้พวกเอ็งฟัง คือว่า นังหนูลูกสาวเอ็งเคยเป็นลูกชายแม่ทัพสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เอ็งสองคนรู้จักหลวงพ่อเดิมวัดหนองโพไซ้ใหม่”

“รู้จักครับหลวงพ่อ ผมเคยไปกราบท่าน”

“หนูก็รู้จักคะ แต่ไม่เคยไปกราบท่าน แม่เล่าว่าตอนโจรปล้นบ้านตาที่ห้วยชัน ตาใส่เสื้อยัญญหลวงพ่อเดิมและคาบมีดหมอของท่านวิ่งหนีพวกโจรไล่ยิงตาจนวันกลบหลัง แต่ตาไม่เป็นอะไรเลย”

“นั่นแหละ ข้ากำลังจะบอกว่า ข้ากับหลวงพ่อเดิมเคยเป็นแม่ทัพแห่งกรุงศรีหรือโยธยามาด้วยกัน” ครูอุงเงินพูดขัดจังหวะขึ้นว่า

“กรุงศรีหรือโยธยาไม่ใช่หรือครับหลวงพ่อ”

“ไม่ใช่ กรุงศรีหรือโยธยา” หลวงพ่อพรหมยิ้ม

“แต่ที่หนูเรียนมาเราเรียกว่า กรุงศรีหรือโยธยาคะหลวงพ่อ” แก้วพูดอย่างเกรงใจหลวงพ่อ หากก็อยากช่วยพ่อ เพราะพ่อพูดถูกต้องตรงกับที่แก้วเรียนมา หลวงพ่อพรหมอาจจำผิดก็ได้ แต่ก็ต้องตกใจเมื่อหลวงพ่อท้วงขึ้นว่า

“ข้าไม่ได้จำผิด เอ็งสองคนเกิดไม่ทัน ฉะนั้นอย่ามาเถียงข้า”

“ก็หลวงพ่อบอกว่าชาตินั้นหนูเกิดเป็นลูกชายหลวงพ่อก็แปลว่าหนูเกิดทันซีคะ มีพ่อคนเดียวที่เกิดไม่ทัน” คราวนี้แก้วกลับเป็นฝ่ายหลวงพ่อ

“ถ้าเช่นนั้นผมยอมแพ้ หลวงพ่อเล่าต่อเถิดครับ” หลวงพ่อพรหมจึงเล่าต่อด้วยความระมัดระวังเพื่อมิให้เข้าข่าย *อวดอุตตริมนุสสธรรม*

“ข้ากับหลวงพ่อเดิมเป็นแม่ทัพมาด้วยกันถึง ๔ รัชกาล ตั้งแต่รัชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ จนถึง รัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช

สร้างความดีตราวยังมีลมหายใจ

แต่ถ้านับตั้งแต่เกิด ข้าก็มีชีวิตอยู่ถึง ๙ รัชกาล เพราะข้าเกิดในรัชกาลสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ ๔ ตายในรัชกาลสมเด็จพระนเรศวรมหาราช” หลวงพ่อพรหมเล่าความหลังครั้งกรุงเก่า

“แสดงว่าหลวงพ่อยืนมากเลยใช่ไหมคะ” แก้วถาม

“ข้าตายตอนอายุหกสิบ คนอายุยืนต้องเจ็ดสิบขึ้นไป แต่ที่ข้ามีอายุอยู่หลายรัชกาล เพราะพระมหากษัตริย์สมัยนั้นส่วนใหญ่ทรงครองราชย์ได้ไม่นาน มีหลายพระองค์ที่ทรงครองราชย์ได้ไม่ถึงปี เช่น สมเด็จพระเจ้าทองลั่น ทรงครองราชย์เพียง ๗ วัน สมเด็จพระเจ้าอุทุมพร ๑๐ วัน สมเด็จพระศรีสุธรรมราชา ๒ เดือนเศษ พระรัชฎาธิราช ๕ เดือน ขุนนรวงศาธิราช ๕ เดือน สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์ ๖ เดือน และสมเด็จพระเจ้าฟ้าไชย ๙ เดือน”

“ไอ้โฮ หลวงพ่อจำเก่งจังเลยคะ ทำอย่างไรหนูจะจำเก่งเหมือนหลวงพ่อบ้าง หลวงพ่อบอกว่า ในครั้งนั้นหนูเกิดเป็นลูกชายของหลวงพ่อ แต่ทำไมหนูไม่รู้คะ” แก้วสงสัย

“ก็ยังไม่ถึงเวลาของเอ็ง แต่ข้ามั่นใจว่าสักวันหนึ่งเอ็งจะต้องรู้”

“อีกนานไหมคะหลวงพ่อ”

“นานสำหรับเอ็ง แต่ไม่นานสำหรับสังสารวัฏ”

“หนูไม่เข้าใจคะ”

“ไม่เข้าใจก็ไม่เป็นไร ตอนนี่เอ็งอายุเท่าไร” หลวงพ่อพรหมถามแก้ว

“อีก ๙ วันก็จะครบสิบเจ็ดปีบริบูรณ์คะ” แก้วตอบ

หลวงพ่อพรหมพูดกับครูอุงเงินว่า “ลูกสาวเอ็งจะระลึกอดีตได้ ตอนอายุ ๕๙ ปี ๗ เดือน ๒๖ วัน” แก้วนับนิ้วอยู่ประเดี๋ยวหนึ่ง จึงอุทานออกมาว่า

“ไอ้โฮ อีกตั้งสี่สิบสองปีกว่า นานจังเลยนะคะหลวงพ่อ”

“ถ้าเทียบกับสังสารวัฏแล้วจิตใจเดียวเอง เขาละ เมื่อวันนั้นมา

ถึงเอ็งก็จะเข้าใจ”

“แล้วหนูจะไม่ตายเสียก่อนหรือคะ”

“เอ็งไม่ตายง่าย ๆ หรอกนังหนู เพราะเอ็งจะเป็นผู้จรรโลงพระพุทธศาสนาให้อยู่คู่โลกไปตราบนานเท่านาน แต่เอ็งก็เป็นคนปากเสียชอบตำหนิติเตียนคนชั่ว ในอนาคต มีคนคิดจะเก็บเอ็ง แต่เอ็งก็จะแคล้วคลาดไปได้ทุกครั้ง เพราะเอ็งได้อริษฐานจิตไว้ตั้งแต่ชาติที่เป็นทหารของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชว่า **ข้าพระพุทธเจ้าจะสร้างความคิดตราบยังมีลมหายใจ** ถ้าเอ็งไม่ได้อธิษฐานจิตไว้ เอ็งถูกจุงจางกัดตายไปแล้ว ลุงเอ็งคว่ำเอ็งวิ่งหนีจุงจาง ไม่เช่นนั้นเอ็งได้ไปเกิดใหม่แน่”

“แม่กับลุงเคยเล่าให้หนูฟังเหมือนกัน ตอนนั้นหนูยังไม่รู้ประสา จึงจำไม่ได้ค่ะ” ครูจุงจินคิดปะติดปะต่อเรื่องของแก้วแล้วจึงพูดขึ้นว่า

“หลวงพ่อดีที่หลวงพ่อดีฝากผมไปบอกแก้วว่า **ให้สร้างความคิดตราบยังมีลมหายใจ** นั้น ผมคิดว่าเป็นความประสงค์ของหลวงพ่อดีต้องการให้เขาสร้างความคิด ที่แท้เป็นเรื่องที่เขาอธิษฐานจิตไว้ตั้งแต่อดีตชาติ อย่างนั้นใช่ไหมครับ”

“ก็อย่างที่ข้าพุดมานั้นแหละ เอละ เมื่อเวลานั้นมาถึงทั้งเอ็งทั้งนังหนูก็จะเข้าใจอะไร ๆ ดีขึ้น เอ็งต้องคอยเป็นกำลังใจให้ลูกนะ” หลวงพ่อดีสั่งพ่อของแก้ว

“หลวงพ่อดีก็ต้องเป็นกำลังใจให้หนูด้วยนะคะ”

“ข้าคงเป็นกำลังใจให้เอ็งไม่ได้แล้วละนังหนู หมดหน้าทีของข้าแล้ว ข้าจะไปแล้ว”

“หลวงพ่อดีจะไปไหนคะ”

“ไปตามทางของข้านะซี เอ็งจะถามอีกใช่ไหมล่ะว่าทางอะไร ข้าบอกเอ็งก็ได้ว่า ข้าจะละสังขารก่อนเอ็งสอบเข้ามหาวิทยาลัย

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

เอ็งไม่ต้องห่วงข้าหรือคนงั้นๆ ต่อไปเมื่อเอ็งทำหน้าที่ของเอ็งเสร็จสิ้น สมบูรณ์แล้ว เอ็งก็จะได้ไปตามทางของเอ็งเช่นกัน ขอให้จำไว้เถิดว่า พวกนักรบทั้งหลายที่พลีชีพเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์นั้น เมื่อตายลงจะได้เข้าไปสู่ร่มเงาแห่งพระธรรม และมีสุคติเป็นที่ไป ฉะนั้นเอ็งไม่ต้องเศร้าโศกเสียใจกับการไปของข้า เพราะวันหนึ่งเอ็งก็ต้องไปจากโลกนี้เช่นกัน เรามาสู่โลกนี้ก็เพื่อมาสร้างความคิด แต่ต่อไปจะมีคนหลงทาง ที่ว่าหลงทางเพราะเขามาสร้างความคิด หากก็ไม่ใช่ไร คนเราไม่ชั่วร้ายเลวทรามไปทุกภพทุกชาติหรือไกลอะไร นี่ก็พอสมควรแก่เวลาแล้ว พาลูกกลับเถอะ ฟุ้งนี้จะเข้ากรุงเทพฯ ไปเรียนกวดวิชาไม่ใช่รี”

“ครับ ผมจะให้แม่เขาพาไปกับครูใหญ่โรงเรียนระดับวิทย์ หลวงพ่อช่วยเป่าหัวให้เขาด้วยนะครับ เขาจะได้สอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดมได้”

“ถ้าอย่างนั้นก็ก้มหัวลงมา” ท่านสั่งลูกสาวครูเงิน สาวน้อยทำตามที่ท่านสั่ง หลวงพ่อพรหมว่าคาถาซึ่งแก้ได้ยืนแล้ว ๆ ว่า **สัง สัง โไล โไล** ลงท้ายด้วย **พุ ภา** ว่าจบก็โขกหัวแก้วอย่างแรงจนหน้าค่อม่า แก้วรู้สึกเจ็บจนเกือบจะร้องออกมา เจ็บลงไปถึงต้นคอเลยเชียว คิดว่ากว่าจะหายคงกินเวลาเป็นเดือน หากก็มั่นใจว่าคาถาต้องขลัง เพราะหลวงพ่อมือหนักออกอย่างนี้

“เออ ข้ามีมือหนัก เอ็งต้องเจ็บไปเป็นเดือนเลย” หลวงพ่อพรหมกล่าวรับรอง ผลงาน ของท่าน ครูเงินแอบคิดในใจว่า

“ทำไมหลวงพ่อกโขกหัวลูกสาวเรา ท่านไม่กลัวอาบัติหรือในเมื่อมีพระวินัยบัญญัติไว้ว่า ห้ามภิกษุถูกต้องมาตุคาม” สามีกุณนายเกลือไม่รู้หรือว่า หลวงพ่อพรหมท่านอยู่เหนือบุญเหนือบาปแล้ว จึงจับหัวแก้วได้ เจ้าอาวาสวัดช่องแคไม่ต้องการต้องอาบัติปาราชิกหรือต้องอาบัติปาจิตตีย์ จึงพูดอย่างระมัดระวังว่า

“ข้าไม่ได้จับหัวมาตุคาม แต่ข้าจับหัวลูกชายในอดีตชาติของข้า พระจับหัวลูกชายไม่อาบัติหรอก” สามีนุคนายเกลือกตกใจที่ท่านรู้ความคิดของเขา จึงรีบกราบขอขมาท่าน จากนั้นสองพ่อลูกก็กราบลาท่านกลับบ้าน

รุ่งเช้าแก้วขออนุญาตคุณนายเกลือกไปเลี้ยงเจ้าแ่งเอง เพราะคิดว่าคงอีกนานกว่าจะได้กลับมาเป็นเด็กเลี้ยงควายอีก เจ้าแ่งดูเรียบร้อยเจียมเนื้อเจียมตัวเหมือนจะรู้ว่านายสาวจะจากไปนาน แก้วเกิดความรู้สึกว้าเจ้าแ่งดูหงอย ๆ อย่งไรชอบกล จึงพูดกับมันว่า

“เอ็งไม่ต้องมาตีหน้าเศร้าหรอก แต่ก่อนทำเกร พอข้าจะไปเรียนต่อทำเป็นเรียบร้อย คิดว่าข้าจะเปลี่ยนใจไม่ไปกรุงเทพฯ หรือยังงั” เจ้าแ่งทำตาปริบ ๆ แก้วไม่รู้ว่ามันฟังแก้วพูดรู้เรื่องหรือเปล่า

ก่อนนำมันเข้าคอกในตอนพล แก้วพาเจ้าแ่งไปอาบน้ำที่หนองกระโดน แก้วเองก็อยากเล่นน้ำ เพราะไม่ได้เล่นมานานตั้งแต่กลัวไปเรียนที่สิงห์บุรี แก้วชี้เจ้าแ่งไปถึงหนองกระโดนที่มีเด็กเลี้ยงควายทั้งชายและหญิงกำลังเล่นน้ำกันอยู่อย่างสนุกสนาน มีตั้งแต่เด็กแปดขวบไปจนถึงเด็กโขงอย่างแก้ว แล้วก็มีตาเฒ่าหัวงูอีกสองคน พวกเขาคว้ามือเรียกแก้วและเจ้าแ่ง แต่แปลกที่เจ้าแ่งยืนนิ่งอยู่ทั้งที่เพื่อนควายของมันที่ลอยคออยู่กลางหนองอย่างสบายอารมณ์ส่งสายตามาเชื้อเชิญ

“ทำไมไม่ลงไปละ ลงไปซี ข้าก็อยากเล่นน้ำเหมือนกัน” แก้วบอกเจ้าแ่ง นอกจากไม่ลงไปในหนองน้ำแล้ว เจ้าแ่งยังกลับหลังหันแล้วเดินกลับบ้านโดยมีแก้วนั่งอยู่บนหลัง

ตอนเย็น แม่ออกไปเลี้ยงควายแทนแก้ว พ่อบอกเราว่าจะพาไปบ้านยาย เพื่อให้แก้วไปลาตากับยายและน้า ๆ รถไฟมาจากพิษณุโลก จะถึงสถานีช่องแควเวลาเที่ยงคืนและถึงหัวลำโพงเวลาตีห้า แก้วเก็บ

เสื้อผ้าใส่กระเป่าและนำชุดนักเรียนไปหนึ่งชุดเพื่อใส่ในวันสอบ ส่วนวันที่ไปเรียนกวดวิชาไม่ต้องใส่ชุดนักเรียน อารวยให้กระโปรงแก้วมา ๒ ตัว เสื้อ ๒ ตัว แมชี้อกระโปรงให้ ๑ ตัว เสื้อ ๑ ตัว แก้วจึงมีเสื้อผ้า ๓ ชุดสำหรับใส่ไปเรียนกวดวิชา

หลังจากกินข้าวมี้อเย็นกันแล้ว แก้วไปลาปู่ย่าและอา ๆ รู้สึกใจหายที่จะจากบ้านไปอยู่กับใครก็ยังไม่รู้ คิดแล้วก็ร้องไห้ กอดย่า กอดอา ๆ อารีนกับอารวยร้องไห้ตามแก้ว ปู่ก็ตาแดง ๆ มีแต่ยากับอาจันที่ไม่ร้องไห้ แก้วได้ยินคนเขาพูดกันว่า คนที่มีความทุกข์มาก ๆ จะร้องไห้ซึ่มูกโป่ง แก้วนึกภาพไม่ออกว่าร้องไห้ซึ่มูกโป่งเป็นอย่างไร แต่วันนี้ แก้วร้องไห้จนน้ำมูกพองออกมาจากจมูกเหมือนลูกโป่งใบเล็ก ๆ จึงรู้แล้วว่าร้องไห้ซึ่มูกโป่งเป็นอย่างนี้เอง

พ่อถามกว้างว่า จะไปส่งแก้วหรือจะเฝ้าบ้าน กว้างบอกว่า กว้างจะเฝ้าบ้าน จะเฝ้าเจ้าเงไว้ไม่ให้โจรมาขโมยไป แก้วรู้สึกเป็นห่วงเจ้าเงขึ้นมาทันที คล้าย ๆ กับมีลางสังหรณ์ว่า กลับมาจะไม่ได้พบกันอีก ก่อนออกจากบ้านตอนสามทุ่มแก้วเดินไปที่คอกเจ้าเงเพื่อดูมันให้เต็มตา ถือไฟฉายไปด้วย คิดว่ามันคงหลับสบายอารมณ์ไปแล้วแต่ที่ไหนได้ เจ้าเงยื่นตาไสมองแก้วเหมือนจะบอกว่า นายกลับมาหาฉันนะ อย่าหลงบางกอกจนลืมฉันนะ แก้วยิ้มให้และบอกอดีตความเกรงให้รักษาเนื้อรักษาตัวไว้ให้ดี แล้วแก้วจะกลับมาหา จะพาไปเล่นน้ำที่หนองกระโดนด้วย

พ่อแม่และแก้วมาถึงบ้านตายายตอนสามทุ่มครึ่ง พวกหน้า ๆ ยังไม่มีใครเข้านอน เพราะรู้ว่าแก้วจะมาลาไปเรียนกวดวิชาที่กรุงเทพฯ นำแปลกที่แก้วคุยกับพวกหน้า ๆ อย่างสนุกสนาน ไม่มีใครร้องไห้ที่แก้วจะไปเรียนที่กรุงเทพฯ ไม่น่าเชื่อว่า ก่อนมาบ้านตายายแก้วร้องไห้ซึ่มูกโป่ง

“กลับมาพาหนุ่มบางกอกมาฝากหน้าคนหนึ่งนะ” น้ำวลัยสั่งแก้ว

“ไม่พามาหรอกจ้ะ เขาว่าหนูมบางกอกหลอกหลวง เตียวน้ำจะ น้ำตาตกเสียเปล่า ๆ” แก้วบอกน้ำทั้งที่รู้ว่าน้ำพูดเล่น

“ถ้าอย่างนั้นไม่ต้องพามาก็ได้ น้ำไม่อยากน้ำตาตก” น้ำดิ้นยอมรับอย่างง่ายดาย

สี่ทุ่มครึ่ง แก้วลาตาทายและน้ำ ๆ แล้วไปที่สถานีรถไฟซึ่งใช้เวลาเดินประมาณสิบห้านาที ห้าทุ่มครึ่งครูใหญ่กับครูดีก็มาถึงสถานี พอจัดการซื้อตั๋วให้ ๔ ใบ เป็นตั๋วไปกลับ ๓ ใบ เวลาเที่ยงคืนรถไฟสายเหนือ พิษณุโลก - กรุงเทพฯ ก็แล่นเข้ามาจอดที่ชานชาลาสถานี แก้วไหว้ขอบคุณพ่อ พ่อลูบหัวแก้วและให้พรขอให้สอบเข้าเตรียมฯ ได้ รถไฟจอดรับผู้โดยสารประมาณ ๓ นาทีก็ออกจากชานชาลา แก้วตื่นเต้นจนไม่รู้สึกรังงวนนอน ผู้โดยสารคนอื่น ๆ พวกหนึ่งหลับคอพับคออ่อน แม่นั่งนิ่งไม่พูดไม่จาและไม่หลับ

รถแล่นไปได้ชั่วโมงเศษ ๆ ก็ถึงสถานีลพบุรี เสียงพนักงานตู้เสบียงเดินร้องขายน้ำยามดึก ครูดีก็ซื้อน้ำขวดสี่ขวดซุ่่งให้แก้ว แก้วกระพุ่มมือไหว้พร้อมกล่าวขอบคุณแล้วจึงรับมาถือไว้ ครูซื้ออีกสามขวดให้ครูใหญ่ แม่ และตัวเอง แต่แม่ไม่รับ บอกว่าไม่หิว แก้วคิดว่าที่ถูกแล้วแม่ควรจะเป็นคนซื้อให้ เพราะครูใหญ่กับครูดีพาลูกของแม่ไปสอบ ชะรอยแม่ต้องการจะรักษาความเค็มไว้เหมือนคุณนายเกลือรักษาความดี จึงบอกว่าไม่หิวเพราะไม่อยากเสียเงิน

น้ำซุ่น ๆ สีขาวซุ่นที่อยู่ในขวดรสชาติหวานนิด ๆ และเย็นเพราะแช่อยู่ในกระติกน้ำแข็งขนาดใหญ่ จะว่าไปแล้วก็ไม่อร่อยสักเท่าไร มีชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษเขียนไว้ที่ข้างขวดว่า *ไวตามิลค์* กับ *Vitamilk* ครูใหญ่บอกว่า เป็นนมถั่วเหลือง มีประโยชน์ต่อร่างกาย แก้วดีใจจนน้ำตาไหลที่ได้ดื่มนม เพราะตั้งแต่จำความได้ ลูกคุณนายเกลือไม่เคยได้ดื่มนมกันเลย

๓๕

เตรียมอุดมรุ่นสามสิบ

รถไฟสายเหนือพิษณุโลก-กรุงเทพฯ เล่นมาจอดที่ซานซาลา สถานีหัวลำโพงเวลาตีห้าครึ่ง เพราะเสียเวลาไป ๓๐ นาที แก้วตื่นตาตื่นใจกับความใหญ่โตมโหฬารของหัวลำโพงที่เคยได้ยินชื่อมานาน เพิ่งจะได้มาเห็นกับตาในวันนี้เอง ครูใหญ่บอกว่า ที่จริงพวกเราต้องลงที่สถานีสามเสน เพราะหอพักที่ครูดีธีจะพาแก้วไปพักระหว่างที่เรียนกวดวิชานั้นอยู่ศรียาน ซึ่งใกล้สถานีสามเสนมากกว่า ที่ต้องมาลงสถานีหัวลำโพงเพราะมีที่สำหรับให้ผู้โดยสารนั่งพักและมีห้องน้ำสำหรับให้อาบน้ำล้างหน้าโดยเสียค่าบริการเพียงเล็กน้อย

ครูใหญ่พาแม่กับแก้วไปล้างหน้าที่ห้องน้ำหญิง ครูดีธีแยกไปเข้าห้องน้ำชาย เสร็จแล้วจึงมานั่งเก้าอี้ไม้ตัวยาวซึ่งจัดไว้ให้ผู้โดยสารนั่งพักระหว่างรอรถไฟ เมื่อสว่างแล้วครูดีธีจึงพาออกจากอาคารหลังคา รูปโค้งไปเรียกรถแท็กซี่ให้พาไปส่งยังหอพักที่ศรียาน ครึ่งชั่วโมงหลังจากนั้น รถแท็กซี่ก็พามาส่งที่ตรอกสี่ครามตรงข้ามกับตลาดศรียาน รถเล่นเข้าตรอกได้เพียงครึ่งทางพวกเราก็ต้องลงเดิน เพราะถนนแคบลงจนรถเล่นต่อไปไม่ได้

หอพักที่ครูดีธีพาแก้วไปฝากเป็นหอพักชาย รับเฉพาะนิสิตนักศึกษาที่เรียนระดับปริญญาตรี ไม่รับระดับปวช.และนักเรียนมัธยม เจ้าของหอพักมีสองคน เป็นผู้หญิงและเป็นพี่น้องกัน พี่สาวมีลูกสาวสองคนคือพินิดกับพีน้อย พินิดเรียนที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พีน้อยเรียนที่คณะบัญชี จุฬาฯ ส่วนน้องสาวมีลูกสาวคนเดียวคือน้องจิม

อายุ ๘ ขวบ เรียนอยู่ชั้น ป.๒ โรงเรียนราชินีบน

ครูดีทีบอกแม่ว่าที่พาแก้วมาพักที่หอพักแห่งนี้ เพราะอาหน้อย น้องชายครูซึ่งกำลังเรียนปีสุดท้ายที่คณะวิศวกรรม จุฬาฯ พักอยู่ จะได้ช่วยดูแลแก้ว หอพักเป็นเรือนไม้เก่าๆ สองชั้น มีสองหลัง หลังหนึ่งมีห้องพักทั้งชั้นล่างและชั้นบน อีกหลังหนึ่งมีห้องพักเฉพาะชั้นล่าง ส่วนชั้นบนเป็นที่อยู่ของเจ้าของหอพัก มีห้องว่างสำรองไว้ห้องหนึ่งซึ่งแก้วได้พักอยู่ห้องนี้ แก้วไม่เห็นสามีของเจ้าของหอพัก ทราบภายหลังว่า ไปมีภรรยาใหม่แล้วทั้งสองคน น้องจิมเป็นคนบอก

ครูดีทีขอให้พี่น้อยพาแก้วไปสมัครเรียนกวดวิชาที่โรงเรียนวัดปทุมวนารามในช่วงบ่าย แม่จ่ายค่าหอพักและฝากค่าเรียนกวดวิชาไว้กับพี่น้อย จากนั้นครูใหญ่กับครูดีทีก็พาแม่กลับ ครูใหญ่บอกว่า จะแวะไปเยี่ยมพี่ออกดับที่อั้งที่หอพักนิสิตหญิงจุฬาฯ ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากสถานีรถไฟหัวลำโพงเท่าใดนัก จะพาแม่ไปอาบน้ำที่นั่นด้วย ส่วนครูดีทีต้องไปอาบน้ำที่สถานีหัวลำโพง แก้วไม่ต้องร้องไห้ตอนที่แม่กลับ ทั้งนี้เพราะคุณนายเกลือไม่เคยแสดงความเศร้าโศกเสียใจอาลัยรักเลือดในอกออกมาให้ผู้ใดเห็น หากเป็นครูอุณจินมาส่งคงจะทำตาแดงๆ เพราะห่วงลูก แล้วแก้วก็ต้องร้องไห้ สรุปลแล้วแม่ใจแข็งเหมือนยาส่วนพ่อใจอ่อนเหมือนนยาย นับเป็นเรื่องแปลกที่มาเหมือนกันได้ เพราะแม่ไม่ได้เป็นลูกยา แล้วพ่อก็ไม่ได้เป็นลูกยาย

ครูใหญ่และครูดีทีพาแม่กลับไปได้สักครู่ แก้วรู้สึกง่วงมาก เพราะตื่นแต่เช้าที่ได้มาเรียนกรุงเทพฯ จนนั่งไม่หลับมาตลอดคืน ปกติแล้วแก้วไม่มีปัญหาเรื่องหลับ ไม่ว่าจะนั่งหรือนอนแก้วก็หลับได้ พี่น้อยบอกแก้วให้จับเอาแรงสักสองสามชั่วโมง จากนั้นจึงค่อยตื่นขึ้นมากำหนดอาบน้ำท่าแล้วจะพาไปสมัครเรียน แก้วทำตาม พี่น้อยบอกเพราะอยากเป็นคนอ่านหนังสือง่าย

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

เสียงเคาะประตูห้องและเสียงเรียกเบา ๆ ทำให้แก้วลืมตาตื่น ออกแปลกใจที่พบตัวเองนอนอยู่บนเตียงมีพุกหนาและผ้าปูที่นอนขาวสะอาด เป็นครั้งที่สองในชีวิตที่ได้นอนแบบนี้ ครั้งแรกคือนอนที่โรงแรมตอนพ่อพาไปสอบชิงทุนที่อำเภอตาคลี แต่ที่นอนไม่นุ่มเหมือนที่กำลังนอนอยู่นี้ กำลังคิดว่า นี่เราอยู่ที่ไหนก็พอดีมีเสียงเรียกดังเข้ามาอีก

“น้องแก้วตื่นเถอะจะ สิบเอ็ดโมงแล้ว เดี่ยวพี่จะพาไปสมัครเรียน กวดวิชา” เสียงพี่น้องนั่นเอง พี่น้อยที่เรียนบัญชี จุฬาฯ และเป็นลูกสาวของเจ้าของหอพัก **ตอนนี้แก้วมาอยู่หอพักที่ตรอกสี่ครามตรงข้ามกับตลาดศรียาน** แก้วทบทวนความจำเพราะครูดิถีสั่งให้ท่องไว้อย่างนี้ เพื่อเกิดหลงทางกลับหอไม่ถูกจะได้บอกตำรวจได้ถูกต้อง

ก่อนออกจากหอพัก คุณแม่พี่น้องบอกแม่บ้านหาข้าวให้แก้วกิน เพราะใกล้เที่ยงแล้ว แม่บ้านนำข้าวสวย ๑ จาน กับข้าว ๒ อย่าง คือแกงส้มถั่วอกกับไข่เจียว แก้วกินด้วยความหิวแม้รสชาติของอาหารไม่ถูกปาก หากก็กินจนข้าวหมดจาน เกิดมาเพิ่งได้กินแกงส้มถั่วอกที่บ้านนอกเขานำถั่วอกมาผัดกับเนื้อหมู ไม่เคยเห็นใครนำมาทำแกงส้ม

พี่น้องพาแก้วเดินออกจากตรอกสี่ครามไปยังถนนสามเสน ข้ามถนนไปรอรถเมล์ฝั่งตลาดศรียาน เมื่อรถเมล์สีฟ้าสาย ๑๖ สุริวงส์-เตาปูน แล่นมาจอดที่ป้าย พี่น้อยก็พาแก้วขึ้นรถและได้นั่งด้วยกัน พี่น้อยบอกว่าช่วงเช้ารถแน่นมาก ไม่มีที่นั่งว่าง ต้องยืนโหนรถเมล์เบียดกับผู้โดยสารคนอื่น ๆ พี่น้อยสอนให้แก้วหัดสังเกตเส้นทางที่รถแล่นผ่านและจดจำไว้จะได้ไม่หลง เพราะตั้งแต่วันพรุ่งนี้แก้วจะต้องไปเองกลับเอง ไม่มีใครไปรับไปส่ง

ประมาณสี่สิบนาทีที่พี่น้องก็พาแก้วมาถึงโรงเรียนวัดปทุมวนาราม เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษาตั้งอยู่ในบริเวณวัดปทุมวนาราม มี

อาจารย์พิศวง พัททองพรรณ เป็นครูใหญ่ ช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน อาจารย์จะรับกวดวิชาให้นักเรียนที่จบมัธยมต้นเพื่อสอบเข้าเรียนต่อมัธยมปลายที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โดยเชิญอาจารย์จากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพญาไทมาสอน มีนักเรียนมาสมัครเรียนกันเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัดเหมือนแก้ว เมื่อสมัครสอบเสร็จเรียบร้อย พี่น้อยก็พาแก้วกลับบ้านพักที่ศรียานซึ่งเป็นบ้านของพี่น้อยด้วย

วันรุ่งขึ้นแก้วไปเรียนกวดวิชาโดยไม่ต้องมีใครไปส่ง ได้รู้จักเพื่อนหลายคนทั้งที่เป็นคนกรุงเทพฯ และคนต่างจังหวัด ที่เป็นคนกรุงเทพฯ มี พิทยา บวรวัฒนา จารุณี รัตนโรม และอีกหลายคนที่ไม่ยอมบอกชื่อคงจะรังเกียจที่เห็นแก้วเป็นเด็กภูธรท่าทางเซ่อ ๆ ซ่า ๆ จึงซังน้ำหน้าไว้ก่อน ส่วนนักเรียนที่มาจากต่างจังหวัดมี อัญชลี บุญย์พิพัฒน์ มาจากจังหวัดนราธิวาส ชุมศรี กิรติเรขา มาจากจังหวัดนครราชสีมา

เพื่อน ๆ ที่มาจากต่างจังหวัดทุกคนบอกชื่อตัวเอง แต่แก้วจำได้แค่สองคนที่นั่งข้างซ้ายและข้างขวา พิทยาเป็นผู้ชายคนเดียวของห้อง นอกนั้นเป็นผู้หญิง ที่มีผู้ชายคนเดียวเพราะผู้ชายไม่ค่อยเรียนแผนกศิลปะ ส่วนใหญ่ชอบเรียนแผนกวิทยาศาสตร์ จะได้สอบเข้าเรียนคณะแพทย์หรือคณะวิศวะ หากเรียนแผนกศิลปะจะไม่มีสิทธิ์สอบเข้าสองคณะนี้

แก้วต้องไปเรียนกวดวิชาทุกวันไม่เว้นวันเสาร์-อาทิตย์ เพราะมีเวลาเรียนเพียงเดือนเดียวและเรียนแค่ครึ่งวัน แก้วเป็นคนช่างพูดช่างคุย จึงมีเพื่อนมาก กระนั้นก็ไม่เคยเถลไถลหรือออกนอกถิ่นนอกทางมาเรียนและกลับบ้านพักตรงเวลาทุกวัน เมื่อถึงช่วงสมัครสอบพวกเราก็พากันเดินไปสมัครโดยไม่มีผู้ปกครองพาไป เพราะโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาอยู่ห่างจากโรงเรียนวัดปทุมวนารามเพียงสองป้ายรถเมล์

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

ครูใหญ่ให้พี่ชายนำใบสุทธิมาให้ทันเวลาสมัครสอบพอดี

วันสอบแข่งขันมาถึง แก้วไปสอบด้วยความมั่นใจอย่างที่สุดคือมั่นใจว่าหลวงพ่อด และหลวงพ่พรหมจะต้องช่วยแก้ว โดยเฉพาะหลวงพ่พรหมนั้น แก้วยังเจ็บหัวอยู่แม้ไม่มากเท่าวันที่ท่านเขกเพื่อเสกให้สอบได้ และเหนือสิ่งอื่นใดก็คือ พระพุทธพจน์ที่แก้วจำได้ขึ้นใจ “**วิริเยน ทุกขมจเจติ**” และ “**วายเมเถว ปุริโส ยาว อตฺตสฺส นิปฺปทา**” ที่หลวงพ่อดอัญเชิญมาให้ฟังในวันที่พ่พาไปกราบขอพรท่าน

นักเรียนที่มาสมัครสอบเข้าเรียนโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษามีจำนวนนับพันทั้งที่ทางโรงเรียนรับได้เพียงไม่กี่ร้อย แสดงว่าคนที่สอบได้จะต้องเก่งพอตัวทีเดียว เพราะจะต้องชนะคู่แข่งเป็นพัน ๆ คน หากไม่ได้เรียนกวดวิชา แก้วคงใจฝ่อไปเหมือนกันด้วยว่าข้อสอบยากเหลือเกิน ยากจนแก้วรู้สึกหมดหวัง ถ้าสอบไม่ได้ก็แปลว่าเจ็บหัวไปเปล่า ๆ และยังแปลว่า หลวงพ่พรหมไม่ซึ้งอีกด้วย

สอบเสร็จแก้วกลับหอพักมาเก็บข้าวของเตรียมกลับบ้านในวันรุ่งขึ้น ป่านนี้คุณนายเกลือกคงเหน็ดเหนื่อยกับงานบ้าน งานสวน และงานเลี้ยงควายเพราะความเค็มไม่ยอมจ้างอาพั้นนั้นแหละ คิดถึงเจ้าแงก็คิดถึง ปานฉะนี้จะเป็นอย่างไรบ้างก็ไม่รู้ ปู่ย่าตายายสบายดีหรือเปล่า อยากซื้อผลไม้แปลก ๆ ไปฝากหากก็ไม่มีเงินเพราะเงินที่คุณนายเกลือกให้ไว้ไม่พอค่ารถเมล์ด้วยซ้ำ

สรุปว่า ถ้าไม่ได้เงินที่เก็บรวบรวมไว้จากการขายผักนึ่งคงลำบากมากกว่านี้ แก้วไม่กล้าเล่าให้ใครฟังว่ามีแม่ขี้เหนียวที่สุดในจักรวาล ไม่ว่าคุณนายเกลือกจะเค็มขนาดไหน แก้วเป็นลูก ไม่มีสิทธิ์ว่าหรือตำหนิติเตียน เพราะทุกคนที่เกิดมามีแม่ได้คนเดียวขณะที่แม่มีลูกได้หลายคน แก้วคิดว่าลูกที่ดีจะต้องรักและถนอมน้ำใจแม่ไม่ทำให้แม่ต้องเสียใจ หากใครทำคนนั้นจะต้องบาปมากขนาด

ยมบาลยังต้องเมิน

วันรุ่งขึ้นพีน้อยไปส่งแก้วที่สถานีสามเสน รถออกจากสถานีหัวลำโพงเวลาเจ็ดโมง ถึงสถานีสามเสนเจ็ดโมงยี่สิบ และถึงสถานีช่องแคที่เที่ยงตรง คนช่องแคจึงเรียกรถไฟขบวนนี้ว่า รถเที่ยง แก้วจะแวะบ้านตายายไปขอข้าวตอกกินสักหนึ่งจานแล้วค่อยกลับบ้าน จะสั่งจากตู้เสบียงบนรถไฟมาก็กินนั้นอย่าหวัง เพราะสตางค์มีไม่พอ วิธีบรรเทาความหิวที่ดีที่สุด在这段时间ก็คือ หลับเสีย หลับสักสามชั่วโมงค่อยไปตื่นตอนรถไฟถึงสถานีบ้านหมี่ คุณน้ำที่นั่งตรงข้ามบอกว่าจะไปลงที่สถานีบ้านหมี่ แก้วจึงวานให้ช่วยปลูกแก้วด้วยเมื่อรถถึงสถานี

แก้วถึงบ้านตายายตอนเที่ยงเศษ ๆ สวัสดิ์ตายาก่อนเพราะยายนั่งอยู่บนเตียงหน้าครัว ตากำลังกินข้าวอยู่ในครัวคนเดียว ไม่รู้พวกน้ำ ๆ หายไปไหนกันหมด แก้วสวัสดิ์ตาแล้วจึงถามว่า

“ตาจำพวกน้ำ ๆ ไปไหนจ๊ะ”

“อยู่หลังบ้านกันหมด ไม่รู้มีอะไรดีถึงชอบไปอยู่หลังบ้านกันนัก” แก้วรีบวิ่งไปดูที่หลังบ้าน เมื่อไม่พบน้ำสักคนเดียวจึงเปิดประตูหลังบ้านออกไป พวกน้ำ ๆ กำลังชุมนุมกันอยู่หลังบ้านเจ๊กบ้า คงจะแอบดูแกทำมิดีมิร้ายกับหมาตัวเมียตามเคย แก้วเดินกลับเข้ามาในครัวถามตาว่า

“ตาจำ ตกลงหมาที่เป็นเมียเจ๊กบ้าออกลูกเป็นคนหรือเป็นหมาจ๊ะ” แก้วถามด้วยความอยากรู้ อยากเห็น

“พวกน้ำ ๆ ของเจ็งบอกตามาหลายวันแล้วว่า ลูกเจ๊กบ้าออกมามีหน้าตาเหมือนหมานั้นแหละ” ตาพูดยิ้ม ๆ แล้วพูดต่ออีกว่า

“ลูกหมามันก็ต้องเหมือนหมา จะให้เหมือนคนได้อย่างไร ว่าแต่เจ็งเถอะ เพิ่งกลับมาจากกรุงเทพฯ หรือ กินข้าวกินปลามาแล้วหรือยัง” คำถามของตาทำให้แก้วรู้สึกหัวใจแทบขาด เพราะตั้งแต่เช้าข้าวยังไม่

สร้างความคิดตรายังมีลมหายใจ

ตกถึงห้องเลยสักเม็ด

“ยังไม่ได้กินเลยจ๊ะ”

“งั้นก็มากินกับตาซี ไปหยิบจานมา ตาจะคดข้าวให้” แก้วลุกขึ้นไปหยิบจานมาให้ตา ครั้นเหลือบไปเห็นหม้อข้าวมีข้าวติดกันหม้ออยู่นิดเดียวจึงบอกตาด้วยความเกรงใจอย่างที่สุดว่า

“ไม่เป็นไรจ๊ะ ตากินเถอะ ข้าวมีนิดเดียวเดียวตาไม่อิ่ม”

“อืมซี กินเถอะ ตารับรองว่าเอ็งกินอิ่มแน่แล้วข้าวก็ยังไม่หมดหม้อ เชื่อตาเถอะ”

แก้วนึกถึงเรื่องแม่เคยเล่าให้ฟังว่า ตามีคาถาเสกข้าวสุกติดกันหม้อให้พอกิน แม่เคยทดสอบมาหลายครั้งแล้วจึงเชื่อว่าตาทำได้จริง ๆ วันนี้แก้วจะขอทดสอบบ้าง จะกินให้หมดหม้อเลยเชียว ว่าแล้วแก้วก็ยื่นจานเปล่าให้ตา ตาดักข้าวให้แก้วหนึ่งทัพพี แก้วกินได้ไม่กี่คำก็หมด ตาก็ดักให้อีกหนึ่งทัพพี แล้วก็อีกหนึ่งทัพพี แก้วกินเพลินจนจำไม่ได้ว่าตาดักให้กี่ครั้งแล้ว กับข้าวก็ธรรมดา ๆ แต่ทำไมแก้วถึงได้กินอย่างเอร็ดอร่อย จะว่าแก้วหิวหรือว่าคาถาตาขลังกันแน่นอน

กินอิ่มแล้วแก้วชะเง้อหน้าไปดูข้าวกันหม้อ ขอคูให้เห็นกับตาและต่อหน้าต่อตาตาสักหน่อยเถอะ แล้วก็จริงอย่างที่ตาพูดมาทุกประการ นั่นคือข้าวยังเหลือติดกันหม้อในปริมาณไม่มากนักน้อยไปกว่าที่แก้วเห็นตอนก่อนกิน แก้วเริ่มเก็บสะสมเรื่องแปลก ๆ ที่พบเห็นมาไว้ในใจ เช่น หลวงพ่อพรหม รู้ ความคิดของคนอื่นได้ และ เห็น โดยไม่ต้องดูว่าใครทำดีไม่ดี แก้วยังจำได้ตอนที่ไปถือศีลที่วัดช่องแคกับย่า ตาพูดมุดมุ้งายหวาด มีแก้วเห็นคนเดียวเพราะเด็กแล้วและคนหลับนอนกันหมด

ครั้นรุ่งเช้าท่านก็พูดขึ้นลอย ๆ ถึงพฤติกรรมของตาพูดกับยายหวาด จนคนทั้งสองถึงกับหน้าซีดเป็นไก่อต้มเพราะรู้สึกลายท่าน หลวงพ่อโอดก็รู้ความคิดของคนอื่นได้เช่นเดียวกับหลวงพ่อพรหม แต่แก้วก็จะยัง

ไม่สรุปว่า พระทุกรูปในประเทศไทยสามารถรู้ความคิดของคนอื่นได้นอกจากพระแล้ว ชาววาสก็มีอะไรพิเศษ ๆ ได้เหมือนกัน ตัวอย่างเช่น ปู่ของแก้ว ปู่มีคาถาดับพิษไฟ คาถารักษาแผลที่ถูกหมากัด กูกัด ตะปูตำ และอีกหลาย ๆ คาถาที่ช่วยรักษาหลานสาวจอมซนคนที่ชื่อแก้วมาแล้วหลายต่อหลายครั้ง แก้วจึงรอดตายและหายเจ็บป่วยมาได้เพราะมีปู่ช่วยไว้

ส่วนตาก็มีคาถาเสกข้าวสุกก้นหม้อให้พอกิน และน่าจะมီးอะไรดี ๆ อีก แก้วจะต้องจับตามองหาสิ่งดี ๆ ที่ตามีอยู่ เท่าที่แม่เล่าว่า ดาวิ่งหนีพวกโจรทั้งที่ถูกยิงจนควั่นกลบหลัง แก้วฟังแล้วก็รู้สึกภูมิใจที่มีตาเก่ง แม่แม่จะบอกวาทารอดมาได้เพราะความขลังของเสื้อยันต์และมีดหมอหลวงพ่อเดิมก็ตาม

“ว่ายังไง กินอิมหรือยัง อีกสักทัพพีดีไหม” ตาถามเมื่อเห็นแก้วนั่งเหม่อตาลอย เพราะกำลังเก็บสะสมเรื่องแปลก ๆ มาไว้ในใจ

“อิมแปลเลยจ๊ะตา นี่ถ้าพินันกันหนูเพื่ออย่างหมดท่าเลย ขอบคุณตามากจ๊ะ” แก้วพูดพร้อมกับไหว้ตาอย่างนอบน้อม พวกน้ำ ๆ เข้ามาพอดี แก้วรีบพูดดักคอว่า

“น้ำพากันไปแอบดูเจ๊กบ้าทำมิดีมีร้ายกับหมามาอีกไซ้ไหมล่ะ”

“ใครว่า น้ำไปแอบดูแกช่วยเมียเลี้ยงลูกต่างหากล่ะ” น้ำวลัยเป็นคนตอบ

“เลี้ยงลูกที่ไหนกัน ก็อาฮุ้งลูกสาวแกโตแต่งงานไปแล้ว” แก้วแย้ง

“ลูกเมียน้อยใจ เอ็งก็รู้ไม่ใช่หรือว่าเจ๊กบ้าแกมีเมียน้อยเป็นหมาเหม! แกช่วยเมียหลวงเลี้ยงลูกเมียน้อยใหญ่เลย ส่วนเมียน้อยกินอนแฝเหลาสบายอารมณ์ เจ๊กบ้ากับเมียก็ชงนมให้ลูกกิน แต่ก็แปลกนะ ปกติหมามันออกลูกหลายตัว แต่นี่มันออกมาตัวเดียว แสดงว่าต้องเป็นลูกตาแป๊ะแน่ ๆ เลย” น้ำวลัยยังคงวิพากษ์วิจารณ์เจ๊กบ้ากับ

ลูกใหม่และเมียใหม่ของแก

“พวกเอ็งไม่มีอะไรจะทำกันแล้วหรือยังไปถึงได้มาพูดเรื่องคนอื่นกัน ไป ไปให้พันหูพันตาเข้าได้แล้ว ข้ารำคาญ” ตาดูพวกน้ำ ๆ พอดีกับยายบ่นออกมาดัง ๆ ว่าหิวข้าว แก้วจึงรีบลาตายายและน้ำ ๆ กลับบ้าน เพราะถ้าน้ำ ๆ รู้ว่าแก้วกินข้าวเกือบหมด ก็จะทำกันตำหนิติเตียนว่าแก้วตะกละ นางสาวจิตรา เพลินในธรรม มีรู้หรือกว่าคาถาของ สิบตรีโชค ไสภารัตน์ พ่อของ คุณนายเกลื้อ เพลินในธรรม นั้น อัศจรรย์นัก

เมื่อแก้วมาถึงบ้านปรากฏว่าไม่พบพ่อ แม่ หรือแม่แต่กว้าง ประตูบ้านถูกใส่กุญแจไว้ แก้วจึงเดินไปบ้านย่า และพบว่าอาวีนอยู่บ้านแต่เพียงผู้เดียว อาวีนบอกว่า ปู่กับย่าไปนากับอาพัน พาคนที่จะซื้อนาไปดู ปู่ตัดสินใจไม่ทำนาแล้ว ถ้าทำก็ต้องซื้อควายมาแทนเจ้ามั่งกับเจ้ามี และอีกไม่นานก็คงจะถูกพวกโจรมาต้อนไปฆ่ากินอีกเหมือนเจ้ามั่งกับเจ้ามี และรุ่นพี่ของมันคือ เจ้าค้ำกับเจ้าคุณ เมื่อขายนาแล้วปู่จะไปซื้อไร่ที่จิงโก จังหวัดลพบุรี โดยไปกับพ่อตาอาพัน

อาพันเพิ่งแต่งงานก่อนสงครามห้าวัน เมียอาพันชื่อ ไพฑูรย์ อายุเท่าไก่ ถ้าไก่ยังอยู่ก็จะอายุ ๑๖ ปีเท่าอาสะไ้ พ่อไพฑูรย์เป็นชาวไร่ชาวนา มีที่ดินหลายร้อยไร่ ไพฑูรย์เรียนจบชั้น ป.๔ นับว่าอาพันโชคดีที่ได้เมียสวยทั้งที่ตัวเองอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ เขียนชื่อและนามสกุลของตัวเองได้เท่านั้น ฟังอาวีนพูดถึงเมียอาพัน แก้วอยากเห็นหน้าอาสะไ้ที่อายุอ่อนกว่าแก้วหนึ่งปี คงจะสวยไม่น้อยเลยทีเดียว

เมื่อแก้วถามหาพ่อแม่ อาวีนบอกว่า แม่เข้าซื้อให้พ่อพาไปทวงหนี้ ปู่เทียนที่อำเภอบางระกำ ไปกันเมื่อวันวาน ทั้งนี้เพราะปู่เทียนไม่ส่งเงินมาใช้หนี้หลายเดือนแล้ว แม่บอกว่า ถ้าแก้วสอบเข้ามัธยมปลาย

ที่โรงเรียนเตรียมอุดมได้ ก็ต้องไปอยู่กรุงเทพฯ และต้องใช้เงินมาก
กล้วยก็ไปสอบเข้าโรงเรียนฝึกหัดครูธนบุรีกับพี่น้องคราญถูกสาวป่าหลอ
เกิดสอบได้ พ่อกับแม่จะต้องส่งเงินให้ทุกเดือนและคงตกเดือนละ
หลายร้อยบาท

แก่วังไม่ทันถามถึงกว้าง อารีนก็บอกว่า กว้างตามอารวยไป
เที่ยวหัวหิน อารวยจะไปเที่ยวกับเพื่อน ๆ มีอาคำมีและอาสำลี
ลูกยาริด และยังมีเพื่อนที่เคยเรียนโรงเรียนฝึกหัดครูเทพสตรีด้วยกัน
อีกสองคน นัยว่าอาคำมีกับอาสำลีจะไปจีบเพื่อนอารวย กว้างขอไป
ด้วย แต่อารวยบอกว่ากลัวเงินไม่พอเพราะมีเงินไปจำกัด กว้างก็เลย
ใช้วิธีขึ้นรถไฟไปดักรออารวยที่สถานีจันทเสนโดยที่อารวยไม่รู้เนื้อรู้ตัวว่า
หลานชายจอมกะล่อนจะตามไป

แต่แล้วแก่วังก็ใจผ่อเมื่อนึกถึงเจ้าแง ยังจำท่าทางหงอย ๆ เหงา ๆ
ของมันตอนแก่วังพาไปจะให้เล่นน้ำที่หนองกระโดน แต่มันก็ไม่ยอมเล่น
กลางคืนก่อนออกจากบ้าน แก่วังไปดูมันที่คอกก็เห็นมันทำตาใส ๆ อยู่
ในเมื่ออาพันไม่ได้ไปเลี้ยงเจ้าแง แม่ก็ไม่อำเภอบางระกำกับพ่อ กว้าง
ก็ไปหัวหินกับอารวย แล้วเจ้าแงจะอยู่ที่ไหน หรือไปกับใคร หรือว่า ...
แก่วังไม่อยากคิด รีบถามอารีนว่า

“อา แล้ว ... แล้วเจ้าแงล่ะ”

“ไม่อยู่แล้ว” คำตอบของอารีนทำให้แก่วังแทบจะหยุดหายใจ
กลั่นใจถามอีกว่า “เจ้าแงตายหรือ เป็นอะไรตาย อาตอบมาเร็ว ๆ”

“ใจเย็น ๆ ใจแก่วัง ใจแงมันยังไม่ตายหรอก แต่มันไม่ได้อยู่ที่นี้
แล้ว มีคนกกกว่าวมาขอเช่าจากแม่เอ็ง เขาบอกแม่เอ็งว่าจะเช่ามันไป
ให้ช่วยทำนา แม่เอ็งก็ดีใจ จะได้ไม่ต้องมานั่งเลี้ยงเองหรือจ้างเจ้าพัน
เลี้ยง แล้วก็ได้เงินค่าเช่ามาส่งลูกเรียนด้วย” อารีนพูดมาถึงตรงนี้
แก่วังก็มีอันต้องน้ำตาไหล เพราะซาบซึ้งตรึงใจในความรักความห่วงใย

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

ของแม่ที่มีต่อลูก แก้วเริ่มจะเข้าใจคุณนายเกลื่อแล้วว่า การที่คุณนายเป็นคนเค็มสุด ๆ นั้น ก็เพื่อจะเก็บหอมรอมริบเงินทุกบาททุกสตางค์ไว้ส่งลูกเรียนนั่นเอง

“แม่จ๋า หนูรักแม่ หนูคิดถึงแม่” แก้วคร่ำครวญในใจ กลั้นน้ำตาไว้ไม่ให้ไหลออกมาเพราะอายอาวรีน

“แล้วคืนนี้พ่อกับแม่จะกลับหรือเปล่า อาวรีนรู้ใหม่จ๊ะ” แก้วถามพี่สาวอารวย

“คงกลับไม่ทันหรอก เพราะพิษณุโลกไม่ใช่จะใกล้ ๆ ไหนจะต้องต่อรถไปยังอำเภอบางระกำอีก” อาวรีนตอบ

“แล้วคืนนี้หนูจะนอนที่ไหนล่ะ บ้านก็เข้าไม่ได้” แก้วเริ่มวิตก

“ก็นอนกับอาไงล่ะ เห็นอาเป็นคนอื่นไปได้ ชักน้อยใจแล้วนะ” อาวรีนต่อว่ากลายเป็น

“ไม่นอนหรอก เดี่ยวดี ๆ อา ก็ตื่นขึ้นมานั่งอีก พอเช้าก็มาบอกย่าว่า ใส้แก้วมันอี” แก้วยังจำภาพที่อาวรีนตื่นขึ้นมานั่งถ่ายอุจจาระในมุ้งกลางดึก แม้เวลาจะผ่านไปนานกว่าสิบปี หากภาพนี้ยังไม่ลบเลือนไปจากใจแก้ว

“ถ้าอย่างนั้นเอ็งก็กลับไปนอนบ้านยายเอ็งก็แล้วกัน” อาวรีนพูดโกรธ ๆ แก้วจึงขอโทษอาวรีนเพราะคำนวณดูแล้วว่า ถ้าไม่นอนกับอาวรีนก็ต้องตะเกียกตะกายกลับไปนอนที่บ้านยาย รุ่งเช้าก็ต้องกลับมาบ้านย่าอีก

สองอาทิตย์ต่อมา แก้วก็ได้รับข่าวที่ทำให้ตื่นเต้นยินดีที่สุดในชีวิต พี่อึ่งโทรเลขมาบอกว่า แก้วสอบเข้าเตรียมฯ ได้ และเป็นนักเรียนเตรียมอุดมศึกษา รุ่นที่สามสิบ!

๓๖

นางสาวแก้วเป็นนางสาวแก้ว

พอกับแม่ดีใจกับข่าวดีของแก้ว อาทิตยย์ที่แก้วล้วยก็นำข่าวดีมาบอกพอกับแม่ว่า กล้วยกับพี่น้องคราญสอบเข้าโรงเรียนฝึกหัดครูธนบุรีได้ แต่พี่น้องคราญละสิทธิเพราะถ้าเรียนก็เท่ากับเริ่มต้นใหม่ พี่นางคราญจึงบอกป้ากับลุงว่าจะกลับไปเรียนต่อปีสองที่โรงเรียนการช่างสตรีสิงห์บุรี ถ้าเรียนฝึกหัดครูก็ต้องเริ่มต้นชั้น ปี ๑ ใหม่ ส่วนกล้วยอยากมาอยู่ใกล้แก้ว แม่จะคนละจังหวัด กล่าวคือ แก้วจะอยู่จังหวัดพระนคร ส่วนกล้วยอยู่จังหวัดธนบุรี แต่สองจังหวัดก็อยู่ติดกัน เพียงแต่ข้ามสะพานพุทธมา ก็ถึงจังหวัดพระนครแล้ว

พอกับแม่กำลังจะไปสวน แก้วจึงขอตามไปโดยวิ่งนำหน้ารถจักรยานพ่อซึ่งมีแม่ซ้อนท้าย ไม่รู้ว่าแก้วเอาเรือแรงมาจากไหนถึงได้วิ่งนำหน้ารถพ่อไปถึงสวนโดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อย เมื่อถึงสวนก็ช่วยแม่ตัดใบตองเพื่อจะนำไปขายตลาด มีกล้วยสุกคาต้นอยู่สามเครือพ่อตัดลงมาทั้งเครือแล้วเฉาะเป็นหวี ๆ นำไปกองรวมกันไว้

ฝรั่งแห้วกำลังออกลูกดกขาวเต็มต้น แก้วจึงปีนขึ้นไปเก็บมากินพ่อได้พันธุ์ฝรั่งแห้วมาจากจังหวัดธนบุรีครั้งไปส่งซื้อกิ่งตอนละมุดมาปลูกรสชาติฝรั่งแห้วหวานอร่อยอย่าบอกใคร แก้วไม่ค่อยตะกละเท่าไรแค้กินจนพุงกางเท่านั้น พอกำลังสอยมะพร้าวซึ่งมีทั้งแก่และอ่อน มะพร้าวแก่เมื่อนำไปชูดแล้วคั้นเป็นน้ำกะทิสำหรับปรุงอาหาร จะทำให้อาหารมีรสหวานกลมกล่อมโดยไม่ต้องใส่น้ำตาล น้ำมะพร้าวอ่อนมีรสหอมหวานชื่นใจ ทำให้หายเหนื่อย ส่วนละมุดกำลังออกลูกเต็มต้น

สร้างความดีตราวยังมีลมหายใจ

แต่ยังอ่อนอยู่จึงกินไม่ได้

กินฝรั่งแห้งจนท้องกางแล้ว แก้วก็ไปช่วยพ่อสอยมะพร้าว จู๋ ๆ ก็เกิดอยากลองของ คือคิดจะเสี่ยงทายดูว่า อีกสองปีข้างหน้าเมื่อจบเตรียมฯ แล้ว แก้วจะสอบเข้าคณะอักษรศาสตร์ได้หรือไม่ ถ้าสอบเข้าได้ก็ขอให้ขึ้นต้นมะพร้าวได้ แต่ถ้าสอบไม่ได้ก็ขอให้ขึ้นต้นมะพร้าวไม่ได้ คิดเสี่ยงทายดังนี้แล้ว จึงบอกพ่อว่า

“พ่อจ๋า หนูจะปีนขึ้นไปเก็บมะพร้าว”

“อย่าเลย ประเดี๋ยวตกลงมาขาแข้งหักก็จะไปเรียนหนังสือไม่ได้”
พ่อห้าม

“หนูจะเสี่ยงทาย ถ้าหนูขึ้นต้นมะพร้าวได้ก็แปลว่าหนูต้องสอบเข้าคณะอักษรฯ ได้ พ่ออย่าห้ามหนูเลย หนูขอไม่เชื่อพ่อครั้งเดียวเท่านั้น หนูขอนะจ๊ะ”

“ตามใจเถอะ ระวังเนื้อระวังตัวหน่อยก็แล้วกัน” พ่อเตือนด้วยความหวังดี เพราะรู้ว่าถึงห้ามแก้วก็หาฟังไม่

แก้วตะเกียกตะกายปีนขึ้นไปจนถึงยอดมะพร้าว เป็นความลำบากยากยิ่งที่สุดเพราะมะพร้าวเป็นพืชไม่แตกกิ่ง จึงไม่มีกิ่งให้จับ แก้วขึ้นต้นมะพร้าวได้แล้วก็ไม่อาจเก็บลูกมะพร้าวได้ เพราะต้องใช้มือโอบรอบลำต้นไว้แน่น หากปล่อยมือข้างหนึ่งก็กลัวว่าจะพลัดตกลงมา แก้วไม่รู้จะทำอย่างไรดีจึงบอกพ่อ

“พ่อจ๋า หนูช่วยพ่อเก็บมะพร้าวไม่ได้ หนูกลัวตก”

“งั้นก็ลงมาได้แล้ว” พ่อพูดเสียงเรียบ

“ลงยังไง หนูกลัวตกจ๊ะ” แก้วรู้สึกกลัวจริง ๆ นึกตำหนิตัวเองว่า ไม่น่าทำอะไรแผลง ๆ อย่างนี้

“ขึ้นได้ก็ต้องลงได้ แก้วโตพอที่จะรับผิดชอบต่อการกระทำของตัวเองแล้ว”

บุญศรี โสดีโสดา

“ตกลงจะ หนูจะรับผิดชอบต่อการกระทำของตัวเอง” แก้วพูดเสียงอ่อนโยนแล้วค่อย ๆ ขยับมือทีละข้างเพื่อให้ตัวเล็กลงมา แต่เมื่อขยับมือตัวก็ลื่นลงจากยอดมาถึงโคนต้น หน้าอกครูดกับลำต้นจนเลือดไหลซิบ ๆ ปวดแสบปวดร้อนอย่างที่สุด ในความเจ็บปวดนั้นก็เกิดความมั่นใจว่า จะต้องสอบผ่านเข้าไปเรียนในคณะอักษรศาสตร์ได้ดังที่เสียงทนายไว้

“เป็นอย่างไรบ้าง เจ็บมากไหม” พ่อถามอย่างเป็นห่วง ท่าทางพ่อตกใจไม่น้อยเพราะปกติแล้วพ่อจะห่วงหาอาทรลูกเมียญาติมิตรตลอดจนลูกศิษย์และเพื่อนร่วมโลกทุกคนที่พ่อรู้จัก!

“แสบสุด ๆ เลยจ๊ะ แต่หนูก็ตั้งใจที่ได้สำเร็จ”

“ถ้าอย่างนั้นก็กลับไปทำแผลที่บ้านเถอะ” แล้วพ่อจึงตะโกนบอกแม่ให้เตรียมตัวกลับบ้าน แม่ยังกรีดไบตองออกจากก้านกล้วยไม่เสร็จจึงถามพ่อว่า ทำไมต้องรีบกลับ เมื่อพ่อบอกเหตุผล แม่จึงเดินมาดูแก้ว ถามด้วยความเคยชินว่า

“ไปชนอะไรมาอีกล่ะ โตเป็นสาวเป็นนางแล้วยังไม่หายชนอีกหรือ” คุณนายเกลียดลูกสาวทั้งที่ใฝ่ใจรู้สึกสงสาร หากเจ็บแทนลูกได้ก็จะไม่ลังเลให้เสียเวลาแม่นาทีเดียว

“หนูไม่ได้ชนจ๊ะ หนูแค่เสียงทนายว่า จะสอบเข้าเรียนคณะอักษรฯ ได้หรือเปล่าเท่านั้น”

“แล้วจะได้ไหมล่ะ”

“ได้แน่นอนจ๊ะ”

“ถ้าอย่างนั้นทนเจ็บไปอีกหน่อยก็แล้วกัน แม่ขอกรีดไบตองให้เสร็จก่อน พอทนได้ไซ้ไหม”

“ได้จ๊ะ เพราะหนูเป็นลูกคุณนายเกลียด แม่เรานี่เค็มสุด ๆ เลยขนาดเกลือกยังเรียกพี่” แก้วบ่นดั่ง ๆ ด้วยตั้งใจจะประชดแม่

“ว่าไงนะ” คุณนายเกลียดทำเสียงเขี้ยวเข้าใส่

สร้างความคิดรวบยังมีลมหายใจ

“เปล่าๆ จะ หนูแค่ภูมิใจที่ได้เป็นลูกคุณนายเกลือ แล้วหนูก็ตั้งใจว่าจะรักษาความเค็มไว้เหมือนเกลือรักษาความดี” แก้วเจตนาพูดให้ผิดคุณนายเกลือจึงทักท้วงว่า

“ที่พูดมานั้นผิด ที่ถูกต้องพูดว่า จะรักษาความดีไว้เหมือนเกลือรักษาความเค็ม ไหนพูดใหม่ซิ”

“พูดใหม่แล้วหนูจะหายเจ็บไหมล่ะ ถ้าแม่รับรองว่าหายหนูถึงจะพูด แต่เอาเถอะ แม่รีบไปกรี๊ดไปตองให้เสร็จก็แล้วกัน” แก้วบอกแม่คุณนายเกลือจึงเดินกลับไปทำงานต่อ หากคราวนี้แรงมือเพื่อจะให้เสร็จเร็ว ๆ ด้วยหวังลูกสาวจอมซน

ครึ่งชั่วโมงให้หลัง พ่อ แม่ ลูก ก็ช่วยกันขนใบตองที่พับเป็นแพนบ ๆ สิบแพนบ กลัวยที่เคาะเป็นหวี ๆ ๒๓ หวี มะพร้าวแก่ ๒ ทะลาย และมะพร้าวอ่อน ๑ ทะลายไปกองไว้ริมถนน คุณนายเกลือจึงเดินข้ามถนนไปยังบ้านนายสวนกับนางตา จ้างคนทั้งสองหาบผลิตภัณฑ์ไปส่งบ้านซึ่งห่างจากสวนประมาณสามกิโลเมตร โดยให้ค่าจ้างคนละ ๓ บาท วันรุ่งขึ้นคุณนายจึงจะนำไปขายที่ตลาดช่องแคแต่เช้า จากนั้นก็พากันกลับบ้าน คุณนายเกลือบอกลูกสาวให้ซ่อนท้ายจักรยานครุฑเงิน แต่ลูกสาวปฏิเสธด้วยการยกเหตุผลมาอ้างว่า ต้องการสร้างความดีตราบยังมีลมหายใจ

วันสอบสัมภาษณ์ แก้วเข้ากรุงเทพฯ พร้อมกับพ่อแม่ และกลัวยถึงสถานีหัวลำโพงเวลาตีห้า ล้างหน้าล้างตากันแล้วก็นั่งรอให้สว่าง จากนั้นกลัวยก็พาแม่ขึ้นรถเมล์สาย ๔๐ ไปฝั่งธนเพื่อหาหอพักให้กลัวย ส่วนแก้วพาพ่อขึ้นรถเมล์สาย ๒๔ ไปโรงเรียนเตรียมฯ ก่อนแยกกันไป พ่อส่งแม่และกลัวยว่า ถ้าหาหอพักได้แล้วก็ให้ขึ้นรถเมล์สาย ๔๐ ไปหาแก้วกับพ่อที่โรงเรียนเตรียมฯ สอบสัมภาษณ์เสร็จก็จะพากันกลับช่องแคโดยนั่งรถเมล์สาย ๒๔ มาลงที่สถานีหัวลำโพง

แก้วกับพ่อมาถึงโรงเรียนเตรียมฯ ตอนแปดโมงเช้า มีนักเรียนมารอสอบกันแล้ว คนที่อยู่ต่างจังหวัดก็จะมีผู้ปกครองมาด้วย แก้วไปเดินดูชื่อที่ติดประกาศจึงรู้ว่าต้องสอบสัมภาษณ์ช่วงบ่าย ส่วนช่วงเช้าเป็นช่วงตรวจโรค มีแพทย์จากโรงพยาบาลมาทำการตรวจ นักเรียนที่สอบข้อเขียนผ่านแต่มีโรคติดต่อร้ายแรงก็จะไม่ได้สอบสัมภาษณ์ ซึ่งแปลว่าไม่สามารถเข้าเรียนได้ การตรวจโรคจะเริ่มตั้งแต่เก้าโมงเช้าไปถึงเที่ยง แก้วจึงพาพ่อไปกินข้าวเช้าที่โรงอาหาร ซึ่งมีแม่ค้าหลายเจ้าขายอาหารนานาชาติ แก้วเข้าคิวไปซื้อมาให้พ่อ เป็นข้าวราดแกงกับขนมปังหน้าหมู พ่อกินข้าวจนหมดจาน จากนั้นจึงกินขนมปังหน้าหมู พ่อบอกว่าอร่อยมาก กินหมดแล้วจึงบอกให้แก้วไปซื้ออีก ๑ จาน แก้วกลัวคุณนายเกลือบจะตำหนิว่าใช้เงินเกินงบประมาณที่ให้ไว้ จึงบอกพ่อว่าแก้วยกส่วนของแก้วให้พ่อ เพราะแก้วกินข้าวราดแกงจานเดียวก็อิ่มแล้ว พ่อจึงกินขนมปังหน้าหมูเป็นจานที่สอง เห็นพ่อกินอย่างมีความสุข แก้วพลอยมีความสุขไปด้วย

แก้วสอบสัมภาษณ์เสร็จเกือบๆ สี่โมงเย็น จากนั้นเราสี่คนพ่อแม่ลูกก็ขึ้นรถเมล์สาย ๒๔ มาที่สถานีหัวลำโพง รถไฟจะออกจากสถานีเวลาหกโมงเย็น แม่จึงพาพวกเราไปกินข้าวหมูแดงที่ร้านข้างสถานี จะได้ไม่ต้องไปกินบนรถไฟซึ่งนอกจากไม่อร่อยแล้วยังราคาแพงอีกด้วย

ก่อนเปิดเรียนสองวัน แก้วกับกล้วยก็เข้ากรุงเทพฯ พร้อมกับพี่ชายและบุญเที่ยง พ่อให้แก้วมาอยู่กับพี่ออดและพี่อึ้งซึ่งมาเช่าบ้านอยู่ในตรอกพระยานคร ถนนเจริญกรุง พี่ออดเรียนจบครุศาสตร์และได้เกียรตินิยม จึงได้เป็นอาจารย์สอนที่โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ พี่อึ้งเรียนคณะบัญชี ปีสอง พี่ชายสอบเข้าเรียนคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาฯ ได้ ส่วนบุญเที่ยงเป็นหลานของหลวงพ่อโอด เจ้าอาวาสวัดจันเสน เรียนจบชั้น ม.ศ. ๓ จากโรงเรียนระดับวิทย์ เหมือนแก้ว แต่เนื่องจาก

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

เป็นคนเฉย ๆ ไม่สูงส่งกับใคร โดยเฉพาะนักเรียนหญิง บุญเที่ยงกับ แก้วจึงเหมือนอยู่กันคนละโลก แต่ครั้งนี้จะต้องมาอยู่บ้านเดียวกัน บุญเที่ยงจะมาเรียนที่โรงเรียนอำนวยการศิลป์ ครูดีดีซึ่งเป็นศิษย์เก่า อำนวยการศิลป์เป็นคนพามาสอบเข้าเรียน

เมื่อรถไฟถึงสถานีหัวลำโพง พี่ชายก็เรียกรถแท็กซี่พาแก้ว ก้อย และบุญเที่ยงมาที่ตรอกพระยานคร ถนนเจริญกรุง บ้านเช่าที่พี่ออก มาเช่าอยู่รถเข้าไม่ถึง พวกเขาจึงลงเดินหิวสัมผัสภาระพระรุงพระรังเข้ามา ในตรอกแคบ ๆ ประมาณ ๒๐ นาทีก็มาหยุดอยู่ที่หน้าบ้านหลังหนึ่ง เป็นบ้านไม้สองชั้นกลางเก่ากลางใหม่ ไม่มีรั้ว ขณะนั้นยังไม่สว่างดี พี่ชายเคาะประตูเรียกชื่อเจ้าของบ้าน เราสี่คนยืนออกันอยู่หน้าประตู เพราะไม่มีที่ให้นั่ง

“พี่วรรณครับ ผมน้องชายพี่ออกครับ” ไม่มีเสียงตอบรับแสดงว่า ยังไม่มีใครตื่น พี่ชายจึงส่งเสียงเรียกอีกสองครั้ง สักพักแสงไฟในบ้าน ก็สว่างขึ้น และมีคนมาเปิดประตู เป็นผู้หญิงนุ่งผ้ากระโจมอก อายุ คงจะอ่อนกว่าคุณนายเกลือนหลายปี ผิวขาว หน้าตาสะสวยไม่แพ้ คุณนายเกลือน พี่ชายบอกให้พวกเราไหว้และแนะนำว่า

“คุณสุวรรณเป็นพี่สาวพี่อ้วนเพื่อนสนิทของพี่ออก” แล้วบอก เจ้าของบ้านว่า

“ผมจะมาขอบุญแจบ้านที่พี่ออกฝากไว้ บุญเที่ยงกับแก้วจะมา อยู่บ้านเช่ากับพวกเรา แก้วเรียนโรงเรียนเตรียมฯ บุญเที่ยงเรียนที่ โรงเรียนอำนวยการศิลป์ ส่วนก้อยพี่สาวแก้วเรียนครู จะไปอยู่หอพัก ที่ฝั่งธน สาย ๆ ผมกับบุญเที่ยงจะไปส่ง” พี่ชายบอกคุณสุวรรณแล้ว ขอบุญแจบ้านเช่าที่พี่ออกฝากคุณสุวรรณไว้ บอกแก้วให้อยู่บ้าน คุณสุวรรณจนกว่าพี่ออกจะกลับมา พี่อ้วนน้องสาวคุณสุวรรณซึ่งเป็น เพื่อนสนิทของพี่ออกสอบบรรจุได้ที่โรงเรียนฝึกหัดครูนครราชสีมา

เพื่อออกกับพี่อึ้งจึงไปส่งพี่อ้วนและจะกลับพรุ่งนี้ แก้วจะต้องนอนค้างบ้านคุณสุวรรณคืนหนึ่ง

พี่ชายกับบุญเที่ยงช่วยกันหอบหิ้วสัมภาระเดินข้ามสะพานไม้แคบ ๆ ไปยังบ้านเช่าซึ่งอยู่ห่างออกไปประมาณ ๒๐ เมตร จากนั้นพี่สาวพี่อ้วนจึงชวนแก้วและกล้วยเข้าไปในบ้านแล้วปิดประตูลงกลอนอย่างเรียบร้อย บอกกล้วยและแก้วให้ล้างหน้าล้างตา แล้วจึงส่งเสียงปลุกลูก ๆ ที่อยู่ชั้นบน มีบันไดเตี้ย ๆ สำหรับไต่ขึ้นลง เนื่องจากเป็นบ้านหลังเล็ก ๆ และไม่สูงเหมือนบ้านสองชั้นทั่ว ๆ ไป

ประเดี๋ยวหนึ่ง เด็กผู้หญิงสามคนก็พากันเดินลงบันไดมา คุณสุวรรณแนะนำพวกเขาให้รู้จักแก้วและกล้วย พวกเขายิ้มแย้มแจ่มใสพูดคุยกับแก้วเหมือนรู้จักกันมานาน ไม่มีที่ท่าดูถูกเหยียดหยามหรือรังเกียจแต่ยดฉันท์เด็กบ้านนอกอย่างแก้วแต่ประการใด คุณสุวรรณเองก็ถูกชะตากับแก้วด้วยว่า แก้วหน้าตาคล้ายคลึงกับลูกสาวคนโตของเธอ จากการสนทนาปราศรัยกัน แก้วจึงทราบว่าคุณสุวรรณแต่งงานกับคุณศิริซึ่งนับถือศาสนาอิสลาม มีลูกสาว ๔ คน สามคนแรกอายุห่างกัน ๒ ปี คนโตชื่อตุ้มอายุเท่าแก้ว คนที่สองชื่อแต้ว อายุเท่ากว้าง คนที่สามชื่อติ้ม ส่วนคนสุดท้ายชื่อต้อม อายุอ่อนกว่าติ้ม ๘ ปี

“แก้วเป็นลูกสาวมะอีกคนก็แล้วกัน เพราะหน้าตาเหมือนตุ้มยังกับเป็นพี่น้องท้องเดียวกัน” คุณสุวรรณบอกแก้ว แต้วเห็นแก้วทำหน้าไม่เข้าใจที่คุณสุวรรณแทนตัวเองว่า มะ จึงอธิบายว่า

“มะ ก็คือแม่ ส่วนพ่อเรียกว่า ป๊ะ สรุปว่าพี่แก้วเป็นลูกสาวป๊ะกับมะ ครอบครัวเราจะได้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน ตกลงนะ”

“ยังไม่ตกลงก่อน พี่อยากทราบว่าถ้าพี่เป็นลูกป๊ะกับมะแล้ว พี่ต้องเปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามหรือไม่ ถ้าต้องเปลี่ยน พ่อพี่คงไม่อนุญาต เพราะครอบครัวเรานับถือศาสนาพุทธ” แก้วบอกแต้ว

สร้างความคิดรวบยอดมหายาใจ

“ถ้าพีต้องการจะเปลี่ยนก็เปลี่ยนได้ แต่ถ้าไม่เปลี่ยนก็ไม่เป็นไร เพราะก่อนแต่งงานกับปิ๊ะ มะก็นับถือพุทธ เพราะยายกับตาเป็นชาวพุทธ ตาเสียไปหลายปีแล้ว ยายยังอยู่ ยายแต่ยังมีลูก ๕ คน ป๊าไหวเป็นคนโต แต่งงานกับคนคริสต์ก็เปลี่ยนไปนับถือศาสนาคริสต์ตามลุง ป๊าขึ้นไม่แต่งงาน มะเป็นคนี่สาม พอแต่งงานกับปิ๊ะก็เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลามตามปิ๊ะ คนที่ ๔ เป็นผู้ขายชื่อน้ำตอ ยังไม่แต่งงาน ส่วนคนสุดท้ายคือน้ำตุ๊ที่เป็นเพื่อนกับน้ำออด”

“แล้วพีอ้วนละ ก็พีชายบอกว่าพีออดเป็นเพื่อนกับพีอ้วนซึ่งเป็นน้องมะ” แก้วไม่เข้าใจ แต่จึงอธิบายว่า

“น้ำออดเป็นคนเปลี่ยนชื่อให้น้ำตุ๊ เพื่อให้คล้องกับชื่อน้ำออดกับน้ำอึ่ง ตุ๊กับอ้วนมีความหมายเหมือนกัน น้ำออดเลยตั้งชื่อใหม่น้ำตุ๊ว่าอ้วน แต่พวกเราชินกับชื่อ ตุ๊ มากกว่า”

บุรุษร่างสูงสง่าเดินลงมาจากชั้นบน เขานุ่งโสร่งตาหมากรุก มะจึงแนะนำให้แก้วกับกล้วยรู้จัก ว่านี่คือ ปิ๊ะของลูก ๆ แก้วกับกล้วยทำความเคารพปิ๊ะด้วยการไหว้

“ปิ๊ะเราได้ลูกสาวอีกคนแล้ว นี่คนนี่” มะบอกปิ๊ะและชี้มาที่แก้ว

“เอ็งชื่ออะไรละอีหนู หน้าตาเหมือนไอ้เจ้าตุ้มเลยนะ” ปิ๊ะทักทายลูกสาวคนใหม่ล่าสุด

“ชื่อแก้วจ๊ะ หนูดีใจที่ได้เป็นลูกสาวอีกคนหนึ่งของปิ๊ะกับมะ” แก้วพูดจากใจจริง เกิดความรู้สึกอบอุ่นเหมือนได้มาพบญาติสนิทที่จากกันมานาน นำแปลกที่ไม่มีใครสนใจกล้วยเลย กล้วยเองก็ได้แต่ยิ้ม มองหน้าคนไหนที่คนนี่ที อาจเป็นเพราะกล้วยหน้าตาไม่เหมือนใครในที่นี้กระมัง

“จันก็เปลี่ยนเป็นชื่อแก้วก็แล้วกัน ปิ๊ะจะได้มีลูกสาวชื่อคล้องจองกัน ตุ้ม แต้ว แต้ว ติม ต่อม”

ปิ๊ะพูดอย่างอารมณ์ดีแล้วจึงขอตัวไปอาบน้ำ

เสียงร้องให้ดังลงมาจากข้างบน มะรีบวิ่งขึ้นไปดู แก้วคิดว่า คงเป็นเสียงร้องให้ของลูกสาวคนสุดท้ายของมะ เพราะลูกคนสุดท้าย มักองแงเพื่อเรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่และพี่ ๆ ประเดี๋ยวหนึ่งมะ ก็อุ้มเด็กผู้หญิงอายุราวห้าขวบลงมาจากชั้นบน ตอนเดินลงบันได ดูทุกทีเลยจนน่าเป็นห่วงว่าจะพลัดตกลงมา

“สวัสดิ์พี่แก้วกับพี่กล้วยก่อนแล้วค่อยร้องให้ต่อ” มะสั่งลูกสาว คนสุดท้าย เด็กหญิงปรายตามามองสองพี่น้อง หยุดร้องให้แล้วพูดว่า

“ไม่หวัดดี” แล้วจึงร้องให้ต่อ

“อย่าคือซิ เดี่ยวมะไม่รักนะ สวัสดิ์พี่เขาก่อน หยุดร้องให้เดี๋ยวนี้” มะพูดเสียงบึ้งคับ ต่อมหยุดร้องให้แล้วจึงยกมือไหว้แก้วกับกล้วย ปากพูดว่า

“หวัดดี” แก้วสบตากับต่อม ยิ้มแล้วบอกว่า

“พี่แก้วจ๊ะ”

“พี่แต้วต่างหาก” ตุ่ม แต้ว ตีม พุดขึ้นพร้อมกัน

“หวัดดีพี่แต้ว” ต่อมพูดเสียงดังฟังชัดและหยุดร้องให้ ทุกคน หัวเราะอย่างมีความสุข ต่อมพลอยหัวเราะไปด้วย

หัวเราะกันเป็นที่ครื้นเครงแล้ว แก้วก็บอกมะว่า กล้วยจะต้องไป อยู่หอที่ฝั่งธน พี่ชายกับบุญเที่ยงจะพาไปส่ง แก้วอยากไปรู้จักหอพัก ของกล้วยด้วย จะขออนุญาตมะไปส่งพี่สาวจะได้หรือไม่ มะยังไม่ทัน ตอบ ตุ่มก็ชิงพูดขึ้นว่า

“ไม่ต้องให้พี่ชายไปส่งหรอก พวกเราไปส่งกันก็ได้ ตุ่ม แต้ว แต้ว ไปกันสามคน ตีมไม่ต้องไป”

“ติ่มอยากไป พี่แต้วให้ติ่มไปด้วยคนนะ” ติ่มบอกแก้วที่ถูก เปลี่ยนชื่อเป็น แต้ว

“ต่อมก็อยากไปด้วย” เด็กหญิงต่อม น้องนุชสุดท้ายร้องบอกพี่ ๆ

ที่สาวคนโตจึงดูน้องสองคนว่า

“ไปไม่ได้ ต่อมจะเบียดกับคนบนรถเมล์ไหวหรือ เอาไว้โตกว่านี้
ก็จะให้ไป ตีมโตกว่าต่อมพี่ยังไม่ให้ไปเลย”

“ไม่ไปก็ได้” ต่อมขอมแพ้ เพราะกลัวพี่สาวเสียยิ่งกว่ากลัวมะ
ปีะออกมาจากห้องน้ำ บอกแต่่วให้ไปหาน้ำมาให้แก้วกับกล้วยตีม
แต่वलุกไปเปิดตู้เย็น หยิบกล่องกระดาษรูปสี่เหลี่ยมทรงสูงสีขาวส้ม
เทของเหลวที่อยู่ในกล่องใส่แก้วพลาสติกสองใบ ส่งให้แก้วกับกล้วย
แก้วยกขึ้นตีมจนหมดด้วย รสซืด ๆ เย็น ๆ แก้วไม่รู้ว่าเป็นน้ำอะไร
กำลังจะถามตีม แต่วกก็พูดขึ้นว่า

“ปีะทำงานอยู่บริษัทนมเฟิร์มอสต์ พวกเราจึงได้ตีมนมสดกันทุกวัน”

“นมสด นีนมสดหรือ” แก้วรู้สึกตื่นเต้นที่ได้ตีมนมสด เคยอ่าน
พบในหนังสือว่าคนรวยเท่านั้นจึงจะได้ตีมนมสด สมัยที่พวกเราเป็น
เด็ก ๆ นมที่แม่ซ่งให้ตีมเป็นนมข้นหวาน พอโตรู้จักประสาแล้วแม่ก็ให้
หย่านม มีแต่กร่างเท่านั้นที่ได้ตีมนมจนโต แก้วอ่านหนังสือออก จึง
อ่านฉลากข้างกระป๋องนมได้ความว่า “หางน้ำนม ห้ามใช้เลี้ยงทารก”
แก้วจึงถามแม่ว่า ทำไมแม่ใช้หางนมเลี้ยงพวกเรา แม่อธิบายว่าตอน
พวกเราเป็นทารก แม่ก็เลี้ยงด้วยนมผง แต่ราคาแพงมาก แม่ไม่
สามารถซื้อมาเลี้ยงได้นาน ๆ จึงต้องหันมาใช้หางนมแทน

แต่วันนี้ วันที่แก้วอายุครบ ๑๗ ปีมาเดือนเศษ แก้วได้กินนมสด
เป็นครั้งแรก ความรู้สึกหลาย ๆ อย่างเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ดีใจ เสียใจ
สังเวชใจ น้อยใจ แก้วพยายามสลัดความรู้สึกเหล่านั้นออกไป แล้ว
ความรู้สึกหนึ่งก็เข้ามาแทนที่ คือ รู้สึกสำนึกในบุญคุณของปีะกับมะ
ที่ทำให้เด็กบ้านนอกฐานะยากจนคนนี้ได้มีโอกาสตีมนมสด บุญคุณ
ครั้งนี้จะไม่มีวันเลือนรางไปจากใจของนางสาวจิตรา เพลินในธรรม
จะจดจำไปตราบนานเท่านาน ขอขอบคุณปีะกับมะ ขอขอบคุณเหลือเกิน

๓๗

ไม่ติดใจหลงไหลในความสุข

ชีวิตในเมืองหลวงแม้สุขสบาย แต่เด็กเลี้ยงควายอย่างแก้วก็ได้ติดใจหลงไหล แก้วไม่ต้องไปเลี้ยงควายก่อนไปโรงเรียน ไม่ต้องตักน้ำจากบ่อมาใช้ในบ้าน เลิกเรียนแล้วก็ไม่ต้องไปเลี้ยงควาย หรือเป็นเวรหุงข้าวทำกับข้าวไว้รอพ่อกับแม่ ไม่ต้องไปหาเก็บผักบุ้งมาขายและไม่ต้องทำการทำงานที่ใช้เรี่ยวแรงมากมายเหมือนกาลก่อน

สิ่งที่แก้วทำในแต่ละวัน คือ ตีห้าตื่นขึ้นมาอ่านหนังสือจนถึงหกโมงเช้า จึงอาบน้ำแต่งตัว หกโมงครึ่งกินอาหารเช้าพร้อมพี่ออก พี่อึ้ง พี่ชาย และบุญเที่ยง มะเป็นคนทำอาหารส่งให้สองมือ คือเข้ากับเย็น กินเสร็จแก้วกับบุญเที่ยงก็ช่วยกันล้างจานชาม จากนั้นก็แยกย้ายกันไปเรียน ส่วนพี่ออกไปสอนหนังสือที่โรงเรียนสาธิตจุฬาฯ แก้วเดินจากบ้านไปขึ้นรถเมล์สาย ๗๖ ที่ริมคลองสาคร หากไม่เดินไปขึ้นที่นั่นต้องเสียค่ารถสองต่อ ก็จะตกวันละสองบาท แก้วเลือกจ่ายวันละบาทดีกว่า พ่อกับแม่ส่งเงินให้แก้วใช้ได้วันละ ๕๐๐ บาท จ่ายเป็นค่าเช่าบ้านและค่าอาหาร ๓๐๐ บาท อีก ๒๐๐ เป็นค่ารถและค่าอาหารกลางวัน แก้วต้องกระหมัดกระหม่ออย่างที่สุด เพราะสงสารพ่อกับแม่ที่หาเงินมาด้วยความยากลำบาก

ตอนเย็นหลังเลิกเรียน แก้วจะรีบกลับมาทำการบ้านและอ่านหนังสือ หกโมงครึ่งจะกินอาหารมือเย็นพร้อมกัน แก้วอาสาล้างจานชามคนเดียว ไม่ต้องให้บุญเที่ยงช่วย เพราะไม่ต้องเร่งรีบเหมือนตอนเช้า บางวันแก้วก็จะช่วยซักเสื้อผ้าให้พี่ออกกับพี่อึ้งที่แช่ไว้ในกาละมังเพราะไม่มี

สร้างความดีตรางยังมีลมหายใจ

เวลาซัก เสร็จงานแล้วก็จะทำการบ้านและอ่านหนังสือไปจนห้าทุ่มจึงเข้านอน แก้วอยู่ห้องชั้นบนกับพี่ออดและพี่อึ้ง ส่วนพี่ชายกับบุญเที่ยงอยู่ชั้นล่าง วันไหนที่พี่ออดกับพี่อึ้งไปต่างจังหวัด แต่วหรือไม่กี่ติ่มจะผลัดเปลี่ยนกันมานอนเป็นเพื่อน

วันศุกร์จะเป็นวันที่แก้วมีความสุขมาก กล่าวคือหลังจากกินข้าวมื้อเย็นและล้างจานสามเสร็จ แก้วก็จะอาบน้ำอาบท่า แล้วขออนุญาตพี่ออดกับพี่อึ้งมานอนที่บ้านมะ เพราะมีโทรทัศน์ใหญ่ แก้วติดละครโทรทัศน์เหมือนลูก ๆ ของมะ วันศุกร์แก้วจะไม่ทำการบ้าน ไม่อ่านหนังสือ ด้วยว่าดูละครอยู่จนดึก รุ่งเช้าจึงจะกลับไปที่บ้านเช่า ซักรีดเสื้อผ้าและทำความสะอาดบ้าน จากนั้นจึงจะทำการบ้านและอ่านหนังสือ การเรียนที่โรงเรียนเตรียมฯ ยากกว่าเรียนที่โรงเรียนระดับวิทย์หลายเท่า แก้วต้องเรียนทั้งภาษาอังกฤษและภาษาฝรั่งเศส เวลานั่งรถเมล์ไปโรงเรียนก็จะท่องศัพท์ไปด้วย แต่ถ้าวันไหนรถแน่น หาที่นั่งไม่ได้ก็ไม่ต้องท่อง เพราะต้องยืนเบียดเสียดกับผู้โดยสารคนอื่น ๆ ต้องคอยระวังพวกผู้ชายโรคจิตที่ชอบมาใกล้ชิดมากจนเกินพอดี บางครั้งแก้วก็ใช้ศอกกระทุ้งออกไปบ้าง แกล้งเหยียบเท้าบ้าง บางคนหน้าด้านหน้าทน ถูกกระทุ้ง ถูกเหยียบเท้า ก็ยังทำเฉย แก้วก็จะใช้ไม้สุดท้ายด้วยการตะโกนดัง ๆ ว่า “ไอ้คนโรคจิต” เจ้าหมอนั่นก็จะเดินเบียดผู้คนไปหยุดที่หน้าประตู พอรถจอดป้ายก็จะก้มหน้างุด ๆ ลงรถไป

มีอยู่ครั้งหนึ่ง หญิงสาวที่ยืนข้างหลังแก้วถูกผู้ชายโรคจิตเบียดเธอขยับมาจนชิดแก้ว ชายาโรคจิตก็ขยับตามและเบียดชิดยิ่งขึ้น เธอคงไม่รู้จะทำอย่างไร จึงยืนหน้าบิตหน้าเบี้ยวเหมือนรำคาญเต็มที พอรถจอดป้ายเธอลงจากรถแล้วตะโกนขึ้นมาด่าชายาโรคจิตคนนั้นว่า

“ยืนแข็งเป็นเสาโทรเลขเลยนะมึง ไอ้บ้า ไอ้โรคจิต ไอ้คนพ่อแม่ไม่สั่งสอน” เท่านั้นเอง สายตาทุกคู่ก็หันมามองชายาผู้นั้น พอรถวิ่งไป

จอดป้ายต่อไป เจ้าคนที่ถูกตำว่า ยืนแข็งเป็นเสาโทรเลข ก็รีบลงจากรถ ด้วยคงจะรู้สึกอับอายขายหน้าอย่างสุดแสน ถ้าเป็นคนที่หน้าไม่ด้าน ไม่ทนจนเกินไป

ความสุขอีกอย่างหนึ่งของแก้ว คือ การไปถือศีล ๘ กับยายซึ่งเป็นแม่ของมะ ยายอยู่กับป้าขึ้นที่บางกะปิ ทุกวันโกนตอนเย็น ป้าขึ้นจะพายายมาส่งที่บ้านมะ เช้าวันพระมะจะทำอาหารใส่ปิ่นโตให้ยายไปกินที่วัดโพธิ์ ยายจะนั่งรถเมล์สาย ๑ ไปวัด รุ่งเช้าจึงจะกลับบ้าน ถ้าวันพระไหนตรงกับวันเสาร์-อาทิตย์ แก้วจะตามยายไปวัดด้วย เพราะนึกถึงอดีตที่เคยไปถือศีลกับย่า วัดโพธิ์ไม่มีคนอย่างตาพูดและยายหวาดมาทำอะไรไม่ดีไม่งาม

คนที่มาถือศีลส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงอายุไล่เลี่ยกับยาย พวกเขาพากันสวดมนต์ทำวัตรเช้า-เย็น เวลาที่เหลือเป็นการนั่งภาวนา มีพระอาจารย์มาแนะนำการฝึก วิธีการฝึกนั่งภาวนา คือ นั่งในท่าขัดสมาธิจะเป็นสมาธิสองชั้นหรือสามชั้นก็ได้ แต่ไม่อนุญาตให้นั่งสมาธิชั้นเดียว พระอาจารย์สาธิตการนั่งสมาธิสามชั้นให้ดู สมาธิสามชั้นหรือที่เรียกว่าสมาธิเพชรนั้น นั่งยากมากแล้วก็ปวดขาเหมือนขาจะหัก แก้วจึงนั่งสมาธิสองชั้น คือ ขาขวาทับขาซ้าย มือขวาทับมือซ้าย ตั้งกายให้ตรง ดำรงสติให้มั่น หายใจเข้า-ออก ยาว ๆ บริกรรมว่า “พุทโธ” พุท-หายใจเข้า โธ-หายใจออก ให้ปฏิบัติอย่างนี้เป็นเวลา ๑ ชั่วโมง พยายามให้จิตอยู่กับคำบริกรรม อย่าให้วอกแวกออกไปหาอารมณ์อื่น แก้วฝึกนั่งอย่างจริงจัง หากผลที่ได้รับไม่เป็นที่พอใจ เพราะจิตไม่ยอมตั้งมั่นเป็นสมาธิดังที่พระอาจารย์ท่านสอน แต่จะซัดสายไปหาอารมณ์อื่น โดยเฉพาะเรื่องการเรียน ขณะนั่งแทนที่จิตจะอยู่กับลมหายใจเข้า-ออก กลับไปอยู่กับคำศัพท์ที่ท่องอยู่ทุกวัน ซึ่งมีทั้งภาษาอังกฤษ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาไทย โดยเฉพาะคำราชาศัพท์

สร้างความดีตราบบังมัลมหายใจ

จึงกลายเป็นว่าได้ประโยชน์เรื่องการเรียน แต่เสียประโยชน์เรื่องการภาวนา หากก็ยิ่งดีกว่าเสียประโยชน์ทั้งสองเรื่อง

เวลาผ่านไปหนึ่งเดือน แก้วมีกิจกรรมใหม่เพิ่มขึ้นอีก คือการซ้อมกีฬาเพื่อเตรียมแข่งกีฬาสี่ นักเรียนทั้งสายวิทย์และสายศิลป์ต้องจับสลากเลือกสี มีสีเหลือง สีแดง สีเขียว สีแสด สีม่วง และสีฟ้า แก้วจับได้สีเหลือง ตุ แซ่ตั้ง ซึ่งเป็นเพื่อนเก่าจากโรงเรียนจันทร์ฉายและสอบเข้าเตรียมสายวิทย์ได้ จับได้สีฟ้า ส่วนเพื่อนที่เรียนกวดวิชาด้วยกันที่โรงเรียนวัดปทุมวนารามและสอบเข้าเตรียมได้สองคน คือ พิทยา กับ อัญชลีจับได้สีเขียว สายศิลป์มีนักเรียนทั้งหมด ๙ ห้อง แบ่งเป็นศิลป์คณิต ๒ ห้อง ศิลป์เยอรมัน ๑ ห้อง อีก ๖ ห้องเป็นศิลป์ฝรั่งเศส พิทยาได้อยู่ห้องคิง อัญชลีอยู่ห้องควีน ต่อจากห้องควีนเป็นห้องแจ๊ค แก้วได้อยู่ห้องต่อจากห้องแจ๊ค ก็ยังดีที่ไม่ได้อยู่ห้องที่ ๖ ซึ่งเป็นพวกที่ได้คะแนนตอนสอบเข้าน้อยที่สุด

แก้วสมัครเป็นนักกีฬาของสีเหลือง มีพี่เบ๊ซึ่งเรียนเตรียมชั้นปี ๒ สายวิทย์เป็นประธานสี พี่เบ๊จะช่วยซ้อมกีฬาให้เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน แก้วเป็นนักกีฬาวิ่งสามสระ ต้องซ้อมทุกวัน จนกว่าจะถึงวันแข่งขัน ชีวิตเริ่มจะซับซ้อนด้วยมีกิจกรรมมากขึ้น แต่เรื่องเรียนต้องสำคัญเป็นลำดับแรก เพราะแก้วจะต้องสอบเข้าอักษรศาสตร์ให้ได้ อัญชลีซึ่งกลายเป็นเพื่อนสนิทของแก้วบอกแก้วให้ขยันเรียนและสอบให้ได้ที่ต้น ๆ ของห้อง ปีหน้าจะได้ย้ายขึ้นไปเรียนห้องคิงด้วยกัน

แล้ววันแข่งขันวิ่งสามสระก็มาถึง กีฬานชนิดนี้มีแห่งเดียวในโลก คือ ที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ที่ถูกเรียกว่า วิ่งสามสระ เพราะโรงเรียนเตรียมฯ ซึ่งมีเนื้อที่กว่าสิบไร่ มีสระน้ำอยู่ ๓ สระ ตั้งแต่ตีกรรขร ซึ่งเป็นของนักเรียนแผนกวิทย์ อยู่ติดกับถนนอังรีดูนังต์มาจนถึงสระน้ำเรือนเทา ซึ่งเป็นของนักเรียนแผนกศิลป์ อยู่ติดกับถนนพญาไท

นักกีฬาชายจะวิ่งรวดเดียว ส่วนนักเรียนหญิงจะแบ่งเป็น ๒ ผลัด ผลัดแรกจะวิ่งจากต้นทางมาเป็นระยะทาง ๔๐๐ เมตร แล้วส่งธงไปที่ต้นสังกัดให้คนที่รอรับวิ่งต่อไปอีก ๔๐๐ เมตร ถ้าคนต้นทางช้า คนที่รอรับธงก็จะช้าตาม

แก้วได้วิ่งผลัดที่สอง ซึ่งจะต้องรับธงเหลืองจากผลัดแรก ขณะที่รอรับธงด้วยหัวใจระทึก ก็ปรากฏว่านักกีฬาหญิงที่กำลังวิ่งอยู่นั้น สีเหลืองอยู่ท้ายสุด แก้วใจเสียคิดว่าคงได้ที่ไหลอย่างแน่นอน เมื่อรับธงแล้วจึงวิ่งสุดชีวิต วิ่งไปได้ประมาณครึ่งทาง รู้สึกเหนื่อยเหมือนใจจะขาด จึงลดความเร็วลง สีอื่น ๆ วิ่งนำหน้าไปหมด คนที่อยู่ข้างหน้าแก้วซึ่งทั้งระยะห่างจากคนข้างหน้ามากก็คือสีแสด แก้วคิดว่าชนะสีแสดได้ก็พอ เพราะอย่างน้อยก็จะต้องได้ชื่อว่าที่ไหล คิดดังนั้นจึงวิ่งตามนักกีฬาสีแสดไปติด ๆ แต่จะไม่แซงเพราะแรงใกล้จะหมดอยู่รอบรอบ คนที่วิ่งอยู่ข้างหน้าก็ดูจะหมดเรี่ยวแรงเช่นกัน เพราะเริ่มวิ่งช้าลง ๆ แต่แก้วก็ต้องทำเป็นช้าตามเพราะไม่ต้องการแซง กระทั่งใกล้ถึงเส้นชัย จึงเร่งฝีเท้าแซงสีแสดไปได้อย่างหวุดหวิด ไม่ต้องเป็นที่ไหล แต่ก็ต้องตกใจเมื่อนักเรียนคนนั้นล้มพับเป็นลมไป เพื่อน ๆ ต้องเข้ามาช่วยกันหามพาไปห้องพยาบาล

ผลการแข่งขันวิ่งสามสระ ปรากฏว่า สีที่ชนะเลิศฝ่ายชายได้แก่ สีเขียว ฝ่ายหญิงได้แก่สีฟ้า ส่วนสีที่ได้คะแนนอยู่ลำดับสุดท้าย คือได้ที่ไหล ฝ่ายชายคือสีม่วง ฝ่ายหญิงคือสีแสด เป็นอันว่าสีเหลือง แม้ไม่ชนะเลิศแต่ก็ไม่ได้เป็นที่ไหลเพราะนักกีฬาที่ชื่อ นางสาวจิตรา เพลินในธรรม ช่วยประคับประคองไว้ เมื่อการแข่งขันกีฬาเสร็จสิ้นลง นักเรียนต่างก็เตรียมตัวอ่านหนังสือเพื่อสอบประจำภาค โรงเรียนเตรียมฯ จะแบ่งภาคเรียนออกเป็น ๒ ภาค คือ ภาคต้นกับภาคปลาย ไม่มีภาคกลางเหมือนโรงเรียนจันทร์ฉายหรือโรงเรียนระดับวิทย์ที่แก้วเคยเรียน นอกจากนี้ยังเรียกผู้สอนว่า **อาจารย์** ขณะที่โรงเรียนในต่างจังหวัดเรียกว่า **ครู**

สร้างความคิดรวบยอดมายัง

หลังสอบเสร็จ โรงเรียนปิด ๒๐ วัน แก้วเกิดคิดถึงบ้านขึ้นมาอย่างจับจิตจับใจ บ้านนี้พ่อกับแม่จะสุขสบายดีอยู่หรือว่าทุกข์ยากเป็นประการใด จึงบอกพี่ออกดักพี่อึ่งว่า จะกลับบ้าน เมื่อได้รับอนุญาตจึงไปบอกมะว่าพຽ່ນนี้จะกลับช่องแค ปรากฏว่า ตุ่ม แต่ว ตุ่มจะขอตามไปเที่ยวด้วย อยากจะไปดูชีวิตควายหน้าตาเป็นอย่างไร ยิ่งแก้วเล่าเรื่องนั่งเผือกฝ่องให้พวกเขาฟัง ทุกคนก็อยากไปเห็น ไปดูว่านั่งเผือกฝ่องจะสวยเหมือนที่แก้วคุยไว้หรือไม่ แก้วบอกว่า จะพาไปดูที่บ้านยาริต และจะพาไปเล่นน้ำที่หนองกระโดนด้วย ตุ่มเป็นตัวแวนน้อง ๆ ขออนุญาตมะเพื่อจะไปเที่ยวบ้านแก้ว มะบอกพวกเราว่าคนที่จะอนุญาตมีคนเดียวเท่านั้นคือ ป๊ะ

เมื่อป๊ะกลับจากทำงาน มะหาข้าวให้ป๊ะกิน รอจนป๊ะอิ่มจึงเรียกพวกเรามากิน แก้วเกรงใจมะ จึงบอกว่า จะกลับไปกินที่บ้านเช่าพร้อมพี่ ๆ และบุญเที่ยง มะจึงบอกว่า เมื่อจะไปส่งปิ่นโตที่บ้านนั้น จะตัดอาหารส่วนของแก้วออก แก้วจึงยอมกิน แก้วเป็นลูกสาวคุณนายเกลื่อน ไม่อยากเอาเปรียบใคร คุณนายเกลื่อนั้น แม้จะเค็มจนเกลี้ยงยังต้องเรียกพี่ทว่าคุณนายก็ไม่เคยเอาเปรียบใคร แค่มิยอมให้ใครเอาเปรียบเท่านั้นเอง

พวกเรากินข้าวเสร็จ ป๊ะก็ลงมาอาบน้ำแล้วขึ้นชั้นบนเพื่อละหมาด ป๊ะเป็นมุสลิมที่เคร่งมาก ขณะเดียวกันก็ไม่ดูถูกเหยียดหยามศาสนาอื่น ป๊ะบอกว่าต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน คนที่เคร่งศาสนาแล้วไปลบหลู่ศาสนาอื่น ไม่เรียกว่า เคร่ง แต่เรียกว่า คลั่ง คนที่คลั่งศาสนาจนเป็นเหตุให้ทำสงครามกันนั้น พระผู้เป็นเจ้าของไม่ทรงสรรเสริญ ผู้มีศาสนาเป็นหลักใจต้องไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง ต้องให้พอดี มีความประสานกลมกลืนจึงจะอยู่ร่วมกันอย่างราบรื่นรุ่งเรือง ไม่มีเรื่องบาดหมางกลางแครงใจต่อกัน แต่วเคยเล่าให้แก้วฟังว่า ป๊ะเป็นคนเชื้อชาติอินโดนีเซีย ใ้พามาอยู่เมืองไทยตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ป๊ะจึง

กลายเป็นคนไทยที่รักเมืองไทย และรักพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อคนเชื้อชาติอื่นที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร

เมื่อมะซันไปบอกป๊ะว่า ลูก ๆ จะขออนุญาตไปเที่ยวบ้านแก้วที่ช่องแค จังหวัดนครสวรรค์ ป๊ะลงมาบอกพวกเขาว่า ป๊ะไม่อนุญาตด้วยเหตุผลสี่ข้อ คือ หนึ่ง ลูก ๆ อาจจะ去做ผิดกฎของการเป็นมุสลิม เช่น แอบไปกินเนื้อหมู เป็นต้น สอง ป๊ะต้องทำงานเลี้ยงครอบครัวแต่ผู้เดียว ต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดที่สุด จึงไม่มีเงินให้ลูกไปเที่ยวต่างจังหวัด สาม เมื่อลูก ๆ ไปอยู่ไกลหูไกลตา อาจจะเล่นซุกซนจนหกล้มแขนขาหัก ป๊ะก็ต้องหาเงินมาเป็นค่ารักษาพยาบาล และข้อสุดท้าย ลูก ๆ กำลังอยู่ในวัยกำลังกินกำลังนอนและกินจุ เปลืองข้าวบ้านแก้ว พ่อแม่แก้วก็ฐานะพอ ๆ กับป๊ะ จึงเป็นการรบกวนพ่อแม่ของแก้วโดยไม่จำเป็น

ฟังเหตุผลของป๊ะแล้ว แก้ว ตุ่ม แต้ว ตีมก็หน้าจ้อยไปตาม ๆ กัน ป๊ะมองหน้าลูกจริงและลูกบุญธรรมแล้ว คงจะนึกสงสาร จึงบอกว่า ถ้าพวกเราเรียบจบ มีงานทำ มีเงินเดือนกันแล้ว จะไปเที่ยวก็วันป๊ะก็ไม่ขัดข้อง คำพูดของป๊ะทำให้พวกเขายิ้มออก และมีกำลังใจที่จะเรียนหนังสือให้จบ จะได้มีงานทำ และมีเงินไปเที่ยวกัน พวกเขาจะต้องทำความฝันให้เป็นความจริงในอีกหกปีข้างหน้าให้ได้ คงไม่นานเกินรอหรอกนะ

แม่แก้วจะเห็นด้วยกับเหตุผลทั้งสี่ข้อที่ป๊ะยกมาอ้าง แต่ก็อยากแกล้งป๊ะตามประสาคนค่อนข้างเกเร เมื่อวานนี้เองที่แก้วแกล้งเพื่อนร่วมชั้นที่เป็นมุสลิม เดี่ยวแก้วจะแกล้งพ่อบุญธรรมที่เป็นมุสลิม อาจต้องเสี่ยงกับการถูกป๊ะโกรธ แต่แก้วก็ต้องแกล้ง เพื่อความบันเทิงใจของตัวเอง บางทีป๊ะอาจไม่โกรธแก้วเหมือนที่ ลัดดา เกาะกลาง เพื่อนมุสลิม ไม่โกรธก็เป็นได้

“ป๊ะจ๋า หนูอยากเล่าเรื่องของเพื่อนในห้องที่ทำผิดกฎของการเป็นมุสลิมเหมือนที่ป๊ะพูดมาเมื่อตะกี้ ป๊ะจะอนุญาตไหมจ๊ะ”

สร้างความคิดรวบยอดมายัง

“เล่าไปซิ ถ้าพอฟังได้ปะก็จะฟัง ถ้าฟังไม่ได้ปะก็จะลุกออกไป”
ปะพูดตรงไปตรงมา

“ก็ได้จ๊ะ คือเมื่อวานนี้เพื่อนที่เรียนห้องเดียวกับหนูเขาทำผิดกฎของการเป็นมุสลิม หนูเห็นเขานั่งร้องไห้อยู่ในห้อง จึงเข้าไปถาม เขาก็เล่าให้ฟังว่าบ้านเขาอยู่จังหวัดปัตตานี พอสอบเข้าเตรียมฯ ก็ได้มาอยู่ที่หอพัก เจ้าของหอเป็นชาวพุทธแต่เขาไม่รู้ หอพักมีอาหารให้กินด้วย เมื่อวานมีไข่พะโล้เนื้อสีออกคล้ำๆ เขาก็กินเข้าไป เพราะนึกว่าเป็นเนื้อวัว รู้สึกแปลกใจว่า ทำไมเนื้อวัวถึงนิ่มๆ หรือว่าจะจะเป็นเนื้อหมูด้วยความสงสัยจึงไปถามแม่ครัวดู เมื่อรู้คำตอบว่า เป็นเนื้อหมู เขาก็เสียใจร้องไห้ใหญ่ เพราะปะกับมะเขาสั่งนักร้องให้มาเรียนกรุงเทพฯ อย่าไปกินเนื้อหมูนะ เขาก็รับปากรับคำแข็งขัน พอมาละเมิดคำสั่งของปะกับมะเลยเสียใจร้องไห้ นึกทีไรก็ร้องไห้ทุกครั้ง หนูก็เลยต้องช่วยให้เขาหยุดร้องไห้แล้วเปลี่ยนมาหัวเราะแทน”

“พี่แก้วทำอะไรละ” แต่กับตีตมถามขึ้นพร้อมกัน

“ปะจะอนุญาตให้หนูเล่าต่อไหมจ๊ะ ถ้าอนุญาตหนูจึงจะเล่า”
แก้วถือโอกาสเล่นตัว

“เอ็งเล่าไปเลย ปะอนุญาต”

“แก้วเล่าต่อเถอะ มะบอกฟัง” มะบอก แก้วจึงเล่าต่อ

“หนูก็บอกเขาว่า เหมือนเพื่อนมุสลิมคนหนึ่งของหนู ที่หลงไปกินแกงเผ็ดหมูป่า กินเสร็จก็เสียอกเสียใจ นั่งร้องไห้ใหญ่เลย หนูก็ถามว่า ร้องให้ทำไม เขาก็ตอบแบบเดียวกับที่เพื่อนหนูตอบว่า ไปกินเนื้อหมู เพราะคิดว่าเป็นเนื้อวัว รู้สึกเสียใจมากเลยร้องไห้ หนูก็เลยปลอมเขาว่าอย่าเสียใจร้องไห้ไปเลย พระผู้เป็นเจ้าไม่ทรงพระพิโรธหรอก เพราะเธอไม่ได้ตั้งใจที่จะละเมิดกฎ แต่กินไปเพราะไม่รู้ เพื่อนคนนั้นบอกว่า ที่เสียใจร้องไห้ไม่ใช่เพราะละเมิดกฎ แต่เป็นเพราะเสียดาย เสียดายที่เพิ่งกินหมู

ถ้ารู้ว่ามันอร่อยอย่างนี้คงกินมาเสียนานแล้ว พอหนูเล่าจบ เพื่อนหัวเราะทั้งน้ำตาเลย เขาใช้มือฟาดแขนหนูดังเพี๊ยะ แล้วพูดว่า ยายบ้าเอ๊ย เขาหาว่าหนูบ้า พอเขาหยุดร้องไห้ หนูก็บอกเขาว่า ที่เล่ามานี้ไม่ใช่เรื่องจริงนะ หนูแต่งขึ้นมาเพื่อจะช่วยให้เพื่อนหยุดร้องไห้ ไม่ได้มีเจตนาที่จะลบหลู่อะไร แบบนี้หนูผิดไหมจ๊ะ” แก้วถามปิ๊ะ

“ถ้าเอ็งไม่มีเจตนาจะลบหลู่ เอ็งก็ไม่ผิด แต่ปิ๊ะมีความเห็นว่าเอ็งนี่ทะเล่สิ่งไม่เบาเลยนะ ระวังจะถูกเขกกะโหลก” ปิ๊ะพูดยิ้ม ๆ

“แต่หนูอยากรู้จ้ะเลยจะทำไม้มุสลิมถึงไม่กินหมู ปิ๊ะอธิบายให้หนูฟังหน่อยได้ไหมจ๊ะ”

“ก็ได้ เอ็งตั้งใจฟังนะ” แล้วปิ๊ะจึงเล่าว่า

“ศาสนาอิสลามเกิดในดินแดนอาหรับ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทะเลทราย เมื่อประมาณ พ.ศ. ๑๑๕๓ ไหนเอ็งลองตอบปิ๊ะมาซิว่า ในดินแดนซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทะเลทรายนั่น อะไรมีค่าและหายากที่สุด”

“น้ำจ๊ะ” แก้วตอบ

“ถูกแล้ว เมื่อน้ำเป็นสิ่งมีค่าและหายาก คนจึงใช้น้ำกันอย่างประหยัดและระมัดระวัง ในขณะที่เดียวกันพวกสัตว์เลี้ยง เช่น หมู หมา ไม่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี พวกมันจึงพากันไปหากินตามกองขยะที่สกปรกโสโครก ความสกปรกทำให้เกิดโรคติดต่อ เมื่อคนกินเนื้อของมันเข้าไปก็เกิดเจ็บป่วยล้มตายกันเป็นจำนวนมาก พระผู้เป็นเจ้าจึงทรงบัญญัติห้ามกินเนื้อหมู แต่ถ้าไม่กินจะทำให้อดตาย ก็ถือว่ากินได้เพื่อรักษาชีวิตไว้ สรุปว่า ถ้าตกอยู่ในสถานการณ์ที่เลือกไม่ได้จริงๆ จำเป็นต้องกินเนื้อหมูเป็นอาหาร หากไม่กินจะต้องตาย พระผู้เป็นเจ้าก็ทรงอนุญาตให้กินได้ เรื่องก็มีเท่านี้แหละ เอ็งพอเข้าใจใช่ไหม”

“เข้าใจจ้ะ ขอขอบคุณปิ๊ะมาก ๆ” แก้วพูดพร้อมกับยกมือขึ้นประนมไหว้ จากนั้นปิ๊ะกับมะเกีพากันขึ้นไปนอนยังชั้นบน

๓๘

โยเงงไม่แก่ตาย

วันรุ่งขึ้นแก้วกลับบ้านของแคว ตุ่ม แต้วและติมขออนุญาตมะกับ ป๊ะมาส่งแก้วที่สถานีหัวลำโพง ถึงไม่ได้ไปช่องแคว แควมาส่งที่สถานี รถไฟก็เป็นทีพอใจของสามสาวแล้ว แก้วต้องการซื้อผลไม้ไปฝากพ่อแม่ปู่ย่าตายาย ตุ่มจึงชวนออกจากบ้านตั้งแต่เก้าโมงครึ่ง พวกกันเดินไปตลาดบางรักใช้เวลาครึ่งชั่วโมง ผลไม้ที่แก้วพอจะซื้อไปฝากบุพการี มีเพียงอย่างเดียวคือ เงาะสีชมพู ราคา กิโลกรัมละสองบาท ส่วนผลไม้ อย่างอื่นราคาไม่สมดุลกกับเงินในกระเป๋า แก้วจะต้องซื้อสามกิโล เพราะต้องฝากสามบ้าน ตุ่มช่วยต่อรองราคาให้ จากหกบาท เหลือห้าบาท แก้วรู้สึกเกรงใจคนขาย กลัวว่าเขาจะขาดทุน จึงกระซิบบอก แต้ว แต้วกระซิบตอบว่า เขาไม่ขาดทุนหรอก ถ้าขาดทุนเขาก็จะไม่ขายให้

ได้ของฝากแล้ว ตุ่มก็พาขึ้นรถเมล์สาย ๓๕ ซึ่งเป็นสายเดียวใน ย่านนี้ที่ผ่านหัวลำโพง มีที่นั่งว่างอยู่สามที่ แก้วบอกให้สามศรีที่นั่ง หนึ่ง ตุ่ม ติม นั่งแล้ว แต่แต้วไม่ยอมนั่ง บอกว่าเธอตัวสูงและแขนยาว สามารถโหนรถเมล์ได้อย่างสบาย คนที่ควรนั่งคือ แก้ว แก้วก็บอก ว่า แก้วเต็มใจเย็น ไม่รู้สึกลำบากแต่อย่างใด สบายกว่าเดินไปโรงเรียน ตอนอยู่บ้านนอกเป็นไหน ๆ พอรถจอดป้าย มีผู้โดยสารขึ้นมาอีกหลายคน อาซิมคนหนึ่งจึงถือโอกาสนั่งลงตรงที่ที่แก้วกับแต้วกำลัง เกียงกันนั่ง

“อาซิม นี่ที่อ้าว อ้าว จะให้พี่สาวอ้วนนั่ง” แต้วบอกอาซิม

“ก็แล้วทำไมไม่นั่งล่ะ ยืนอยู่ทำไม อ้วนนั่งแล้วนั่งเลย ไม่ลุกให้เง”
อาซึ่มพูดอย่างเยอหยิ่ง

“พูดให้ดี ๆ นะอาซึ่ม มานั่งที่คนอื่นแล้วยังจะมาทำกร่างเป็น
นักเลงอีก เดียวได้เห็นตีกัน” แอ้วพูดอย่างไม่พอใจ

“เห็นก็เห็นซีวะ ต่อยให้ลื้อใหญ่แค่นั้นอ้วนก็ไม่กลัว ลื้อรู้ไหมว่า
อ้วนเป็นใคร” อาซึ่มพูดเสียงดังลั่น

ผู้โดยสารคนอื่น ๆ เริ่มหันมามอง แกว้วไม่ยอมมีเรื่อง จึงบอก
แต่ว่าไม่ให้ต่อปากต่อคำกับแก ทว่าแอ้วหาขอมไม่ มีหน้าซำยังพูด
โต้ตอบด้วยเสียงที่ดังกว่าเสียงของอาซึ่มว่า

“อ้วนจะรู้ได้ยังไงล่ะว่าลื้อเป็นใคร ในเมื่อลื้อเองก็ยังไม่รู้ว่าตัวเอง
เป็นใคร”

“อ้วนรู้ ทำไมอ้วนจะไม่รู้ว่าอ้วนเป็นใคร”

“รู้แล้วลื้อมาถามอ้วนทำไมล่ะ”

“อ้วนถามอะไร นี่ลื้ออย่ามาพูดซี้ซั้วกับอ้วนดีกว่า เสียเวลาทำมา
หากิน” อาซึ่มพูดอย่างรู้สึกรำคาญ ผู้หญิงคนนี้ทำอะไรสิ่งตึง พูดอะไร
ไม่เห็นรู้เรื่อง

“ลื้อนั่นแหละพูดซี้ซั้ว ก็เมื่อลื้อถามอ้วนว่า ลื้อรู้ไหมว่าอ้วนเป็นใคร
ก็ถ้าลื้อรู้ว่าลื้อเป็นใคร ลื้อจะมาถามอ้วนหรือ” คนในรถพากันอมยิ้ม
โดยเฉพาะพวกหนุ่ม ๆ คงจะเห็นพ้องต้องกันว่า สาวน้อยคนนั้นนอกจาก
สวยแล้วยังฉลาดปราดเปรื่อง ใครได้มาเป็นแฟนคงโชคดียิ่งกว่าถูก
ลอตเตอรี่รางวัลที่หนึ่ง

แกว้วรู้สึกกระอักกระอ่วนใจอย่างบอกไม่ถูก สงสารอาซึ่มก็สงสาร
แต่ว่าไม่น่าไปไล่เบียดให้แกจนมุมถึงปานนั้น แต่จะว่าไปแล้วแกก็กร่าง
มากไปหน่อย ถ้าแกพูดดี ๆ แอ้วก็คงไม่พูดแบบนี้กับแก แต่แกว้วก็อด
เป็นห่วงแต่ว่าไม่ได้ เกิดแกเป็นญาติกับคนใหญ่คนโต แอ้วก็คงตกที่นั่ง

ลำบาก นี่แก้วจะทำอย่างไรดี

อาซึ่มเหลียวซ้ายแลขวา เห็นผู้โดยสารมองมาทางแกเป็นตาเดียวกันก็รู้สึกอับอาย อยู่ดีไม่ว่าดี มาถูกเด็กเมื่อวานขึ้นถอนหงอก จึงสงบปากสงบคำลง และเมื่อรถจอดป้าย แกก็ผลุนผลันลุกขึ้นเดินลงจากรถไป แก้วไม่รู้ว่าจะกลงไปเพราะอับอาย หรือว่าจะไปบอกญาติผู้ยิ่งใหญ่ของแกให้ส่งอันธพาลมาเล่นงานແຕ່วกันแน

“พี่แก้วนั่งซิ” แต้วบอกให้แก้วนั่งลงอีกครั้ง แก้วจึงต้องนั่งเพราะไม่อยากจะพบพานกับเหตุการณ์ที่เพิ่งผ่านมาหยก ๆ

“สาธุ ขออย่าให้อาซึ่มส่งใครมาทำร้ายແຕ່วเลย” แก้วภาวนาในใจ

เมื่อรถแล่นมาจอดป้ายเยื้อง ๆ กับสถานีหัวลำโพง สีสาวน้อยก็พากันลงจากรถ เหลือเวลาอีกชั่วโมงครึ่งจะถึงเวลารถออก แก้วจึงชวนสามศรีพี่น้องไปกินก๋วยเตี๋ยวไก่ที่ร้านขายอาหารข้างหัวลำโพง เงินยังเหลือพอเป็นค่าก๋วยเตี๋ยวและค่าตั้วรถไฟ

กินก๋วยเตี๋ยวเสร็จ แก้ว ตุ่ม แต้วและติม ก็เข้ามาในอาคารหลังคารูปโค้ง แก้วซื้อตั้วที่ช่องขายตั้ว แล้วจึงเข้าไปในชานชาลาสถานี สามศรีพี่น้องตามไปส่งและรอจนรถไฟเคลื่อนออกจากสถานี จึงพากันกลับ แก้วรู้สึกใจหายที่ต้องจากลูกสาวของพ่อแม่บุญธรรม รู้สึกรักใคร่สนิทสนมราวกับเป็นพี่น้องคลานตามกันมา น่าแปลกที่แก้วหน้าตาละม้ายคล้ายคลึงกับพวกเขาจนมะกับปิยะยอมให้เป็นลูกสาว ปิยะถึงกับจะเปลี่ยนชื่อแก้วให้เป็น แต้ว จะได้คล้องจองกับชื่อลูกสาวทั้งสี่คน

แก้วตั้งใจแต่งชุดนักเรียนกลับบ้าน คนที่พบเห็นจะรู้ว่าแก้วเก่งที่สอบเข้าเตรียมฯ ได้ และเพื่อให้ดูดีดีสิทธิยิ่งขึ้น แก้วหยิบหนังสือไวยากรณ์ภาษาฝรั่งเศส เรียบเรียงโดย อาจารย์อัมพิกา มีกังวาน ออกจากกระเป๋ามานั่งอ่าน ภาคเรียนหน้าแก้วจะต้องขยันเรียนให้

มากกว่านี้ จะได้อยู่ห้องคิงกับอัญชลี นั่งอ่านหนังสืออยู่ประมาณหนึ่ง ชั่วโมงก็รู้สึกง่วงนอน จึงถามนำผู้หญิงที่นั่งตรงข้ามว่า

“น้ำจะไปลงสถานีไหนจ๊ะ”

“สถานีบ้านหมี่ เอ็งล่ะจะลงสถานีไหน”

“ช่องแคจ๊ะ หนูง่วงนอนจังเลย เกิดหนูหลับไปน้ำช่วยปลุกหนู ก่อนที่น้ำจะลงสถานีบ้านหมี่ด้วยนะจ๊ะ”

“ตกลง แล้วน้ำจะปลุก” นำผู้หญิงที่นั่งตรงข้ามรับคำ จากนั้น แก้วก็นั่งหลับโดยไม่ต้องกังวลว่าจะหลับเลยไปถึงสถานีตลาดลิ

เมื่อขบวนรถดีเซลราง กรุงเทพฯ - นครสวรรค์ แล่นเข้าชานชาลา สถานีบ้านหมี่ นำผู้ใจดีก็ปลุกแก้ว

“ขอบคุณน้ำมากจ๊ะ” แก้วไหวขอบคุณน้ำที่นั่งรถไฟมาจาก หัวลำโพงด้วยกัน

“ไม่เป็นไรจ๊ะ แต่จากนี้ไปสถานีช่องแคเอ็งอย่าหลับก็แล้วกัน ประเดี๋ยวจะเลยไปตลาดลิ” หล่อนเตือนอย่างเป็นทางการ

“ไม่หลับแล้วจ๊ะ อีกครึ่งชั่วโมงก็จะถึงสถานีช่องแค ขอขอบคุณน้ำ อีกครั้งนะจ๊ะ”

เวลาห้าโมงเย็น รถดีเซลรางกรุงเทพฯ - นครสวรรค์ ก็แล่นเข้ามาเทียบชานชาลาสถานีช่องแค แก้วดีใจที่ได้กลับบ้านอีกครั้งหลังจากไปเรียนที่กรุงเทพฯ เกือบห้าเดือน หัวข้าวของสัมภาระมาขึ้นรถที่ ประตูทางลง ตามองไปยังถนนหลังสถานี แล้วก็ได้เห็นภาพที่ทำให้ น้ำตาร่วง คุณนายเกลือแม่ของแก้วกำลังหาบสาแหวกบรรจูละมุดเต็ม เดินเข้าไปในตลาดเก่า แม่คงทำงานหนักเหมือนเดิม เวลาผ่านไปไม่ถึงห้าเดือน แม่ดูทรุดโทรมลงอย่างเห็นได้ชัด แก้วสงสารแม่ อยากวิ่งไปกอดแม่ กราบเท้าแม่และช่วยแม่หาบละมุดไปขาย

“แม่จ๋า เดี่ยวหนูจะไปช่วยแม่จ๊ะ” แก้วรำพึงในใจ รอจนรถไฟ

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

จอดสนิทแล้วจึงก้าวลงมา ภาพผู้หญิงที่ถูกรถไฟทับจนร่างขาดเป็นสองท่อนยังฝังจิตฝังใจอยู่จนบัดนี้ ทั้งที่เหตุการณ์ผ่านมากกว่าสามปีแล้ว ผู้หญิงคนนั้นใจร้อน อยากลงก่อนคนอื่น ๆ จึงก้าวลงไปขณะที่รถไฟยังจอดไม่สนิท เคราะห์ร้ายพลัดตกลงไปในรางร่างขาดเป็นสองท่อนในพริบตา ลูกสาวคุณนายเกลือกจึงต้องระมัดระวังอย่างที่สุดจะได้ไม่ตายในสภาพนั้น

แก้วหัวล้มภาระพระรุ่งพระรังเดินไปบ้านตายายซึ่งอยู่หน้าตลาดเก่า คิดว่าจะนำของไปฝากไว้ที่บ้านยายแล้วจึงตามไปช่วยแม่ชายละมุด

“ตาจ่าสวัสดิ์จ๊ะ ยายจ่าสวัสดิ์จ๊ะ” แก้วไหวตัวกับยาย

“ไหว้พระเถอะ เอ็งมายังไงล่ะนี่” ตาถาม

“มารดตีเซลรางจ๊ะ ปิดเทอม ๒๐ วัน หนูจึงกลับมาเยี่ยมบ้าน หนูซื้อเงาะสีชมพูมาฝากตากับยายด้วยจ๊ะ” แก้วนำถุงกระดาษสีน้ำตาลบรรจุเงาะหนึ่งกิโลกรัมส่งให้ตา ตาแก้ห่อออกแล้วถาม

“ซื้อมากิโลละเท่าไร”

“สองบาทจ๊ะ” แก้วตอบ

“แพงเหมือนละมุดแม่เอ็งเลย แม่เอ็งก็ขายละมุดกิโลละ ๒ บาท”

“นี่ถูกที่สุดแล้วนะตา นอกนั้นมีแต่แพง ๆ ยิ่งผลไม้ฝรั่งแล้วหนูไม่มีสิทธิ์ซื้อเลย”

“ไม่มีสิทธิ์ซื้อก็ไม่ต้องซื้อ ผลไม้ฝรั่งก็อร่อยสู้ผลไม้ไทยไม่ได้ เมื่อสองเดือนที่แล้วตาไปส่งน้ำวลัยเอ็ง เขาแต่งงานไปอยู่กับผัวที่อำเภอทุ่งสง ผัวเขาทำงานรถไฟเป็นนายตรวจ ขากลับเขาซื้อผลไม้ฝรั่งให้ตา มาฝากยายสองลูก ดูเหมือนจะเรียกว่า แอปเปิ้ล ลูกละตั้งสามบาท แต่รสชาติสู้ละมุดแม่เอ็งไม่ได้”

“น้ำวลัยแต่งงานแล้วหรือจ๊ะ ที่นี้ตาก็อเลื่อลูกสาวสองคน คือน้ำวลัยกับน้ำกาหลง แล้วเขาไปไหนกันล่ะจ๊ะ”

“ไฉ่วลีไปซื้อกับข้าว ส่วนไฉ่กาหลงยังไม่กลับจากโรงเรียน เห็นว่า
อยู่ซ่อมกีฬาดี เตรียมแข่งกีฬาประจำปีอะไรนี้แหละ”

“หรือจะ แล้วอำเภอทุ่งสงที่นำวลีไปอยู่ ขึ้นกับจังหวัดอะไรจะ”
แก้วถามอย่างอยากรู้ ตาตอบว่า

“จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ภาคใต้โน่น ตาก็เพิ่งไปปักชำได้เป็น
ครั้งแรก บ้านเมืองเขาน่าอยู่นะหลาน อากาศดี อาหารการกินอุดม
สมบูรณ์ คนเมืองนครฯ เขาอัครยาศยดี มีศีลธรรมประจำใจ มีระเบียบวินัย
ไม่ละเมิดกฎกติกาของสังคม ที่เป็นดังนี้เพราะเขามีพระศาสนาเป็น
หลักใจให้ยึดเหนี่ยว ตาไปอยู่เจ็ดวัน น้ำเขยเอ็งพาไปเที่ยวประเทศ
มาเลเซียด้วย แต่ตาว่าสู้เมืองไทยไม่ได้ เมืองไทยน่าอยู่กว่าเยอะ คนไทย
โชคดีที่มีอยู่ข้าว ถู่น้ำ อุดมสมบูรณ์ ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว **ตารูสึก
ซาบซึ่งและเป็นหนี้บุญคุณบูรพมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ที่
ทรงสละเลือดเนื้อและชีวิตปกป้องรักษาผืนแผ่นดินนี้ไว้ให้คนไทย
ได้อยู่อย่างสันติสุข** เอ็งจำไว้เลยนะไฉ่แก้วว่า เอ็งต้องกตัญญูรู้คุณ
ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อย่าได้คิดคดทรยศต่อแผ่นดินถิ่นเกิด
คนที่คิดคดทรยศต่อชาติบ้านเมืองของตน จะเอาตัวไม่รอด จะไม่
ประสบความสำเร็จรุ่งเรืองในชีวิต ทำมาหากินไม่ขึ้น ชีวิตจะตกต่ำ
อาภัพอัปเชา เอ็งเรียนประวัติศาสตร์มาแล้วไม่ใช่หรือ ที่เราเสียกรุง
ครั้งที่สองเพราะอะไร ไม่ใช่เพราะคนไทยขายชาติหรือคดทรยศแล้วเป็น
ยังไงละ คิดว่าพม่าจะปูนบำเหน็จรางวัลให้หลังจากเสร็จศึกสงคราม
แล้ว แต่กลับเป็นว่าถูกพม่าฆ่าทิ้งเหมือนหมา เพราะเห็นแล้วว่า
ขนาดชาติตัวเองยังทรยศ นับประสาอะไรกับชาติที่เป็นศัตรูกัน จำคำ
ของตาไว้ จำแล้วทำตามด้วย”

“ไฉ่ไฮ ตารายยาวเลยนะนี่ ตกกลางจ๊ะ หลานตาคนนี้ขอสัญญาว่า
จะจดจำไปจนวันตาย จะไม่เป็นคนอกตัญญูหรือคิดคดทรยศต่อชาติ

สร้างความคิดตรรกะยังมีลมหายใจ

ศาสนา พระมหากษัตริย์ ใครจะเอาเงินมากอง เอาทองมาล่อ หนูก็จะไม่ขายศักดิ์ศรีของความเป็นคนไทยอย่างเด็ดขาด ตาเชื่อหัวใ้แก้ว ลูกคุณนายเกลือได้เลยจ๊ะ”

“นั่น มันต้องอย่างนั้น หลานสิบตรีโชคจะต้องรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ แล้วเอ็งจะเจริญรุ่งเรืองต่อไปในอนาคต”

“เจริญขึ้นหรือเจริญลงล่ะจ๊ะตา” แก้วถามอย่างนึกสนุก

“เจริญขึ้นสิ เจริญลงไม่มี มีแต่เสื่อมลง ใครก็ตามที่คิดคดทรยศ ต่อแผ่นดินถิ่นเกิดจะเสื่อมลง เสื่อมลง หาความเจริญไม่ได้ หลวงพ่อพรหมบอกว่าในอนาคตจะมีคนโง่เขลาเบาปัญญาารวมหัวกันคิดคดทรยศต่อชาติบ้านเมือง เสร็จแล้วก็พากันไปลงนรก”

“ขนาดนั้นเลยหรือตา น่าสงสารนะ ตาช่วยบอกพวกเขาอย่าให้ทำอย่างนั้นได้ไหมจ๊ะ”

“บอกไม่ทันหรือหลานเอ๊ย หลวงพ่อท่านบอกว่า อีกสี่สิบปีข้างหน้าถึงจะเกิด ถึงเวลานั้นทั้งท่านทั้งตาพากันกลับบ้านเก่าไปเรียบร้อยแล้ว แต่เอ็งยังอยู่ เอ็งต้องสู้กับคนพวกนี้ให้ได้นะหลานนะ”

“หนูจะเอาอะไรไปสู้กับพวกเขาล่ะจ๊ะ อาวุธยุทธโศปกรณ์อะไรก็ไม่มีส่วนอย่าง”

“หลวงพ่อบอกว่าให้เอ็งใช้อาวุธสองอย่าง คือ **ปัญญา** กับ **ธรรม**อาวุธ”

“ใช้ปัญญา กับธรรมะเป็นอาวุธหรือจ๊ะ”

“ถูกแล้ว ท่านบอกตามาอย่างนี้ ถ้าเอ็งมีเวลาก็ไปกราบเรียนท่านให้ช่วยอธิบายขยายความก็แล้วกัน”

“จ๊ะตา หนูจะให้พ่อพาไปกราบท่าน” แก้วรับคำแล้วจึงบอกตาว่า

“ตาจำ หนูจะไปช่วยแม่ขายละมุด ฝากของไว้ที่นี้ก่อนนะจ๊ะ”

“ไม่ต้องไปหรอก เดี่ยวขายของหมดแม่เอ็งก็ต้องมาที่นี่ แม่เอ็ง

เขามีความกตัญญู หมั่นไปมาหาสู่ มาดูแลพ่อแม่แทบไม่เว้นแต่ละวัน คนกตัญญูผู้คุณทำมาหากินขึ้น จะค้าขายอะไรก็ขายดิบขายดี เงินไหลนองทองไหลมา ละมุดสวนแม่เอ็งขายดิบขายดีเป็นเทน้ำเทท่า เขียวละ สุกแทบไม่ทัน นั่นไง มาแล้ว หาบสาแหกรกเปล่ามาแล้ว”

แก้วรีบลุกออกไปสวัสดีแม่ รับสาแหกรกมาหอบเองแล้วเดินนำหน้าแม่เข้ามาในบ้าน หาน้ำมาให้แม่ดื่ม แล้วนั่งดูหน้าแม่ให้เต็มตา แม่ชูปนมลงไปมาก ผิวที่ขาวนวลเหมือนดอกมะลิกลีบคล้าหมองลงเพราะกรำแดดลม ขาแม่เริ่มโก่ง เพราะหาบของหนักเป็นอาจिन แก้วสงสารแม่เหลือเกิน มาดูคุณนายเกลื้อแสนสวยหายไป เหลือแต่คุณนายเกลื้อแสนโทรม มองหน้าแม่แล้วก็อดร้องไห้ไม่ได้ เมื่อเทียบกับชีวิตในเมืองหลวงที่แสนจะสะดวกสบายของตนแล้ว แก้วก็ถึงกับปล่อยโฮออกมาด้วยสิ่งเวชใจอย่างบอกไม่ถูก

“เป็นอะไรไปล่ะ หรือว่าผีเข้า” คุณนายเกลื้อถามทั้งที่รู้ว่า ลูกสาวคนนี้มีนิสัยอ่อนโยนและอ่อนไหว อะไรนิดอะไรหน่อยก็ร้องไห้ ร้องให้ บ่อน้ำตาตื้นเหมือนครุฑเงินไม่มีผิด

“ตาโชค อีหนูคนนี้มีมันเป็นลูกเต้าเหล่าใคร ทำไมมานั่งร้องไห้อยู่บ้านเรา” ยายถามตา คุณนายเกลื้อตอบผู้เป็นแม่ว่า

“ลูกสาวข้าไง ไข้แก้วนะ แม่จำไข้แก้วไม่ได้แล้วหรือ”

“ไข้แก้วไหน ข้าไม่รู้จัก แล้วเอ็งล่ะเป็นใคร” ยายถามแม่

“ก็เป็นลูกแม่ไงล่ะ แล้วนี่ลูกสาวข้า ก็หลานแม่นั่นแหละ”

“เอ็งก็พูดไปเรื่อย ลูกหลานข้ามีที่ไหนล่ะ เอ็งอย่ามาหลอกข้า เสียให้ยากเลย อยากได้สมบัติข้าว่าจ้างนเถอะ” แก้วหยุดร้องไห้ถามยายว่า

“ยาย ยายจำหนูไม่ได้จริง ๆ หรือจะ ยายเป็นอะไรไป ยายเป็นอะไร” แก้วถามแล้วร้องไห้อีก คราวนี้ร้องสองคุณ ความสงสารแม่ยัง

สร้างความคิดตราขั้วมีลมหายใจ

ไม่ทันหาย ความสงสารยายก็เข้ามาแทรก ทำไมชีวิตแก้วต้องมาเป็น
เช่นนี้หนอ

“เอ็งร้องให้ทำไม ใครตายหรือ หรือว่าพ่อเอ็งตาย”

“ยาย ยายอย่าแข่งพ่อหนู” แก้วร้องเสียงหลง ถามตาทั้งน้ำตาว่า

“ตาจ๋า ยายเป็นอะไรไป ทำไมยายเป็นอย่างนี้”

“ทำใจดี ๆ ไว้แก้วเอ๊ย ท่องไว้ในใจก็ได้ **อนิจจัง ทุกขัง อนตตา**
สิ่งทั้งหลายทั้งปวงไม่เที่ยง หนออยู่ไม่ได้ ไม่มีตัวตนที่เที่ยงแท้ ปลงเสีย
ให้ตกนะหลานนะ”

น้ำวลีกลับจากตลาด เดินเข้ามาในบ้าน แก้วไหวหัวน้ำวลีแล้วถาม
ว่า ยายเป็นอย่างนี้ตั้งแต่เมื่อไร

“เริ่มเป็นมาตั้งแต่ใจปล้นช่องแคคราวนั้นนั่นแหละ แล้วก็
มากขึ้น ๆ จนน้ำไม่รู้ว่าทำยังไง คงเป็นกรรมของยายมั้ง” น้ำวลี
พูดปลง ๆ

“แม่จ๋า เรากลับบ้านกันเถอะ หนูคิดถึงพ่อ” แก้วชวนแม่ จากนั้น
คุณนายเกลือบกับลูกสาวก็พากันกลับบ้าน

วันรุ่งขึ้น ครูหญิงเงินแต่งชุดลูกเสือไปสอนที่โรงเรียน แก้วรู้สึกรว่า
พ่อหล่อขึ้นในขณะที่แม่โถมลง ยิ่งแต่งชุดลูกเสือด้วยแล้ว พ่อดูหนุ่ม
ขึ้นอีกสักสิบปี ทั้งหมดทั้งหลอ คุณนายเกลือบอุหนักศักดิ์ใหญ่เหลือเกิน
ถึงได้มีผิวทั้งหลอทั้งดี แถมยังดูหนุ่มกว่าวัยอีกด้วย ครูหญิงเงินขี่จักรยาน
ออกจากบ้านไปได้สักพัก ก็มีคนจูงเจ้าแ่งเข้าประตูรั้วมา

“คุณนายเกลือบ ข้าเอาไ้แ่งมาคืน มันเป็นบ้า” เขาเรียกเจ้าแ่งว่า
ไ้แ่ง

“ทำไมถึงบ้าละ ข้าก็เห็นมันดี ๆ อยู่นี่นา” แม่บอกชายที่มาเอา
เจ้าแ่งไปก่อนหน้าที่แก้วจะเข้าไปเรียนในกรุงเทพฯ

“ดีที่ไหนกัน มันบ้าซัด ๆ ข้าขอคืนเถอะนะ ขึ้นเลียงมันต่อไป

วันหนึ่งอาจถูกมันขวิดตายก็ได้ ส่วนค่าเช่าเอาไว้นวดข้าวแล้วข้าจะเอามาให้” พุดจบกก็ผูกเจ้าแ่งไว้ที่ต้นมะขามเทศหน้าบ้าน แล้วกลับไป

“อีตาคนนี้ท่าจะบ้า มีอย่างไหน เช่าควายเราไปแล้ว จู่ๆ ก็นำมากิน นี่ถ้าแม่ไม่หวังว่าจะต้องไปเก็บละมุด จะตามไปดำให้ถึงบ้านเลย” คุณนายเกลือบพุดกับลูกสาวคนที่สอง ส่วนลูกสาวคนแรกโรงเรียนยังไม่ปิด จึงไม่ได้กลับบ้าน

“หนูอยากไปช่วยแม่เก็บละมุด แต่คงไปไม่ได้แล้ว เพราะต้องเลี้ยงเจ้าแ่ง แม่ไปคนเดียวจะ”

“ไม่เป็นไร ปกติแม่ก็ไปเก็บคนเดียวอยู่แล้ว เดี่ยวนี้มีรถโดยสารวิ่งผ่านสวนเรา เก็บเสร็จก็เอาขึ้นรถโดยสารมา เสียตังบาทหนึ่งแน่ แต่ที่ทันเวลา แม่คิดเสียว่าซื้อเวลา เพราะต้องหาบไปขายที่ตลาดวันละสองเที่ยว” คุณนายเกลือบบอกลูก

คุณนายเกลือบออกจากบ้านไปแล้ว แก้วจึงปิดบ้าน จากนั้นก็เดินไปแก้เชือกเจ้าแ่งที่ผูกไว้กับต้นมะขามเทศ ตั้งใจจะพามันไปเลี้ยงแถวหนองกระโดน จะได้แะเล่นน้ำกับพวกเด็กเลี้ยงควายที่หนองกระโดนด้วย ขณะจูงเจ้าแ่งไปยังหนองกระโดน มันส่งเสียงอืดอืดและทำท่าเหมือนจะขวิดแก้ว แก้วจึงต้องดูมัน

“เจ้าแ่ง เอ็งเป็นอะไรไป เอ็งจะขวิดข้าอย่างนั้นหรือ เอ็งจำข้าไม่ได้หรือยัง? หรือว่าเอ็งเป็นบ้าเหมือนที่ตาคนนั้นพุดมา” เจ้าแ่งคงจะฟังรู้เรื่อง มันหยุดเดิน แก้วจึงหันมาดูมันอีก

“เอ็งหยุดทำไม หรือว่าไม่หิว เอ็งไม่อยากกินหญ้าใช่ไหม” เจ้าแ่งเหวี่ยงหัวไปมา ทำท่าเหมือนจะขวิดแก้ว อีกอย่างที่ปากของมันมีฟองน้ำลายสีขาวเกาะอู้อูรอบปาก แก้วชักใจไม่ดี จึงเปลี่ยนใจพามันกลับบ้าน ล่ามมันไว้กับต้นมะขามเทศตามเดิม คราวนี้มันส่งเสียงร้องดังผิดปกติ ดิ่งเชือกที่ล่ามอยู่เหมือนว่าไม่ต้องการให้ล่ามมัน มันดิ่ง

สร้างความคิดรวบยอดยังมีลมหายใจ

แรงขึ้น ๆ แก้วกลัวไม่กล้าเข้าไปใกล้มัน เกรงว่ามันจะขวิดเอา เจ้าแกก็ตั้งเชือกโดยไม่สนใจว่า จมูกของมันจะเจ็บ ดึง ๆ ๆ ๆ ดึงจนเชือกในลอนเส้นเท่าหัวแม่มือขาดผิงลง แล้วมันก็วิ่งขึ้นทางรถไฟไปทางทิศใต้ แก้ววิ่งตามพลางร้องตะโกนเรียก

“หยุดนะเจ้าแก หยุดเดี๋ยวนี้” เจ้าแกยังคงวิ่งต่อไปไม่มีที่ท่าว่าจะหยุด แก้ววิ่งตามจนเหนื่อย จึงเปลี่ยนเป็นเดิน เจ้าแกวิ่งเหมือนกำลังบ้าคลั่ง วิ่งไปบนรางรถไฟ ขณะที่แก้ววิ่งบ้างเดินบ้างตามมันไป แก้วเห็นรถไฟอยู่ข้างหน้าในระยะไกล แล้วก็เห็นเจ้าแกวิ่งเข้าไปใส่รถไฟด้วย แก้วไม่รู้จะทำอย่างไรดี เกิดเจ้าแกเป็นอะไรไป แก้วคงถูกพ่อเขียนหลังลายแน่ รถไฟแล่นใกล้เข้ามา ขณะที่เจ้าแกวิ่งไกลออกไป และแล้วแก้วก็เห็นเจ้าแกวิ่งเข้าไปใส่รถไฟแล้วกระเด็นออกมา รถไฟจอดไม่ได้วิ่งต่อ

พอดีกับแก้วเดินแกมวิ่งมาถึงทางเข้าโรงเรียนวัดดงน้อย แก้วจึงเข้าไปตามพ่อที่โรงเรียน บอกพ่อว่า เจ้าแกขวิดรถไฟจนรถไฟต้องจอด พ่อรีบตามแก้วมาที่รถไฟ ถึงที่เกิดเหตุแก้วต้องเอามือปิดหน้าร้องไห้ด้วยความสงสารเจ้าแกเจ็บใจ

พนักงานขับรถไฟลงจากรถมายกมือไหว้พ่อ พ่อไหว้ตอบด้วยวันทยหัตถ์ เพราะอยู่ในชุดลูกเสือ จากนั้นพนักงานขับรถไฟจึงเล่าให้พ่อฟังว่า ขณะที่เขากำลังขับรถอยู่ ก็มองเห็นควายวิ่งมาบนรางรถไฟ และวิ่งเข้าไปใส่รถ เมื่อใกล้เข้ามาก็วิ่งเข้าไปขวิด จึงถูกรถไฟชนกระเด็นลงมานอนอยู่ริมถนน แก้วมองเจ้าแก เนื้อตัวของมันสิ้นพับ ๆ ตาลิมโพลง มีน้ำตาไหลออกมาจากหน่วยตาทั้งสอง พ่อเองก็น้ำตาซึม พนักงานขับรถอธิบายให้พ่อฟังว่า รถไฟไม่สามารถเบรกได้ทันทวงที่เหมือนรถยนต์ อีกอย่างหนึ่งเจ้าแกวิ่งเข้าไปชนรถไฟเอง หากรถไฟเสียหาย พ่อต้องเสียค่าปรับให้กับการรถไฟแห่งประเทศไทย ฟังพนักงานขับรถพูด

หน้าพ่อซึ่งตกลงจนแก้วสงสาร จึงไหวพนักงานขับรถแล้วบอกเขาว่า

“พ่อหนูเป็นครู เงินเดือนน้อย คงไม่มีเงินจ่ายค่าปรับ หนูผิดเองที่ควบคุมควายไม่อยู่ หนูจะขอติดคุกแทนการถูกปรับ เพราะเราไม่มีเงินที่จะให้ค่าปรับ”

ชะรอยพนักงานขับรถจะสงสารแก้ว จึงเดินกลับไปหน้ารถแล้วสำรวจดูความเสียหาย พบรอยเขาครูดกับเหล็กหน้ารถ แต่ไม่ถึงกับทำให้รถบุบ จึงบอกพ่อว่า รถไม่ได้เสียหาย พ่อจึงไม่ต้องเสียค่าปรับ ขณะเดียวกัน ทางการรถไฟก็ไม่อาจจ่ายค่าชีวิตเจ้าแ่งให้ได้ เพราะเจ้าแ่งวิ่งมาขวิดรถไฟเอง เรื่องจึงจบลงตรงที่ต่างไม่เอาผิดกันและกัน

โชคดีที่เจ้าของโรงฆ่าสัตว์ซีมอเตอรีโชคผ่านมาเห็นเจ้าแ่งในสภาพนั้น จึงถามพ่อว่าจะเอากลับอย่างไร เพราะต้องใช้รถบรรทุกมาขน พ่อบอกว่าคงปล่อยให้อยู่อย่างนี้ พ่อไม่มีเงินจ้างรถบรรทุก เจ้าของโรงฆ่าสัตว์จึงขอซื้อเจ้าแ่งซึ่งนอนนิ่งไม่ไหวติงแล้ว ตัวไม่สิ้นน้ำตาไม่ไหล คงเหลือแต่ตาที่ลืมโผลงอยู่ พ่อจึงเข้าไปหามัน ปิดตาให้มัน ให้ศีลให้พรมัน ขอให้มันได้ไปเกิดเป็นมนุษย์ อย่าได้เกิดเป็นสัตว์เดรัจฉานอีก เจ้าของโรงฆ่าสัตว์ให้ราคาชีวิตของเจ้าแ่งเพียง ๘๐๐ บาท พ่อก็ไม่ว่าอะไร ยิ่งดีกว่าปล่อยให้มันนอนตายเน่าเหม็นอยู่ตรงนั้น ตกกลางคืนเรียบริ้วแล้วคนซื้อก็จ่ายเงินให้พ่อ พ่อรับเงินแล้วก็บอกให้แก้วกลับบ้าน ส่วนพ่อจะไปสอนนักเรียนจนกว่าโรงเรียนจะเลิก แก้วบอกลาเจ้าแ่งทั้งน้ำตา มันจะรู้หรือไม่รู้ก็ตาม แต่แก้วก็ต่อว่าต่อขานมันว่า “แ่งเอ๋ย ไยแ่งไม่แก่ตาย ไยต้องมาขวิดรถไฟจนตัวเองคอหักตายอย่างนี้ แต่เอาเถอะ ไหน ๆ เอ็งก็ตายไปแล้ว ข้าอโหสิกรรมให้เอ็ง ไปที่ขอบ ๆ เกิดนะ”

๓๙

ไอ้เพื่อนยากจากแก้วไปแล้วหรือ

ก่อนเปิดภาคเรียนสามวัน ลุงออกมาที่บ้านแก้วและบอกพ่อกับแม่ ว่าเจ้าหุ่ยจอมเกเรตายแล้วเมื่อวานนี้ หลังจากที่ป่วยด้วยโรคคอบวม กินหญ้ากินน้ำไม่ได้อยู่สามวัน ลุงให้พวกชาวบ้านมาแล่น้ำมันไปกิน แต่ลุงและลูก ๆ ไม่แตะต้อง เพราะอยู่กับมันมานานจนเกิดความรู้สึก ผูกพันเหมือนมันเป็นลูกหลาน จึงกินเนื้อของมันไม่ลง ส่วนข่าวการตาย ของเจ้าแ่งนั้นแพร่ระบือไปทุกหมู่บ้านในตำบลช่องแค เพราะยังไม่เคย มีปรากฏว่า ควายวิ่งเข้าไปขวิดรถไฟจนตัวมันเองคอกหักตาย มีคนมา เล่าให้ลุงฟังว่า ที่เจ้าแ่งมีอาการคลุ้มคลั่งเช่นนั้น ไม่ใช่เพราะมันเป็นบ้า แต่เป็นเพราะมันแพ้ยางฆ่าเพลิงที่ชาวนาใช้ฟันต้นข้าวที่กำลังตั้งท้อง เพื่อไม่ให้เพลิงลงมากิน

“ที่ข้ามาบอกเอ็งสองคนไม่ได้มีเฉพาะเรื่องเจ้าแ่งแพ้ยางฆ่าเพลิง หรือเจ้าหุ่ยเป็นโรคคอบวมตาย แต่มีเรื่องสำคัญกว่านั้น”

“เรื่องอะไรหรือทิด” พ่อกับแม่ถามขึ้นพร้อมกัน ลุงมีที่ทำคิดหนัก ก่อนที่จะบอกพ่อกับแม่ว่า

“เมื่อเช้าเข้าไปดงน้อยมา มีคนบอกว่าอาริดเอานังเผือกผ่องไปขาย ให้โรงฆ่าสัตว์ เพราะมันแก่ทำงานไม่ไหวแล้ว พรุ่งนี้ตีสี่นังเผือกผ่อง ถูกฆ่าแน่นอน”

“ทำไมอาริดถึงทำอย่างนั้น ก็ตกลงกันเป็นมันเป็นเหมาะแล้ว นี่เห็นว่า ถ้ามันแก่ทำงานไม่ไหวก็ให้เอามันมาขายคืนข้า อย่าเอาไปขาย โรงฆ่าสัตว์ แก่จนหัวหงอกแล้วทำไมไม่รักษาคำพูด” แม่ตำหนิยาริด

แก้วพังแล้วก็ตกใจเหลือหลาย ไม่อยากให้นั่งเฝือกฝ่องต้องมาตายตาม
เจ้าแงและเจ้าหุย นั่งเฝือกฝ่องเกิดพร้อมแก้ว แก้วอายุ ๑๗ ปี ๗ เดือน
ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ยังไม่มีสิทธิ์เลือกตั้งผู้แทน แต่นั่งเฝือกฝ่องกลับแก่
จนทำงานไม่ไหว นี่คือการแตกต่างระหว่างคนกับควายอย่างนั้นหรือ

“เอ็งสองคนก็ตามไปโรงฆ่าสัตว์สิ ไปเดี๋ยวนี้เลย เพื่อจะช่วยมันได้”
ลุงแนะนำพ่อกับแม่แล้วบอกว่าจะไปเยี่ยมตากับยายและจะซื้อ
กับข้าวไปฝากลูกเมียที่บ้านด้วย

“ขอบคุณนะครับทิดที่มาบอก น้องเดียวเราเอาเงินไปไถ่ที่นั่งเฝือกฝ่อง
กัน เขาจะเรียกเท่าไรก็ต้องสู้ เพราะนั่งเฝือกฝ่องมีความสำคัญต่อ
ครอบครัวของเรามาก” พ่อบอกแม่

“นั่นสิ ถึงจะต้องขายนาขายไร่มาไถ่มันน้องก็ยอม” คุณนายเกลียด
ยอมลดความเค็มเพื่อแลกกับชีวิตนั่งเฝือกฝ่อง

กินข้าวเย็นกันแล้ว พ่อกับแม่ก็ออกจากบ้านไปโรงฆ่าสัตว์ แก้วขอ
ตามไปด้วย เพื่อจะช่วยพ่อกับแม่ขอซื้อชีวิตของนั่งเฝือกฝ่องได้สำเร็จ

“ไม่ต้องไป แก้วเฝ้าบ้านดีกว่า พ่อกลัวว่าแก้วจะไปทะเลาะกับ
เขาเพราะเป็นคนอารมณ์ร้อน เอาอย่างนี้ แก้วสวดมนต์ช่วยมันอยู่ที่
บ้านก็ได้” พ่อบอกเหตุผลที่ไม่อนุญาตให้แก้วไปด้วย

พ่อกับแม่ไปแล้วแก้วก็ลงมาอาบน้ำ จากนั้นก็ปิดประตูลงกลอน
เพราะอยู่บ้านคนเดียว กร่างไปเป็นนักเรียนกินนอนเพราะเริ่มคบเพื่อน
ไม่ดี กลับบ้านมีดีคำทุกวัน ครูใหญ่จึงแนะนำพ่อให้ส่งกร่างมาอยู่ที่
โรงเรียนกับพวกนักเรียนประจำ แก้วเข้าไปสวดมนต์ในห้องนอนของ
พ่อแม่เพราะมีพระพุทธรูปสี่เหลี่ยมอยู่บนหิ้ง สวดมนต์เสร็จก็นั่งภาวนา
ตามที่เรียนมาจากพระอาจารย์วัดโพธิ์ พยายามบังคับจิตไม่ให้ซัดสาย
หากก็ทำได้ไม่ดีเท่าที่ควรเพราะเป็นห่วงนั่งเฝือกฝ่อง นั่งไปได้สักพักก็
แผ่เมตตาให้มัน แผ่เมตตาเสร็จก็นั่งภาวนาต่ออีก ทำสลับกันอยู่อย่างนี้

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

ถึงสามารถรอบ พ่อกับแม่ก็ยังไม่กลับ รู้สึกง่วงจึงออกจากห้องพระมาปุ่เสื่อ และกางมุ้งที่หน้ามุขแล้วเข้านั่งนอน พอหัวถึงหมอนก็หลับไปในทันที

ครูดูเงินกับคุณนายเกลือไปถึงโรงฆ่าสัตว์ก็ขอเข้าไปพบเจ้าของ และบอกวัตถุประสงค์ของการมา เจ้าของโรงฆ่าสัตว์สองผิวเมียช่วย กันพูดบายเบี่ยงไม่ยอมให้ไถชีวิตนั่งเฝือกผ่อง

“ลื้อซื้อจากยายริดเท่าไร” คุณนายเกลือถาม

“แปดร้อยบาทเท่าเจ้าตัวที่ถูกรถไฟชนตาย” ผิวเป็นคนตอบ

“อ้าวซื้อจากลื้อหนึ่งพัน” คุณนายเพิ่มให้สองร้อย

“อ้าวไม่ขาย”

“สองพัน” คุณนายเกลือขึ้นให้เท่าตัว

“ไม่ขาย” คราวนี้สองผิวเมียตอบพร้อมกัน

“ห้าพัน” คุณนายทุ้มสุดตัว

“ไม่ขาย” ตอบพร้อมกันอีก คุณนายซักจะมีโมโห จึงพูดเสียง กระซอก ๆ ว่า

“เท่าไรลื้อถึงจะขาย” สองผิวเมียตอบอย่างพร้อมเพรียงเป็นเสียง เดียวกันว่า

“เท่าไร ๆ ก็ไม่ขาย” ครูดูเงินเริ่มใจคอไม่ดี เกรงว่าคุณนายเกลือ จะออกจิว จึงถามด้วยน้ำเสียงและกิริยาท่าทีสุภาพเรียบร้อยตาม แบบฉบับของตนว่า

“ผมอยากทราบเหตุผลว่าเหตุใดเจ้าแกกับอาซ้อจึงไม่ยอมขายครับ” อาซ้อ ได้ฟังน้ำเสียงนุ่มหูของครูดูปงามก็รู้สึกพอใจ จึงตอบว่า

“มันเป็นเคล็ดของเราจะคุณครู”

“เคล็ดอะไรหรือครับอาซ้อ” อาซ้อกำลังจะตอบ ก็ถูกอาเฮียห้าม เสี้ยก่อน

“ลื้อหุบปากไม่ต้องพูดอะไร ให้อ้าวพูดเอง” แล้วจึงตอบด้วย

เสียงหัววน ๆ ว่า

“คือโรงฆ่าสัตว์ทุกแห่งจะถือเคล็ดว่า ถ้าวัวควายตัวไหนเข้ามาที่นี่แล้ว เราจะไม่ยอมให้ออกไป ไม่ว่าเจ้าของจะมาขอไถ่ในราคาเป็นพันเป็นหมื่น เราก็ให้ไถ่ไม่ได้”

“ทำไมจึงเป็นอย่างนั้นครับ” ครูอุณงเงินถามอีก คราวนี้อัวซ้อชิงตอบเสียงก่นว่า

“เพราะจะทำให้ทำมาหากินไม่ขึ้นจ้ะ ครูคงเข้าใจนะจ้ะ” คุณนายเกลือกพูดสวนไปว่า

“ไม่ให้ไถ่นั้นแหละจะทำให้ทำมาหากินไม่ขึ้น คอยดูนะ อัวขอสาปแช่งให้ลื้อทำมาหากินไม่ขึ้น” ครูอุณงเงินตกใจนัก รีบห้ามเมื่อยรักว่า

“น้อง พอดีอะไร ๆ อย่าไปสาปแช่งเขา ผมต้องขอโทษแทนแม่เด็กด้วยนะครับ”

“ไอ้โฮ! เมียครูนี้ปากร้ายจัง หน้าตาก็ดีแต่ทำไมปากร้าย คงด่าเก่งมากใช่ไหม” เจ้าของโรงฆ่าสัตว์ถามครูอุณงเงิน

“อย่าสนใจเลยครับ เขาอารมณ์ไม่ดี เขารักควายตัวนี้มาก” ครูอุณงเงินพยายามแก้ต่างให้แม่ของลูก

“อารมณ์ไม่ดีก็กลับบ้านไปนอนซะ อัวจะได้ปิดบ้าน” เมียเจ้าแกล็กถือโอกาสไล่ทางอ้อม คุณนายผู้รักควายเท่า ๆ กับรักลูกจึงพูดใส่หน้าสองผิวเมียว่า

“ลื้อไม่ต้องมาไล่อัวหรอก นึกว่าอัวอยากอยู่บ้านลื้อนาน ๆ หรือยังไง แต่ก่อนจะไปอัวขอแช่งให้ลื้อทำมาหากินไม่ขึ้น” พูดจบก็ลุกขึ้นเดินนำหน้าพ่อของลูกออกไปจากบ้านนั้น เมียเจ้าแกล็กก็ไม่เบา ด่าไล่หลังไปว่า

“เกิดมาก็ไม่เคยพบเคยเห็น เป็นเมียครู แต่ปากจัดยังกะเป็นเมียจับกัง คนปากจัดต้องพัดกับหมาจะได้สมศักดิ์ศรีกัน” คุณนายเกลือก

หันขวับมาได้ว่า

“ลือคงเคยพัดกับหมามาแล้วใช่ไหมล่ะ ถึงได้มาว่าอ้าวอย่างนั้น”

“น้องๆ เรารีบไปกันเถอะ สองทุ่มแล้ว ไปหาหลวงพ่อบรมให้ท่านช่วยดีกว่าจะไม่ทำอะไรเสียเลย ไปวัดช่องแคกันนะ”

“ดีเหมือนกัน น้องจะได้ไปนิมนต์ท่านให้ช่วยแข่งพวกมันด้วยคอยคุณนะ ต่อไปพวกมันจะต้องเจ๊งๆ”

“ไม่เอาว่า อย่าไปก่อเวร แล้วก็ไม่ต้องไปนิมนต์หลวงพ่อบรมให้ช่วยแข่งใคร เพราะท่านไม่ทำอย่างนั้น ท่านมีแต่ให้พร”

“พี่ว่าท่านจะช่วยนั่งเฝือกฝ่องได้ไหมจ๊ะ”

“ก็ต้องไปถามท่านก่อน อันที่จริงพี่ก็ไม่อยากไปรบกวท่านในเวลาวิกาลเช่นนี้ แต่ถ้าไม่ไปฟังท่านก็ไม่รู้ว่าจะหันหน้าไปฟังใคร”
ครูใหญ่้วยสี่สิบเอ็ดพูดปลงๆ

เมื่อครูอุงเงินและคุณนายเกลือกไปถึงวัดช่องแคก็ตรงไปที่กุฏิหลวงพ่อบรม ขณะนั้นเวลาใกล้สามทุ่ม เมื่อเข้าไปถึงก็พบหลวงพ่อนั่งอยู่ในห้องรับแขกประหนึ่งว่ากำลังรอการมาของเขาทั้งสอง กราบท่านแล้ว ครูอุงเงินกำลังจะเอ่ยคำขออดโทษที่มารบกวนในเวลาวิกาล ท่านก็พูดขึ้นเสียก่อนว่า

“ไม่เป็นไร ในเมื่อไม่รู้จะหันหน้าไปฟังใครก็มาหาข้าได้ มันเป็นหน้าที่ของข้าที่จะช่วยแนะนำพรำสอน เพราะเป็นหน้าที่ของพระที่จะต้องทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน”

“อย่างพระที่บอกเลขบอกหวยให้ชาวบ้านก็ถือว่าทำประโยชน์ให้ประชาชนหรือจะหลวงพ่อบรม แต่ฉันว่าไม่จริงเสมอไปหรอก เพราะบางทีท่านก็บอกผิด ทำให้คนเสียเงินเสียทองไปเปล่าๆ แล้วแบบนี้ท่านจะบาปไหมจ๊ะ” คุณนายเกลือกถาม

“ที่ถามอย่างนี้เพราะเ็งไม่เข้าใจ เ็งคิดไปว่าบอกถูกทำให้เขาได้เงิน

ก็ไม่บาป แต่ถ้าบอกผิดทำให้เขาเสียเงินถึงจะบาป อย่างนั้นใช่ไหม”

“ใช่จ้ะ แล้วหลวงพ่อบอกว่าใช่หรือเปล่าจ้ะ”

“เอ็งไม่เข้าใจที่ข้าพูดมา หรือถ้าเอ็งจะเถียงว่า เอ็งเข้าใจ ข้าก็จะบอกว่าเอ็งเข้าใจผิด คือ...” ท่านยังไม่ทันพูดต่อ คุณนายก็ถามว่า

“เข้าใจผิดอย่างไรจ้ะ”

“เดี๋ยวก่อน ใจเย็น ๆ ข้าจะบอกให้เอาบุญนะ เอ็งจะต้องแก่นิสัยเสียใหม่ อย่าใจร้อนงู่วาม เอาละ ฟังเฉย ๆ ยังไม่ต้องซักใช้ไล่เสียงอะไรกับข้า ช่วยกำชับเมียเอ็งด้วย” ท่านสั่งผัวคุณนายเกล็ด

“ครับ หลวงพ่อ” ครูวัยสี่สิบเอ็ดประนมมือรับ แล้วพูดกับเมียว่า

“น้องใจเย็น ๆ นะ เรามารบกวนท่านในยามวิกาลพี่ก็เกรงใจท่านมากอยู่แล้ว อย่าซักถามในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องเลย” คุณนายกำลังจะเถียง หากก็ยังไม่ปากไว้ทัน เพราะเกรงใจหลวงพ่อพรหม

“เอาละ ที่นี้ข้าก็จะอธิบายสั้น ๆ ให้เอ็งฟังว่า พระที่บอกเลขบอกหวยนั้นไม่เชื่อว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เรียกว่าทำร้ายประชาชนมากกว่า ถ้าจะพูดให้ถูกกว่านั้นคือ ทำร้ายทั้งตัวเองและประชาชน ทำร้ายตัวเองก็คือ ทำผิดหน้าที่ของพระ เพราะพระมีหน้าที่อนุเคราะห์ประชาชน ๖ สถาน ได้แก่ ห้ามปรามจากความชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ทำในสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง และข้อสุดท้ายคือ บอกทางสวรรค์ คือ ทางชีวิตที่มีความสุขความเจริญให้ นอกจากทำร้ายตัวเองด้วยการทำผิดหน้าที่ของพระแล้ว การบอกเลขบอกหวยยังผิดศีลของพระอีกด้วย ผิดศีลใหญ่ที่เรียกว่า มหาศีล เลยนะ”

“มหาศีล คืออะไรครับหลวงพ่อ” คนถามคือครูงูเงิน หลวงพ่อพรหมจึงอธิบายให้คนทั้งสองฟังว่า

“ศีลของพระนอกเหนือจากสิกขาบท ๒๒๗ ข้อแล้ว ยังมีศีลย่อย

ที่เรียกว่า **จุฬาศิล** ๒๖ ข้อ ศิลกลาง ที่เรียกว่า **มัชฌิมศิล** ๑๐ ข้อ และศิลใหญ่ที่เรียกว่า **มหาศิล** ๗ ข้อ รวมเรียกว่า **จุฬมัชฌิมมหาศิล** ๔๓ ข้อ ดูเหมือนจะอยู่ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๙ พระที่บอกเลข บอกหน่วยถือว่าผิดศิลข้อ ๑ ของมหาศิล คือ เว้นจากมิจฉาซีพด้วย ติรัจฉานวิชา จำพวกทำนายทายทัก ทำพิธีเกี่ยวกับโชคลาง เสกเป่า เป็นหมอดู หมอสูง หมอผี ซึ่งการทำเช่นนี้ถือเป็นการทำร้ายตัวเอง”

“แล้วทำร้ายประชาชนอย่างไรจะ” คุณนายเกลือกถาม

“ก็สนับสนุนให้เขาหมกมุ่นอยู่ในอบายมุข คือ ทางแห่งความ เสื่อม หรือเหตุย่อยยับแห่งโรคทรัพย์ มี ๖ ข้อคือ **ติดสุราและของ มีนเมา ชอบเที่ยวกลางคืน ชอบเที่ยวดูการละเล่น ติดการพนัน คบ คนชั่ว** และข้อสุดท้ายคือ **เกียจคร้านการงาน** พระที่บอกเลขบอกหน่วย ประชาชนก็เท่ากับทำให้พวกเขาติดการพนันอันเป็นอบายมุขข้อที่ ๔ มีโทษ ๖ สถาน คือ เมื่อชนะย่อมก่อเวร เมื่อแพ้ก็เสียดายทรัพย์ที่เสียไป ทรัพย์หมดไป ๆ เห็นชัด ๆ เข้าที่ประชุมเขาไม่เชื่อถ้อยคำ เป็นที่ หมิ่นประมาทของเพื่อนฝูง และข้อสุดท้ายสำคัญมาก คือ ไม่เป็นที่พึง ประสงค์ของผู้ที่จะหาคู่ครองให้ลูกของเขา เพราะเห็นว่าจะเลี้ยง ลูกเมียไม่ไหว เอาละ ที่นี้ก็มาพูดเรื่องของเอ็ง ที่มาหาข้าในยามวิกาล ก็เพื่อจะมาขอให้ข้าช่วยควายเอ็งใช่ไหม” ท่านถามตรงไปตรงมา เพราะรู้ล่วงหน้าแล้วว่า สองตัวเมียจะมาให้ท่านช่วย

“จะ ถ้าหลวงพ่อไม่ช่วย ไม่คืนนี้ก็ตีสีฟรุ้งนี้ มันถูกฆ่าแน่จะ ฉันทจะไปขอซื้อคืน จะเอาเงินไปไถ่ เขาจะเรียกเท่าไรก็จะยอมแลกกับ ซีวิตของมัน เพราะพ่อให้ควายตัวนี้เป็นของขวัญวันเกิดของไอ้แก้ว ลูกสาวฉันจะ” คุณนายเล่าความเป็นมาของนังเผือกผ่อง

“แล้วมันก็เกิดวันเดียวกับลูกสาวเอ็งในชาตินี้ แต่เป็นลูกชายข้า ในชาติที่แล้ว ข้าไม่ได้ยึดติดกับภพชาติหรือภพชาติไหนหรอกนะ แต่ที่พูดมาก็เพื่อจะ

บอกเอ็งสองคนว่า ในอนาคตลูกสาวคนนี้จะเป็นผู้จรรโลงพระศาสนา แทนข้า ก็อย่างที่เคียบอกเอ็งสองคนไปแล้วว่า ข้าจะละสังขารก่อนที่ นังหนูจะสอบเข้ามหาวิทยาลัย ก่อนเขากลับไปกรุงเทพฯ เอ็งพามาหา ข้านะ เพราะหลังจากนั้นเขาก็จะได้เห็นแต่ศพข้าที่อยู่ในโลงแก้ว”

“จะไม่มีกรรมมาปนกิจศพของหลวงพ่อกับหรือครับ” ครูอุงเงินถาม

“ไม่มี พวกลูกศิษย์เขาจะเอาข้าใส่โลงแก้วเพื่อให้คนมาดู แล้ววัด ก็จะได้เงิน นานไปศพของข้าก็จะกลายเป็นหิน ไม่ใช่เรื่องประหลาด มหัศจรรย์อะไร เป็นเรื่องธรรมชาติธรรมดา เหมือนคนสมัยดึกดำบรรพ์ ที่ตายไปแล้วศพก็กลายเป็นหิน ข้าละสังขารแล้ว ข้าก็ไม่มีภาระอะไร ที่จะต้องทำเพราะทำเสร็จแล้ว ส่วนพวกลูกศิษย์เขาจะทำอย่างไรก็เป็นเรื่องของเขา คนเราสติปัญญาไม่เท่ากัน จึงมีความเชื่อความเห็น แตกต่างกันออกไป เข้าถึงความจริงเมื่อไร เมื่อนั้นจึงจะรู้ว่าอะไรเป็นอะไร”

“ถ้าอย่างนั้นพຽงนี้ตอนเย็นผมจะพาลูกสาวมากกราบลาหลวงพ่อนะครับ แต่คงจะไม่บอกให้เขารู้เรื่องที่หลวงพ่อกำลังจะละสังขาร”

“บอกไม่ได้ ถ้าบอกนังหนูจะไม่มีสมาธิในการอ่านหนังสือสอบ เอาไว้สอบเสร็จกลับมาบ้านก็จะรู้เอง แต่จะมีอุปสรรคนะ คือจะมีพวก ฉลาดแกมโกงก่อความโกลาหลวุ่นวาย ทำให้เสียเวลา นักเรียนที่จะ จบมัธยมปลายจะต้องสอบสองครั้งเพราะข้อสอบรั่ว ต้องสอบกันใหม่ ทั้งประเทศ สาเหตุก็มาจากนักเรียนหัวหมอกที่เรียนโรงเรียนเดียวกับ นังหนูนั่นแหละ แต่ก็ทำให้เกิดผลดีกับนังหนู เพราะสอบครั้งแรก คะแนนไม่ดี เนื่องจากมัวมุ่มอยู่กับกิจกรรม เป็นนักกีฬาของโรงเรียน แต่พอสอบรอบสองจะได้คะแนนมากขึ้นและสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้”

“ถ้าข้อสอบไม่รั่วจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้หรือจ๊ะ” คุณนายเกลือถาม หลวงพ่อพรหมตอบว่า

“ได้เหมือนกัน แต่จะได้อันดับสองของที่เลือก จะไม่ได้อันดับหนึ่ง

สร้างความคิดตราข้อมีลมหายใจ

พูดไปเองก็ไม่เข้าใจ มาพูดเรื่องของควายเอ็งดีกว่า ข้าช่วยไม่ให้มันถูกฆ่าไม่ได้หรอก ฟุ้งนี่ดีสี่มันถูกฆ่าแน่ แต่การตายของมันทำให้มันไปเกิดในภพภูมิที่ดี ควายตัวนี้ถึงแม้จะเป็นสัตว์เดรัจฉาน แต่มันก็กตัญญูรู้คุณเจ้าของ ข้าว่ามันยังดีกว่าคนบางพวกที่อกตัญญูไม่รู้คุณชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เอ็งสองคนจำคำพูดของข้าไว้นะ ในอีกสี่สิบปีข้างหน้า มนุษย์จะต่ำทรามลง ขาดศีลธรรม ไม่มีความกตัญญู สู้หมาสู้ควายก็ไม่ได้ แต่พวกคนมีบุญและมีปัญญา จะมารวมตัวกันเพื่อสร้างความคิดนี้ความชั่ว พวกคนชั่วจะฆ่ามันพันแห่งกันเองล้มตายเป็นจำนวนมาก คนดีจะถูกรังแก แต่นิ่งหนูจะแคล้วคลาด เพราะมันได้ตั้งจิตอธิษฐานขอพลีชีพเพื่อชาติ จึงรอดปลอดภัยไปได้ทุกครั้ง คนที่คิดจะฆ่ามันหนูจะต้องตายทุกรายไป แล้วก็ไม่ได้ตายดีด้วย”

“ทำไมถึงเป็นเช่นนั้นล่ะครับหลวงพ่อ” ครูอุงเงินถาม

“เพราะคนดีมีคัมภีร์ที่ คนที่สร้างความคิดไว้มาก ๆ ความดีนั้นก็จะมาเป็นเกราะแก้วกันภัยให้เขาได้” หลวงพ่อพรหมตอบ คุณนายเกลือจึงถามบ้างว่า

“หลวงพ่อก็จะ ถ้าเราแข่งคนอื่น เขาจะเป็นไปตามที่เราแข่งไหมจะก่อนมาหาหลวงพ่อ ฉันไปที่โรงฆ่าสัตว์เพื่อขอไถ่หนังเผือกผ่อง พอเขาไม่ให้ฉันก็เลยแข่งให้เขาทำมาหากินไม่ขึ้น ฉันอยากรู้ว่าเขาจะเป็นตามปากฉันหรือไม่”

“เป็นหรือไม่เป็นข้าตอบไม่ได้หรอก แต่ที่ตอบได้ก็คือ คนที่แข่งคนอื่นนะบาปทั้งปากทั้งใจ เพราะเป็นวิจจริต และมโนทุจริต คือทำชั่วทั้งทางวาจาและทางใจ ส่วนคนที่ทำชั่วนั้น เขาก็ต้องได้รับผลชั่วอยู่แล้ว เอ็งจะไปแข่งหรือไม่แข่งเขาก็ต้องได้รับ แล้วทำไมเอ็งจะไปแบ่งบาปกับเขาล่ะ การที่เอ็งแข่งก็คือไปแบ่งบาปจากเขามาเข้าตัวแบบนี้เรียกว่าเอ็งโง่หรือฉลาดล่ะ”

“โง่จ๊ะ” คุณนายตอบเสียงอ่อย

“แล้วอยากโง่ต่อไปหรือเปล่า ถ้าไม่อยากก็ต้องเลิกค่าคนอื่นเขา อย่างเจ้าของโรงฆ่าสัตว์นี่เขาทำบาปทุกวัน เขาก็ได้บาปทุกวันอยู่แล้ว เอ็งไม่ต้องไปตอกย้ำซ้ำเติมด้วยการไปแข่งเขา อย่าไปเอาบาปของเขา มาเป็นของตัวเอง เอ็งไปสอนลูกสอนหลานเลยนะว่า **อกรณียวิชชา** คือ การค้าขายที่ไม่ควรทำมีอยู่ ๕ อย่าง ได้แก่ **สัตถวณิชชา** คือ ค้าขายอาวุธ **สัตตวณิชชา** คือ ค้าขายมนุษย์ **มังสวณิชชา** คือ ค้าขายเนื้อสัตว์ **มัชชวณิชชา** คือ ค้าขายของมีนเมา และ **วิสวณิชชา** คือ ค้าขายยาพิษ นี่พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้นะ ข้าไม่ได้คิดขึ้นเอง”

“หลวงพ่อกับ แม่บ้านรบกวนหลวงพ่อกับมาเป็นเวลาพอสมควรแล้ว จะขอกราบนมัสการลา หลวงพ่อกับจะได้พักผ่อน เมื่อรู้ว่านั่งเฝือกฝ่องจะไปเกิดในภพภูมิที่ดี ผมก็ค่อยสบายใจขึ้น ผมขอกราบขอบพระคุณหลวงพ่อกับที่ได้เมตตาผมและครอบครัวมาโดยตลอด ขอกราบนมัสการลาครับ”

“เจริญสุขเถอะ พຽງນີ້อย่าลืมพานั่งหนุนมาให้ข้าเห็นหน้าเป็นครั้งสุดท้ายด้วยนะ”

“ครับหลวงพ่อกับ” ครุฑเงินรับคำ จากนั้นจึงพาแม่ของลูกกลับนิवासสถานบ้านเรือนตน

เสียงเรียกให้เปิดประตูทำให้แก้วสะดุ้งตื่น รีบลุกขึ้นไปเปิดประตูให้พ่อแม่

“พ่อจ๋าแม่จ๋า นั่งเฝือกฝ่อง ... นั่งเฝือกฝ่องไม่ได้มาด้วยหรือจ๊ะ”

“เขาไม่ยอมให้ได้ แม่เขาเสนอราคาให้เท่าไร ๆ เขาก็ไม่ยอมรับ แต่ลูกไม่ต้องห่วง พ่อกับแม่ไปกราบหลวงพ่อกับพรหมมาแล้ว ท่านบอกว่านั่งเฝือกฝ่องจะได้ไปเกิดใหม่ในภพภูมิที่ดีกว่าเดิม”

สร้างความคิดรวบยอดยังมีมหายใจ

“แต่หนูไม่อยากให้เผือกผ่องของหนูถูกฆ่า หนูสงสาร หนูรักมันมาก นี่เราช่วยมันไม่ได้เลยหรือจ๊ะ”

“จะรักจะสงสารมันเพียงใด ลูกก็ต้องทำใจ คิดเสียว่า **สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม** นังเผือกผ่องต้องทำกรรมไว้กับเจ้าของโรงฆ่าสัตว์ มันอาจไปฆ่าเขาไว้ในชาติก่อน ๆ ชาตินี้จึงต้องมาถูกเขาฆ่า เป็นกงเกวียนกำเกวียนหมุนเวียนกันไป สรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดมาในโลก ต้องเป็นไปตามกรรมของตน ลูกต้องทำใจยอมรับความจริงให้ได้ เอาละ ดึกมากแล้ว หลับนอนกันเสียที ตีสี่ค่อยตื่นขึ้นมาสดมนต์แผ่เมตตาให้นังเผือกผ่องกัน”

พร้อมกับแม่อาบน้ำและเข้านอนแล้ว แก้วยังคงนอนลืมตาอยู่ในความมืด คิดถึงนังเผือกผ่อง สงสารเหลือเกิน ทำไมมันต้องโชคร้ายถึงปานนี้ นี่มันจะคิดโกรธเคืองย่ำริดบ้างไหมนะ ที่นำมันไปขายให้โรงฆ่าสัตว์ จะคิดว่าพ่อกับแม่ของแก้วรู้เห็นเป็นใจกับย่ำริดหรือเปล่า วันนี้ที่ลูกมาส่งข่าว แก้วก็กลัวแต่วิตกกังวลกลัวนังเผือกผ่องจะต้องตายเลยไม่ได้ถามลูกว่านังสำลียังดีอยู่หรือเจ็บระทวยป่วยไข้เป็นประการใด ไม่รู้ว่านังสำลีมันโชคดีหรือโชคร้ายที่ลูกและหลานตายก่อนมัน

แสงนวลผ่องงามตาของพระจันทร์วันเพ็ญสอดส่องเข้ามาทางหน้าต่าง เด็กสาววัยสิบเจ็ดนอนลืมตาดูพระจันทร์ที่ลอยเด่นเป็นสง่าอยู่กลางฟ้าสีคราม หล่อนอยากรู้ว่านังเผือกผ่องเพื่อนยากที่กำลังจะจากโลกไปในอีกไม่กี่ชั่วโมงข้างหน้ากำลังนอนดูพระจันทร์ หรือว่าหลับเอาแรงไว้เผชิญหน้ากับพญามัจจุราษที่จะมาคร่าชีวิตมันไปอยากฝากพระจันทร์ไปบอกมันว่า

หลับเสียเถิดเผือกผ่องเอ๋ย	อย่าเฉยเมยอย่าเศร้าโศก
ตีสี่เจ้าต้องลาโลก	หมดทุกข์ หมดโศก หมดเศร้า
กรรมดาสำสัตว์ทั้งหลาย	เวียนเกิดเวียนตายเช่นเจ้า

บุญศรี โสดีโสดา

มิเว้นว่าเขาหรือเรา

ทุกคนไม่พ้นกองฟอน

ไปดีเถิดนะเพื่อนรัก

แล้วเจ้าจักได้พักผ่อน

ในแดนสรวงอันบรร

อวยพรให้เพื่อนโชคดี

สาวน้อยนอนคิดถึงนั่งเฝือกผ่อง คิดถึงความเป็นควายดีของมัน ดีเหมือนเจ้าทุยในเพลงขวัญใจเจ้าทุย^(๑) ที่แม่ของหล่อนเคยร้องให้ ฟัง หล่อนนอนนึกถึงเพลงนั้นและร้องด้วยเสียงแผ่วเบาอยู่ในความมืด นึกหน้าของนั่งเฝือกผ่องมาแทนหน้าเจ้าทุยที่หล่อนเองก็ไม่ว่ามีตัวตนอยู่จริงหรือไม่ ส่วนเจ้าทุยควายลุงออไม่มีบุคลิกหรือนิสัยใจคอ ละม้ายคล้ายคลึงกับเจ้าทุยในเพลงเลยแม้สักนิด หล่อนคิดเอาเองว่า เจ้าทุยในเพลงก็คือ นั่งเฝือกผ่องผู้เป็นสหชาติกับหล่อนนั่นเอง

เจ้าทุยอยู่ไหน ได้ยินไหมใครมาถู ฎู	เรียกราเจ้าอยู่ อยู่ หนใดรับมา
เจ้าทุยเพื่อนฉันออกมาหากันดีกว่า กว่า	อย่าเฉยเลยอย่า อย่า มะมาเร็วไว
เกิดมามีแต่ทุยเป็นเพื่อนกัน	ค่าเช่าทำงานไม่ทิ้งกันไม่หายไป
ข้ามีข้าวและน้ำนำมาให้	อีกทั้งฟางกองใหญ่อย่าช้าโย อย่าช้าโย
เจ้าทุยเพื่อนจำออกไปไหนคงเหนื่อยอ่อน	เหนื่อยนักพักผ่อนก่อนหิวจนอ่อนใจ
ข้าจะอาบน้ำป้อนฟางทั้งคำกำใหญ่ ใหญ่	จะสุขุมไฟกองใหม่ใหม่ ไว้กันยุ่งมา
เจ้ามีคุณแก่เรามามากมาย	ถึงแม้เป็นควายเจ้าเหนือกว่าดีเสียกว่า
ผู้คนที่เกียจคร้านไม่เข้าท่า	ทุยเอ๋ยเจ้าดีกว่า ช่วยไถนาได้ทุกวัน
เจ้าทุยนี้เอ๋ยข้าเคยเลี้ยงดูมาก่อน เก่า	เมื่อครั้งยังเยาว์ เยาว์ ทั้งทุยและฉัน
ข้าเคยขี่หลังนั่งไปไหนไปไม่หวาดหวั่น	สุขทุกข์เคยบุกบันรู้จักกันด้วยใจ
เติบโตมาด้วยกันในไร่เนา	เคยหากินมาข้าเห็นใจ ข้าเห็นใจ
เจ้าทุยยากจะหาใครเทียมได้	ข้ารักดังดวงใจ ไม่รักใครข้ารักทุย

(๑) เพลงขวัญใจเจ้าทุย คำร้อง ครูสมศักดิ์ เทพานนท์ ขับร้อง ครูรวงทอง ทองลั่นทม

๔๐

คืนวันผันผ่าน

เวลาที่สี่ ครูอุจเงินปลุกลูกเมียให้ตื่นขึ้นมาล้างหน้าล้างตาแล้วพากันสวดมนต์แผ่เมตตาให้นิ่งเฝือกฝองเป็นเวลาหนึ่งชั่วโมง หลังจากนั้น แก้วเข้าครัวไปหุงข้าวทำกับข้าวเตรียมให้พ่อใส่บาตร คุณนายเกลือหิวตะเกียงรั้วเดินลงไปยังโถงบ่มละมุดที่อยู่ใต้ถุนเรือน โถยละมุดสุกออกจากโถงมาใส่สาแหวก นำละมุดดิบที่ล้างตากลมไว้มาใส่โถงแทน จตุรุษสามดอกปักกลางตรงกลาง แล้วปิดฝาโถงให้สนิท ทิ้งไว้สองคืน ละมุดก็สุก แต่ถ้าเป็นหน้าหนาวที่อากาศหนาวเย็น ต้องใช้เวลาบ่มถึงสามคืนจึงสุก ส่วนครูอุจเงินอ่านหนังสือเตรียมสอบปรับวุฒิครู พ.ม.

กินข้าวเข้ากันแล้ว แก้วหาบละมุดไปส่งแม่ที่ตลาด พ่อไปสอนโรงเรียน ส่งแม่ถึงตลาดเรียบร้อยแล้ว แก้วจะไปรอแม่อยู่ที่บ้านตายาย จนกว่าแม่จะขายละมุดหมด จากนั้นจึงกลับบ้านไปกินข้าวกลางวัน แล้วพากันไปเก็บละมุดที่สวน แม่บอกว่า สวนของเราดินดี ปลูกอะไรก็งาม โดยเฉพาะละมุดนั้นออกผลดกให้เก็บขายได้ทั้งปี แม่จึงมีเงินเก็บไว้ส่งลูกเรียนโดยไม่ต้องไปกู้ยืมใคร

ขณะเดินไปบ้านยาย แก้วผ่านร้านขายเนื้อ จึงหยุดยืนดูเนื้อที่แขวนอยู่บนขอเหล็กและที่วางไว้ในถาด รู้สึกสลดใจนักที่ควายแสนรัก มาถูกฆ่าตายกลายเป็นก้อนเนื้อให้คนอื่นเชือดเฉือน

“ไปดีเถิดนะเฝือกฝองเพื่อนรัก ณ เวลานี้เธอคงเกิดเป็นนางฟ้า อยู่ในสรวงสวรรค์อันสำราญเจริญแล้วสินะ” แก้วพูดในใจกับก้อนเนื้อที่เมื่อวันวานคือ เฝือกฝองผู้เป็นสหชาติกับตน แล้วน้ำตาก็รินไหล

บุญศรี โสดีโสตา

ออกมาโดยไม่รู้ตัว ไม่รู้ว่าเป็นน้ำตาแห่งความสุขหรือความทุกข์กันแน่
หล่อนใช้หลังมือปาดน้ำตาแล้วเดินออกมาจากที่นั่นโดยเร็ว

ตอนหัวค่ำ พ่อพาแก้วไปวัดช่องแค แม่ขอไปด้วยแต่พ่อบอกให้
แม่เฝ้าบ้าน เพราะแก้วจะได้ช้อนทำยจรรย์านพ่อไปโดยไม่ต้องวิ่งตาม
เช่นแต่ก่อน เมื่อสองพ่อลูกออกจากบ้านไปแล้ว คุณนายเกลี้ยยอดขยั้น
จึงหิวตะเกียงรั่วลงเรือนไปล้างละมุดที่เก็บมาเมื่อตอนบ่าย ล้างตากลม
ไว้หนึ่งคืน ตอนเช้ามีดจึงจะนำลงบ่มในโอ่ง ล้างละมุดผึ่งไว้ในเข่ง
เสร็จแล้ว คุณนายจึงล้างมือล้างหน้าใช้น้ำลูบตัวไล่กลิ่นเหม็นโคล
เสร็จแล้วจึงขึ้นบ้านมาเช็ดหน้าเช็ดตัวด้วยผ้าขนหนูที่ใช้มาเกินสิบปี
จากนั้นจึงปิดประตูลงกลอน เข้าห้องพระซึ่งเป็นห้องเดียวกับห้องนอน
เพื่อสวดมนต์ คุณนายสวดมนต์เก่งและจำบทสวดได้โดยไม่ต้อง
ดูหนังสือ นายโชคพ่อของคุณนายปลุกฝังความดีงามให้ลูก ๆ ด้วย
การสอนให้สวดมนต์ให้พระทุกคืนก่อนเข้านอน พี่ ๆ น้อง ๆ ของคุณนาย
จึงสวดมนต์ เป็นกันทุกคน

คุณนายกราบพระรัตนตรัยด้วยเบญจางคประดิษฐ์ ๓ ครั้ง
แล้วกล่าวคำบูชาพระรัตนตรัย กราบพระรัตนตรัย สวดพุทธคุณ ธรรมคุณ
สังฆคุณ มงคลสูตร อภัยปริตร คาถापาหุง มหาการุณิโก และ
มงคลจักรวาฬน้อย เป็นลำดับสุดท้าย ดังนี้

**อิมิณา สกกาเรน พุทฺธํ อภิปุชยามิ อิมิณา สกกาเรน ธมฺมํ
อภิปุชยามิ อิมิณา สกกาเรน สงฺฆํ อภิปุชยามิ**

อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ ภควา พุทฺธํ ภควนฺตํ อภิวาเทมิ (กราบ)

สวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม ธมฺมํ นมสฺสามิ (กราบ)

สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สงฺฆํ นมามิ (กราบ)

อิติปิ โส ภควา อรหํ สมมาสมพุทฺโธ วิชชาจรณสมุปฺปนโน
สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺसानํ
พุทฺโธ ภควาติ

สุวากุขาโต ภควตา ธมฺโม สนฺทิกฺกุจฺจโก อกาลิกโก เอหิปสฺสึโก
โอบนฺยิกโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญญูหิติ

สุปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺฆโฆ อฺชฺชุปฺปฏิปนฺโน ภควโต
สวากสงฺฆโฆ ฌายปฺปฏิปนฺโน ภควโต สวากสงฺฆโฆ สามึจฺจิปฺปฏิปนฺโน
ภควโต สวากสงฺฆโฆ ยทิตํ จตฺตาริ ปุริสยฺศฺยานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคฺคา
เอส ภควโต สวากสงฺฆโฆ อานุเนยฺโย ปานุเนยฺโย ทกฺขิณฺเนยฺโย
อณฺชฺลิกเรณฺเียว อนุตฺตรํ ปุณฺณกฺเขตฺตํ โลกสฺสชาติ

พหู เทวา มนุสฺสา จ	มงฺคฺลานิ อจินฺตยฺมํ
อากงฺขมานา โสตฺถานํ	พฺรหฺมิ มงฺคฺลมฺตฺตมํ
อเสวนา จ พาลานํ	ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา
ปฺปฺชา จ ปฺปฺชนียานํ	เอตมฺมงฺคฺลมฺตฺตมํ
ปฏฺฐิรูปเทสฺวาโส จ	ปฺปฺพเพ จ กตฺปุณฺณตา
อตฺตสมฺมาปณฺธิ จ	เอตมฺมงฺคฺลมฺตฺตมํ
พานุสจฺจญฺจ สิปฺปญฺจ	วินโย จ สฺสุสิกฺขิตฺโต
สฺสุภาสิตา จ ยา วาจา	เอตมฺมงฺคฺลมฺตฺตมํ
มาตาปิตุอฺปฺภูจฺจานํ	ปฺปฺตฺตทารสฺส สงฺคโห
อนากุลา จ กมฺมนฺตา	เอตมฺมงฺคฺลมฺตฺตมํ
ทานญฺจ ธมฺมจฺริยา จ	ฌาตกานญฺจ สงฺคโห
อนวชฺชานิ กมฺมานิ	เอตมฺมงฺคฺลมฺตฺตมํ
อารตี วิรตี ปาปา	มชฺชปานา จ สณฺณโม
อปฺปมาโท จ ธมฺเมสฺสุ	เอตมฺมงฺคฺลมฺตฺตมํ

คารโว ๑ นิวาโต ๑
กาเลน ธมฺมสุสวณํ
ขนฺตี ๑ โสวจสฺสตา
กาเลน ธมฺมสากจฺฉา
ตโป ๑ พุรฺหมจฺริยญฺจ
นิพฺพานสจฺฉิกิริยา ๑
ผุฏฺฐสฺส โลกธมฺเมหิ
อโสภํ วิรชํ เขมํ
เอตาทิสานิ กตฺวาน
สพฺพตฺถ โสตุถิ คจฺฉนฺติ

สนฺตุภฺจึ ๑ กตฺถญฺจตา
เอตมฺมงฺคฺลมฺตฺตมํ
สมณฺนานญฺจ ทสฺสนํ
เอตมฺมงฺคฺลมฺตฺตมํ
อริยสจฺฉาน ทสฺสนํ
เอตมฺมงฺคฺลมฺตฺตมํ
จิตฺตํ ยสฺส น กมฺปติ
เอตมฺมงฺคฺลมฺตฺตมํ
สพฺพตฺถมปฺราชาติตา
ตฺนฺเตสํ มงฺคฺลมฺตฺตมฺนฺติ

ยฺนฺทฺนฺนิมิตฺตํ อวมฺงคฺลญฺจ
ปาปคฺคฺโห ทฺสฺสุปฺปํ อกนฺตํ
ยฺนฺทฺนฺนิมิตฺตํ อวมฺงคฺลญฺจ
ปาปคฺคฺโห ทฺสฺสุปฺปํ อกนฺตํ
ยฺนฺทฺนฺนิมิตฺตํ อวมฺงคฺลญฺจ
ปาปคฺคฺโห ทฺสฺสุปฺปํ อกนฺตํ

โย จามฺนาไป สกฺุณฺสฺส สทฺโท
พฺุทฺธานุภาเวณ วินาสเมนฺตุ
โย จามฺนาไป สกฺุณฺสฺส สทฺโท
ธมฺมานุภาเวณ วินาสเมนฺตุ
โย จามฺนาไป สกฺุณฺสฺส สทฺโท
สงฺฆานุภาเวณ วินาสเมนฺตุ

พาหุํ สหสฺสมภินิมนฺิตสวฺรณฺตํ
ทานาธิธมฺมวธิฺนา ชิตฺวา มุณินฺโห
มาราติเรกมภฺิยฺชฺฉิตฺสพฺพรตฺตี
ขนฺตีสุทฺนฺตฺวธิฺนา ชิตฺวา มุณินฺโห
นาพาคิริ คฺขวํ อติมตฺตฺถนฺตํ
เมตฺตมฺพฺุเสกฺวธิฺนา ชิตฺวา มุณินฺโห
อุภฺิขิตฺตฺชคฺคฺมตีหตฺถสฺุทฺธาณฺนฺตํ

คฺริเมฆลํ อุทิตฺโฆเรสเสนมารํ
ตฺนฺเตชฺสา ภวฺตุ เต ชยมฺงคฺลานิ
โฆเรมฺปนาพวกมฺกขมถทฺุชยภฺุขํ
ตฺนฺเตชฺสา ภวฺตุ เต ชยมฺงคฺลานิ
ทาวคฺคฺิจกฺกมสฺนวิํ สุทฺธาณฺนฺตํ
ตฺนฺเตชฺสา ภวฺตุ เต ชยมฺงคฺลานิ
ธวณฺตีโยชนปถฺงคฺคฺิมาลวณฺตํ

สร้างความคิดรวบยอดมีลมหายใจ

อิทธิภิสงขตมโน ชิตวา มุนินโท	ตนุเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ
กตฺวาน กฏฺจมุทฺรํ อิว คพฺภินียา	จิณฺจาย ทุฏฺจวณฺเณ ชนกายมชฺฌเณ
สนฺเตน โสไมวธินา ชิตวา มุนินโท	ตนุเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ
สจฺจํ วิหาย มติสจฺจกฺวาทเกตุํ	วาทาภิโรปิตมณํ อติอนฺธภูตํ
ปญฺญาปทีปชฺชโลโต ชิตวา มุนินโท	ตนุเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ
นฺนโทปนนฺนทฏฺษคํ วิพฺุรํ มหิทฺธํ	ปฺุตเตน เถรฏฺษเคน ทมาปยฺนโต
อิทฺฐูปเทสฺวธินา ชิตวา มุนินโท	ตนุเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ
ทฺุคฺคาหทิกฺกุสิฏฺษเคน สฺุทฏฺฐหตฺถํ	พฺุรหฺมํ วิสฺุทฺธิชฺุติมิทฺธิพกาภิธานํ
ฌานาคเทน วิธินา ชิตวา มุนินโท	ตนุเตชสา ภวตุ เต ชยมงฺคลานิ
เอตาปี พุทฺธชยมงฺคลอุฏฺฐคาคา	โย วาจโน ทินฺทิเน สเรเต มตฺนุที
หิตฺวานเนกวิวิธานิ จฺุปทฺุทฺวานิ	โมกฺข์ สฺุขํ อธิคเมยฺย นโร สปลฺุโย

มหาการุณิกิ นาโถ	หิตาย สพฺพปาณินํ
ปฺุเรตฺวา ปารมี สพฺพา	ปฺุตโต สมโพธิมุตตมํ
เอเตน สจฺจวชฺุเชน	โหตุ เต ชยมงฺคลํ
ชยฺนโต โพธิยา มฺุเล	สภฺยานํ นนฺทิวทฺุฒโน
เอวํ ตวํ วิชโย โหหิ	ชยสฺุสฺุ ชยมงฺคเล
อปฺุราชิตปฺุลลงฺเก	สีเส ปสฺุวิโปกฺุขเร
อภิเสเก สพฺพพุทฺุธานํ	อคฺุคปฺุตโต ปโมทติ
สฺุณกฺุชตฺุตํ สฺุมงฺคลํ	สฺุปภาตํ สฺุทฺุฏฺฐจิตํ
สฺุชโณ สฺุมฺุหฺุตฺุโต จ	สฺุสิฏฺฐจํ พฺุรหฺมจาริสฺุ
ปทฺุทฺุชิตฺุณํ กายกมฺุมํ	วจากมฺุมํ ปทฺุทฺุชิตฺุณํ
ปทฺุทฺุชิตฺุณํ มโนกมฺุมํ	ปณฺุธิ เต ปทฺุทฺุชิตฺุณา
ปทฺุทฺุชิตฺุณานิ กตฺุวาน	ลภฺุณตฺุตฺุเถ ปทฺุทฺุชิตฺุเณ

ภาวตุ สพุพมจฺคลํ รกฺขณฺตุ สพุพเทวตา
สพุพพุทธานุภาเวณ สทา โสติถิ ภาวนฺตุ เต
ภาวตุ สพุพมจฺคลํ รกฺขณฺตุ สพุพเทวตา
สพุพธมฺมานุภาเวณ สทา โสติถิ ภาวนฺตุ เต
ภาวตุ สพุพมจฺคลํ รกฺขณฺตุ สพุพเทวตา
สพุพสงฺฆานุภาเวณ สทา โสติถิ ภาวนฺตุ เต
(กราบ ๓ ครั้ง)

เป็นอันจบการสวดมนต์ก่อนนอน ที่คุณนายเกลื้อ เพลินในธรรมปฏิบัติทุกคืน ไม่ว่าจะเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าแค่ไหน อย่างไร คุณนายก็ไม่เคยละเลยเรื่องการสวดมนต์ นายโชคพ่อของคุณนายสอนไว้ว่าการสวดมนต์เป็นการสร้างความดีให้กับตัวเอง คนเราเกิดมาก็เพื่อจะสร้างความดี หนีความชั่ว เกิดมาแล้วถ้าไม่สร้างความดีไม่หนีความชั่วมก็อายควายอายวัวเปล่า ๆ

สวดมนต์แล้ว คุณนายก็นั่งภาวนาต่อประมาณครึ่งชั่วโมง หลังจากนั้น จึงแผ่เมตตาให้สรรพสัตว์และอุทิศส่วนกุศลให้พ่อแม่ญาติ ครูอาจารย์ เทวดา เปรต เจ้ากรรมนายเวรและสัตว์ทั้งหลาย คุณนายรู้สึกง่วงมาก หากก็ยังไม่อยากนอน รอให้ลูกและผัวกลับมา ก่อนจึงจะนอนหลับได้

วันรุ่งขึ้น แก้วเข้ากรุงเทพฯ โดยรถดีเซลรางนครสวรรค์-กรุงเทพฯ นำละมุดสุกหนึ่งลังมาฝากมะกับปะ ตุ่ม แต้ว ติม ต่อม ฝั่อด ฝั่อิ่ง ฝั่ช่ายและคุณป้าเจ้าของบ้านที่พวกเราเช่าอยู่ เมื่อถึงสถานีรถไฟหัวลำโพง แก้วก็หอบหิ้วข้าวของพะรุงพะรังเดินออกจากอาคารรูปโค้งมารอรถเมล์สาย ๓๕ เมื่อรถจอดป้ายก็ขึ้นสัมภาระขึ้นรถด้วยความลำบาก ผู้โดยสารคนอื่น ๆ พากันมองแก้วด้วยสายตาแปลก ๆ แต่

สร้างความดีตรายังมีลมหายใจ

ชุดนักเรียนเตรียมฯ มีตราพระเกี้ยวงามเด่นเป็นสง่าติดอยู่ที่อกด้านซ้าย คงทำให้บรรดาผู้คิดดูถูกดูแคลนต้องเปลี่ยนใจ สุภาพบุรุษรูปหล่อ ลูกให้แก้วนี่ จะเป็นเพราะรู้สึกทุเรศนัยน์ตาหรือเพราะเห็นว่าแก้วเป็นผู้หญิงในอุดมคติของเขาก็สุดจะคาดเดาได้

เมื่อรถแล่นมาจอดป้ายหน้าตรอกพระยานคร แก้วหอบของพะรุง พระรังลงจากรถ สุภาพบุรุษรูปหล่อขออนุญาตช่วยถือของและลงรถ มาด้วย แก้วเกิดความมั่นใจว่า เขาจะต้องชอบแก้ว คงจะเป็นรักแรกพบ เหมือนในนิยายน้ำเน่ามันกระมัง ความเป็นคนใจร้อนบวกกับความอยากรู้ว่า ที่เขามาช่วยแก้วถือของเพราะชอบแก้วใช่หรือไม่ แก้วจึงตัดสินใจถามเขาอ้อม ๆ ว่า

“ขอโทษนะคะ หนูอยากรู้ว่าทำไมพี่ถึงมาช่วยหนูหิ้วของ ทั้งที่เราไม่เคยรู้จักกันมาก่อน” ถามแล้วก็ลั่นใจฟังคำตอบ อยากให้เขาพูดว่า “เพราะพี่ชอบหนู หนูเป็นผู้หญิงในอุดมคติของพี่” ทว่าคำตอบของเขา ทำให้แก้วอยากกลับใจตายอยู่ตรงนั้น

“พอดีบ้านผมอยู่ตรอกนี้ แล้วยังเห็นคุณหิ้วของมากมายจนกลายเป็นตัวตลกในสายตาคนอื่นรวมทั้งผมด้วย ก็เลยช่วยถือ”

“ถ้าอย่างนั้นไม่ต้องช่วยก็ได้ วางลงเดี๋ยวนี้เลย” แก้วพูดเสียงห้วน รู้สึกผิดหวังอย่างที่สุด ดูหรือมาว่าแก้วเป็นตัวตลก ทำทางเขาเป็นคนเย่อหยิ่งจองหอง แก้วอุตส่าห์เรียกเขาอย่างสนิทสนมว่า พี่ และแทนตัวเองว่า หนู แต่เขากลับใช้ ผม กับ คุณ อันแสดงถึงความห่างเหิน

“บ้านคุณอยู่ไกลไหมล่ะ แล้วนี่กล่องอะไร ทำไมถึงหนักนัก” เขาถาม ก็ทำไมจะไม่หนักล่ะ ลังกระดาษใบนี้บรรจุละมุดถึง ๑๐ กิโลกรัม คุณนายเกลือซ่งให้กับมือ ซ่งแบบพอดีเป๊ะ เกินมาลูกหนึ่งยังหยิบออก

“ทองคำมั่ง” แก้วประชด

“คงไม่มีใครเอาทองคำใส่กล่องขึ้นรถเมล์หรือกณะ คุณนี่นอกจากคุณเป็นตัวตลกแล้วยังพูดตลกอีกด้วย” เขาว่าแก้วตรง ๆ แก้วรู้ได้ในทันทีว่าผู้ชายคนนี้ไม่ใช่ชายในอุดมคติ เพราะทรรคนะไม่ตรงกันสักนิด แบบนี้จะไปกันได้อย่างไร แก้วตัดใจได้แล้วว่าผู้ชายคนนี้ต้องไม่ใช่เนื้อคู่ จึงบอกเขาว่า

“วางลังลงซิ ฉันถือไปเองก็ได้” เขาวางลังลงแล้วพูดว่า “ถึงปากทางเข้าบ้านผมพอดี คุณหิ้วต่อกี่แล้วกัน”

“เดี๋ยวก่อน ฉันจะแบ่งละมุดให้คุณเพื่อตอบแทนที่คุณช่วยถือ ฉันไม่ขอเป็นหนี้บุญคุณใคร” แก้วพูดจากใจจริง

“อ้อ ที่หนัก ๆ นี่ละมุดหรือห่อหรือ คุณเอาไปกินเองเถอะ คนบ้านผมกินละมุดไม่เป็น กินเป็นแต่แอปเปิ้ล” เขาพูดอย่างเย่อหยิ่ง แก้วจึงตั้งปณิธานไว้ว่า เมื่อเรียนจบมีเงินเดือนแล้วจะต้องซื้อแอปเปิ้ลมากินให้ได้

ผลการสอบปลายภาค แทนที่แก้วจะได้ขึ้นไปเรียนห้องคิงคิงดังที่อัญชลีบอกไว้ แก้วกลับตกลงมาอยู่ห้องที่ ๕ สรุปว่าอัญชลีได้ขยับขึ้นไปหนึ่งห้อง คือจากห้องควีนเป็นห้องคิง ส่วนแก้วขยับลงมาหนึ่งห้อง จากห้องที่ ๔ มาเป็นห้องที่ ๕ เพื่อนสนิทอีกคนหนึ่งของแก้วคือแอ๊ะ ชื่อจริงประกาศวี เป็นคนเกาะสมุยก็ได้เรียนห้องเดียวกับแก้วทั้งสองปี เพราะคะแนนไล่เฉียดกันคือ เก่งน้อยพอ ๆ กัน

การที่แก้วเรียนแย่งเพราะกิจกรรมมาก แก้วเป็นนักกีฬาบาสเกตบอลของสี่เหลี่อง ต้องซ้อมบาสหลังเลิกเรียนเกือบทุกวัน พี่เปีซึ่งเป็นประธานสี่เอาใจใส่น้อง ๆ มาซ้อมให้อย่างสม่ำเสมอ แก้วจึงมีเวลาอ่านหนังสือน้อยลง นอกจากนี้วันอาทิตย์แก้วไปเรียนร้องเพลงไทยเดิมที่โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ถนนสุขุมวิท ไปกับรุ่นพี่ชื่อลักษณา อาจารย์ที่สอนชื่อ อาจารย์ปราณี แก้วละเอียดย เพลงแรกที่อาจารย์สอนพวกเราร้องคือ เพลงระบำไกรลาสสำเร็จ ซึ่งขึ้นต้นว่า พวกเรา

ล้วนชาวไกรลาสศรี รื่นเริงฤดีเกษมสุขศรีสโมสร ขอร่ำร่ายกรีดกราย
ฝ่ายพ่อน ให้สุนทรทัศนาศูขารมณ

อัญชลิรู้สึกผิดหวังมากที่แก้ไม่ได้ทำตามสัญญา จึงขอร้องให้
แก้เล็กยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทั้งหลาย มิฉะนั้นจะสอบเข้าอักษรศาสตร์
ไม่ได้ นอกจากนี้เมื่อโรงเรียนปิดภาค อัญชลิก็ให้แก้ไปอยู่ที่บ้านของ
เธอซึ่งอยู่ตรงข้ามวัดเสวตฉัตร ถนนเจริญนคร แก้ทำตามทุกอย่าง
เพราะอยากเรียนอักษรศาสตร์มาก จึงเขียนจดหมายไปบอกพ่อกับแม่ว่า
จะไม่กลับบ้าน เพราะต้องเตรียมตัวสอบเข้าตั้งแต่ยังเรียนเตรียมฯ ปีสอง

แล้วสิ่งที่หลวงพ่พรหมท่านายทวยทักไว้ก็เป็นความจริงขึ้นมา
กล่าวคือแก้จบเตรียมฯ ด้วยคะแนนร้อยละ ๖๕ ซึ่งถือว่าต่ำมาก
สำหรับผู้ที่จะสอบเข้าเรียนคณะอักษรศาสตร์ แต่เมื่อเกิดเหตุข้อสอบ
รั่วโดยนักเรียนเตรียมอุดมคนหนึ่งเป็นต้นเหตุ ทำให้กระทรวงศึกษา
ประกาศให้การสอบครั้งนี้เป็นโมฆะและให้มีการสอบใหม่อีกครั้ง
อัญชลิช่วยตัวให้แก้เต็มที่ และเมื่อผลการสอบครั้งที่สองออกมา
ปรากฏว่าแก้ได้คะแนนร้อยละ ๗๑

มีเวลาเดือนเศษสำหรับการทบทวนวิชาเพื่อสอบเข้าคณะอักษร
ศาสตร์ แก้วุ่นหม่อย่างเต็มที่โดยมีอัญชลิควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด
อัญชลิอ่อนกว่าแก้ ๒ ปีกับ ๗ เดือน แต่ความคิดความอ่านและ
วุฒิภาวะสูงกว่าแก้หลายเท่า แก้วโชคดีที่ได้กัลยาณมิตร อัญชลิ
เป็นเพื่อนที่ดีมาก คอยให้กำลังใจ ไม่เคยดูถูกดูแคลน ตอนเรียน
เตรียมฯ ปีหนึ่ง มีเพื่อนในห้องหน้าตาสวยงามแต่จิตใจไม่งามเหมือนหน้า
เพราะเธอจงเกลียดจงชังแก้เหลือเกิน ไม่ว่าจะทำอะไรออกมา
เธอก็จะแสดงท่าทางดูถูกดูแคลนอย่างออกหน้าออกตา ไม่รู้ว่าเป็น
เจ้ากรรมนายเวรกันมาแต่ชาติไหน ลำพังเธอคนเดียวก็ยังไม่เท่าไร
แต่อาจารย์ประจำชั้นกลับไปเห็นดีเห็นงามด้วย แก้รู้สึกเสียใจที่

บุญศรี โสดีโสดา

อาจารย์มีอคติกับลูกศิษย์ กับแก้วอาจารย์มีโทสาคติ คือลำเอียง เพราะชัง แต่กับอีกคนอาจารย์มีฉันทาคติ คือลำเอียงเพราะรัก แก้วคิดว่าคนเป็นพ่อแม่ครูบาอาจารย์ ไม่ควรมีอคติต่อลูกหรือศิษย์ หากแก้วก็ไม่โกรธอาจารย์ เพียงแต่แก้วเสียใจ สำหรับอัชฌาตีแล้ว แก้วมั่นใจว่า ต่อให้คืนวันผันผ่านไปนานสักเท่าไร ความรักความปรารถนาดีที่เธอมีต่อแก้ว จะไม่มีวันผันแปรตราบชั่ววันจันทร์

